M. S. 4.º perg.º con 213 hojas foliadas y una de índice al principio, faltan las 106 hasta la 110 inclusive bien tratado

Fr. Relect. Salmaticent. t. 5.

1

Diolo al Collegio este año de 1702
Sr. Dn. Xptobal de Henestrosa Afan
de Rivera natural de Utrera Collegial de
esta Sta. casa siendo Pres.te de la Ynqq.on
de esta Ciud. y electo este año Reg.te del
Supremo Consejo de Nauarra que
azeptó y por auer tenido vn achaque
al tpo. de executar su viage se escuso
de la plaza

Don Xpl. de Henestrosa

Indize de las materias, tratados, y Leies deste Libro — Folios

1

Solemnis Commentatio: Ad Textum in L. Nerati 63. de condit. indebiti ex lib. unico singularium Gaij

Quamquam oratio praestato in eundem publicum ius auditores optime meis commenta-
riis ad Gaium secundo tit. in loco Commentarium suarum in L. Stichus 37.
de statu liberis cum tamquam otio quodam me tibi vacationum earum in haec Galica-
rum inedditum, qui referenda in L. S. Neratius, itemque difficultatis ma-
gnitudo, et tractationis dignitas occupavit, et non potuerit ab illo animum
iudicium quae diversis praesertim cum viderint interpretes nostros adeo in-
credibilem hunc casum esse censere, et affirmare non dubitent, non solum inter
iuris auctores controversiam, verum etiam omnino falsam praesentem Gaii,
atque Neratii decisionem esse. Quo stimulo admonitus emendandum sortitus
est, et non solum probabilem, verum etiam certam, admirabilis tamen evadit
haec decisio, proponitur a Gaio ex Neratio casum sequentem: Si Titio
iiij promittendi causa ex stipulationem Stichum servum nominatim promisisse. Ce-
terum traditionis tempore eundem Stichum statum liberum factum creditori
solvisse. In hac specie, Gaius quaerit de liberatione promissoris, si
liberatio ex tali solutione contingat, quae de condict. indebiti, si liberatio
ex tali solutione non contingat. Utique haec duo paria, et quae declarata
sunt scilicet indebiti condictionem cessare; si liberatio ex solutione contingat, si vero
liberatio non contingat, indebiti soluti condictionem competere. L. cum quis
38. §. qui hominem 3. ff. qui hoc 39. §. ... de solutionibus L. si non
sortem 26. §. qui decem 13. ff. cum his 32. §. 1. L. in fideiussore
56. de condict. indebiti, quod adeo verum esse, communiter existimatur
ut tamquam unica regula ex allegatis iuribus circumferatur condictionem
cessare, si liberatio contingat, conditionem vero competere, si liberatio non
contingat. Quaeritur ergo in praesenti specie a Gaio debitor, qui cum Stichum
specialiter promisisset eundem statu liberum factum solvit liberetur necne: de-
inde quaerit utrum liberatione non contingente possit debitor Stichum statu
liberum tamquam indebitum repetere. Ad ... quod ex admuni regularium
... respondet Gaius nec liberationem ex solutione statu liberi contingere

nec

Petiti de tanquam indebiti soluti repetatur. Quemadmodum quod avunculus adeo [redacted] mereat.

Atque ideo exsistit communem illam Regulam Goffredi, quae docet repeti non esse ... nostri comitatur eius nomine, cuius soluti indebiti non contingit ex allegatis iuribus, et plane iure ad admirationem se dandam, nec ad contumaciam ... quidquam ... eius exactiori ... cremen, quo ... validissimam rationem reddidit. Inquit enim ideo ... liberationis solutionis non contingeret, quia debitor ... pendentem statum liberationis per stipulum stipulatoris plene non fuerit. S. et ... causa agatur, deinde docet repeti non tanquam indebiti soluti non competere, quia negari non potest stichum debitum esse ... ex forma, et verbis stipulationis.

2. Ex quo responso ita explicato haec conclusio literalis inferatur, videlicet promissorem certi hominis in specie, qui non statu liberum factum solvat ad obligationem neque liberari, nec praeterea tamen quasi indebitum condicere posse. Et plane in hac conclusione negative concepta defendenda nulla exsurgit difficultas occurrere, nisi illa, quam Doctores communiter ... ex vulgari axiomate sup. relato, conveniens nec paradoxicus fuisse, nec dignius inscripto singularium ..., quando quidem et frequens, et ... regula ... negative concepta, ... Bart. Castrensis, et Albericus, ad nostrum textum. Cuiac. lib. 7. qq. Africani in L. cum quis ff. §. 3. ... lib. conject. cap. 7. et in ratione ad nostrum textum. quod aliquando ... in L. 3. §. 1. L. indebiti 18. §. 1. modal L. 1. §. ... L. tabula 92. ad L. Aquil. 3. ... condict. Triticaria L. 3. §. Iulianus de eo, quod certo loco L. mulieris 13. §. 1. de ... ... nam ... consentaneum est, quod debitorem illum ... liberari, ... repetere ... depositum imo datum, aut pignori datum corrupit eandem quam ... et ... factam solvit ex allegatis iuribus ... enim in ... debitor solvens non liberatur, quia rem non integram restituit, ... actione imo dari depositi, et pignoratitia ... debeat. Unde ideo debitor rem ita restituens non ... quod ... rem ... ex contractu debitam restituit, quam ... veluti tanquam indebitam repetere posset ... non contingat. ... negative conclusione nulla ... difficultas occurrat praeter illam, quam ... regula contraria ... fuisset ... dicta negativae solutionis ... iuribus, ...

Ahius 3

Q.

[illegible] conclusionis defensio longe verior [illegible] ex nobis, et stabilis
[illegible] Gomezium nostrum de eo obligationis genere loqui in qua
[illegible] ex actione fidei contractu liberatur, evicti sive ex causa venditi-
onis, siquidem certo certius est, quod si [illegible] ex causa venditionis liberatur
cum venditor [illegible] traditionem [illegible] liberum faciat, atque [illegible] solvat
nec liberatio [illegible] exemplo nec condictio solventi venditori competere
[illegible] eleganter 7. §. non solum de dolo, hic enim species circa negationem effe-
ctus liberationis, et conditionis easdem subiret regulas, ac depositi commodati
et pignoris species [illegible] enarratae subsunt, quandoquidem [illegible]
eas actiones [illegible] res deposita commodata, et pignori data deterior
restituatur, nec liberatio contingeret, nec condictio competeret d. L. 3.
§. 1. L. in rebus 16. §. 1. commodati L. 1. §. 16. depositi L. 8.
§. Iulianus de eo quod certo loco [illegible] emptionis, et venditionis, nec
liberatio contingeret, nec condictio competeret [illegible] L. eleganter 7.
§. non solum ff. de dolo: ratio enim harum omnium specierum conspicua
est, [illegible] actionibus commodati depositi empti, et pigneraticia, ideo
[illegible] deterior restituatur plena liberatio non contingit, quod [illegible]
perfecte solvi deest, idest id quod interest rei deterioratae non restitui
[illegible] ipsam, et actionibus bonae fidei substantialiter competere [illegible], licet
res ipsa non [illegible] debita per enarratas actiones petatur, quod [illegible]
interest, et deteriorationis pretium d. L. 7. §. non solum de dolo L.
in bonae fidei 7. de eo quod certo loco L. 1. de actionibus empti, [illegible] enim prae-
dictae actiones bonae fidei sint, [illegible] ad bonam fidem [illegible] expec-
tet non solum rem debitam solvere, verum etiam ex bona, et plena fide solvere
ex allegatis [illegible], ideo si res commodata deposita pignori
data aut denique vendita deterior per factum debitoris solvatur
perfecta liberatio aliis actionibus non contingit; superest animadver-
[illegible] interest, et substantiale, [illegible] peti [illegible] petatur scilicet id quod
interest, seu deteriorationis aestimatio pretium enim deteriorationis, [illegible]
ipsius rei etiam obtinet non solum rebus, verum etiam actionibus intrinse-
cum est, ut eleganter docuit [illegible] ex Martino, et Bulgaro
in L. 3. §. idem Iulianus, de eo quod certo loco, et L. 3. § 1. commod.
[illegible] in [illegible] Cuiac. in d. L. 7. §. non solum de dolo, et
[illegible] 52. [illegible] in L. si cum in [illegible] §. 1. [illegible] communia [illegible]
[illegible] in L. [illegible] in L. [illegible] de eo quod certo loco a [illegible]
[illegible] in L. [illegible] 54. [illegible] quo circa [illegible] apparet [illegible] dicendi
[illegible] ita [illegible] genere nihil magni [illegible] in Regnis [illegible]
[illegible], atque insuper apparuit eodem [illegible] genere [illegible]
[illegible] esse illis iuribus respondere [illegible] commentariis [illegible]
[illegible], qualia sunt [illegible] in L. quibus modis 3. §. [illegible] L.

[illegible]

[illegible]

cum quis 38. §. 3. et solut. l. si non sortem §. qui decem et l. 56. et cond. indeb. Ceterum qui de his iuribus alibi tractandum nobis est, ideo eorum interpretationes ad opportuniorem locum reiicimus.

1. Nunc autem ut nostrae conclusionis pondus, et Gaio in lib. sing. e nostris vigilijs appareat peculiari Marte nostro praesens decisio impugnanda est, quam opiniones in praecedenti enarratas ad speciem obligationis ex stipulatu provenientis stricti redderemus, in quo articulo omnes fere consentiunt per verba ipsa Gaii, qui creditorem in sua specie stipulatorem appellat, sequitur ergo D. S. de Sticho in specie debito ex stipulatu de qua singulariter docet reum promittendi, qui eundem Stichum statuliberum factum solvit, nec ab obligatione ex stipulatu liberari, nec deinde eundem statuliberum veluti tanquam indebitum solutum repetere, quam negativam conclusionem tamen efficaciter autem mata veritatem. Quippe velut tam. Gaius intendit, ut doceat reum promittendi, qui Stichum in specie debitum statuliberum factum solvit ab obligatione ex stipulatu non liberari, et tamen probavit falsum esse, quia immo debitor ita solvens ex stipulatu revera liberatur, vel Gaius tamen intendit, ut doceat reum promittendi, qui Stichum in specie debitum statuliberum factum solvit liberari quidem ab obligatione ex stipulatu, non tamen liberari ab obligatione de dolo, si de dolo cautum non est, vel non liberari ex clausula doli, si de dolo cautum est: et si tamen Gaius intendit tunc falsum est omnino docere reo promittendi, ita obligato repetitionem indebiti condictionem non competere, ergo negativa Gaii conclusio utrimque falsa est, superest, et singulas huius argumenti partes auctoritate et ratione inexpugnabili probemus.

S. Ex his si Gaius docere intendit reum promittendi ab obligatione stricta ex stipulatu non liberari, per si Stichum servum in

l. Statuliberum. 9. §. ultimum et penultimum de statulib.

specie debitum statuliberum factum solvat, contra evidentes textus testimonio, et ratione certa Ulpiani, et Octaveni in l. statuliberum 9. §. ult. et penult. de statu liber. Cuius loci omnium decisionis sententia, et sententiae ratione in dubitabile Ulpianus refert speciem de Sticho servo in specie debito qua obligatione stricta ex stipulatu, quem statuliberum iam factum promissor solvit, et quo Ulpianus liquido docet reum promittendi ita solventem ab obligatione ex stipulatu liberari ibi, et Octavenus putabat liberari, et idem dicebat: si ex stipulatu Stichum debebat, eumque statuliberum solvisset, vel liberari, cuius assertionis rationem admodum veram reddit Octavenus, quia interpretes nostri, non dum rite calluerunt cum sunt affirmare Gaii nostri simulque decisionem falsam esse quod praefiicata fronte docuit Faber lib. 2. coniect. cap. 7. et in ratiocinationibus ad nostrum textum, nec longe abest Cuiatius lib. 7. observationum 99. Africani in l. 38. §. decio et. Praeterea Ulpianus

et piane rerum promittendi incorre dicta specie ab obligatione ex stipulatu
liberari; quia tunc duntaxat obligatio ex stipulatu consisteret, du-
raret q. post solutionem non rite factam q. pecunia sui effici quaepo-
terit et obligatio ex stipulatu plane expleretur. Quod in propositio
specie statu liberi soluti nulla pecunia sui expleri non potest, quia libertas
servi, quae expectatur, nulla pecunia redimi, reparari non potest.
Quam rationem si recte Caluerimus plane efficiemus praesentem Ulpiani et
Ictabeni sententiam vero novamque esse singularemque: Cais autem nostri de-
cisionem in casu negativo liberatur ab obligatione ex stipulatu facta non
esse. Nimirum haec regula Ictabeni certa est, ut licet tunc demum
post solutionem non rite factam obligationem ex stipulatu prorsus extingui
quando nec sui, nec effici pecunia potest, ut iterum et plena obligatio ex stipula-
tu expleatur, qualis est Casus singularis Stichi ex stipulatu debiti,
et statu liberi soluti, quia cum libertas sperata apud statum liberum eius na-
turae sit, ut nec ante conditionem existentem, nec post existentem conditionem
pecunia reparari, ita possit, et semel soluto in perpetuo mancipio
et domino irrevocabiliter creditoris remaneat, quandoquidem nec
spes libertatis, nec libertas postea veniens pretio redimi possit. L.
Ulpianus si ex nova causa agatur. L. statu liberi 29. et statu liberi
cum vulgaris oportet nasci obligationem ex stipulatu tanquam impossi-
bilem iam factam per talem solutionem, etiam non rite celebratam, prorsus
extingui; probabat enim obligatio ex stipulatu, ut Stichus ingenue
debitus ita solveretur, ut in domino irrevocabili habere cum creditori
liceret. L. eod. 73. §. pen. et solut. Caeterum quia post conditionem
statutae libertatis Stichi competentis plena haec obligationis ex sti-
pulatu impletio, ita impossibilis reddita est, ut nec pecunia sui, nec pre-
tio effici, iam possit ut irrevocabili dominio cum creditori habere
liceret, namque est obligationem ex stipulatu per solutionem, etiam non rite fac-
tam extinctam praecise, et plane quemadmodum si Stichus iste ante solutionem
aut mortuus fuisset, aut manumissus, evaderet obligatio stricta ex
stipulatu periret, ut Ictabenus argumentatur, quia post mortem, et
libertatem nulla pecunia effici posset, aut in perpetuo mancipio cre-
ditoris haberetur, quia ita similiter post adquisitam statutae liberta-
tis facultatem necesse est obligationem ex stipulatu per qualem qualem
Stichi solutionem etiam non plenam perire arg. text. in L. Inter stipu-
lantem §. sacram L. verbum 91. §. 1. de verb. o. melior. text. in
L. similiter 92. de solutionibus.

Cuius obs. nunc ad Ictabenum interpretatio da-
tur et vadet per exemplum casus contrarii extra speciem statutae libertatis.
Ponamus enim reum promittendi, qui Stichum in specie promiserat, cum

non

non quidem statu liberum factum soluisse, sed potius vel opignoratum, vel alienatum soluisse, quo facto in hac specie Stichi opignorati, vel alienati debitor cum ita soluens ab obligatione stricta ex stipulatu nequaquam liberatur quin imo quasi re non tradita adhuc ex stipulatu agi potest, vt obligatio plene expleatur. L. si rem 20. L. etiam 27. L. si homine 67. de solutionibus L. Sabinus 131. § 1. L. inter stipulantem 83. § si rem ff. de V. O. arg. tex. in l. si domus 71. § 1. l. non quemque 80. in prin. de leg. 1. L. Meuius 66. § fundo 6. de leg. 1. eius rei ratio ex contrario Octaveni ratione manifesta est, nimirum Stichus in specie debitus, si opignoratus, vel alienatus soluatur, ita soluitur, vt pecunia alieni, et pretio redimi imminentis euictionis periculum, quia vel Creditor, cui Stichus opignoratus est, poterit per actionem hypothecariam, vel verus dominus, cui seruus alienatus est, per actionem rei vindicationis poterit Stichum ita solutum a quocumque possessore vindicare. L. 1. ff. de rei vindicatione § item seruiana instit. de action. L. si ager venditor 66. de euictionibus. Caeterum hoc periculum pecunia redimi potest si enim Creditor cui Stichus opignoratus est soluta pecunia dimittatur, vel alteri domino, cui Stichus alienatus est, iusto pretio redimatur, efficitur procul dubio Stichus in perpetuum mancipio illius Creditoris cui ex causa stipulationis solutus est. Proinde quoniam est integra manere obligationem ex stipulatu, quae postea in perfectam speciei debitae solutionem adhuc potest pecunia interueniente plenissime ex natura stipulationis formam expleri, ita Bartolus, Albericus, et Castrensis in d. L. etiam 27. de solut. Fab. in rationali ad tex. in L. 1. § si res ff. depositi. Cuiac. lib. 33. ff. Iuliani in d. L. non quemque 80. de leg. 1. lib. 3. quaestionum Pap. in L. Meuius 66. § fundo legato de leg. 2. lib. 7. quaestionum Fricani in L. 38. § 3. de solutionibus repetentes communiter in L. inter stipulantem § si rem de verb. ob. iam vero cum in casu contrario liberationis ab obligatione ex stipulatu Stichi opignorati, alienati, vel nomine nequaquam contingat quod eius imperfecta solutio potest plenior reddi praerogatione pecuniae solutionis, et periculi redemptione. Iam satis constat in casu contrario Vlpiani, et Octaueni liberatione ex stipulatu statu libero homini contingere, cuius solutio quamuis plena non sit, plenior tamen per lutionem pecuniae, et periculi imminentis redemptionem osiri potest, quod statuta libertas, quae imminet nullo pretio redimi potest proinde quod oportet per qualemcumque solutionem liberationem ab obligatione ex stipulatu contingere.

7.

L. si homine. 69. de solution.

Pandem hac nostra probatio fortior euadet in Octaueni in principio huius §i, et enim confirmatur in L. si homine 69 de solut. ex quorum iuxim nova conciliatione speramus fore, vt hac nova ad Octaueum interpretatio omnium mentibus insideat, inquit enim Octaueus

Cumq. hmiis §. interim ius authoris statuerit suisse, l. si Servus meus. noxam nocuerit, cum q. post omissa noxam statu liberi fecero, atque ita noxe nomine dedero contingat mihi ab obligatione iudicati liberatio et Brulus respondet liberationem contingere ex ab obligatione iudicati, quia ab obligatione ex stipulatu, vix stipulatu dubium; sed ad hanc divisionem insurgere videtur Servus in d. l. si hominem 69. de solut. quo loci si Stichus servus meus noxam nocuerit, cum q. postea opignoravero, usumfructum eius alienavero, atq. ita opignoratum alienatum ve noxe nomine dedero docet Celsus liberationem ab oblig. non iudicati mihi non contingere, nisi pignus luatur haud vivente Sticho usus fructus finiatur. vivente inqua Sticho usus fructus finiatur, et remouemus dubium Iustinian. in l. cum quis 38. §. si hominem vero. de solut. quorum iurium certa conciliatio, et doctrina praecedenti ps. ficit, nimirum Ulpian. cum Octaven. casum tractat, in quo servus meus, qui noxam nocuit statu liber postea aut factus noxe nomine deditur, cuius deditio imperfecta quidem e irrevocabile servi noxalis dominium in authorem non transferet, imminet enim statum libertatis euictio, cum alias noxe deditio irrevocabile dominium in qua in auctorem transferre debeat, cum illa saltem ratione Triboniani, in §. [illegible] de noxalib. act. quo circa illa statu liberi deditio plenior redditur, nec pecunia, nec pacto quo statum liberum posse q. eius libertas [illegible] dicitur non pot., neutra est quoqualis qualis statu liberi soluti deditione, liberationem ab obligatione iudicati contingere, utrum per pontiren statum libert. impossibile reddita iam est, plenior deditio habetur, atque in specie Celsi in d. l. si hominem 69. de solutionib. ubi enim Servus noxalis non statu liber factus, sed Servus adhuc in plena Servitute, et continuus deditus noxe nomine est, cuius imperfecta deditio cum condemnatus ab obligatione iudicati liberari non potuit, quinimmo per imperfectam deditionem integram, in Celumis q. obligatio iudicatum, transit q. id q. ad plenionem deditionem desideratur, idest per [illegible] ad talem deditionem, qua irrevocabile dominium in auctorem transferat pecunia luit, et pactio licita pot. ergo p[illegible] in dicta lege sine 10. lege vero [illegible] [illegible]. ff. de solutionibus l. Iulianus 132. § [illegible]. ff. de verborum oblig. Melior est ab specie in lege qui dargo 53. §. sed si uno [illegible] q. ff. de legatis 1. in hac eadem qua Celsi specie sicut etiam in specie Octaven. Reus in iudicio noxali condemnatus qui noxalis Servus deditione tamen si in perfectam elegit nam ex actione iudicati, non pot. ad litis moram, extremam existimationem refundendam, quippe hec coactio legis privilegiis cum effectu con-

Ondemnato auctore L. 6. § ult. ff. de re iudicata. Ceterum quamuis ad pretium dictum tunc existimationem liuendum cogi non possit, cogi tamen potest per actionem iudicati, et seruum cogi tamen pro per actione iudicati, et seruum noxalem plene authoris faciat dominum, vel pignori redempto ...

Ergo omnibus itaque collectis liquido iam inferunt ... earum e Ulpiani, et Octabeni decisionem affirmantem ... Reum, qui Stichum in specie promiserat, cum statu liberum ... eum soluerat ab obligatione ex stipulatu liberum; unde quemadmodum ... infertur falsam videri Caij nostri decisionem dicentem in eadem specie eundem promittendi Reum ab oblig. ex stipulatu non liberari. Nec dubitamus nos 1.am nostri allegationis partem, quam n.o 3 opponimus, sufficienter demonstrasse, Exceptione in dicto nostro quidquam ... si hanc nostram ad Caij impugnationem ... velis cum Cuiac. lib. 7 qq. Africani in L. 38. § 3. de solutionib. qui omnium Bartoli, Alberici cum Gothofredo interpretationem sequutus docuit manifestam esse actionem, ... differentiam inter Ulpiani, et Octabeni, et Caij, et ... Neratij ... unde ... decisionem suis casibus applicatam esse rectam, quippe Octabenus, inquiunt (DD.) de eo casu loquitur, in quo Reus promittendi tempore stipulationis Stichum seruum iam alienatum promisit, quem dominus ante moram promissoris statu liberum fecit, atque ideo si promissor Stichum in statu liberum factum acquisierit, cum in eodem statu stipulatori soluerit, oblig. ex stipulatu omnino liberatur, quia nec dolo, nec facto promissoris Stichus statum libertatis adeptus est, sed potius facto veri domini, merito suo unde quemadmodum magno ... Reus promittendi perfectam solutionem liberatur quippe si non solum statuliber, qui potest perfecte liber ad no potius perfecte liber a domino ante moram promissoris effectus, obligatio extinguetur, non minus quam si ante moram moreretur, cui interpretationi vehementer ad stipulatum opponitur in L. si mihi 92. de solut. iuncta L. si ... 82. L. si seruum 91. § 1. veri. ... de verb. ob. aliter in quibus, atque in ... Caij, et Neratij. Ibi enim seruus in specie promissus tempore stipulationis in dominio, et bonis promissoris fuit, qui dolo, et facto suo ad conditionem statu liberatis Stichum transtulit, ideo si ita ... soluerit ab oblig. ex stipulatu non liberatur, quippe si eundem aut manumisisset, aut occidisset nequaquam liberaretur ex allegatis proxime iuribus, iuncta L. Nemo 32. § ... et L. inter 83. § ... de verb. ob. ... hac

quaque ...

quam quam [illegible] conciliatio post Bartolum, et ceteros omnes sint, difficilior tamen est, non [illegible], et divinatoriam esse; in primis. divina [illegible] de val- la [illegible], Octaviani [illegible] praesentem Stichum a debitore promisso dimissum [illegible] stipulationis [illegible], [illegible] qui non est cum coniuncto termino [illegible] ex his [illegible] consulti [illegible] tractarit; satis efficaciter colligi Stichum [illegible] quo disputat [illegible] omnibus tempore, quo stipulationis tempore [illegible] dominum [illegible], [illegible] si vel habeat; [illegible] [illegible], et supposito Doctorum facta est, quod [illegible] [illegible] Cap. 7. et [illegible] in L. si Servum, 91. §. sequitur ff. de V. O. [illegible] ingerendo [illegible] scilicet liberatione abstracta, et [illegible] obli- gatione ex stipulatu, [illegible] contingeret, qui facto, et dolo suo Stichum [illegible] manumisit, vel occidit, vel statu liberum fecit, [illegible] [illegible] liberationem abstracta, et primaria oblig. ex stipulatu de- bitorem in hac specie contingere, quod ab obligatione subsidiaria [illegible] dolo, si de dolo captum [illegible], vel a clausula doli, si [illegible] dolo captum est debitorem non libe- ramus. L. eleganter 7. §. non solum ff. de dolo. [illegible] 121. ff. de V. O. [illegible] enim [illegible] rem [illegible] alienum esse [illegible] dolo, et facti [illegible] liberare. Ceterum ab oblig. stricta [illegible] ex stipulatu promissione liberatio vel per manumissionem, vel per Servi promissi [illegible], vel per statutam libertatem, [illegible], [illegible] est, quia licet quatenus liberatio a subsidi- aria actione de dolo, vel clausula doli multum [illegible] aliud dolo, et facto promissoris, aliud alieno facto, [illegible] promissa interea subducatur, ut [illegible] L. si Servum 91. [illegible] et §. 1. ff. de verborum ob. ff. L. si alienum 92. ff. de solut. [illegible] 7. §. non solum ff. de dolo, [illegible] quatenus liberatio abstracta sua oblig. ex stipulatu [illegible] [illegible] [illegible] aliud dolo promissoris, aliud alieno facto res promissa perea sub- ducatur, ut ex authoritate et [illegible] [illegible] Octaviani in d. L. 91. §. penult. postquam enim [illegible] oblig. ex stipulatu impleri impossibi- lis reddita est, ut nec pecunia, nec pretium [illegible] ff. stricta obliga- tiones [illegible] expleri posset, [illegible] refert, [illegible] praedicta impossi- bilitatis causa a dolo promittentis, vel a facto alieno [illegible]. L. inter stipulantem 83. §. Sacram ff. de V. O. [illegible] L. Statuliberum 9. §. pen. ff. de Statu liberis.

Quae assumptio [illegible] [illegible] adhuc, [illegible] Regulam [illegible] liberatio non contingat ab obligatione stricti ex stipu- latu, vel ab alia quacumque oblig. [illegible], postquam debitor speciem facto, et dolo suo speciem subduxit, vel interemit, vel manumisit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quam [illegible] duxit, quam [illegible] speciem per dolum debitoris [illegible]; vel subductam ad hunc [illegible]; et [illegible] L. [illegible] 82. §. [illegible] L. inter 83. §. 9

Periculo. ff. si servus 21. §. Sequitur, cum §§. seqq. l. ex legati 27. ff. de Verb. oblig. l. in rescriptiva cum seq. l. et ff. de editione rescriptiva. Super de condit. caus. dat. l. §. eod. ff. de iure iurando 16. ff. 6. de conductu legato ff. Commissa 21. et l. 23. de verborum, in quibus iuribus contra negotij veritatem species subducta superesse fing. ad eundem effectum; ut peti eum de creditore stricti iuris actionem adhuc re ipsa, et corpus ipsum petatur, ergo fictione detracta, et veritati attenta debitor qui dolo, et facto suo speciem in obligatione stricti iuris deductam interemit subduxit, manumisit, adeo liberatur, ut nec aestimationem ipsam debeat per actionem veterem ex stipulatu persimilem veterem actionem stricti iuris in quibus non speciem, quae fictione detracta, nequaquam species debita est, ergo praestari in Sed si homo 69. de Verb. oblig. ff. si non sortitur 8. C. de Contrah. stipulat. ff. Impossibilium et R. Iud. deinde non aestimationem, quae licet aestimatio certa sit interim, secum ea interesse, atque earum loco rem loco substituatur ff. si sterilis 21. §. 1. de action. empti ubi non tamen diversa omnino res est in stipulatione non deducta ff. si alij 92. §. 1. de conductu generali ff. 1. de action. empti, ergo per actionem ex stipulatu peti non potest: huius non obligationis natura adeo est restricta, sive ut Alciatus et Fumee verbis utar adeo strangulata est ut nec aestimatio, nec interim rei interesse peculium peti possit ff. videamus 38. § et actionem de inuniis l. filij 78. §. eod. de Verb. ob. ff. quid quid 99. eod. tit. quo circa si species debita per dolum debitoris subducatur, vel decendendum est ad actionem subsidiariam de dolo, vel ad actionem ex clausula doli, vel denique ad condictionem triticariam rerum omnium sumariorum l. 7. §. non solum de dol. ff. eod. de condict. triticaria ff. cum 22. de rebus creditis ff. cum 59. cum l. seq. de Verb. oblig. l. fundum ff. in fine de novatione ubi Cuiacius lib. 2. definitionum Papin. et lib. 8. ad Africani in ff. 37. mandati Fab. in rationali ad eam in ff. 1. et de condict. triticaria, et de erroribus pragma de ca de 88. error 3 et lib. 16. coniect. p. 17. Fumeus dico quod verum quod Alciatus in eod. tract. n. 77. Quapropter necessitas in omnibus oblig. stricti iuris (modo in dantibus, modo in delictis) veteres prudentes iuris coegit, ut in odium dolosi, atque nomini debitoris fingerent speciem per dolum subductam adhuc exstare, ut praeterea actionem veterem ex stipulatu debitorem perpetuarent: alias fictione detracta, debitor omnino liberaretur, ita ut oporteret ad subsidiaria remedia, idest ad actiones subsidiarias descendere.

105

Iam vero si de utilitate huius fictionis interrogas, cum iste frequens in iure mentio est in iuribus supra allegatis vicem responderunt eam nobis magnopere fructuosam non videri, quin imo a nobis suspectam esse, quod

et Cuiac. in demum Cuiacij lib. 6. qq. a Paulo in L. Venditor 21. ff. Rem ratam haberi, ibid. et l. Paul. ad edict. in L. 21. de constituta pecunia, ibi Antonius Contius in Notis marginalib. Quar. in L. 91. §. ult. de Verb. oblig. ff. eius suspitionis est, quia tamen si hac fictione in dicta fructus ille sequatur, ut debitor mortuus, domino vero nequa alterum actione extincta ex contractu, aut debito liberatus sentiatur. d. L. in [illegible] et d. l. ult. [illegible] Cuiac. l. pen. [illegible] l. 83. §. pen. L. 91. §. sequitur cum seqq. [illegible] nihilominus tamen decernit puniuntur dolum, maxime que debitorem, si fictio haec detraheretur, ratio est quod fictione hac detracta facilius, et deleri descenderetur ad actionem famosam de dolo, velut clausula doli, vel ad condictionem [illegible], in quibus non solum intrinseca rerum aestimatio, verum etiam omnis utilitas quae dolum intercepta et deducta quidem, nonnumquam [illegible] vero interesse in his actionibus, deducitur L. si certum [illegible] §. 1. in fin. L. Julianus 13. [illegible] §. 1. ff. de actionibus empti l. 3. §. ult. et eo genere loco. Cuiac. lib. 8. qq. Africani in L. si fundus 33. locati, et l. 33. Pauli ad edict. in d. L. 21. §. 1. de actionib. empti, Fumaei, et Cuiac. ubi praecipue [illegible] interest dicas, quod interest [illegible] inde quod omnes effectus, effectum quod fructus, quos ex hac fictione Veteres Consulti commemoravit in L. 91. §. ult. de Verb. ob. hac etiam fictione detracta cum maiori fructu sequantur, etiamque hac fictione detracta, potuissemque teneretur subsidiarie aestimationis obligationem facilius [illegible], pecunque fidei iussorem accipere, eandem quae acceptam ferri argumento elegantis in L. Promissor 21. et in L. 23. de constit. pecunia, ubi Antonius Contius in Notis marginal. et Cuiacius ubi prae. qui omnes effectus praeservatis fideiussoris extenuationis fictione admissa equitime admittuntur [illegible]. [illegible] L. 91. §. ult. de Verb. ob. [illegible]

Propterea quamque effectum est, ut prae dicta Veterum Consultorum fictio plane quae cessavit, vel in textu in L. nisi de actione [illegible] de dolo L. mora 32. §. ult. de usuris L. [illegible] 49. in fin. princ. de V. O. nihilominus si fideiussor ante rei principalis moram speciem debitoris interemit; Veteres non fingebant eandem speciem adhuc superesse, ad eum effectum, ut per antiquam actionem ex stipulatu perpetuatam species debitae, subducta a Reo principali, vel a fideiussore peteretur, quinimmo [illegible] iuris [illegible] fictio cessabat, adeo ut reus principalis, et fideiussor ipso iure [illegible] liberarentur ex allegatis iuribus, et Reo principali [illegible] expedita, quippe

nanum 11.

rarius est Reum principalem ab oblig. stricta ex stipulatu liberari, si nec dolo, nec facto suo genere debita mora interuenit, etiam si fideiussoris mora interuenerit, prout patenter eminet, atque in causa fideiussor ex mora, et dolum Reo principali ignorante nocere l. si mora 88. de Verb. ob. et fideiussore cum ibi tunc ex authorit. praedictorum iuris tunc ex contra iuris rona, quia fideiussor assertio est obligationis principalis in princ. Instit. ff. et Cod. de fideiussoribus, atque ideo sublata obligatione principali (Vt in hac specie re vera sublata est) oportet assertiones etiam summo iure liberari l. si in omnibus 93. de solut. l. cum principalis ff. de R. Iud. tamen ideo supp. dolum, et culpam solius fideiussoris in hac specie fingeremus tr. Verum prudentum regula speciem interemptam adhuc stare ad eum effectum, ut fideiussor tanquam non liberatus per eandem antiquam actionem ex stipulatu conveniretur, efficeremus p. fictio, ut fideiussor teneretur. Ceterum etiam efficeremus, ut Reus principalis pariter teneretur, propter dolum et culpam solius fideiussoris, quod est iniquissimum d. l. si mora 88. de Verb. ob. si enim per fictionem speciei ad huc stantis antiqua actio ex stipulatu contra fideiussorem perpetua, etiam contra Reum principalem ignorantem perpetua remanet, quia impossibile est speciem debitam adhuc stare, et sic fictione stare, quin reus principalis eius ex tenetur d. l. si mora 88. § ult. l. 83 et § pen. l. 91. § 5. cum seqq. de Verb. ob. l. in Reo ff. et l. ult. de Condict. furtiua l. pen. et Condict. ob causam. Reumque impossibilis et antiquam obligationem ex stipulatu contra fideiussorem perpetuari, quin necessario contra Reum perpetuetur, qui cum assertio, requisita est ut oportet principalis in Reum et allegatis iuribus, quo iure nec absurda haec sequentur necesse est ex vacatio iuris ratione fictionis speciei stantis in pr. conseruari concedere. Cuiacius lib. 33 qq. Pap. in d. l. 19. de dolo, et l. 10. in l. stichum 95. § 1. de solut. Donell. in Comment. ad d. tit. in l. cum fideius 99. et in l. mora 88. de Verb. ob. et l. 16. Comment. cap. ult. et ibi Oualdus litt. B. Verumque cum enarrata fictio in praesenti specie solius rei principalis ignorantis fauorem cederet, iniquissimum erat fideiussorem frustrationem, et occasionem facto, et dolo suo praeliberari. et ideo oblig. Verb. ex stipulatu extincta, succedit actio de dolo aduersus eundem fideiussorem, cuius nunc dolus eius solius vindicat. dict. l. fideiussor 19. de dolo, quae actio in eadem specie vtilis ex stipulatu, actio satis erudite appellatur in l. si mora 32. § ult. de Usuris, et in l. cum filius 49. in fine principij de Verb. ob. quia cum loco vtilis subsidiaria obligatio ex stipulatu eiusdem natura, et conditionis sit cum act. de dolo, vti interpp. communiter relati docent. Atque vtili

actione

actione ex stipulatu, sive de dolo utraque competit, inead. ipse in l. 93. § 1. infin. de solutionibus, et in l. mora 48. in fine de verb. ob. l. Acceptum 49. de operis libert. cum enim hac actio modo verbis ex stipulatu, modo de dolo simpliciter appelletur, nihil refert, quod ibi actio ex stipulatu simpliciter nominetur, quod quidem hac appellatio reformandaest ex priorum iuris intellectu, uti sapientes conciliant Cinellus ubi sup. Alc. lib. Comment. Cap. Altis ubi Inuald. lib. C. Ex ...

tanq amompilo nostra, cum Molina, et Scaldeno male efficacia probata scilicet opponere, veritate attenta, et Solone detracta verumque vel debitoris scilicet ab oblig. liberari ex stipulatu liberaui, tamen si dolo, culpa sua stichum impacia debitum occiderit, mora miserit statu liberum vi fecerit, quamvis accidentia oblig. de dolo, vel ex clausula doli, vel Praetoria rerum aestimatoria non liberetur. ... 12.5

terminum, et parte dilemmatis ... cap. n. 3. ... posuimus, quod Iasium, et Decium ... reum promitendi, qui Stichum promisit ab obligatione ex stipulatu liberari, si statu liberum ... quare cassi Iasig, et Decium qui in d. l. 63 affirmant debitorem in hac spe non liberari de liberat. loquantur, quae ab actione ex stipulatu directa contingit, illum procul dubio affirmant in quo iacti. et Fabrum, et Duarenum ... alle ... inveniuntur, sed ... ut altera eius de dilemmatis partem probemus, per quam contendimus Decium, et Iasium affirmantes reum promitendi in hac spe non liberari, adfirmare id ipsum, quod verissimum est, si de ea liberatione loquantur, quae ab oblig. accidentia de dolo, vel ex clausula doli contingeret: Contrarium falsum esse affirmare quatenus in hac spe in ... condictionem debitori non competere affirmant. Ceterum, quod debitor ab oblig. accidentia de dolo statu liberi solutione non liberetur, ... omnino est, si de debitori absenti condictio in debiti statim operare. Quae assumptio non tantum vulgari ratione probanda videtur, quae communitas dixit condictio competere, si liberatio non contingat l. cum quis 38. § 3. de solutionibus l. si non sortem 26. § qui 10. ff. de condict. indebit. quinimo vehementiori ratione assumptio haec nostra demonstranda est. Itaque assumentem hanc sequentem ... probemus. Actio de dolo sive in facto accidentaria, quae nascitur ex dolo promittentis, qui stichum ad statum libertatis status transtulit, actio est incerta, in qua id deducitur, quod creditoris interest stichum promissum statuta libertate non perfluit, l. sive xx. l. stipulatione 33. l. doli 119. l. vera 121. l. ista 134. § ... ff. l. veniam 49. ff. iudicatum solvi l. sive 68. de contrah. empt. l. 3. Cod. de accepti.

arbitriis

arbitralis, sed sic est, quod Creditor per actionem subsidiariam de dolo, vel exceptionem doli perse quatur, id quod sua interest Stichum statu liberum factum non esse iniuste, et per rationem naturalem eundem Stichum, tametsi statu liberum retinet, quia contra rationem naturalem est id quod interest lucrari, et rem praeterea retinere. l. Rescriptum 10. § 1. de pactis l. si facto 19. C. eod. tit. l. 9. § Sabeo 7. de doli exceptione l. vlt. C. si mancipium ita fuerit alienatum. Et non ipso quod Creditor id, quod sua interest, aut persequatur, aut lucretur, amplius eo non interest, ergo iniuste retinet rem ipsam, vel aestimationem eiusdem rei: praesertim sua duxerim nomine eius quod interest ipsissimum reddere pretium, atque aestimationem venire, vt ex Alciato, Fumeo, et Dino sup. dicerebamus. Confirmatur hac ratione quia quod propter istam causam receptum communiter est, quod si pacto de non petendo, vel pacto de petendo, certa poena, vel id quod interest per stipulationem poenalem subiiciatur, non possint, nec debeant paciscentes vtrumque lucrari, scilicet commodum ex pacto, et praeterea id, quod interest ex stipulatione d. l. Rescriptum 10. § 1. l. nudas C. de contr. stipulat. l. Praedia 28. de actionibus empti l. si quis a socio 41. l. si dico 71. pro socio cum sup. Cuiacius in notis. Fab. in rationali ad textum in d. l. 10. § 1. de pactis, Salicet. in d. l. 19. C. eod. tit. Bartolus communiter Repetentes in l. pen. de transactionibus. Cuiacius lib. 2. quaestionum Pap. in l. vita 115. § ultra de verb. ob. ubi Castrensis, Donell. lib. 22. commentar. cap. 6. ubi d. mal. lit. P. omnia praedicta illustravimus in solemni repetitione ad textum in l. 9. § Sabeo de doli exceptione ergo in proposita quaestione Creditor, qui Stichum statu liberum factum accepit tenetur indebiti conditione quando quidem aut persequitur, aut lucratur, id est quod sua interest Stichum statu liberum non esse, in quo non solum Stichi pretium, verum etiam plerumque amplius lucratur. l. 1. de actionibus empti l. 1. in princ. de re iudic. Confirmatur haec ratio, quia si debitor, qui alternative decem, aut Stichum debet, quinque prius dederit, deinde autem solidum Stichum praestiterit quinque prius soluta tamquam indebita condicet. l. in summa 26. § 13. de condict. indebiti l. 2. § 2. de verb. ob. l. in executione 83. § pp. parte eod. tit. quia postquam per solidum Stichi promissi praestationem alternatiuae obligationi satisfactum iam est, non potest Creditor vtrumque lucrari, si quinque prius soluta, et praeterea solidum Stichum alternatiua non est obligatio, ideo alterutro contentus debet esse Creditor ex allegatis textibus iuncta l. si Titius 12. § si mihi, et de pactis dotalibus, ergo qui Stichum promisit, eumque statu liberum factum soluit, statim condicere potest Stichum, quia quidem statim Creditori adquiritur actio in factum de dolo, ad persequendum id, quod interest Stichum non esse statu liberum, quae actio de dolo cum poenalis sit, atque

ad

ad utrumque interesse studeat. Creditorique cavendum, debet Creditor ab eo securitatem accipere, si velit Sticho statu libero facto, ex actione de dolo adita contraxerit, cui rei consequens est, quia cum Gaius, et Neratius sentiant, quod remittendi ipso jure specie ab actione de dolo non liberari, facta ut statu libero conditio debitori non detur, aliquin contrariam et quitate quae turbabitur creditor.

Jam vero postquam utrasque dubitandi rationes ad Gaii nostri decisionem expendimus, operae pretium est ad confirmationem nostri eandem rationem quandam perustare, et in observationem eorum affectatam D. D. contra Africanum in ludum l. cum quis 38. §. qui hominem ff. de solut. Quasi locus ille Africani cum Gaio pugnet. 18

Dicit enim Gaius noster negativam hanc sententiam, non liberari, nec condicere promissorem illum, qui Stichum in solutum promisit, et statu liberum sua culpa factum solvit: dicit autem Africanus affirmativam hanc sententiam, debitorem illum non quidem liberari, statim condicere posse, qui hominem generaliter promisit, et Stichum statu liberum factum solvit, et inde quod Africanus Creditorem non expectato statutae libertatis conditionis non expectato agere posse ex stipulatu actione directa adversus promissorem, et hominem exigere, posse subinde debitorem statutae libertatis conditione non expectata, confestim statu liberum condicere, cum haec quasi contraria sint, interrogantur Faber in Rationali adnotatum et Ant. lib. 2. Conject. cap. 7. ex quo infertur singulare nostri Gaii casum, nec verum, nec prudentem esse. Deinde Quintianum cum Bart. Castrensi, et Albericum eniti laborant in horum Juris conciliatione. caeterum nos hunc locum hoc loco tractantes, utilius potius apponenti quam removeamus, quamquam existimemus contrariam non esse sententiam, diversusque casus enim est. Africanus enim non loquitur de Sticho certo specie promisso, quem statu liberum sua culpa factum promissor solvit, sed immo loquitur generaliter de homine promisso, quae generalis, infinitam obligationem promissam ex statu liberi solutionem determinabit, et qua specie sapienter Africanus adfirmat promissorem quidem non liberari, quinimmo confestim condicere. Inde quod Creditorem non expectata statutae libertatis conditione, confestim ex stipulatu agere posse, et debitorem hominem solvere quem sibi habere non liceat, ex generalis, et indefinitae obligationis forma; promissio enim in indefinita oratione comprehendit singulos homines vages, et generaliter comprehendit. l. ex Maevius 66. §. 2. de legat. 2. determinandum tamen est per solutionem alicuius, quem Creditori habere liceat, id est qui in perpetuo mancipio, et dominio creditoris permaneat. l. si ambiguitas 19. §. ult. cum l. seq. ff.

— l. cum quis. 38. § hominem. ff. de solut.

si dolus

Si dolus 71. §. 1. de leg. 1. l. qui Concubinam 29. §. si heres 3. de leg. 3. l. heres 58. de additionibus, cuius resolutionis ratio, quod scilicet debitor ille cui ex immenso, et infinito servorum grege inter quos eligere potest, illum tradit, quem Creditori habere non licet, vel cui libertatis ex Edicto immi-net ferendus, nequaquam est. hic enim, quem habere secure non licet, nec in obligatione generali comprehensus esse censetur, proinde nec in soluto esse existimandus est in primis in oblig. generali comprehensus non censetur, quod licet obligatio generalis singulos servos orationis com-pendio indefinite tangat l. Si Aliquis §. 2. ex prudentia contrahentium voluntate contrahentium, nec indefinite quidem illum servum concessisse censetur, quem stipulatori habere secure non liceat cum enim ex immenso hominum grege in illum concessisse videantur, cui edictio ad libertatem imminet, proinde quod si talis, nec in generica quidem oblig. censetur nec in praestatione esse censebitur, atque ideo si talis solvatur indebi-tus omnino est, quem proinde indebiti condictione debitor statim condicat, cui rei consequens est, ut Creditor statutionis libertatis conditione non expectata confestim ex stipulatu agat, ut homo denuo praestetur, quem habere secure liceat: lege ad Africanum: Ceterum casus noster non de homine generaliter promisso, sed potius de Sticho in specie promisso, et statu libero soluto loquitur: de quo nulla fronte affirmare possumus indebitum esse, quia ipsissima species, quae promissa est, atque ideo tam est in oblig. quam in solutione.

§ I. Hac ergo obiectione remota observandum insuper est. verba illa Africani dicentis: Reum promittendi, qui generaliter hominem promisit non liberari, condicere tamen posse si statu liberum solvit ad obligationem eius testamentariam pertinere: quod si homo generaliter legatur, et heres eum praestiterit, quem legatario habere non liceat quia statuliber est, quia opignoratus, quia alienus, quod furtis, et noxis obnoxius heres gravatus non liberatur, quinimo legatarius rursus actione directa agere confestim potest. ut talis homo praestetur, quem sibi secu-re habere liceat. Cui evictionis periculum non immineat, nec a statu libert. nec rei vindicatione, nec ab actione hypothecaria, namque ancora de ditione l. si accidit. 99. §. 1. l. si domus 71. §. 1. de leg. 1. l. qui Concubinam 29. § si heres 3. de leg. 3. l. heres 59. de additionibus. Ratio ex duplici principio conflatur, primum, quod actio ex test. rem importat dominii irrevocabilis translationem, quam actio ex stipulatu, vel commu-niter D.D. ex allegatis textibus deducunt iuncta l. inter quosdam 82. in princ. de leg. 1. ubi Cuiacius lib. 33. ff. ex Iuliani Tab. de Cuiacii lib. 3. Cap. 10. Glossa celebris in d. l. qui Concubinam § si heres, unde si alia voluntas tacita, aut expressa dispositio non obster

rum domini

tam domini irrevocabilis cuiusque actio ex test. descendit, quae actio
ex stipulatu in qua ab ea remittitur L. 61. 73. §. ex. d. verb. o.
L. cited. d. cond. ob causam §. sicut institut. d. act. quo praecise
supposito, iam illud alterum etiam succidaneum suffragatur, quod in
dubio generali hominis legati, nec ex tacita, nec ex expressa voluntatis
coniectura credendum est comprehendi illum hominem, quem legatario
habere secure non liceat ob periculum evictionis, a libertate, a
noxa, a rei vindicatione ab actione hypothecaria. Cur enim ex
infinito servorum grege censendum sit testatorem illum hominem
legare decrevisse, quem legatario habere secure non liceat prae-
sertim cum actio ex test. irrevocabilis domini translationem importet
ex allegatis supra. Ergo si heres illud eligat, quem ob sup. dictas
causas habere non liceat, indebitum solvit, et inde quem non libera-
tur. Et solum privilegium eligendi, quod ad heredem pertinet
non ex eo voluntatem censeri debet, quod heredi talem hominem eligere
non liceat, facultas enim eligendi sufficienter salvatur, si
ex infinito servorum acervo heres aliquem idoneum eligat:
Substantia enim electionis pertinet quidem ad privilegium heredis
non vero ad iniuriam legatarii. Porro iniuriosum foret talem
posse eligere, quem legatario habere non liceat.

Haec cum ita se habeant in
obligationem legati generaliter relicti, si res eiusdem vestigio habet circa le-
gatum hominis Stichi vel alterius specialiter relicti, nam si testator ser-
vum specialiter legaverit hic, qui tempore legati cedentis talis sine
facto heredis reperiatur, quem legatario secure habere non liceat, quia
alienus est, quia oppignoratus, quod fortis, et noxis obnoxius, quod statu
liber reperitur, tunc heres liberatur, si talem praestiterit, qualis
legatus est, atque id circo heres in hac specie nec de evictione nec
redhibitoria actione tenetur text. in L. si legato 56. L. si a
substituto 49. §. 1. de leg. 1. quapropter in hac specie locum sibi vendi-
cat regula illa vulgaris, quae docet condictionem indebiti ex illa solutione
non competere, quae debitorem liberat L. si non sortem 26. §. si fi-
lio, et §. qui decem 13. et L. 32. L. 56. de cond. indeb.
Insurgit tamen hic magna difficultas ex textu in L. si res 57. de L. si res 57. de legat. 1°
leg. 1. quo loci scriptum extat, quod si testator rem alienam, aut oppigno-
ratam sciens, prudens legaverit, aut pro fidei commisso reliquerit,
heredem non liberari, nisi alienam, oppignoratamque redemerit, et
ita redemptam tradiderit legatario, ut eam secure habere ei li-
ceat, quo circa si ante luitionem rem alienam, oppignoratam que
tradiderit non liberatur, quin imo legatarius ex test. agere pot.

Utrum

c

ex re sibi propter(?) steterit; vt hoc praestetur res legata redimatur, atq. a luitione
legatario causatur L. si domus 71 §. aleg. 1. ff. si heres 39 de evi-
ctionibus, conspirat Pap. in L. Maevius 66. §. fundo legato ff. leg. 2.
quae, si vera sunt, vt omnes communiter fatentur ex d. L. si res 57 ff.
leg. 1. et d. l. Maevius 66. §. fundo leg. ff. leg. 2. necesse est facere
falsam esse decisionem textus in d. L. si ambitiose 95. §. ult. ad
L. seq. et d. l. si legat. 56. ff. leg. 1. Ingob. locis affirmatur rem sin-
gularem in specie restitutam talem esse praestandam, qualis tempore le-
gati cedendi sine facto heredis reperiatur. Praetermisse nota
hanc difficultatem Cuiac. et Faber in allegatis locis, non tamen antequam
in d. L. 95. et Sarmiento lib. 8. Select. ad p. dictum Pap. locum.
Qui bene arbitrantur decisiones textus in d. l. si ambitiose et d. L. si
legat. interpretandas esse. Ac ea specie legati in qua testator ignora-
verit fundum in specie legatum, et noxibus esse obnoxium, pinde q.
iura limitanda esse per textum in d. L. si res 57. ff. leg. 1. et d. l.
Maevius §. fundo ff. leg. 2. is porro in casu ignorantiae recte, et gra-
viter affirmatur heredem per illam qualem qualem solutione liberari,
nec a luitione causae debere. Ratio est bona, q. quando testa-
tor tamen si falso existimat rem esse pleno iure suam nullo pigno-
ris, aut noxie vinculo neque quae cogitat de ig. rei luitione. Cur enim
de re redimenda cogitet quae in pleno dominio suam esse arbitratur,
atq. idcirco censendum non est, heredem ad onus predictae luitionis
gravare. Cur enim cogitet de heredis ad luitionem gravandum testator
ille qui de nullo necessario cogitatur, pinde q. recte in allegatis iuribus docetur
heredem per qualem qualem solutionem liberari, nec a redemptione, nec redi-
mitoria obligari. Altera atq. si testator prudens, sciensq. rem esse
alienam a se legatam, aut oppignoratam, aut noxis obnoxius, tunc. n.
prudenter censendus est heredem suum ad luitionem gravare, q. non
solum ex eo colligi. q. alias nec serio, nec graviter legaverit, q. indubio
censendum non est, sed potius ex eo cum Castrensi, et Angelo ibi pra-
colligatur q. testator, si qui scit rem a se posseaz, et legatam alienam esse
oppignoratam, et noxis obnoxiam, prudenter censendum est de luitione
cogitare, si enim vivente rem redimere, et a noxibus liberare, atq.
idcirco cum ipse testator de re luenda cogitaverit, probabile est credere
heredem suum ad luitionem gravare; cum enim heres onus illud detrectabit, q.
enim detractare testator atq. textus elegantis in L. postulante 44. in
princip. ad Trebell. et Bart., Castrensis, et Angelus in d. L.
si ambitiose 95. ff. leg. 2. Sarmiento lib. 8. select. ad dictum Pap.
locum. Succedebat his nova interpretatio et conciliatio addita in
L. legato 37. et L. si heres 115. ff. leg. 1. in ista lege quibus et §. 1.

Absolut. 5

de dolo, quia videtur tam liberationis, et conditionis pugnare videntur, et cum
d. S. si anno tertio 95. §. ult. et ult. cum leg. seq. de leg. 1. juncta S. qui
72. §. pen. de solut. superveniens tamen videndum interim Marianus
et vulgares veteres glossatores in d. l. Si legato 37. de leg. 1. Africanus in
S. cum fundus 33. de rebus creditis, Cuiacius lib. 32. Observationum Juliani in
d. l. 33. de solut. Fab. 1. 6. 3. Coniect. cap. 7. et Cuiacius lib. 8. quaestionum
Africani in d. l. 112. de leg. 1.

Quibus ita pro Gaij nostri illustratione, rationibus praemissis rationes etiam decidendi reddere necesse est tandem, quae circa secundam nostrae negativae conclusionis partem, et enim Gaius debitorem in pro dicta specie solventem non liberari, nec propterea condicere, explanare quatenus Bruslus docet debitorem solventem non liberari intelligendus omnino est, non quidem de liberatione ab obligatione ex stipulatu, ab hac enim in dubitanter liberatur, uti efficaciter probat d. dubitandi ratio, cui satisfieri nullatenus potest. Enim vero si certe fuisset Gaium nostrum negare liberationem ab obligatione ex stipulatu directa contingere, nec nos utique dubitaremus cum Fabro affirmare Caium, et decisionem Gaij improbabilem, atque falsam esse. Superest ergo ut dicamus loqui de liberatione ab obligatione de dolo tantum, de qua recte, et apertè adfirmat debitorem, qui stichum in specie promisit, et statu liberum solvit ab obligatione de dolo non liberari. Cuius rei ratio manifesta est, quoniam scilicet fundamentum liberationis ab obligatione ex stipulatu radix est obligationis de dolo. Fecit enim promissor dolosus, ut plena dominij acquisitio impossibilis redderetur per implicitum libertatis casum, qui nulla pecunia lui potest, ergo per textum in S. ult. si ex noxali causa agatur 1. Statu liberum 9. §. pen. S. Statu liberos 29. in princ. de Statu liberis cum aliis in uno cap. Obligatio directa dandi ex stipulatu nuda traditione non explicatur, sed subinde requirat plena dominij acquisitionem d. S. obi 75. de verb. ob. d. Seruum de condict. causa data, atque ex alio cap. impedimentum dominij pleni ex dolo, et culpa debitoris contingeret, tamen omnino est casum illum fraudolentum statum libertatis, qui est fundamentum liberationis ab obligatione ex stipulatu esse pariter radicem obligationis de dolo, nec promissor facto suo prorsus liberari videatur. Quocirca sive de dolo captum est, sive captum non est, necessario namque est debitorem ab obligatione de dolo non liberari S. 3. §. fin. solu. de dolo. Si enim de dolo per stipulationem captum est, debitor ita solveris tenebitur ex clausula doli, quae omni stipulationi regulariter subicitur per casus emergentes in stipulatione principali nominatim non comprehens. S. Stipulationes 53. Item cap. 121. S. vita 139. §. ult. de verb. ob. l. 7. §. fin. solu. de dolo

Cuiacius

16

Cuiacius in d. §. 53. de Verb. ob. et in l. 7. de dolo. Fab. in rationali ibidem Gifanius, Donellus, et Duar. in d. l. 121. in prin. Caeterum si de dolo captum non est, cessat quidem clausula doli: superest tamen naturalis actio de dolo succidanea, quae ex ipso facto doloso naturaliter insurgit, haec enim in linea actionum suprema actio est, et tunc urget quando omnes alienationes deficiunt. Rectenie decidendi roni quidquam obstat ratio illa a Gaio nostro nominatim expressa, qui non ideo negat debitorem ita solventem liberari, quod dolo fecerit imponendo statum libertatis; quinimmo ideo negat liberari, quod Stichum servum statuliberum iam factum accipientis Creditoris plenè non fecerit ex forma obligationis ex stipulatu. Haec enim Iuris Consulti ratio si recte accipiatur, diversa non est, immo cum nostra rone identica est: quia enarranda tamen explicanda est, et quae libet ex his rationibus, necessariam cum alia ratione connexionem habeat: nimirum ideo debitor in hac specie non liberatur, quia Stichum accipientis Creditoris plenè non fecerit, et ei actio ex stipulatu exposcat. Caeterum ideo Stichum accipientis non fecit, quia dolo, et facto suo plenam dominij adquisitionem reddidit impossibilem. Itaque si Gaij nostri ratio recte enarretur, eadem est cum nra ratione decidendi: sed verius ratio nostra decidendi nova ratio est illius rationis quam assignat Gaius. Quandoquidem statuta libertas dolo debitoris imposita in causa est, ne plenum dominium creditori adquiratur propter implicitam causam libertatis, ergo ptext. in §. ult. si ex nostra causa agatur Inst. de statu liberum 9. §. penult. l. statu liberum 29. de statu liberis.

CS. 57. Rediding decidendi rone ad 1.am negativam nostrae conclusionis partem, quae liberationem contingere negat, superest ut secundam partem decidamus, quae indebiti condictionem competere negat. Quae longe difficilior est propter secundam dubitandi rationem sup. consideratam, affirmamus, tamen Gaium nostrum in praesenti specie indebiti conditionem rectissime negare: ratio est quia quamvis per actionem de dolo, vel etiam clausula doli id persequatur Creditor, quod sua interest Stichum promissum statu liberum non esse. Haec tamen actio incerti ad id quod interest iustam et plenam Stichi aestimationem in praesenti specie non persequitur: actio non de dolo, cum incerti actio sit l. si cum 22. §. stipulationes 53. l. ex ea parte 121. §. ita 134. de Verb. O. non semper iustam, plenamque rei, de qua agitur, aestimationem continet, sed plerumque minus, plerumque tantundem, plerumque magis persequitur l. et de actionibus empti l. Tutig 34. coag tex. §. si quis 13. in principio de Re. Iudic. l. si quis 112. §. ultim. de Verb. o. l. 3. §. ult. ubi post ide tis Cuiacius lib. 8. ad Afric. in l. 34. de actionibus empti, et lib. 10. obser. cap. 37. Alciatus, Fumeus, et Pinus in suis tractationibus de eo

quod

quod interest debitoris. id enim quod interest creditoris praedictorum DD. P. diffinitiones nihil aliud est, quam emergens ex negotio praesenti damnum cessans, et lucrum, quam definitionem etiam omnium ex Paulo in l. nemini 12. rem ratam haberi tradidit Jacobus de Stebena in suo tractatu de eo quod interest, eamque eximie laudat Fimeus in eodem tractatu cap. 1. n. 12. Ferrario in praesenti specie Seichi promissi, et statuliberi soluti posita, et solida aestimatione Seichi damnum absolutum non emergit sed conditionale duntaxat. Quemadmodum non contingere forte fortuna potest, ut statuti libertatis conditio existat, contingere etiam forte fortuna potest, ut conditio statuti libertatis deficiat: qua deficiente in aurea de fortuna, de balea, et eventa per actionem de dolo transactum non est, debitor ita solvens ab obligatione directa ex stipulatu plenissime liberatur, ut docuit Ulpianus in specie statu liberi soluti, in l. cumque 38. §. 3. de solut. Quo circa si conditionis eventa non expectatur, et dolo creditor expoliatur, id dumtaxat eius interest, quod balea fortunae, et quod interest statuti libertatis est, hoc autem expresse patet, totius, et solidae aestimationis damnum non est, quod potius ex prudenti arbitrio iudicis taxandum est, quod interest, stante solutione de fortuna, atque eius transactum est cum pecunia enim de hoc damno transigitur. Cum vero in idque interest solidae aestimationis damnum non est, fateamur necesse est in dicta conditione Seichi soluti nomine Assare, ut Daig non concludit: ex quibus ac ratione creditor etiam non liberatur, scilicet rem contrarium rei: id enim quod creditoris balea fortunae interest iustam rei aestimationem non adimplet, sed infra iustam aestimationem longe computatur.

Nec novum plane est, verum quod interest iustam praesentis negotii aestimationem non adimpleat: finge enim me a Titio decem stipulatum fuisse, a Seio vero mihi eundem decem nomine satis dari stipulatum etiam fuisse: Seius decem n. non satis dat, nonne in decem condemnabitur? nequaquam profecto: quinimo diligentis iudicis arbitrium non ita componet, ut si Reus Titius principalis locuples ex solvendo, absque ulla dubitatione sit daturum ad promissionem absoluet, quod locuplete reo existente satis datio importuna est, quo sensu dicitur fideiussoribus non indigere, quia fiscus locuples abunde est. Caeterum si Titius reus principalis omnino solvendo idoneus non est, iudex ad promissionem sedit ipsolito decem condemnari, quod stipulatoris periculi decem interest, quod Reus promitendi facultatibus penitus lapsus est. Fac denique si mea de specie Titius reus promitendi inelictum est, ut solida quidem decem solvere non possit, partem vero solvere possit, exputa quinque,

tunc Iudex Gaii ad primum praesidis quinque duntaxat condemnabit quia quinque duntaxat nomine stipulatoris interest, quod est difficilius test. in l. si quis 182. in princ. ff. de re iudicata l. si quis 112. §. ult. ff. de verb. ob. Ligrarum Cd. in fine eod. tit. quas explicat Cuiacius lib. 8. obser. et Africani in l. 99. ff. de actionib. empti, et lib. 20. observ. cap. 37. adhaec si possessionis ubi controversia fuerat interdictus in iudicio interdicti, uti possidetis, nequaquam condemnatio fit pro iusta, et solida totius rei aestimatione, de cuius possessione tractatum uti male existimabat. Servius in l. 3. §. ult. ff. uti possidetis nimirum in hac specie iusti possessionis respectu proprietatis rei, ullo lis intendit, sed solius duntaxat possessionis, et usus, quia licet fundum ita occupatum colere libere non potest, prout emendare facere. in post ad denique accultura, et usus cessatur, quocirca condemnatio iustam fundi aestimationem non attinget, sed intra limites damni ex controversia emergentis continebitur, id enim tantum interesse, censendum est d. l. 3. §. ult. uti possidetis, quam ad hanc rem Cuiacius eleganter emendat Ulpian. Ubi post enim Servius quemadmodum elius, quod interest condemnatio plerumque quam veram rei aestimationem non attingit, ita plerumque longius extra iustam aestimationem egreditur dumtaxat non ultra duplum fiat elius, quod interest condemnatio, uti tractant DD. in l. unica, C. de sententiis, quae pro eo quod interest proferuntur, et in l. 1. et l. fin. eq. ff. de actionibus empti, recte ergo Gaius noster ex Mutatio adfirmat reum promittendi, qui statuliberum factum solvit illum condicere non posse, quo enim praetextu eam rei nomine condictionem indebiti intentavit, quod propterea, quod debita est solidam eius aestimationem non exsolvit, sed damnum, et casus contingentis aestimationem luit. Nec obstat nobis ut his hanc nostram rationem decidendi longe diversam videri ab illa decidendi ratione, quam Gaius in praesenti adsignat, quippe docet ideirco reum promittendi in specie praesenti statuliberum condicere non posse, quod statuliber solutus corpus illud est, quod revera debitum est. Quae ratio longe distare videtur ab illa, quam nos reddimus, sed huic argumento respondemus rationem nostram ratione Gaii nequaquam discrepare: illud plane inter utramque refert, quod ratio nostra explicatior est, seu verius ratio nostra rationis ratio est. Quippe si quaeratur cur reus promittendi statuliberum solutum non condicat, cum Gaio nostro respondendum est ideo non condicere, quod statuliber solutus corpus illud est, quod revera debitum est. Caeterum si ulterius quaeratur, cur statuliberum pretio per actionem de dolo succidaneum ex soluto statulibero non condicatur, ne aliquid corpus, et pretium corporis creditor lucretur, respondendum cum nobis est ideo condictum cessare, quia per actionem

de dolo

de dolo non solidam Stichi aestimationem Creditor lucratur, sed id dumtaxat, quod ex conditionis bonae et fortunae eventum interest, quod plenam aestimationem statuliberi soluti non excipit, sed ea multa longe est. ⁓

Adhuc adijcienda est alia elegans Cuiacij doctrina ad l. et ad §. sicut aurum 50. de solutionibus, quae recte decisioni Pauli applicata declarari, et elegantior decisio praesens redditur, admittit enim Cuiacius ipse, quod interest nomine peractione de dolo ingerari, 19
et Pauli specie solidam statuliberi soluti aestimationem venire, et non solius timoris, et probabilis aliae aestimationem, in quo nobis satis adrubescit, quia quod ipse, ex timore vigores probabilia sunt, qualia illa, quae in aliae fortunae, et conditionis causalis eventu posita sunt, non tantum solius timoris, aut spei aestimatio fit, sed quod solida negotij aestimatione computatur eius, quod interest nomine faciendo est, quae doctrina tunc locum potissime habet, quod libertas non sub causali, sed sub potestativa facili conditione data, quae in statu liberi arbitrio consistatur etc. quae doctrinae inquit Cuiacius, ut Creditor, cum cum Stichus liberetur statuliber soluitur peractione de dolo id quod sua interest persequatur, huius intentionis nomine solida Stichi aestimatio venit propter instantem timorem, et certum eventum statutae libertatis, quae a causali, vel potestativa facili conditione dependet. ⁓

Caeterum hac ratione non obstante, nihilominus Pauli promittente, quia statuliberum soluit cum pendente conditione directam non rengaravit, ut Paulus noster inquit, regenerauit tamen ex natura exceptionis doli mali: quod si Creditor peractione de dolo solidam Stichi aestimationem persequatur, poterit debitor condemnatus opposita doli mali exceptione Creditorem cogere ad Stichi soluti restitutionem, et praeterea quod dolo faciat Creditor, qui utrumque insolidum lucrari intendit, scilicet Stichum, quem retinet, et deinde solidam aestimationem, quam per actionem de dolo peteret. Quam decidendi rationem quarumdam implementum ad Pauli affert Cuiacius ex eleganti specie textus in §. si cum aurum 5. de solut. ponit inibi Paulus promissorem stipulanti creditori aurum promisisse, caeterum non aurum, sed aeris Calculum, sive aurum quod nicus soluisse quaeritur in hac specie, an liberari quae de conditione, et plane promissorem non liberari dicit Paulus, quaeritur deinde, et nec promissor non liberatus possit aeris Calculum condicere, et versa conditionem ei non competere, verius quae partis rationem assignat Cornelius. Utique ideo debitor non liberatur, quoniam aliud reddidit, itaque in solidum actio ex stipulatu permanet: deinde ideo non condicit, quia sciens, et prudens aeris Calculum, sive quod nicus soluit debitor.

ℓ. si cum aurum. §. de Solutionib.

potius qui sciens, et prudens rem non debitam soluit, donare censetur atque ideirco condictio denegatur L. cuius per errorem ff. de R. I. L. si non sortem §. si filio cum vulgatis de condict. indebiti. Vsper tamen hanc decisionem Paulus, atque Vlpianus quaerit, num inquit debitor omni careat iuris remedio ad repetendum eius calculum indebite soluti? et concludit opportunissimum remedium debitori subesse ad repetitionem indebiti soluti, non tamen iure actionis directe, quin imo ope exceptionis doli mali, quod si creditor per actionem ex stipulatu per [illegible] eiusdem debitum adhuc petat, poterit debitor opposita except. eum removere nisi eius calculum refundat: itaque quod promissionis actionis remedio consequi non potuit, ope tamen exceptionis efficaciter consequitur: quia nimirum dolo facit actor, qui et eum, et eius calculum lucrari putat. Enim vero huius [illegible] negativae conclusiones, tace liberationem, quae circa condictionem eundem [illegible] sunt cum Gaius rationes autem decidendi a Paulo reddita diversa quidem sunt [illegible] diversitatis, [illegible] quia gratissime Gaius noster congruit, quia in specie Gaii, tametsi debitor, qui [illegible] factum soluit, condictionem non habeat, quod non debitum [illegible], ut inquit Gaius simul creditor non per actionem ex stipulatu directam, ([illegible]) id per actionem de dolo, id quod interest persequatur, poterit debitor ex consilio Pauli opposita exceptione doli mali creditorem agentem removere, nisi [illegible] refundat, quod Gaium nostrum [illegible] magno [illegible], absoluimus huius casum singularem Gaii, [illegible] dus [illegible] in L. qui re [illegible] in prin. ff. de solutionib. et [illegible] in L. [illegible] 39. [illegible] causa donati [illegible] satis est solutio enim amplior doctrina petenda est, ex quibus finem imponimus huic Paradoxae in laudem, et gloriam SS.mae Trinitatis, eiusque Virginis Mariae, divique Antonii cuius nomine

Vtor.

Comentaria: Acutissimi Doctoris D. Franc.º Ramos del Mançano a veteris

Cathedra apud Salmanticensis Interpretis meritissimi ad. L. Iuliam, vel Pap. anno.

1630.

Iuliæ, Papiæ, que legum quas nulle in libris nostris nobilioris Academicis professoribus non cum sine interpretationes, recensioribus interpretibus etiam potius, quas leuiter primi ex professo agredimur post Veteres iuris Consultos inter quos Marian. vel Cerot. viginti libros earum. 19. Paulus 10. Maxt. et Mauric. lib. 6. ad L. Iuliam, et Pap. decripsisse, et inscripsisse, constat ex indice Pandectarum quas ex libris innumera in ff. extant fragmenta quæ sine istarum legum cognite intelligi non possunt; universim itaque singularum Capita a nobis ingrezarito electionibus otio collecta, disposita, et digesta perpetuo omnino illustrari insuper admonentes quid & Cesareo Iure Pontificio, vel Regio ad leges istas, et earum singulas partes pertinere constiterit: ante omnia tamen origo, et causa legum ferendarum breuiter explicandæ sunt de quibus multa in omune Aliat. lib. 3. dist. cap. 3. et 6. Ant. Agust. et Hothom. de legibus in L. Iulia, et Pap. Alexand. ab Alexandro lib. 4. genialium dierum cap. 22. Cuiac. de sponsalibus 2.ª cap. 8. n.º 2. et sequentibus. Couar. lib. 8. Com. cap. 1. ex n. 5. [illegible] lib. singulari connubiorum de iure Orie. pag. 71 et sequentibus. Cuiacius, et [illegible] in L. Vn.ª C. de caducis tollendis n. 32. Pareja in otio quadrimestri 2. p. ex n. 1. [illegible] lib. 8. antiquitatis cap. 15. et 16. Pamelius in Tertullianum in Apol. [illegible] cap. 4. n. 32. Lips. in [illegible] lib. annotationum annotatione 95. Caldeira lib. 4. Variarum cap. 3. ex n.º 8. Bertran. Auiales librorum cap. 4. Nicol. lib. 9. miscellanearum cap. 9. Marcellus Donatus de lucidationes in [illegible] lib. 2. [illegible] pag. micht 193. Et in Suetonium pag. 665. et seqq. ad Mescua, et potest inscipere lib. 1. cap. 4. n. 8. Baldus in Auth. et ad legem de Iure Civili tit. ... L. Papia.

N.º 2. Nos vero et [illegible] quibusdam testibus, et ideo melioribus legis utriusque originem [illegible] animadvertimus Augusti [illegible] ab urbe condita 719. et eius consulatus in quo devicta Ant. potentia segnities dedit iura, quibus pace, et Principe uteremur, ut scribit Tacitus lib. 3. annalium, sive ut Ovidius cecinit lib. 15. metamorph. pace data [illegible] animum ad civilia vertit iura. [illegible] Papia Poppaea [illegible] poenisque ad matrimonia incitabat ut significat Tacitus lib. 3. Sed haec nec perferri, nec stabiliri satis [illegible] potuisset, et postea severius emendata, et promulgata, et ab eodem August. anno ab urbe condita 736. test. Dion. lib. 54. Floro in Epitome lib. 59. [illegible] legis ferendae nota est Iuliarum legum, seu rogationum mentio apud Tacitum ubi supra. Tertullianus in Apologetico cap. 4. Clemens [illegible] gamia cap. 36.

Et appellata est haec lex Iulia ab Augusto, sicut alia de adulteriis, vel lex Iul. de adult. l. 1. ad l. Iul. de adult., quod [illegible] a Iulio Caesare, ut notat Dion. lib. 48. in nomen, et familiam Iul. [illegible] iuxta regula. l. qui in adoptionem 28. l. his qui 19. de adoptione l. 3. §. si Pater de bonorum possessione l. Fabulla, et appellata est de maritandis ordinibus, quia [illegible] cura fuit matrimoniis ordinis Senatorii complere, aut libertino firmare [illegible] scribere l. l. 49. de ritu nuptiarum, unde lex marita vocatur ab Oratio in singulari Carmine, ut clare eius mentio l. unica in fine ff. unde communiter et uxor l. adire 6. §. ult. [illegible] Pater. l. nec pater n. 6. C. [illegible] lib. et apud Apuleium apologia 2. ubi lex quidem Iulia de maritandis ordinibus, et ad hunc modum interdicit: Uxorem initam debitam [illegible] Satyra C. ibi se aptaret Ursidia lex Iulia [illegible] [illegible] heredis.

N.º 3. Sed eam lex Iulia quamvis sepius lata, et prolata [illegible], et frequentas si permultitudinem recusantium non potuisset, nisi [illegible] aut lenita parte poenarum, ut ait Suetonius in Augusto cap. 34. quam [illegible] sublatam significat Propertius lib. 2. [illegible] lex Iul. et Pap. [illegible] eo tempore, et authores effundunt varie multa [illegible] lib. 3. [illegible] cap. 31. Alexander ab Alexand. lib. 4. Genial. cap. 22. [illegible] lib. 5. Com. cap. 3. n.º 5. post alios Petrus Greg. lib. 9. Syntagmat. cap. 6. n.º 5. nec certiores [illegible] duces [illegible] in l. si duobus 16. de legat. 1. post Bartolum in l. eum qui post de condict. ut demonstrat [illegible] in l. un. §. 2. n. 6. C. de caducis tollendis quippe [illegible] affirmans [illegible] tempore iuris Consultorum [illegible] fuisse, in quo recte notat post [illegible] [illegible] apud [illegible] in d. l. si duobus 16. [illegible] in l. [illegible] 9. alias l.

Pater

Papia 19. Leg. 2. quod L. Pap. florentibus Consulibus, quorum responsa in Pandectis extant incognitam fuisse agnoscitur, sicut et Ulpian. in Cap. si Patria 3. §. Verba inter ab. de 31. extra testamentis, nos vero quod dicamus Audierimus L. Pap. latam fuisse post Jul. rogationem et Concilio Augustum Censores (Unde etiam Sanxisse scribit Tacit. lib. 3. annalium) Seniores

et promulgatam a Marco Papio Mutilo, et Quinto Poppaeo Secundo Consulibus suffectis anno ab Urbe condita 762. Utraque que Consulis V. nuncupatam Pap. Popp. liquet ex Dion. lib. 36. Isidoro lib. 5. et Simolago cap. 9. que impie, et immerito post Aliatum notat dicor Ricol. lib. 9. Miscell. cap. 9. Consentit enim Veritati, sicerta, et eiusdem Verba legantur, et hodie leguntur in Cap. que dat 7. 2. distinctum autem legis Papiae mentio ad nostros in L. 32. cum l. seq. C. de nuptijs S. 2. A. de suff. ... in Rhodes. S. si aliquis 9. Horatis praescriptis L. per eum modo. 7. de manumissione in eod. C. Ulpia in fragment. tit. 19. et seq. et ex Ulterioribus Auctoribus praeter Georg. et Tacitum Velis supra apud Suet. in Claudio cap. 19. et 33. Tertul. in apolo getico cap. 4. Venera ap. Sextantium tit. de falsa religione Cap. 16. Angelo lib. 1. Automatharum, Ausonius epigrammate 88. Quib. exponentibus accedit Aliatus lib. 1. parerga cap. 6. elegantem Peraus lib. 12. animadvers. cap. 2. alia sane ab hac die atque quae rimur, et antiquior omnino fuit Pap. lex peregrinis alia Pap. ... quarum meminerunt post ceteros Rosin. lib. 8. antiquitatis cap. 2. ... Aug. et Hotom. de legibus tit. de S. Pap.

... cera. Haec Utraque lege.

certa origo. Ex qua constat. duas leges, et quidem diversas legi fuisse non Unam eandemque, nec tamen tempora quibusdam in cap. aperte distinctas, Ut colligitur ex Ulpiano in fragment. tit. 19. animadversionum cap. 2 Balduin. l. Pap. cap. 1. sed quia lg. Papiae ferendae eadem Julia de maritandis ordinibus, quae cum finis fuit, confusa, et omissa sub Utraque legis Papiae ... Jul. que prior fuit ad Papiae legem translata; ideoque non nunquam Veris Authoris ad Utramque legem Coniunctum scripserunt, quorum libri in indice Pandectarum Justiniani iuris prudentibus scribunt ad leges Juliam, et Papiam, Unde exponendi, et componendi sicut ... in S. 99. de ritu nuptiarum Ubi caput de nuptijs Senatorum cum libertis ... Jul. ... cap. l. 29. de ritu nuptiarum lg. si libertam ... C. de nuptijs in ... Papiae lege idem caput adscribitur, quoniam S. ex Jul. in Pap. translatum est, ut observat Lipsius in Tacitum lib. 3. annalium annotat. 13. Pap. michi 175. quomodo aliter sentire Videatur Florent. ... animadvers. Cap. 1. eadem forsitan ratione Cap. de nuptijs sexagenarij Juliae

N.º 4.

Rhet. ...

Pap. ...

Dictis q. quasi subdubitans, adscribit Justin. in §. Sancimus 27. C.
de nuptiis eum tamen Papiae leg. quinquies [supp] fuisse significat Sueton. in
Claud. cap. 23. Seneca ap. Lactantium lib. 5. de falsa religione cap.
[illegible] dicemus. = Fuit autem Papiae Poppaeae etiam leg. promul-
gand. causa duplex notata a Tacito 3. annalium ibi; incitandis Coe-
libus poenis, et augendo aerario prior causa respexit poenas Coelibus, quas
induxit lex Pap. ad republicam utilis, quae in generat. Sobolis versatur, ut
agnoscunt iuris Authores in §. Oratio 7. §. si solutas debor. damn.
ibi, cum amplissimi imperii hominum aspectat. potius quam pecuniarum
copia malim, lg. 1. §. et 2. de Senatorib. Avent. impos. matr. lg.
a. C. Fine Vid. tolletur lg. 2. Solut. matrim. §. 3. C. Atomis lib.
eleganter Plato dialogo 6. de legib. pag. mihi 553. Tertullianus
Exhortat. Castitatis cap. 12. ibi: Foriani rei publicae pagru agun-
t. nec divites se faciant, si sobole non habeant, necivina, nec [illegible]
delebant. hac autem respectu l. Jul. de qua loquimur utile reipublicae
sobolis se probandae causa claram appellat Constit. in lg. ta modo 6 q. de
condit. et demonstrat. ad fundamenta rei publicae vocat lg. nra
aut. panagirici Maximiano, et Constant. dicti ex Plat. legum
et quae multa Celebes notavit parentes praemiis honorarunt, verdi-
cuntur esse fundamenta rei publicae, quae Seminarium iuventutis, et
quasi fontes humani generis Romanis exercitibus ministravit res-
pexit ad has leges, ita quarum causa Justiniani in §. assiduis
de [illegible] ad [illegible]. qui enim potius C. qui potior Tertull. lib. 2.
ad Uxorem cap. 5. et Exhortat. Castitatis cap. 12. Ambrosius in ca-
put [illegible] Macrob. lib. 2. saturnal. cap. 9. 2a legum causa fuit
erarii repletio, ob quam in ductae sunt poena caducorum, et Vicessimae ad
ad fiscum pertinentium, de quo suis locis; utraque autem causa nota fuit [illegible]
anisti, et luctuoso rei publicae romanae tempore, quo post bella Civilia
Caesaris cum Pomp. et Augusti cum Bruto. deo Pompeio
Lepido, et Anton. pecuniarum, et hominum pariter indigebat §. Cum
in pario. C. de caducis tollen dis §. Histis 6. in fine C. de Veteri iure en
ud. testantur adhitas legum causas respicientes Dionis lib 54. [illegible]
[illegible] lib. 1. Eccl. historiae Cap. 7. Niaphor. lib. 9. eiusdemque historiae
Cap. 26. antiquas scholiastes Horatii in Secularis Carmine, quo ad-
modum autem, quo ad priorem causam. q. Reip. utiles leg. ime favora-
bilium fore de lg. ta modo 6 q. de con dit. et demonstrat. ita
ob hanc posteriorem odiosae factae sint, quat. fisco favebant. de
§. Cum in pario. C. de caducis tollen dis. =

Juliæ Papiæ q. Legum Pars 1.a
De matrimonio Caput 1.um Ætat.
et de Sponsalibus

Ex duplici illa Causa, sive fine, quæ Reipublicæ legem [illegible] N.° 5.
iam observabimus, pendet [illegible] triplex capitum [illegible] legis ex-
do in primis, eorum quæ ad ius matrimoniorum, et ad [illegible] perti-
net. 2.° eorum præmia, et privilegia matris, et patrib. proponuntur. 3.° de iis
eorum quibus, distinctæ [illegible] cælibus, et eorum, qui filios non habent.
[illegible] et distincta [illegible] advertendum est 1. [illegible] legum
Capita fuisse [illegible] matrimoniorum, eaq; id [illegible] primis ad L.
Jul. et Pap. libris interpretatos fuisse Consultos ipsarum ordine
sequentes, et colligere licet ex inscriptionibus lg. oratio [illegible]
segob. de Sponsalibus L. [illegible] 32. lg. [illegible] 43. cum seqq.
L. Senatoris 41. lg. observandum 49. de ritu nuptiarum, nam
cum præcipua, et velut [illegible] legum Curæ esset sobolis generatio
per quam genus humanum manet: quo admodo [illegible] in mor-
talitatem; et L. 14. C. de legitimis heredibus L. liberorum [illegible]
ff. de [illegible] signi[illegible]. 1.° enim ordine, et [illegible]
cautio esse debuit de nuptiis, quæ sola [illegible] legitimam reipublicæ
præstant. et in mortalitatem [illegible] intro [illegible] Just.
in Novella 22. de nuptiis in princ. et Novella 39. instit. in [illegible]
[illegible] Bone. Philosoph. Novella 126. Tertull. lib. 1. ad-
versus Marciona Cap. 29. ubi eleganter [illegible] appellat in cre-
mentum generis hum. ob hanc Causam institutum matrim. ait: [illegible]
cap. 1. et 2. resolvit post multos Sanchez de matrim. lib. 2.
disp. 9. et disp. 29. q. 3. =

Ergo. Cum [illegible] lg. Juli. N.° 6.
[illegible] immaturis Sponsalib. contractis cum ea, sed cum qua [illegible]
tem immaturam sponsus, non nisi post longum tempus nuptias [illegible]
rarent Augustus anno ab Urbe condita 736. [illegible] lg. Juliæ
Severius emendavit, et [illegible], utriusq. diximus tempus [illegible]
[illegible], ut loquitur Sueton. in Aug. C. 34. constituit
eadem [illegible] sponsalia ad præmia, pœnas q. [illegible], postquam intra
biennium nuptiæ sequerentur, id est ut [illegible] non minorem decem annis
sponsam despondere necesse sit, quia duodecimo anno, et sic
biennio post sponsalia ducit uxor [illegible] Dion lib. 54.

Zonaras lib. 2. Annalium et inde et explicari solet lg. 17. de spon-
salibus, vel Casaub. ad Sueton. lib. 2. In Claudio caput interpretans
docet, saepe seniores, vitiose, ac nova causa contrahant, sive quaeque
sponsalia non solum annum, vel biennium, sed etiam triennium, et deinceps
veluti valetudo sponsi, sponsae, vel morte parentum, vel ca-
pitalia crimina, vel peregrinationes narrat, licet autem eo pertinet
ut in his casibus exceptio sit capitis superioris, velutique si intra biennium
post sponsalia non sequuntur, valeant, eaque et perinde praemissis
legibus fruantur, poenis quae careant, quae iusta ex causa distulit
nuptias, ut interpretant. Brisson. de ritu nuptiarum pag. mihi 158.
Bald. de leg. Pap. pag. 78. Lipsius in Tacitum lib. 3. anna-
lium not. 98. Cuiac. in Recitationibus ad tit. C. de sponsalibus
et lib. 16. observ. cap. 39.

N.° 7. Sed repugnat huic interpretationi mentio anni in d. l. 17.
quae ostendit exactam causam non solum biennio nuptiis post sponsalia, de ea dicis
praecipto, sed etiam de anno, quae huic rei legibus maritalibus statutus nusquam
legitur, ideoque vel tabellam annum, vel in d. lg. 17. respectam huic, et abun-
dare scribit Cuiac. lib. 16. observ. cap. 39. referri tamen fortassis potuerit
possunt ad aliam legum rationem, qua vocamus feminis lg. Iul.
amorte mariti anni tribui vacationem. Sed autem Pap. biennium teste
Ulp. in fragm. tit. 14. nempe utrique si intra annum, vel biennium
nuptias non contrahebant, poenis legum tenebantur, perinde cum fieri
posset, et mulier statim a morte mariti etiam intra annum licitus
alii desponsaretur, sine infamiae poena placuit. Solet.
Idem fine de his qui notantur infamia admodum Cai in d. l. 12. pe-
ad utriusque legis cautionem respiciens, docet saepe sevinire, ut ex iusta
ac nova causa etiam post sponsalia contracta, nuptiae differantur
non tamen ultra annum, amorte mariti, aut biennium ex lg. Pap. sed
etiam longius veluti si cum spatium T. Sponsi, vel sponsae, quos uno anno
lugere moris fuit, ita ut qui id fecerit infamis non habeat. Ulp.
fragm. sententiam Pauli probat Cuiac. lib. 21. observat. cap. 17. et lib. 8.
Pauli ad edict. in dict. solet 10. ad ingul. Festus lib. 2.
Plinius de viris illustrib., dum scribit matronas Romanas Brutum
ut parentem annum luxisse facit dec. Utro. de his, qui notam infamiae
quae autem lugentes lugubria insignia assumere, et a laetiori habitu abstine-
re debeant lg. generae 8. de his, qui notam infamiae lg. decet
15. de qui bus causis infami a inroga. Paulus lib. 2. sent. tit.
21 § qui lugent, ubi illustrat in notis Cuiac. ad lib. 21. observat.
cap. 2. et 17. de lege. Quin etiam e us lintria id tempus excusari a
celebratione, et pompa nupt. ut loquitur Caesar in lg. 11 donatiis
22. C. de nuptiis.

Nec

Margin notes:

Nam post eius illud annum, biennium dicitur illegitimum, et intelligi potest quae transierunt duo anni statuti a lege Papia.

† vacationis data a legibus implendo intercedunt mortes parentum, sponsi, etc.

Nec contrarium est, quod dicitur in d. l. Liberorum 11. His, qui notam infamiæ caverunt, lucrum impedimento nuptiis non esse, quod eo enim pertinet ad edictum illius tituli, quod infamiæ pœna imponatur nuptiis mulierum intra annum, quo maritum elugere moris est. l. 1. ff. C. de secundis nupt. l. 9. C. ad Senat. Tertull. id est ob incertitudinem stirpis seu turbationem sanguinis lg. Liberorum 11. § 1. frequenti de his qui notantur infamia lg. Sancimus 53. § ultimo C. de episcopis, et Clericis lg. Consensu 8. § si vero contrarium C. de repudiis, cum autem edictum, et illius ratio in parentem lugere lucem ceberit impedimento nuptiis non est in pecto edicto, sed tantum pietatis ratione, et animi sui potentia pro ut quisque voluerit lugendi parentes sunt, nec infamia ex edicto notatur, qui eos non elugerit lg. parentes 23. de his, qui notam infamiæ, idest quod intra annum luctum parentis a nuptiis non abstinuerit, quo sensu verbum lugendi, a verbo lugendi distingui solet d. lg. liberorum 11. § 1. et § ...solent lg. de tacito 15. Crag. Cuius infamia irrog. observant Pichi. ... lib. 1. Variarum cap. 1. Jacob. Catta. lib. 3. ... cap. 18. Gothofr. in d. l. Liberor. cap. 1. quamquis aliter sentiat Cuiacius lib. 1. quæst. Pap. in lg. ult. de his, qui notam infamiæ. Alix... Cuiac. lib. 2. observat. cap. 12. et lib. 6. Pauli ad edictum in d. l. solet 10. ubi contextum dictum lg. parentes 23. a Triboniano interpolatum esse scribit. —

Planè et plagamus dicitur agere ... N.° 9.

capiti nobilior diffa. inter sponsalia, et nuptias, quæ ponitur a Modestino lib. 4. differentiarum in lg. in sponsalibus 14. ff. de sponsalibus nempe ut in sponsalibus ætas contrahentium definita non sit, sicut in matrimoniis in quibus per legitimam ætatem præscripti sunt anni in feminis duodecim, et quatuordecim in masculis. l. quæsitum 17. § ult. cum lg. seq. de rebus autor. 8. ind. leg. si uxor 13. ... minor ad l. Jul. de adulteriis leg. pen. et ult. ff. de falso tut. pend. et a primordio ætatis sponsalia effici posse...mus cum ..., ætatis sponsalis dummodo intelligatur quod agitur idest si non minor septem annis d. l. in sponsalib. 14. ... sponsa habeatur minor decem annis, nec l. Julia ... in sponsalib. præscrib... tacet S.a Hothomana in dig. de sponsalib. cap. 2. ubi caput leg. Juliæ de nuptiis intra biennium post sponsalia ... servatum non fuit... affirmat ... caput ... lg. Juliæ, ... nro. 2. sup. non definiri certam ætatem in sponsalib. generaliter, et indefinite sed duntaxat quo ad ... pœnas legum ... Augustus qui sibi ... sponsionis puellam minorem decem cumque

esse nuptias post biennium non consecutas, ne scilicet fraus legibus fieret dum sponsi pro maritis haberi volunt l. eg. pen. D. de re militari. Caeterum extra casum legum nostrarum utiliter contrahuntur sponsalia, etiam cum puella nondum decennio, dummodo non sit minor septem annis d. leg. in sponsalibus 14. ad quam respiciens Leo Philosophus Novella 109. explicat Brison. d. ritu nuptiarum pag. 182. et sequentib. Cuiac. in recitat. ad tit. C. de sponsalib. et lib. differentiarum Modestini in d. L. in sponsalibus 14. Anastasius Germon. lib. 2. animaduers. cap. 6. —

N.° 20 Caeterum quod diximus, et scriptum est in d. L. in sponsalibus 14. aetatem scilicet contrahentium in sponsalibus definitam esse, pugnat valde cum fine eiusdem legis ubi affirmatur non minores septem annis, eius sponsalia debuisse, sicut exponitur in Cap. litteras 9. cum sequenti extra de desponsationibus impub. leg. ultima in f. D. eod. tit. 9. Nec audiendus est Fab. in iuris prud. tit. 12. princ. 6. illat. 8. ubi posteriora illa verba in d. l. in sponsalibus 14. adscribit Triboniano, in qua merito notatur ab Aeligio ad Donellum lib. 7. Cap. 9. litt. D. quare omissa interpretatione Germonij d. l. 2. lib. 2. cap. 6. dicendum potius est cum Cuiacio d. tit. C. de Sponsalibus Modestinum in d. l. 14. non praescribere septem annos, quasi aetatem legitimam in sponsalibus sed tanquam, sed tanquam aetatem in qua frequentius evenit, quod sponsalia exigi possint, ne per verba habentes intelligant, quod agitur, id enim septimo anno, nec ante contigit L. 1. §. sufficit D. administrat. tutor. L. si infanti C. de iure liberorum, nec in dicto verba colliges esse aetatem septem annorum legibus definitam in sponsalibus, definita enim in perpetuis; sed verum, quod frequentius accidit ad Regulam leg. nam ad ea L. d. L. nam evenire potest, ut quidam supra septenis maior et adhuc pleno iudicio careat, quo cum sponsalia ab eo dicta non valebunt, et tamen in nuptiis superaetatem iure praescripta, sufficit quod postea quilibet compos esse iudicij praesumitur, ut declarasse sit, eamque differentiam inter sponsalia, et nuptias insinuari in d. L. 14. docet post Accurs. verbo complures Sanchez de matrimonio lib. 1. disp. 16. n.° 3. Gutierrez eod. tract. cap. 2. n.° 3. —

N.° 21 Praeterea ut progrediamur mentis inepta more sponsaliorum de capitale Sponsi crimine in d. L. saepe 17. D. de sponsalibus iudicari permittatur dissolvendum esse, quod et exemplo Caio lib. 1. ad L. Iuliam et Papiam tractatur in L. qui ultimo 29. D. ubi de his, qui ultimo supplicio damnantur, quoniam scilicet capitalis criminis reus esse consistit leg. 2. siquis Cauti. L. 2. leg. Capitalium 28. D. de poenis scriptum est, ex civitate statum, et libertatem perdere, unde quod idem est consensu, ac si mortua sit, fieri quando

Seruum

Servus, et conditione sua per servitutem [illegible] S. in servis 10. § qui ex
causa legum [illegible] ad statum 12. [illegible], nam ex quo accedat ad statum
damnati, qui alterari, mutari vel moveri, non eget capitali
S.ª effectum [illegible] executione ipso iure nomodo [illegible], qui
damnandi ius habuit d. S. q.ª ad statum 12 § 1. § a
perfectis d. S. 3. [illegible] si quis filio 6. § iraite [illegible]
si quis a [illegible] nec abeat sit [illegible] l. 2. § ult.º
[illegible] d. l. si quis filio 6. § hic atq. Fab. [illegible]
pracmat. decade 73. [illegible] 1. et seq. unde fit et hic
causa mutationis status ex capitali sententia mors damnati
[illegible], et loquitur [illegible] in d. S. qui ult.º ideo,
quia quia prius quam moriatur fit paene servus, et consequenter que.
civiliter moritur S. [illegible] 5 §. et lond. et demonstratione
S. servitus [illegible] reg. iur. si [illegible] puniatur, ex ea le-
ge, qua dotem non publicat, quamvis cum ceteris bonis damnatae
mulieris soluto matrimonio dos publicari soleat S. si constante
25. § ult.º in fine [illegible] inter [illegible] solut. ma-
trimonio S. [illegible] damnatur in proposito [illegible] dote adventitia
ut cedit heres mariti tanquam mulier in matrimonio civiliter mor-
tua antequam naturaliter [illegible] moreretur, S. [illegible] in
[illegible] quamvis [illegible] ex [illegible]
[illegible] matrim.º mulier [illegible] adventitia [illegible] maritum re-
[illegible] instit. [illegible] tit. 6. § adventitia [illegible] lib. 9.
observat. cap. 9. [illegible] § [illegible] Cod. [illegible] ad [illegible]
Fab. lib. 1. coniect. cap. 16. [illegible] in disp. [illegible] lond. cap. 11. n. 7. 8.
in fine quamvis aliter Bart. in d. S. [illegible] constante 25. §
ult.º n. 1. [illegible]

Subiungitur [illegible] in l. 9. in ult.º 29. adeo amissione N.º 22
civitatis, vel libertatis [illegible], quin ult.º supplicio damnatur [illegible]
[illegible] longo tempore [illegible], idque [illegible]
[illegible], qua ad [illegible] damnantur, [illegible] gerant, qui [illegible]
[illegible] est, ultimis suppliciis [illegible] l. 9. [illegible] 11. § ult.º
ff. [illegible] d.ª l. [illegible] S. 6. § [illegible] l.
[illegible] ad S. [illegible] de [illegible] n. 5. [illegible] 23. [illegible] et
§ qui [illegible] seq. ult.º 29. [illegible], [illegible] status servi
poenae fiant S. [illegible] 8. § si quis [illegible] § ult.º [illegible]
[illegible] l. 9. si quis [illegible] 25. [illegible], [illegible] supplicium [illegible]
[illegible] fit donec [illegible] sine [illegible], [illegible]
S. 1. Cod. Theodosi. ad Leg. Fab. [illegible] dicat Eusebius lib. 9.
ecclesiastice cap. 19. [illegible] si [illegible], seu [illegible] sint ut

ex

15
56

vixe qui a Romanorum duci, et digne populo Romano ostendi
possint l. g. ad l. Bestias 3. ff. de poenis, Turnebus adversariorum
lib. 2. cap. 28. et lib. 9. cap. ult. Tiraquel. de poenis tem-
perand. causa [illegible] Julius Clarus in pract. criminali lib. 9. § ult.
q. 60. n.º 26. Rebardus lib. 2. variar. cap. 9. Calderia lib. 3. vari-
ar. lection. cap. 9. Petrus Fab. lib. 2. semestr. cap. 11. pag. mihi 104.
ostendit quoque longe maioris dilationis in damnatis ad Bestias longum tempus
occupare, idque Caius significat in d. l. g. in fine ult. 29. ostenderet
aliud esse in damnatis ad gladium, id est ut anguem gladiatores sine missi-
one pugnantes ferro perirent, quos intra annum consumi oportet teste
Paulo lib. 5. Sententiarum tit. 17. in fine quamvis temere in damnatis
ad Bestias idem asserunt. Cujacius lib. 13. observationum cap. 10. Petrus
Fab. d. cap. 11. pag. 103. Bulengerus de Venatione Circi cap. 31.
diversa haec sunt singula in damnatis ad Ludum venatorum, id est in
exercitationem ferarum in theatro conficiendarum, quamvis enim inde
ordine servi fiant l. aut damnum 8. ff. de poenis mediocris tamen,
non inter capitales, teste Paullo d. tit. 17. neque omnino ultimo
supplicio l. cuiusque 7. ad l. Cornel. de falsis, distant quidem ab
actoribus ad Bestias damnatis, quod non illi bestiis sic exponun-
tur, ut perire necesse sit, sed utrum eis feras depugnent, et qui-
dem cum periculo capitis, qui evaserint, servantur populi volunta-
tibus, et instituuntur ad venationem, aut aliam artem d. l. aut dam-
num 8. § quicumque, quae non interpretatur Cujacius, et Petrus
Fab. ubi supra. quamvis alter idem Cujacius ad Paulum d. tit. 17.
Budeus in annotationibus posterioribus in d. § quicumque. Duaren.
lib. 10. variar. cap. 12. sic et ad ludum gladiatorum damnati non
omnino intra annum gladio consumuntur, sicut damnati ad gla-
dium l. 9. § 1. de legationibus, sed accipere rudem, sive ruditatem
post triennium, et libertatem, sive libertatem post septennium, ut refert
tua Ulpian. ad [illegible] Licinium Rufinum in collat. legum Mosai-
car. tit. 11. Vers. et aut ubi Petrus Pithoeus in notis, et illustrat
post Cujacium Petr. Fab. et Bulenger. ubi sup. Lipsius lib. 2.
Saturnalium cap. 23. Brissonius de verb. significatione verbo
ad gladium.

13 Respondit tamen Cujacius in d. l. 29. post damnatum
longum tempus usque ad supplicium occupari, et servari damnatos so-
lere, donec de his in aliis criminibus socios quaestio habeatur, quod
in quidem atrocioribus delictis geritur l. 1. Cod. de falsa
moneta l. g. ult. C. de malefic. l. quinquaginta 9. Cod. de fami-
liaribus aut prohibetur l. g. quoniam 11. Cod. de testib. l. g.

Ult.

Ulti. in fine Cod. de accusation. L. Ayeri 16. §. 1. de quaestion. = Plane haec omnia, quae deduximus ex d.l. qui ultimo ro ... pertinere videntur ex mente Iuris Consulti, ut quidem scripserat in d. L. Sepe 57. de sponsalibus post sponsalia nuptias posse ob capitale sponsi crimen intelligantur et reo crimine accusato, et non dum damnato alioquin si damnato iam sit, nonne cur ei imputetur, quod alij nubendo lumbus nostris non paret, quia nec iam illa spes nuptiarum cum damnato, qui liberum et curatam amittit L. Pronuntiatio de iure dot. lg. 3a Cod. de inutilis nuptijs, nec expectanda est poenae mortis executio, quae plerumque longo tempore differtur d. L. qui ulti. cod. =

De cinque vero, et per ... 14.

in dubium dicendum est ex Sl. d. L. 20. teste Vulgo de ... damnatus ... testari ... lg. siquis et filium 6. §. irritum, Seq. sed etsi quis ... L. ug 8. & ulti. qui testa facere possunt idiuse novissimo Iustin. est ... partio ... receptum est L. 13 tt. 1. part. 6. ... post ... in d.l. 20. ... in ... 3. 3ae n. 27. Fab. ... decade 73. errore 1. et seqq. nec ... Iustiniani in auth. sed hodie C. de donat. inter ... enim ... statuit ingenuos in metallum damnatos, ... quamvis poena non est non fieri ... liberatis amisso dissolvatur noull. 22. de nuptijs. Cap. 9. Auth. sed hodie, cuius Sam addenda ... supplicio non pertinere ... post ... Ant. ... quamvis ... Fab. d. decade 63. errore 1. ubi ex errore 4. respondet tali obiectione ex auth. bona damnatorum C. ... videndus est Donel. lib. 6. ... Co. 16. Suarez in L. quoniam in prioribus in de damnatis ... regni limitati 20. n. 3. hodie ... nos damnatus ad mortem testari permittitur ... L. 9. ... lg. 3. tt. 4. lib. 5. recopil., duo primis capitis quae ... post sponsalia ... quod ... in L. 2. Cod. de sponsalibus lg. 4. ... Cod. Theodos. ... notat ... lib. 1. observationum cap. 35. ... ad ... sponsalib. ... est ... d. lg. Sepe 57. ... de sponsalibus, ... conciliatur ... post ... in l. 2. Cod. de sponsalibus ... in l. 2. Cod. de sponsalib.

Gregorius lib. 8. Synt. cap. 2. n. 8. Sanchez de matrimonio lib. 1. disp. 16. Gutierrez ad d. tract. cap. 23. = Dicendum est absentiae namque causam praefuere, etiam si intra tempus legibus nostris praescriptum, et ulterius post Sponsalia nuptias non celebrant neque prius caelibum sibi iterent, neque prius causam maritorum d. l. 2. ff. de sponsalibus 17. dum dicta lege sequitur l. extra f. quidergo in fine ff. de ritu nupt. Caeterum Sponsi ipsi expectandi absentis nulla necessitas est nisi usque ad biennium si in eadem Provincia sit, aut triennium si in alia d. l. 2. C. de sponsalibus l. 6. Cod. eiusdem. l. 8. tit. 1. part. 6. neque distendit Ius Pontificium, id excipit causam quo Sponsus animo non revertendi ad aliam terram se transtulit d. cap. de illis, iuncta traditis a Glossa ibidem Sanchez d. disp. 59. n. 52. =

De Aetate in matrimonio ex Julia, et Papia Legibus. Cap. 2[um]

15 Complectimur hoc titulo duo legum nostrarum Capita de aetate de qua ab omnibus nuptias contrahi voluerunt, et postquam eas improbarunt, in primis autem meminisse oportebit aetatem contrahentium esse definitam in nuptiis l. in sponsalibus 14. de sponsalibus nempe 12. annis in foeminis, et 14. in masculis, ut meminimus supra cap. 1. n. 5. eos lege Julia, et Papia praescriptos opinatur Cuiacius lib. 9. differentiarum Modestini in d. l. in sponsalibus 14. propria 8. expendit Ulpiani verba in fragm. tit. 11. §. 20. l. Julia de maritandis ordinibus Tutor datur a Praetore urbis ei mulieri virgini vel que ex hac ipsa lege nubere oportet, si legitimum tutorem puella non habeat, ante 16. scilicet aut 14. annum filius, vel filia 12. amiserit, unde explicari potest Justiniani in princ. de nuptiis, ubi q. sine praecepta legum coeunt masculi quidem puberes foeminae vero viri potentes idem sine praeceptis legum Julia et Papiae, et exponit Merillus lib. 8. observationum cap. 16. et lib. 5. cap. 10. eodem quorum hanc aetatis definitio veteri legi tribuit Ulp. in novella 3. Alexan. d. in Coronide spons. de legibus inveteris publicis. cap. ad Machrobius lib. 7. Saturnaliorum cap. 7. et lib. somnium Scipionis cap. 6. dixit et foeminas propter veterum festinationem maturari biennio, quam masculos tutela legibus liberari. =

16 Mihi haec Cuiacii opinio, quae improbata aliis in Academia nostra cap. 14. lib. 2. probabilis videtur nam quo ad hoc, ut nuptiae legitimae sint, aetatem 12. annos in foeminis, et 14. in masculis prae-

Caiptum

praescriptum fuisse Iure Romano etiam ante legem Papiam signi-
ficavit aperte Dion. lib. 54. historiae, Plutarchus in Numa ad finem
idque Caile, verum quod Ius supposuit potius, quam induxit lex Pap.
apud Vlpianum d. tit. 16. et intellig. legum nostrae ap. Macrobium, Iust.
et alios quorum meminimus, et ap. Modestin. in d. § in sponsalib.
cum dicit aetatem in matrimonijs diffinitam, cui minus repugnare videatur (
licet hoc Vr. obseruandum sit) Textus. d. Valer. d. Virgin. Quintilian.
declamat. 279. Servius ad illud Virgilij Aeneidos, iam matura
viro iam plenis nubilis annis, deinde quoad praemia maritorum non
esse aetatem praescriptam legibus nostris probari similiter pot. ex d. § in
sponsalibus 14. Vbi non dicaretur in sponsalibus aetatem diffi-
nitam non esse, et in matrimonijs si certum est in matrimonijs aeta-
tem 12. vel 14. annorum praescribi lege Iulia et Papia quo
ad praemia earundem legum, quia quo ad hunc effectum etiam in sponsalib.
diffinita aetas est lg. Iulia, vt probavimus sup. Cap. 1. n. 5. —
Idem quod quo ad illud, vt post 12. vel 14. annum ad nuptias contrahendas
cogantur, et subijciantur poenis legum nostrarum, nisi contraxerint non
praescribi ea annos legibus nostris, Vt iam diximus, nec repugnat Vlp.
D. tit. 11. § ex lg. Iul. cuius mens nimirum est, vt pupillam ex lg. Iulia
omnino nubere oporteat a 12. annis inaequ. agnoscitur pupillarum
aetatem. — Sed illa potius vtrum pupillae nupturae ad dotem constitu-
endam Tutor ex § Iulia datur, nubere ipsam oporteat ex
§ Iulia. ... de praecepta d. matrim. recte contrahendo
sicut in l. adigere 6. § ... de iure Patron. —

Ergo. Vt concludamus, 17.
quamvis vt nuptiae sint legitimae 12. vel 14. annorum aetas Iure
Romano Pontificio, et Regio diffinita sit d. lg. in sponsa-
libus ... ins... d. nuptijs Cap. continebatur 6. et Cap. ad dissolu-
tiones 10. Cum seq. d. spons. impub. § 6. tit. 3. et lg. 6. tit. 12. par-
tit. 4. quo ad effectum tamen legum nostrarum aetas praescripta est 25.
annorum post quos qui omnino nuptias contraxerunt, et eos qui non contraxe-
runt poenis Iul. lib. teneri, Iure legib. maritorum non potiri voluit
lex Iul. authore ... lib. 5. lect. ...
Cap. 9. et tamen lex Pap. a 20. anno in foeminis et 25. in mas-
culis liberos exigebat teste Vlp. in fragm. tit. 16. idcirco
quod cum a foem. 20. annorum, quae vsque ad 25. nubere lex Iulia
non cogebat, ... lex Pap. liberos exigeret, et proinde nouum
sit matrimonium contrahere, quam filios ex eo suscipere, remittit vnanimiter
§ 1. Pap. ..., quae ante iubent liberos suscipi, quam Iulia matri-
monium contrahi. Vocat hic ipsius Verbis Textus quae sic interrogatur

in

in Apolo Sexto adversus q. gentes Cp. 4. cuig. monta Summo opere
fatetur Balduing. ad lege Pap. pag. 62. neq. dextre salti res-
picit Cuiatig adtit. Cod. de impon. pzn. Gabl. Cerda, & alij authori-
d. q. 9. duo non praetermitto 1. est Aducty quaerit eidem abhorgrat.
25. annorum ad nuptias ex S. Aust. decisione novell. 125. Cp. 3. § ult.
vsq. aut. redigat. C. de inoff. test. L. 5. tit. 6. part. 6. gos. iungendg
est Bartol. in L. 1. quaerat. n. 34. Solvo matrim. 2. 2. e
bo die novissimo Regis iure ex capitibus reformationis generalis
+ 18. promulgatis anno 1623. cn. 19. statem 25. ann. quaq. ingfr. minimi
maturo. conjugium esse docet Abile lib. 7. Politic. Cp. 10. Affirmari
ayt. nos, vtqui ante illa statem nuptias dedorit, privilegijs liber-
tis fruuntur, quibus & alijs matrim. concessis omnino careat, qui vsq. ad
25. annum completum caelebes permanserit de quo infra opportune dicemus.
18 [illegible] Restat pars altera
nostrae inspectionis de qua postquam legibus variis improbantur nuptiae
vtquidem nuptias viri sexagenarij, cum muliere nondum quinquagenaria
& contra mulieres quinquagenariae cum viro sexaginta annis mi-
nore prohibeat lege Iulia L. Pap. et scriptum in L. Sindong 27.
Cod. de nuptijs, & impares nuptiae appellantur L. si maior 12. insf.
Cod. de legit. heredibus Vlpianus in fragm. tit. 16. § alter hocertin.
equales, et iniustae, vt explicat Cuiatig in Recitation. ad tit. Cod.
de legitimis heredib. fuit autem hoc proprium Caput legis Papiae, vt ex-
primit Seneca apud Sactantium lib. 1. de falsa relig. Cp. 16. vbi
vterque Sexagenarius factus est, & illi lex Pap. Tabulam imposuit. Su-
etonius in Claudio Cp. 23. vbi videndus Marcellus donatus donatus
in dilucidationibus huius autem rei ratio pendet ex fine legum naturae
nempe procreat. Sobolis adquam inutiles sunt istae nuptiae, quia
nec vir 60. ad procreandum idoneus censetur, lg. si Patrafamilias
19. § in adrogationibus de adoptionib. Cui addendus est Cuiatig lib. 6.
obs. Cp. 20. neq. maior quinquagenaria ad concipiendum L. si se-
nilis 21. in princ. vbi Cuiatig lib. 33. Pauli ad edictum ff. de actionib.
empti. Vtrumque late exornant post alios Brissonius de iure connub.
pag. 32. et seqq. Petrus Gregorius lib. 9. Syntag. Cp. 6. n. 3. et 5.
Caldas de extent. Aligend. Cp. 9. n. 6. Sanchez de matrim. lib. 6.
in q. 7. disp. 33. n. 16. Menochius de praesumption. tit. 6. prae-
sumpt. 37. n. 17.
19 Inde illustranda est Vlpian. lib. 2 ad L. Iul. et Pap. in
lg. 1. § ultim. de concub. dum scribit Concubinam cuiuscumque aetatis habeni
posse dum non sit minor 20. annis significat nimirum post 12. an-
nos etiam si maior quinquagenaria sit in concubinatu haberi posse

quamvis

[illegible] sit in Uxore ex Leg. Pap. ut recte notat Cujacius lib. 33. Pauli ad [illegible] in L. [illegible] Sterilis 21. [illegible] empti. [illegible] lib. 8. Comment. Cap. 13. n. 1. cum q. differ[am] inter Uxores, et [illegible] [illegible] tacita [illegible] in d. l. 1. §. ult. post alios quos [illegible] opportuerat, et [illegible] [illegible] lib. 5. obs. Cap. 6. Cujacius ad [illegible] C. [illegible] Forneriu lib. 1. rer. quot. Cap. 2. [illegible] lib. 1. animadv. Cap. 11. [illegible] lib. 3. obs. Cap. 16. plene Mendoza et [illegible] Sibaritano lib. 2. Cap. 8. et [illegible] nostri Barthol. lib. 7. [illegible] Cap. 59. differ. [illegible] [illegible] [illegible] Votum [illegible] quam Lex Pap. [illegible] ad quinquagenarias, tanquam Sterilis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] amatur distinguitur Cap. 1. in fin. 30. q. 5. eleganter Cap. 1. 32. q. 2. eleganter [illegible] Augustinus lib. 4. confessionum Cap. 2. [illegible] exemplo meo, quantum dista[ret] inter Conjugales, [illegible] inter [illegible] modum, [illegible] [illegible] est generandi gratia, et [illegible] libidinosi amoris, ubi [illegible] [illegible] narratur, [illegible] [illegible] cogat [illegible] notat [illegible] Robertus lib. 2. rer. iudicat. Cap. 17.

[illegible] [illegible] pendere [illegible] 20

Paulus [illegible] lib. 2. ad Leg. Jul. et Pap. in l. liberta 35. ff. de operis libertorum. neque libertam maiorem quinquagenaria praestare operas Patrono non cogi, idque legibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis scribit Cujac. in [illegible] ad [illegible] C. de operis libert. videndus [illegible] lib. 2. [illegible] Cap. 8. n. 5. mihi id valde [illegible] quippe [illegible] [illegible], ut credam legibus Julia, et Pap. quarum [illegible] [illegible] fuit Sobolis procreatio [illegible] [illegible] privilegia indulserunt [illegible] concedit liberta[m] ab operarum praestatione liberam quinquagenariam, cuius [illegible] [illegible] ante [illegible] iam nupsisset, nulla spes Sobolis [illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible] operas praestare cogi. Scriptum est in S. [illegible] 19. [illegible] lib. [illegible] multo magis si [illegible] adeo nec nupsisset, nec liberos habuisset, quae tunc perpetuo [illegible] legum [illegible] tenetur ex S. C. Persiciano, ut [illegible] docet in [illegible] 11. 15. §. qui intra, et consequenter [illegible] libertatis operarum, tunc [illegible] non debuit [illegible] cum operarum [illegible] [illegible] praestatio etiam quinquagenariae libertae gravis, et molestas [illegible] quare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberae [illegible] nupta sine consensu Patroni, quo [illegible] [illegible] ad 50. ann. ab operis [illegible] praestandis non liberatur [illegible] Sig. Siqui 13. §. pen. l. si duorum 18. §. [illegible]

opera[illegible]

Ropera libert. §. q exhibita 11. Cod. eod. itemq Viq ad annum 50. in matr. praestiterit, ius libera. Consequatur teste Ro... d. tt. 16. Verb. itq si Vai q. notat Brisson. et Ant. Mich. pag. 35. idcirco post annum 50. liberatur ab operis patrono praestandis exemplo libertini, qui duos filios habet in potestate vel unum quinquennem. §. qui libertinus 37. Ropera libert.

21. Planè Caput hoc utriusq. quo ad sexagenarios abrogatum fuit edicto Imperatoris Claudii, ut credimus Suetonio in Claudio Cap. 25. sive S. C. Claudiano quo edictum confirmatum clarum est, ut si maior 60. annis minorq quinquagenariam Vxorem duceret, duxerit inquam perinde habeatur, ac si minor 60. annis duxisset Vxorem. Vlpianus docet d. tt. 16. §. sed Claudiano, quod Vt sexagenar. liberos suscipiat nec infrequens est, nec natura repugnat, et prior laudatis sup. n. 4. m... probat Tiraquel. in L. 6. Connubia n. 22. et seqq. Menochius Arbitr. Cam 89. ex n. 56. et lib. 5. praesump. 24. ex n. 9. in fine minus anno 50. Quin hac leg. Pap. in corectum remanet ... vt eam nuptiae adaccipiendas hereditates, et legata dotes non sufficerent eo S. C. Claudiano teste Vlp. d. tt. 16. §. ... sed abrogatum tandem est, in fine minus 50. a Justiniano in L. Sancimus 25. Cod. Nuptiis lg. si maior 12. C. de Legitimis heredib., ubi nuptiae inter sexagenarium, et quinquagenariam permittitur, et quidem merito quia matrimonium bonum non dispensat ingle, sed etiam ineundum inde extincto. Cap. nuptiarum 26. § 1. explicant Cenang lib. 2. memorar. Cap. 1. n. 6. Petrus Gregorius lib. 9. Sintagm. Cap. 6. n. 3. et ... Fed. in iuris g. tt. 9. pro. 3. illat. 3. Atque sint satis Absop.

De statu, et condit. Personarum

Inter quas est Connubium ex §. ... Iul. et Pap. Cap. 3.

22. Sequuntur Legum variarum Capita de statu, et Condict. personarum inter quas matrimonia d. ... ex quibus in iis nubere Romae non adhuc erant aut Sanguine, sed etiam ex ... statu personae existimarentur, ut ostendit Carolus Sigonius de antiquo iure Romanorum lib. 1. Cap. 9. id circo inter ingenuorum cum libertinis nuptiae iure antiquo Romanorum improbarentur, ut ex Cicerone Philippica, et lib. 3. probat Sipng. in Tacitum lib. 3. ann. ad not. 45. Pag. mihi 75. Baulduin de leg. Pap. pag. 65. Hotbom.

in ...

In d. tit. de ritu nuptiarum cap. 2. ad fin., (tam notatis consentit
in hac parte Hothomanus in disp. de ritu nuptiarum) lib. 3. observationum
cap. 60. caput in primis est legib. cautum, ut omnibus ingenuis praeter Se-
natores, eorumque liberos, libertinas uxores habere liceret.
L. 23. de ritu nuptiarum. quoniam alioquin minus commode dictar.
deserviret, et frequens nuptiarum, quarum utilitas, ratio legibus prae-
cipua cura, ut Cornelius Tacit. in. p. tt. 9. pro. 6. illud. l. 9.
Brissonius de Solemnitate nuptiarum pag. 222. maxime cum eo tempore quo
leges nostrae latae sunt, longe amplior esset ingenuorum masculorum numerus,
quam foeminarum, ut testantur Dion. lib. 54. et 55. lib. 2. annal. ubi me-
moratur cautum fuisse specialiter in L. Jul. liberos generatos ex matrim.
ingenuae cum libertina iustos, et legitimos esse, eoque parte pertinet hinc exposit.
ex da. Quorum alter. in L. Quaeque 15. Cod. de nuptiis, cui iungendus
Brissonius de Ritu nubiorum pag. 12. et Amaja lib. 2. observ. cap. 5.
et sq. Et excipiuntur tamen 23.
legibus istis. ea, quam mulieres, quas nec ingenuis ducere permitteba-
tur, quales sunt Serva a lenone lenaue manumissa, et in adulterio com-
prehensa, et iudicio publico damnata, et quae artem ludicram fecit
et Senatus damnata e. 2. Quae singularis est Ulpiani locus in fragm. tit.
13. § ultimo. ex quo id nunc intelligi potest. et quo pertineat Marcelli testi-
monium lib. 1. ad L. Jul. et Pap. in leg. observandum 49. de ritu
nuptiarum, et hic docet observandum esse, et infimae gradus hominis
(nempe ingenui) dignitatis, qui velint ex ordine equestri. et S. C. hec
in D. 3. de de Brissonio L. 3. Cod. equestri dign. lib. 12. quod ducere
possit uxores eas, quas hi, qui altioris dignitatis sunt nempe Se-
natores, quorum L. et amplissimi leg. 2. § verba ad S. C. Velle-
ianum ducere a legib. d. Pap. prohibentur. At libertinas, quarum
cuntae ingenuis permissum Senatoribus prohibent leg. 1. 23. et leg. 199
de ritu nuptiarum, et ultra observandum est inferiori dentes dignitatis,
omnia i. de Senatores ducere eas non posse, quas inferioris digni-
tatis hominibus ingenuis ducere non licet, nempe Lenam, et
in adulterio comprehensam, et similes quarum Ulpianus meminit d. tit.
13. § ultimo. quo etiam referendus est postrema Pauli verba lib. 1.
ad L. Jul. et Pap. in d. leg. 49. § ultimo. de ritu nuptiarum. ingenue ex-
plicandus ignorationem huius prius obierat post Cujacium Fab. in iu-
ris prudent. tit. 9. prin. 8. illat. 18.
Sed ut Ulpiani verba d. tit. 13. § ultimo 24.
et multa alia Juris consultorum testimonia breviter explicemus, inprimis
ut ait Ulpianus prohiberi ingenuis nuptias Senatorum, idest eis mulieribus,
qua alias quae honestas possit, ut Ulpianus idem definit lib. 2. ad L.
Juliam

Iuliam et Ser.[am] in L. Patroq 98. § Seruus etenim nuptiarum iuncta leg. 9. § ait praetor. Aetis, qui notantur infam. lg. 1. tit. 22. par. 7. no. cum prohibitionis est, quoniam antiquis nobis ex legibus odiosum vi- num est, Lenonum nomen et munus, ut Iustin. describit in nouella 14. d. Lenonibus, quia ex. consortes sunt L. si. Ag. de accusation. et in adulterio deprehensum occidi impugne cum marito prohibetur ex leg. Iul.a Lg. marito 24. ad lg.[am] Iuliam de adulteriis, et si mulierem ab hostibus redemptam prostituerint, redemptionis pretium amittunt Lg. Dedititiae 7. Cod. de postl. Lim. reuers. alioqui liberaret patronatus ius adimitur leg. sed et si hac 10. § 1. de in ius vocando L. unica § simul Cod. de Latin. lib. toll. et dominium etiam in ancilla, et patriae potestatis in filias prostitutas lg. si lenones 14. Cod. de episc. aud.a L. pen. Cod. de spectac. lib. 11. nouella Theodosij 18. d. Lenonibus, et in- testabiles eos non solum, indignatio maritis Iuuenalis Satira 1 et 6. denique nouis nostris legibus varie puniuntur L. vlt. Cod. de spectac. lib. 11. nouella 14. d. Lenonibus L. 9. et 4 lib. 8 tit. 11. lib. 8 reco- pilationis iuncto Canone 86. Synodi 6. in Trull.

Deinceps sunt absurdum, vel

25 alterum quod Vlpianus ait in L. ancillarum 27. § eas autem hered. pet. meretrices pensiones ex lupanario perceptas restituendas esse hereditatis petito- ri hac nominatim ratione reddita, nam et in multorum honestorum virorum praedijs exercentur, et sane obscurior est quam decisio haec. cum deci- sio eam rationem, quamuis fructus non percepti a possessore non veniant in restitutione, nisi percipi honeste potuerint L. fructus 33. de rei vindicat. L. 3. § vlt. lg. 3. de usur. percipi tamen quamuis inhoneste omnino res- tituendi sunt petitori Leg. si possessor 52. ubi Bar. L. cum heredita. 56. de hered. pet. ubi Cuiacius tract. 9. ad Africanum, et lib. 4 quaest. Pap. in d. L. 3. de usur. Donellus lib. 19. Com. cap. 14. ubi Aliig. Sita. G. Faber in Rationalib. in d. lg. si possessor 52. et in d. l. cum he- reditatem 56. pinde quod rationem subiungit in d. L. ancillarum 27. § vltimo clare significat non inhoneste ex lupanario pensiones percipi, neque deci- sioni congruit, quae de pensionibus percepti est, quas etenim si inhoneste perciperentur, semel tamen perceptas restitui placuit. dicta Leg. si pos- sessor 52. neque obuenit iuris praeceptis, quorum 1um est honeste viuere L. iust. 10. § 1. de iustit. et iure, Vnde Lenocinij exercitio tanquam in- famia, et inhoneste L. 9. ait, et praetoris edicto notatur, et adulterio siue per domum praebentes puniri constat L. qui domum 9. Cum seqq. ad L. Iul. de adulterijs leg. Auxilium 37. in fin. de minor. lg. 1. § vltimo de extra ordin. Crimin. Sicut et domum eius, qui illam lenocinio faciendo locauit publicari constit. in Nouell. 14. d. Lenonib. lg. 2. tit. 2. part. 3.a

Sed 1

Sed ut Ulpiani mens pateffiat, observandum est Sæpe a Iuris autho- ribus rectas redd. non integras, aut falsas, ut temerè contendunt Cuiac. lib. 17. observ. Cap. 19. Fornerius lib. 3. rer. quotid. Cap. 23. sed quæ sententiæ subauditæ, aut obiectioni tacitæ occurrenti potiusque præcisæ decisioni conveniunt, ut exemplis ostendit Costa in Cap. si Pater 1. p. te. verbo institui n. 9. et seq. et tract. lib. 6. pinde cum Ulp. in L. seq. ancillarum 27. in princ. scripsisset ancillarum partus in Restitutionem venire, quia hereditatem augent, quamvis fructus non sint, quoniam ex ille docet non temere ancillas eius rei causa comparantur, ut pariant, neque quisque inde in servat pensiones ex lupanario perceptas restituendas non esse, quia nec fructus sint, cum nemo temere domum comparet, ut eam lupanario exercendo collocet, neque hereditas augeatur. Ut. turpib. iuris C. quanto 53. pisano respondet tacitæ huic obiectioni, cum ait in multorum virorum prædiis lupanaria exerceri, id est sm. mores sui seculi, quibus turpe non videbatur ancillas meretrices habere et privatis domibus lupanaria exercere. Ex his demum 38. et oper. lib. notat adnam. Marilius lib. 2. obs. Cap. 12. reparavam iuris rom. quia quamvis Synonima stupra adulteria prohibeat, tunc tamen qui ex domo lupanario exercendo locata pensiones percipit non facere lenocinium ostendit quin imo nec turpiter facere, quia locatio pravitio careat, et lupanaria legib. tollerantur ad graviora mala vitanda teste Divo August. lib. 2. ord. Cap. 4. Stobom. et regimine Principum lib. 4. tit. 14. in quo Cap. 190 docent ex aliis Mascardo Probation. Conclus. 1061. n. 1. Petrus Gregorius lib. 10. Sintagm. Cap. 3. n. 10. et lib. 14. tregul. Cap. 1. n. 5. et in proposito Angeli a Leonedo in collectanea ad decretale 1. 42. n. 2. 05. Mariana de expectaculis Cap. 16. et 18. quo praemonente sublata tamen sunt legibus nostris publica lupanaria in Capitibus reformationis Generalis n. 23. =

Proponit deinde Ulpianus d. tit. 13. et 20
verbo philbai ingenuis Ampellas mulieris in adulterio deprehensæ vi ejus pro obinfamia deprehensionis, quia etiam in Sacris Canonib. quedam vestigia sunt Cap. sicut 11. cum seq. 34. quest. Cap. quanto 32. 11. in quo tamen dictant valde maculi a foeminis, cum iste ad deprehensione notentur, illa nisi non nisi condemnatio sequuta dicit. S. Scio 14. tit. 2. §. multis de his, qui not. infam. quoniam humanis legibus adulterium Serius in foemina, quam in viro L. 1. Cod. ad L. Iuliam et Pap. (in Lg. Palam 43) de adulteriis, in quo docent ex aliis Scaliger ad Gancit. lib. 18. cap. 7. lib. 3. Cuiacius in Recitat. ad tit. Cod. ad L. Iul. de adulteriis, eadem quia restringenda

est

est Ulpiani dicentis. lib. 1. ad lg. Jul. et Pap. in L. Palam 43. §. quae in adulterio visque ad finem dicti nuptiarum, atquare, et vere non difficili immorari, et ex eo transcriben di munere fungo Villarum Consulendi sunt Brisson. de Jure Nuptiarum pag. 31. Meg. ad Donel. d. lib. 18. C. 7. litt. G. Petrus Gregorius lib. 1. Semestrium C. 23. in princ. illud non pretermitto, quod Ulpianus subindicat in d. §. quae in adult. nempe notari etiam si deprehensa non sit mulierem adulterii damnatam nuptias quae eius prohiberi, quod et verum est, decen dit tamen non ex lege Julia vel Papia, sed ex lg. Julia de adulteriis, quatenetur, qui adulterii damnatam uxorem ducit, aut retinet L. marito 29. §. 1. ad lg. Jul. de adult. lg. 37. in fin. de minor. L. Sandis 13. de his, qui ut indig. L. Castitatis 9. ad lg. Juliam de adulteriis Brissonius lib. singulari ad eandem lg. pag. mihi 139. qua occasione Ulpianus lib. 2. ad lg. Juliam, et Papiam in L. 1. §. qui autem de concubin. inter alias inter uxorem, et concubinas differentias quas ab illo insinuari observavimus sup. C. 2. n. 9. docent mulierem adulteriis damnatam, quamvis ex lg. Jul. de adulteriis uxor duci non possit, posse tamen haberi in concubinatu, quia minor semper concubinae dignitas, qua uxoris L. item 49. §. Fani de legat. 3. L. donatione 31. de donationibus C. 3. servata de Concubin. — —

27 Sequitur denique apud Ulpianum d. §. ult. iudicio publico damnatam, et a Senatu damnatam, quos autem Iudicium fecerit de qua postrema, postea opportunius, quantum ad priores duas pertinet adnotandum est illius quidem, quae iudicio damnata est nuptias ingenuis inter dici, quia infamis damnata sit L. infamem de publ. iud. d. lg. Palam 43. §. quae in adulterio, idem quia specialiter Cautum Senatus Consulto in persona Senatorum monet monet Ulp. lib. 1. ad lg. Jam et Papiam in L. Palam 43. §. Senatus notat Brissonius de iure Connub. pag. 22. Faber in iurisprudentia tt. 9. princ. 1. illat. 18. et princ. 6. illat. 16. mihi cum explorata nuptias earum, quas ingenuis uxores ducere non licet multo magis Senatoribus prohiberi d. lg. 44. §. ult. Seq. observandum 49. de ritu nuptiarum. Exploratum non est Connuptias mulieris publico iudicio damnatam, quas ingenuis prohiberi constat Senatoribus etiam inter dicere speciali Senatus Consulto, necesse fuit tentari improbabiliter pot. S. C. illud cuius Ulpianus meminit in d. §. Senatus fuisse idem cum eo, cuius Iuventius L. oratio 16. de sponsalibus L. orat. 16. de ritu nuptiarum lg. 3 §. 1. de donat. inter quos Senatus Consulto inter ceteras nuptias, quas in persona Senatorum inhibuit cautum etiam fuit, ne Senator uxorem duceret publico iudicio damnatam, ore super flua cautio videtur quae in ingenuis

Et quia

a quo vincebatur adscripta est, connectansque vero remanere licere. dicto §. Senatum d. lg. leg. §. penult. titu. nuptiarum, quo ingenuis non prohibitum Viris in damnatas a Senatu coire. Et quod Ulpianus scribit d. lg. 13. §. ulti° prohibenteius nuptias, quasi ex sententia sola Mauriciani qui sub principatu fuerit Iuris Author Marci Aurelii Antonini temporibus d. l. si Augusto 57. d. lg. 2. d. licet 28. d. vrius Leg. et Iuliani adnotatur, ex incellebris T. Iuris Gentium 75. de his de pactis lg. sed et si 28. §. 1. vers. Marcellus alias lg. credere 31. de iure fiscali. Sed ex connubij spatio leg. non alemo ipsum non Vr. potuisse tollere, sed deiuris ille est hoc ipsum alia iuris institutione captum fuisse, atque Mauriciani ad Legem suam adnotauit his libris, quos ad illas scripsit, tamen memini sup. in ora fac. huius dicti cr. 1. neque in medio, quia dixit, ut damnata a Senatu infamia nota careat, tunc ex authoritate Senatus damnatis, cui singularia aliatribuuntur 25
d. lgt. Cod. de Senatus consultis. l. 1. §. 1. quod. appella. non licet. d. humanum. de legibus, tum quoniam Senatus nonnisi de grauioribus, et plerumque capitalibus, et famosis causis cognoscit, ut ex Plinio, et ex aliis notat. Alligamus ad Donello lib. 17. cap. 7. litt. K.

Finitimum superioribus est celebris 28.
Legum nauarum. q. Anuptiis Senatorum, eorumque qui Senatores sunt, cuiusque verba ex d. Iul. Amarittandi ex diuinis extant ap. Paulum lib. 1. ad lg. Iul. et Papiam lg. 44. de ritu nuptiarum, et in L. Papiam translatum fuisse constat ex lg. leg. 44. 28. titu. nuptiarum d. si libertam 28. ad de nuptiis, Vlpianus in fragm. tit. 16. §. aliquando dicimus in pro fac. huius dicti. cr. 4. Senatusconsultum capitis tacetur Senatoribus, aut eorum filiis nepotibus pronepotibus, vel ex filiis itemque filiis Senatoris neptiue ex filio, aut pronepti ex nepote filio nato. Liceat sponsalia, aut nuptias contrahere cum libertinis, aut cum his, qui ipsa ve, aut quorum pater vel mater ante Ludicra fecit, aut fecerit tolerantur. Dion. lib. 54. et 55. Zonaras lib. 1. annal. improbantur autem hae nuptiae ne Veluti contagio libertini famosi sanguinis inquinentur Senatoribus. d. l. . dicti. de leg. nouell. Martian. Amate de Senatorum impares enim nuptiae, nempe inter eas quales dignitate personas, non solum in auspicatae, et infelices, sed etiam illegitimae habentur. d. si donatores 22. lg. in parentibus 23. §. ulti° Cod. de nupt. de non omnis 32. de lg. Ipsaeque

lib. 6. Metamorph. probat pluribus Fragiell. in leg. in Connub. n. 16. et 17. vnde ex leg. 12. tabull. inter patricios, et plebeios non fuit Connubium donec postea lege Canuleia permissum fuit, vt ex Livio et alijs notat Carolus singular. lib. 1. de antiquo iure Romano Cap. 9. Brissonius de iure Connubiorum pag. 7. Faber in suis qq. Itg. quaest. 6. et Mat. 63. Conanus lib. 8. Comment. Cap. 6. n. 2. =

29. Obstat tamen non leuiter his, quae diximus traditio in L. 3. §. 1. vers. ergo Annotation. in ter lg. oratio 16. de Sponsalibus L. orat. 16. de ritu nuptiarum vbi prohibitio haec nuptiarum inter Senatorias personas, et libertinas, quas legibus Juliae, et Papiae tribuimus tribuitur S.C. sine orationi D. Marci, neque rem expedit, magnus Cuiacius lib. 9. Responsor. Papinian. in L. filius 9. de Senatoribus vbi inconsiderat. quod ex alijs ipse probat, vt in eo enim scribit nuptias filiae neptis vel Senatoris cum libertino improbari spectata S. Cto et orat. D. Marci, in lg. Juliae cuius expressa verba Cuiacius conuincunt d. L. 44. in princ. et §. de ritu nuptiarum. = Quare obseruandum est potius ex verbis legis Juliae nuptias Senatoris cum libertina non simpliciter prohiberi, sed ita ne a sciente dolo malo contrahantur d. lg. 44. et ne perfecte quidem, quia nec nuptias rescindit, aut dissoluit, nec specialem poenam irrogat quamuis lex Julia vt ex verbis eius liquet in d. lg. lege 44., quae cum deficerent imperfectae, aut minus perfecta lex dicebatur iuris authoribus teste Vlpiano in fragm. tit. 1. Macrobio lib. 2. in somnium Scipionis cap. 17. nempe ante nouell. Theodosij, ne curialis praedium alterius contrahat tit. 4. ex qua et ducta est lex non dubium 5. Cod. de legib. nata quod fuit oratio Imperatorum Marci Aurelij Antonini, et Commodi in Senatu habita, quam et Senatus consultum sequutum est, sicut alibi fieri solitum saepe docet Cuiacius lib. 1. Obseru. Cap. 18. Brisson. lib. 1. Selectar. Cap. 16. hoc autem orat. siue Senatus consulto, et prohibitio legis Juliae plenius repetita est circa personas quae cum Senatoribus non est connubium d. l. Palam 43. §. Senatus iuncta L. Senatoris 47. de ritu nuptiarum (et specialiter vt exprimitur) et specialiter caditur, vt nuptiae contra legem Juliae contractae nullius essent momenti, et exprimitur ex d. leg. 3. §. 1. d. Lg. oratio 16. d. lg. orat. 16. dict. Leg. Palam 43. §. Senatus L. filiabus de Senatoribus Leg. si quis 27. L. Semper 42. §. 1. de ritu nuptiarum, denique cum absque poena deficeret, suppleuit imperfectam legem Juliae, et orationis diui Marci prohibitionem lg. 1. Cod. de naturalibus lib. cuius Rubrica conficta, et exposita commentatur Maclano in nouell. de matrim. Senat. cuius praes extat in L. humilem 7. Cod. de incestis nuptijs. =

Vrgebis

[illegible] tamquam [illegible], quae diximus [illegible] d. leg. [illegible] 44. § si postea 30,
[illegible] leg. si liberta [illegible] Cod. de nuptiis [illegible] et [illegible]
[illegible] inter Senatorem, et libertam [illegible] legibus Julia, et
Papia [illegible], ut [illegible] non [illegible], [illegible], ac [illegible],
quo [illegible] et alijs [illegible] ita [illegible] Oldrius lib. 5. obser-
vationum cap. 11. [illegible] Amaya lib. 2. observ. cap. 5. n. 33. cum seqq. mihi
[illegible] expedita facilis [illegible] nomen, ut quod Senatus
consultum ad leges [illegible] pertinere [illegible] et [illegible] constitutiones
factis in dictis [illegible] legib. adscribatur sic enim, quod dicitur S.C. .SE
ex leg. Papia [illegible], ut legatorum dies ab apertura tabular.
cedere l. g. [illegible] §. cum [illegible] Cod. de caducis toll. adscribitur legi Papiae ab
[illegible] in [illegible] §. legatorum observat [illegible] lib. 5. observ. cap. 9.
Baldwin. ad leg. Pap. pag. mihi 459. quamvis aliter Cujacius in
d. l. §. [illegible] eodem igitur exemplo [illegible] nuptiarum inter Senatorem, et
libertinam, quam D. Marci oratio, et S. C. induxit d. l. g. orat.
16. [illegible] similibus tribuitur legi Juliae, vel Papiae in d. l. g. 44. §.
si postea cum leg. [illegible] de [illegible] ab. cum tamen [illegible] capitis
[illegible] constat in [illegible] fuisse [illegible] leg. Jul. [illegible] quia
nuptias [illegible] non [illegible]; quamvis [illegible] legis [illegible]
[illegible] liberta [illegible] Paren. [illegible] Senatus
[illegible]
Sane quamvis [illegible] Marci in- 31,
ter Senatorem, et libertam matrimonium constiterit [illegible] l. Julia, aut Pap.
[illegible] tamen legeret [illegible] legitimas, iustas [illegible]
nuptias [illegible]. [illegible] Senatori [illegible]
nuptiarum, [illegible] lib. 4. [illegible] cap. 16. quemadmodum evenit in
nuptijs [illegible] sine patris [illegible] contractis, quae quamvis va-
[illegible] lib. 1. [illegible]
[illegible] solemnes,
et legitimae [illegible] nuptiae sicut neque iustae
[illegible], quae uxor [illegible] S. et uxor
[illegible] §. 1. ad leg. Juliam de adulter. [illegible] in dignum esse
[illegible] qui in eas [illegible] 37. in fin. [illegible]
[illegible] ingenuae [illegible] leg. Juliam, cum [illegible]
[illegible] n. 2. [illegible] legem [illegible]
[illegible] beneficium [illegible] liberta [illegible]
[illegible] lib. 1. ad S.
[illegible] et Pap. [illegible] explicat
Brisson. [illegible] pag. 39. quamvis [illegible] Amaya
lib. 2. observat. cap. 5. n. 64. [illegible] ex legibus [illegible] liberi

Graves si alter alterutri relinqueret. Neq. duntaxat matrimonij
nom. capere potuit authore Ulpiano in fragm. tit. 13. leg. qui Uxo-
ri de auro, et arg. leg. cui iungendus Cuiacius lib. 10. observat. Cap. 17.
Fornerius lib. 13. Selectionum Cap. 15. Pancirola lib. 2. Thesau. Var.
Cap. 25. utramq. legem Iuliam, vel Papiamq. Popp. Senatoribus
libertinam, vel ingenuam famosam Uxorem duxisset, nihil in ea re ca-
pere potuit matrimonij nom., ut Ulpianus scribit in fragm. tit. 13. §.
aliquando tuncta §. qui maior tit. [illegible] S. 1. Unde Vir. [illegible]

32. [illegible] Unde explicanda est ele-
gans, obscura alioquin Marciani lex in leg. a Divo 58. de ritu
nuptiarum, ubi proponitur libertina, quae ingenua Senatorem Senatorem
ceperit, cui nupta sit ad exemplum Praetoris edicti danda in eam
actionem, quae ex dote nullum lucrum habet, quae nulla est, idq. rescriptum esse
Divo Pio, hoc est ab Antonino Pio, qui [illegible] Marcum in imperio
praecessit, ut vel liquet ex Capitolino in eius vita, et consequenter ante
orationem divi Marci, et S. C. cuius meminimus, nimirum quoniam iam
tunc constabat nuptias inter Senatorem et libertinam, quamvis ea lege
de dissolverentur illegitimas tamen et iniustas esse, si a Paente dolo malo
ducerentur, ut in proposita specie libertina Senatorem decipiente quasi
ingenua, et qui de ex ipsa leg. Iul. cuius verba ad hanc speciem proprie
pertinent. d. lg. 44. nuptijs autem adversus legis contractis nulla dos
est. S. 3. Iure dotium lg. 9. S. 6. Cod. de incestis nupt. §. si ad-
versus [illegible] nuptijs inde ex dote, quae nulla erat, nullum etiam lucrum
sibi Senator pararat, [illegible] aliquid habeat, vel ex pacto dotis curan-
dum, ut Accursius, et Brissonius supponunt in d. leg. a Divo 58. vel
mortua in matrimonio muliere, si adventitia dos est [illegible] traditum.
Cod. 1. nov. 7. in fin. vel denique divortio facto culpa mulieris, ubi
[illegible] graviores mores divortio causam praebentes maritus 6.^am partem
dotis lucratur, vel octavam pro levioribus Ulpiano autore in fragm.
tit. 6. §. morum §. cum muliere 47. Soluto matrim. S. mulier 11.
§. solent. §. ult. ad legem Iuliam de adulterijs, hodie vero per adul-
terium totam dotem S. ang. fin [illegible] §. hoc nisi Vir, Cod. de repud. et iudic. de Co.
[illegible] extra [illegible] quamvis [illegible] illicitis nup-
tijs contractis dos caduca fit, et fisco vindicatur, ita ut ne fructus do-
tis maritus retineat S. [illegible] officium 38. §. 10. leg. in [illegible] 52. S.
dote [illegible] ritu nuptiarum S. 9. S. 6. Cod. de incestis nupt. Ulpianus
de tit. 16. §. ult. extra Cuiacius lib. 1. [illegible] Papinianus in leg. 63
de ritu nupt. et lib. 1. observat. Cap. 11. in proposita tamen [illegible] Divo
Pio dandam esse Senatori deceptor adversus libertinam actionem [illegible]
tum ad exemplum Praetoris edicti [illegible] ponitur in leg. 1. S.

[illegible]

[illegible] 11. [illegible] ut interrogatum [illegible], [illegible] pag. 18. [illegible] post [illegible] in d. [illegible] num. 58. [illegible] in L. 1. [illegible] 22. § ult. n. 12. [illegible] maxime [illegible] [illegible] actio datur, non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conjectur. [illegible] 2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cod. [illegible] § ult. cod. [illegible] Siquis [illegible] 52. § 1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 18. § 1. [illegible] § [illegible] ad leg. Juliam de adulteriis [illegible] omnino non [illegible] [illegible] [illegible] actio, [illegible] [illegible] [illegible] S. [illegible] § ult. ff. qui [illegible] [illegible] S. si Concubinam 17. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decada 79. [illegible] Bart. [illegible] [illegible] 13. [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible] [illegible] ignorantia 33

[illegible] Senatoris [illegible] [illegible], et Senatoris ignorantiae [illegible] S. 9. in fin. Cod. [illegible] [illegible], et sententia liberum [illegible] leg. Jul. [illegible] [illegible] non [illegible] Senatoris nubenti quoniam [illegible] ex dote [illegible] in [illegible] leg. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Clem. lib. 2. ad leg. [illegible] [illegible] [illegible] alias etenim [illegible] [illegible] [illegible] legum [illegible] post interpretatos [illegible] [illegible] [illegible] cap. 7. n. 1. [illegible] in L. [illegible] quaestionis § [illegible] ex facti ignorantia, [illegible] [illegible] [illegible] alterius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alterius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad leg. [illegible] S. 8. [illegible] [illegible] in L. [illegible] 6. [illegible], et facti ignorantia [illegible] Ulpiano [illegible] 18. ad leg. Jul. et Papiam [illegible] [illegible] [illegible] adaptare conatur [illegible] lib. 1. [illegible] 18. [illegible] similiter [illegible] est ex [illegible] ordine [illegible] [illegible] pertinens ad traditam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Senatusconsulto 13. [illegible] [illegible] Cod. [illegible], qui [illegible] [illegible] 8. [illegible] [illegible] Ulpianus lib. 18. ad leges [illegible] ex S. [illegible] 83. [illegible] hered. [illegible] ait [illegible] [illegible] [illegible] leg. [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] incapacis, qui [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] est, cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] contractu [illegible], et [illegible] inquisitionem ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] S. edicto. 18. § Cum ante ff. [illegible] leg. [illegible] § [illegible] 3. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Contingentur [illegible] 34
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quęque

qua ja. velut praetermissa est et etiam sponsalia inter Senatorias personas pistoratores dixit. Marci ipso iure nullius esse momenti, quamvis de sponsalibus oratio loquuta non sit, supplendum est, quod orationi deest, ut Ulpianus scribit ad legem Iuliam et Pap. in leg. oratio 16. de sponsalibus, nempe ex leg. Iulia, quae pariter de sponsis, ac de uxore loquitur d. leg. 44. ubi posteriores ad priores pertineant. S. sed et posteriores 28. de legibus praesertim cum eadem nuptiarum sponsalia que prohibendi ratio sit leg. siquis tutor 60. § quamvis de ritu nuptiarum S. cum bic itaque 32. § ult. de donationibus inter alios qui ita diversa ratio, vel odiosa non est, rebus de nuptiarum sponsalia de facto non contineretur leg. siquis officium 38. de ritu nuptiarum C. 2. extra de sponsa impubes Clem. 1. de consanguinitate dicunt apparentem multi postmodum Sanchez de matrimonio lib. 1. disp. 1. n. 2. et disp. 12. n. 2. et 3. Gutierrez de matrimonio C. 4. n. Barbosa eodem tit. lib. 12. C. 5. n. 6. Secundum est si libertinam Senator duxerit, et ei donaverit quaquis valeat summo iure donatio quasi neque, nec dotem quod nuptiae non sunt S. si voluntate 7. Cod. de donat. inter rescindi tamen, rata quod non habent, ne melior sit conditio eorum, qui deliquerunt leg. 3. § 1. Ved. ergo de donat. inter quinimo donatam donationis quasi indigno eripitur et fisco defertur leg. 2. § 1. C. Gaudius 18. de his, quibus ut indignis leg. 9. et 6. Cod. de incestis nuptiis d. leg. cum hic itaque 32. § ult. cuius dicti Tiboniano adversabit arguitur. nonsaris formis. Faber de erroribus decade 29. errore 4. et seqq. videndus Barbosa in L. si cum dotem 26. § ult. n. 24. et seqq. soluto matrimonio Brisson. de iure nupt. pag. 13 et 97. cum seqq. Fenus Gilhardus lib. 1. de realis coniugum C. 9. Barbosa Cuiacius lib. 1. definitionum Pap. leg. pro festo 63. in fine de ritu nupt. Sed qui eisdem prohibitiones istius matrimonii adaequare praevidentes reus pietate tam r. in leg. si rogatur 201. § matrimonii de matrimonii Vind. Sup. silvaing se. Sed de nuptiis exceptionis suas ubi si Princeps permiserit Senatori libertinam istam uxorem habere, vel Ulpianus in leg. si Senatori 31. de ritu nuptiarum, notat Faber in iurisprud. tit. 9. pro. 1. illat. 8. vel Senatoris filia quae quaestum corpore, aut arte ludicra fecerit, vel iudicio publico damnata fuerit, quae impune libertino nubit auctore Paulo in leg. Senatoris 47. de ritu nuptiarum, iuncta leg. quae adulterium 29. quae ad legem Iuliam de adulteriis, leg. 1. Cod. ubi Senatores, vel clarissimi. Fab. in iurisprudentia tit. 9. pr. 1. illat. 9. Baldinus de leg. Papia pag. 6. ver. si vel denique mulier foemina sit non Senatorii sanguinis, sed quae uxor fuit Senatoris non enim prohibetur, postea nubere libertino S. Cum. 10. Cod. de nupt. S. foeminae 8. in fin. de Senat.

Cir[illegible] ad edictum prohibitionis [illegible] ex leg. Iulia. Aperiunt tamen 35
melius Verb. alij inspectiones [illegible] Veterum Iuris oxudentum non
indigne interagunt [illegible] est, & velut [illegible] qui Senatorum filij intelligantur
quo ad effectum [illegible] adquas pertinet, [illegible] inscriptionibus
[illegible] S. 5. 6. & 7. de Senator. observant [illegible] Fab. in [illegible]
dicata, [illegible] [illegible] pag. 10. [illegible] Balduinus
[illegible] pag. 67. [illegible]. vtilliora tamen, & obscuriora [illegible]
gamus. Sciendum in omnibus est Senatoris filium, quo ad leges [illegible] in-
telligi [illegible] quam adoptiuam, vt Vlpianus lib. 1. et Paulus lib. 2.
ad L. Iuliam, et Pap. scribunt in lg. 5. & 6. ff. de Senator, sic ta-
men vt adoptiuus Senatoris filius censeatur quando adoptio durat,
vel quamdiu permanet, qua finita per emancipationem [illegible]
[illegible] [illegible] d. lg. 6. iuncta lg. 10. ff. de adoption. Naturalis
vero filius etiam post emancipationem Senatoris filius esse non desi-
nit, vt Vlpianus ait lib. 1. ad leg. Iuliam. et Pap. in lg. emanci-
patum 7. ff. de Senator. sicut nec Senatoris filius [illegible] in adoptionem
datus [illegible] d. leg. 6. §. 1. tanto magis, quia adoptio auget dignitatem
adoptati non minuit emancipationis, vel adoptionis iure non dissolui-
tur L. cas. 8. ff. de capite minut. L. iura 8. ff. de [illegible]
explicat Cuiacius lib. 1. Responsorum Papiniani in d. lg. per adoptionem
35. Faber in Rationali ad d. lg. 5. cum seq. de Senator. Brisso-
nius [illegible] sed [illegible] filios [illegible] subiungitur in d. lg. 5. de
Senator. nihil interesse [illegible] in dignitatem Senatoriam patris [illegible]
cantur ante dignitatem, nam et hi pro filijs Senatorum habentur L.
filii 22. §. Senatus ad municip. L. [illegible] 9. §. sed [illegible]
lg. 2. §. vt filijs decurionibus, neque [illegible] [illegible] a legibus sido-
nator 11. Cod. de dignitatibus lib. 12. quam mendosam esse affir-
mat in d. L. 5. Fab. Hotomannus, [illegible] ab [illegible]
ad Donellum lib. 29. Cap. 22. [illegible] exponit tamen recte [illegible]
lib. 2. disputation. Cap. 29. Aliter [illegible] impobatur Cuiacius
in d. lg. [illegible] Senator 11. vbi mones [illegible], quam laudat ex Theodosi.
Cod. extant [illegible] tit. 1. siue lib. 6. Cod. Theodosiani.

Facit Vlpianus [illegible]
[illegible] in d. lg. 7. §. 1. eum etiam, qui post mortem patris nascitur, vel postea 36
quam a Senatu motus est, itaque ante conceptus, quasi Senatoris fi-
lium esse lg. [illegible] 9. §. pen. [illegible] lg. [illegible] §. sed [illegible] decu-
rionibus quia ex eo [illegible] conceptus est pro nato habetur. Leg. 5. §. ingenui
L. pen. de statu homi. lg. qui in vtero lg. intelligendo 53. de
Verb. signif. [illegible] est si patre iam remoto a Senatu conceptus, et
natus sit d. Lg. emancipatum 7. §. 1. quia dignitas ante [illegible]

tionum

filiorum amissa transmissi adeo a Patre non pot. d. lg. 2. §. sed si Pater semel aureg quaesita liberis iam conceptis p. Patris casum, velcri-men auferenda non est d. lg. 2. §. nullum lg. Senatus 34. § Vlt. de ritu nuptiarum, ubi hac etenim ratione, si Senatoris filia libertino nupserit, postea Senatu moneatur, non sfieri iustam uxorem, cum nec Senatoris filia esse desinat. respondet Papinianus in Sg. filiam de Senatori. econtra vero si Senator libertinam uxorem duxerit, et postea dignitatem amiserit, uxor iusta esse incipit q. mari-tus Senator esse desinit. auctore Ulpiano in lg. siquis 27. de ritu nupt. explicant Cuiatius lib. 4. Responsorum Papiniani in Sg. filiam Fa-beribiag, et impos. tt. 9. pro. Cp. 5. Mat. 15. Brisonius de iure connub. pag. 13.

37. Docet tandem Ulpianus in d. lg. emancipatum 7. §. ultimo eum qui patre, et avo Senatorio nascitur, et quasi filium, et quasi nepotem Senato-ris intelligi, sed si Pater ante eius conceptionem dignitatem amiserit, quamvis pro Senatoris filio haberi non possit, benedicit tamen est prop-ter avum potius dignitas ei possit, quamobrem casus patris, in quo tamen pug-nat, valde et repugnat obscurus textus in lg. divo 11. Cod. de quaestionibus nec probamus emendationem Cuiacii lib. 20. observ. Cp. 29. et in Recitation. ad tit. cod. de quaestion. neque expositiones alias Accursii in d. lg. divo 11. aliam Fulgosii in d. lg. emancipatum 7. §. ultimo. affirmamus potius cum Fabro ibidem Fatio cap. 1. q. 9. distin-guendum esse inter casum legum nostrarum de nuptijs Senatorum cum liberti-nis ad quas inscripta est d. lg. 7. §. ultimo et inter privilegium illud ne viri eminentissimi, ac perfectissimi, ac decuriones, et eorum liberi vel adnepotes pleueiorum poenis, vel quaestion. subijciantur de quo in d. Sg. divo quoad leg. nostras nepoti nota patris non nocet lg. divi 17. de iure Patron. S. quaeritur 38. de bonis libertorum quo-niam lex Iulia nepotis nominatim meminit d. lg. 44. et ideo quamvis Senatoris filius, non intelligatur quasi legis verbis comprehenditur d. S. 7. §. ultimo quoad causam dict. l. divo 11. non fruitur privileg. quasi nepos, cuius pater notatus est, quoniam id non nepoti specialiter proprio iure, sed liberis ex persona patris tribuitur d. lg. mores 9. § tem. et propriis gradus personas ad ulteriorem gradum transgredimur, ut scrip-tum est in d. lg. a divo 11. nepos tuit adnepotem privilegium trans-mitti per patrem, qui dicta nota, infamiaque id amisit arg. ex lg. dotem 6. de collat. bonor. S. si a patronis 10. S. Iulianus ff. de bonis libert. elegantem Petrus Burgius lib. 1. Cp. ultimo sup. in d. lg. 2. §. in fi-lijs vero, in ano de decurionibus = Quoniam omissa emendatione Burgij d. Cp. ultimo potest accipi et causam d. l. primum filijs praecedentis, aut quaead

V ... in

modum

modo libinatus plebeio patre, qui postea factus est decurio, [illegible]
pro filio decurionis, nequaquam plebeius putatur, vel torqueatur
ita similiter [illegible] nepoti, cuius Pater decurio factus
est habeatur pro patre decurionis [illegible] Papiniani d. quo ad eundem
effectum l. g. maris 9. §. generaliter non [illegible] quasi plebeius
[illegible] mater maculetur filium decurio, vel [illegible] dici potest [illegible]
S. [illegible] de decurionibus in [illegible], ut quemadmodum filius est decurionis
natus ante patris decurionatum. [illegible] §. in filiis 2. ita [illegible] nepos
decurionis natus ante quam avus decurio fieret, in quo idem Pap. respon-
dit, quoniam [illegible], notaretur quodammodo avus [illegible] plebeius
status [illegible] decurio fieret, quamvis posset nepos quasi plebeius
et similiter patris sui, [illegible] filius, quamvis decurio quodam
modo maculaverunt.

Sequens inscriptio est, et legis Iuliae Pap. et superiori modo 38
valde coniuncta quoniam ingenui, aut libertini sunt quoad [illegible]
cum Senatoris personis [illegible] atque in [illegible] quaestiones occurrunt [illegible]
[illegible] Ulpianus lib. 1. ad legem Iuliam, et Papiam in lg. ingenuum 25.
de statu hominum, cuius [illegible] in lg. res iudicata 27. [illegible] iudi-
cata [illegible] eum [illegible] per quam in-
genuus pronuntiatur, quamvis libertinus fuerit [illegible] ingenuum [illegible]
esse etiam quo ad nuptias cum personis Senatoriis, quod res iudi-
cata pro veritate accipitur [illegible] in quo singularis est, ut iudicata
res cum legitimo contradictore faciat ius quo ad omnes [illegible] individui-
tatem materiae. [illegible] cum legibus [illegible] debiti agnosc.
[illegible] duobus [illegible] liberali causa nisi per [illegible] ingenuus sit pro- Allusiones
nuntiatus, [illegible] lib. ad leg. [illegible] monet in lg. 1. de ob-
[illegible] Rebardus [illegible] Pater [illegible], [illegible]
de lg. res iudicata Balduinus ad leg. Pap. pag. 72. [illegible]
[illegible] connubiorum pag. 123. [illegible] lib. 3. [illegible] C. 27.
[illegible] quaestio est an libertinus [illegible] ab ingenuo repellatur
a nuptiis Senatoriis, [illegible] scripsit [illegible] lib. 2. ad leg. Iul. [illegible]
et Pap. in [illegible] Sciendum [illegible], nam libertinus
si a patrono adrogetur, cui nisi causa cognita non permittitur lg.
3. Cod. de adoption. ingenuus quidem est quo ad patronum,
sed quo ad alia, et alios libertinus manet lg. [illegible] de statu hom.
S. [illegible] adoptione sed [illegible] ab alio adrogetur, cui nequaquam per-
mittitur lg. [illegible] Pater fam. [illegible] §. [illegible] de adoptionibus [illegible]
pro obreptitione permittatur libertinus manet, et integrum [illegible]
[illegible] lg. libertus 49. [illegible] libert. [illegible] nepos [illegible]
[illegible] qui [illegible] manumissus lg. 13. §. patronum [illegible]

Vocem [illegible]

vocando videndus Cuiacius consultat. 36. Brisonius de I. con-
nubiorum pag. 15. Paulus cent. 1. q. 27. Faber in d. 5. et in
de statu hominum. — 3a. quaestio est, libertini ius aureorum
annulorum impetrando, qui ingenui intelliguntur quoad hanc partem legum
nostrarum, teste Ulp. in lg. 4. et ult. ff. de iure aureor. ann. iuncta
§. 1. Cod. ad legem Visellium, quamvis quia in ingenuitatis iure, iure
patroni salvo nanciscuntur — Leg. idem 11. ff. ad Senat. C.
Sillanianum leg. falsa 33. §. 2. de conditione et demonstr. lg. si quis
42. ad leg. Iul. de adulter. — Leg. sed si hac 10. §. sed si 19. de in ius
vocando non excluduntur patronus ab eorum hereditate delata lg. Pap.
ad quam ita Paulus notavit lib. 9. in lg. 5. de iure aureorum annul.
iuncta §. 3. Inst. de bonis libert. Brisonius, Maurus de iure libert.
cap. 22. —

39. Postrema inspectio est, quae quarumve patres, maternè avum ludi-
cam fecisse dicuntur, extat ea de re commenta. Pauli verba legis I. et
in d. lg. leg. 44. §. 1. et seqq. de ritu nuptiarum illustriumque plerique ad
legis Iuliae caput, quod stat in lg. qui libertinus ff. de op. lib. duoque
Iacoboni de adnotanda [illegible] est commune in qua enumerandas in-
peritioribus esse mulieres; quae palam corpore quaestum faciunt, qua-
rum nuptias prohibent legibus nostris non tantum Senatoribus [illegible] Ulp.
in fragm. tit. 13. sed etiam ingenuis colligi potest ex leg. palam 43.
per totum — Leg. filium 48. §. 1. de ritu nuptiarum, quae sunt ex libris
ad leg. Iuliam, ~~de adulter. leg. impubere 29. lg. prohib.~~, et Pap.
sed praecipue ex lg. fidelissimam 20. Cod. ad leg. Iuliam de adulter.
lg. impubere 29. lg. prohib. 41. de ritu nuptiarum. — §. 3. de concubi-
nis lg. 3. §. lege de testib. quamvis, et ab Ulpiano, (quod mirum) prae-
termittatur cum ingenuis d. tit. 13. §. 1. neque exprimantur verba legis
Iuliae in d. l. leg. 44. §. Verum est prohibitionem hanc legum nostrarum, quae-
rum in hac postrema parte confirmari videtur antiquis Canonibus
cap. si quis viduam 34. dist. cap. maritum 33. dist. cap. in aliquo 34.
dist. cap. 1. 32. q. 1. et in Concilio Bracar. 2. canon. 26. Clemens
Rom. lib. 6. Apostolorum constit. cap. 17. in fin. Leo magnus in epist.
1. cap. 2. et epist. 87. ad Episcopos Africae cap. 1. abrogatam tamen
esse, et iure Pontificio cap. inter 21. de sponsalibus cap. ult. 32.
q. 1. Concilio illiberitano can. 14. et novissimo Suarez iure cod. libert.
et Sanias §. imperiales 23. Cod. de nuptiis et novell. 117. utilicat
mater, vel avus illo author. sed nunc iure cod. de natalibus liber no-
tat Cuiacius in novell. 89. et lib. 35. Pauli ad edictum in lg. oratio
16. de ritu nuptiarum. Carolus Sabeus in observatione in sinistri Ba-
silicon. pag. mihi 77. et seqq. et cum his finitur 1. pars huius tract. —

Iulius

Julii Papiae Legum Pars 2.a

De praemiis maritorum, et patrum.

Cap. 1. De liberatione operarum.

[illegible] matrim.o [illegible] liberis.

[illegible] matrimonium [illegible] et sobolis procreationis [illegible] 40.

[illegible]

[illegible] lib. 1. [illegible] pag. mihi 92.

Inter [illegible] capita huius [illegible] 41

[illegible] verba extant in [illegible] qui libertus [illegible] capitis [illegible] summa [illegible] liberatus [illegible] quibus filios, vel [illegible] quinquennis in potestate habeat liberabitur ab oblig.e [illegible]

[illegible] pag. mihi 75. [illegible] pag. 127. [illegible]

[illegible] lex [illegible] liber. [illegible] operarum [illegible]

[illegible]

42 [illegible] Lex Julia, qui libertinas duos plures vè ex se genitos, natos vè traxerit, haec verba Cujacius lib. 5. Observ. [illegible] in d. leg. libertus 91. Observ. lib. et legendum affirmat natos, natosvè vi[vos]; [illegible] Accursiu[s] [illegible], suffragantibus [illegible] verba in d. leg. qui libertin. 37. § Posthumus 6. ex S. [illegible] naturali[s] liberi [illegible], sed subitanea [illegible], postquam pro [illegible] sic explicari, ut [illegible] sit non tamen filios masculos, qui geniti dicuntur, et in lg. in suis 11. [illegible] lib. et Posth. sed & natas, id est filias [illegible] ad liberationem operarum, ut exponit Bertrandus de iure liberorum cap. 11. Planè [illegible] caput eius verba adaptandum est legitimus in leg. qui mortui 129. de verb. signif. nempè eos qui mortui nascuntur, nec natos, nec procreatos, [illegible] videri quia numquam liberi appellari potuerint, & consequenter [illegible] non de [illegible] liberationem operarum, de qua Paulus tractabat lib. 1. ad legem Juliam et Pap. [illegible] hoc, & alterum Juliae leg. caput de nuptiis Senatorum interpretatum est, ut constat ex d. leg. lege 44. S. Senatori. 6. leg. Senatoris 47. de Ritu nuptiar. d. leg. qui libertinus 37. & in d. lg. qui mortui 129. quae ita dextrè accepit in d. lg. qui libertinus 37. quamvis aliter post Accursium, Alciatus, et Rebuffus in d. lg. qui mortui 129. aliter Cujacius ibidem, aliter Balduin. ad lege Pap. pag. 409. = Proxima quaestio est an Posthumos qui [illegible] post mortem patris liberti nascitur, heredibus eius proficiat ad liberationem, & responsum est non proficere; quia cum [illegible] Julia [illegible] libertino ipso sit loquatur, in [illegible], ut a herede [illegible] liberari debet [illegible] Leg. unica, Cod. ut actiones ab herede, nec libertinus liberari intelligi post mortem [illegible], qui nempe tempore posthumus nascitur. ex leg. nati autem liberi [illegible] nati scilicet [illegible] testatore [illegible]. Quamvis lex [illegible] sit, eos tamen intelligit, qui in potest. liberti fuere, ut mox [illegible]. Posthumus autem antequam nascatur, non potest dici in potest. [illegible] fuisse Leg. [illegible] bonorum, & postquam natus est, quamvis retro [illegible] habeatur, ut quoad [illegible] modum in potest. fuisse credatur non tamen, & [illegible] Leg. qui in [illegible] 17. leg. [illegible] bon. leg. in [illegible] Falcidia 9. ad leg. Falcidiam Leg. 2. § qui autem [illegible] Cujacius [illegible] [illegible] lib. dict. leg. qui libertinus 37. § Posthumus, quae non satis percipiuntur [illegible] 6. [illegible] 2. [illegible] 18. Bertrandus d. cap. 11. nisi, cui magis placet cum [illegible] [illegible], et [illegible], [illegible] in dict. [illegible] ex leg. [illegible] liberos ad liberationem [illegible], qui ex leg. [illegible] leg. [illegible] ad legem Juliam contractis a libertino non tam [illegible].

ex [illegible]

[illegible] leg. [illegible] lib. [illegible] [illegible]. § [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] ff. [illegible], et [illegible] leg. filio [illegible] l. § 1. [illegible]
[illegible] [illegible] 16. § alleg. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Sit denique lex in majestatis habebit 43.
[illegible] hac eadem verba l. 7. leg. Juliae, quo [illegible], ut [illegible] Consulibus
[illegible] sumendi [illegible] sit nemini, qui [illegible] annis natus est, sed qui [illegible]
liberos, quam [illegible] aut in [illegible] habet, aut bello amisit [illegible]
[illegible] lib. 2. notium [illegible]. l. 19. ? restituendi sunt ex [illegible] lib. 20. ad
leg. Juliam, et Papiam [illegible]. [illegible] lg. [illegible] glos.
[illegible], notat post [illegible] lib. 53. [illegible] Augusti [illegible] legibus [illegible]
lege [illegible] de maritand. [illegible] pag. mihi 77. [illegible] leg. [illegible]
qua [illegible] lib. et ff. [illegible] [illegible], unde [illegible]
lib. 7. observationum [illegible] juris [illegible] 29. [illegible] pag.
mihi 1099. quamvis [illegible] Balduinus [illegible] pag.
[illegible]. [illegible] capitis [illegible] qua [illegible] et [illegible] ante
amissi [illegible] ad eas [illegible] quae postea imponuntur, [illegible] dele
ex [illegible] [illegible] ingressi habebit [illegible] significant ingressi
[illegible] debere quo [illegible] tractabitur de liberatione operarum, [illegible]
[illegible] [illegible] capitis [illegible] exprimitur
cum [illegible], qui [illegible] habuerit, et si non eo de tempore liberari
operarum oblig. [illegible] Patronus [illegible] Cod. de operis libertorum [illegible]
[illegible] libertinus 37. § amisit [illegible] eadem [illegible] subjungitur si uno
filio amisso, libertus [illegible] operis obligaverit [illegible] aliter [illegible]
[illegible] esse amissum superstitem, utrumque [illegible] ad li-
berationem, quamvis quo ad alias causas veluti excusationem tutelarum,
aut publicationem, [illegible] aut publicum numerum [illegible] liberos in [illegible]
[illegible] liberi [illegible] non [illegible], [illegible] in bello quo adm-
[illegible] [illegible] excusationes [illegible]
[illegible] pupilli, [illegible] rei publicae [illegible]
[illegible] in [illegible] 37. [illegible] [illegible] libera-
tum l. 99. [illegible] in [illegible] pag. mihi 1093. [illegible]
[illegible] Singulare autem 44.
est [illegible] animadversum Pauli testimonium in d. §. amisit [illegible] Pauli est, ut quo si pater amissos liberos habere possit, non ita amissis rebus [illegible] aliis amisit, [illegible] [illegible]
posse operas liberto imponi [illegible] ex intervallo post manumissionem [illegible]
[illegible] efficaciter obligatus [illegible], nisi liberetur [illegible] liberos ex lege [illegible]
[illegible] enim Paulus in [illegible] supponit [illegible] amissum [illegible] in-
[illegible] filios [illegible] operas [illegible], cum [illegible]
[illegible] non [illegible] postea [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] libertus [illegible]

Cujus

et quis Romanus factus est, prid. inst. Ampliis faciendum opus est Atilius liberalis Paulum tradiane, qui saltem uno anno post manumissionem nati sunt debiti operis, quod post id tempus imponit, consequenter ex intervallo post manumissionem, ut praesentis Accurs. in d. §. amisit id ..... de expromittitur ab Ulp. in leg. iuris iurandi 7. §. iuraturus 1. de oper. libert. cuius sententiam perperam Triboniano tribuit Faber lib. 22. coniect. cap. 18. contendens non aliter libertum obligari operas promittendo quam si incontinenti promittat post manumissionem in quo et nostrae academiae nostrae antecessores quod et mihi ex iuris d. ratione, originalior vero quam probant post Accursium in d. §. iuraturus Alciat. ibid. et Cuiac. n. 3., et antiquiores alii in leg. 1. Cod. de operis lib. cap. 11. neque refragatur Fabri 8a ratio in leg. Aut. ff. de lib. causa cuius hic sensus est, ex eo quod iuraverit se operas praestaturum, non aliter obligatur post libertatem, nisi post manumissionem iuret, ac promittat leg. Servus 36. Aman. ut. leg. si Stichus 29. leg. pen. de oper. lib. nec tunc iurandi necessitatem habeat, si non aliter iurare cogatur, aut promittere nisi in continenti post manumissionem. S. apud 31. de oper. lib. si gone sicut se cogi non posse, ex intervallo etiam post manumissionem iuravit, vel miserit obligatur omnino. S. Compareus 37. de operis libert. leg. 1a §. in summa, quarum verum ratio explicant post Accurs. Alvaricus in d. leg. Aut. Bertrandus, et Donellus ubi supra. nec adeo magis pervenit, quod contra obiicit operas si libertatis causa imponi debere, consequenter eo tempore, quo libertas datur, quia nec aliter praetor honorum libertatem permittit imponere 8. operarum. S. 2. qualitatis iurandi 7. d. leg. qui libertinus 37. Ubi libertatis causa de operis libert. leg. cum libertatis 37. de solut. leg. 9. si a parente quis fuer. man. leg. pen. de bonis parentis ex test., cum enim libertatis causa operas promitti quoties in remunerationem beneficii libertatis acceptae libertus suo patrono promittat etiam si ex intervallo post manumissionem d. leg. qui libertinus 37. unde §. amisit, et leg. eo tempore libertatis consentientibus operas modo, et conditione, quibus eorum libertas imponi posse, ordea ob memoriam .... servitutis S. i qui 32. de oper. libert. ..

Donell. ita intelligit d. l. ult. §. de, ut patronus cogere servum ad iurandum statim post manumissionem; ceterum si tempus excurrat cogi non posse. Verum si sponte id post tempus iuravelit, teneri.

Sed in casu quo servus promisit non est adiuvandus l. Iulia quia voluntarie se obligavit, sicut nec liberandus a ceteris obligationibus. Posset etiam liberari in omnibus operis promissis a liberto voluntarie non liberari. d. l. iu- lius.

45. Sequitur in lege Iulia pro eum, qui contraxerit, qui ea operas suas, utrum bestiis pugnaret locaverit excipiuntur his verbis filii, Senatus, et ceteri, quos libertino pauci ad libertatem operarum praeficere voluit lex Iulia, utcumque liberaliter atque honeste educaret, nec poterat in famosi gladio munitionis, et quodam qualis est ratis ludicrae conditio. leg. 1. et secunda §. Ut. ff. de his, qui not. infam. leg. mater 10. §. ult. leg. maritus 24. ad legem Iuliam de adulteriis leg. quaedam 10. de poenis leg. 99. et leg. Benduri 37.

Petrus

Item nuptiarum. Exornatis praeter Congestos ab Scaligero ad
Donellum lib. 1. cap. 7. lit. A. Balduin. ad legem [illegible]
pag. 73. Baronius [illegible] Ambroxiz pag. 17. et seqq. Mariana
in opusculo de Spectaculis cap. 3. Bulengerus cap. 1. in quo lib. 1. de [illegible].
[illegible] cap. 3. quae famosa est operarum locatio in arenarum [illegible]
depugnandi causa. leg. 1. § Remmat 6. Verb. [illegible] opera de
postul. leg. 9. de accusation. leg. 1. § qui operas ad [illegible]
leg. 9. § 1. delegation. leg. 3. § lex Jul. de testib. ubi
eleganter Gothofredus, post alios Scaliger. ad Donell. lib. 17.
cap. 13. lit. [illegible] et seqq. cap. 7. lit. [illegible] Bulengerus
de Venatione Circ. cap. 30. et 36. Sigonius lib. 2. [illegible]
cap. 6. Joannes [illegible] in [illegible] in [illegible] pag. 666.
Torrasius [illegible] § 7. gradu 7. tit. de infamia.

Operae magis interesse seq. 46.

Verba legis Aelia, neque operas doni muneris, aliudve quid
[illegible] nos [illegible] mereamque [illegible] operas [illegible] officiales
§ 1. [illegible] de operis libertor. leg. 2. [illegible] leg. 11. [illegible]
20. § quod dam [illegible] lib. notant post alios [illegible] in leg.
Sciendum 7. § gen. de verb. signif. Faber lib. 20. Conject. cap. 19.
[illegible] Statius [illegible] cap. 9. Panciroli lib. 2. thesauri, Var. cap. 199.
Sunt autem operarum, quas [illegible] [illegible] [illegible] alia
officiales, quae in [illegible] liberti erga Patronum consistunt non in
certo artificij genere. leg. si non sortem 26. § libertus de condict.
indebiti leg. cum Patronus 22. de operis lib. Veluti verum patroni
ornatur, aut persona [illegible], aut negotium eius exercetur leg.
haec demum 38. de operis libertorum, aliae artificiales, quae in certo
artificij genere consistunt veluti fabriles, pictoriae. leg. operae
9. cum seq. de op. libert. in officialibus operationes officii [illegible]
[illegible] modo [illegible] patroni, cui praestantur [illegible] leg. cum Patron. 22. leg. quo-
tiens 23. de operis libert. In artificialibus autem [illegible], in-
spicimus [illegible] praestationes pecuniae, quae ex artificij genere
non inspectata, [illegible] patroni possunt aestimari, [illegible] quae con-
sistere dicuntur. leg. fabriles 6. de operis lib. Officiales
prius cepunt
non [illegible], sive non antea debere incipiunt, quae a Patrono
in dicta sint, seu petita, aut quomodo edenda [illegible], seu exhibenda. d. leg.
cum Patronus 22. leg. quotiens 23. leg. operae 9. leg. si quis [illegible]
leg. § [illegible] de oper. libert. artificiales autem, seu fabriles
cedunt ex die interpositae stipulationis, quo non tamen patroni [illegible]
modo, quae pecunia aestimatur, [illegible] leg. quotiens 23. [illegible]
officiales naturaliter Patrono debentur, [illegible], quae

mu-

permisse solvatur, non reperiuntur. In stabilibus contractibus quia non quemadmodum libertus patrono officium, ita artificium debet d. lg. si non sortem 26. §. libertus, explicant hac, et alias differentias doctissime et opportunius post Clasicos in dict. §. libertus. Cujacius lib. 17. observationum cap. 19. et in recitationibus ad tit. … prio. 2. … 12. Connanus lib. 2. commentar. cap. 1. Petrus Gregorius lib. 19. Sintagm. cap. 8. Schifordeg. lib. 3. ad Fabrum tract. 26. q. 3. Rebuff. in proo. instit. ex nº. 68. de adquis. per adrogationem. Aliud non praeterea donum, munusque, quorum in lg. et sa. post operas meminit in bonis simul cum operis, et dictam a libertis; et vero ideo operis coniungi, et eodem more teneri in formulis dictorum; et sequum. lg. ac …, … di 7. §. in ore 2. S. Campanus 97. de operis libertorum. S. Julianus 37. de bon. libertor. leg. 2. cod. de bonorum possess. contra tabul. libert. lg. ult. §. 1. de liberali causa. leg. seque 53. ff. DD. de V. S. donum autem proprie dicimus, quod sponte, gratis, ex sola liberalitate traditur, non sollemni causa veluti nuptialium, aut natalitiorum, qui munus dicitur lg. inter 199. leg. munus 214. de verborum S. quas exponunt, et componunt post Rebuffum, Alciatus, et Cujacius ibidem Alciatus lib. 8. disputationum cap. 13. Connanus lib. 5. commentar. cap. 9. n. 2. Hotthomanus de verbis iuris verbo donum. Pancirola lib. 3. thesauri … cap. 13.

47 Proa. S. in legis Autor capita verba illa libertatis causa patrono, patronorum liberis dare eorum quo qualiterque operas libertatis causa imponuntur explicuimus sup. n. 5. ac sing. patrono, atque patronorum debeant operas, et omitti frequens est non perpetuam, quae nec omnibus patronis debentur, non eis qui … cum emisserint, vel manumitterent, servosque ad libertatem pervenit ex … divi Marci in lg. siquis 13. de operis libert. lg. 7. cod. eod. tit. neque cui bona addicta sunt libertatum conservandarum causa ex ratione dicti divi Marci constit. d. lg. siquis 13. §. 1., nec qui nummis acceptis manumisit, lg. 3. lg. 7. cod. de operis libert., nec qui ex fidei commissi causa lg. 2. §. Rescriptum de oper. lib. lg. eadem. S. Campanus 97. ff. eodem, lg. 5. cod. eod. lg. et denique 95. de legat. 1. nisi filius defuncti sit, qui ex fidei commisso manumittit. S. Julianus 33. de fidei commi. lib. libertate. lg. qui rogatus 29. §. 1. de operis libertorum, vel nisi libertus sciens se non teneri sponte promittat d. lg. … Campanus 97., ad … Menochius arbitri. lib. 2. cent. 8. cas. 56. Cujacius lib. 9. respons. Pap. in d. lg. ardenq. … Faber lib. 20. coniecturarum cap. 18. deinde nec omnes operae duntaxat patronis debentur, sed officiales quidem debent, alii non possunt quam patrono, cui soli officium proprie

Praetor

praestatur, et quidem pluris modo, ut in leg. operas 9. ff. de operis libert.

ff. si non sortem 26. §. libertus vers. sed si delegatus ff. de

condict. indebiti, ideoque in gratis sine in remissione, et conditio non potest adiungi

alterius solutionis causa. leg. servus 40. §. 1. cum legib. seqq.

ff. de operis lib. nec potest eas servus patronis sibi illas stipulari leg.

si servus 38. ff. de stipulat. servorum, neque debere ex contractu patr.

per delegationem ff. si non sortem 26. §. libertus vers. sed si

delegatus, quia nec tradito patrono leg. libert. 20. Cod. de operis

libert. nec ei aquo patronus adrogatus est per d. instit. de adquis.

per adrog. neque in fidei commissarium hereditatis transferuntur

leg. 1. §. 1. ff. ad Trebell. nec ad heredem extraneum

leg. si heredes 20. §. si quidem tamen ff. de acq. hered. leg. fabri-

les 6. ff. de operis libert. ff. liberti 10. Cod. eod. tit. contrarius

fabriles operas tantum ex patroni commodo, quae ex arte fiunt desti-

natione constitant, patrono et extraneis debeantur possunt

aeque cuiquumque praestari, ac idem d. leg. operae 9. leg.

quia 12. leg. penult. §. 1. ff. de operis libertorum, et adeo transcribe-

re debitum ... d. ff. fabriles 6. et ad nature adiectae ... dictioni causa sine ...

re patroni ... §. 1. quem sic accipio ... liberali causa, sine extraneo

leg. hac ... 23. ff. de operis libertorum. Denique alter, ac ... extraneo ... d.

d. §. libertus vers. sed si delegatus d. leg. qui liberatus 37. §. sed si creditori

de operis libert. leg. inter 31. de solut. leg. 5. ... Sande ...

lib. 12. ff. ... d. §. et lib. 17. observation. cap. 29. ... lib. 2.

Commentar. cap. 28. Beltranus ... Liure liberorum ...

quamvis operum dissentiat ... ibi ... in ... ex

tr. 5. part. 2. ... 13.

Unde explicanda est obscura opinio si qua alia est in 48.

hac parte Pauli sive in d. leg. qui liberatus 37. §. sed si creditori

cuius verba ex Vershi. tanquam falsata remanis penitus abhor-

rentia a Triboniano corrupta esse ostendit ... de ...

illat. 13. mihi ... explicandum, ... una ... opera

sit satis communicandum, ... traditur ... d. §. sed si credi-

tori ... fabrilibus operis, ... delegati ... extra

pr. d. §. libertus vers. sed si delegatus. ... Deinde observandum

est Paulum ... in principio eius §. sed si creditori ... debitoris

... temporare certa, ... ad ... in ...

... tamen, cum si patronus delegaverit debitorem suo libertum in eas

operas fabriles, quas ipsi patrono prius promiserit, quoniam ...

... solutionis vicem ... delegato leg. ... de

donationibus, et consequenter ... operas patrono ...

libertus

liberatus, neq. possit amplius liberari ex leg. Julia, qui libertus est solut. pro. inst. quib. mod. tolli oblig. junctâ Leg. decz 16. Et verb. oblig. probabilius tamen videtur posse eum liberari ex leg. Julia non qui dz a patrono cui per delegationem debere desijt, sed creditore, cui debere cepit post delegationem, et quamvis regulariter exceptio, que poterat deleganti opponi, non obstat creditori ei, cui quis delegatus ē Leg. doli 16. Et novation leg. 2. §. fi. si Patronus, quare rerum actio non datur dicunt tamen ingenuito generalia sunt, et in rem scripta verba legis Julie, ut si libertus operas quas patrono promisit dare, facere, prestare debeat Leg. Patrono ipsi, vel alij quoniq. cuicumq. debuit, revocavit a libertis attendis quib. quos liberas indulgetur d. Leg. qui libertinus 37. = Verum autem est in proposito, libertum Patrono promisisse, quia verba legis Julie postulant ut liberetur quamvis Patrono nunc post delegationem non debeat, ut scriptum est in d. Verb. post tamen. Creatum si ut Paulus subiungit ab initio delegata patrono libertus creditori promisserit. S. fabriles operas, quas patrono non promiserat, non liberabitur; q. Patrono numquam promisit, neque obligatus esse fuit, quib. duntaxat casibus indulget privilegium Leg. ex Julia. leg. qui libertus 37. nec pot. produci adversus Leg. q. v. 11. de legibus. [illegible]

49. [illegible] Profuit ex eisdem prin. non convenit delecta q. in d. Leg. 37. §. ulti. qui ibi scriptum est, etiam si bona libertini concepta sint verba legis Julie, fide iussor tamen pro obligatus, qui operas Patrono promisit liberationem debere debere ex d. eiusdem legis, que generaliter libertus, qui patrono promisit, prestare debeat, vel ei, vel alij veluti fide iussori, qui pro solvit Leg. in omnibus q. 3. Et hoc Leg. 2. §. exceptionem ff. quare rerum actio non datur, qui pro operis libertus Patrono dedit expromissor. qui si rogatus eius reus liberandi fiat, et principaliter obligetur Leg. quamvis 6. § si convenerit ad Velleianum Leg. q. accendit. [illegible] nihil ex promissori [illegible] legis Julie [illegible] Paulus ait, cuius mentem, rationem q. in hac q. adstruit, postea quam sapienter Bald. et leg. Pap. pag. 120. [illegible] libertorum q. [illegible] Labor in [illegible] dict. q. prior. [illegible] quarum [illegible] ex dict. §. Sed si creditor d. leg. 2. exceptione, quare verba eius explicata animadvertere frequens esse in hac parte [illegible] expromissores pro libertis, qui ipsi operas non promisserunt Leg. Seganter 7. §. Servus a dolo Leg. aliquando 13. ad Velleian. quo ratione, nec expromissore contra Patronum, neque liberto d. ex promissorem lex Julia [illegible], q. vero libertum patrono non promisisse. d. §. Sed si creditori, quamvis si operas ille promisisset, et tum ex promissori, et liberto sicut, et fide iussori prodesse d. Leg. 2. §. exceptionem. [illegible]

Supra sunt

Supersunt ingratitudinis illis, quas adnotavimus sup. n. 8. [illegible] 50
officiales, et fabriles operas debentur duobus inter eos plicanda [illegible] est
fabrilium quidem operarum est omissiorum, et officialium [illegible] post
condemnationem etiam in heredes extraneos petitionem [illegible] transire
[illegible] de operis libert. quoniam fabriles ab initio in pecuniam [illegible]
consistunt [illegible] fabriles de operis libert. officiales autem post condemnationem
in qua libertus [illegible] non [illegible] in aestimatione damnatus est [illegible] 37.
§. [illegible] leg. nec [illegible] Cod. de oper. lib. [illegible]
fundo debitum [illegible] ad heredes, quamvis extraneos [illegible] transmittuntur d.
leg. 9. de operis libert. [illegible] ante condemnationem quamvis of-
ficialium operarum nomine Patronum iudicio egerit cum liberto, et lis con-
testata est, convenit translationem heredi extraneo non esse dandam leg.
de operarum [illegible] libertorum [illegible] iudicium ad [illegible] adire
extraneum [illegible] quoniam ante condemnationem
officiales operae sunt impositae obligationis, quae [illegible] ab extraneo [illegible]
liberi, [illegible] autem earum [illegible] ingratitudo est, et ideo liber-
tinus quamvis post condemnationem non possit liberari [illegible] liberos postea
susceptos ex lege Iulia, quia pecunia iam debetur [illegible] in qua dam-
natus est, non op. d. [illegible] solis Iulia [illegible] loquitur [illegible] leg. nec
Patronum [illegible] ante condemnationem tamen etiam si [illegible] et
iudicio petitae sint, absolvi debet, et liberari propter liberos, postea susceptos
ex leg. Iulia, quia tantum operas debet, non pecuniam [illegible] leg. 37. §.
[illegible] quis ex [illegible] conciliatur rectissime [illegible] alioquin pugnantes
in d. leg. 9. et in d. leg. si operarum 29. in qua [illegible] lib. 17. observat.
c. 19. et lib. 20. quaestion. [illegible] in leg. [illegible] 55. ad [illegible]
negationem temere tollit, ne repugnet [illegible] leg. [illegible] est Pa-
troni liberis [illegible] nominatim [illegible] Iulia loquitur omitti posse ope- 51
ras fabriles, sicut extraneis quibuslibet [illegible] §. 1. [illegible]
[illegible] diximus sup. n. 8. in fine, et officiales etiam si non sibi sed
simpliciter stipulentur, et impersonaliter, debetur [illegible] sicut servus
domino, leg. libertus 13. §. [illegible] de operis libert. ubi autem stipulati
officiales operas non possunt [illegible] non sunt Patroni d.
leg. Servus 15. [illegible] leg. [illegible] si Servum 38. de stipul. [illegible]
in qua adhoc, ut [illegible] liberos libertus liberatus, nihil interest [illegible]
[illegible] omiserit, an filiis, qui [illegible]
briles operas [illegible] officiales [illegible]
d. leg. 37. §. nihil autem notat [illegible] lib. 27. quaestion. [illegible] in
leg. si Servum 18. §. [illegible] Servus [illegible] de stipul. Servorum [illegible] 52
[illegible] in [illegible] 53
verbis [illegible] inspectionis [illegible] circa illa verba [illegible] vel [illegible]
obligatus [illegible] exprimuntur his verbis modi operarum [illegible]

[illegible]

imponendarum. 1.us quidem operarum est iusiurandum, eo quod li- bertus Patrono libertatis causa iuraverit operas, donum, munus, adita Prae- toris datam editione. leg. vtriusis Iurandi 7. de operis libert. leg. olim dlib. cau. leg. operarum iurandum 13. de acceptilat. l. 6. §. si quis ab- senti de q̃ fest. leg. Seruius 36. de manum. test. Cuiacius lib. 2. institut. tit. § leg. 5. vnde vos leg. Iul. et Pap. vir adfirmat Cuiacius lib. 5. ... Paulli in leg. si quis 56. de fide iussoribus, quamuis inter alia quae in alijs causis non narcatur. Cuiacius oblig. ex iuris iurandi conventio- nali dict. leg. 56. iuncta leg. Sig. 8. in fine de operis libert. Do- cent Donellus lib. 29. commentar. cap. 9. Faber lib. 23. diectuarum cap. 18. Bertranius iure liberorum cap. 11. Pichard. et ab eo laudati in proem. inst. n.o 66. de adquis per adrog. 2.us modus promissio, sive stipulatio operarum, quae edicto Praetoris confirmatur. leg. 2. de operis lib., alioquin irrita esset iure civili, cum in libertatem data Sig. ... 10. de obsequijs leg. 9. si apar. quis fuer. man. Tertius modus, qui insinuatur his verbis obligatus verit, et quoties ea lege, et conuentione data est libertas, vt operas praestaret, leg. in liberto 77. de solution. leg. 3. an seruus pro suo facto; quo etiam casu Praetoris tacite subintellectam impositio operarum. vt recte D. Donell. et Faber expli- cat in iuris pr. tit. g. pro. 2. illat. 15. altera inspectio est ... postre- ma verba legis Iuliae ibi, qui si non duos, et deinceps, quae Paulli ostigeri quam legis Iuliae putat Balduinus de lege Papia Poppaea 119. sed conuincitur ex leg. neg. Patronus 6. eod. de operis lib. et illustrium Cananus lib. 2. commentar. cap. 8. n.o 9. Bertrandus cap. 11. et cap. 6. Cuiacius lib. 5. Respons. Pap. in leg. libertus 11. de operis lib. et lib. 9. obseruat. cap. 38.

52 Accedant ex eo de tractatu quaedam alia, et complectamur licet legum nostrarum capita 1.um et in leg. liberta 35. de operis lib. diximus supra 2. parte cap. 2. n.o 36. 2.um et in leg. sicut 92. iuncta lege Plane 19. de epigraphia leg. Si quis 13. §. pen. ... leg. si du- orum 38. leg. libertus 30. in fine de operis lib. leg. non solum 11. §. quamquam ... iurando. leg. 3. ex liberto 12. cod. de operis lib. leg. 1. cod. de obsequijs. 3.um ... in leg. liberta 46. leg. interdum 39. de op. lib. leg. libertus 8. cod. eod. tit. ... absoluitur.

De succesione Libertorum ex L. I.ª et Papia

53 De succesione Patronorum dicturis in bonis libertorum ex lg. Pap. quae multa magnaque iuris antiquioris iura inhac parte quod liberos libertorum, pa- troni vè quinque capita innouavit, premittenda est antiqui iuris sent...

... rex ...

lex [illegible] 42. Tabulis, vel ex edicto Praetoris, quae libro de Ju-
stinianea complectitur, et postea [illegible] Theophylus in paraph. inst. vig.
ad §. postea. [illegible] libert. nam [illegible] in legis Pap. simil-
[illegible] breviter explicemus, animadvertimus in primis [illegible]
lege Pap. [illegible] eius liberti, qui sex [illegible] millium
patrimonium reliquerat, et pauciores, quam tres liberos habebant, sive
[illegible] facto, sive intestatus decesserit, virilis pars patrono debetur
[illegible] iura patronorum addita locupletiores libertos habentium. [illegible]
Justinianus scribit in §. postea inst. [illegible] libert. [illegible]
Leg. Tabulis intestatus libertus decesserit, nihil patrono [illegible]
sed non abintestato sicut heredes quamvis adoptivum filium libertus
reliquerit. pro. inst. [illegible] libertorum. L. intestato 3. [illegible]
legitimis heredibus, Leg. liberto 37. [illegible] libertorum [illegible]
in fragm. [illegible] 27. [illegible] ex edicto [illegible] Praetoris liberi nati li-
berti nisi [illegible] sint, Patronum excludunt ex [illegible] et abintes-
tato §. [illegible] in fine instit. de [illegible] libert. [illegible] d. [illegible] 29. 52
[illegible] in bonis liberti centenarii cum liberis eius, si pauciores [illegible]
sint in eius [illegible] Patronus ex [illegible] et abintestato concurrit [illegible] Leg. L. 40 ff. [illegible]
Pap. [illegible] quam intelligendus est Papinianus in leg. debitor 90. pen. ult. [illegible]
§. 1. [illegible] actione, quamvis [illegible] lib. 3. [illegible]
Respons. Pap. [illegible] in Rationali plane quamvis ex mente
legis [illegible] et Pap. [illegible] lex numero liberorum liberti [illegible]
[illegible] ius patronatus, et patronus [illegible] excludendus videretur
potius quam eius iura adaugenda [illegible] ex leg. [illegible]
[illegible] 37. [illegible] operis libert. [illegible] libertis [illegible]
[illegible] quasi [illegible] qui [illegible]
[illegible] liberi Leg. Praetor 7. §. Praeterea [illegible]
lib. 19. annalium ibi pullet respicere libertinos, qui ditiores
expectantur. Plinius lib. 33. naturalis historiae cap. 12. Martial.
lib. 5. epigramma 13. [illegible] liberti et filiis liberti
centenarii virilem partem cum Patrono tribuit. [illegible]
[illegible] Quisnam vero, quantaque 54
fuerit centum millium sestertiorum summa, de qua lex Pap.
loquuta fuit, explicant (ne immoremur) post Budaeum, Alcia-
tus, Georgius, Agricola, et alii Balduinus ad [illegible]
libertorum. Verbo Sestertium Conanus lib. 2. comment. pag.
9. n. 2. [illegible] lib. 9. antiquitatum Romanarum
[illegible] cap. 12. et seqq. [illegible] Augustinus lib. 2. emen-
dat. cap. 9. [illegible] lib. 19. observat. cap. 36. [illegible]
lib. 1. [illegible] cap. 66. et seqq. [illegible]

in Suetonii 35

in Suetonium in Augusto cap. 83. libertinum sane, quae lege Pap. centum milium sestertiorum patrimonium habere dixit, centum vocant
ex Voconia, veniat post Asconium Pedianum Balduinus de lege
Voconia pag. mihi 80. et seqq. nostri autem iure consulti centena-
rium appellarunt l. 9. si libertus 16. de iure patronatus, et Iustini-
anus vicinte primum ut sint qui centum aureos in bonis haberent, et
mille sextertij unum aureum computetur. §. sed nostra ins.ta de succes.
libertorum l. Aquila 99. solutio matrimonii. l. lege 25. de S. C.
Sillaniani. iuncto Paulo lib. 3. Sent. tit. 6. §. Hereditas Illustrat.
Cuiacius lib. 19. observat. cap. 31. quamvis aliter [illegible]
aureos iustinianeos, et in d. §. sed nostra cap. nos autem centum aure-
is, unde solidis Iustiniani respondent centum maravedis, et hodie
los Escudos de oro, ut adfirmat Albarez ad multas forenses quaesti-
ones involutionum veterum nummis marum cap. 3. §. 6. n.º 9. et seqq. Gu-
tierez de iuramento confirmando 1. p. cap. 70. n.º 19. et seqq.

55 Sed ut pergamus valde
dubium est, quod Iustinianus subiungit in d. §. postea filio an, et si
filia a liberto relictis pariter ex l. 9. Pap. partem dimidiam pa-
trono deberi, ac si libertus sine ullo filio, filia vè in-
testatus decessisset, falsum enim postremum hoc videtur, tunc ex leg.
12. tabular. perquam liberto sine liberis intestato mortuo integra
hereditas patrono deferretur. l. 9. 3.a de suis, et legitim. leg. filiq.
fam. 19. §. 1. de legat. 1. pro. instit. de successione liberorum.
tum etiam ex l. 9. Pap. quae cum patrono ius aui [illegible] data est parte
virili in bonis liberti centenarij, quamvis filios illius dumtaxat pauci-
ores tribus relinqueret, non pot. nisi absurdè videri intestato liberto
sine liberis decedente dimidiam partem tm. patrono tribuere, quo
casu tota ei hereditas iure antiquo deferebatur, eiusque rei argumentum
extat in l. 9. virilis l. 43. de verb. signif. ubi Ulpianus lib. 13. ad
legem Iuliam, et Pap. in quo et lib. seq. de iure libertorum ex l. 9.
Papia tractavit, ut constat ex legib. aut 11. l. 9. si libertus 16. de iure

56 patronat. leg. Iulianus 97. de bonis libert. docet virilis §. appellat.
interdum totam hereditatem contineri, scilicet in leg. Pap. ex qua liber-
to centenario sine liberis intestato mortuo sub nom. virilis patroni, tota
hereditas patrono defertur, ut explicant Cuiacius in d. lege virilis l. 43.
et tit. 22 ad Africanum in l. 9. liberto 26. de bonis libertorum, quod ar-
guens vastus id est Cuiacius lib. 13. observat. cap. 13. et lib. 21. cap. 13.
affirmat in verbo intestatus, legendum esse testatus in d.º §. postea
mihi quamvis probabilis emendatio sit Cuiacij, cui et [illegible] Theophili
Paraphrasis adsentit, aliquo tamen explicita interpretatione de liberti

lib. 2.

lib. 2. Recept. lectionum cap. 29. et lib. 3. animadv. cap. 23. quæ aperte
convincit Mercator in notatis dict. cap. 25. Cujacius lib. 17. cap. 18.
observ. redarguit Justiniani verba pariter adeo quolibet etiam sine filio,
filiave naturali intestatus decesserit relicto tamen filio adoptivo uxore
re dicta, aut uxore, quæ in mariti manu fuerit, tunc enim successorio
bonorum possessio partis dimidiæ Patrono data dicitur in § ejusdem
tit. inst. de succes. lib. libertorum Ulpianus in fragmentis tit. 29.
in princ. perinde atque ex lege Papia quoties libertus liber
tus filium unum, filiamve reliquit, hodie tamen sententiam contra
declarata sic explicanda Justiniani videtur, ut contra libertum in
testato sine liberis mortuum, dimidiam partem Patrono deberi, quia
quando tota hereditas ei deferebatur lege 12. tabul. dimidia quæ
tamen quæ debetur, et quæ pars debita, sive portio legiti
ma patroni vocari solet, quoniam nec testamento facto, et extraneis he
rede instituto, potest Patrono auferri, aut legatis onerari. Sol
qua de causa lege 1. § ult. de bon. lib. leg. debitor. 90. § 1.
de pignoratitia act. l. Patronus 28. de legat. 2. nec ab
intesto fidei commissis relictis nisi debitam eam partem leg. filius
fam. 114. § 1. de legat. 1. leg. 2. § ult. de bon. lib. leg. cum
autem 6. § si Patronum leg. Praeterea 10. si quis omis. causa
test. inscribitur cum contet totam hereditatem liberti intestati patrono
deferri aperte tamen exprimitur partem duntaxat, hoc est
dimidiam debitam esse, ut dixit in d. § postea.
Sed ex his veterum testimo- 56
niis, quæ ad hoc caput legis Papiæ Poppææ pertinent qualia sunt
quæ extant in leg. si in quantum 14. leg. si libertus 16. de jure
Patron. etc. urgendus Balduinus de leg. Pap. pag. 9. 163.
Bertrandus de jure libert. cap. 21. item in leg. Servi 93. in d.
leg. et Falcid. cui addendus Cujacius lib. 8. quæstion. Pauli
in leg. si Patronus 49. § ult. de bon. libert., sed et in leg. si pa
tronus 29. ubi nec pars ex lege Voconia dicta patronali debita
minuatur, ad condit. cui addendus est etiam Cujacius in novell. 1.
pag. mihi 1075. et denique in d. 1. § interdum ibi vitiosis legis
quæ Patronos vocat, ad leg. Falcidiam duo quidem difficilia
explicanda breviter sunt. Prim. ut in leg. libertus 26. de bonis
libertorum ubi cum liberto 80. aureos, vel octoginta millia
sestertium in bonis habenti fundus quadraginta dignus legatus
esset, et post diem legati cedentem decessisset libertus extraneo
herede instituto, Africanus respondit posse Patronum partem debitam
vindicare, quæ computationem legati quadraginta, cum dies vindicetur

liberati, videtur mortis tempore amplior allivisse rem certa, idest centum, et viginti, et consequenter maior fuit centenario, quindesentit Africanus, quod libertus minor centenario esset, non posset Patronus partem debitam vindicare extraneo herede instituto, idautem falsum omnino est. §. ex qua causa inst. de succe. lib. libertorum l. in conditionibus 19 §. si patronus. leg. Plautius ff. de condit. et demonstr. Cuia. lib. Quaest. tract. 2. ad Africanum in l. liberti 26. Africani sententiam interpellatam esse scribit a Triboniano dum respicit ad novam Iustiniani constitutionem, quae in bonis liberti non centenarii etiam extraneo herede instituto, patronum excludit, in centenario vero admittit ad 3.am partem liberis deficientibus et extraneo instituto §. sed nostra inst. de succes. libertorum. Sed omissis antiquiorum traditionibus, quarum post Bart. meminit Iason in l. si filius, ordin. 12. n.o 17. et seqq. ubi Duarenus de leg. 3. et in l. item si quis in fraudem n.o 6. inst. de actio. Covar. in cap. rei munt. §. 3. n.o 12. et seqq. et alios Franciscus de Suero dotis q.a 8. n.o 21. quamvis tentari possit supponendum esse in d. lg. liberto 26. habuisse libertum filium emancipatum preteritum, qui cum posset bonorum possessionem contra tabul. petere patronum, excludebat, nisi libertus centenarius esset, d. §. ex qua de causa cum seqq., verius tamen est portionem patrono debitam in liberti centenarii bonis, quae mortis tempore fuerunt adquiri ipso iure ex l. Papia, arg. ex lg. si libertus 16. de iure Patron. sicut caducum, vel ereptitium ex eadem lege, et dominium legati pro vendicatur relicti ex leg. 12. tabul. teste Ulp. tit. 19. in fragm. l. ff. d. l. et ut liberto moriente post cedendum diem legati, cuius computatione maior centenario invenitur possit patronus in bonis eius tanquam centenarii partem debitam vindicare, neque possit here liberati partem legati repudiare, quae ad Patronum iam pertinet ex leg. Papia, quod fuit liberti tempore mortis l. si patronum 44. §. ult. de bonis libertorum, quia quadmodum liberto etiam ignoranti, dominium legati quaesitum fuit ex l. 12. tabul. lg. cum Pater 77. §. Suado de leg. 2. lg. quae Retro 55. ad l. Aquil. ita etiam debita portiona adquiritur patrono ex lg. Pap. sicut etiam eadem rone, quod lex Falcidia ipso iure minuit legata ultra dodrantem relicta inspecta quantitate bonorum quae fuit defuncti tempore mortis l. in eam 26. lg. in quantitate 73. §. ult. ad leg. falcidiam ita ut legatum, quamvis repudiatum ab herede liberati, et in quadrantem imputatur, et officiat legatarijs ad alteriora legata consequenda d. l. liberto 26. et d. lg. si here 90. ad legem Falcid. diversum autem procederet si libertus centenarius non esset, tunc enim quamvis patronus perinde admitteretur ad dimidiam partem hereditatis per bonorum possessionem c. tabul. cum tamen peti haec a patrono non possit, nisi postquam heres scriptus heredi-

Sed hoc posse indubie revocari ex l. 40. §. 1. de peculio. ubi mulo intellectu Dni Ramo n.o 53. ... si ex re quid bona possessio ... transferri ex l. 12 Tab. in ... et nihil omnino ... bon. poss. 2 ... dat ... §. 1. ... intellig. ... iure pretorio

eatem

here ditatq adit ff. illud q. debon. posess. d. tabul. lg. 8. vt patronus ff. lg. libertus 36. de bonis libertorum, adquirit heres adita hereditate dominium legati liberto relicti, et quidq individuum iuxa ... tituli primiq quam patronus p.tam ei debitam per bon. possess. habere posset, vnde et exheredatam extraneq heres tot. legatum, qui solidi tany, et irrevocabiliter quaesitum est ff. similli 72. de leg. 2. ff. si Titio 55. de legat. 2. de qua vide Cevalandatos vbi per. Costa in Repet. ff. cum in bello, vbi bona vindicavit: n.o 3. Fra-quinetus lib. 6. Controv. Cap. 83. Schifordeguerius ad Fabrum lib. 1. tit. 9. C. 2. Gratian. 1. tom. disp. foren. cap. 132. n.o 89. et seqq.

Aliud pinct. obscurum Marceli testimoniq 57.
est in ff. ex facie 52. ad leg. Falcidiam, vbi cum libertus, qui ducentos aureos in bonis habebat filium exheredavit, cui enim stipendium ... tamen ... Marcelo ad principalem aliam quaestione, spectante manet ... in Repetit. ff. quid nimi. 1. p. n. 6. Fuluadus in prio. indic. n.o 55. et exheredat. liberorum, legavit filio exheredato centum, et viginti extraneo reliqua tempore 80. in qua spec. Marcelus docet, diminutione legati, qui extraneo ... patro-nus efficere filio adcresceta solida. ff. 120. quid legatarij. tam iuris rationi repugnat, q. neq. extranei, dominium legatum edici ... qui nulla ex parte patronus debet ff. cum ratio-nus 28. de legat. 2. leg. 1. tit. 20. ff. si Patronus 45. de bonis libertorum lg. Plautius 48. de cond. et demonstr. lg. qui patro-nus 52. de donation. lg. qui autem 6. ff. si Patronus, ff. si quis omissa ... neq. filio is solida centum, et viginti deberi posse cum ex ducentis, quae libertus reliquit centum vtpote pari dimidia patrono debeantur ex ff. Pap. de ff. postea indit. Sedem ... is emendationibus. Goueanus in d. lg. ex facie 52. Cuiacius lib. 28. observat. cap. 20. Faber lib. 1. coniectur. cap. 18.

Observandum est Patronus in d. ff. ex facie 52. cum potest di-midia hereditatis ex lg. Pap. retinere, ita vt nihil extraneo et centum duntaxat filio ... vnum potius filius lg. falc. ... ita extraneo ... sic legatum diminuitur, retenta ex eo quarta totius hereditatis tempore. et 3a reliquis solutis, vnde et ... tum est in d. ff. ex facie diminutio fore legati, quia ex-traneo ... legatum ... filio adcresceta solida, centum, et viginti ... simul patronus ex leg. Falcidia ... et leg. Pap. quae omnis ... lg. 1. ff. interdum ff. Sicut ... Falcidiam explicat Hothomanus lib. 2. obs. C. 20.

Graanit

58 Fuerunt et alia quatuor in hoc titulo Capita leg. Papiæ, quæ recenset
Vlpianus in fragm. tit. 29. et illustrat Hotomanus Amœnitat.
cap. 19. et 25. cum seqq. et cap. 35. Balduinus de lege Papia pag.
mihi 121. cum sequentib. — 1um est vt patronus, qui ex leg. 12.
tabularum intestato liberto semper erat heres, quod fœmina mortua eodem
non haberet, qui soli ex eadem lege patronum excludunt teste Vlpiano in
fragm. tit. 29. §. in bonis leg. 3. §. si mancip. Amis. et legit. hered.
leg. Vnica de liber. vniuers. pat. inst. de lege Fusia Caninia tollend. (et
tamen §. Consulto vt Tertulliano postea temperatum leg. 1. §. si remo.
ad Tertullian.) et tamen is ex Prætoris edicto non admittatur tamen
ex leg. Pap., si liberta ius habeat quatuor liberorum, liberatur
tutell. patroni, et sine authoritate eius testari pot. dum tamen virilem
pro numero liberorum patrono relinquat Vlpiani authoritate in d. §.
in bonis cum seqq. — 2um est in patroni filia, quæ ex leg. 12. tabul.
succedit intest. liberto. leg. 6. §. 1. leg. Filius 42. §. vlt. de bonis
libert. leg. 1. §. si ingenua de leg. tut. ex edicto autem Prætoris nihil
iuris habet. admittatur tamen si ius trium liberorum habeat, vt Vlpian.
d. tit. 29. §. liberi leg. Paulus 37. §. 1. de bonis libert. et quidem
ex leg. Papia. ad quas accipiendus est titulus in leg. Patroni 39.
cum inscript. de bonis libert. non autem a leg. 12. tabul. quod legitima
hereditas liberti ex leg. 12. tabularum amittitur in cap. dim. per eman.
vel adopt. leg. 1. §. vlt. leg. 3. §. emancipatos de aliq. libert.
Vlpianus in fragm. tit. 27. §. vlt. iure autem Prætor bon. possessio
vnde legitimi, et contra tab. non amittitur capitis minutione mini-
ma patroni leg. si libertus 23. leg. penult. §. longe de bonis li-
bert. et cum non satis distinguerit Papinianus in leg. Filius 42.
de bonis libert. affirmans adoptionem nocere filio patroni, quoad bona
liberti notatur a Paulo ibidem, quoniam adoptio non nocet ei, qui
non venit ex leg. 12. tabular. sed per bonor. possess. et sic alio iure
in quo post alios perperam Cuiacius lib. 1. obseruat. cap. 38. et lib. 13.
quæstionum Pauli in d. l. Filius 42. — 3um est vt Patroni as
quæ ex leg. 12. tab. admittatur leg. liberto 17. de bonis libert. leg.
1. §. 1. de leg. tut. leg. 3. §. hæc autem, vnde legitimi leg. 3.
§. pen. si quid in fraudem patr. §. vlt. inst. de leg. patr. tutell. —
Non autem ex edicto Prætoris leg. 1. Cod. de bonorum poss. contra tab.
liber admittatur tamen ex leg. Papia, si ingenua sit duobus liberis one-
rata, et libertina tribus, leg. Iulianus 37. in fin. de bonis libert.
d. tit. 29. §. Patronæ — 4um denique est, vt patronæ filij ex leg.
12. tabul. succedunt intestato liberto, leg. satis 22. de iure patronatus
leg. Patronæ 10. de bon. libertorum, et tamen is Prætoris edicto ex-
[illegible]
cludantur

[illegible] admittimus tamquam ex Leg. Papiæ [illegible] materia [illegible]
[illegible] orn[at]a tota Papiniano d. [illegible] leg. [illegible] libri [illegible]
[illegible] Paulus [illegible] libri [illegible]
[illegible] ad laudem Dei Omnipotentis, [illegible]
[illegible] Mariæ [illegible]

Juliæ Papiæ Legum pars 3. De pœnis Cœlibatus, et orbitatis cap. 13. de Cœlibe, orbo, et Solitario Patre

Postulat nec Jure nobilissimi Justiniani [illegible] in Leg. Un. 59
Cod. de Caducis tollendis, quæ [illegible] Candidatis in
[illegible] Academiæ Leges designat, et inchoata [illegible]
[illegible] ad Leg. Juliam, et Pap. [illegible] singula Capita, quorum
priores 2. partes jam exposuimus. Ut 3.am [illegible] de pœnis
Cœlibatus, et orbitatis, [illegible] ut [illegible]
[illegible] tractationi [illegible]
in hac [illegible] antecessoribus [illegible] præcept.
nostro Domino Alfonso de [illegible] ad Leg. Unicam 10
Cod. de Caducis toll. [illegible] breviter [illegible]
[illegible] igitur [illegible] oportebit [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] Jul. et Pap. [illegible] Tertullianus scribit
de [illegible] cap. 12. [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] 3.
[illegible] nostras leges [illegible] Romanis [illegible]
[illegible] ut [illegible] Dionisius [illegible] lib. 9.
[illegible] Dio [illegible] lib. 56. et Sueton. in [illegible] cap. 83. Vide
[illegible] lib. 3. [illegible] legibus de Cœlibes [illegible]
[illegible] publicam [illegible]
[illegible] Suetonio in Claudio cap. [illegible] lib. [illegible] Sa-
turnaliorum cap. [illegible] cogebantur [illegible]
[illegible] Egidius [illegible]
[illegible] publica [illegible] Valerius lib. 2. Cap. 9. [illegible] in Camillo, [illegible] Festo [illegible] uxorium [illegible]
[illegible]
[illegible]

Maritag

60. Hac itaque iurisprudentia veteri poenas invenit, auxitque, ut credimus
Tacito 3. annalium, et Dione lib. 56. l. 1. lex Iulia, deinde Lex
Papia quarum haec est summa, ut caelibes quidem, id est innupti, innuptaeque ex
testamento extranei, neque legatum, nec hereditatem capere possint, orbi vero
idem liberis carentes dumtaxat semissem hereditatis, vel legati ab ex-
traneo relicti, nisi intra diem centesimum cretionis legibus praescriptae
matrimonium contraxerint, liberosque susceperint, idque ab Ulpiano
breviter insinuatur in fragmentis tit. 17. Plenius tradit Sozomenus
... lib. 1. historiae cap. 26. Salomenus lib. 1.
eccl. historiae cap. 9. et Niceph. lib. 7. eiusdem historiae cap. 46. et
alludunt ad hanc legem nostram Iulia Ambrosium, Pli-
nium, et alii super laudati. Iuvenalis Satyra 9. Plutarchus in
libello de amore parentum ex ... fragm. ... ex libris ad Leg.
Iuliam et Papiam ingens ... qui nihil, quales
sunt caelibes, vel non totum, quod relinquitur, sive ut loquuntur soli-
dum capere non possunt, sed partem dumtaxat ut orbi, vel cum l. 92.
Leg. si Titio 55. §. 1. de leg. 2. Leg. si servus 82. de acquirenda
hereditate leg. si fideicommissum 28. de legat. 3. leg. Siquis solidum 72. de
heredibus instituendis leg. cogi 16. §. hi, qui solidum ad Trebell.
Leg. Si is qui 6. de bon. ...
61. Inprimis autem ex vulgatis non vulgare nitore, ni-
tori in qua illustrandus Caius lib. 12. ad Leg. Iuliam, et Pap. in leg.
si Titio 55. §. 1. de leg. 2. ubi tractatur de legato ab extraneo relicto
servo hereditario ex herede instituto, qui vel nihil, vel non totum
capere potest, nempe caelibe, aut orbo, ut omissis Cuiacii, Sarmienti,
et aliorum ex Accursii divinationibus in d. §. 1. explicat Balduin.
de leg. Pap. pag. 98. cum autem quaeritur utrum defuncti, an heredis
persona inspici debeat ad legati capacitatem, quam a domino servus
mutuari solet leg. et ... 5. ... legat. Leg. si mihi, et
tibi 12. §. Regula de leg. 1. respondet Caius abunde post multas
varietates, utque re vera nullus dominus iacentis hereditatis invenitur, prae
incapacitate quaeri possit, neque defuncti hereditatis persona, quae pro
domino habetur, post poenam incapacitatis mereri videtur, quare in
partem haec explicet Schifordegherus ad Fabrum lib. 2. tract. 16.
q. 62. sine ullo impedimento acquiratur legatum hereditati. Leg. 28.
§. servus de leg. 2. atque ideo ad eum pertineat, quicumque heres postea
extiterit, non quod accipere potest. reliqua autem pars ad eos, qui iure vocantur
verit, id est, ex ... qui ex Leg. Papia, vel ad heredes, qui
iure antiquo caducorum capiunt, ut in Leg. Gaius 43. §. item
scinditur de cond. et demonstr. leg. si id quod 21. §. ... leg. Si is qui duobus

29. ff. lib. leg. cum aliis ff. de legat. postea demum ubi Caius reponat, dum agnosat eum ipsum heredem ab initio, vel nihil capere posse opposuerat ff. ss. saltem capacem esse, sed expedita res, si observemus Cælibes, orbosque ff. de leg. Caius tractat, non omnino incapaces esse, sed quoad effectum, atque ita demum nisi intra diem Cretionis, sive aditionis per quam hereditas adquiri solet legi paruerint, ut ex Ulpiano didicimus d. tit. 17. legatum autem semel hereditati adquisitum; quamvis eo tempore quo heres Cælebs adhuc vel orbus erat, consequenter incapax totius hereditatis, vel legati, aut partis eorum, si postea tamen ille intra diem Centum aditionis nuptias contraxerit, vel liberos susceperit, tanquam rem hereditariam ad eum pertinere sint. partem, quam ex heredit. capere pot. utinam non dimissionis [illegible] nihil [illegible] quam sic interpretor in l. cum aut 23. § ult. ff. de edilitio edicto; ideoque recte Caius supponit eum here dem, qui nihil capere poterat, quo tempore institutus est, aut legatum hereditati quæsitum fuit, posse postea Capacem fieri. —

2°. ex eiusdem pts. novè 62
effusius explicandus est locus in l. non oportet 52. de leg. 2. ubi Terentius Clemens lib. 3. ad leg. Juliam, et Papiam scribit non oportere prius de condit. cuiusque quæri, quam hereditas, vel legatum ad eum pertineat nempe de condit. Cælibatus, vel orbitatis, ut interpretatur Cujatius in l. si cognatis 19. de rebus dubiis, et tit. ad Africanum in leg. si idem 10. si quid in fraud. Patr. Balduinus ad leg. Pap. pag. 99. sive ut mihi probabilius videtur de condit. latinitatis, quæ magis fortasse quam Cælibatus, orbitatis q. appellat. status, seu conditio in latinis Junianis § ult. inst. de libertinis et § ult. inst. de succes. libertorum leg. 1. Cod. de Latinis libertis tollendis 10. de qua condit. ac de his modis, quibus latinus Civitatem Rom. consequitur tractare nominatim Terentium Clementem lib. 3. ad legem Jul. et Pap. constat ex l. qui incontinentibus 117. de verborum sign. iuncto Ulpiano in fragm. tit. 3. § ii. ut notat Cujatius in leg. 2. de verb. signif. et conducunt vere illa hereditas, vel legatum in d. l. non oportet 52. quæ optimè, ut opinor, latino conveniunt, qui hereditatem vel legatum, ex conditionem nam sive non fit fidei commissum post Ulpianum in fragm. tit. 22. § latinus, et tit. 25. § latini Cælebs atque vel orbus non tamen hereditatem, vel legatum, sed etiam fidei commiss. vel bonorum poss., et Causa mortis donationem capere prohibentur, ut ad legem Juliam, et Pap. annotat Baldus lib. 9. et 6. in l. fidei commiss. 87. de legat. 3. § hereditatis 138. de verb. signif. l. Senatus 35. de mortis causa donation., quas ita vulgo accipiunt post Balduinum, et alios Cujatius in d. leg. hereditatis 138. Pilocadi

in Rubrica inst. de fideicommiss. hered. n.º 7. Om. Rª. Hotomann. post. n.º 8. Spino in speculo glo. 27. princ. n.º 48. Larrea in instit. quadrimestri 2ª parte ad Leg. Iuliam, et Papiam n.º 12. et seqq. quo supposito Sent. dicta leg. non oportet 52. sic explicanda est, vt si legatum, vel hereditas latino relinquatur, non oporteat prius et conditionem illius quoad capacitatem legati, hereditatis esse disputari, quae hereditas, vel legatum ad eum pertineat per aditionem, vel adquisitionem sciendum 70. §. vlt. Leg. Verbum 181. de verborum signif. quia post, qui tempore mortis testoris tempore latinus fuit hereditatem, legatum vel cum effectu capere Lege Iunia Norvana, si ciuis Romanus fiat, sive Quiritum ius consequitur intra centum dies cretionis, vel aditionis docet Vlpianus in fragm. tt.º 17. et tt.º 22. §. Latinus, eo sensu dum ad eandem legem Iuniam in latino, et vtramque naturam in caelibe, et orbo accipitur, quae noua legis respectu antiquioris Leg. 12. tabul. scripta est non pertinere ad eas reg. Catoniana, quae legatum tempore inutile maledicere, postea non patitur, cum in latino caelebe et orbo contra sit Lg. vlt. de reg. Catoniana, nempe quamuis testatore moriente, vel etiam tempore latinus caelebs, vel orbus capere non potuissent, possunt tamen in diem cretionis ex nostris legibus capaces fieri d. Catoniana regulam, eaque propria magis interpretatio est ad Leg. vltiam quam cognoscit Rebardus in leg. pen. de regulis iuris Hothomanus lib. 2. observat. cap. 16. quamuis paullo aliter explicent post alios Cuiacius in Lg. vn. § cum igitur ad fin. Cod. de caducis tollend. et lib. 9. observ. cap. 9. Donellus lib. 8. commentar. cap. 13. vbi Hilligerus lit.ª 55. Rattus fuis Fornerius lib. 13. rerum quotidian. cap. 29. Larrea in instit. quadrimestri 1ª parte de reg. Catoniana. n.º 6.

63. Tertio ex eodem priorum fonte profluit interpretatio ad Pap. respons. inter parte inuestigatur in Lg. qui non militabat 78. §. vlt. de hered. instit. cuius sic species proponenda, et explicanda est, Seius Maeuium extraneum, orbumque capere, qua per Leg. Iuliam, et Pap.am capere potuisset, vt in Leg. sita quis 51. de legat. 2. heredem instituit, et ex reliqua parte filium Papinianus respondit si Maeuius solidum capere possit, quoniam intra diem centesimum cretionis pater eius inuenitur filium adiectum, aut substitutum heredem non futurum, nimirum quia ex verbis testantis, eoque prius collata institutio. Vt. intemptus, quo capere possit de Seq. sita quis 51. de leg. 2. Maeuius autem solidum capiente, cum nihil reliquum sit nulla pars est, quae deberi filio possit, Sitem Sabinus 17. §. si heredi instit., neque nouum est hoc capit. apostillat. ad Maeuium totam hereditatem pertinere mar. in Lg. Iulia, et Papia argu. ex Lg.

Vtiliss

Pupillis 155. in quia 113. de verborum significatione, quoniam reliqui fideicom-
missario tantundem in alteras ab eo habebit. Maevius, quantum Titius in 1.
sit. leg. in leg. qui non 79. de hered. instituendis, quia in verbis no-
mina personarum imposita sunt immutare, et Titium qui si non capere
1. institutum ponit exemplum quamquam leg. cavere possit, postea dicat
Maevius simpliciter mirum non est, cum Titij filij, Maevij quoque non non
propria sint, sed exempli causa ita Consultus enumerata, ut observat
ex Plutarcho, et alij, Panciroli lib. 2. Thesaur. Var. cap. 235.
Maevius 1. parte observat. cap. 61. et in fragm. Vincentis iuris consul-
torum libris collectis, quamuis una contextus serie iungantur qua-
lia stant ex lib. 6. Responsorum, et lib. 1. Quaestionum Papiniani in leg. d.
qui non militabat 78. § Altius cum leg. seq. non semper ordinem
aut personarum conveniat, et in leg. 5. §. Vlt. cum duobus seqq.
de acquirendo rerum dom. leg. 3. § Altius ff. 1. de servit.
rusticorum praediorum. Vt etiam videas gratuito errare Accurs. et Arumaeus
in d. leg. quod si non 79. et emendationem Cuiacij lib. 6. Respons.
Papiniani in d. leg. qui non militabat 78. §. Altius plane si ut
Papin. idem lib. 6. responsorum subiungit in d. leg. quod si Maevius
80. de hered. instit. nullius capax Maevius sit. S. quia tempore
oribus ut ppamum postea vxore defuncta, vel repudiata in ea
dem creationis, Glossa invenitur in toto quoque substitutus admittitur
ubi observatione dignum est Titium, quem tanquam adiectum si debet
coheredem, ut in leg. verbis 7. leg. qui plures 32. de vulg. leg. lu-
cius 83. de hered. instit. vel etiam tanquam substitutum Maevius so-
lidum capiente excludi dixerat idem Papinianus in d. leg. qui non
militabat §. Vlt. nunc ab eodem, si aliquis nihil capiat, tanquam
substitutum ad mittatur, non tamen ex eo quod cum coherede Maevium
non habeat non ostendit eius coheres, habuit enim agnos, et potest
tanquam 1.us, et solus heres admitti, sed ideo potius quod cum separatum, vel
hereditas, quae in qua caelibis, vel orbi deficit tanquam caduca ad
fiscum pertineat, neque ipsi coheredem, vel coniunctum maneat excluso
antiquo iure accrescendi leg. unica §. Cumtalium, et §. cum igitur.
Cod. de caduc. tollendis Vlpianus in fragm. lit. tit. 17. circa 1. §.
inter medias, et tit. 22. §. Secundus, et §. si duobus non tamen iure
substitutionis, quia substit. fisco praefertur d. leg. unica in principio leg. coheredibus 30. de separat. 2. leg. ei cui 10. de mortis caus. donat. non
potest Titius in persona ipsa in toto admitti, nisi tanquam tacite substi-
tutum in locum Maevij sicut in leg. Titius 29. cum seqq. de hered. instit.
quoniam ex aliqua parte instituitur in damne, quae Maevius ca-
pere non potest substituitur, et vocatur ex voluntate defuncti leg. 2.

Cod. de heredibus instit. L. cum postis 17. et ratione legati quae sic etiam, ex L. Iulia, et Pap. interpretanda sunt, quarum ignorat. in hac L. ubi antiquiores interpretes in d. lg. 78. §. Obad minus mirum cum haberent triplex magis Recentiores post Cuiacium lib. 6. Respons. Pap. ibid. et in Recitationibus ad tit. Cod. de her. instit.

64. 4°. ex eadē animadversione, Lud. quae ferenda est veratissima alioquim Callistrati SR lg. 3. §. quando et inexplicab. quae Triboniano, quasi ratione iuris aberrantem adscribit Faber lib. 12. Coniecturarum, nos vetera, breui quae opera ex aequitate Tribon. et Callistrati explicat. Satisfaciamus, animadvertimus Cum quis in fraudem legum Iul. et Papiae tacite fidem accommodat de restituendo his qui per easdem legibus inquae leges capere restictum non sit idei, qui fidem accomodavit tanquam in digno eripi, seu tanquam ereptitium fisco adquiri ex L. Pap. Popea Vlpianus in fragm. tit. 19. §. lege Iege infraudem 10. cum seq. Atris, quae vindign. L. Vnica §. Quod autem in Cod. de caducis toll. qui in locis legum appellat. nostra L. Iul. et Pap. non fixant, sicut alibi saepe contingere notat Mediolius lib. 5. observat. cap. 10. maxime cum his loquimur, qui lege, aut legib. capere non sunt, ut observant in L. Siquis subiond. 1. secund. instit. d. lg. Qui militabat 78. §. ult. lg. Siquis solidum 72. de her. instit. lg. Qui tutor 27. de probationib. L. Quod Conditio 36. de mort. caus. donat. lg. sed in hoc 62. §. 1. de cond. et demonstrat. lg. Quoties 67. ad Sen. Cons.
1.+ Falcidia lg. si ita, qui 51. de legat. 2. lg. Cum quis 37. §. Titio de legat. 3. lg. Senatus 39. de mortis caus. donat. L. in Tacitis 103. de legat. 3. L. si Servus 82. de acquirend. hereditate d. lg. 3. de iure fisci. Quo in posito cum Vniversa Callistrati disputatio sunt. d. L. 3. Vsq. ad §. 9. cum seqq. ut de Tacitis fidei commissis, sive de fide tacite accomodata restituenda incapaci in fraudem legis cuiusque Iuliae, vel Papiae, ac similiter defendendum est, quo sequitur in d. §. 9. eius quaestio est, quando sive quo tempore ex L. Papia fraus interposita videatur, ut fisco locus sit, id est vim exitus, et effectus inspiciatur, an vero Consilium sufficiat, velut si his cui restitui debebatur incapax erat tempore fidei commissi relicti. S. celebrant orbus postea vero mortis temp. capax invenitur nempe maritum, et Pater, et respondet eleganter Callistratus exitum esse exspectandum id est effectum fraudis, sive adquisitionis, cuius tempore capax est ille, cui tacite relictum fuit, et consequenter significat, neque fisco locum esse quamvis ab initio fides suscepta fuit restituendi, et qui tunc capax

legibus

[illegible] eadem, tantumq. Sequitur – et Iulia, et Papia. = Si ex ante adquisitionis diem parueurit cum capere non prohibebit. Leg. non potest 52. ff. legat. 2. leg. si servus 82. Et requirenda haec tantum non potest videri fraus legibus facta, inspectio initii, eo tempore, quo etiam si pura ab initio relictum fuisset capere posset, et Catoniana Reg. nec ad leg. Iuliam et Pap. pertineat. d. Leg. ult. de reg. Catoniana, neq. ad tacita fidei commissa, ut considerat Faber d. lib. 2. Cap. ult. nihil potest ab eo dici, qui tempore relicti fidei commissi incapax inveniatur, ut in specie. Leg. si is qui heres 11. ubi Iacobus Cuiacius et Vulgari, Leg. in mortis 22. ff. de mort. caus. donat. Quemadmodum e contrario si Pater, vel maritus, qui capax erat, tunc cui ei restitui debebatur, postea ad orbitatem, vel orbitatem redactus capere non posset exitum etiam, et expectandum docet Callistratus in d. §. 9. do. si fraus facta videatur, et fisco locum sit, si rumigrum exitum, sive cum superveniente incapacitate apparat fidem esse commodatam restituendi quamvis tunc capax fuisset, cum fides accommodabitur, ut interpretatur Caius lib. 13. ad Leg. Iuliam et Pap. in Leg. in fraudem 10. §. 1. de his quae ut indignis, ut notat Cuiacius lib. 10. 3. infra ad leg. 1. et in d. §. Quando. =

Sed ut utraque iam progrediamur contra orborum incapacitatem ad quam praelaudatos respicere videtur [illegible]. in Leg. Flavius 93. §. item. de cond. et demonstr. leg. is qui 20. de mort. caus. donat. Leg. si postulante 67. § ult. ad Trebellianum Leg. dicto 83. §. ult. Firmae fisci observandum est quod diximus semissem tantum relicti capere posse totum etiam extraneum ab extraneo eum relinquit. Verum inter se coniuges orbi, si alteri alteri hereditatem, vel legatum relinquat decimam solum, et quid bonorum relinquentis, ut eruditiores sentiunt, mihi [illegible] probat [illegible]. in L. qui uxori 18. ff. aurum, et argentum Leg. matrimonii nomine capere possunt teste Ulpiano in fragm. tit. 15. Unde, et nostra Leg. decimariae vocantur in tit. cod. de infirm. poen. caelib. et decima sublat. allegat Tertull. lib. 1. ad uxorem cap. 1. ibi dummodo vel vendi dum capere possis hoc me admonitionis fidei commissum Deus facit, Valerius Flaccus vetus orator, cuius meminit Quintilianus lib. 12. inst. orator. cap. 1. ad finem, et lib. 8. cap. 8. = Plane nec Leges diligentissime procedentes [illegible] decimas uxoribus dari et maritis, eo quod vulgo referri solent tit. in [illegible] mendo certo modo accipiendum legibus concessit, sine certo portionis, quae legibus capere conceditur, quales sunt aliis, iam observatur in Leg. 62. §. 1. de cond. et demonstrat. Leg. quoties 67. ad Leg. Falcidiam leg. conditionis 36. in princ. de mort. caus. donat. ubi in §. certa 65

initio vel

initiis Tit. modo legari concesso. Plures potius oio antiquorum traditio, quæ ad Falcidiam legem illa verba refert, consentit Faber lib. 8. Coniecturarum cap. 11. Gouean. in l. id autem 66. ad legem Falcid. displicet Sa. Cuiacij lib. 7. observat. cap. 29. Balduinus de leg. Pap. pag. 100. et aliorum ex nostratibus ad Pap. legem referentium ratio, quia verba illa modo legari certa apposita sunt legi falcidiæ, quemadmodum legatis imposuit pro. inst. de lege falc. l. 1. ad l. Falcid. minus autem conveniunt Pap. legi, quæ non tm. legatis, verum etiam hereditatibus modum imposuit coniugibus, et orbis, tum precipue quia si liceret coniugi, aut orbo solidum capere vel ultra libera, aut legatario dante conditionis implendæ causa non ex bonis testantis, ita ut non imputaretur modo legi concesso. potuisset semper eludi a testatoribus prohibitio legis Papiæ, quod admittendum non est l. 3. 4. 29 de legibus leg. non dubium 5. Cod. eodem tit. =

66. Est autem in hac p. interpretatione dignissimus Scebolæ locus intra qui vxori 18. de auro et argento l. vbi cum maritus vxori bonorum suorum decimam legasset, et mancipiorum et species argenti, quas expresserat petiisset ab heredibus eidem annullos, et vestem redi, quasi propria uxoris fuisset prestari ex causa legati debeant, respondit autem Scebola legandi animo legata videri nisi contrarium heredem aprobent et sequentem, pro constanti tenerit deueri hec omnia vxori ex legati causa, et tamen, nec mancipiorum, et species argenti, quæ preter decimam legati sunt, capi ab vxore posse per legem Papiæ, et in auro, et vestibus, l. fatendumque si propria vxoris ea existimauit non habuisse animum legandi, quia nemo presumitur rem propriam legatarij eidem legare voluisse quod suum non patitur; 8. sed si rem legatarij. inst. de legat. presertim cum verba quibus maritus ab heredibus petiit vestem et auream vxori redi potius restitutionem eius quod proprium legatarij fuit quoniam dationi aut legato conueniat. l. Stichus. 39 8. fina. res de stat. lib. aut saltim propria magis sit fidei commisso, quæ legati 8. vltimo inst. de singul. rebus per fidei com. l. 2 de legat. l. hereditatis 28. 8. vltimo de libert. l. vel si sciens propriam (hic intelligo) vxori non esse legauit. credendumque est in fraudem legis Papiæ, quæ vltra decimam capere vxorem vetabat relicta quam propria fuisse ideoque nec valere, nisi propria ipsi res vxor ipsa probauerit ut in his terminis Scebola idem docet sibi contrarium nec vulgo animaduersus, in l. cum quis 38. 8. titia de l. 3. mihi in hac re splicanda splossa vnitum

sententia

sententia Pandolfi rib. 2 thesaur. Var. cp. 230. qui n omnia scho
in questioni rispondentis vbi agandetarz d'sinatione rel[illegible]
fuisse scribit. omissa enim alia opinione Curatij, ind. l. qui
vltº 21. ffº fuationib Illmi fornerij lib. 3. Selectarz cp. 13
qui, supponendus ee docent exiuse antequo fuisse vxorem
capacem solidi. ind. l. qui vxori 18. vel proctalicaro, vel
propter alias causas de qq postea placet potius, placuit quae
pridem quod Curat. idem dote. adnotauit lib. 20 observa
tionis cp. 17 et circa l. legata, omnia etiam vltra decimam
valuisse; in d. l. qui vxori 18. quoniam rogata e eadem
vxor quid quid ad eam ex vltº mariti peruenerat alienno
coi restituere, et proposita ind. l. qui vxori, quo sane casu
nemo dubitat solidz capi posse ab eo etiam qui alioqui
partem tm. caperet. l. si fidei 28. de legat. 3. l. cogi 42 dele
gatis 2. l. cogi 16. l. hi qui solidz ad trebellos. et ideo qm
cir q pia vxori n fuerint semper tm. legandi animo ma
ritus dedisse videtur, qa necesse vxorem fidei dmisso de
legare qctorat restitutione, cy nemo teneatur nisi quatenus
ex vltº capit l. Lutij 78. l. maritus ad trebal. iunctal.
abeo. Cod. fidei domi. l. 2 l. sciendz de legat. et nec redz
dy vby repugnat qa quando q prio retro dare signifi
cat rejiciat tm, et qbe dandi signi ficationem vt in simil
specie dicitur ex l. Aurelio 78. l. vltº de lib. legat. l. cy
quidam 21. de legat. 2. iunctal. verbis 29 de V. sign. l. lu
tiis. 88. l. qui quo de legat. 2. l. heres meus 100 de legatis
3. = sed. neq quod dicta testatorz abheredibz petisse ut vxori
redderent siladera gratis. debuit animo fidei dmitendi quo
legandi; nancum ideo id fecerit qa non poterat ingrati
uis et directis legando vui vlimbis, quatanquam q priam v
xori redi voleb, et debeterit postea q pie vxori n fuisse;
n e ceri inde colligamus legare noluisse maxe lege rese simi
lius sit eodem genere ita relicta quo decima bonorz, quae
legata vxori proponitur inde lg. qui vxori. 18. nec alioqui
ex fraudem legis Papia fidei dmissz datz videretur, et potius
vxori vltra decimam prodi. inst. de fidei dm. hereditate quod
rectius ceret ind. l. Aurelio 28. l. vltº et in prº lg. lutij
88. l. qui quo. nisi quis malit inde lg. qui vxori 18. le
gandi, et fidei dmitendi vba dicati, et ind. l. fidei dm.
21. l. sicem suo 22 de legat. 3. denique nec fraus presumi
enda nec frustrati vxori deb it coniugi siccut ind. l. qui
vltº

Ultimo 27 l. i. cum qui 38. §. ibid. quoniam fideicomissi grauamen, quo honestate ꝑ ponitur omnem fraudis et incongruitatis suspicionem excludit d.ᵃ lg. qui uxori 28.

67. Deinde in eadem gl.ᵉ uenatij testimoniis notitiam et notatis integretandis in morema; qualia sunt sive gestnentia, vnd ultᵃ ubi Cuiatij l. 6. 24. Recogn. Papiniani de his, quod ut indeq. l. ultᵃ ubi idem Cugatij cod. de his, qui se deferent lib. 10. l. 1. Cod. Theodosii, de bind ꝑ scrupt. l. ult.ᵃ dcl. heredij. in eodem Codicillo ut preche pars istius iuris ratio ꝑ ponitur in ubis ut antiqui, nec quia de stancie ac sepe ignotis in donationibus lube etio ribus que tribuata Iurgibus; occurrunt repremendeum ente hos, potius ut in loco ancipiti quam incertandi sermo rem maturum arbitrati; ex ponenda breuita e Philosophi Ostitutio in l. si Opensandi 7. Cod. de heredibus inst. ubi Cum uxor, que marito debendebat Opensandi debi ꝑ gratia maritum suam ex gl.ᵉ dimidia heredem instituit, et maritum pute portionem hereditatis inequa instituturus & debitum etiam ꝑ prie a Coherede sibi del uei desiderauit rescriptum e mariti desiderio in tm. uoluntatem defuncti, quod Opensandi deuiti gratia instituit. Verum etiam Iuris seueritatem refragari in empe legis Papiæ, que inter Iurges nil prater decimam bonorum ex ultᵒ capi ꝑ mittit nisi quod relinquetur Opensetur cum deuito ut explicant Donelus et Loto fredij ind. l. si Opensandi .6. nec ꝑ fecte satis Cuiat. in recitat. ibidem habuit tn. Vtho ius de capacitate de cimo, inter Iurges suas ut ita dicam velexeptiones vel declarationes, quas Vlpianus ꝑ sequitur infraem, tit. 15. et 16. inprimis enim preter decimam capere pot. usumfructum. 3ᵃ ptis, eo quod respiciunt. tx. in lg. pens. de usuris. l. partis 10 de prescriptionibus. l. cum uxori, 4. que ande dies lege cedat ad l. fructus. 48. §. maritus ad trebell. de usu fructu legato, in qua postrema gerpetuam, pro ubi illis reruj. 3ᵃ partis reponit certe partis faber. lib. 1. Sic et cp. 24. sgliceat notatque Cuiatius ind. l. genuali 32 §. ultᵒ et lib. 10 obseruat. cp. 17. et lib. 18. cp. 26. Ariag. ad Donellus lib. 9 cp. 7 litt. et praxim, cum multis Castillo de usu fructu. cp. 99 Marcheco. de deuersis bonis lib. 4. cp. 11. n. 98 cum sequentibus sed et precter

decimam

[illegible]emam. et quae Vxori [illegible]; Decima uxoris capere [illegible] vice potest. Tertia sibi servatam testes Ulpiano tit. 15. in fin. cuius refrenda est Terentii Clementis disputatio in l. 4. ad l. Iul. et Pap. ubi Cujacius tom. 3. [illegible] notat Balduinus tit. [illegible] pag. 92. dando [illegible] numero liberorum [illegible] ex alio matrimonio totidem decimas capere [illegible] Sin autem libi [illegible] ex eo matrimonio successores habeant solidi capacitatem nanciscuntur ut ait Ulpianus tit. 15. et 16. et si ii libero [illegible] ingenui fuerint liberorum dirigentes [illegible] factio est ut in novella 1a Valentiani de testis. unde et [illegible] legimus diuersum [illegible] intempore liberorum [illegible] l. Seius uxori. 61. l. Solemnus 6. l. cum [illegible] 28. de conditionibus et demonstr. l. gen. de ces. l. cum uxori 4 quando dies leg. ced. l. [illegible] 92 § ult. de leg. 2 leg. legatis 24 de adimendis legatis ubi eleganter Papinianus scribit conditionem sublati liberis ea in persona [illegible] ut relictis ex testo. mariti etiam [illegible] nam capere posit ut interpretata [illegible] l. respons. Pap. ind. l. legatis 24.

Denique ut iam alias regulae [illegible] sectiones sane et [illegible] alii mittamus, quas post Ulpianum tit. 15. et 16. illustrant Cuiac. ibidem et ad tit. Cod. de infirmand. pen. Celibus Balduinus de leg. Pap. pag. 97. [illegible] lib. 2 obs. cap. 36. et 37. [illegible] praeteriri ad notandum [illegible] breviter 2am ex edicto divi Claudii imperatoris, qui naves mercaturae causa fabricantibus decrevit inter alia [illegible], ut si cives Romani esset vacationem legis Papiae consequerentur autore Suetonio in Claudio cap. 15. ut etiam nulli [illegible] liberis ex testo solidum uxoris capere possint et ad uxores in tegra perveniat voluntas maritorum, quomodo scriptum [illegible] [illegible] Cod. theodosii de [illegible] notat et [illegible] Cuiac. ad Ulpianum tit. 15. et ad tit. Cod. de infirm. penes calibes. Petr. faber. lib. 2 Semestrium cap. 25. 2a quidem et elegans et electa exceptio ex [illegible] tibi 32 [illegible] tit. 16. de castrensi peculio, ubi cum uxor mariti suum militem [illegible] quem fam. [illegible] institerit, et responsum est et quidem generaliter ad[illegible] 68

Aeque indistincte cum vxori heredi exteriore ex herede tertie in castrensi peculio computari. q.a quamvis illam n̄ omnino capere posse uiderentur nisi intra legem, p legem Papiam et reputatur donata vel legata ab uxore, aut cognatis, filio fam. militi, in castrensi peculio n̄ computeta; quoniam magis dijugali effectu aut ratione sanguinis quam militem capiunt l. similiter 6. l. sponte 8. l. Dotem 16. § 1. de castrense peculio. in hereditate autem q.a statuta, eam enim integram maritus capit, q.a quandiu militat et intra annum posquam militaverit reipublicae causa absens videtur; quod sufficit vt inter iunges [illegible] factis sit teste Vlpiano d.o tto 16. iuncta l.g. quae refertur 39. l. 36. 37. et 38. [illegible] inscript.e ffo ex quibus causis maior. Dione Cassio lib. 69 his verbis proinde debuit hec hereditas in castrense peculio computari. quem n̄ tanquam marito adquiri n̄ sed tanquam militi iure adventitio, id est privilegio militiae idque p prius primus adrianus rescripto expressit. nemique vt computaret in castrensibus, n̄ autem vt capere posset, id enim generaliter in omnibus reipublicae causa absentibus obtinuit ex ipsa lege papia teste Vlpiano d.o tto 16. et int. siculi 38 § 1 ex qq causis maior. diuersum v.o est in dote, quae castrense peculio filio fam. militi ex marito n̄ enumerata; q.a tanquam marito data n̄ tanquam militi, et marito inquam oneribus matrimonii coheret d.a l.g. Dotem 16. vbi sic explicat Cuiat. lemitor. in qujbus dissentiens est ly. responsor Papinia. quamvis parum hec capiat post alios [illegible] in iuris prudent.e tt.o ii pro C illate.

De caducis, seu quae in causa Caduci ex l. Iul. et Pap. caput 22.

69. Post precedentis cap. de poenis celibatus et orbitatis veluti appendix, ... variisque quidem legum nostrarum novelitti mum hoc quod nunc damus et inscribimus de caducis = solu erant enim leges nostrae et precipue, quae celibatus, orbis ve relicta, cum alio quam iure civili capere possent, aliqua ex causa non capiant, per easdem leges, ea quasi ab illis caduca, aerario vendicari. vt Vlpianus docet in fragmen tis tto 17, ex et 22 § latinus Tacitus, qui caduca premiorum proprie vacantia vocat 3.o annal. ibi et lex Papia Poppea

premiis

fuerit nautis, et si a privilegio parentis cessaret, velut bona omnis populi vacantia tenerent, secundo est Divisio vacantia bona, quod nullo existente herede ad fiscum pertinent ex tractatu subjecti nudam eg. 8 quoties lo. ex capite 2°. Caduca a Landorio decuntis lib. 5 Var. 25 et lib. 6. epistola 8a et inl. caduca 30. ad Theodosii pet. et ultro datis, quod extat in l. 4 Cod. de bonis vacantibus, lib. 20, et caduca Lex tertia forma militis, quo si nisi agnatis vel cognatis deficientibus deferentur. et ad eadem. 17. de pred. dem. lib. uncta l. seqq. filio 6. §. cis infra. de triumdor. aug. l. Cod. de hereditate de cura l. ibidem de iure communitatis, Cuiac. ad Ulpianum Notis 28. et lib. 6. Responsa praemissa inl. divo 58. Item en. ff. Aiston lib. 8. obscq. 8. Rosino lib. 8. antiquitatum cap. 19 Balduin. Sed pagis pag. 142 Ricardus in suo. inst. in. 59. Jeco nihilbet Causa, hon. addi so semper sensu et caducaria lex dicta sub a. Fra de bonis vacantibus ab Ulpiano tit. 28. §. Item 7. nam et generaliter caduca nuncupamus quaecunque aliqua ex causa, nisi sic cum cadunt etiam si ut indignis erepta, quod proprie magis ereptitia. 8. unde & de his, quod ibidem dicuntur, i.e. quo de l. Cod. Flaviano. 22 in tit. ut quas aliquem testari prohibentur, qua notatum, Sidonius lib. 6 et motivairum cap. 25. caduca inde diciat. quod ab eis heredes ceciderunt. notat praeter alios Brisonius lat. ling. et thetomang, de verbis eius. verbo caduca Valentio lib. 1 illustrium cap. 7. n. 7 Lifanius inl. ver. et ut quo l. ult. calamitas. Cod. de caduc. toll.

Porro in legatis nostris proprie 70. maxime stricte caduca acquirunt, idque ut intelligatur promereus brevita cum sum inl. unica §. et cum triplici Cod. de cadu. toll. ea, que relinquntur in ultimis elogiis deficere solere triplici modo, urgentia a corum, quo relicta sit. Luis mortuus est cum haberentur pron scriptis, cum l. ei relicta 11. qui eo tempore relinquebantur in rerum naturam tenerat ut putat in ea, quem ante testam. mortuus fuisse, libera, una rebat quotiens casu, cum aquo necedum relictam tuin ctis aut substitutis sine honore maneret relictum, nec abillis in fiscus caderet tamen re equam iure novo de l. un. § cum triplici. et § de eis modus hic referam n. l. 33. de usufr. vide Cuiac. ...

Adiecere nostri, quin hoc relicti genere; & in primo nichil in nouarunt — & eo modus ē in caducis quorum mag. et extitum, q in primis leges nostrae caducarū inde dicta introduxerint. teste Iust. d.a l. vn.o in pro vers. sed et ipsis, & et cum igitur nec ei omnino ex toto aut ss.a legum nostrarum ēē caduci definitionem seu scriptionem ab Vlp.o propositam in fragment. tt.o 17 in pro, q quanbi inquit sibi ttto. relictum ita vt iure ciuili capere posit aliquae ex cāa n̄ ceperit, caducum appellata veluti cecidit ab eo; in qua definitione, verba illa capere iure ciuili posset aliqua ex cāa n̄ ceperit proprie ad Celibes orbos referentur, eo cum alioquin cōditio persone ciuis Romani et Sequentur, capaces ss. l. 1 ad. l. falcid. l. 1. Cod. de hered. inst. postea tm̄ certa ex causa fieri pōt n̄ capaces. ut si legi Iulie et papie n̄ paruerint, intraceptur dies; ut monuimus supra cp 1 et 3. huius partis n̄ 2.o et seqq. eaque 1.a species caducorum et p prie legibus nostris inducta, quam Vlpian proponit dd tt.o 17.

71 adiecit aliud caducorum casum lex Iuliana Norbana circiter 20 post legem pap. annis Tiberij Caesaris temporibus Marco Iulio Silano et Lucio Norbano consulibus; anno ab vrbe Condita 772 ut testatur Dio lib. 91 historiae seribunt Manutius Ant.o Agust. Aton. et alii de legibus Romanis in Iuniam Narbona; qua inter alia captum ē relatinus; quandiu latinus manet legatum, vel hereditatem capere posit; siue ~~Scharius~~ Caius lib. 2 inst. tt.o 1. §. sed inter ne sibi ex ttto aliorum, aliquid dimissum posint, ~~vel n~~ ~~ciuis~~ ciuis Romanus fiat; ut Vlpianus exprimit tt.o 22. §. latinus, eo que seruit ttti fectionem here latinus; docet idem Vlpianus tt.o 22 & tto 16. et tto 20 §. latinus q̄ venire per legem Iuniam n̄ omnino capere phibetur, si sub edit. nisi intra 100 dies quoniam ex tt.o ius requiratur. eoque Iparanta ab Vlpiano, d.o tt.o 22. §. latinus et d.o tt.o 17. notat Flo rim. lib. 8 obseruat. cp 17. Cuiatius ad Vlpianum d.o tt.o itaque si latinus permaneat legatum vel hereditas ei relicta fit caducale ad fiscum pertinet; teste Vlpiano d.o tt.o 17. ad quae veleri ipsa lege Iunia, velet ss.o legum nostrarum; quare caduci apertissime descriptio hunc casum cōprehendit. inter latinum celibem atque orbum interest, quod latinus totum nisi capax ē, quanbi ita non capere n̄ posit; ut ait Vlpianus d.o tt.o 22. § latini caelibes

† vel latinus ciuis dicare nisi fiat aut mortis tempore aut intra 100 dies cretionis

uteam

autem, vel orbus non magis legatum, quam fideicommissum capere possunt l. et fideicommissum 87. de leg. 3. diximus co. praeced. n.° 4. Differentiae ratio quaesita inter nostrates, recentioribus non inventa mihi ex eo deduci posse videtur, quia ovarimus quoad caelibes, et orbos dumtaxat de legatis et haereditatibus ll. nostras loquutas universale sit; nec enim sub Augusto de fideicommissis specialiter statuere necesse erat, quae nullo iuris vinculo continebantur illo tempore, quo etiam ll. nostrae latae sunt princ. inst. de fideicom. haered. tamen interpretatione prudentium, sic ll. nostrae postea acceptae sunt, ut intellis, quo ad capacitatem caelibum, vel orborum appellatione legati fideicommissa quoque continerentur d. l. fideicommissum 87. neque cum perinde legati, fideicommissi, et haereditatis capaces essent caelibes, vel orbi ante leges nostras, sententia postea ex illis prohibito legati vel haereditatis capiendae delusoria esset, si liceret in eius fraudem fideicommissum caelibi, aut orbo relinquere l. qui sub condit.e 8. § in fideicommissis. de cond. inst. Diversa haec sunt in Latino, qui etiam ante legem Iuniam, nec legati, nec haereditatis capax erat, sicuti nec connubij cum cive Romana Ulp.s tit.° 5 § connubium; ideoque non tam ex certae legis prohibitione, quam ex conditione personae, ut ipse qui civis Romanus non erat d. l. 1. ad l. Falcid. princ. inst. de nuptijs: poterat tamen capere fideicommissum; quoniam id magis quodammodo iure gentium, quam civili Quiritium capit; unde et graece relinqui potest, cum legatum non possit. l. fideicommissa. 11. de leg. 3. Ulp.s in fragm. tit.° 25. § item graece. ibidem l. an inutilis. 8. § ult. de acceptilat. et deportati sermo fideicommissum relictum valet l. si deportatis. 7. de leg. 3. cui iungendi sunt praeter

Theophil. in pr.° inst. de fideicom. hær. Donel. 6 dni. 17 et vol. 1 ult.° alter locus. C. de hær. inst. V. Tab. 2 semestr. 13. Tab. 12. dict. ult. et decad. 24. cap. 8. cum seq. et decad. 46. cap. 4. Panesa in suo quadrim. 2. p.te n.° 65. Pich. in §. si servus. n.° 16. inst. de hær. inst. Habet autem Latinus, qui non omnino sunt iure Quiritium Ulp. tit.° 19. §. emancipatorq. proindeque cum postea lex Junia Norbana de legatis tantum, et hæreditatibus loquuta sit lex Papia ut colligere licet ex Ulp.° d. tit.° 17 et 22. §. Latinus. incapacitatem Latinorum non modo non auxit, sed potius minuit, dum statuit Latinos, qui ante eam legem prorsus incapaces erant hæreditatis, vel legati deinceps essent capaces, si intra 100 dies ius Quiritium consequerentur. Ulp. d. tit.° 17. et 22. §. Latinus. remanserunt sicut ante capaces fideicommissorum; nec enim potuit fideicommissi Latino relicti videri in fraudem legis Juniæ, quæ nec de fideicommissis loquuta, et in legatis, et hæreditatibus eos capaces fecit, cum ante non essent: nec debuit durior interpretatione in damnum Latinorum converti, quod in eorum potius favorem fuerat introductum.

Sequuntur aliæ duæ caducorum species introductæ ex S. consultis circa l. Papiæ facta; nam cum lex Papia materiam, et exordium caducorum ab aditionibus, quæ circa defunctorum voluntates procedebant sumpsisset, ut prefatur Just. in l. unic. §. cum igitur. C. de caduc. tollend. idest, ut interpretatur ab spatio 100 dierum hæreditati cernendæ adeundæque præfinito, intra quod nisi cælebs, aut orbus legi paruerint caducum fit eis relictum ex Ulp.° d. tit.° 17. et 22. § pathe. cum seqq. secuta deinde sunt S. C.ta interpretandæ legis Papiæ, et augendæ caducorum materiæ causa facta; quæ censuerunt diem legatorum

Legatorum cessio ab apertura tabularum non a l. Pap. §. 53. introducta.

pure, aut in diem certam relictorum, quæ antiquo iure à morte testatoris cedebant; deinceps non nisi ab apertura tabularum cedere, ut quod in medio deficeret, caducum fieret ex S. C.ta legis Papiæ. d. l. unic. §. cum igitur. Ideoque hoc ius legi Papiæ adscribitur ab Ulp.° in fragment. tit. 24. §. legatorum. quia eius ampliandæ causa introductum

fuit.

fuit S. 2. ad eam facti, illius etiam quodammodo proprio, et appendix est ut notavimus supra §. 3. n°. 10. et ad hanc partem referri solet trib. in l. cum duobus 10 cum ll. seqq. quemadm. test. aper. l. mutt. 31. l. cum qui 114. de C. et D. l. ult. de mort. cau. donat. l. si patrony 44. §. patronus de bon. libert. l. ut 24 de liber. legat. Eodem iis jurisconsulti J.C.° cautum fuit, ne extranei haeredes ex parte instituti adire possent haereditatem ante apertas tabulas test., ut Iulianus significat in d. l. unic. §. cum igitur et §. novissime; cuius Iuris extant vestigia alias animadversa in l. in test. 22. de C. et D. l. qui soluendo 42 de haer. inst. excipiuntur tamen extranei haeredes ex asse instituti, et sui, necessariique, ex asse, vel ex parte, quorum aditio vel existentia aperturam tabularum non remoratur l. 1. §. ult. de iur. et fact. ignor. l. in bonorum 10. de bon. possess. l. 3. C. de im. delib. l. 3. §. ult. de haer. inst. l. 2. §. sufficit de aq. tabul. l. in suis 14. de suis et leg. haer.

Haec ita, ut monemus de cessione legatorum et aditione haereditatis ex parte instituti inhibenda ante apertas tabulas sunt introducta Senatus Consultis ad legem Papiam facta, ut quod in medio deficeret, caducum fieret d. l. unic. §. cum igitur id quod duobus casibus contingere Ulp. docet in fragm. tit. 17. Primus est, cum ex parte haeres scriptus, vel legatarius, ante apertas tabulas decesserit, quo casu proprie, et aperta voce caducum dicatur, ut Iustinian. loquitur in d. l. unic. §. cum triplici et §. noviss. quod deficit post mortem testatoris ante aditionem, sicut in casu caelibis, vel orbi lege Papia introducto, et cum alioquin iure civili haeres, vel legatarius capax esset, postea tamen non capit ex aliqua causa, scilicet, quod nec potest ante apertas tabulas, et quamquam aperturam dederit; ideoque in eius persona caduca, seu defecta portio

haereditatis, vel legari dicit l. in tit. 31. de C. et D. de qua postea=

Secundus casus est, cum legatarius haeres ve ex parte scriptus post mortem testatoris ante apertas tabulas peregre, sive peregrinus factus est, quod idem est: quo etiam casu legati haereditatis ve portio caduca proprie fit, quia in fiscum cadit ab eo, qui testatore moriente capere poterat iure civili postea vero non capit superveniente casu peregrinitatis ante apertas tabulas, et id circo autem duos caducorum casus insinuavit Iust. dumtaxat in d. l. unic. § cumque et § cum itaque; quia primus ille caelibis, vel orbi iam ante Iustiniani cessaverat ex constitutionibus Constantini in l. 1. et 2. C. de infirm. poen. caelib. alter autem Latini sublatus fuerat eo cum conditione latina ab ipso Iust. post consulatum Lampadii et Orestis in l. unic. C. de latin. libert. toll. tribus circiter annis ante promulgationem l. unic. C. de cad. toll. ut utriusque iuris subscriptionibus, et fastis consularibus liquido constat.

L. item 20. § at senatus de pet. her.

Unde antiquam [illegible] interpretandus est praeter vulgi captum illius locus in l. item veniunt. 20. § at senatus de petit. hered. ut praecipue exprimitur mortuum haerede ex parte scilicet ante apertas tabulas mortuo, aut peregrino facto partem eius fisco caducam, sed etiam totam haereditatem vi caducae inhibitus sit contra dictam §. observationem n. 4. inf. Sed ex glossa emendante Cuiac. lib. 18. observationum cap. 14. et in l. unic. § profecundo. C. de cadu. tollend. et omissa improbabili emendatione Antonij Fabri lib. 8. coniecturarum cap. 16. et irrationali ad dictam l. item veniunt. 20. § at Senatus, quam inter

alios

ex nostratibus sequitur Valentia illust. tractatuy lib. 4.°
tract. 4. cap. 3. n.° 8. nec admittunt satis Ulpiani verba, quae
non totam haereditatem pro parte, sed totam ex asse caducam
fieri significant; mihi expedite magis et proprie explicari
res videtur, si animadvertamus verba illa Senatus consulti de
petitione haereditatis, quibus mentio fit partium haereditatis
tis caducarum, quae ex bonis Rustici fisco petebantur, non
esse necessario referenda ad illos duos caducorum casus, quo-
rum nuper meminimus; nempe haeredis ex parte ante
apertas tabulas mortui, aut peregrini facti; possunt enim
etiam referri ad priores duas species caducorum, si ponamus
omnes haeredes orbos fuisse, vel etiam ex his aliquos coe-
libes, aut latinos, quorum partes nisi intra 100 dies
legi paruerint, tamquam caducae fisco petentur; proinde
Ulpianus Senatus Consulti verba exponit in d. §. ait; ex-
plicandum quae est, quod supponit, nempe haereditatem
ex asse caducam fieri, de caelibe, aut latino haerede
instituto ex asse; quo casu tota haereditas caduca fit, nisi
intra 100 dies legi paruerint.
Quibus deinde in hac parte
elucidandis est Dnus Obrectus in l. intercidit. 59. de
C. et D. quo loco Ulp. lib. 3. ad l. Iuliam et Papiam
scribit, si legatarius, cui sub conditione legatum est, l. intercidit. 59 de C. et D.

decreverit, aut poene servitus effectus fuerit legatum inter-
cidere, hoc est ab eo in fiscum cadere; diversum vero
esset si in civitate esse desierit; veluti si deportatus sit.
dumtamen quoad deportationem, et servitutis poene per-
tinet, contingere eas ponamus post mortem testatoris ante
apertas tabulas; nam vivo adhuc testatore post factum
testamentum legatarius deportatus, vel servus poene effectus
erat legatum quasi non scripto habetur. l. in metallum 12. de iure fisci,
quas ita interpretantur Cuiac. in d. l. in metallum 12. et obs. 8. q. 19
Valent. d. lib. 1. tract. 1. q. 1 n° 6. quoniam in eis caduci latentes
sunt, quae post test. et ante mortem testatoris intercedunt condi-
tione deficiente, aut morte naturali eius, cui fuerant relicta de
quo postea: si vero post apertas tabulas mortuo iam testatore
peregrinitas, aut poene servitus legatario supervenerit, lega-
tum caducum non fit; quoniam hic casus nec lege Iulia, Pa-
piave lege comprehensus est, quae de caelibe tantum, et orbo lo-
quitur; nec Iunia Norbana, quae de latino; nec Senatus-
consultis, quae non nisi de deficientibus ante apertas tabulas lo-
quuntur; quibus semel apertis cum iam dies legati cesserit,
et agnosci, vel repudiari posset, non tam a legatario cadere,
quia capere non potuit; quam ab illo ipso, dum quo tempore
posset, non agnovit, omitti intelligitur. Ergo si ut ap. 8 § 9 poni-
mus in d. l. intercidit 59 post mortem testatoris ante apertas tabulas
Legatarius conditionalis defecerit morte naturali, aut servus poene
factus

59 ... Q. 3 ...

fatus fuerit caducum legatum fiet; quamvis Senatus Consulta de conditionalibus legatis non sint loquuta, neque antiquo iure a morte testatoris, neque per S. C. ab apertura tabularum cedunt, sed ab existentia conditionis l. si post diem. 5. §. 1. q. dies leg. ced. l. unic. §. cum igitur. et §. sin autem. C. de cad. toll. ubi fuerunt tanti deficientia in medio, idest post mortem testatoris ante apertas tabulas caduca fieri, et quidem generaliter d. l. un. §. cum igitur; nec potest expectari conditio, ut propter eam spem non tam intercidisse, quam in suspenso legatum esse dicamus, cum constet legatario mortuo legatum ab eo cedere, ita ut numquam deinceps legatum capere possit; quemadmodum et si servus poenae fiat, quoniam et eo casu, non magis speremus restituendum, quam ut naturaliter mortuus resuscitetur l. generaliter. 29. §. sin metalli de fideic. lib. ideoque servitutis hanc mortem naturali comparamus etiam in l. Sulla et Papia, ad quas pertinet Ulp. locus in l. servitutis 209 ubi Revard. Cuiac. P. Fab. et alij de R. I. iuncta l. cum in annos. 25. quae ex eodem libro eiusdem authoris est, quando dies leg. ced. Caeterum si idem legatarius ante apertas tabul. deportatus sit, non videtur interim legatum extingui, quia quamvis casus hic peregrinitatis legatarij sit S. C. comprehensus, ut monuimus. sup. n. 5. tamen in legatis conditionalibus a legatario propter peregrinitatem cadere non dicuntur, cum etiam si civis esset, capere ille non posset pendente adhuc conditione; et cum deportatio non omnino morti, sicuti poenae servitus comparata habetur facto. 17. §. 2. ad Trebel. quia neque ius gentium deportatus moritur l. sunt. 17. de poen. nec iure civili omnino pro nullo est, sicuti servus l. qui adimit 31. de H. I. potest sane sperari deportati in civitatem restitutio, antequam conditio legati existat, eaque interpretatio ut pote benigna prae caducorum, adeoque probabilior d. l. intercidit. 59. quae explicant, etsi non satis plene Cuiac. in d. l. un. in princ. ubi addit plenam et ind. §. ex nuper. et 3. obs. 12. et 18. q. 13.

Balduin. de l. Papia pag. 104. l. Tab. in l. 1 garnet. 32. Caldera 4. var. lect. 13. n°. 18 quamvis alter Tab. in miscell. t°. 4. pro. 3. illat. 1. et 2.

Adiicit etiam tertiam caducorum speciem ex nostratibus non nemo post Accurs. et antiq. in d. l. unic. §. et cum legibus ibi desiderat. Curac. in d. l. un. in princ. Treniez. 2. select. 20. qui affirmant caducum esse legatum, vel hereditatem effici, si conditio sub qua relicta sunt, defecerit post mortem testatoris quoniam tunc cum ab initio capax erat, postea defectu conditionis incapax fit d. §. et cum legibus. Mihi haec caducorum species commentitia prorsus videtur sive conditio defecerit post apertas tabulas (quo tempore, ut praemonuimus superiori in morte haeredis sub cond. instituti caduca portio fit, ut docet Caius in explicandis lib. 14 ad l. Iul. et Pap. in l. qui ex duobus 33. de adq. haered. ubi mortuus fuisse haeredem post apertas tabulas apparet ex eo, quia iam adierat partem ex qua institutus fuerat pure, neque adire poterat nisi aperto eventu, ut notavimus t. n°. 4. in quo male fluctuavit Balduinus in d. l. Papia fol. 165) sive defecerit conditio ante aperturam tabularum post mortem testatoris; quia neutro ex his temporibus vel Senatus Consultis expressum dicitur ob defectum conditionis caducum fieri, nec ullum iuris testimonium a Curacio, aut aliis profertur, quo vel leviter id innuatur; nec debuit invidiosa observatio caducorum, aut interpretatione a veteribus, aut coniectura a recentioribus ampliari d. l. unica in principio. Deinde, quia ut paucis agam, aperte Curacij traditionem convincit, nostramque confirmat insignis Africani locus in l. in testam.to 31. de

cond. et D.

Conditionibus et demonstrationibus. ut cum Stico et Pamphilae
Societas pro data et si in matrimonium coiissent centum per
[illegible] legata essent. et Sticus ante apertas tabulas
decessisset Africanus respondit partem Stichi defectam
esse sed et Pamphilae defectam conditione [illegible]
partem eius apud heredem remansuram. qua ratio-
ne et sententia differentia [illegible] ante ex [illegible]
in partem. in persona Stichi defectus est. hoc est
quam caducum ab eo ipso [illegible] scilicet
[illegible] Stichus ipse utemque legatarius con-
ditionalis ante apertas tabulas decessisset sicuti in d.
l. intercidit [illegible] partem Pamphilae in defectam dicit ca-
ducam esse, quod tamen [illegible] diversum est. Pam-
philam [illegible] conditione defecit cum parere non po-
test mortuo Sticho in cuius persona [illegible] debuit [illegible]
eius partem Pamphilae apud heredem remansuram, cuius con-
ditionis defectus post mortem testatoris non facit legatum ca-
ducum quemadmodum eadem ratione et sensu. Si Titio cen-
tum legata pro generentur sub conditione si uxorem Seiam
duxerit, sed eadem Seia moriatur post mortem testatoris an-
te apertas tabulas. Africanus subiungit Titium defectum con-
ditione intelligi. [illegible] perinde ante apertas tabu-
las (Africanus subiungit) moriatur nihil ad heredem [illegible]
[illegible]; quia ut inquit, morte eius defecisse con-
ditio intelligatur, consequenter in tam defectu conditio-
nis quam morte legatarii ante apertas tabulas, [illegible]
gente sequitur [illegible] fit et ad [illegible] potius quam ad
heredem legatarii [illegible] cedit. [illegible]
[illegible] si sine morte igitur legatarii sed [illegible]
alterius colegatarii morte aut alio casu fortuito
conditio deficeret tunc enim apud heredem lega-
tarius [illegible] portio remaneret nec caduca fieret. [illegible]
d. l. [illegible] 31 [illegible] legatum in
modo conditionale, sed etiam tale fuisse ut in [illegible]
post aditam hereditatem [illegible] quia [illegible] ma-
numissio relicta fuerat l. hereditas [illegible] l. cum legato [illegible]
[illegible] Cod. [illegible] Cod. [illegible]
toll. et tamen [illegible] partem Stichi ante a-
pertas tabulas mortui defectam seu caducam esse [illegible]
inde [illegible] 4 3. que caducorum speciem [illegible]

[illegible]

Vltimum nr n. 5. quemadmodum . d. conditionalia, ita etiam ad legata, quae ab apertura tabularum n. cedunt pertinere ea, quae tota e, quo ad rem nostram d. d. l. vnic. § 11. siquidem ipse sentit agnoscens tandem defectu conditionis post mortem testatoris n. fieri caduca legata hereditatesve, quamvis plerasque ex his, quae diximus, parum obscure vicariis etiam adscribant ind. d. l. vnic. § 1. et alii eiusdem loci expli cantes Costa in § si autem tractatur l. omnino 6. n.° 8. Donell. lib. 12 com. cap. 34 Benedictus Pinel. l. 62 Selectarum. cap. 9 n.° 12. et 14. A. Faia. lo 2 obseruat. cap 12. n.° 19. necadversatur nostrae assertioni Iust. in d. l. vnica. § et cum tam plurimus; loquitur enim de proprie caducis, quae s. post mortem testatoris deficiunt, sed de his, quae propter conditionis defectum viuo testatore contingentem in caducorum causam sunt, de quibus cum non pauca clara, certaque iuris occurrant testimonia, quae suo loco exponemus et tota caducariarum odiosa sit. d. l. vnica in princ. extendenda n. e. ad caduca in quibus d.a est provocandum.

73\. Nec ad rem maxime pertinet etiamsi aliquibus ad decisionem nostram expensum, et ancipitem etiam quatenus caducariorum tractatio postulat explicandum nobile Papiniani responsum in l. cum filio fam. ff. in fine de legat. 1. vbi cum docuisset posse patrem cuius filius in potestate manet institutus herede legatum accepit, onerari fidei commisso hereditatis vel legati restituendi, sicuti vt si filio restituere rogetur rogari vt pater n. vel filius vel siuero extraneo fidei commissum ex persona filii, cuiusquam heredis consistat, subiungit postremo indecenire, vt si filio pater rogetur post mortem suam, quod quid adsequerit ex hereditate vel legato filio relictis restituere et filius viuo patre moriatur, siue post tabulas ante mortem testatoris, siue post mortem testatoris ante apertas tabulas omnimodo patrem id retenturum quia quamvis hoc d. m. post mortem heredis relictum conditionale sit. § 1. l. heres meus 79. § 1. de conditio. et demonstrat. 14. quando dies; est proinde in proposita specie vel tanquam caducum vel tanquam causa fidei commissi caduci ad fiscum pertinere. vt vt pater filio eodem, qui fidei commissarius mortuus, vel viuo testatore exponimus vel ante apertas tabellas pendente hac conditione. d. l. vnica. § cum in rogata et § cum tripli ci. d. l.

ff. l. [illegible]; tm. ut Faormanus [illegible] fidei
commissum ex persona patris vires accipit. [illegible] pater
[illegible] heres sit ut pater habet. Onus autem ia
[illegible] soli heredi [illegible] auny. alii singularibus *non legatario
successoribus id est a solo herede tanquam caducum,
[illegible] caduci. quod absolutum est [illegible]
legatario vel aliis [illegible] quo fidei commissa qq. [illegible]
sunt [illegible] manere solent l. [illegible] 38. [illegible] dei
commissum de leg. 3. l. [illegible] filio [illegible] delegatti [illegible]
[illegible] 10 [illegible] [illegible] ut indignus, quod [illegible]
fidei commissum potiorem causam esse eius cuius fidei com
missum exigit. cautus [illegible] est [illegible] adl. [illegible]
facto [illegible], [illegible] [illegible] docet [illegible]
[illegible] ouamex ponunt. Componunt quae a
[illegible] et [illegible] [illegible] Cuiat. [illegible]
[illegible] cum [illegible] pro secundo [illegible] legis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Hilianus [illegible]
[illegible] [illegible] conciliatio,
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plane [illegible] patre post m
mortem [illegible] quid quid [illegible] hereditate [illegible] relicta
[illegible] [illegible], vel [illegible] *retinere [illegible] [illegible], [illegible] extraneo patre decessisset, niminy [illegible]
ne post [illegible] vel post mortem [illegible] ante [illegible] Pa
trem [illegible] [illegible] patrem [illegible]
contraria ratione quoniam [illegible] ex persona pa
tris [illegible] consistat [illegible] ex persona filii [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mortuo, [illegible]
[illegible] vel post [illegible] [illegible]
[illegible] vestigiis [illegible]
[illegible] in [illegible] magnus [illegible]
[illegible] Richardus
[illegible] ind. [illegible] am. [illegible] 4. [illegible]
Insinuat alias caducorum [illegible] 74.
[illegible] [illegible]
2. [illegible] legata post mortem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cadu
[illegible] sine mora, et culpa [illegible]
[illegible] quod [illegible]

Cum rex

tiae liberata, nec vi[illegible] legatario debeatur. illud
36. § ult.° in cum vers. § ult. scieat. 2. l. Secundarii, Deb.
obig. § sed ius legatar. erit. Deus [illegible] locus ex
ad legem Iul. et Pap. cuius mortuo 49. Delegato 2. Sineas post
[illegible] augmentu. heredis ex[illegible] rei legata [illegible]
gatario non fuit. l. quod 18. §. Siueas Eam Sequentibus
Delegatis 2. l. Stem neupato 27. Deleg. praestandi [illegible]
tam caducorum hanc Sociem cuius mentionem quis legi-
tur aut heres meminerint, nisi odiosi nimis ad
mihi posse Contrarie. & unico, inquit posterior alu-
tiandi Caducorum sive [illegible] proposita in legato requisi[illegible]
ita quod ad fiscum eaque Caducum pertinere significat
Vlpian. in fragm. tt. l. Deliberata § intermedia zebi
prout lege [illegible] pog. quae parum non adiunctis Caduca
fieri et consentit Lauy et Serentius. Clemen. int. Si filio, inqui
20 l. Similis pure 59. Delegat 2. quibus in locis ad legem Iulia
et Pap. scribentes docent partem legati repudiatam deficere
insimul. Defecta specie pro caducis usurpari ind. entio.
31 De conditionalib. et demonstrationib. in d.° 4. Cum requi
is et §. Cum igitur. Verum nec haec caduci species defendi
potest ut animaduertit Cuiacius ind.° l. unica inquo mi
hi que praecedit §. a Cuetio adductos, qui ad rem in genti
ment prouant omnes auctores. int. Si Seruitus **204** Dele
gat 1. § Si duo Debitores fore entabulas. l. Sires aliena, 32
§. 1 ad trebell. et similib. qq prouata legati hereditatis vel
partem repudiatam Coheredi, vel legatario accrescere:
et Euidenter fieri repudiationem caducam nec ad fis
cum nec ad fiscum pertinere patet euidentiori iuris
ratione: tamq.ª quod quis repudiauit non ab eo cadit, q.ª
cadere non potuit, sed ipsa cum non posset noluit ac pro-
inde nec Caducum proprie est teste Vlpiano S.ª in fidem
Tit. 17. hinc etiam quia repudiata ante apertas tab.
quod fieri non potest nisi ab herede ex asse post legem
Pap. in qua quamvis moriatur aut peregrinus fiat eo
tempore caducis locus non est ut supra notauimus n.° 4.
infra sed post apertas tabulas eo tempore caduca fieri. Et
prouauimus supra n.° 7 et [illegible] audius addendus est textus in
hac scriptura Tit. De conditionib. et demonstrationib. Pa-
[illegible] quod p Alcars respondimus obstant qua et Vlpiani [illegible]
[illegible] l. § inter media fieri ex iuris [illegible] secundum [illegible]

[illegible] Se-

Traslatione

Quibus repudiata [illegible] non accrescit nisi [illegible] nimius [illegible]

74

[illegible] rem sit in recentis [illegible] in capiendis [illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible] n. 14. § [illegible] [illegible] sine in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (9). [illegible] [illegible] 2 n. [illegible] [illegible] [illegible] caduca sint, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de morte legatarii [illegible] [illegible], [illegible] omnino inutilis esset, [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dies [illegible] apud [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] n. 16. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 78 [illegible] [illegible]

Ex [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caduca [illegible] terminemus excursum, [illegible] [illegible] observare in paucos casus [illegible] [illegible] [illegible] et tempore [illegible] [illegible] [illegible], post mortem [illegible] hereditas vel legatum [illegible] in [illegible] caducum [illegible] accrescendi [illegible] [illegible] coheredes aut legatarios, si [illegible] alius obstat [illegible]. [illegible] casus [illegible], iam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] heredis legatarii [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caducorum [illegible] [illegible] [illegible] observavimus supra n. 7 [illegible] et [illegible] [illegible] coheredi vel legatario accrescere constat ex [illegible] ex duobus [illegible] § [illegible] de [illegible] [illegible]. l. [illegible] 162 [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n. 67. de [illegible] [illegible] l. [illegible] aliena § 2 § 2 [illegible] [illegible] [illegible] 26. § 1 [illegible] [illegible] [illegible] quod si [illegible] 78 [illegible] [illegible] l. 2 § [illegible] adiret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adire [illegible] post [illegible] [illegible]. Ut [illegible] supra n. 4 [illegible] consequens [illegible] [illegible] caducis [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] semel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caduca dici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minorem, petitio [illegible] item hereditate [illegible] [illegible] adire [illegible] capere [illegible] [illegible] potuerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morte [illegible] [illegible] [illegible] capere [illegible]

ri

.. rescerat necessitas sub loco legatariis [illegible] 1 qerdum [illegible] 58 .4. et seqq. [illegible] part. [illegible] scriptura 26. § 1 [illegible] libus — 3us casus est in extraneo ex asse instituto, qui cum post etiam ante apert. tab. adire cessat in eius dem persona ius caducorum quamvis ex hereditate non adita decesserit ante apert. tab. aut peregrinus factus fuerit quibus in casibus hereditas substitutis, vel si ni[illegible] fuerint hereditas ab intest[at]o defertur. l. 3 cod. [illegible] ex. sed nec ita in talibus his casibus nisi legatarii aut heredes ex asse uberrimi fuerint caelibes, orbi, aut Latini, tunc enim etiam, in herede ex asse et aliis etiam post apert. tab. ex [illegible] hereditate ab uno ex heredibus fit caduca hereditas legatumve aut eorum portio et accrescendi ius excluditur, sicuti a centum dies cretionis quorum vel maior pars [illegible] sup[ra] est iure veteri debuit post apert. tab. quoniam illas intra tres quinque ve dies apertentibus aperiri oportebat. [illegible] teste Paulo lib. 4. sententiarum tit. 6. § ult.o [illegible] tit. de appellationibus recipiendis, heres aut legatarius — caelibes non esse legi non paruerit aut Latinus infra [illegible] non consequatur, ut proba[v]imus supra n.o 6. in fin. — quartus casus est in herede vel suo vel necessario cuius existentia apertura tab. non remoratur nec ei tempus cretionis computatur cum ipso iure heres existat, ut docuimus supra n.o 4. ideoque nulla ex causa potest hereditas in qua institutus est caduca fieri, quin potius, si post mortem testatoris decesserit ad heredes suos transmittit. l. apud hostes. § [illegible] de suis et legitimis. l. [illegible] de iure deliberandi — quintus est cum conditio hereditatis, legati post mortem testatoris defecit etiam ante aperturam tab. quo etiam casu caduca cessant et accrescendi ius observatur, d. l. hac scriptura 26. § 1. d. l. [illegible] § 2. § 1 cum aliis quarum meminimus supra n.o 8. — sextus denique casus est in hereditatibus, quae ab intestato deferuntur, in quibus nunquam locus esse potest caducis quoniam nec sunt dies cretionis, qui soli dantur heredibus institutis ut Ulpianus definit in fragm. tit.o 22. § cretione quoniam aperta tab. cum ab intestato hereditas non defertur, nisi postquam testati tabulas aut non stare aut nullius momenti [illegible] constitit, l. quandiu 35. de acq. vel omittenda hered. l. 2. si tab. testi nullae, et consequenter

cessant.

cerant omnes species caducorum. Quo [illegible] [illegible] ponis in caduc, [illegible] aut latino terminantur. [illegible] ante aperturas tab. [illegible] nunc casu in hereditate [illegible] ab intestato, ubi ait Paulus lib. 4 sententiarum tit. 8 § ult. Ulpianus in fragm. tit. 26 § [illegible] et tit. 2 § [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] hereditatibus cuius rationem [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] Bal [illegible] [illegible] pag. 152 [illegible] [illegible] lib. 2 observat. [illegible] observat. cap. 4.

76 [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] tractari solet [illegible] [illegible] pag. [illegible] accrescendi. Est enim [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] quatuor casibus, quos recensuimus, [illegible] [illegible] lex portione [illegible] [illegible] legatarii [illegible] caducam facit, sub [illegible] ius accrescendi [illegible] [illegible] [illegible] caducam portionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debeat, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tit. 14 § [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duos [illegible] [illegible] [illegible] casibus omnibus, [illegible] inducere [illegible] observatio cerat, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] pag. [illegible] [illegible] si nihil [illegible] obstaret [illegible] accrescendi, [illegible] [illegible] in hos casibus [illegible] [illegible] ideoque [illegible] commentariis [illegible] iuris consulti [illegible] accrescendi ius [illegible] et constat ex l. [illegible] § 53 § ult. l. [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] 49 § ult. l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. 4 de bon. possess. [illegible] [illegible] celeberrimi [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iuris accrescendi, [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 89 [illegible] l. l. [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] 83 de adquirenda hered. nec refragatur huic observationi [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex testamento et ab intestato [illegible] accrescendi, [illegible] ut [illegible] pluribus heredibus ab intestato [illegible] [illegible] hereditatem aut morte [illegible] [illegible] [illegible] fuerint quo minus ad [illegible] reliquis, qui adierunt, accrescant. illorum portio-

ng

tationes et inde ceciscit antequam accrescerent, tractamen ius accrescendi ad suos heredes transmittant, alio vero causa sit heredis instituti et coheredis substituti; hunc enim tum rite stante conditio substitutionis, scilicet si defectus subst. heredis, ut et si decesserit antequam defecerit ad heredem eius consequatur, nec enim transmitti potest ex subst. ex qua nec delata nec acceptata superstiti hereditas, nec ex iure accrescendi, quod omnino in heredibus institutis subtulit lex pap. ad quam referendum, sique explicandum est scriptum est ind. l. si ex pluribus. g. Contendit Caliatius lezz observationum cap. 11. inter valentia illustr. lib. 2 tit. 2 cap. 2 n. 11. et 12. ego quamlibet invitus coreceptoribus meis disceptans in porum tum reclamante iuris ratione amplecti hanc interpretationem. cum sciam neque in hereditas instituti sublatum fuisse lege pap. ius accrescendi, nisi certis in casibus de quibus supra, et ut cumque sublatum fatemur, nec ... causa redatur. Quam ad legem respiciens accrescendi ius institutis deleget, inquam, deneget, Marcianus in d. l. si ex pluribus, alii vero iuris auctores id ad mittunt in casibus, ut sciam. l. Servio Cor. 67 de aqui rend. her. l. si res aliena 67. § 1 ad trebell. l. quod ... servitio 78. ad legem falc. l. si duo de bon. poss. in tabulas et in eadem fere que transmissionis iuris accrescendi et substitutionis l. si quis heres 35. l. qui patris. g. de adquirend. her. l. penult. § 1 de vulg. et pupill. l. hec scriptura 26. § 1 de condition. et demonst. et quidem in commentariis ad l. sed et pap. d. l. qui ex duobus 53. l. mortuo 49. § ult. l. si titio 62 in pro delegat. 2. quare tentarunt probari iliter poterit differentiam a Marciano insinuatam in d. l. ex pluribus g. inter heredes legitimos et institutos quo ad transmissionem iuris accrescendi in eo versari ut quamlibet inter legitimos semper et in hoc casu ius accrescendi locus sit, ita que ad heredes eius, qui adit transmittitur, sive morte, sive alia qualiunque ratione in coheredis persona portio defecerit, ob ea ... ab intestato locus ... ut supra ... in precedenti, infra n. ... sit idem in inter institutos, quorum sicuius coheredi ... sit subs titutus, defectu quidem contra ... hereditas ex subs

titute

subtili ad personam ca uea minio et cadentes, l. unica
incas. C. de cad. toll. ouae sive de iosto accreuerint, vel
suam ex substitut. depiratis, heredem eius sequitur nec ex l
substitut. quem in transmittit nec iure accrescendi. quia potest
t fieri vt defiriat tertia in persona concedis sin substitu
tus erat, quoniam ille celebr. ordine vetimus ne qua manet
intra centum dies cretionis quibus casibus etiam post aper
tas tab. ad aditionem vnius et locus caducis intrinsicatis
ad accrescendi ius lesere extendimus in precedenti sub
sed tibi ita sicut r. homo ua cogitatio minime fasse
dicatis asserendus cait referentis oppositis in d. l. sex plu
rios. q. necessarii propria ad potiste inter heredes legiti
mos et institutos sed inter ius accrescendi et subs
titutionis ita vt ius accrescendi quod semper inter here
des legitimos obseruatur transeat etiam ad heredes eorum
qui portiones suas acquisierunt quamuis accreuerint an
te quam accrescerent, quoniam vt ... ... rem sequi
tur et portio portioni ... l. ... 33. § 1 ... subs
titutionis ius, ... intestamentarius here
dibus ... ad heredes eorum ... transmittitur, q.
persona substituti respicit ... defert ex substit
... qui ... definito fuerat ut probat Faulus
c. 04. sententiarum ... 8. § ult. ... totius 80. ff de
... heredtate, d. l. sex ... q. quam intr
... post Bartolum et ... et ... co
... iure accrescendi. c. 6. ... 8. q. obseruationib.
c. 20. Lobor. ... c. 2 plane

... **ultimam** ... ex illis 77.
... dicimus supra num. ...
... caduci causas ...
in ... definiamus quae post ...
... deficiunt ... morte
naturali eius cui relicta sunt vel conditione sub qua relic
ta sunt deficiente l. unica § et cum triplici ... prosecun
do ... toll. fuerit ... quod in caduci
... ... ex ... iuris
... tam ante ... legem ... nostram
... dicebantur ... sibi relicta ... ...
... ... ante ... relicta ... ex
... ... et ... reiectatur ...

am

thomam. ... ... uel ex. l. ... ad legem pap. ...
caducorum quae materiam ... dicta l. unica §. cum igi
tur, ... quod similiter uerum est et presentis ...
... l. unica §. ... et cum ... ex ...
... et recepta iure, ... post legem pap. quo iuxta gene
ralem caduci definitionem ex uerbis ... legem ...
atque uel senatus consultorum ..., cuius ...
minit ... ... 27. ... quamuis quatuor tamen cadu
corum species ... ex ... legum et sen. consultor.
... constanter tantum ... in
eadem causa. § caducorum ... ea quae post ... uiuo
... uel conditione deficiente uel morte
eius ... cui relicta ... ... ab
eo cadere, qui cum sibi ... ... iure ciuili capere
posset postea tamen aliqua ex causa, non ... morte ...
... aut conditionis defectu, unde ... quam
uis proprie et simpliciter caduca non dicantur. ... l. ...
specialiter ... non ... specialiter ... non ..., ... tamen in
causa caduci quia in eadem causa et conditione ...
... ac caduca ad fiscum pertinent. d. l. unica § ...
... intelliguntur iuris ... anti
... sicut ... institutione de hered. instituenda
l. 2. §. ... ... et alibi passim
78. ... aliud autem inprimis ... in causa
caducorum speciem ... interpretatione ... in istis ... in
... eius cui relinquantur, facit ut
sit relictum in causa caduci, ciuili ... ... de
portatio ... uiuo ... contingit
... item l. 3. § ... ... quae ... scriptis ...
... 12 ... ... quod
... et ... hactenus ... ex
... aut ... post ... et ...
... facit ut relictum in causa caduci sit, sed ut a
quo heredem ... nisi ... quoque ...
capacitatis ... ...
in fraudem legum ... ...
... 20 § 2 ... l. ... ad l. ...
... ut indignis. ... tamen ... nec ...
... aut ... ... heredis ...
uel legatarii ... ... et ...

aut ...

[illegible] in [illegible] generationis, [illegible] solent ut relicta tanquam caduca ad fiscum pertineat Vlp. d. tit. 17. tum ex defectu conditionis post mortem testoris contingentis, tunc casum ad quem hereditas legatum ve caducum fiat [illegible] (et [illegible]) pronunciamus n° 8 et seq. [illegible] [illegible] conducit ex Caio [illegible] ad l. Iul. et pap. [illegible] [illegible] [illegible] § 1. de statu liber. [illegible] conditio [illegible] [illegible] deficeat [illegible]. viuo [illegible] testore [illegible] si Caducorum [illegible] esse [illegible] amorgit d. l. unica § et cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cum ad exemplum [illegible] [illegible] in causa [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] certa [illegible] quod [illegible] [illegible] esse [illegible], pot. quia ex certis in illo [illegible] capiendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] uel ex [illegible]. ([illegible] [illegible] [illegible] ad tempus [illegible] uel apertur. tab. [illegible] [illegible] tamen nisi post mortem [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] testore [illegible] modo nec si uelet legatarius, cape re cum effectu posset quo adusque mortem testoris manet revocabile l. 3. § ult. [illegible] leg. de adim. legat. ita [illegible] restitutionem potest tunc dici omnino non cogitem [illegible] ante apert. tab. ex peregrinitate aut seruitute [illegible] tem restitutus aut [illegible] ex Calibe, [illegible], orbo, marito patre, uel ex latino, cuius effectu capax in [illegible] inueniuit. Caducorum [illegible] obseruationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] incapacitatem legatarii uiuo testore. et consequenter ante capiendi tempus legatarius superueniente [illegible] legatum [illegible] causa caduci constitui [illegible] posset, [illegible] ante apert. tab. ut intra diem [illegible], et sic ante tempus capiendi. legatarius [illegible], ut in re simili [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cedit. Secund. et demonst. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] respectu Vlp. [illegible] ad l. Iul. et pap. ait [illegible] mortalitati [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legum nostrarum, quod [illegible] in [illegible] [illegible] in causa caduci uocamus, [illegible] idem efficit. [illegible] [illegible] legatarii (ante apert. tab.) ut mors naturalis [illegible], in caducis [illegible] [illegible] [illegible] morte naturali legatarii [illegible] [illegible] apert. tab. legatum fisco defertur. d. l. [illegible], [illegible] [illegible] in caducis [illegible] [illegible] [illegible] senatus con sultus [illegible] fecit ut dubitari [illegible] posit [illegible]

72

ne gravior pena sue morte notat. Hermus ob. 8. observat. 23. Ceterum illa species restitutionis cum omnino esset legatario nascitur mortuo aut conditione deficiente ad mortem testoris, quia in maxis conditio semel defecta rursus impleri quam suscitari mortuus potest, recepta est in his duobus casibus eaque in causa caduci dicimus quod cum ad posteriorem conditionem et discernendi rationem pertinet rursus ... ipsam ... posset ideirco conditionis defectum post mortem testoris contingentem in facere caducum, ... tunc §. C[to] de duos tantum casus caducorum ex ... et ante tempus apertured tab. ... nec nisi ... legatorum ..., vel indiem certam relictorum loquntur; tum etiam leges sub pag. et Junia Narbona cum aliis caducorum casibus duos exceptis ad tempus ... vel adquisitionis respiciunt ... de ceteris casibus quae relicta deficiunt sensisse, quamdiu alioquin generali caduci definitione continerentur veluti conditionis defectus. arg. ... ex l. legata. g. de reg. l. l. cum similibus. Diversum ... in his, quo in causa caduci dicimus, in quam cum nihil speciali iure ... casus vel tempus expressum esset, necesse omnino fuit conditionis defectum tanquam speciem in causa caduci admitti ut pote cui caduci definitio congruebat. et posquam nulla species restitutionis =

79. Sed iam ... duobus his casibus in causa caducorum sigillatim enarrandis programus obstat in primis quod ... ... a multis ... in quam lectus a paucis quod scio enim intellectus Sandeni locus in l. cum ex plib. 394. quidam quatuor de Vulgar, ubi cum quidam quatuor heredes scripsisset et omnibus heredibus preter unum substituisset et mortem cui non erat quisquam substitutus ad que ex ceteris alter vivo testore decessisset, rei portionem partem cui non erat quisquam substitutus ad substitutum quoque pertinere et ... eaque tradidimus mortuo eo qui substitutum non habuit vivo testore ad fiscum patris tanquam in causa caduci pertinere pars videbatur, quod ad substitutum cui nec substitutionis iure deferri potuit, quia in illa ... ei substitutus non fuit nec iure ... quia quibus casibus partem tanquam caducam ... ... lex pag. substituit eo ipso

in acres

fuit [illegible] de [illegible]. Nam l. 11. [illegible]
suam [illegible] [illegible] potest [illegible] l.
tamen ex [illegible] 30. de [illegible] [illegible]
[illegible] quidam [illegible] [illegible]
[illegible] ante [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] uxoris mentio ind. §. quidam. [illegible]
[illegible] nam [illegible]
[illegible] eius auctoris [illegible] ait in fine
d. §. quidam [illegible] legi pap. et caducorum [illegible]
[illegible] ignorare aut [illegible] ita ut
[illegible] respondeat, dici potest, l. illud
46. de [illegible] placuit potius. quod [illegible]
[illegible] d. §. quidam [illegible] Baldui [illegible]
[illegible] pap. [illegible] et sequent. [illegible] Vnica §. item ex
de caducis toll. multum scilicet interest inter hereditates
et cetera iure relicta, nam quamdiu [illegible]
[illegible] ad fiscum iure in causam Cadu
corum pertineant hereditates [illegible] portiones
nunquam in causa caduci constituuntur tamet si [illegible]
institutus viuo testatore [illegible] ideoque mihi [illegible] d. §.
quidam [illegible] fortius probant, [illegible] alioquin, [illegible]
[illegible] aliter explicari [illegible] sup. [illegible] hered.
[illegible] 88 § [illegible] [illegible]
partem coheredis viuo testatore mortui ad coheredes
iure accrescendi pertinere, quod fieri non posset si in causa
caduci esset [illegible] potius [illegible] infirmat nam
[illegible] Justinianus ind. l. Vnica §. et cum triplici ubi [illegible]
[illegible] de relictis loquitur, quae [illegible] caduca fiunt
sic enim [illegible] legata et similia sin
[illegible] relicta, quae ab heredibus praestanda relinquuntur
[illegible] hereditates autem directe dari [illegible]
ab aliis praestanda relinquuntur sed a testatore ipso capiuntur
heredes quando cum l. 54. de adquirend. hered. [illegible]
[illegible] quod sciam [illegible] [illegible]
[illegible] post leges [illegible]
[illegible] fidei commisso [illegible] relicta, [illegible]
[illegible] praestent [illegible], [illegible] personis
[illegible] relicta [illegible] defecerint [illegible] potius legatarii [illegible]
[illegible] fisco electa esset, manere quam ad fiscum tanquam

Caduca

i ditata del ab eo nostro venire, et communiter omne caduci solo heredi irrogari, idest eum tantum rejectis servari, quae heredibus pirdanda erant. Ulpianus 60. delegat. 2. Fraimus supra n.° 9 unde fit ut quamvis in caducis, quae proprie diuntur etiam tunc ditati pare mortuo herede vel peregrino facto, ante apert. tab. aut tota hereditas si nobis vel latinus permanserit intra dies certioris fisco defertur, quoniam hi casus certo speciali iure comprehensi nec sublati sunt l. 1 § de reo in d.° l. Julianus 60. 'unul tamen quae in caduci causa agelantur cum interpretatione veterum post leges nostras et. 1. C.° Vndique rentes, placuit superiorem regulam observari ita ut legata quidem et fidei commissa materiali legatarii in caduci causa fiant, quia et ab heredibus relicta et pirdanda erant, atque proprie irrogantur omnia caduci hereditates v.° directo relictae in item quoniam nec ab herede heredi relinquuntur sine pars tamen, sed a testatore ipso cui vivo et vivente hereditas offerendi facultas in humane exigi videretur si in causa caduci esset

80 ex qua observatione nonnulla difficillima sane explicari possunt, namque ut omittam papinianum d. l. ult. separ. heredis, pet. in qua multa huius generis ignoratione pecat Cuiac. lib. 6. cum pap. et faber. Conratione li: iiude, licet in formula Valli Aquilii quod adeo primo recte concepta videbatur post legem pap. vitiosa est, quia pro eam nepos instituitur in eum casum quo filius institutus vivo patre et testatore morietur. l. Gallus 29 de liber. et posthum. et Nor. quo casu hereditas in causa caduci est videtur post l. pap. d. l. unica § et cum triplici. putavi tamen hadie utile nepotis institutione est. quoniam hereditas in causa caduci non constituitur, quamvis alitur, et quidem recte nunc difficultati ex multis occurrunt Ricard. ad test. delib. et posth. cap. 4. incl. Gallus n.° 256. et sequenti Pare, fa in obio qua trimestre 2.ª p.te n.° 42 Castanca de legitima parte f. designatione. cap. 2 § 1. illate. n.° 4 n 279. sic etiam in quaestione l. quidam 30. de vulgar. ubi pluribus heredibus institutis et substitutis, cum ex iis quidam vivo testatore decessisset. Julian. ait partem unius ex iis qui in caduci causa est vi debatur. ad coheredes iure accrescendi pertinere, in promptu ratio est, quoniam si hereditas, eius vel pars in caduci causa non fit, quamvis aliis et quidem iure suo quoad pre

ci quo

[illegible] ad mortem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quicumque
[illegible] et forum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tit. 24. cum [illegible] [illegible] de her. instituendis
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e
esset. responsum [illegible] mortuo [illegible] qui superest [illegible]
heredem fore [illegible] ratione [illegible] quia tacita sub
stitutio [illegible] videbatur [illegible] quam semper fuerat [illegible]
[illegible] [illegible] unica, [illegible] [illegible] quasi [illegible] substi
tutio [illegible] fuisset. [illegible] que [illegible] accrescendi maneret, [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], cum premortuo
[illegible] hereditatis portio [illegible] in causa caduci ad fiscum
pertineret, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 25. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] specie [illegible] [illegible] [illegible] institutis quocumque tem
pore, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. sed et post eius mortem ante
apertas tab. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
24. [illegible] ad fiscum [illegible] ad aliquem [illegible] pertinere [illegible]
[illegible] ex ratione, que [illegible] proprie [illegible] et [illegible]
[illegible] respectu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa
caduci [illegible] sit argumento [illegible] a contrario sensu
[illegible] [illegible] in causa caduci [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] exemplo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Marcellus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in metallum damnato [illegible] [illegible] causam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hereditatem [illegible] in causa caduci ad fiscum
pertinere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] positis ut [illegible] 84
[illegible] [illegible] ad hanc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hereditatem [illegible] [illegible] [illegible]

adire

— matrimonio retinere, Pap. respondit et eiudem verba qu. p. quia quamvis legatum mortuo ante testatore legatario in caduci causa sit, in proposito tm libertatis tm favor et benignitas hereditatis ex deficienti voluntate scriptoris plurima suadet ut apud heredem legatum maneat tanquam pron. scripto, sed cum onere libertatis prestandae, quod debetur semper ab eo penes quem legatum pron. scripto habitum manet. l. cum v. 26 §. si pro non scripto de fideic. lib. libert. quamvis aliter post Alcia. Cumanus, Alexander Trentini n. 2 vid. l. in elogendum §. aliter Cuiatius lib. 2 quest. pap. ruby = Ius Lociu e tecentii Clem. lib. 2 vid. l. Iul. et pap. cit. sed quod 21 de lib. legat. ubi scribit sed quod mihi deberes, vel tibi vel alio legarerio, et id mihi solveres vel alia qualibet ratione liberatus a me fueris, legatum stingui idemque esse si debitori heres extiterit creditor posteaque ipse decesserit quia proinde tunc legatum et obligatio stinguitur confusione ad solutione, in quo sane tamdiu tamen tenuit illud prougit; quod si a creditore debitori quod debet id est libertatem legatam ponamus et in pro. l. proponitur, ac postea creditor qui legavit debitori suo, eidemque libertatis legatario heres extiterit, cum constet legatarium post tutum vivo testatore mortuum esse, legatum e in causa caduci et consequenter, cum semel eo modo stinctum fuerit, non pot postea iterum stingui per confusione, quae post aditam a creditore debitoris hereditatem contendit. sed vel fatendum quod subiungit in ...s. unde Iuliano d. l. sed quod 21 referendum videatur. ee ad alterum casum proposit. in pro. d. l. ... quod 21. nempe cum aliis creditor, legavit quod sibi ... debebat, ac postea eidem debitori, ut legatario heres extitit. vel afferendum e eo colore in ... sta specie receptum ee ut confusione legatum stinguitur, quia quamvis mortuo debitore eodemque legatario post ..., vivi hac die creditoris in caduci causa esse coeperit, cum tamen, non nisi post mortem eiusdem creditoris, qui legatum reliquerat, ad fiscum effectum pertineat, prius stinguitur confus. e. contingit adita a creditore debitoris hereditate et consequenter antequam heredi ipsius creditoris legatum tanquam

in causa

causa caduci locus erit, = quas docuimus d. loco §. deadim-
ent. ubi si legatus qui purae vivus inaniis, ius condit.e transla
tum sit, et uiuo testatore moriatur, is cui ius quae translatum est su
ccessor esset haereditas manet adhuc, quo translatum in
posteriorem pereat, pertinere, quia quamuis quodammodo
videatur, aliter priori adempta legatum, quamuis
posteriori legatum est. quod si alii l. 20. ff. de lega.
1. et §. 2. de adim. legatis l. 6. quando dies legati cedat
in absoluendo l. 07. decond. et demonst. in proposito, cum
matus antecessor legatario, translatum fu
erat, in causa caduci est, nec pertinere ad priorem potest
sed a fisco vindicatur. notat Cuiac. lib. §2 observ. edi
ani. ind. l. et ideo §. cauque sorte ex occasione Pau.
lib. p. ad leg. Iul. et pap. de translatione legati, traeta
quit vnde translatio 6. de adim. leg.

Excludi in testatur a numero et relati, 82
unica, exposita utriusque iuris ex caio. l. 14. et Marciano lib.
adiecem Iul. et pap. que stant inl. quod principi, ff. eiusd.
tit. de his quae pro non scriptis. quae docemur legatum relictum
principi, qui antequam dies legati cedat ab omnibus ereptus
est, ad eum trans. iure Romano, ut notat
Zoaganus lib. 2 variarum Lection. cap. 31. successori eius de
beri, et Principem capere tanquam Caducum, vel in causa
caduci, non ita, ideo quia princeps solutus est legibus
Caducariis. l. Iulia et pap. adquestio. lib. 13. ligiang
scribit inl. princeps 31 de legibus. hic academicus noster
QD. spicant. post. ciuitatis ro. l. obseruatione. cap. 30. et
o. lib. cap. 35. Lefaries inl. unica §. et cum lex ad fine
cod. de cad. toll. Mendoza ro. 2 disput. de pact. p. 3. lit.
29 et Nouantius Biblia emporio lib. 2 q. 1. n. 3. Pa
reja indice quadrimestre 1a. pt. n. 8. Paticus lib. a 29 c.
82. quamobrem libibus certe aequitas et eludendis adhae
caret in magno nisi pro sententia. A maio lib. 2. obs
seruation. cap. 2. no 102. varie qui sectora caret sub
alii praeter laudatos ab Hilegno ad Donell. lib. 2 cap.
17. Lit. a multi congeri a Mendoza Mont. et
a Maia. ubi prout plane si augusto legatus sit
eaque moriatur antequam testator decedat defuncta
et relictus est, ide in causa caduci est. Mauricius
scribit ind. l. augusta 57. vide exemplis Plotina

et fuerat et Augusta Imperatrix seq. tit. contra Pertinacem. 2. thesaur. var. cap. 70. et si eiusque nec ratio est quamvis aliae Augustae iisdem privilegiis fuit soleant quibus princeps sunt. fiunt § ult. deinde sicut eodem accedit penas, lib. hil. d. arg. velut ne poenis soluta sit Augusta vivo uxore marito in cum ipso decreverat relictum incausa caduci etc. istia nec ex hoc, poena aliqua Augustae irrogatur, quae delicto respondeat, etenim augustae dignitas illius personae cohaereat nec ad heredem ipsius transeat ut potest pendere ex partibus talis dignitatis principis cui nupta erat d. l. prin. cap. ergo ? posita mortua illa vivo uxore ante diem legati cedente legatum ad heredem eius iure transmitti si dicere tenus, id incausa caduci est et duo privilegia otiose inducerentur, et quidem utrumque esto augusta ipsi modo fieret quam heredi ipsius vel testatori, vel qq fit cui legatum in exigeret. id ut imprincipe dicere eius Cui inquiunt in campum aperto datum videri, quam dignitati quae perpetua est et dimunitur ad successorem, simul cum dignitate transmittitur l. anna. 20. § de ann. legatis, de quo eamfortitam dubitaretur Antonius constitut. fuit declaratum quo d. principi ? docent ita post Bart. etiam communiter ibidem Plaza in rubr. n° 9. cod. de sec. fuit. lib. 20 cap. quoniam ab abas. n° 2 et 20 de off. delegati, ubi et in nota n° 28. Labarda opportune inclem. de derescriptione Covarr. in cap. requisiti n° 4 de test. Donell. lib. § commentariorum cap. 28. ubi illigentius lit. h. quamvis aliter Anastasius Germonius lib. animadversion. cap. 1. alii Patig. si a l. a q. 23. ? ?

83 aut sui quoad 33 incausa caducorum spectiem attinet, quod pro conditionis defectu vivo uxore contingit, illud breviter observandum est sic conditionem deficere oportere, ut proimpleta non habeatur, alioquin quoquo iure uxore conditio defecerit, si tamen iuris intellectu ? non habeatur ac si impleta esset licuit ei cum suo conditione tali relictum erat legatum consequi, nec incausa caducum erit quod evenit in conditionibus potestativis, quas a vivo uxore adimplere non est necesse suo tempore, si vel culpa legatarii defecerint cum prevenium non steterit, proimpletum habetur velut conditio sit filio nupserit, aut si a ostiario titii nupserit l. turgia 54. § 2 de legatis

l. l. filio

ff. 28. de conditionibus et demonstrationibus et conditio S. ...tricem manumiserit. l. tertia 34. § sed si ita ... de conditione 4. §. et quoties, in ... cum ... de cond. inst. ... unde ... ratius 25. § item 2. obiigz ... locis idem adnotant. iuris auctores et ... haereditates ... conditionibus ... perfecte ... quamvis, quia quamvis nec defectu conditionis incadu... causa constituant ut prova, ut supra n° 28. ... ... pertinerent ad institutos, si conditio ... ... dicatur ... si conditio potestativa post mortem ... defecerit; quia ... tunc ... ... impleri ... fecit ... deficeret ... constitutus legata... ... haereditatem vel legatum admittit ... quam ... conditiones defectus post mortem ... super... ... speciem caducii ut docuimus supra n° 4 ... legatum apud haerede maneat l. in ... 31 ... l. si titio 71. § ita genero ... ante nuptias de conditio... nibus et demonstrationibus ... unde Negatiu 23 §. idem 2 l. 4 de inst. et substitut. docet ... elegantis ... lib. 1 observation. cap. 22. de ... ... et cod. de cond. et substi... ... ... aliter sententes post ... in ... et ... similem n° 6 et 21 ... ... et seqq. Donell. lib. 8 comm. cap. 34 ... 2 cod. de inst. et substitut. Mantica de conie... ... vlt. voluntate lib. 12. cap. 6. n. 24 Amaia lib. 2 observationum cap. 27. ...

... ... Cessavit ... immediatio... ... ... et ... cum qua caduco ... ... inter ... ... quam ... ... et illa ... ... inter ... ... et parentes, ... 3um ... ... in ... imponere ... ... ut Iustinianus loquitur in l. unica § et cum ... cod. de cad. toll. ... ... et ... et ... essent ... eis haeredibus institutis legatariis ... haereditati ... in per... sona legatarii vel coheredis caduca vel ... ... deberent apud illos ... manerent 84

si vero nec res seu instrumentos marceant qui legem pap. ... C.
§ 1 ex his aut. pro non script. Vlpianus in prin. inventis hoc
1. et in § rebus repari solent testes in l. praeter. 2 que
§ ultima dicerat 2. l. sin tto 9 decoig. ... additio l.
id autem 70 in fine adlegat, falsidio l. Iulianus 62 de
legat. 2 solicandis, tm. pre ceteris T. Terentii Clemen
tis locus lib. 4. ad leg. Iul. et pap. in l. si is qui ex bonis
6. de bulgar. Cuius speciem ita reiecisse alios finge
bat clarissimus preceptor meus, quo maiorem neque
etas nec academia nra tulit D. Antonius Gilles
de la Carrera, in l. unica n. 5 cod. de caducis toll. patri
filio impuberi avunculum eiusdem fratrem scilicet v
xoris sue liberis ... substituit, in qua specie quamvis
avunculus ut potest adire ex bonis patris cui consanguinitate
tal ... solidum capere non posit, poterit tamen capere ex
bonis filii cui substitutus est. Quoniam ei 3o gradu con
gnationis coniungitur § 3o gradu, instit. de gradibus, a
qua interpretatione dum recentiores academie nre an
tecessores dissentient mirantur quid sapientissimi, utri
unt, cura interpretationes de casu fuisse cum ex d. l.
unica, § et cum lex, et Vlp. ... 17 et 18 satis constet
liberis et parentibus legem pap. ius antiquum servasse
non autem collateralibus, ego sane miror potius aut certe
non miror eis non ocurisse locum Nicefori lib. historie
ecclesiastice cap. 46 ubi indistincte generi proximus
legem pap. ius antiquum conservasse significat his
verbis. absurdas stigellas apud Romanos leges; ...
ce celebres in adeunda hereditate coniugibus equare
tr ... quam genere propinqui quid quam
ex tto lucrarentur, consentit si recte perpendatur
Vlpianus in fragm. tto 16. Vltimo item secundum Ruinus
Rufinus in colectae l. mosaicar. tto 16. in fine elegan
tertius ... dotem, 16. § 1 de castrens. pecul. ubi cum
papinianus ... eiusdem legis scripsisset heredi
tatem filio fam. militi ab uxore relictam in castrensi
peculio computari quoniam militi acquiritur
et privilegio militie, quo sublato eam ultra decimam
capere non posset per legem pap. ut exposuimus supra
cap. 1. ... 3o parte ... subiungit in d.
§ 1 diversum in hereditate fratre patre ne mili
tante

Iuitant a patre data ... recta nec n̄ putantr
ni castrensi peculio quam n̄ militie causa meritu
prebit ... endi, tu sanguinis rao, x quam tum
... sit 3° gradu coniuncti, ... gradu, tantum de
ratione ... tam saidi ... quamvis salibu
uel croi nec militis sint. 2ª exceptio ē in militi stto
in nouo ... carie leges n̄ resistuuntr. l. ult. de vis
iure ... script. l. ... io 9. de ... 3ª
te integrato ... , quod Caducu vel in causa
adri ... sit l. tito 66. secondo eodem ...
... io 9. l. tito 37. ... rationem re
... Quatis ... qum oaciniani ... , in ra
konali ... . 4ª ... ito relicta. l. cou
ames 17. § ult. ... notat ...
... 20 ... cum ... S3. ad
... nec intr omnia ... commenta
... pag. ... , in quo si
... dis centies grata nec ... vulgo ope
... mus docti censento. finita die 11. mentis Iu
lii anno dni 1657=

Ad §. maxima inst. de Capitis Deminutione Tractatus

Docet nos Justinianus maximam Capitis diminutionem esse eam qua aliquis amittit simul, et Civitatem, et libertatem, quibus illustrat exemplis. 1. de his, qui efficiuntur servi poenae ex . . . citata sententia. 2. de illis, qui cum liberti iam esset, propter ingratitudinem contra Patronos in servitutem revocantur. 3. v. . . . qui ad pretium participandum se venum dari patiuntur, . . . qua Justiniani serie hanc deducitur. Unica advertito. Maxima Capitis minutio, est qua quis simul amittit, et libertatem et Civitatem . . . in: L. Capitis 11. ff. hoc tit. L. si quis . . . in inst. Aug. . . . . 5. §. minuitur, et § Consumatum ff. de variis, et extra ord. cognit. L. 1. §. 9. de . . . , et legat. L. 2. §. 8. ad S. C. Tertill. 1. . . . damni §. 2. de poenis l. qui ultimo supplicio ff. eod. l. 2. Cod. . . . , et . . . liber §. servi inst. de iure personarum §. servi inst. quibus modis ius pa. tris potest. Solvitur. . . . in fragm. tit. 11. §. 11. Cum similibus de quibus in . . . latius disputavimus. . . . Antonius Fab. in . . . adtit. in . . . L. 11. et in . . . tit. 16. . . . illat. 1. cum seqq. . . . in Paraphrasi ad hoc tit. . . . in . . . Forneri lib. 1. select. cap. . . . Robert. lib. 3. sententiarum cap. 9. Brissonius lib. 3. de . . . Manutius de legibus Romanis pag. mihi 253. Donellus lib. 21. Comm. cap. 5. ubi plures laudat. . . . lit. . . . Cum sequenti . . .

2. Verum quo facilius Justinianum intelligas. Sciendum est capitis diminutionem in genere esse, . . . status commutationem, seu per mutationem, ut . . . in . . . L. 1. de cap. minut. . . . in princ. inst. hoc tit. quae sic intelligendus est, ut sit integri status in deteriorem conditio. ut explicat Donell. d. lib. 21. cap. 5. unde nec capite minui dicitur servus, qui manu mittitur, nec filius, qui mortuo patre liberatus est . . . potestate, aut deportatus, qui Civitati restituitur . . . haec mutatio non est integri status in deteriorem, sed in meliorem, et

non

cum tam capite minuantur, quam augeantur, ut loquitur Forsterus d. l. 2. de stat. cap. 26. Fidem in l. 20. de V. S.

Inde cum tria sint, quae constituunt generalem statum personarum; libertas, Civitas, et Familia nam hic status generalis sumitur, licet aliquando in sola significatione ponatur pro qualibet conditione personae, seu sexum, sive dignitatem respiciat, inde est, quod etiam capitis minutio sit triplex, maxima, media, aut minima, ut probat I.C. in l. ult. ff. hoc tit. et Ulp. in fragm. tit. 10. 11. et 12. et cognitione 5. §. minuitur et §. Consumitur Instit. eod. et intra eod. cognit. Unde Ausonius in ternario dixit. =

= Triplex libertas, Capitisque minutio triplex =

Maxima est, qua amittitur libertas, Civitas, et familia. media qua retenta libertate Civitas, familiaque amittitur, minima qua tantum familia perditur. noster Justin. in hoc nost. §. cum duobus seqq. I.C. in d. l. ult. et in d. l. 5. §. minuitur, et §. Consumitur; prosequitur late Petrus Gregorius lib. 12. Syntagmatum cap. 15. n.° 3. Donell. et omnes de ubi sup.

Capitis minutio maxima sic dicta, quia ea amittitur libertas, Civitas, et familia cum reliquis, non omnia haec amittantur, sed tantum vel Civitas, et familia, vel familia tantum pluribus in casibus inducitur, quorum tres proponit Justin. de quibus prius sermo habendus, et aliis vero qui penes Consultos reperiuntur, quae sub generali definitione maximae capitis minutionis continentur in casu sequentis exactissima disquisitione videbimus, ut nihil inexplicatum relinquamus =

Sed antequam ad m. Justiniani exemplum descendamus, illud expedit vestigare, an tantum maxima capitis minutio adimat libertatem, Civitatem, et familiam, quod sub dubio itaque est, et ita nos docet Imperator hic et I.C. in l. ult. ff. hoc tit. =

Sed fortiter obstant textus in d. l. 5. §. Consumitur ibi: consumitur vero quoties magna capitis minutio intervenit, id est cum libertas adimitur veluti cum aqua, et igni interdicitur quae in personam deportatorum venit. Ex quibus verbis colligitur media capitis minutione, ut est aquae, et ignis, interdictio, seu deportatio adimi libertatem, non Civitatem tantum modo: ergo non sola capitis minutio maxima adimit libertatem Civitatem, et familiam, sed etiam media: at per consequens falso Justin. definit

maxima 2 [?]

maximam Capitis minutionem esse, qua libertas, et Civitas ami-
titur — idem probat textus in L. ex facto 17. §. si quis Rogatus
C. ff. ad S. C. Trebelli. ibi etiam deportatio eis tribuitur Ali-
quorum dicto facultatem, cui liber factus fidei commissum restitui velit. qua
Verba aminadvertit deportatum, qui tamen media tantum patitur capi-
tis diminutionem libertatem amittere, cum liber fiat ex eo
I. C. postquam deportatum esse clamat. = Idem mandatum ex
textum singulari in L. et Servorum §. ex hoc quaesitum ff. de
Statu hominum ibi. aut expulsa Civitate pepererit liberum, an
Servum pariat. Exquo verbis plane probatur expulsam mulierem Ci-
vitate effici Servam, libertatemque amittere, cum in media etiam
+ tantum patiebatur capitis minutionem; (male sic appellatam) ergo ex
his Iuribus planum fit maximam capitis minutionem male sic appel-
latam, quia adimat libertatem, Civitatem, et familiam; cum
etiam haec omnia adimat capitis media minutio; ut est aquae, et
ignis interdictio, vel deportatio. ex Iuribus supra expressis. =

Ceterum omissis
Variorum Sententiis, unica Conciliatione huiusmodi Componenda est.
Supponendum est duplicem esse libertatem, aliam naturalem, aliam
Civilem; illa fruuntur omnes, qui Servi facti non sunt, licet Civitatem
amiserint. hac tantum modo Illi, qui Cives sunt, et Civitate Romana
fruuntur. Probat elegantissimum Ciceronis locum pro Caecina. Nihil
(inquit) rationis adfers, quare, si libertas adimi nullo modo pos-
sit, Civitas possit, nam et eodem modo de utraque re traditum est
et si semel Civitas adimi potest, retineri libertas non potest; qui enim potest
iure quiritium liber esse; is qui in numero quiritum non est. Unde
Ex eo elegio Ciceronis deportatum maximam Capitis minutionem
appellat igitur cum duplex libertas sit, alia Civilis, alia naturalis
iura illa, quae patiuntur media capitis minutione, hoc est deportatione
vel aquae, et ignis interdictione libertatem amitti, ut est textus in d.
L. 9. §. Communium ff. de variis, et extraordinariis textus in L. ex
facto 17. §. si quis Rogatus ff. ad S. C. Trebell. et textus in d.
L. et Servorum 5. §. ex hoc quaesitum ff. de Statu hominum
intelligenda sunt de libertate Civili, quae competit utrique, et
quam non potest retinere ille, qui iam civis non est: ut loquitur Cicero
non de libertate naturali, de qua accipienda est nostra maxima ca-
pitis diminutio. Unde itaque manet etiam maximam recte appellari
cum non solum adimat libertatem Civilem, ut media, sed etiam
libertatem naturalem explicat ad textum in d. L. 9. §. Communium
Duaren. lib. 1. disput. Cap. 9. =

Sed

Sed instabitur adhuc ex d. L. 5. § Annumitur vbi I. C. ait adimi libertatem deportato, quemadmodum illi, qui in metallum damnatus est, et qui servus poenae efficitur. At servus poenae ex nostro Justin. maximam capitis diminutionem patitur, et libertatem non solum civilem, sed naturalem etiam amittit: ergo similiter, et deportatus ex ratione aequiparationis, vel comparationis. Praeterea vterque tam deportatus, quam in metallum damnatus vnam tantum diminutionem pati dicitur, quam I. C. appellat magnam: ergo vel vterque amittit libertatem tantum civilem; vel vterque naturalem: 1. est falsum respectu illius, qui in metallum damnatur, et servus poenae efficitur amissa libertate naturali, quia non tantum civilem amittit: Secundum v. respectu deportati, qui libertatem naturalem retinet, licet amissa civitate amittat quoque libertatem iure quiritium: ergo vel dicendum est vterque amittere tantum libertatem civilem: vel vterque amittere naturalem. Sed pro huius instantiae resolutione animadvertendum est in iure nostro vltra divisionem capitis minutionis tripartitam in maximam, mediam, minimam, de qua nost. Just. et I. C. in L. vlt. de cap. minut. fuisse, et aliam bipartitam, magnam et minorem capitis minutionem, in qua divisione appellatione magnae continetur maxima, et media: appellatione minoris tantum modo minima. De qua divisione in magnam, et minorem accipienda sunt textus in L. 1. § 8. ff. de suis, et legit. L. 1. § 8. ff. ad S. C. Tertull. V. inst. ad verum in hoc articulo notata ad hanc L. et 2. l. 5. § Annumitur ff. de variis, et extraord. Vnde iam constat quare obrem in d. L. 5. § continentur, tam deportatum, quam in metallum damnatum dicitur magnam capitis diminutionem pati, cum enim magna comprehendat sub se maximam, et mediam recte I. C. ibi dicit vterque, et deportatum, et in metallum damnatum vnam pati capitis minutionem, quae tamen sic intelligendum est, vt deportatus tantum amittat libertatem civilem cum civitate, in metallum damnatus etiam naturalem. = Ad 2. rem instantiae, quae petebatur ex comparatione deportati, et in metallum condemnati, Resp. comparationem, vel aequiparationem esse in eo, quod vterque patiatur capitis minutionem magnam, non in eo, quod vterque amittat libertatem eandem et sic sensus illius textus est, quod vltimatio continuitur, quoties magna capitis minutio intervenit, quod in persona deportatorum evenit, vel cum poena iusta in metallum datur, vel si hoc displiceat, poterimus admittere comparationem, vt amissio libertatis contingat deportato,

· et dato

et datus in metallum, sed habita ratione § poenae servus q. ut deportatus omnem civitatem amittat libertatem civilem, quam amissa civitate retinere non potest; in metallum vero datus amittat libertatem, utille, sed non civilem tantum, sed etiam naturalem, et sic uterque tam deportatus, quam in metallum datus amittit capitis minutione magna libertatem, licet non eandem, sed diversam. Duarenus d. lib. 2. cap. 9. Robertus lib. 3. sententiarum cap. 9. Antonius Fab. ad d. § 5. ff. de Cap. minut. et in Papin. tit. Loc. prin. 2. illat. 3. Osuald. ad Donellum d. lib. 22. cap. 19. lit. A A.

Ad primum Justiniani exemplum

Iam cum Iustin. ad maximam capitis minutionis descendamus, et primum exemplum est de iis, quibus servitus suppliciorum atrocitate est; hi enim maximam capitis minutionem patiuntur, qui ... amittunt libertatem, civitatem, et familiam, servi quoque poenae remanent. ... quo ad statum ... § ... ult. iudicio 29. ff. de poenis § poenae autem servi inst. quibus modis ius patriae potest. solo § in metallum ff. de iure fisci § ... uxoris 29. Cod. de donat. inter ... § qui dam ff. de poenis cum aliis ... lib. 29. Sintagm. cap. 3. n. 3. Donellus lib. ... mentar. cap. 9.

Ratio autem huius capitis minutionis, sive servitutis est, nam qui abuti... potestate vivendi, ut velit, quae proprium est libertatis, dignus est, ut eius facultas restringatur et cohibeatur, ne possit postea amplius peccare libere, et veradelicto ... commisso castigetur, quippe privilegium libertatis merito amittere, qui sibi concesso abutitur potestate, argum. textus in cap. privilegium 11. q. 3a. cap. tuarum de privilegiis § Iudex C. de Su... § sed hoc inst. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris. cum similibus.

Et itaque servus poenae ille, cui atrocitate sententiae libertas adimebatur, ut qui in metallum damnabatur, vel ut bestiis obiiceretur § poenae servus inst. quibus modis ius patriae. Is enim lata sententia eius atrocitate libertatem, civitatem, et familiam amittebat, ut nos docet Iustinianus.

Sed

Secus obstat, quod libertas aut constat ex iure naturali, ex iuris diff. finitione est naturalis facultas eius etc. §. 1. libertas quidem inst. de iure personarum: ergo non pot. sententia atrocitate tolli, quia naturalia iura immutabilia sunt §. sed naturalia inst. de iure nat.

Resp. tamen verum esse naturalia iura immutabilia esse, ut non possint in totum immutari, aut tolli d. §. sed naturalia, ex parte vero iusta causa possunt temperari S.C. de iust. et iure. Unde cum hic iusta causa adsit, quamquam sup. retulimus, mirum non est, quod si parte ius naturale temperetur, aut mitigetur; Donellus lib. 2. Comm. Cap. 12.

2. Obstat, quod servitus est constitutio iuris gentium, qua quis domino etc. §. servitus autem inst. de iure personarum, ergo nulla servitus ex sola atrocitate inducitur, aut manca erit Iustini. deffinitio servitudis. Unde Padus Anastasius ghanon Cont. 2. quest. 2. aut hanc servitutis deffinitionem potius originem servitutis docere, quam s... sed Resp. est, servitutem nullam aliam esse, nisi quam induxerit ius gentium ex d. §. servitus autem, nec obstat textus. ubi atrocitate sententiae servi etiam efficiuntur, quod in hoc eodem §. declarantur sive digni servitute iuris gentium inducta, et sic eam ipsam incurrunt, non aliam distinctam a licet hoc fiat sententia atrocitate. Unde manet servitutem unam esse, quam incurrunt homines variis modis, ut sententia ad poenam gondum pretium, nativitate, vel aliis modis.

3. Obstat textus. difficilis in L. relegatus, fin. §. 1. ff. de interd. et relegatis, ubi iste, qui poenae metalli traditur, et tamen poenae efficitur tantum capitis diminutionem patitur, id est deportationem: ergo falso dicit. ait servum poenae maximam capitis minutionem pati. Resp. tamen ibi metalli poenae tradi, non esse servum poenae effici, sed potius statim tradi metalli poenae, id est metalli deportationi, postquam sententia lata sit, quod probant verba finalia nisi quia maiestatis inest, quod poenam ex arrogatae flagitii, cuius sensus est in crimine maiestatis non statim a sententia metalli poenae tradendi delinquentem, sed diu ante sententiam ipso metalli criminis conscientiam esse damnatum, et metalli poenae traditum.

Deinde in talibus verbis statim a sententia ... conditionem mutat: ergo falsum est efficiuntur servi deportati, cum conditionem mutent. Resp. verbis mutationem conditionis referre ad libertatem civilem, quam amittunt deportati; vel omni conditionem generaliter quolibet statu, et tunc cum amittant conditionem, et statum civium Romanorum recte Cons. ait ipsos conditionem mutare deportatione statim a sententia.

4. obstat

[illegible] in l. Capitalium 28. §. Divus ff. de poenis, vbi damnatus ad tempus in opus metalli, etiamsi fuerit operi metallico, liberatam retineat: ergo non maxima capitis diminutio fieri debet. Resp. differentiam esse constituendam inter eos, qui ad tempus, qui ad tempus in opus metalli damnantur non capite minuuntur, et sic libertas manet civilis, et naturalis, et maneret ex comparatione illorum, qui in perpetuum opus damnantur sunt enim hi capite non minuuntur, nec ad tempus in metallum damnati, quamdiu enim ibi accipitur quemadmodum, l. si filia §. si filius fam. in fin. ff. fam. [illegible]. Vbi explicat Cuiatius verb. libertas. sic lib. 6. observ. cap. 25. Vnde non obstat haec textus l. autem damnum 9. §. in cumulatur ff. de poenis, vbi damnatae mulieres ad tempus in opus metalli, civitatem retinent, et sic intelligendus est textus. in l. Capitalium §. divus, qui vero ad metallum damnatur in perpetuum; hic capite minuitur, et civitatem, libertatem, et familiam amittit, vt est intelligendus noster Iustin. ita Cuiatius d. lib. 6. observ. cap. 25. et lib. 15. cap. 22. et Paulus 5. Sententiarum tit. 17. §. vlt. Robert. lib. 1. animadv. cap. 28. =

Sed instabit forte contrarium difficile in l. sine praefinito 23. ff. eod. tit. de poenis, vbi nulla in metallum damnatio est perpetua, sed indefinita ad decennium reducitur: ergo cum nulla damnatio sit in perpetuum, et tamen illa, quae in perpetuum est, sit capitis minutio ex his quae diximus, sequitur nullam damnationem in metallum esse capitis minutionem, nec maximam, nec mediam, nec minimam. Resp. sensum illius legis non esse ad tempus tantum fieri in metallum damnationem: sed potius quod si imperita dantis sine praefinitione, in metallum sit quis damnatus hoc est, sine eo, quod det in perpetuum, tunc quia odia expedit restringi, et favores ampliari, haec damnatio interpretatur ad decennium, potius quam ad perpetuum, quia vt potuit mereri reus perpetuam damnationem, potuit etiam mereri temporariam, et in dubio sequi debemus benigniorem sententiam vt explicat Cuiatius d. lib. 6. cap. 25. vnde constat illo textu non probari in metallum damnationem ad tempus fieri debere = =

Sed instabitur adhuc dictis ex d. l. sine praefinito, et dicta ea, quae diximus ex d. l. 10. Cod. de poenis vbi qui sine praefinito tempore in perpetuum damnatus interpretatur, ergo in d. l. sine praefinito, in perpetuum damnatus, intelligi debet. Sed R. verbum in perpetuum ibi explicari, et interpretari in decennium ex d. l. sine praefinito, vt et longum tempus alibi decennium interpretatur Gothofr. in d. l. 10. C. de poenis. =

Secundo destat maxima in l. cognitionum 5. §. minuitur ff. de variis, et extraord. cognit. vbi tantum minuitur existimatio retenta libert.

illo, qui damnatur in opus metallum, sive in opus publicum etc.: ergo si est maxima capitis minutio in metallum damnari. sed breviter resp. differre damnari in opus publicum, et damnari in metallum, sive in opus metalli: nam qui damnatur in opus perpetuum, vel in opus publicum simili tamen est ei, qui in insulam relegatur, et mediam tantum patitur capitis diminutionem, ut loquitur Imp. in §. 2. I. de pœnis, qui vero in opus metalli, vel in perpetuum damnatur maximam patitur capitis minutionem ex nostr. textu, et sic cum differant damnari in opus publicum et damnari in metallum, mirum non est, quod in d. §. 5. §. minuitur dicatur retinere libertatem, alioquin in opus publicum damnatur.

C. post expensis textus in L. metalli supplicium 11. Cod. de pœnis, ex qua necessario quod damnationem in metallum, non esse capitis minutionem maximam, si qui etiam servus in metallum damnari potest, qui tamen capite minui non potest, cum caput in civitate non habeat, nec possit amplius fieri servus. Resp. tamen servum capite minui non posse, posse tamen in metallum damnari, nec est melioris conditionis, quam sunt homines liberi, et quo ad eum modo hic patitur capitis minutionem. si quidem deteriorem servitutem subit, ut consit docet Cujac. lib. C. Responsorum Papiniani, in L. servus 39. ff. de pœnis. nec obstat, quod non possit in opus publicum damnari ex d. §. 39. qui aid sit non opus ... quia pœnam merebatur meliorem facere ipsam conditionem, cum sortiretur leviorem causam servitutis, cum illi, qui in opus publicum damnantur, tantum sint similes media capitis diminutione damnatis, ex §. 2. I. de pœnis, et ille ex servitute sua saltem maxime capitis minutione sit affectus, cum sit servus, ut recte con. docet idem Cujacius ubi supra.

7. Obstat textus in L. 1. §. sed si in metallum ff. de bon. pati. et restit. ubi iura patronatus non amittuntur condemnationes in metallum: ergo non est capitis minutio maxima, quia quod extraneo in §. nisi patrono 21. ff. de iure patron. Resp. tamen id fieri virtute restitutionis, qua a Principe remittitur pœna, et restituuntur iura, quod amissa fuerunt capitis minutione, hoc etiam modo procedit textus in §. ult. ff. de sent. pass. et restit.

8. Obstat textus in L. ult. ff. de sent. pass. et restit. ubi mater in metallum damnata filius nascitur liber: ergo quod nec mater passa est capitis minutionem. Resp. ideo esse, quod ante damnationem conceperat, quod sufficit, ut nascatur liber §. 5. ff. de statu hominum, nec obstat textus in L. generaliter 29. §. ex damnata ff. de fid. lib. libert. quia resp. ibi conceptum, et natum post damnationem nec obstat textus, quod filius non fuit particeps delicti parentis: ergo

et servus

et seruus non est, quod Resp. ita esse, ie (?) de illa ratione, nam (?) seruus
quia seruitute non ditione matris dicet, quod ex ea nascitur.
9° dictat text. in
l. Generaliter 29. §. si seruus de fideic. libert. vbi seruus in
metallum damnatus, in dulg.ª Principis restitutus, fieri seruus esse
dicitur, ergo non ponendo, nam si ex damnatione fieret seruus, quia in de-
teriorem statum in eo (?) discit, et desineret esse seruus ex eis seruitutis
et fieret seruus poenae, ideo: at non fit seruus poenae poenae; quod
si fieret restitutus liber esset: at restitutus his non fit liber. ergo
Resp. Principis in dulg.ª nihil aliud magis operari, quam
in pristinum statum, quem habebat antea damnationem reddat: at
ille seruus erat: ergo seruus remanet.

Sed instabitur, ergo restitutus pertine-
bit ad dominium, quem antea habebat: sed non pertinet, immo se-
rvus fisci efficitur, ergo non in pristinum statum restituitur. Resp. ideo
esse, quod dominus amisit dominium, quod sine eius traditione, et sic
cum Principis restit.º non sit facta eius intuitu, ipsi seruus non resti-
tuitur, sed fisci manet.

Sed instabitur et in eadem specie restituta domino
ergo falsum superius ant. probat text. in l. 21. ff. de iure patron.
vbi damnatus libertus in metallum, postea quod restitutus, amissum capi-
tis diminutione ius patronatus recuperatur, ergo eadem de seruo
sunt accipienda. Resp. ibi ideo esse, quod ius patronatus nullus
alius habere potest, nisi manumissor.

10. obstat text. in l. Aulo. q.ª
ff. de manum. test. vbi per damnationem in metallum ius alicuius
non mutatur. Resp. ius non mutari, si postea restitutus sit a Prin-
cipe, nam tunc cum ius restituit, quod abstulit, nihil mutatur, sed
tunc, et circa (?) ... dicta observat. annullo alio in opposito factum
circa illud, quod ... dictum: imo videri mutari ius adhuc si facta
sit restitutio, quia si non mutaretur ius: ergo quia ad pristinum seruitu-
tem restitueretur, ergo et ad pristinum dominium, quem ante
damnationem habebat, at sic est, quod non ad pristinum dominium:
sed fisci remanet l. 29. §. si seruus ff. de fidei com. libert.
l. aut damnum 8. in fin. ff. de poenis: ergo ius eius mutatur; Sed
quamuis respondeatur id seruitutis ius non mutatur, quod in seruitute rema-
net, sed ius domini mutatur.

Adhuc instari potest, et non in elegantia, et nemi-
ne adhuc excogitatum dubium ex verbis d. l. Aulo. in fin. vbi
si sub cond. institutus seruus, et postea in metallum damnatus, et resti-

tutus s

18

deditur, seruus heres natus, efficitur dominus: ergo quare non potest eius credi ...tur, et non fuit remanet, nam ab eo quem eius heres necessarius non erit, quae ... non adhuc satisfactione habeat intelligo.

... obstat text. in

§. siquis filio C. §. sed et siquis ff. de in iust. rupt. l. ex militari 11. ff. de testam. milit. vbi miles non efficitur seruus poenae, cum ad bestias damnatus est, siquidem ei permittitur testare. Respo. id inter alia priuilegia militibus concessum, vt quamuis damnati sint poena capitis, aut ad bestias possent testam. conficere iure militari, et ratio est quia capitis minutio quae alias non eximit testam. militis, quare ... subsistit §. 5. quibus mod. testam. infir.

Sed nunc fortissime obstat idem §. sed siquis vero qua ratione ib. dubitari non potest, quin si volunt id valere, fecisse id videantur. ex quo verbis vi detur probari testamentum capitis minut. conuicti dicta, ex noua autem militis voluntate conualescere: ergo falsum diximus asserendo militis testam. non irritari capitis minutione maxima. Respo. non requiri ibi nouam voluntatem, vt testam. valeat, sed tantum adiecit valere quasi ex noua voluntate, id est perinde, ac si noua voluntas interuenisset.

Melius haec sententia infringitur ex aliis eiusdem §. verbis ibi: an vero poena irritum factum reficiendum est, quibus cumque ... oculis irritum poena test. noscet tantum et quidem Adriani rescripto noua miles confecisse quasi test. vel ... factum, noua vi ... voluntate, quia nulla simplici de militis militari iure fit voluntate l. 1. l. 3. C. de test. milit. l. 13. §. 1. ff. eod. l. 23. in fin. eod. test. nec dici vllo ex cap. test. maxima militis diminut. non irritari ... iuris gentium aequalis mediante, quia illa morti similis l. 63. §. vlt. ... iure Cognationis, et naturalia famae ... §. ... et Cap. minut. Dein. militis, qui ob conscientiam delicti militaris sibi mortem consciuit, irritum sicut Pagani fit test. l. C. §. 7. inf. de inst. rupt., ergo potiori vtique iure dicta in eam sententiam, tantum ira quod minima militis diminut. eius iure tuetur test. l. 22. cum reg. de test. mil. d. l. C. §. vlt. de inj. rupt. §. Denique inst. de test. milit.

Sed fortius obstat text. in l. 22. ff. de testam. mil. vbi si minima miles patiatur Capitis minut. testamentum ex noua voluntate valet. Resp. vt supra. Brigeg. Oua... aldus ad Donellum lib. C. Comm. Cap. 23. litt. ...

Sed in ... adhuc text. in l. siq. est 13. §. de deportati ff. de test. militis vbi seruus poenae miles non potest instituere: ergo sicut priuilegium non dest ad instituendum

[illegible]

damnatus, nec ad hoc debet credere, quod damnatus miles vos. ut ferre test.m Resp. ex eadem ratione. nam cum miles et communiter habet hoc privilegium si damnatus est militariter de delicto non, si aliter exterea, tres primo datur militi etiam damnato testam.o faciendi, est totus militis favor, qui facilius concedi debet; at ineo ut possit damnatum instituere cum militis favore concurrit favor etiam damnati, qui cum miles non sit non meretur favorem, et sic non potest damnatum veteranus instituere, scilicet obijciet aliquis instit. heredis damnati in metallum, vel servum poenae ab initio nulla est, quae ob rem damnato restituto, nec postea convalescere debet: secundum Reg. dicit pontificissima, quae ab initio non consistunt, postea non convalescunt § in ff. de Reg.a Catoniana. Resp. admilitis testam. iuris civilis regulas non pertinere.

12. obstat § 3. § . de his, quae pro non scriptis habentur, ubi si post testam. factum heres damnatus sit in metallum, vel legatarius: ad fiscum non pertinet legatum ergo valet legatum. Resp. quia cum damnatus heres est, quae in testam.o sunt, pro non scriptis habentur, ut ex ipsa rubrica constat.

13. obstat d. Sup. dicta textus in d. § 3. ubi servo poenae non saltim alimenta legari posse constat. Resp. tale legatum valere, quia huiusmodi legata sunt facti. § pen. ff. de cap. minut. quae vero facti sunt omnibus etiam damnatis relinquuntur quae sunt naturalis facultatis Faber in d. § pen. Oswald. ad Donellum 16. 8. cap. 6. lit. f.

Sed obst. § 11. de alim. et cibar. legat. ubi videtur requiri, quod indulgentia Principis interveniat, ut iura excepta sint alimenta post damnationem, et percipiantur post restit.em Resp. nihil tale in d. l. describi, sed potius absolute iure percipi ea in damnat., et praeceptuum post restit.em quia licet restitutus, quod indulgentia poena est, non habent iura, et bona, tamen cum haec alimenta in facto consistant, potius quae iure., et ante, et postea percipiuntur.

Sed tunc fortissime obstat textus difficilis in § cum Ulpianus ff. de interd. et relegat. ubi ad hoc, ut possit alimenta deportato relinqui requiritur Principis rescriptum: ergo a iure communi eis non potest alimentarium legatum relinqui, contra sententiam Fabri in § pen. de cap. minut. sed diligenter melius attendit existimo respondendo posse idem

in d. §

Ideo in d. §. 22. fuit narratum rescriptum, q' Tityque, et mater, et filius erant deportati, inde quamvis non erat narrandum rescriptum ad hoc ut posset deportato relinqui legatum alimentorum; tamen fuit necessarium adhoc ut posita deportato, q' tunc tantum ex parte relinquentis, quae ex parte accipientis erat impedimentum, q' licet sublatum iam esset ex parte accipientis, tamen ex parte relinquentis durabat, et sic fuit narrandum, rescriptum, quia dicitur ei, qui mater, quae filius impetrasset licentiam relinquendi, q' tantum ex parte matris, si deportata non esset, non fuisset narranda: ergo cum igitur mater filius deportatus impetraverit facultatem relinquendi, seq. etiam fuisse deportatam, et sic cum adiuvet debebat deportatus deportatam, et deportata deportato relinquere alimenta fuit narrandum rescriptum, non propter deportationem illius, qui acceptaturus erat legatum, q' hec non obstat in legato alimentorum ex his, quae sup. adduximus. sed propter deportationem relinquentis, quae obstare et rescriptum non interveniret. =

[illegible] Nec obstant illa verba, nec hereditas, nec legatum, nec fidei commissum &. more, et iure publicum eiusmodi personis relinqui potest, nec condicio harum personarum mutari debet ex quibus probari videtur ratione dubitandi fuisse tantum ex parte deportati, cui relinquenda alimenta erant, non ex parte relinquentis, nam si id esset potius diceret Antoninus. nec legatum, nec fidei commissum ab huiusmodi personis relinqui posse. = Sed dico. posse sub his verbis idem significari, nam cum dicit non posse iure publico huiusmodi personis relinqui posse, nec mutari earum conditionem, subaudiendum est ex opposita specie ab his personis, quae deportatae sunt, vel posset dici illa verba referenda esse ad generalem causam legatorum, seu fidei commissorum, quae non sint alimentorum haec enim iure communi relinqui non possunt. =

Sed adhuc fortius obstat text. difficilis in l. 3. §. solet ibi: alio ve quomodo in Civitate esse desierit ff. de aliment. et cibar. legat. q' verbis probari videtur media capitis diminutione amitti legatum alimentorum: ergo multo magis maxima amittitur, et ei amittitur narratio probandum est relinqui non posse capite minutis alimentorum nomine aliquid. = Sed necessario necessitatis supponendum est, iuris responsis, ibi relictum quibus eo animo, ut praestaretur, dum in Civitate essent, quia conditione deficiente legatum alimentorum non debetur non q' capitis minutio amittatur q' certum e non amitti ex d. §. 3. ibi, quod p non scripsi, et ex d. l. 11. de alim. id q' testator noluit amplius praestari Civit. 10. quaest. Paul. in d. § 11. [illegible] explicat. =

cl. 9. obstat textus in l. C. et in l. bello xi. §. ergo d. metallo
et captiu. et postlim. ubi damnatus, vel damnata in metallum, et sic
ab hostibus captivum post liminij ius habet, et redditur serve poenae.
Respondetur Pe. Fabrum, vel nonnum in metallum damnatus capite
non minui, nam si capite minueretur, non haberet ius postli-
minij: habet ergo quia Civitatem non amittit. = Secundis fa-
ciet, aut dixerit non habere ius postliminij ea ratione, ut con-
tingat in Servis, qui iure post liminij recipiuntur, quia domini
id habent l. post liminij §. si s. servus. ff. eod. tit. nam
tunc intabilitur, quod his nullius servus est. l. 3. et his, quae
pro non scrip. cum similibus ergo non pot. aliunde ius postlimi-
nij habere, nisi ex ma persona = Resp. quod cum sit servus
poenae § p. eam iure post liminij recipietur pretio a fisco redditur =
19. obstat l.

1. §. 10. et ad aedilicio edicto. in verb. item si quas accessiones ibi in va
rarum depugnandi causa. ad bestias intro missus fuerit ex quo.
verbis constat damnatum ad Bestias, qui alias ex nostro textu
in §. poenae inst. quib. mod. d. ius potest. servus poenae efficitur non
fieri servum poenae, alias enim non permitteretur, quod dominus
servi prior possit illum vendere, nec teneretur vitium illud empto-
ri exprimere, sed ex d. §. 1. tenetur, ergo quia verus, quod ad d.
pugnandum cum Bestiis intro mittatur, et damnetur, non ef-
ficitur servus poenae. = Sed breviter Respond. est, diffe-
rentiam esse inter illos, qui ad Bestias damnantur, et inter illos,
qui operas suas locant, ut cum bestijs pugnent, illi capite mi-
nuuntur, et efficiuntur servi poenae; isti vero nullatenus, etta-
men notantur infamia l. 1. §. removet autem. vers. et qui
operas de postuland. l. 3. §. lege. 5. de testibus l. 1. et his,
qui notantur infam. cum alijs, unde cum in d. §. 1. d. l. 1.
de edilic. edict. non agatur de damnato, ut cum bestijs pugnaret
sed potius de eo, qui operas suas locabat, mirum non est, quod non
efficiatur servus poenae, et possit a domino alienari. =

Sed instabitur ex eo, quod in
d. §. 1. potius videtur loqui de eo, qui damnatus fuit, ut pugna-
ret, quam de eo, qui operas suas locavit, ait enim intro missus est;
ergo damnatus, et contra suam voluntatem, ut etiam in l. 9. de accu-
sat. ibi. item ij, qui cum bestijs depugnandi causa intromissi sint.
Resp. verbum. intromitti non necessario dicere intro missum, quod
damnatus est, sed etiam intro missum; quia operas suas locabat per
necessitatem obligationis ex locat. ut explicat Gothof. in d. l. 9.
verbo vestiarios l. 9. de accusat. = =

[illegible]

1. obst. 3

[illegible marginal note]

Fa. obstat. L. cu uxoris 29. Cod. de donat. inter; Ubi si maritus do-
navit uxori, et postea servus poenae fiat, donatio valet: ergo quia non
ita efficitur servus, damnum dona, nam si omnino fieret servus, non
posset ita uxori dare, nec antea vestis, nec post vestis, quia cum donatio
inter viros, et uxorem non valeat, sed tantum morte confirmetur, seq.
quod donatio vires capit tempore, quo iam maritus erat servus poenae, et ita
fuit servus poenae donare posse, et sic in servitutem non omnino deduci ex-
ceptus servus poenae. — Resp. verum esse servum poenae vere effici ser-
vum, nec posse quidquam post sententiam donare, aut donatum confir-
mari, ut probat text. in L. cum hic 32. §. si maritus ff. de donat. inter.
Nec obstat d. L. 29. nam Resp. ibi jus singulare contineri fa-
vore mulierum, et sic corrigi quo ad illum casum jus vetus, ut docet An-
tonius Fab. 7. Conlect. Cap. 20. —

16. Obstat illa consideratio, quod nulla
est capitis minutio maxima: ergo falsum Iust. asserit. prob. quia
si aliqui pateretur maximam capitis minutionem maxime ille, qui
servus efficitur, at qui servus efficitur tantum patitur minimam ca-
pitis minutionem, ergo nullus patitur maximam. Prob. ex §. mini-
ma Instit. ubi filius fam. qui emancipatur tantum patitur mi-
nimam, et tamen non potest emancipari, nisi deducatur in servitutem
ergo quia ex eo quod quis amittat libertatem, non patitur maximam
capitis minutionem. — Resp. emptionem, seu venditionem filii, qui indu-
citur in imaginariam servitutem, de qua Lex 12. Tabul. inquit, si
filius a Patre ter venundatus, filius a patre liber esto, fuis-
se tantum imaginariam venditionem, cuius non habebatur respectus, cum
iterum redderit in Patris potestatem filius, et contracta fiducia
a Patre emancipabatur, sic quod non inductam fuisse capitis mi-
nutionem ex illa servitute, tantum quod pati filium capitis diminutionem
minimam, quatenus filius mutat familiam, et amittit Patriam. V.
erat Iustiniani in d. §. minima, ait filium minimam tantum pati
capitis minutionem, ut optime Anii dicit Faber in L. 3. §. 2. Inst.
tit. qui licet aliter sentiat Goveanus 1. Varian. Cap. 26. —

Sed instabitur ex L.
liberos 3. §. emancipato filio ff. de cap. minut. ibi emancipato filio
ceterisque personis capitis minutio manifeste accedit, cum emancipa-
ri nemo possit in imaginariam servitutem: ergo causa capitis minu-
tionis est servitus, quam patitur emancipatus, non mutatio fa-
miliae: — Resp. illa verba, et nonam. illam secundam adiectam
verba dant a Tribuls actione, quam ingenio legis adducerat, non q.
illa efficerat vere servum capite minutum, ut Resp. Fab. in d. §. emancipato. —

Adde L. ult. unde
cognit. adque Pereg lib.
dimis. ad L. 3. Cui iunge
L. 1. §. 10. l. 9. dimis.
et leg. hered. — l. 1. §. 6.
de Senatus. V. ibi notes

Pro Coroll. de sciendum est, hodie ex novissimo Iustin. iure neminem benendum [illegible] sententia. vranitat ex Novell. 22. Cap. 8. Loquuntur vero apertè dict. iura Antiquis pertinentia. in L. 25. §. ult. quis plane ff. Tang. bon. =

L. 1. Cod. ad L. Fabiam.

Paul. 5. Sent. tit. 27. §. 2.

L. 8. ad L. Cornel. de falsis.

L. pen. ff. ad L. Pompei. de Parricid.

L. 6. ad L. Iulia. Peculat. =

L. ult. Cod. ad L. Fabiam de Plagiar.

L. ult. de fugitivis. =

Haec, et alia, quae nullam habent difficultatem, quae argumentando non exponendo, sufficiet legisse =

Duplex oritur difficultas ex hac L. 1. §. 8. ad Sextam prima ex illis verbis. Salvo Statu: intellige tamquam salva libertate. Secunda tamquam non peioris Conditionis, et finaliter illis verbis nisi magna Capitis deminutio intervenerit, quae vel Civitatem adimat, utputa, si deportetur. Porro deportationem magnam esse Capitis minutionem constat. = Porro. noviter ita servum capiendum vel quae Civitatem adimat etc. alioquin verbum. vel pera abundaret. ita ab quo deinde institutiones explicandas tamquam sui imperij noviter audiui, sed postea auscultavi eam venisse Hotthom. in §. 2. inst. de L. Corn. ex quo ni fallor transcripsit Peterius lib. 2. de inst. C. 3. =

Ad Textum in L. 2. Auth.

C. §. sed si mortis ff. de action. rerum amotarum.

Affinis est superiori tractatui retentio de rebus amotis: sicut enim ob impensas, ita etiam ob res amotas retentio dotis fit in rei uxoriae iudicio secundum Ulpianum in fragm. tit. 6. et Iustin. in L. unica §. taceat C. de rei uxoriae act. cuius retentionis meminit quoque [illegible] in L. fructus 7. §. donationes 5. L. rei in dicatum 25. §. 1. ff. solut. matrim. L. illud 5. §. 1. L. dotes 29. in princ. de pactis dotalibus. Sed cum per hoc retentionis ius, nec uxori con-sultum erat, si maritus rerum amotarum nec marito omnino in pon-dem tamen fuisset consultum, quippe ex dote actione tantum quatenus petebatur, non erat locus retentionis cuiusque. Taceat, imo quando que, et si rei uxoriae iudicio actum esset, vel sine [illegible], vel cum restituisset dotales res actione ad res suas persequendas destitutus maneb[at]: iure civili actio rerum amotarum induc-ta est, cuius materia in hoc nostro tit. explanatur. Si ergo uxor viro, aut vir uxori res amoverit divortii causa, aut quod idem est [illegible] Ulpianus in L. si concubina 17. §. 1. h. tit. res, quas sine divortii cogitatione adhuc nuptae amoverit, postea divortii tempore celaverit, rerum amotarum actione conveniuntur, ut res ablatas restituat L. 1. [illegible] h. nostro tit. L. 2. et 3. C. eod. L. si ego 9. in fin. [illegible] dot. L. seq. ult. §. fin. [illegible] in de divortiis L. vir Titium 52. [illegible] L. si qui uxoris 52. [illegible] 2. de furtis L. si [illegible] 16. L. in duobus 28. §. quae iuravit 7. de iure iur. L. 1. [illegible] fam. 25. [illegible] sol. matrim. L. nec [illegible] C. de compensation. L. ult. §. [illegible] C. de furt. d. L. un. §. taceat de rei uxor. act. Visum enim est amotionis [illegible] furti infamia subducere; et velut honestiori vocabulo contegere famosam criminis notam placuit, quippe [illegible] furti actionem in uxorem non dari. L. 1. h. tit. L. cum [illegible] 36. §. 1. L. si qui uxori 52. §. 1. ff. de furtis L. quamvis 13. C. eod. L. heres 33. de neg. gest. L. pen. de crim. expilat. hered. L. 9. C. eod. [illegible] L. 1. quoniam societas vitae, quodammodo dominam eam facit, ac proinde nec furtum illam facere videri, ut Nerva et Cassio placuisse refertur in d. L. 1. nam quum

5.6

Matrimonium sit divini, atque humani iuris communicatio L. 1. de Rit. nupt. merito enorchdatur [illegible] Pontifex, [illegible] L. adversus q. C. de crim. expil. hered. Dionisius Alicarnaseus lib. histor. Romanar. Marcus a. Alex. lib. 4. cap. 73. ad Marginem. Ro. Se[illegible] manere iubat cum coniuge coniug = Gaudente socio, parrcipe que viro, itaque, et omnia familia e, et una domus L. 1. §. si vir 15. ad Sc. Sillanian. firmat Columella in pro[illegible] lib. 12. Et [illegible] Cicero lib. 2. de Offitijs. Secunda haec ratio est, quoniam licet adversus socium non detur facile actio furti, plerumque enim ea dicitur, cum quis partis dominus est, et potius suo iure uti, quae furti conniventia inter L. marito si et socio L. adversus 3. C. fam. ercisc. sic intelligenda sunt Cuiac. 20. obs. 27. tamen si aperta appareat per fallaciam, ac dolo malo rem amovisse furti actio non denegatur L. rei 45. § soc. l. si socius 45. de furt. Unde haec ratio illa non sufficeret, nisi alia inbaretur: est ergo ratio, quod licet uxor revera furtum faciat, ut putaverunt Sabinus, et Proculus in d. L. 1.a h. uno titu. omni enim ratione prohibenda famosa actio de honestate illam, quae tibi matrem familias et c. pit, quaeque reverentiam, et ipsum uxoris nomen, quod dignitatis per se fuit L. item Legatos 19. §. penult. q. de leg. 3. Iuradeus. ==

Unde licet ex Reg.a iuris Communis actio furti danda videretur, tamen constituto iure ut dicitur in L. 1. h. tit. h. e. iure singulari, contra ordinario iusta L. si Peculium 20. §. usum 3. et statim ibi L. apta 40. ff. de vincap. denegatur, ut docet Aliciatus 7. Parerg. cap. 26. subrogatur itaque actio rerum amotarum in locum actionis furti: ex quo fortasse velut sapiens natam eius in cuius locum subrogata est, in heredes non datur, nisi quatenus ad eum pervenit L. ultima h. tit. licet alias conditio furtiva insolidum in heredes detur, ut lex furtiva e L. si pro 7. §. tamen L. in con dict. g. de condict. furtiv. L. si hom. 7. §. 1. deposit. et alii plurimis probat 3a Cuiac. Faber in Stat. ad d. L. 9. qui ibidem object. 12. hoc discrimen format inter condictionem furtivam, et actionem rerum amotarum, aiens conditionem furtivam, ut potest rei persecutoria in heredes (licet remeat Cuiatius) insolidum transire; actionem autem rerum amotarum, licet rei persecutoria quoque sit, tamen quae succedit loco actionis furti, et datur ad furtum puniendum quamvis lenius L. pen. h. tit. in heredes non insolidum transire ==

Sedille [illegible]

Sed illud difficile est, quae ratione, si uxor rem surripuerit, constante adhuc matrimonio marito in uxorem furti actionem dari prohibeat, tamen post solutum matrimonium, quo tempore contrariarum rerum actio datur, nihil impedit, furti actionem dari: si enim ratio matrimonii non impedit, quod uxor post divortium rem mariti contrectando dari actionem furti. L. videtur 3. in prin. h. tit. pariter nec impedimenti dari actionem furti post solutum matrimonium, quia subrepta constante matrimonio attendendum erat, quid etsi non videatur affirmare Africanus in L. cum quis 38. §. in fine ff. de solution. At dicendum est, rationem iuris non pati, quia cuiusquam ab initio, contractum commissum fuit actionem furti dari iure non permittebatur, postea sine nova contrectatione dari; adeo ut si filius vel servus patri vel domino quid surripiat, nullo tempore in illum actio; emancipatum, aut manumissum, vel alienatum sit, actio furti competit, quae ab initio nequit competere. L. Servi 17. §. 1. de furtis. L. 1. §. 2. si quis test. lib. esse iuss. quare cum in uxorem, quae furtum divortii causa fecit, non potuit uxore adhuc constante matrimonio, furti actio nasci, nec post divortium in illam dari. Nec aliud tradere Africanus in d. L. cum quis 38. §. 1. in fine de solut. omissa enim emendat. Fabri lib. 3. coniect. cap. 7. aut 19. dicendum quod Iaboo fr. quem sequitur Cuiacius ad Africanum ibi d.; uxorem post divortium scientem fraudandi causa pecuniam accepisse, ac proinde quasi post divortium factum facientem optima ratione furti actione conveniri debere ex d. L. 3. in prin. h. tit. =

Igitur cessante furti actione cum uxor rem amoverit, inducta est actio rerum amotarum, sive divortii causa sit, sive uxor. dixi antea amota post mo dum divortii tempore celaverit. L. si concubina 17. §. 1. h. tit. cum reliquis supra citatis, et videtur eadem ratione, quae furti actionem impedit, et hanc quoque impedire debuisse, si enim in uxorem matrimonii turpem etc. famosam actionem in coniugem dari prohibitum est L. 2. h. tit. quae, et rerum amotarum actionem dari prohibendum erat; est enim ea actio famosa, ut ex lege videtur L. 2. h. tit. et contra tuetur Cuiacius in Paratitlis ad tit. C. de rerum amot. et con. dict. furtivam, et rerum amotarum actionem famosam esse, quoniam delictorum omnium nomen est infamia. L. si non convenit 63. de furt. L. infamem 7. de public. iudic. verum, atque haec actio ex delicto nascitur, licet ad rei persecutionem pertineat L. si consilio 22. §. 1. ... h. tit. L. si tacitum 52. de re iudic. licet ambo 20.

§. 2.

§. 2. dum pensationem. Rerum verum est actionem rerum amotarum, sicut nec conditionem furtivam famosam non esse l. 3. §. sed et contra. ff. h. tit. licet enim omnium delictorum comes infamia sit, idem tamen est cum ipsa delicta, non cum res persequimur, cessat enim omnis ignominia in conditionibus, ut aperte ait Ulpianus in l. cessio ff. de 3C. et a et A. confirmat quod Stephanus Graecus interpres lib. 6. Basil. tit. 20. testatur a Rodolpho Fornerio lib. 2. rer. quot. cap. 29. quaesp. cum actio rerum amotarum condictio sit l. rerum 26. h. tit. recte dicitur eam famosam non esse et hinc non impediri in uxore coniuge dari; quamvis impediatur actio furti, quod olim est, ex honestandum censeo, ne quodammodo famosam inire videatur, nam quod licet Cuiacius velut pavonis dentem asperitatis tenens lib. 21. quaest. Pap. in l. 5. h. tit. pluribus fundamentis probare nititur actionem rerum amotarum, et condictionem furtivam licet non vere famosas, tamen quodammodo poenales, et quodammodo famosas esse: hoc quidem velit poenales, et famosas vocari actiones rerum amotarum in d. l. 2. C. h. tit. tamen convincitur, tum ex eo quod aperta vis sit obv. d. l. 2. tum etiam ex eo quod nidita est ex dict. d. l. 2. nunquam enim actiones quodammodo poenales et quodammodo famosas daretur in uxorem constante matrimonio cum tamen dari aliquando conditionem furtivam appareat ex l. 3. §. sed cum uxore h. tit. tunc demum quod, quod si istae actiones sunt quodammodo famosae; quoniam ex delicto oriuntur, et delictum tacite includant; arguerit quod, quantumlibet liberis, etiam opponatur etiam actio in factum, qua constante matrimonio res surreptas persequi licere dicitur in d. l. 2. quodammodo famosa dicenda esset, cum ex delicto oriatur, et tacite delictum includit: ergo dicendum est, nec actionem rerum amotarum, nec conditionem furtivam quodammodo famosas esse, et quoddammodo poenales: aut saltem si sunt eius qualitatis nullam in iure rationem habeant.

Nec obstat d. l. 2. C. h. tit. nam licet ex ea non leve fundamentum pro Cuiacio, et si renuat Donald. lib. 18. com. Don. cap. 8. litt. B. exculti videatur; ita sc. constante matrimonio non datur actio rerum amotarum; quia constante matrimonio nec poenales, nec famosae actiones dantur: ergo actio rerum amotarum est poenalis, aut famosa. Sed non est poenalis, cum solam rem persequatur, nec aestimationem ultra fiat solita, quantum vix in litem iuraverit l. 8. §. 1. h. tit. illam faciens quod sit poenalem; ut optime ad Accursium notavit Cinus ibidem, ergo est actio famosa. Tamen non inutiliter nodum solvendum putabam, aiens d. l. 2. sensum esse: divortii causa rebus a coniuge

Coniugi

contingi amotis actione rerum amotarum ex edicto criminali, quoniam con-
stante matrimonio actio poenalis, vel famosa, qualis est actio furti
competere non possit; ac proinde si agendum est constante matrimonio, in
factum danda est, non ostendat, nec ostendit, ob res divortij causa amo-
tas actio dari, quae tunc quae res amotae fuerint, i. e. constante matrim. ope-
tere non potuerat &c. supra dicta ex L. 27. §. 1. et fin. L. 1.
§. 1. si quis ttt. ac proinde quum fuisse rerum amotarum actionem in eum
casum specialiter inducta, sequitur, ut sic quasi fieret, ut rebus
divortij causa amotis danda est actio, quae alias ob res ablatis rep-
tas, vel raptas iure communi dari solet: respondeant quod impossibile in eum
casum edicto promitti actionem rerum amotarum; non autem dari ipsas acti-
ones famosas, et poenales, quae alias ob res surreptas iure communi da-
ri solent, reddita ratione in verbo constante, ex eo quod constante matri-
monio, quo tempore res amotae fuerunt, non potest competere actio famosa
seu poenalis qualis actio furti, aut vi bonorum raptorum, et similes,
atque inde nec tempore est agendum, fuisse danda, utpote alijs acti-
onibus deficientibus actio in factum; ita nec postea soluto matrim. aliqua
earum actionum, quae ab initio non competiit, dari possit: Propterea quod
optimo iure edicto perpetuo in eum casum specialis rerum amotarum actio
permissa dicitur.

Verum nunc quaerit quis quare actio rerum amotarum cum nec
famosa, nec quodam modo famosa sit, non datur constante ma-
trimonio d. L. 2. C. titt. et L. rerum 25. et L. ult. eod. titt. et
d. Sanctarum nihil in tractatione prius meminisse: dicendum tamen
est, id esse pendere, quod nec actio rerum amotarum datur, nisi furtum vere
factum sit L. 1. in fin. L. pen. h. tit.: nec furtum in quam factum esse
intelligi potest sine animo furandi L. qui iniuria 53. et furti §.
placuit 7. inst. de oblig. quae ex delic. nasc. animus autem furandi
in uxore licet aperte cognoscatur, cum divortij causa res amouit, ut pro-
inde quasi furto vere facto rerum amotarum actionem possit conveniri; ta-
men si constante matrimonio sine cogitatione divortij amouit furandi
animus, nec praesumitur, nec praesumi potest nec probari: nec enim in socio
furandi animus non praesumitur, quia potius suo iure uti, quam furti
consilium inire creditur L. marito 51. socio, ac proinde ita demum in
eum furti actio datur si constet per fallaciam, et dolum malo amouisse
L. rei 45. d. L. marito 51. pro socio, ita similiter cum uxor sine divor-
tij cogitatione, et de facto non divertens res amouit, potius iure communionis
et societatis per matrimonium, ut supra diximus, inite, quam furandi animo
amouisse creditur; nec potest probari per fallaciam, et dolum malo, animo
quo furandi amouisse impediente ratione matrimonij quod tunc uxori

doivi

doij. S. 2. h. tit. vndecumque iumptio furti deficiat, et probatio turpi a-
nimi honor matrimonij impediat, per furtum vere factum existimatur
nec actioni rerum amotarum, utpote quae in id istis in dicta, ut furtum vere
commissum sentiatur colligendum L. pen. h. tit. locus esse possit conueniat: ac
proinde aut vindicatione marito, aut actione in factum succurritur S. 2. C. h.
tit. L. rerum 25. eod. ad quam actionem in factum optime refert Cuiac.
vbi sup. sententias variorum in L. si servus 27. §. si cum maritus ad L. Aquil.
L. eg. vlt. C. rer. amot. L. eg. si mulier § 7. de donat. inter quibus inter vi-
rum constante matrimonio dicitur competere actionem L. eg. is Aquilia, et va-
ri coniugi, quae iure non est accipienda de propria actione, sed de actione in
factum proposita ad earum exemplum; ideo quae non in duplum datur, sed
in simplum L. vlt. de rer. amot. —

Nunc capit explicationem textus in L. vlt. §. vlt.
Verba in de dedicatione ubi cum Ulpianus explanaret caput illud legis Iuliae et Pap.
liberam nuptam patrono prohibens eo inuito diuortere, de quo late remitto ad
Cuiacium in L. eg. matrim. 51. de rit. nupt., diceret quod quodam qualitate
Patroni interveniente diuortij faciendi potestatem libertam permittit, unde infert:
si liberta ab inuito Patrono diuertat, postea quam patronus agat actionem rer. amotarum;
intelligitur patronus diuortio venisse, quia ea actio expectata, quae non solet, nisi ex di-
uortio oriri. Haec ergo rer. amot. actio, diuortio tamen interveniente intendi potest per
inde quod illi constante matre nihil quam locus est, imo quod plus est, si diuort. facto rer. amot.
iudicium vxori institutum sit, redintegrato postea matrim. soluitur iudicium L. vlt. h.
tit. quia non creditur diuort. causa a malo consilio amouisse, quae postea instauravit
matrimonium: sicut et marit. non intelligitur malo animo, diuortio reuocasse donationem vx-
ori factam, si postea matrim. instaurat leg. videlicet §. 1. de don. inter. redintegra-
to autem, et actio rer. amot., si iterum diuort. fiat L. eg. redinteg. 23. h. tit. quia per
matrim. instaurat. non extincta fuerat, sed sopita. — Verum his omnibus leg. vlt. §.
vlt. C. de furt. ubi si vxor a gabe et rursus, intra modo datum subripuerit marito; ipse maritus
rer. amot. iudicium agere potest. — Sed facile resp. cum Accurs. in illa. solut. quae leg. Cinus
ibidem, et alij interpretes. esse rer. amot. actione intelligi in factum; quae ideo ita lmpr.
appellat, quod datur ob res amot., quemadmodum actio mandati, quae competit in L. si mand.
59. §. 1. mand. contraria act. de dolo in l. 1. C. de dol. non quoniam sit vera actio de dol. sed
competit ob dol. quo se nimium et ingerat explicand. est text. in l. si quis 52. §. ipsa 2. de fur.
Tertium diui Vid. const. matrim. vxorem, quae spem suam tulit deci act. rer. amot. h. quod
ad proinde explicatur in factum ob res amot. Ulpianus tamen cogitat diuort. opem tulit; ing.
ergo clarior sum. —

Ex his facilius fit transitus ad nostrum text. quaeritur. n. tamen quis vxor marito moriente,
quid amouisset, tamen non diuort. sed mortis causa quid subtraxisset; posset ab herede mariti
rer. amot. act. conueniri: an vero alia actione conueniendam, et sic fictum videbatur cum quae vxor
cum iniquius soluto matrim. respiciens vxor suarum faciat; non autem in causa mortis, quae in causa
diuortij rer. amot. actione possit conueniri; et quod facto ab vno causa ad aliud ad instar donationis
mortis causae, promissio est etiam inter coniuges donationem causa diuortij dicitur in L. eg. redintegrationem

in §. fin. cum multis alijs. Et licet ex his [illegible] ex Auctoritate authorum, neque in dictis locis
vere, Paulus ait, heredi mariti restituere causa, vel petitione hereditatis, vel act. ad ex-
hibendum, vel condict. ex iniusta causa; ei tamen rei amotae actionem non invenimus,
declarabat eam non competere, dat ergo prima remedia iure [illegible] quae
confirmatur ex L. si pars. 22. §. ult. ff. tit. cum enim petitio here-
ditatis adversus eos competat, qui pro herede, vel pro possessore rem hereditariam
illicite [illegible] possident L. Regulariter cum seqq. ff. de petit. here-
ditatis, quae rem marito morienti subripuerat possessionem possidear, neque
L. qui interrogatus 21. §. 2. ff. tit. de interr. [illegible] interrogata respon-
deat, nihil aliud respondere possit, quam pro herede, manet in eam
actio petitionis hereditatis dari dicitur, Deinde dat Paulus act. adex-
hibendum, quemadmodum, et Iulianus in L. si is qui 22. §. ult. ff. tit.
cum enim actio ad exhibendum praeparatoria sit cuiusque actionis realis L. 1.
et passim ff. ad exhibend. et quam est, uti illa est, utique amovens detinere
heredi actionem, vel petitionem hereditatis, vel act. in rem specialis, ipse
qui adit. [illegible] hereditatis dominus factus est. Tandem adiecit Paulus
in Auctoritate, et denique quoque condict. ex iniusta causa; cuius ratio
Paulus in L. penult. C. de condict. ob turpem causam. Utrumque opinio ea
fuit, illud, quod ex iniusta causa apud aliquem sit, posse condici; et
similiter condici posse, quod uxor morienti marito amoverat, propter
quod apud eam ex iniusta causa sit, quamvis, et ob rei amotae constante
matrimonio [illegible] condictionem locum esse dicitur in L. rerum 25. ff.
tit. in quo illud singulare admitti fuit, quod uxor inductum est, propter
quemadmodum condictio furtiva manet, Regula dare dominus, [illegible]
rei vindicatione, neque velit dominus experiatur L. 19. de condict. furt.
§. ult. inst. de oblig. quae ex del. [illegible] tamen alias condictio domino
dari nequaquam ex rei vindicat. §. [illegible] inst. de action. ita similiter ad
res quocunque tempore ab uxore amotas, h. c. constante matrimonio, sive divortij
sive mortis causa subreptas, datur marito, vel eius heredi, condictio
sit [illegible], et L. 22. §. 9. ff. tit. L. rerum 25. eod. vel actio
rer. amot. quae etiam est condictio L. rerum 26. de act. rer. amot. [illegible].
enim amotio furtum est L. 19. 1 cum similib. ff. tit.

Secundum hoc ergo proponi
[illegible] causa, quod uxor morienti marito, quae amovit, [illegible] cum [illegible] mariti
heredi actiones amotas persequendas, vel petit. hereditatis, vel act. ad-
exhibendum, vel condict. ex iniusta causa; actio autem rer. amot. denegabi-
tur: nec enim [illegible] permittitur, cum mortis causa res amotae fuerint
ac cum fuerint amotae causa divortij, ut ea optime ait Cuiacius
ad Papin. in L. 9. ff. tit. et in Recitat. ad tit. C. eod. cum mortis causa res
amotae fuerint, furtum non fit, quia uxor [illegible], cui fiat, neque nec fit

mariti

in casu mortis marito; cum non est animus mulieris, ut marito subripiat: non etiam hereditati; quippe non dum heres, nec dominus erat: non etiam hereditati; quia hereditati furtum non fit Leg. 2. in prin. ff. de crim. expil. hered. L. hereditati C. de furtis. Unde earum rerum amot. actio tunc solum locum habet, utrum contra dominum, cui furtum vere commissum sit: hoc cum quod furtum vere non committitur, recte dicitur illam denegari, non solum directam, sed etiam utilem: tenuerat licet demum, nec enim aliud animadverto ex Leg. si mulier 2. 2. tit. nisi quid ibi ideo datur utilis actio rerum amot. in uxorem, quae in vita viri desperans aliquid subripuerat, quia ex divortium fuit, et matrimonium valuit: quo casu cum non videatur danda actio directa, quia mortis causa subripuerat, datur utilis, quoniam divortium fuit, ac matrimonium non valuit, ut ait Cujac. ubi supra.

Sed fortasse alicui dubium videbitur, expilatae hereditatis contra uxorem non agitur, cum non marito, nec heredi, sed hereditati res amotae videantur, atque in eum casum, quo soluto matrimonio res amotae sint, nihil impedire dicendum erat expilatae hereditatis agi contra eam: quemadmodum dicitur soluto matrimonio amotae furti actionem non denegari dicitur in L. 3. in prin. d. tit. Et resp. est, hoc ideo fieri, quia licet uxor respiciens in tempus mortis mariti, atque in iacentis hereditatis res amovit, tamen vivo marito contrectavit, quo apparet sicut divortii causa amovent, licet in tempus soluti matrimonii respicientes id fecerint, furti non tenentur, quia constante matrimonio contrectavit, honor quia matrimonii impedit, contra eam actionem famosam dari ex poenalem: ita in uno casu, quia constante matrimonio uxor contrectavit, licet in tempus soluti matrimonii, et iacentis hereditatis res celaverit, expilatae hereditatis non potest contra eam impedienta honore matrimonii, nec sine existimatio datur. Secus autem in Leg. 3. si iam mortuo marito quid iacenti hereditati subripuisset, tunc cum a morio, contrectatio vel soluto matrimonio fieret nihil impedit illam expilatae hereditatis agi: idque supplendum putamus in ff. d. tit. huius legis, ubi ideo fortassis huius actionis Paulus non meminit, quia is illi animus, ut remedia ordinaria quibus heredi mariti contra uxorem consultum erat referret, non extraordinaria, quale est cohertitio criminis expilatae hereditatis l. 1. § 3. de crim. expil. hered. (quod non videmus ab interpretibus animadversum) mox. in L. pen. de crim. expil. hered. et in Leg. adversus 4. C. eod. tit. et in Leg. quamvis 17. C. de furt. quibus expilatae heredit. crimen contra uxorem defuncti intendi non posse dicitur, accipienda in eum casum, quo constante adhuc matrimonio contrectaverat; non eum casum, quo post mortem mariti subripuit, quod indicat L. heres 33. de neg. gest. ubi ad eiusmodi argumentum et arg. quod in his omnibus iuris. de ducitur ab actione furti, dum dicit non posse agi expilatae hereditatis contra uxorem. quia nec posset actio furti: quod falsum esset si res contrectata fuisset soluto matrimonio ex d. Leg. 3. ff. tit.

Ad Textum in L. quae sub conditione 8. ff. de Condit. et Demonst.

1. Conditio iurisiurandi in institutione, Legati, vel fidei Commissi adiecta remittitur a Praetore, ut probatur ex textu in L. conditionum 20. L. scripturam 26. de Cond. et Demonst. L. libertas 22. de bonis libert. L. siquis 13. § qui ita ff. de statu liberis, L. Servus 36., L. 12. de Manum. test. L. 29. § 2. de legat. 3. L. 29. § 2. de mil. test.

De huius Iuramenti remissione ergo, et ordinationes sup. dictis locis scripserunt Doctores, in primis ratione ad d. L. 8. Cuiac. in Comm. eius d. L. et L. 6. 50. tract. Cap. 1. Franc. Sarmient., et alij ab eis relati lib. 2. select. Cap. 3 Antonius Fab. in Rat. ad L. siquis cum deuitur 39. Ad Suae iur. Last ca. L. 2. select. Cap. 1. et C. 24. Donellus A. C. 32. Ubi Donellus dicit. M.

Decissionis Ratio traditur a C. Segantea a S. C. in nost. textu

2. Sed subtilis quaestio excitur, in praeventione oportet, scilicet an remissio a Praetore sua iurandi facta, vel datio sub eo imposita conditione praestet, et heres non statim fiat institutus sed adimpleta Conditione. et licet Gl. in §. fin. eius d. L. Cum Antiqua affirmat conditione dandi, vel faciendi omnino subrogari, ita ut non antea heres institutus sit, quam si det, aut faciat; tamen contraria Sententia admittenda est quam defendit Costa d. Cap. 20. aliis adductis a Natus a Saxon. lib. 2. num. et praecipua fundamenta quae conducunt ad pluries iurium intellectum ea sunt. — I. quia quoties aliquid a Testatore cum iuramento adhibita Conditione, si iuraverit praecipitur ius iurandum tantum in Conditione, non vero factum textus expressus in L. siquis ita 13. § qui ita, ff. de statu lib. et pro hac doctrina facit L. lege scripturam 26. de Cond. et Dem. omissa emend. Cuiac. hic, qui legit ex ea scriptura, si iuraverit se viginti daturum. Posteriora enim sequenda est vulg. lectio, et ex eo deducendum iuramentum sub Cond. si dederit vel fecerit, aut cui, cui ita legatum est ostensum, unum tantum

Adde Bald. in Repet. L. 20. de C. et Dem. quae iacet post. §. mustum. inst. et inv. stip. Pag. 482.

Explicatur L. scripturam 26. ff. Cond. et Dem.

76

Conditionem habere si iusiurandi abest, duas p.° quaestio remittitur, et potest conditio iusiurandi, 2ª vero eaque modo debet adimpleri; hoc est datio, vel factum =

Rursus si datio, vel factum remisso Iuramento contineret Conditionem duo absurda sequerentur, 1 quia Praetor p. voluntatem Testatoris fecisset, defendendo aditionem, usque adimplementum conditionis contra testantis dispositionem qui conditionem non praeuit in facto, aut datione, sed potius in Iuramento ex d. § quia ita 2. quia si interim decederit legatarius, non adimpleta conditione remisso iuramento, nontranssiret legatum ad heredes eius ex l. quand. dies leg. ced. Contrarium autem docet Costa in l. qui B. § final. test. tt.

Explicatur l. libertus 20. ff. Bonis libert.

Qua verissima opin. ad mina iuvum accipit nobis etiam Iuliani responsum in l. libertus 20. ff. Bon. libert. ubi proponitur Patronum fuisse a liberto heredem institutum sub conditione iusiurandi, quam Praetor remittere solet, docet I. C. non posse Patronum bonorum possessionem contra Tabulas petere cum statim fiat heres, que ea ratione procedit, nam cum iusiurandum semper condit. comprehendat: non vero factum sub eo impositum recte I. C. asserit Patronum statim heredem esse, nec posse bonorum possessionem petere.

Nec obstabit si dicas exigi licet patronum contentum esse quia conditionaliter facere quod expressum erat sub iuramento ad minus modaliter cogetur a Praetore, et si grabitur portio illa debita, nam Reip. patronum hic potuisse gravari, cum in maiori p. instituerit eum.

Explicatur text. in l. facto 63. § si. ad s. 6. ff. ad Trebell.

4\. Rursus ex eadem doctr. explicandus est textus in l. facti 63. § si dandos ad Trebell. ubi heres scriptus ea condit. ut dederit, quam plurimum difinit ab eo cui conditio adscripta est, quam Praetor remitit, hoc est conditio iusiurandi, nam in specie ratio pecuniae praestandae ut hereditas adiri posset. in 2ª autem sic striuns praedictum committat. heredem Praetor condit. remitat, tunc enim heres erit =

Sed, d. hanc doctr. docet § quoties d. l. B. ex quo p. tamen quam heredem esse, quam si faciat, aut det, testator iussit: ergo factum, aut datio conditionem continet, et iusiurandum. Resp. ex sic. Castrensis in d. l. B. et Alciat. in l. 2. eod. tt. quoties conditio iusiurandi remititur a Praetore heres institutus hereditatem adire non poterit: sed

bonorum

bonorum possessionem petere secundo Tab. ea ratione, nam cum heres institutus sub condit.e non alitermore Civili posset adire hereditatem quam si conditio fuerit adimpleta, recte dicimus condit.e deficta hereditatem non posse adire, nisi iure Praetorio ut ex... in d. §. dandum. Secus autem dicendum in aliis Conditionibus; quas Ius Civile improbat, veluti turpes, aut impossibiles: tunc enim iure Civili adiri poterit.

Ex quibus Constat intellectus ad d. §. quatenus in illis Verbis actiones hereditarias, non alias habebit, quam si dederit, aut fecerit. nam licet a Praetore bonorum possessio acceperit antea quam datio, aut factum adimpleatur, tamen exercitium actionum hereditariarum non aliis habebit, quam si dederit, et ad impleat, quod Praetor iussit; ut demonstratur in L. Meminimus 94. de manum. Test. cum aliis. Explicatur L. Antistius Labeo 62. ff. deacq. her.

5\. Ex qua doctrina intelligendus est ... in L. Antistius Labeo 62. de acq. her. ubi conditio iuris iurandi non remititur a Praetore: sed ibi ponit, ut heres iuraret, ut iure Civili posset adire hereditatem, nam si remititur ius iurandum bonorum possessionem accipere debebit. Praetor enim remittit ius iurandum, si heres iurare noluit, ceterum separatum sit; cum in eo cessent rationes edicti non prohibentur iurare ... Duarenus in Parapho. ad tit. ...m de Cond. inst. Cap. 4. quam seq. Ovalle. ubi sup. Sed tamen aliter ... intellexit ... L. 62. reprehensus aut ... 1. sect. 2. ap... sup.

6\. Deinde interpretatur L. Municipibus 97. de Cond. et Dem. ubi Cond. ius iurandi possibilis est, et adimpleri debet, sed omis. solut. Quaest. sup. ... ex Iulio ... cont. 6. ... 46. quam licet non ... sequitur Vallen. 2. illust. tract. 2. Cap. 25. ... affirmat condit.em possibilem esse, cum possit adimpleri per ... Municipij ... Sed non negat a Praetore remitti ex d. L. 8. adde ... 2. apud ... Glos. 19. n.o 159.

Sed hinc oritur ... adquid enim affirmatur possibilem esse Condit.em quid quae operatur displicere, ... Cond. eundem habeat effectum, ac quilibet impossibilis, cum remitatur a Praetore manente pura dispositione, ... licet sub clausulae ... arguit Ovalle. ubi sup. et dicendum est multum differre Condit.em ... impossibilibus; ... non ... impossibilitatem dispositionem aliquam ... et possibilem Continentem ...

Dicebant

libera, legatu potuit purum remanere, cum separatum esset a cond. quia enim dicta in hac condit. iuris iurandi, si iuraverit tertio centu dare, non datis ita coniuncta est cum condit. requirit ut sequatur eius narum, ita quod si impossibile erit ius iurandum, et datio impossibilis fuisset, et contra in d. recte I. C. in d. L. munici-pib. de possibili non de impossibili cond. disputavit. Notandum vero est ex Cicerone in Pretura urbana ipsum pretorem adeun-dum ad remissionem huius iuramenti: sed postea in istorum iuramento generaliter a Pretore fuit remissum, quod insinuare videtur I. C. in d. L. lib. §. de hoc iure et notat Cuiac. de Cap. 1.

7. Poterit etiam con-siderari mea in L. si quis in quibus 112. §. ult. de leg. 2. ad propositum nostri dict. licet late explicetur a Guarr. in cap. quemadmodum pactum 1. p. §. 3. de Testam. ponit I. C. ex Const. Divorum Severi, et Antonii iusiurandum contra vim legum test. scriptum servandum non esse, ergo non remittitur a Pretore: si quidem vana Constitut. dupliciter potest intelligi, aut de condit. iurisiurandi, ut in L. lib. hoc tit. aut de iuramento interposito intestato inutroque, cum non est in conventione, neque in eo dicendum verum imperatoris constitutum, cum Pretor tantum amoveat a iuramento resultantes: quia si sponte iuraverit, et iuramentum sit contra bonos mores adhibi obtemperandum varia est constitut., vel pot. intelligi, quando testator aliquem instituit, et ab eo iuramentum accepit de aliquo faciendo, quod legib. obstaret; nec enim impp. ad observantiam huius iuramenti relaxarunt L. ult. ff. ad Muni-cip. principes enim seculares possunt interpretari vim, et potestatem iuramenti explicando nullam ex eo constitutam fuisse obligationem Guarr. de loco.

8. Licet autem ex supra dictis iam constat nulli iniungi de remissione a Pretore impetranda, quando quidem non conceditur quod insinuare videtur I. C. in L. non dubitamus 20. verbo plerumque de cond. et demo. et omnes ibi addunt in app. agnoscit in causis vero liberatis ius iurandum pro causa liberantis adim-plendum est veluti si quis dictum liberum esse iusserit, si iuraverit tertio centum daturum, tunc enim iuram. oblato, statim donum liberatis consequitur, quod adverbii intelligendum est mea in d. lib. 36. L. si quis liber esse 12. §. ult. Menum. testi si quis sit a 13. §. qui sit a dd. stat. lib. L. 29. eod. tit. si specialitati ratis ut leges faverunt in dd. iurib. in eo consistit, ut ipsius, et facilius ser-vus libertatem consequatur, nam si remittitur iurisiurandum necesse

debebat

deuabat dotem, et facere; quod dicto [illegible] est, inde ad [illegible] quod
est iurare [illegible], et hoc modo itaque liberum coniugium.
[illegible] docent Bonetus, et Cuiac. Vbi sup. et lib. 13 obser. Cap. 22.
[illegible] obiicien-
dumque quando contrahentes [illegible] .10. opponit Duar. Vbi sup. dicit 9
enim aliquis ex timiditate, aut nimia superstitione [illegible] [illegible]
ad remissionem iuramenti, quare ipse [illegible] affirmanti [illegible]
iurandum esse, quin imo et aliquando cogitauisse, [illegible] [illegible]
[illegible] ratio eadem prohibitionis redit, atque consequenter deberet
prohiberi; et tamen contrarium docemus, in [illegible] iurando
et praecipue in [illegible] remedium
iurandum eod. tit. = Sed [illegible] differentia est inter
haec duo iuramenta, iuramentum enim de quo in tit. de iure iuran-
do maximum remedium est litium expediendarum, vt affirmat
d. Cons. [illegible] eod. et ideo [illegible] hominum exigit ne hominum
superstitionem [illegible] [illegible], at vero [illegible] qui ne
conditionem iurisiurandi in institutione heres, non adest vtilitas publica,
quae iuramentum expostulet, contra [illegible] enim id, quod iusta est
a testatore heres [illegible], ideo quasi nulla vtilitas ad
ferens tale iuramentum, a Praetore remittitur docet Duar.
vbi sup. [illegible]
[illegible] Hic similiter [illegible] quaestio, vtrum in contractibus, sicut in te-
stamentis iuramentum remittatur a Praetore, proinde [illegible] ali-
[illegible] [illegible] in d. l. si quis, [illegible] et [illegible] Fab-
[illegible] ad d. L. si quis 39. [illegible] existimant [illegible]
remittendam, tam in contractibus, quam in vlt. voluntatibus cum in vtro-
que eadem sit ratio prohibitionis. Cuiac. vero d. lib. 5. obs. cap. 2.
et [illegible] Repetitiani in d. l. si quis, [illegible] [illegible]
[illegible] vltimam voluntatem a contractibus, in quibus [illegible]
iurandum [illegible] sequente [illegible] [illegible] lib. 3. quaest.
[illegible] vbi [illegible] [illegible] familiae, qui contrahi solent [illegible],
[illegible] iurandi [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], qui ab [illegible] iuramento [illegible] [illegible] 11.
[illegible] Qua doctrina admissa venit intelli- intellect. L. si quis 39 de
genda [illegible] [illegible] L. si quis 39. [illegible] vbi iuramentum remitti- iuran.
[illegible], q. [illegible] [illegible] cap. 32. [illegible]
[illegible] in d. L. 39. [illegible] iuramentum [illegible]
[illegible] contractibus [illegible] [illegible], vt docet Cuiac. sup. =
[illegible] 12.
[illegible] L. [illegible] [illegible] intellect. L. 29. de
[illegible] dote praeleg. =
[illegible]

86

ille, cui Pater voluntatem declaravit, iuravit, nec remittitur, a Praetore commentum. Resp. quibus nec erat Legatarij, vel heres, sed alterius cuiusdam, qui Patris voluntatem declaravit quique iuravit, et plenior fides ei adhibeatur.

13. Intelligendus est etiam Textus in L. si cum Patrono, ff. de Comun. Utrigg. iudi. ubi iusiurandum non remittitur a Praetore, quinimo servatur, quia a contrahentibus fuit interpositum.

Intellect. L. si cum Patrono, ff. de Comm. Utri. Iud.

14. Atque explicationem eligendi Text. in L. Cum Pater § filius matris de Legat. 2. ubi filius matris heres institutus, et rogatus de restituendis fideicommissis, cum iusiurandi de relig., hoc est, interposito a matre iuramento, cumque postea testamentum nullum fieret, quaerit I. C. an mater teneatur ad praestationem fideicommissi cum succederet, ex I. C. Fenill. et Resp. cogendam esse matrem fideicommissa restituere: ergo iusiurandum non remittitur a Praetore. Nec satis facit qui dixerit matrem sponte iurasse, cum I. C. affirmet ne illam in cogendis eius ad praestationem fideicommissi virtute eius necessitatem praestari nihil difficultatis. Resp. cum Cuiac. & Resp. Pag. in d. § Filius. Ubi non iuramentum non fuit praestitum a matre: sed potius a filio testante, ut ita dixit, per Deum rogo te Mater, fundum illum Lucio Titio restituas, vel aliis formulis, quas addidit Cuiac.

Intellect. Lg. Cum Pa. ff. § Filius de legat. 2.

Sed quoniam ita testamentum inutile reddunt, nihil deerat, etiam fidei commissi verbis relictum, quomodo hic dicitur fideicommissum a Matre. R. quia inquit Papinianus eius voluntatis expressa omni non eius preces filij ad omnem successionis speciem porrectae videbantur, pro recte videntur, hoc est, sive ex testamento sive ab intestato matri filio succederet, omnino fidei commissum praestaret, ea enim est voluntas eius, quique praeiuratum religionem ut fieret observarent, et dicta est, et praestabit ergo fideicommissum mater, tanquam ab intestato relictum, sed non matris repudiaret succedentes in locum eius ad bona filii necessitatem praestare, quod rogati non sunt. Lib. 2. § Alius de leg. 3. ibi Cuiac.

15. Quo autem remitterentur in Iure Ius Iurandi Repen... Azo ... Reyns, venibili ... pericum contractus aliquando esse admittendum, quod nullo actione de ... iuramento et alia est quasi initium, et si remittitur iusiurandi, conditio ... parendum est. dic. L. ... § siquis.

Iurisd. Lib. sing. 29 ... anno.

Sed ... remittitur ... reciproce ... de Cond. et Dem. ubi instituta sub duabus Conditionibus, veluti si non nupserit, et alia, remittit una nonne remanebit

17. ... L. ... ff. ... Intellect. ... Cond. et Dem.

parere

parere = Resp. inbox cum licet dux sint condit. et tamen vitor. pactos harum delig., quæ nuptiis habet, et impedimentum tollit, una tantum conditio vindicari debere vetitum verborum affectum si si nupserit fundum cum moritur, lego, hic est sensus, si usque ad ultimum vitæ diem vidua permanserit. quæ cond.º quia ita accepta obstat nuptiis remittitur, ac proinde remissa una non tenetur al. teram parere. Aliud erit dicendum si huic conditioni si non nupserit testator adiecerit alium diem certum, vel incertum, qui nihil per. tineat ad laborem interp.em et extensionem conditionis iniunctæ mu. lieri, uti dixerit, si non nupserit per quinquennium, vel postquam navis ex Asia venerit certum dato. quo casu conditio si non nupserit remittitur, alia vero quæ non conducit adque ducendum, et extendendum alium adimpleri, et expectari debet. d. §. mena etiam conciliatur cum text. L. B. §. si quis ita citat. sup. V.º L. 2.ª § ad eos ad L. Falcid. ibi, idque est si ius iurandi conditio. 3.ª quæ cum antiquitas ponderata demonstrat ab intest.º succedere, cui conditio remittitur. =

Hæc sunt, quæ propria ad hanc nostram L. pertingerit in se unius. alia sunt, quæ licet extranea tamen adea transitum fieri potest, veluti ad illam, an ius iurandum, quo liberti a patrono coguntur, ne uxores ducant sit remittendum. 3. Q. L. adigeat. §. ult.º Iurir Patron. =

Secunda quæstio de iure iurando operarum a libera. to exhibito ad d. L. et per ius iurandum 13. de accept. L. ut ius iurandum 7. de operis libert. =

Alia vero quæstio canonica quo modo potestatem in iure iurando potest quis abire ad L. ult.am ad Municip. V. Covarr. in cap. quamvis pactum 2.ª cap. 3.

Deinde inid. B quæ sup. in contractibus non remitti ius iurandum ex Cuiacii, o in aliis opinione per textum in L. 39. de iure iur. pro fixim, inducitur text. in L. B. §. et in mortis causa de cond. inst. cum sc. mortis causa donatio, quæ a duorum dependet voluntate contractib. equiparetur. arg. L. inter mortis ff. de don. causa mor. Quæ de quibus difficultas oppressit plures, quos dabit Spin. de test. Gloss. 19. n.º 139., qui resolvit aliquando eas donationes inter absentes, alias inter præsentes celebrari Glossa in L. 1. C. de don. causa mor. cum legatis equiparentur l. fin. C. de Don. causa mor. L. Marcellus 15. L. Iliud 37. Cod. recte poterunt inter

absentes

adventes Consilii, tunc iuriurandi, ii adiit sancta, Ecclesia
authoritate evaneret; interdum ipsi eius Senatibus dependens
ab utraque voluntate nullatenus.

An Iuram. possit confirmari pactum de viuentis here ditate. omnino Consulen. d. Seraphin. & ... [illegible] ... ptotum

AD TEXTVM IN L. DV[M]
Vlt[im]a C. De Pactis.

Huius L. vlt. C. de pact. celebris est apud interpretes. Dum non satis decem dierum prescriptio elucidari poterit: grauissima tamen in ... interpretum temeraria ... [illegible]. Statuit igitur Iustinianus Imperator nullo modo admittendas pactiones super viuentis hereditate, tanquam odiosissimas, et omnes ... [illegible] plenas, eo ignorante, de cuius successione agitur. Quam decisionem late illustrant post antiquiores interpretes Petrus Gregorius lib. ... Syntagm. cap. 9. cum seqq. Molina in ... tr. 3. q. 5. Mirandula lib. 2. ... cap. 17. Paduinus lib. 5. ... Corras lib. ... in ... Connanus lib. vn. epistolicar. an. 2 ... Gomezius in L. 22. Taur. Castillo lib. 3. lib. 3. ... cap. 9. Menchaca controuers. illustr. quaest. 3. Robertus lib. 1. rer. iudicat. cap. 19. Franciscus ... lib. 6. q. 23. ... cap. 5. q. 11. ... cap. ... art. 30. Cumanus lib. 3. Variar. resolution. tom. 1. q. 23. et in ... volum. 1. disp. 6. q. 55. Brugner in notis ad decisiones Menochii n. 23. Ragnellus ad Instit. in ... Cuiacius in L. 2. §. final. de his qui ... vindic. et ad Papin. in L. ... donat. 29. §. vlt. de donation. Antonius Faber et error. decad. 12. error. 2. ... ad Fabrum lib. 1. tract. 29. nec Valentinus lib. 1. illustr. tract. 3. cap. 2. n. 6. ... de acquir. hered. cap. 8. n. 12. ... decis. ... 52. n. 21. ... Sicardus, Cagnolus, Bolognetus, et Donellus in ... et in L. ... pactis 58. C. quod cum aliis, quos congessit Meius in Systemate ad ... [illegible].

Cuius L. ratio est, quia cuius viui ... non sit hereditas L. qui hereditatem 1. ... L. viuenti 27. L. qui superstitis 94. de acq. hered. ex quo intelliguntur ... in L. 1. de hered. vel act. vend. L. ... hered. L. 1. §. ... pubes 21. ... bonor. L. 2. §. ... de ... L. ... quis 25. §. ... nominatiuus 6. de acq. her. L. ita tamen 27. §. ... ad Trebell. ... necessarium non sit effectum induci dominium ... verum est; merito pactum eius rei, quae non dum in rerum natura est, quamque expectare ... non est, minime sustinetur L. 1. de hered. vel act. vend. Quare autem ... pactum non solum ad ea, quae actualiter existunt, verum, et ad futura extendat

— ... L. ... hered. 1

l. heredi 22. §. in [illegible] l. pactum ff. de [illegible] l. in

quinque [illegible] [illegible] dicitur [illegible]

l. neque ff. de contr. empt. et donationis q. l. si quem 3. C. de do-

nation. non poterit spes hereditatis pacto comprehendi; sed ne-

cessum est, ut actu aliter sit hereditas l. cum hereditatem 7. de he-

red. vel act. vend. ratio est, quia cum divinum id esse inconsideratum

ut vendi, donari, hypothecae nomine obligari, legari, paciscive

circa possit; intelligendum est de ea spe relicta, non tamen desperata,

et contra bonos mores: ergo cum spes alienae hereditatis sit

exoptata ppter alienae mortis captandae, d. l. 1. §. si impuberes

decesserint. bonor. l. 1. §. 1. ubi pupillus educari debeat, merito

non est in consideratum ut circa paciscipossit, et non solum interim

maligni, et ominosi voti plenum pactio nulla est, verum et acti-

ones hereditariae, si ad eum, qui pactus fuit expectant, dene-

gantur, et bona, ut pote successionis indigno eripiuntur; adeo ut

etsi de parte tantum pactus sit, tota successione privetur, et fisco applicetur

l. donari 29. §. ultimo cum l. seq. de donation. l. 2. §. fin.

de his, quibus ut indignis. — Nec obstat in hanc partem

text. in l. Rescriptum C. ff. eod. in qua heres ex eum aliquam

et partem hereditatis amovit, eius tantum partem, in qua peccavit,

commodum amittit, et fisco cedit, quia quod non est poena ultra

delictum porrigi, cum fundamentum distributivae iustitiae sit,

ut servetur proportio inter delictum, et poenam: ergo in praesenti si

quis paciscatur de parte hereditatis viventis, eius tantum partis commodum fisco cedet, non vero toto successionis commodo privari debet

qui in parte tantum peccavit, ne ultra poena plus sequatur, quam poena-

lis reatus exacerit. — Dictam obstrem [illegible] non debet ex eo,

quia in d. l. 6. cum peccatum consistat in amotione, et pars tantum amota

sit, in ea tantum peccatum est, ideo eius partis tantum commodo privatur

heres: plura notat Ebarra Cavallo in cap. Rainaldo testam.

2. p. n. 63. At in praesenti etiam si de parte hereditatis paciscatur

totam tamen hereditatem quasi eius incubus inhiavit, spe ergo im-

proba totum deboravit: ergo toto est indignus, qui captandae mor-

tis nefarium concepit votum, quippe qui hominem, cuius successionem exposuit

totum afficiat, licet de parte hereditatis illius fecerit conventionem

ita Cuiacius in d. l. 29. §. ultimo. — Nec 2. obstat text. in

l. nec nos 4. C. de captivis ubi pactum de hereditate eius, qui ignora-

batur an viveret, impunitum est: nam cum Cuiacio in d. §. ultimo

Resp. est, ideo impunitum esse, quod filius, qui pactum fecerat,

successisset, fiscus enim ab eo auferret, quamvis Aleiatus in praesenti

n. 31. cum Cino, et Baldo haec negent. —

Sed

Sed adversus nostri textus Senteq. obstat textus in L. ea 3. §. Illo. ff. pro socio. in qua qui societatem contrahebant, conventionem ita fecerunt, ut utrique hereditas alterius ex sociis obveniret, cum mortuus esset: quae conventio quamvis communicaturam viventis hereditatem, non reprobatur. ergo. = Sed facile respondetur. in ea specie . . . incerti hominis successio, hereditas quae conventionem generaliter facta fuisse, in qua cum non concipiatur captandae mortis votum, in exitu, nec effectus eius qui . . . tionis despectus est: at textus noster certi hominis successionem loquitur, . . . cum causa, adversus quem fortunam & bonos mores excogitet, votum & captandae mortis alicuius conspiciat, ratio . . . , ita intrare notati sunt, Menochius in practi. Donellus . . . 3. Achsting n.º 32. Brunneman in caut. 2., a lecti 30. Item Gregorius lib. 42. Sintagm. cap. 6. n. 21., Curiac. & . . . Faber in Ration. ad textum in d. §. Illo. obi. Gothofredus lit. C. . . . Hunnius lib. 3. Variar. tract. 2. q. 73. et 75. =

Secundo obstat textus . . . in L. nam hoc 2. ff. de hered. vel act. vend. ubi eodem modo, quo quae captura licite vendi potest. ita et spes hereditatis viventis: ergo pactum de viventis successione continet spem iam admissum, inutile non exit. Augetur quae difficultas ex comparatione, nam ibi . . . ang in d. L. 11. comparat spes hereditatis spei retis, sed haec spes retis venditur antequam retis jaciatur: ergo et spes hereditatis antequam testator moriatur vendi potest. = Cui difficultati Antonius Fab. in Rationi ad eum textum; et Hunnius d. q. 13. celta accipiunt et spes hereditatis incertae, iam defuncti, quae cum in rerum natura sit, in vendit. cadit, sed scrupulus statim nascitur, quod cum testator defunctus est, nam actualis sit hereditas, spes hereditatis non est; sed Ulpianus agit de venditione hereditatis in spe: ergo non agit de vendit. hereditatis defuncti iam delatae, ut putabat Gothofredus in ead. L. lit. et quia in ea spes considerari posse non potest. = Sed facile textum accipiamus de hered. defuncti iam defuncti, non dum tamen ff. vel non conditae, delatae, cuius hereditatis spes tantum est quae improbabiliter obvenire potest in venditione origine venit, sicut . . . incertae spei . . . . =

Eodem modo intelligendus est textus in L. 20. § illud 20. de hered. vel act. ex parte iam defuncti ubi ponit

Ulpianus,

Acceptaque hereditate a Patre instituti, eiusdemque filio pupilla-
riter substituti patris iam defuncti hereditatem vendidisset: du-
bitatur an in illa venditione hereditas vendita quoque intelligatur; et re-
spondit non intelligi venditam; quia alia hereditas, et aliarum est:
nisi actum sit, ut vendita quoque intelligatur, venditam intelligi; ma-
xime, inquit, si iam delata est: ergo et si delata non sit pupilli
hereditas, quia sc. adhuc in rebus humanis sit, recte in venditionem
deducitur itemque. Verbum maxime sententiam non restringit, ut in
L. si mulier 37. ff. de donatione inter vir. et uxor. coniuncta L. si ...
mus 27. §. sicum Marito 30. et L. mulieri §. ad L. Aquil.
... L. ultim. de novatione iuncta L. huic 21. ... -
Cum difficultati frequenter dictum. Verbum illud maxime
sententiam restringere, quod aliquando contingit in L. usucapio-
nem 9. ff. de usucap. iuncta L. Servus 43. §. incorporales
de acquirenda rer. dominio: cum aliis Caldeira lib. 2. de
erroribus Cap. 2. n. 9. ita in d. §. illud Verbum maxime restric-
tionem inducere, ut eum casum tantum complectatur, quo iam
delata sit. notant Cuiacius in d. L. 29. §. ulti. Faber
in rationi. ad hunc textum: Froncovita d. a Sicer. 30. Petrus
Gregorius lib. quadraginta. Cap. 9. n. 6. Magnetus in prox. anti-
Aliatus n. 98. Quibus tamen omissis facile est ponderasse
Ulpianum in dicto §. illud tantum adfirmare impuberis heredi-
tatem intelligi venditam, maxime si iam delata sit: Consequen-
tia erat legitima deducenda haec est: ergo etiam si non dum
delata sit, venditam intelligi; quam tamen suppositis terminis
habilibus sc. morte pupilli, ut verum adquiritur; nam et si tunc
nondum delata ob conditionem institutioni adiectam hereditas
sit, recte sperata vendi potest; cum enim haec ditas debeat
ut si emptio L. 1. eod. ergo defuncto pupillus eius debet
ut si emptio ita accepit Donellus in prox. n. 6. Faciunt Cent. 5. q.
12., et Olunnius d. q. 13.

Sed gravitur Utriusque expositioni, et
nostrum, Sententiae obstat textus in L. 2. ff. quando dies lega.
ced. ubi Paulus quaerit, quo tempore cedant legata in pupillari
testamento relicta, utrum a morte patris, an a morte pupilli, a quo
successore legata relicta sunt; decidit quod a morte patris, quamvis
pupillus vivat legata in substitutione relicta cedere, ex quo com
consequitur, ut legatarius pupillaris licet vivo pupillo deceda-
t, ad heredem legatum transmittat L. heredis 7. §. tralata-
tis ff. eod. ex qua ... nascitur difficultas; nam eo tempore legata

cedunt

× ledat, quoniam tunc transit, cum adeundi ius non transit ex persona [illegible] enim ut [illegible] Petrus [illegible] [illegible], sed tunc Pupillo legatorum [illegible] pupillari [illegible] cedit. ergo vivi pupilli hereditas consideratur [illegible] quamvis [illegible] pupillari relicta omnino [illegible] cedere. adhuc vivo pupillo, cui vivi [illegible] et [illegible] pupillare [illegible] Patris, qui vivus [illegible] in ergo eius hereditas [illegible] [illegible] vivus [illegible] cedant, qui [illegible] non ideo [illegible] conditione intelligantur relicta [illegible] ad pubertatis annos non pervenerit; [illegible] cum [illegible] [illegible] conditio sit ex substitutionis natura [illegible] [illegible] Ss. [illegible] legata, non recedit conditione [illegible] [illegible] L. [illegible] 13. [illegible] Seq. 1. L. conditiones 99. [illegible] et demum. L. cum illud 25. §. final. [illegible] dies leg. cum aliis, quos notant Matienzo in L. filiae 2. [illegible] Pinellus 2. Select. cap. [illegible] n. 6. et 12. [illegible] Sarmiento [illegible] lib. 5. Select. cap. 20. confirmatur [illegible]; [illegible] pupillare [illegible] est sequella [illegible] patris [illegible] liberis inter [illegible] imo vivus [illegible] Patris [illegible] et filii [illegible] habentur L. 20. [illegible] ergo non potest [illegible] legatorum [illegible] in pupillares [illegible], nec [illegible] distincta legatorum dies adcessionem [illegible] [illegible] absolute [illegible] est ex identitate [illegible], sive substitutus pupillaris [illegible] Patris heres, sive non fuerit, [illegible] [illegible] cap. [illegible] 3. [illegible] ad [illegible] n. 23. [illegible] Pinellus lib. [illegible] selec. cap. 13. n. 62. cum [illegible] qui [illegible] [illegible] ita accipit, si pupillo substitutus [illegible] quoque heres [illegible] [illegible] absoluta [illegible] nostram [illegible] firmavit, et Pinellum convincit. [illegible]

[illegible] Ex his, [illegible] etiam [illegible] L. qui Patri 39. [illegible] acquirenda [illegible] in qua [illegible] in- [illegible] hereditas; ait enim [illegible], instituta a patre [illegible] pupillariter substitutus, si [illegible] vivo [illegible] ex pupillari substitutione hereditatem [illegible] hereditas transmittere. [illegible] duplici [illegible] difficultatem [illegible] est, [illegible] vivi pupilli hereditas consideratur, [illegible] 2a. est, [illegible] hereditas adita ex pupillari [illegible] transmittatur; [illegible] certissimum est [illegible] aditam hereditatem, [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], quas ante [illegible], [illegible] illustrant [illegible] lib. 9. [illegible] cap. 5. [illegible] cap. 5. [illegible] ad [illegible] L. [illegible]

12.

12. ad Trebell. Gifanius in d. L. un. Hunnig in Treut-lerum volum. 2. disp. 12. q. 23. Franzquoque exercit. 10. q. 10. Antonius Gomez lib. 1. Variar. cap. 9. et qui observan-tes noster Vesla diversat. 22. per totum. = Quibus difficul-tatibus respondet Pinello d. cap. 13. n. 62. specialiter qui-dere in hered. dict. pupillari, cum hereditas paterna addita est ab ipso substituto, cum vario cursus sit pupillo heres, qui patri heres extitit; quippe qui non pot. ejus hereditatem par-ter mittere, cum mortuo postea pupillo utraque hereditas conj-ungatur. L. sed si plures 10. §. filio et vulg. sequitur, ut delatio secundarum tabularum nasci heredis ius non mu-tet L. 3. §. fin. et hered. inst. = Potest etiam absque spe-cialitate consideratio responderi; hereditatem pupilli non per-stita, nec consideravi, nec adhereditas quos substituimus pupillarem trans mittere, sed deficiente postea pupillo, cum incipiat esse utriusque hereditas. dict. §. filio in iuris accrescendi naa portio haec, pupillaris sc. hereditas, superioris portionis h. c. paternae hereditatem imitatur, licet non ex substitutio-nis iure, quae tanquam personale trans miti non pot. L. 9. §. ulter. et ius, et leg. ratiom iure accrescendi. ita cum tertium accepit Wesembechius disp. 20. Thesi 9. =

Difficilis est etiam in eam deci-tur in L. iurisg. 7. §. pen. de pactis, ubi pactum factum a filio cum paternis creditoribus subsistit, ante, ut ut hereditati extituri doli exceptio contra creditores prosit, ergo viven-tis hereditatis utilis dispositio est, cui textui Cuiat. in d. L. 9. §. fin. et ad Papinian. in d. L. 29. §. donationes dicit donationem, et in fauore tertii adtr. de pactis in d. §. pen. ubi Orosius n. 9. Broncorst. dict. assert. 30. Augustus ad nostrum textum. Hunnig d. q. 13. Gothofredus in d. § donat. enim lit C. ideo pactum valere putant, quia per pactum de non petendo non disponit filius de hered. dict. patris viventis, sed potius eam exonerat; disponere ergo et viventi bonis, non vero exonerare, regulatum est = Alii ven interpretantur Castrensis in presenti n. 3. Gilkenig n. 20. et Orosius ubi pr. n. 5. putantes filium non disponere per pactum de bonis Patris viventis, sed potius de bonis credi-torum, cum actiones in eorum bonis sint L. bonorum 49. de V. S. L. fin. de vulg. Leg. 30. §. 1. ad Trebellianum plurimis apud Gutierrez de iuramento 1. p. cap. 21. n. 16.

1. 5.

Verum §

hoc non significaria, ut pactum haereditate de viventis. Alia
Petrus Gregorius lib. syntagm. cap. C. n. 90 quaerit ideo pactum
non reprobari, quod licet pertineat ad futuram successionem, non tamen
sit de ipsa haereditate quaerenda. Sed haec non recta expositio est
quia dispositiones omnes pertinentes ad viventis bona sua sunt
ex nostro iure reprobantur. Quare putabam ideo pactum sub-
sistere in d. §. porro quod filius vivo patre pactum fecit, non re-
rum, sed ex filius contemplatione patris, cui pacti exceptionem acq-
uirit; et ideo quod patris intuitu pactum fecisse dicatur, si ipsa mor-
tuo patre coheredatur, non pacti exceptio, quam voluit patri quaeri,
quae habebit; cum dolo creditor faciat, qui cum eo de homine, cum
quo pactum firmat, nunc velit experiri.

Exponendus nec non est etiam
in L. 2. §. si liberto ff. si quid in fraud. patron. ubi ponit I. C.
libertum in patroni fraudem aliquid dedisse, patronumque relicto
filio decessisse, qui vivo liberto bonorum possessionem contra liberti
tabulas accepit: haec tamen in quo est vivi liberti tabulas
datur patroni filio bonorum possessio; quae tamen non competit,
nisi cum haereditas est, quae adiri possit, vel secundum tabulas
bonorum possessio peti. L. quod vulgo eg. de b. tab. ergo viven-
tis liberti haereditas erat. Breviter scrupulus tollendus est,
si verba illa vivo liberto coniungatur cum antecedentibus, non
subsequentibus, ut si servus vivo liberto defunctum esse patronum
nondumque eius liberto petere filium bon. poss. contra tabulas liberti:
dubitari enim erat de actione Fabiana, an ei competeret ad revocanda
quae alienata fuerant vivo patre, quae non in fraudem filii
quibus vivo patre patronus non erat, facta alienatio fuerat; sed
tamen quod non consideratur fraus in persona, sed in re, quod illas ali-
enationes, quarum fit mentio Fabianam competere ait Papin.

Difficilior etiam
in L. qui non 92. §. similiter ff. de leg. 2. ex quo evidenter quod
viventis haereditatem esse species haec est. Primum instituit heredem, secundum
a quo Titio servum legavit, cui Stico quartum legatum reliquit, cuius
dies cessit vivo Primo, quae una utrumque legatum hoc requiratur lega-
tario servi; et ait contra non pertinere ad legatarium servi, quod vivo testa-
tore, qui servi dominus erat, dies legati cessavit, et propterea quod
legatum illud confestim haereditati adquisitum fuisse. Haec verba te-
netur ait I. C. haereditati legatum acquiri: ergo quod superstitis testa-
toris haereditas est. Cuiacius lib. 25. obs. cap. et
ad Iulian. in d. §. similiter ut ipsius faciat, mendum ibi esse ad-

firmat

ad firmat, statuens pro illis verbis, et viuorum ex eo legerimus, et mortui ex eo viuentis nunquam potest considerari hereditas. Sed cum hec littera praestans emendationis ratio laboret, admittenda non est: quare idem Cuiacius ijsdem locis putabat verbum illud hereditatem referri ad id quod futurum est, mortuo scilicet testatore, et illa denominatio hereditatis non sit attento praesenti statu, sed futuro; quo sensu bona viuentis hereditas dicuntur, et nomen post mortem destinatum, licet minus proprie, ante mortem imponatur. Sanius noster Valentia a de acquir. her. cap. 3. n. 9. idem sentit Otho Fredus in eod. §. et ante hos tenuerant Baldus, et Gofredus in d. §. similis; quam solutionem confirmo ex L. hijs verbis 48. de her. inst. in qua verbis institutionis modus proponitur, si testator dicat, Titius hereditatis meae dominus esto relatione facta adit. quod futurum est. =

Eodem ergo modo, quo pactum de futura successione viuentis hereditate invalidum est ita; et pactum de non succedendo, dum viuit is cuius successio speratur quod dicitur contra bonos mores est expectare viuentis successionem d. §. donationem. Leg. ex eo C. de inutil. stip. ita approximatur repudiatio, et conventio de non succedendo, dum superstes est is, de cuius successione quaeritur. Pactis enim sicut nec datur L. hereditas 9. C. de pactis convent. L. pactum 10. L. licet 19. C. h. tit. L. iurisdo. rationis 39. C. de transaction. L. stipulatio hoc. ff. de verb. oblig. ita nec hereditas adimitur, cum ex legis potestate, aut auctoritate quod iure publico, aut detur, aut confirmetur L. lege obuenire de V. S. Inde intelligendi sunt textus in L. pactum 3. C. de collation. L. si quando 35. §. 1. C. de inoff. test. L. ult. d. tit., et leg. 7. Paulus 9. Sent. 5. §. Pacto adeo utriusque Ciuili, nec iuramento firmari pactum de non succedendo, tenent Schifordegus ad Fabrum lib. 1. tract. 29. q. 2. Molina in empor. tt. 3. q. 5. Antonius Gomez in L. 22. Tauri n. 1. Vazquez Menchaca lib. 3. quaest. illustr. cap. 99. n. 2. et 3. et cap. 93. Antonius Faber de error. dec. 12. err. 9. licet aliter iure Canonico eueniat supra dicto in cap. quamuis pactum de pactis. =

Sed primo aduersus hanc partem obstat textus in Leg. non putauit 3. §. si quis C. de bon. poss. contra tabulas, ubi filius viuo patre se abstinere cogitur, quo pacto repudiauit Patris successionem, et adeo hoc renunciatio ei nocet, ut nullo modo dicendum intercedere possit bon. possession. contra Tabulas, quam intentare poterit non dixerit ex hereditati d. L. 3. §. non quaeris, ergo pactum, quo quis ubi successionem admittit, non impedit. = Breuiter respondetur filium non admittere

Sibi

illi hereditatem, nec a testatore datam, sed Patrem, qui eum exhere-
datum voluit; filio vero traditum fuit patrimonium notum, ex hereda-
tionis q. instar mentis, et licet omnis res prima manu instante
testatore nullius effectum habeat L. si quis C. ad L. Cornel.
de falso ibidem, procedit quoad scribentis commodum, secus quo ad
scribentis incommodum, pro non scripto non est: ibi enim improbat
scribens L. in quibus 22. §. ult. eod. tit. ideo q. exheredatio
a filio scripta ex voluntate patris, pro non scripta non habebitur.
Tn autem vi[illegible] remedio in factum posit, controversum est: prohi-
bet tamen [illegible] Defendi art. affirmativam tenent Gothofredus in d. §.
si quis. Menochius illustr. quaest. cap. 1 [illegible] n. 22. Negativam autem
Accursius, Bartol. et Alberic. in d. §. si quis. = Ego distin-
guerem in L. 10 §. si parens [illegible] a Patre quis fuerit
emancip. ubi Pater accepit a filio, ne eius iudicia post mortem in quiete-
ret; quo accepto adeo est [illegible], ut si pater mortuo filio de succes-
sione eius iure fiduciae experiri velit, posset repelli doli exceptione
ne ego pactum: et non succedendo in vita eius viuus successio exspecta-
tura possit est = in Bruckner [illegible] Patrem excludi in ea specie n
[illegible] ambitionis, sed q. iam acceperat quantum satis erat ad legi-
timam portionem ibi; quantum satis est [illegible] in L. cum quo
56. §. ult. ad L. Falcid. L. 251. et in § [illegible] L. 8. §.
sed et si debent lib. praecipuum cum eo quantum datum fuisset,
cum constaretur in legitimam ibi, ne eius iudicia. iterarent Pra-
xenus in L. singularis [illegible] de Verb. obl. Broncardus d. alterius
32. Mozla in emo. et 3. q. 5. Cuiac. in L. Generaliter 26. C.
d. o. Menochius lib. 3. arg. presumpt. cap. 8. §. 3. n. 6. Antonius
Gomez in L. 21. Tauri n. 3. in fine = Aliter dixi potius ea
vita eius in Patre, qui fiduciam contraxit, cum cum pacto fidu-
ciario, licet non immediate, mediante tamen reversione nostitatem
debeatur successio §. ult. inst. de leg. agn. succ. merito, et pacto
contrario poterit repelli. =

Videndum nunc p interpretatione. Morum Stoicorum. nihil [illegible]. nisi
[illegible] Franc. Duarenus lib. 9. Sintag. cap. 5. n. 7. Robertus
lib. 1. rer. iudicat. cap. 15. et auctores supra n. 1. adducti =
Brissonius de tit. in L. quidam 132. de Verb. oblig. pro qua viden-
di sunt Franc. Duarenus dict. lib. 9. cap. 6. n. 6. Donellus d. c.
13. Gothofred. in ead. L. lit. A. Joh. Donell. n. 3. et Cuiac.
idem in L. Generaliter. 26. eod. = [illegible] difficilis in L. defen-
soris 6. C. de legitim. here. instit. §. Placebat. inst. de leg. adgn. succes.
Cui adde Antonium Fabrum de error. dec. 29. err. 10. = L.

signis 23. actiom vne. et prius intellectu Paracciola lib. 2. va-
riar. cap. 91. Facius cont. 5. q. 22. Petrus Gregorius vltimo cap. 5.
n.º 2. Sturnig d. q. 18. Cuiatius in dic. §. donationes, Flaguelig
in prox. 11. Aliatus n.º 50. = L. vlt. de leg. 3. quaenotandi 11.
Cuiatius 2. obs 32. Antonius Faber dec. 70. err. 8. nec Revel-
lius 3. opusc. ad Sab. in ead. L. Donald. lib. 8. com. Done. cap.
10. litt. B. et Josephus a Sancto... interp. 29. = L. pen. §. non
tantum q. de Castr. Paul. quae adendi Cuiatius in d. §. donat.
cum L. 2. §. vlt. de his quibus vt in dig. Faber in auiso. tt 22.
§. C. illat. 12. Don Valentia lib. 3. illustr. Racq. hereditat.
cap. 1. n.º 15. = L. filium 32. de lib. cau. cum L. nabeo
q. C. eod. quibus certan di sunt. Hotomanus lib. 2. de Feu-
dis tt. 58. Petrus Faber lib. 2. Seme cap. 22. et 21. = L. du-
os 7. Emanumissis adquam videndus et Cuiatius ad Papin. in
L. 19. §. vlt. de Grull legat. = L. non solita 18. de adop-
tion. iuncta L. cau. 95. de Vulg. quis videndus et Faber
in stat. ad d. L. 18. Sturnig d. q. 13. et Flaguellig in prox.
L. si constante 29. §. illa q. Sol. matrim. praeter Petrus Gre-
gorius d. lib. 91. cap. 5. n.º 1. = L. Verum 58. ff. Emanitt.
quae intellectu Petrus Faber lib. 2. Semi cap. 19. Quellar de
manumission. 2. p. n.º 191. et Richardus in d. §. 3. n.º 16.
vndo de bena indt. = Denique videndi sunt difficiles moni.
in L. 2. §. si dubitetur q. nam. tt... operiantur, et in
L. si quis 25. §. glane 13. Racquisin da hereditat.

28.

[illegible]

DE LEGATIS REI ALIENÆ

ad textum in §: non solum inst. de legatis.

Contrarium [illegible] textus [illegible], vel [illegible] dic quod [illegible] legari, verum est, [illegible] alias est verum ex nost. [illegible] et [illegible] l. cum servus 39. alias, idem Iulianus 40. §. constat ff. de leg. 1. l. omnibus 10. §. in [illegible] vers. sed enim ff. leg. 1. l. pecunia 12. l. unum ex familia 67. §. servum de leg. 2. l. cum aliena 10. C. de leg. l. servum filij 44. de leg. 1. l. Sticho [illegible] l. aliena [illegible] ad l. Falcid. [illegible] in [illegible] [illegible] per damnationem. l. si Titio 71. in prin. vers. [illegible] de leg. 1. l. non dubium, §. sed [illegible] legatum, l. qui concubinam, §. [illegible] de leg. 1. l. verius, de [illegible]. l. si res aliena 40. de leg. 1. l. fidei commissa [illegible] servo ff. leg. 3. §. si [illegible] [illegible] l. qui quatuor §. [illegible] ff. leg. 3. l. tantum [illegible] [illegible] l. servus alienus 10. [illegible] de leg. 1. l. [illegible] 72. ad [illegible].

1º Obstat 1º. l. [illegible] legis 120. ff. [illegible] ubi uti quisque legasset suæ rei ita ius esto, ex quibus videtur ex l. 12. tabular. tantum permitti de rebus suis disponere, ex quo [illegible] ut [illegible] l. constat concessa etiam [illegible] facultas legandi [illegible] [illegible] gravare heredem de re aliena [illegible], et legatario tradenda [illegible] disponit, vel si noluerit dominus vendere, solvere, eius æstimationem. Sed evidentia obstare solutioni sequens consideratio, nam [illegible] tantum [illegible] res, quæ sunt in eius potestate cum alienas non possit [illegible], et impossibilium nulla est obligatio. [illegible] [illegible] qui testator legavit rem, non [illegible] eius æstimationem [illegible] [illegible] re aliena legata volente domino vendere pro æstimatione [illegible] debere, [illegible] etiam [illegible] volente domino rem vendere: [illegible] ita est in [illegible] l. non dubium §. [illegible] ff. l. quatuor §. [illegible] ff. leg. 3. l. alienum [illegible] ad [illegible] [illegible] in [illegible] est, [illegible] [illegible] ff. eadem res [illegible] quæ [illegible] [illegible] [illegible]. Unde cum [illegible] legasse videtur.

2 Nec obstat, quod non æstimationem legasse videtur testator, nam res ipsa legata est, quæ cum non [illegible] [illegible] dominus noluit vendere pro æstimatione debet [illegible], [illegible] res relicta non fuisset: [illegible] æstimatio, [illegible] accedit [illegible] [illegible] non debitam [illegible] non [illegible]. l. in re furtiva 7. [illegible] furtiva [illegible]

Nec

23

3\. [illegible] obstat, dicitur impossibilis ... esse obligatio ... enim non est obligatio ... [illegible] ... quod procedit quando testator scivit alienam esse. [illegible]

Contra quod obstat quod si verum est,

quod testator qui rem alienam scienter legavit, consistat legatum, multo magis debet valere cum testator legavit rem communem. quod arg. valet de parte ad totum: sicut d. [illegible] a toto ad partem; atque quando quis rem communem legat, tantum pro parte, quia quis dominus est valet legatum, § [illegible] ult. de leg. 1. ergo quod rei alienae legatum non tenet. Ad in oppositum non debere totam rem, quia testator cum dixit fundum meum Tusculanum, praesumitur tantum voluisse legare illam partem, quam habebat, alias enim totum fundum voluisset non adjecisset suum meum.

4\. Secundo obstat. § si domus 7. [illegible] ult. de leg. 1. ubi quis legans fundum, in quo ius tantum vectigalis habebat, non valet legatum circa proprietatem: sed tantum circa ius vectigalis. Resp. idem fieri, quia cum legavit adjecit vectigalem, quo declaratur testatorem voluisse legare ius vectigalis tantum.

5\. Tertio obstat § si testator ... alias Juliano de leg. 3. ubi cum res communis legatur affirmat IC. legatum valere [illegible] hoc ita, quia testator adjecit omnes totum; quod satis apparet voluisse testatorem integrum legare.

6\. 4º obstat l. 7. § si dominus de leg. 1. ubi quod vivus fuit exit heredis, et tanquam proprium legatum velle dicitur in extraneo procedere, qui a legato fundo, et usufructu intellig. in de [illegible] putaverit rem suam esse, quam possidebat bona fide et legatum non debebitur l. 6. § fundo de leg. 2. [illegible] forte evictio eum et acquirit a legatario, legatarius de evictione agere non poterit, quod nec a principio debebatur. Ratio quod quando hoc ita contingit, ca[illegible] est, quia ignorabit suum esse, quod si non possideret bona fide, et quasi forte si scivisset, non legavisset.

Sed haec ratio insufficiens est, quia etiam aeque dicitur, ut si scivisset, legasset. Resp. non esse insufficientem, quia semper, et facilius praesumitur, quod si scivisset non legasset, maxime in extraneis, quod si fuissent proximi legatarii, contrarium potius praesumitur, ut et si scivisset legasset de ... , quod cum testator testamentum condidit, potius videtur velle, de rebus suis, quam de alienis disponere; et in dubium ut cum rem alienam legat ignorans, ut si forte scivisset, non legasset, quod voluntas testatoris facilior est de rebus suis disponendis, quam de alienis comparandis, vel honorandis heredibus. —

[illegible] [illegible] non voluerit, quae [illegible] in [illegible] sicut [illegible] quia in obscura voluntate test. pleniores esse debemus pro legato, et pleni voluntatem [illegible], l. [illegible] ff. de reg. iur. adq. [illegible] cum obscura sit voluntas integram [illegible] duobus [illegible] non [illegible] ff. [illegible]. [illegible] ideo legatum rem alienam non valere cum test. ignorat, [illegible] legat. erat in dominio, et qui errant non consentire videntur l. [illegible] ff. [illegible] dict. et ideo non videri insimili casu [illegible] testator, [illegible] non valere =

3°. obstat [illegible] l. si cohaeres 71. ff. de evict. de leg. ubi [illegible] definitum est, quoties res legata sine iudicio praestita est evictus [illegible] testator permisit, dicitur quoties. ex quo collig. idem accidere sive scierit, sive nescierit: quia verbum quoties quandoque generalitem supponit, videlicet [illegible] heres a legatario [illegible]. [illegible] ex hoc [illegible] colligi non posse, nam non quaeritur, quo [illegible] res legata praestanda sit, et quando heres teneatur de evict. [illegible] tunc heredem teneri de evict. quando extra iudicium res legata praestita [illegible] nulla [illegible] vel [illegible] iudicis [illegible], tunc enim tenetur. at vero officii iudicio non aliter de evict. tenebitur, nisi cautio sit interposita, ut si [illegible] cum obligari, de evict. quae tum agi posse, quod omne [illegible] [illegible] terminis habilibus, videlicet [illegible] res legata sit, et evicta heres teneatur videlicet [illegible] fuit res aliena, quod test. [illegible], vel [illegible] sit generaliter legatum l. [illegible] ff. de evict. l. si [illegible] 23 §. [illegible] ff. de leg. 1. quibus omnibus [illegible] distinctio data, et ad [illegible] verbum quoties [illegible] =

Similiter

est haec [illegible], quam diximus veram esse, scilicet [illegible] esse test. [illegible] alienam esse, [illegible], alias ex [illegible], quae legatur, alias ex persona eius [illegible], alias ex parte legatarii: ex re quae legata est [illegible] relinquitur servo alieno, quem testator suum putavit, [illegible] heredem servum hunc manumittere, tametsi videatur ignorasse, relinquisse libertatem alienam, id est contestatem manumittendi, quae aliena est, nihilominus placet heredem [illegible] servum redimere et ita manumittere, idque libertatis favore, [illegible] Paulus respondit, [illegible] fidei com. libert. = [illegible] est intelligendus [illegible] in l. Generalitur [illegible] §. si quis servo [illegible] verbo nec enim =

Sed [illegible] hoc [illegible] l. Stichus 39. ff. man. [illegible] ex quo [illegible] arguitur [illegible] nam in simili [illegible]. ~~[illegible]~~ Stichus cum heres meus alienaverit, liber esto. [illegible] Paulus [illegible] [illegible], [illegible] intempus, quo alienus erat; in [illegible] similis casus, [illegible] §. Paulus de fideic. libert. ubi adest libertatis

favor

fuerat, emancipatus quod credit testator servum alienum esse, quia contulit libertatem eum, quem credit alienum: ergo ex parte rei legatae non debet doceri ignorantia legatarii. = Plus in fine d. § nullum discrimen constituit Paulus in legato rei alienae, aut libertatis, sibi namque inter legatum, et libertatem nihil quo ad hoc distat: ergo falso distinguunt legatum libertatis, a pecuniario, ut in d. § Paulus. =

Ad cuius intelligentiam cum Ulp. in frag. tit. 24 de leg. § per damnationem advertendum est, olim quatuor genera legatorum fuisse: per damnationem, per vindicationem, per praeceptionem, et sinendi modo; omitto nunc naturam cuiusque, et tantum dico per vindicationem non posse legari, nisi res testatoris propria quae que utroque tempore mortis, et facti testamenti testatoris fuerunt: per damnationem vero etiam, quae nullo tempore fuerunt, in quo legati genere expectatur factum heredis, per vindicationem non; quia recta via transit ad legatarium. His suppositis fatendum est textum in d. § 39 de man. test. loqui de legato rei alienae relictae per vindicationem; quod denotant illa verba libera esto, et id non valuit legatum, quo quidem modo legandi ait I. C. nihil distare legatum libertatis a legato pecuniario, rei alienae scilicet; at in d. § Paulus loquitur de legato damnationis, quod tunc valet legatum, et in hoc distat libertas a pecuniario legato, quia res aliena per damnationem relicta ignorante testatore non tenet, at vero si fiat de libertate tunc valet in eius favorem, licet ignoraverit. Libertas vero directe servo alieno data non valet. =

10. Sed obstat l. Seruus 30. de man. test. Ulp. iure postliminii per rectam fictionem, licet nullo tempore fuerit in testatoris potestate et vide § 35. eod. tit. =

Hodie vero ex I. C. Neroniano, cuius mentionem facit Ulp. d. tit. § de legat. § per damnationem non minus res aliena, quae per damnationem legari, ac per vindicationem; nec requiritur utroque tempore mortis, et testamenti facti dominium testatorem habuisse, imo et quamvis numquam habuerit nihilominus legari per vindicationem potest: ex propria vero cuius res est, cum heredis legata est, quamvis testator rem suam ignoraverit, si res legata sit heredis cum extraneis legatariis relicta valet legatum; et hoc coniectura voluntatis ex propria ducta, quia heres tam rem familiae potest tradere, quamvis non emat, cum dominium sit apud eum, resque heredis quodammodo testatoris propria esse censetur § unum ex familia § si rem, de legat. 1. =

11 Excipiuntur legatarii cum quibus iuncta est sanguine, aut matrimonio, ut uxor, his enim casibus, licet testator cum rem alienam legat, requiritur, ut sciat rem alienam esse, iniquitate d. d. tamen casibus non requiritur

nam licet

neq; licet sciebat, vel ignoraverit, tenet legatum, exquirimitur enim verisimiliter testatorem vivere, vel legaret extraneum, quam dicit, quod extraneis legatum est, l. cum alienam 10. Cod. de leg. c.

Obstat l. cum Pater 77. 12.
§. evicti ff. de leg. 2. ubi Pater filijs suis heredibus institutis, unicuique praedia legavit, quae sua esse existimavit, et inde evincitur secundum exceptionem ea oppositam dici debuit, filium praeferendum legatarium a fratribus coheredibus portionibus eorum hereditarijs. Itaque non valere exceptionem quod si praeterita necessaria erat, ut praeteretur a coheredibus qui sunt sanguine coniuncti, quos tamen priores debemus esse ad liberandum l. Ananias. ff. de oblig. et Act. l. favorabiliores de R. I. Adeo quod dicimus in filio herede instituto testatorem praedium alienum, quod suum putabat, legavit alicui cognato suo, vel intimo amico; nempe praedio evicto legatum non deberi, quia ut coniuncta persona est, cui legatur, et a quo legatur in pari causa, potior esse debet conditio debitoris, l. si servum. §. sequitur ff. de ob. et act.

3°. Contra illud tamen, 13.
quod dicimus heredem liberari, praestando rem, aut aestimationem. Itaque quoties res aliena legatur ex testamento actio personalis nascitur, quam peti posuit ex test.° idem in d. l. si Domus 71. §. evicta de leg. 1. ergo non liberabitur heres praestando aestimationem, cum res, non aestimatio legata videatur, nam actio est ius persequendi in iudicio, quod nobis debetur §. 1. inst. de act. ergo heres praestando aestimationem non liberabitur. l. nihil aliud de ob. et act. itaque receptum est, quod vulgo placet in hac specie, petitionem ita concipi debere, ut legatarius rem legatam ibi praestari petat, aut aestimationem, non deberetur aestimatio, quae legata non est. Resp. verum esse aestimationem non deberi, quia non est legata, sed tantum res, quae in obligatione deducitur atque ita aestimatio peti non debet: sed cum nemo rem suam vendere cogatur tenetur heres ad aestimationem officio iudicis.

Sed adversus hoc obstat l. qui 30. §. si quis de leg. 3. in finalibus verbis quae dupliciter accipi solent, diversa enim inveni in Pandectis, aliqui enim legunt nisi potuisset emere, non emisset, alii vero cum potuisset emere, non emeret. Utroque modo textus litterae intelligi potest. Sed posterior lectio videtur obstare. Videtur enim innegotiari; heredem gravatum de re aliena praestanda, sufficere praestare aestimationem licet dominus vendat, et ipse emere possit, ibi cum tu enim est, et cum potuisses emere, non emeris. Ergo falsum est dicere heredem teneri praestare rem legatam, si dominus vendere velit, aut sin non aestimationem, cum sive velit, sive nolit dominus vendere, sufficit, praestare

aestimationem.

c. iii.

æstimationem. Resp. verum esse heredem teneri re aliena legata, si non possit rem emere, id est iusto pretio, praestare legatario, si non adsit iudicem, qui eam æstimet, et tunc soluta æstimatione liberabitur, et hoc docet textus in d. §. quatuor in fin. dum dicit nisi potuisse emere, non emeres. Tunc quae magis confirmat hanc sententiam quam videtur velle dicere, vel si possis emere, intellige iusto pretio, et non emeres, id est id quod iusti est dare, ac heredem liberari praestando æstimationem quando et si possis emere, non iusto pretio: sed in modo dicto et non emisses, quod tunc sufficiat praestare æstimationem, et ita melius dabitur in §. cum alienam ff. ad L. Falcidiam.

15. 11°. opponitur ...
in L. unum ex familia, §. si rem de lega 2. ubi non requiritur scientia vel ignorantia, Resp. quia heredis non requiritur scientia vel ignorantia, quod tanquam propria testatoris potest legari, sed si vnius heredis sit res legata, si ab omnibus legetur heres, qui dominus est, tantum gratiam non debebit L. 86. de leg. 1. in §. si fundus.

16. Sed 2. solutionem obstat L. Falcidia 29. §. fin. ad L. Falcid. ubi quod rem heredis, non propria esse testatoris, nec tanquam propriam posse legari, et sic legi requiri scientia: nam ait I. C. si res legata sit, quae propria sit heredis, fructus ex ea percepti post diem legati cedentem, licet non restituantur fidei commissario, heredi imputari in Falcidiam non solere, cuius ratio nulla alia esse videtur, nisi quia res legata, licet heredis sit propria, tamen testatoris propria non appellatur. Resp. verum esse attenta rei veritate, rem legatam, licet heredis sit suam remanere, ideoque fructus, qui forte ob aliquam rationem (quia regulariter percepti post diem legati, cedunt legatarijs, vel fidei commissarijs) non debeantur restitui legatario, ei non imputantur in Falcidiam, ex hac nimirum ratione quia ex re propria legatarij percipiuntur.

17. 13. obstat L. 9. C. de manum.
ubi servus heredis non potest testator directo manumittere, ergo quia non proprium testatoris. Resp. ad hoc, ut quis possit directo libertatem dare requiritur, ut utroque tempore mortis, et testamenti facti proprius sit testatoris, d. L. 35. de manum. test. §. fin. inst. de sing. rebus per fideic.

18. 14. obstat, L. servus Filij 49. de leg. 1. ubi probari videtur rem alienam non posse legari, cum distinguat I. C. an pater Filium ex ea occupauerit, vel non: ergo videtur legatum non valere, alias enim non valerit heres eius teneretur ad æstimationem ff. cum Pilchardus in d. §. non solum inst. de leg. eam 7. vsque ad 23. ubi 3. solutiones affert,

ex quibus

ex quibus elucidatur, quam sibi licet mihi posterior placeat, ubi duas species fingit, in quarum prima dicit fictionem esse dominij castrensis legare, et tunc valere legatum tanquam de re aliena: in 2ª vero dicit, quod aliqua ratione legatum non valeat, vel quia fuit relicta per vindicationem, ad quod requiritur dominium utriusque temporis, vero quod tempore hoc est non facto testamento a filio fam. cum Pater iure antiquo peculium occupet, retro trahitur dominium, ita ut ab initio dominium eius censeatur, maxime cum ab intestato succedit, quod tunc cum ab illius iure suo non utitur Pater semper fingitur fuisse dominus, quod non ita accidet, cum ex testamento succedit in l. 7. ff. de Cast. Pecul. —

Sedo. dubitat
Regula Catoniana l. 1. de reg. Cat. l. quod ab initio de Reg. Iur. ex quibus patet quod si legatum ab initio non consistit, ex post facto non convalescat, maxime cum Reg. Cat. in simili casu loquatur. Resp. reg. Cat. non posse in hoc casu loqui, maxime ubi retroactio fit; cum enim Pater ab initio videatur dominus: at vero locum habere posset, si retrotractio non daretur d. Reg. Cat. si Pater non ab intestato, sed ex testamento succedat, quod tunc cum non datur retrotractio Regula Catoniana locum haberet l. 2. de Cast. Pecul. — 19.

Sedo. l. fin. et
Cast. Pecul. ubi etiam Pater ex testamento succedens retro fing. dominus. Resp. ibi idque dare libertatis favore, quia ibi agebatur de praestanda libertate, servo filii famil. videlicet peculii Castrensis, 20.
cum Pater heres institutus a filio ex testamento ei succederet, et Reg. d. l. fingi etiam ab initio dominum fuisse. —

17. dubitat l. Servo 20. ff. qui, et a quibus ubi licet quis heres extitit, ei, cuius servus ab eo fuerat manumissus, videlicet, quod heres extitit. Resp. S.C. libertatis ei non deberi, videlicet quia aditione hereditatis libertatis datio non confirmatur. Resp. dupliciter quod hic non fuit libertas relicta in testam. 21.
verum d. l. fin. de Cast. Pecul. Unde non potest retrotractio dari, nempe quod statim videbatur libertatem dare, dat. quod ex post eventu vires accipere, quo cum heres manumissor fuit, non potest dari retrotractio. —

18. dubitat. l. heres 71. ad Trebell. ubi in distinctione legatum rei alienae valere sive sciat, sive ignorat testator suam esse, ad- 22.
minus ut debeatur aestimatio Resp. hoc speciale esse in here de gravato et herede restituta, quod cum ei debeatur quarta, et gravi detractio relicta exceptio fin. de, cum apparet esse alienus, non in maiori de ductio pendit. —

23. 19. obstat l. Sticho 36. de leg. 2. & ususf. incognitis, ... quae multas difficultates ... videntur ... testator ... Vsumfructum ... legasset ... ususfructu...

[illegible]

29. Resp. ibi non dici nepotes in digestis ... legato, ut rem acquirere possint ... in simili legato ...

Quod videtur facile percipi ...

25. Sed difficilior ... finali ... ex quibus ... apparet ... colligi ...

Resp. ideo non valere legatum ususfructus, quod legauit res-
gestu rei, iam extinctum, nam existimauit, quod ideo, quod Maeuius pri-
uatum simul cum vsufructu aduenturum, tum vere vsu ibi
pertineat vsufructus sua. quod morte extincta, non potuit, quia cum
deficiat Maeuius, ad eum non pertinebat, imo haereditatis agi-
tur, et cum similiter res gesta legauit non minus vtitur, vg. I.C. =

26. obstat § vxori 26
20. C d. leg. vbi in fine proponitur species, vt debet cum qua dicta mulier
aberet vsumfructum aliquarum rerum: quae item fuit ancorumque pri-
uatus legare posset, at res quae sibi vsufructuariae, vt testator
declarauit, res tuas tantum vsumfructum aberet, legare non potuit
ergo quod legatum rei alienae non valet. Huic difficultati resp.
Donellus lib. C. comm. cap. 37. in d. § vxori 20. ea verba le-
gare non potuit: non intelligenda, vt mulier non potuit res illas, in
quibus vsumfructum abebat, legare, secundum regulas traditas
edita vt per talem legatum posit statim iure suo transferre domi-
nium, ibi ergo si diceremus aeque sit per vindicationem legare di-
ximus, quod non per damnationem potest, sic intelligenda sunt illa verba non
potuit legare id est vt statim, id est statim per ius ille legatum trans-
feratur dominium. =

27. obstat l. 102. d. leg. 3. vbi cum quis le- 27
gasset omnia bona sua, quae habuit in Asia patria sua, cum ipsa
pro mora haberet, quae erant... an legatum et pignora valerent,
et Resp. quod dicunt: ergo quod legatum rei alienae non valet. Resp.
ibi colligi, ex voluntate testatoris tantum voluisse propriam bona legare
non vero pignora, quod cum vniuersaliter bona sua legauerit, propria
tantum animo sensisse. =

Secundo. hanc solutionem debilitare in § 9. d. supellect. le- 28
gata. vbi in eadem specie, scilicet omni supellectili legata, pignora
erat legatum etiam videbatur, Resp. ibi colligi ex voluntate testatoris
cum non ... pignoribus fidei commissis, in quibus dominium ad creadi-
torem transferatur, quod non est mirum, vt ea tanquam propria possunt
legari. = =

28. obstat § si res 52. ff. ad S.C. Trebell. vbi le- 29
gatum rei alienae videtur non valere. Resp. quod facta fuit res
per heredem distinctionem et venit ad certa, a quo in ipsam non potuit,
et ita intelligenda, § plane 3 g. § si duobus de legat. nempe cum
nemo a se ipso legari potest. =

29. obstat § si de legatis 95. § pen. de leg. 1. 30
ex cuius specie quod legatum rei alienae non valere, species est, si ali-
quis ibi stipulatus est, Stichum, aut decem, postea stipulator

legauit

legavit Stichum cum esset in arbitrio debitoris praestare Stichum, aut decem quaeritur quomodo legatum adversus heredes stipulatoris similiter testatoris se habeat. Ita ait I. C. incerti actionem adversus heredes legatario competere, ut cogat heredem experiri, ita ut si Stichum consequatur praestet legatario, si decem non utique, quia videntur in voluntate testatoris, et promissoris esse, utrum sit legatarius, vel non nunc difficultas. Si esset verum, quod legatum rei alienae valeret, sequeretur, ut licet Stichum promissor non daret, sed decem nihilominus valeret legatum tanquam rei alienae, ita ut heres, aut lueret, aut praestare aestimationem eius deberet. Resp. verum esse legatum rei alienae deberi: sed in hoc casu Stichus non videtur deberi, quia testator legavit respectu iuris alternativi, nempe ut si Stichum promissor daret, cum legatarius, ut consequeretur. Unde cum in proposito electio promissori competat, videtur prima potestas esse, quo ad minus in effectu ut legatarius sit ille, cui Stichus legatus sit, videlicet praestando Stichum.

31. 25. obstat S. L. ff. eodem ubi in simili specie legatum rei alienae locum habet, cum etiam casu quo quis stipulatur Stichum, aut Pamphilum, uni Stichum, alteri Pamphilum legaverit ait I. C. heredem oneratum intelligi, ut uni ex legatariis, ex servis quem promissor obtulerit alteri alterius aestimationem praestet, ergo non proiectur. In d. S. si ita legatum 25. ff. leg. 1. si heres Stichum non consequatur, sed decem tenebitur ad aestimationem saltem praestandam. Resp. hic diversum esse casum quod cum testator iam scisset ex stipulatione unicum tantum sibi deberi, et quem promissor elegisset, et nihilominus duabus personis legavit, uni Stichum, alteri Pamphilum, aperte colligitur non voluisse legare habito respectu iuris alternativi, sed voluisse duo legata facere ita ut uni personae Stichus, vel Pamphilus, quem promissor tradere voluisset, alteri aestimatio alterius praestaretur, et ita non obstat dicta S. 73. [illegible]

32. 26. obstat S. Servum 44. § 1. de leg. 1. illis verbis primis id dicitur, quod cum res aliqua legata fuisset, is qui ignorasset rem sibi legatam, et alteri rem eandem legaverit ait I. C. quod cognoverit rem sibi legatam, et voluerit ad se pertinere, utile erit legatum, quia semper fingitur eius rei legatum fuisse. arg. S. a Titio 66. ff. [illegible] dubium hoc est, ergo si non cognovisset rem sibi legatam et dixerit ad se vel pertinere eam, non valebit legatum: ergo quia est necesse, ut quis dominium rei legatae habeat, ut legatum teneat. ergo alienae rei legatum non valet. Resp. illa verba legatum valebit non ita intelligenda, si testator non scivit rem sibi legatam, legatum

non emerit, & sufficit ut testator sciat rem alienam esse, ut valeat legatum; sed adhuc videatur recta via transire in generalem legatarij secundum doctrinam d. §. a Titio, cum si non iturit, & dominium non habeat, licet legatum valerit, non recta via posse ad legatarium transire, sed expectare deberet, ut heres emat, et q. prestet. Aut dic, quod contra illam regulam, tanquam quodam legauit, ignorans esse alienam. Quo casu etiam dicimus rei alienae legatum non valere vnde cum postea apparuit eam rem sibi legatam, & dicat se velle eam, non est dubium, ut esset impedimentum, quod legatum non deberet valere. =

Nec obstat Regula Catoniana, quae dicit, quod ab initio vitiosum est &c. quae non habet locum, cum retro tractio datur in sententiam legis. aut dic prius testatorem legare per vindicationem, quod fieri non poterat, et ideo legatum non valet, et postea conualescat legatum quia apparet rem legatam emptam fuisse suam, postquam cognouit sibi legatam, & voluit ad se pertinere. =

27. obstat §. Titio. 33. de auro, & arg. leg. vbi cum Titio peculium aurum, quod deleganit ait J. C. quod si non sunt aurei penuli, ex his quae sunt in haereditate eligere debet: ergo quod legatum rei alienae non valet, alias si valeret, sequeretur quod haeres teneretur. Resp. quod casu: quod testator dixit, quod eligerit, videtur sensisse de suis, quia in alienis non cadit electio. §. 108. §. 2. de leg. 2. Vide ibi not. ex Donello. = 33.

28. obstat obstat L. vxori 3. de aur. & arg. vbi cum quis legasset vxori sua, quae eius comparata sunt, & ante mortem donauisset, quaeritur vtrum legatum ademptum videatur, quia se res, quod donauerit, videtur adempta etiam quae causa eius comparata, & ait J. C. facti esse quaestionem, quia potest euenire, aut nec repudiando eam, vellet adimere legatum, & ita voluntas eius erit expectanda, aut si voluerit, adimatur legatum si vero noluerit, non adimatur = 34.

29. obstat §. si haeres 39. de leg. 1. vbi testator haeredem suum rogabit, ut hominem alienum praestaret & is a domino manumittatur, ait J. C. quod nihil in eo legato consequatur, ergo quod legatum rei alienae non debetur. Resp. hoc fuisse quia a Domino fuit manumissus, nec mora fuit in facta alienatio, vnde manumissus a domino suo liberatur, ita vt nec aestimatio debeatur, quod libertas mortalem non recipit, cum libere mortuo comparatur &. L. mortuo boue ingenium & leg. 2. 35.

32

82

36. 30. obstat l. 1. §. 2. de liber. leg. ubi ait I. C. quod quis suo debitori a creditore legetur, quod legatum ei prodesset ad hoc ut pignus recuperet, ante quam pecuniam praestat, hoc est, debitum est nondum solutum. ergo respondeo non infringere traditam regulam, nec ex eo inferri, sed tantum ut si id recuperaverit pignora legato, debitum remittere voluisse, nihil aliud consequatur, quam commodum illud possidendi pignus. =

37. 31. obstat l. 8. §. si post codicillos ff. de iure codicill. ibi de alienis, quodam modo rebus testatus, ergo legatum rei alienae valere non debet, cum non liceat de alienis rebus testari. Respondeo. diversum intellectum illa verba habere, nam ibi agebatur de filio adrogato, qui in patria potestate codicillos fecerat, et qui rebus suis utrum apud patrem adrogatorem ita quod fecerat, valeat, et respondeo. hoc ea de causa non valere, quia de alienis quodammodo rebus testatus [illegible] maxime, quod potestatem condendi testamentum non habebat, cum filius fam. testam. facere non possit; sed postea quia emancipatus decessit, valent codicilli, quasi ex nova voluntate et hoc in rem praeterito. Vide notata ad d. §. =

38. 32. obst. l. heres 72. ff. ad SC. Trebell. ubi videtur, quod non est necesse, quod testator sciat, vel ignoret rem, quam legat suam, vel alienam esse: sed indistincte heredem praestaturum rem legatam, vel eius aestimationem. Casus est, heres praecepto fundo iussus fuit heredi dictam restituere; fundus alienus esse apparuit, quaeritur utrum omnino fundus restituendus ab herede, aut ita tantum si veritatis ius fuisset, et ait I. C. indistincte [illegible] debeat fundum, vel aestimationem: ex quo non est necesse, quod testator sciat, vel ignoret. Respondeo. hoc nec dici ex praesumpta testatoris voluntate, nam cum ab herede fiunt, si non fuisset fundus, quartam retinere poterat, ita praesumitur fundum, quoniam quarta ei omnimo deberi; vel aestimatio fuisse debitor, si non aestimatio. =

39. 33. obstat l. Patrono 32. de bon. libert. circa fin. ac si nihil fuit ei, qui rem alienam legaverit. in quibus verbis videtur contrarium affirmare legatum rei alienae non valere, nec ex eo legato aliquid legatario adquiri. Respondeo. ibi diversum intellectum verba illa habere. Species sic est libertus quidam patrono suo legavit fundum, quem ab eo emerat, postea apparuit fundum alienum esse, quaeritur. I. C. et ait si patronus voluerit legatum adire pertinere, si quod impediret quominus bon. poss. contra tabulas liberti possit intentare, si apparuerit fundum alienum esse utrumque possit patronus intentare bon. possessionem contra tabulas testam.

liberti

liberi, et tunc tenet quoniam licet legatum nisi fuisset patrono, quia
alienus fundus erat, tamen pretium eius tenetur, quia liberationem
ab eo emit, pro dedit. Vnde cum in aliis obligationibus fuisset, restituere
tenere, quia res, quam vendiderat, patrono erat aliena, et ea quidem
non enim pro quantum remanserit; si vero a patrono fuisset fundus legatus,
tenetur heres, aut liberare, aut prestare pro estimatione. —
Sed obstat L.
licet ergo de dote legata ubi videtur heredem non teneri rem alienam
liberare, sed tantum prestare, quomodo fuerit in hereditate, 10.
si generaliter ita ipse pars ait Cons. qui heres iussus sit prestare res,
que, cui tamquam pignori obligate sint, si legaverit, heres non tenetur
eas liberare, sed ut sunt, prestare, nisi testator aliud dixerit. Sed
verum est, quia si testator non obligatus legaverit, sicut sunt eas
obligatas, hereditas luere debere, et prestare legatario; si vero
ignoraverit legatarium non debere, nisi sit coniuncta persona;
et testator legaverit res dotales, quas obligatas in dotem
acceperat, nisi expresse dixerit, ut eius heres res dotales luat, et
tacita, quia cum legat dotem testator, tantummodo legare videtur
modum representationis, nihil quia ex eo legato percipere L. § 2. et
de legato legata. Vnde non est necesse, ut heres obligatas res luat. —
Sed obstat textus in cap.
filius noster de testam. ubi videtur plane legatum rei alienae non valere. 11.
Alii dicunt hoc de iure Canonico procedere. diversum autem
de iure Civili, quam solutionem fundabant, ubi aliud [illegible]
Sed dic obstare textus in
Cap. si Episcopus 12. quest. 2. ubi etiam de iure Canonico legatum rei
alienae non valere. Resp. igitur I.C. filius legatum ibi factum
impediri, non quia rei alienae, sed quia de rebus sacris, quarum commercium non
est apud nos. Unde nec legari potest L. inter stipulantes. § sacram
de verbor. oblig. § sacrae instit. de stipulat. —
Sed obstat L. Aut si Religiosa
sump. funerum ubi possunt scribi res religiose. Resp. non possunt 12.
res religiosas, sed ius sepeliendi. Vniversaliter enim commercio carent,
et cum res legata in commercio non sit, nec res ipsa legata, nec estimatio
debetur d. L. mortuo bobe L. ne Christianum, et seq. Cod. de
heret. —

Sed videtur huic doctrine obstare L. mortuo bobe 29. § 13.
Sabio de leg. 2. ubi ait I.C. agrum, cuius commercium legatarius non habuit
posse ei legari. Resp. diversimode commercium non habere intelligi,
vel quia apud omnes impediatur, et tunc non valet, alio modo quia

desiderio

delictum personae, et tunc etiam legatarius adquirere non potest alio modo quam vitium personae, et tunc incapax est legati, et sic non re aestimatio debetur. Et his sic suppositis non obstant in d. lege adducta in d. § Labeo fuit diversa sententia a S. vistorum: Labeo aiebat agnum, cuius commercium non habebat ei posse legari: Proculus vero negabat, et dixit, quod si verum sit, qui non possit commercium rei legatae habere, adeo legatario capaci res legatur, vero quod tenebatur praestare, rem, vel aestimationem, sic intelligitur d. §. Labeo loqui de commercio, quod legatario impediebatur propter defectum personae: unde mirum, ut non possit ei adquiri; licet diversa sententia fuit Labeo, adversus eum Proculo, qui verior refertur.

Sed obstat d. S. si res aliena quod legatis l. ubi res aliena, cuius commercium legatarius non habet, videtur ei posse legari. Resp. ibi esse vitium personae impediens commercium; aliud esset si esset defectum personae, vel commercium impediretur, quod tunc legatum non valeret, et ita intelligendus est textus

14 in L. Filius fam. s. ubi de leg. 1. ubi eandem doctrinam ad. C. docet.

15 3. obstat S. fidei commissa 11. §. si servo de leg. 1. ubi videtur dominum alieni scilicet servo militiam legatam domino eius non venire: ergo quod tunc propter vitium personae commercium impediebatur non debetur. Resp. non propter hoc, sed quod testator existimans liberum esse, militiam ei legavit, et si contrarium scripsisset, non legaret quare domino non debetur, si vero scripsisset, et legaret, licet incapax militiae sit servus, debetur aestimatio domino.

16 4. obstat L. si filio 28. §. Aur. de lond. et dem. ubi etiam videtur rem alienam posse per vindicationem legari, nec requiri utroque tempore mortis, et facti testamenti sit in potestate eius, cuius est specialem esse. Resp. quia ara fuit subrogata in locum alterius, quam testator vendiderat, cum non cognovisset de qua sentiret, possit eligere eam, quae in locum alterius subrogata fuit.

Obstat etiam S. tantum quinque 88. ff. de verb. sig. Vide Gothof. ibi, et Cujacius lib. 19. obs. cap. 36. Vasleut. ad [illegible] de leg. cap. [illegible] n. 5.

AD § FINITUR AUTEM USUSFRUCTUS INST.

De usufructu

Ususfructus enim usufructuarij morte finitur. Difficilis est primo L. ult. C. de usufructu. Resp. ibi esse specialem in usufructu filio Fam. debito, quia talis ususfructus est adventitium peculium filij, quare patri acquiritur, qui etsi filio premoriatur, penes ipsum filium remanet ususfructus. quando autem filius decedit, patri non aufertur acquisitus ei per filium. facta Dl. Antonius Richard. ad n. 2. §. finitur n. 4. Vinn. ad §. 2. Cons. 17. tit. 2. Morla in empor. Iur. tt. 6. de Servit. q. 1. n. 6. Anton. Gom. in L. 48. Tauri n. 2.

Secundo difficilis est L. 4. ff. de Novation. Resp. usumfructum fuisse debitum, non autem constitutum, ideo delegari potuisse, et a persona delegati modum accipit V. Richard. n. 3.

Tertior difficilis [illegible] in L. si ususfructus 66. de iur. Dotium. V. Baldvin. in nostro §. Vinn. ad §. 2. Cons. Don. 19. lit. B. quos refert Consulendus Retes lib. 2. opus. 22. n. 6. adde Morl. in emp. 1. p. tt. 6. de Serv. q. 1. ex n. 14. Joan Garc. de expens. Cap. 15. n. 37. V. quos refero in §. 6. difficile inst.

Quarto. Ultima Justiniani verba difficilis est L. si cui insulae 53. de usu fructu, ubi ususfructus insulae retinetur integer, quamdiu quaelibet insulae portio remanet: at collapso aedificio remanet area, quae nec minima aedium indicatur pars; L. eum qui 23. de usu Capion. L. qui res 98. de Solut. ergo aedibus exaustis manente area, in deminis remanebit ususfructus. Resp. diversum enim esse insulae partem aedificij unde fructus relictus: quippe illius ad minimam usque partem redacti ususfructus permanet; sed quia insula adhuc nomen retinet: destructo tamen fundo, nec minimum quid pristini nominis remanet; area enim diversa a fundo merito percipitur. arg. L. si aream 39. de leg. 2. in verbo utrumque. Justinianus adscripsit

Tantum

lantur. l. [illegible] quibus modis vsus [illegible] qui [illegible]
[illegible] l. [illegible]
§. remittitur quibus modis vsus fr. [illegible] 22. § 2. de
[illegible] l. vlt. [illegible] per
& l. vlt. quibus mod. vsus fr. =

Quibus negotium in littera videtur. Quia
l. si grege 22. ff. de leg. 1. §. si grex legatus 18. in prin. inst. de legat. quis clare proponitur, legato grege ad vnum pecoribus mortuis residuum pecus a legatario esse vindicandum; Cuius exemplum est, a legato fundo combustis petri[illegible] ex legato, quia res [illegible] Resp. in dictis iuribus grege[m], & distinctu[m] integre legatum quare, & si grex ad vnum corpus [illegible] ad aream perueniat, area, corpus quia illud debebitur, nimirum, quia legati pars. arg. l. si quis 7. de except. rei jud. l. 1. §. si stipulanti de V. O. l. in toto 112. l. semper 127. de R. Iur. de vsus fr. vel variis mutat. in toto perijt. d. l. repeti. 5. [illegible] re mutat. quibus mod. vsus fr. amitt. cum pr. dictis. & in vno corpore [illegible] l. 3. de [illegible] nec in area domus quidem remanet, vt notauit Iacobus [illegible] in summ. ad d. l. 22. Hotom. in d. §. si grex enim. 1. Balduinus ibidem = loca quibus fluit intellectus ad textum. =

5° Difficilis est tex. in l. Sempronius 26. de vsu fr. leg. ibi: quia ideo capitis diminut. vel amissa ciuitate non potest. Resp. vsumfructum non dum constitutum, cum fundus, cuius [illegible] pristat legatarius est post decennium, medio temp. heredis sit. arg. l. seruus 11. ff. de manum. l. Generaliter 29. §. 1. quin & a quibus in re enim. [illegible] nemo potitur vsufructu. l. 5. si vsus fr. petatur ideo non amittit, quia nondum habuit. =

6° difficilis est. l. Necetrarius. §. vlt. de peric. & com. rei vend. cum l. 4. de nouation. & delegation. = Resp. ibi cedentis morte finiri vsumfructum, nimirum quia cessionis temp. eius persona radicabatur: At in d. l. 4. de [illegible] neutrum, utraque enim cedere vsus fructus alio de leg. cuius persona [illegible], in qua radicatus eiusque interitu finiri nequit. [illegible] Accurs. in d. §. vlt. laudatus a Cuiacio lib. 33. Pauli ad edict. ibid. = Nota in d. §. vlt. non vendi ipsum vsumfructum, sed percipiendorum fructuum facultatem, vt in l. arboribus 12. §. 2. in f. l. non vtitur 38. cum l. seq. ff. de vsu fr. l. 27. §. 11. ad l. Iul. de adulter. l. 9. §. 1. locati, l. vsus fructus 66. de iur. dot. l. si is 11. §. vsus fr. de pignor. & hypoth. l. si cuius 3. §. vlt. l. si pendentes 27. §. 1. de vsu fr. quanam capitis tex. in l. cui 67. de vsu fr. [illegible] =

7.

Septima differentia est in fructibus stipulationem ff. de stipulatione servor. Ubi si de ususfructuarius ante eum locationis operarum servi tempus transierit, emolumentum ex ea locatione ad heredem suum transfert; & eundem excellis verbis singulorum annorum initio cuiusque anni pecunia fructuario quaeretur. Quid ni fructuario cuiuslibet anni initio mortuo integram ad heredem pertinebit mercedem? ergo ultra fatum adhuc perducat usumfructum. quando quidem eo finito, nec pendentes fructus tandem perceptos heredi suo relinquat. Livanos t. de annuis legatis, l. si fructuarius 13. quibus mod. usufr. l. qui scit 25. §. in alieno. de usur. l. arboribus 12. §. si fur. ff. de usufr. §. si vero 36. instit. de R. Div. — Ratio. fructus nisi perceptos non fuisse acquisitos censeri; at stipulatione operarum servi annuam initio cuiusque anni acquisitam, & singulos dies non transeuntem dividi, arg. l. arboris 5. l. filius mei 22. de ann. leg. l. de fungitur 8. de usufruct. obligatio quippe annua pura est confestim ex ea agi potest l. ea qui 56. §. qui ita stipulatur, l. si stichum 16. §. in fin. de V. O. §. at si ita 3. inst. eod. tit. — Sed tamen eo casu stipulationis omne emolumentum heredi fructuarii acquisitum, pro parte temporis, quo vixit fructuarius, proprietatis domino contribuere tenetur; ut meminit elegantissime Papinianus ibi: Sed utrumque tamen acquiritur, quantum ratio eius omittit. Instantit Accursius ibidem verbo secundus; et Jacobus Cuiacius ad Papini. eod. loco. & non male comp. arg. l. a. in l. fructus 7. §. inter dum. l. si filio fam. 29. §. ult. ff. solut. matrim. iuncto Cuiac. 14. obs. 22. Secundum v. annorum emolumentum stipulationis in damnum domini acquiritur, ad quem a fructuario nunquam transit stipulatio; nimirum non dum fructuario acquisita cum usu fructus, (morte finitus) ad annos quos non attigit fructuarius extendi nequeat, idque ibidem amplectitur Papinianus finito usufructu Domino rei dui temporis acquirit stipulationem Iustinianus scripturus reliquit. cum ad stipulatorem sequitur ius. l. si operas 26. ff. de usufr. quo impetit, inquit, ad proprietarium pertinebit. —

Sed illico deinde varat Viriang in l. sed. et si 25. §. si operas. ff. de usufr. sequentium v. ait, annorum stipulatio ad proprietarium transit, semel acquisita fructuario. quasi vero utraque parte cyneum balbutiant, spinas quae in Cuiacio nonfiunt. Triplicem tamen eis assignavit Senum Accursius. d. verbo secundum, ex quibus verissimior est, ut transire stipulationem quo ad commodum, non quo ad ius, nimirum in ipsam stipulationem ex transactione, sed commodum ; veritate quae stipulationis — Consulendus Cuiacius d. l. eo. ad Papin.

Papiniani tertia, Ulpiani a Papin. notatu in illis verbis Secundum, quae continentur ad alterum stipulatio. = Notandumque qui falsa, existimo, non male animadvertisse Ulpian. a quaestionem etiam annuam stipulationem semel acquisitam fructuario, qui stipulatio in annos singulos una est tantundem. Cum nimirum divisio pensionum non stipulationis, sed promissionis gratia fit, qua una stipulatio plurium pensionum arg. l. si a Titio 58. ff. de fideiuss. d. l. 16. §. 1. ff. de V. O. quae omni anni initio fructuarii persona radicata ad alium transire requirit = Nisi cum Cuiacio mavis defendere non acquiri in totum eam stipulationem fructuario, sed esse ipsam pendente, si enim biennium duraverit usus fructus, pro rata fructuario acquiretur ea stipulatio, ut de reliquo domino acquiratur. enim vero, nec insolens, nec novum est ab effectu pendere stipulationis acquisitionem ut in exemplo Papiniani ibidem insigne Ulpiani in d. l. 25. §. 1. l. 12. §. ult. in fi. ff. de usufr. l. quid ergo. 70. §. 1. eod. tit. l. ibidem 43. §. ult. ff. de aedilit. edict. = Nec obstat d. l. 16. §. 1. ff. de V. O. ubi agitur de stipulatione annua in infinitum; quae unica tamen est: hic vero delimitata, in annos v. g. quinque. Cuius enim ultimae sunt stipulationes, quot anni argum. text. in l. pen. §. 1. ff. de V. O. ex parte finitidem Cuiac. ad tit. ff. de V. O. in d. l. 16. = Sed rectius Donellus eod. tit. insigne ideo plures esse stipulationes in specie Papin. ait, quod ob operas servi promissa est pecunia; cum vero diversae sunt operae quotannis, ita et mercedes distinctae, et stipulationes =

Octavo. Secuturi in dubium l. 1. §. si impubere 12. ff. de collat. bon. ibi: et magis est, ut ad heredem transferatur; quia personalis actio est. ergo non finitur usus fructus morte, quia personale ius, quando quidem illud ad heredem transferri queat = Sed obvia est solutio, quia ibi agitur de transferenda quarta ad heredem; ea scilicet quae de emancipatione ex adrogatoris bonis adrogato debetur ex divi Pii constit. l. si Papinian. 8. §. si quis impuber. de ino ff. tit. l. si adrogator 22. de adoption. §. cum autem impubes. Inst. de adoption. l. 2. Cod. l. ult. ff. si quid in fraud. patron. quae ut premens ex nova leg. actionem personali conditione ex lege petitur. l. unica ff. de cond. ex leg. ubi subtiliter fingit Faber coniectur. [illegible] pag. 498. quod in verbis quia personalis actio est id voluit significare Ulpian. ex Cuiacio ad Paul. l. 2. Sent. 13. §. ult. non esse actionem iuris, seu iure hereditatis, quae nisi contestata ad heredem transferatur ad heredem enim, et actiones, et ea, quae in omnibus sunt transferenda... l. heres 37. ff. de acq. her. l. 1. ff. de con. poss. §. 1. inst.

de

de [illegible] Servit. et tempor. action. quoties enim cohaeret personae veluti personalis servitus ad haeredem eius non transit, si non cohaeret, transit. L. [illegible] 3. ff. de lib. leg. Juncto Donell. xi. Com. [illegible]

9. difficilis est L. defuncta § 8. ff. de usufr. in eo, quod natura fructuaria, ante perceptas colonorum pensiones, eas nihilominus ad heredem suum pertinere dicitur. [illegible] pensiones liberaliter ex fructibus ante perceptis, nec dum s. l. venerat tempus solvendi. An finito usufructu pendentes fructus dividi debeant inter heredes, proprietariusque, quae fuit Cuiacii sententia lib. 4. Feudor. 30. et lib. 29. obs. 21. et ad Papin. in L. si [illegible] 18. § ult. ff. de stip. serv. sub nomine Mercator lib. 2. notat. 10. vide Osualdus [illegible] et quos collegit lib. 10. Com. Don. 9. lit. B. 28. difficile [illegible] in spec. [illegible] glos. 13. ex n. 30.

10. Contra Justiniani, [illegible] finitur, et usus fructus [illegible], et infra quae res consolidatio appellatur; opponitur difficilis textus in L. 3. § non solum ff. de usufr. accresc. Justiniani quippe dicit proprietati fieri usum fructum accedens proprietati; at e contrario [illegible] proprietario accrescere usum fructum [illegible] consolidationis, sed accrescendi iure [illegible] fruit ibi [illegible] amittente usum fructum altero, cui erat legatus [illegible] magis iure accrescendi ad alterum pertinet, quam redit ad proprietatem. quam [illegible] tunc adhuc remanere usum fructum [illegible] probat sequentibus verbis, et ipse quibus modis amitteret ante consolidationem, iisdem modis, et nunc amittet. Ergo et si proprietas cum usu fructu eadem persona iungatur, nihilominus adhuc, et remaneat usus fructus. [illegible] id esse specialissimum in praedicto [illegible] ob coniunctam personam, collegatarius [illegible] cui [illegible] [illegible] pars accrescat, quam simul [illegible] proprietate, apud collegatarium alium [illegible], si ipsa mori contingat, vel alio legitimo modo eam amittat, cum principia in aliam iure accrescendi admittatur [illegible] partem; quod [illegible], et [illegible] collegatarius mutuo vocabitur nec [illegible], et [illegible] ob aliud quis [illegible] habere, [illegible] non potuit obtinere. L. ult. ff. de lib. [illegible] L. 20. ff. de [illegible] tab. L. [illegible] 74. ff. de cond. et dem. [illegible] est etiam singulare in usufructu accrescente, in legatario legitimis partem ff. [illegible] usum fructum accrescere in spec. [illegible] notavit Cuiac. tract. 5. ad Africanum in L. 9. eod. ff. [illegible], et non [illegible] partem. L. [illegible] 10. ff. de usufr. accresc. L. [illegible] 14. § 2. ff. de except. rei iud. L. 11. [illegible] 33. § 1. de usufr. [illegible] semel [illegible] iure accrescendi admittitur [illegible]

tinima

ctissima, et subtilissima è Variis in L. 2. §. interdum ult. — Nota in simillima specie. L. 9. de Vsufr. accresc. dupliciter etenim §. non solum, si desecerit pars vsus fructus, vtq. Cui legata proprietas, legataries, vti eorum ipsi, (quodibi declaratur) partim accrescendi iure quaeri; ne alias refragari nostro §. videretur Iulianus vti admonuit Iacobus Cuiacius 33. Digestor. in ead. lege. — Nota etiam Collegatario, cui fundus legatus est, alteri vsu fructu relicto, per hoc videri dimidium vsus fructus testatorem legasse vtrinter eos communicetur. L. si alij 19. L. Sempronius 26. §. vlt. de vsu fructu legato. L. 9. de Vsufr. accresc. et in d. L. 4. non fundum sed proprietatem legatam, quae per nihil aliud obtinet propria tuendum, quod simul si Ceteris coniuncto vsus fructus, nimis sigt relictus — Obstat iterum: d. §. non solum L. 34. de vsu fr. V. infra 25. de fideli. —

11. inid quod super praecessimus & difficili, ad heredem i.l. quidem defuncti personam cohaerens nunquam transire. ex L. 8. §. tale 3. de lib. leg. non per functionis inducitur. L. si stipulatus 76. de V. O. vbi stipulationis illud, aut illud, electione personae, o subq. quae stipulatoris cohaerere, adeoque quod heredem transire asseratur contra quae per Cuiacius in Com. adht. de V. O. neutiquam alioquin ut diffitetur competere s.l. electione heredi, quod fortius adstruit lib. 16. Pauli ad edict. in d. l. 76. ex L. illud. 19. de option. legat. Sed nec auscultanti. d. §. tale 3. quo innixus Donellus. lib. 13. Com. 2. nullatenus ad heredem electionem vtpote personalem per fundi amplectitur; nimirum, nec ad Patrem. L. vlt. de V. O. neutri nec, Testatori bene finium Concessum heredi Competit L. Sol. Doan 13. Cod. de execut. mun. lib. 10. L. 13. ff. de Censibus L. privilegia 196. de R. Iur. L. mariti 12. L. 9. tale 13. ff. solut. matrim., qua fatri, vt adsolet Petrus Barbosa adstipulator in de. Donello Iustinianus in §. optionis 23. Instit. de legat. L. vlt. C. Comm. de legat. quibus evincitur optionis legatum antiquitus neutiquam ad heredem transijsse, quia personale ex D. Mart. Laure atque inst. n. 1. nec opponitur. d. L. 76. de V. O. quia ibi obligatione, non electionem ad stipulatoris heredem transire, per aliud ergo, quod satis fuluita ab eod. Don. adht. de V. O. in ead. l. n. 4. — facit etiam pro Cuiacio L. si sic legatum 73. §. pen. ff. de leg. 1. addi ibidem Tabora, cui tamen simul satisfit a Don. c. 5. admixo ab Osuald. d. L. 2. lit. P. Superest tamen ut L. illud 19. de opt. leg. qua nititur Cuiac. nec praevidit Donellus et Osualdus silentio praeterit, eorum d. admissa, occurramus, quoniam

Capi

[illegible] potest existima (ex hac praecipua coniectura) ut in hoc nullus admittatur [illegible] Actionis heredis transmissio, sed legatarius tamen Actio legatarii [illegible]. Text. in L. 1. ususfructus 14. § [illegible] quando dies leg. ced. [illegible] Abiectum legatum fuisse per vindicationem [illegible] est [illegible] legatarii ad [illegible] eligere [illegible] L. Titiana 34. [illegible] L. nisi 19. L. Iulia 23. de leg. 2. quae [illegible] mortuo legatario [illegible] post diem legati cedentem, cedit s[ic] [illegible] Testatoris. d. [illegible] fructu 14. in princ. quando dies leg. ced. ad heredem eius [illegible] Legatum cum actione pertinere, et consequenter [illegible] heres, cum non legatario competit Actio. [illegible] 43. [illegible] de leg. 3. d. [illegible] 19. § in fine de leg. 2. Titius 22. de usufr. leg. [illegible] 8. [illegible] 19. [illegible] Cuiacius lib. [illegible] quaest. [illegible] in L. Cum illud 25. quando dies leg. ced. Antonius Fichardus in § sed olim [illegible] 4. Inst. de legat. [illegible] Qua distinctione Capit. Pinelli interpretamentis, [illegible] Carneatem [illegible] & [illegible] Cap. 4. n. 6. [illegible] scripta [illegible]; ibi [illegible] Carneatem [illegible] ad d. L. illud 19. [illegible] Donques [illegible] ame [illegible] praeditus compon[i] [illegible] [illegible] Doct. [illegible] quid Conon[ius] Coniectura; quid optatus? Notandum igitur in d. L. illud non fuisse legatum optionis, cuius sit mentio, [illegible] ut conditionale ad heredem nullo modo pertinerent, uti [illegible] apud Cuiacium [illegible]. L. [illegible] de leg. [illegible] [illegible] Actione. § nec [illegible] Carneatem [illegible] Coniecturam [illegible] ad [illegible] difficilia [illegible] Capit. [illegible]

12. Difficilis est L. si quis 17. de leg. 2. ubi usus fructus post mortem eius, cui relictus, [illegible] nec revertitur ad Proprietatem, sed apud [illegible] apud [illegible] remanere dicitur [illegible] Resp. [illegible] remanere ap. Legatarium, nec ad heredem [illegible], [illegible] ante eius [illegible] usus. Vita [illegible] fructus. Cui ex clausula testatoris usum fructum [illegible] legatum praestare tenebatur.

13. In [illegible] in L. 3. [illegible] ff. de oper. servor. [illegible] L. 1. servorum opera in fructu computari, eique legatis usum datum intelligi [illegible]: at operarum legatum non [illegible] Capitis de diminutione, vel morte non amittitur. L. 2. de usufr. leg. ergo [illegible] usus fructus [illegible] Resp. [illegible] Serv. usus fructu legato [illegible] operam, mercedesque in fructu computari, ad fructuarium quae pertinere; operibus [illegible] legatis usum datum intelligi; [illegible] L. 1. usum [illegible] in [illegible] L. [illegible] § 1. usus fructus vera [illegible] operis. ff. ad L. Falcid. [illegible] operarum nec usum, nec [illegible] in fructu

in

inde tu, similiter, vel quasi proprie aliquis constituunt, uti ac habi-
tatione idque a Tribonian in §. sed si cui 5. inst. de usu et habitat. in
aliquibus nimirum similitudine attigerat, in aliis respective apprime
Competit, ex Jacobo Cuiacio admodum Consultissimo in Comm. ad
tit. de usufr. leg. in d. l. 2. et lib. 17. quaest. Papin. ibid. ne dum innu-
bere conamur, quae pulcherrime dicit, sed quae nostris ma-
nibus aucuparetur. V. etiam eund. Cuiac. 19. obs. 23. et 19. obs. 23.
Mornam in empor. iur. 1. p. tit. 6. de serv. in prima in n. 175 qui
actionem dat adde Cattaneum addit. de oper. servor. Oinald. in Comm.
lib. 2. et cap. ult. lib.
L 4. Difficilis est L. si Seruus 29. §. 1. de usu-
fruct. ibi: quid ergo si amiserit usumfructum, tunc pretium numerari
et infra: quod si ex re utriusque tunc pretium numeratur, ad utrumque
dominum pertinere, Julianus scripsit: Servus cuius alterius erat
usus fructus, et etiam finito fructuario nummi ex sui operis acqui-
rere, ut ex dictis verbis facile comprehenditur; cum et si nondum res
empta fructuario acquisita censetur, quam ex eius pecunia pretium
solutum proponatur; potuit equidem servus ex proprietarii nummis quae-
sitis exsolvere, ei quae quaerere. L. 43. §. ult. de acq. rer. dom. L. 43.
§. ult. de aedil. edict. Cum enim tempore finiti ususfructus non-
dum pretium rei sit solutum, nequit res quaeri, numerata, etiam pe-
cunia postea tempore l. inhabili; quamquam dicerit contrarium scrip-
tum invenimus ex eod. Julian. in L. si Seruus 24. ff. de action. empt. —
Sedabitur enim ibi difficultas ea L. adhibita distinctione, utrum
ne quo usus fr. perdurat res a servo non solum empta, verum, et do-
minium ei venditionis intuitu acquisitum absque pretii solutione
modis hisce a Pomp. prae finit in L. quod vendidi 19. de contr.
empt. quo thema capitan. d. L. 25. §. 1. uti coniectari potest ex
verbis ibi: et per traditionem accepit: ne here de re traditione
servi, fidem, forte fructuarii intuitum, secutum venditionem videtur:
an ne venditione tantum celebrata, absente nimirum Dominio in eo-
uo usum fructum finiri proponatur: Primo nimirum casu sat humanior
suggerit id pro fructuario respondere, uti contra Marcellum,
Mauricianum quae ex Juliano Ulpianus in d. §. 1. probat quia quod
in contrarium ponit ipse Julianus in d. L. 24. qui de secundo
membro distinctionis capitur a Jacob. Cuiac. 25. et ff. addit. de
act. empt.
L 5. Difficilis est L. si Socrus ..... Cod. de Iur. Dot. ibi usus fr.
minime conductricis, s. l. fuerit, morte perire asseritur: ibi mor-
tua conductrice usus fructus extingui minime poterit. Perspicientibus

maxime

maxime absite nimirum perspicaci imperio adierint in L. si D.na
10. C. de Usufructu cui morte Conductricis, cui que accidit (ta-
men Proprietatis) etiam Ususfructus finem d.a Causa non est de negan-
do. = Nec huius dubij absolutionem desiderat, nec apertissimum
emendationis emplastrum ex Hotom. manu ap. Gerald. lib. 10.
Com. Don. Cap. 5. lit. C. qui pro difficultatis enodatione Mercurij
locum indicat, cuius nec omnibus adest Copia. = Huius Gothofr. 3. §.
7. adserit absolute heredes in Conductione Ususfructus omnino
locato succedere argum. via L. a Colonat. § ult. inst. eod. Gratior
qui in Contrarium satisfaceret d. L. si D.na = Sed neutiquam
his in Canonem si tam praedictam Cuicunque Videri pot. nimirum
cum Ususfructus Conductio ad Conductoris heredes minime
semper perfundi valeat per textum in L. mario. C. § ult.
ff. de Rei. et Com. quod in fra latius apparebit. Nec fa-
verent aliquid d. L. viz. d. § ult. quibus perfacile satisfit,
cum ubi in de Usufructu, sed Proprietatis Conductione aperte
intelligi debeant ex Azo. et Castrens. in d. L. si D.na, parum
sit huius Cuiac. adserens Cod. de locato in L. Cum §. col. ult. obiec-
tis verba Capio dum in d. L. si D.na inegare locationem ad heredes
transire adserit; cum ex verbis legis Etsi mala luce clarius appare-
ant, et si semel tenebris obscurior. = Quapropter vestro iure de
manat ex d. L. necadi. C. § ult. ubi elegantissime proponit dis-
tinctionem Paul. 5. Sl. vel venditur vel demum in locatione. Sed mag
8. § 2. Bolocat. Ususfructus a fructuario, nimirum pro vit.
Commoditate, vel ab ipso Domino fundi (Proprietatis si vel Usus
fructus. L. si alij 29. de Usufr. leg.) et traditur formata
Ususfructus persone emptoris, Conductoris ve; quippe primo
Casu morte eius Venditoris perit, cuius personam adfixum exis-
tebat, non emptoris, adeoque Commoditas eorum transijt, ideo que
ait Paulus heredi emptoris debebitur, sed Venditoris heres non debe-
bit: secunda tamen e Contrario Vincitur de personarum emptoris,
morte eius extinguitur necesse e, quare eius heredi non debebitur, alte-
rius tamen heres tenebitur, namque cum emptor vere Ususfructuarius
sit, licet rebus humanis Proprietarius existimatur, ususfruc-
tum intelligitur L. 3. § 2. ult. de Usufr. igitur cum in d. L. si D.na
non sit fructuaria sed proprietaria plena Domina locaverit, eius
fructus Conductricis interitu optime evanescit Ususfructus, nec
ad heredem transfertur, uti ad eum Verum tenent Bar.
Bald., Jason, et alij apud Petrum Barbos. in L. Usu-
fructu §. 6. n. 7. vers. Mox. inde quod negatur Paul. Castrens. ad d.
L.

L. si Dnas, tantu ibidem Commoditas, non usumfructum locatum asseveratur. atin d. l. 26. cum socer prius donasset uxori fundum, detracto usufructu, proprietatem S. 1. L. si alij 29. L. Sempronius 26. ff. de usufr. legat. dein quae usumfruct. quid annuum acceptura eidem locavit Conductoris interitu nequit perire, ut esset afferre usum fructum tantum obtinent locatum esse consoli datum in uxore cum proprietate, nimirum cum ad eam si usus fructus sed percipiendi facultas sit tantum transmissa arg. L. Domum 9. §. 1. locati L. arboribus 12. §. 2. de usufr. optime texes in L. usus f. 66. de jur. Dotium. ut ipsum quidem ius, inquit Lex, remaneat penes maritum, perceptio v. fructuum ad mulierem pertineat. v. Legum Dissonantiae fp. dus dedit Acursius transcriptus ab Faton. Richard. in §. ult. eam ex. inst. de locat. et Conduct. Notandum equidem existimo in d. L. si Socer 28. celta Accursium ventilo placitis notatione dupli- cem ibi fuisse casum: primus S. l. usum ad vitam, aut acceptura advenientem alter. in primo quidem marito admittendum pactum de rescindenda dote praecessisse ex. txt. in L. 2. de pact. doe. talibus L. 1. §. 1. de dote praeleg. L. fallimus tutor 12. §. 9. de fals. tutor patet que in re Placiti. q. etiam facetum amplectitur a D. 9. in spece tota. in L. si ab hoste 6g. 11. §. ult. solut. matr. ut recensetur ibidem Aeng. Barbosa. in prin. enim? in vexit. nam si acceptura nullomodo supplere tale pactum necesse habemus, cum factum nimirum uxore implenti eius heredibus quicunque sint Dos maritus restituere teneatur, quia rerum in L. 2. solut matrim. quibus, et usufructus simul solo quippe ibidem dos adventitia pr. donatur in dubio erit, an apud maritum remanere debeat, ne dos cam restitutum teneatur abscedente. S. L. de Auxando facto affirmavit Cuiac. 9. obs. 9. 03. Resp. Pap. in L. dotal. 29. de fund. dot. contra quem negavit Barbos. in L. 2. §. qui Patris solut. matr. ex n. 23. quinex auscultavit validissimum Cuiac. fundam. desumi quia ex L. siquidem 3. Cod. solut. matr. ut notavit Gorhoph. h. lit. L.

16. obstant tex. in L. sinit 3. L. Repeti 5. ff. quibus mod. usus fr. amittatur L. diem 62. §. ult. de evictione L. sed et si 25. §. si operas locari. pin de usufr. L. 3. §. 2 usufr. quem Cau. L. in singulos 10. ff. de ann. leg. L. stipulatio 38. §. si quis ita 10. ff. de V. O. quis omnibus afferim patet ultra fructum aliquando

fruc-

fructuarii, p̄duci quia usum fructus, ubi Capitis minu-
tio = Tempore eo quidem post mortem Capitis de diminutione
non idem usum fructum remanere, sed diversum exercere
[illegible] fructuarii, vel stipulatione fructuarii, ut ex dictis in-
nibus appareat, et in spe. probavit Cuiac. et Dom.
add. ad [illegible] o. in d. §. [illegible]

sed p̄ magna dictis legibus
opponitur L. licet 23. de usu fr. leg. in L. o. tunc tamen quod
[illegible] e quare Cuiac. 19. obs. 17. et add. de usufr.
leg. et lib. 17. qq. Pap. in L. 2. §. 1. quibus mod. usu fr. am.
[illegible] reprehensus tamen a Robertus 1.
animadv. 33. et vi excepta a Mercatore 1. not. 3. quos
omnes Consule Dual. 20. Com. re. lit. A. [illegible]
Cap. 9.

17. adhanc maxim in duos [illegible] in L. Pro-
culus 19. ff. de usufr. ubi q. cui legatur usus fr. domus,
prohibetur, ne altius domum tollat, vel ea statuat, quod ad al-
tius, quam usui est et di ficata non cur, etiam vid. ex
proprietas eius legata et Commune P. D. Calculo a p̄.
Menochium de Praesumpt. lib. 4. praesump. 133. Mantica
de Coniectur. lib. 9. tit. 5. et usu fructus [illegible] Coniunctio
[illegible], non amittit nomen, licentia quae sit, [illegible]
[illegible] usum fructum dotis, ergo [illegible] fructuario
[illegible] quam quaesierit, non finitur, nec consolidatur [illegible]
fructus ius et Rop. inibi Legatum usum fructum
[illegible], qui e cum proprietate Coniunctus, in [illegible] sextum,
[illegible], qui a proprietate separatus percipitur, [illegible]
[illegible] putat Mantica ubi sup. et [illegible] qui n. 12. [illegible]
[illegible] proprietate Cuiii, quia cui legatur usus fr.
[illegible] eius mortem [illegible] restituere tenetur, cum h usu fructu
[illegible], [illegible], quid restituerentur in superest, [illegible]
ita dictum in L. ult. de usu fr. cur. [illegible] quae est [illegible]
[illegible] fallax acceptio probata [illegible] in L. [illegible] 13. de
usur. et aug. leg. Cuiac. 2. obs. 39. quid quid in d. [illegible]
Menochius ubi sup. n. 7. Boerius Cons. 13. n. 2.

18. in id eam, nec etiam
[illegible] in L. Generali 32. §. filio 1. de
usu fr. leg. ubi filius, qui post aditam hereditatem [illegible],
ad heredes usum fr. [illegible] [illegible] ad
eos redire, ad quos proprietas esset, heredes [illegible]
[illegible] maxime difficilium redditur; q. ex illa

numbe[illegible] Clausula, aut ad eam, qui ex his viuet, [illegible]
eius fructu substitutus apparet, qua [illegible] ad [illegible]
quia redire usum fructus licebat ex [illegible] in l. nam 3. §.
[illegible] inst. quibus modis usus fr. amitt. l. Sempronio 26.
de usu fr. leg. — Itaque Clausula aut ad eum, qui ex iis
viuet eum habere usum [illegible], aut ad eum, qui heres [illegible]
fructus proprietatem adipiscatur, [illegible] temp. viuet per-
tineat usus fr. post Doxcadis matris impletus [illegible]
Retinus adnotat Claudij pag. 443. ideo non sine mysterio ad-
iecisse verba post aditam hereditatem, Scaeuola [illegible],
quibus ad omnes extraneos hereditatis aditione [illegible] pro-
[illegible], Cui [illegible] hereditas redisset con-
solidationis iure post mortem Doxcadis usus fructus. —
Unde expedita notatur Cuiacij. l. 2. obs. 29. qui [illegible]
non pertinere sine diminutione usum fr. [illegible], quia
ille qui alio, quam domino proprietatis cedit usum fructum nihil
agit, imo redit ad proprietatem l. usus fr. 66. de usu fr. [illegible]
ideo non potuit mater efficere, quin ad omnes, quibus con-
tigit proprietas, pertineret, sed cum [illegible] subiicit admi-
[illegible] in usu fructu, sit luce Clarius [illegible] expeditius [illegible]
[illegible] Calamo refutatio. — Nec felicior ipse Cuiac. 23.
obs. 6. dum nullus fidei commissum in Scaeuola ipse [illegible]
ex l. qui fr. 25. de usu fr. leg. [illegible] ino [illegible]
[illegible] substitutiua Clausula, et diuersissimus eminet the-
ma de quo sequenti [illegible] — Huius de Scaeuola
mente, Claudinota, quae [illegible] omnibus merito visa
[illegible], [illegible] appime [illegible] Antonij Fabri
Emendatione lib. 1. Conj. Cap. 11. ex adductis a [illegible] Mer[illegible]
ad obs. Cap. 1. Cuiadde Retinus vbi sup. Cuiac. in Comm.
ad [illegible] de usufructu leg. ibidem. —

19. Difficilis [illegible] l. qui fructus 25.
de usu fr. leg. in [illegible] Papinianus fructus ad heredes, [illegible]
remanebat proprietas [illegible] fructuaria negat transire;
neque fructus, inquit, ad eos transire dicit, nec legatarius, Cuius
post mortem ad heredes redire voluit integram fundi proprie-
tatem legatam Concedit; vti Scaeuola in l. species 13. de aur. et
arg. leg. [illegible] Cum usus fr. finitus morte non possit alegata-
rio restitui, ideo in casu legata simul proprietas iudicatur
et quid postmortem q. restitui queat superesset, [aliud usum fr.
[illegible] fatum vincere] quippe plures legato usus fructus pro-
prietas simul comitatur ex Coniectura testatoris mente

Et vi:

Ut habetur apud Manticam de Coniect. lib. 9. tit. 5. Menochius
de praesumpt. praes. num. 133. lib. 4. ergo Papinianus, et legatum simul
proprietatis; ut ea in nova libera remanente consolidatione usus
fructum concedere de [illegible], quam Maurus omnimode ne-
gat. — de exp. non negare ibidem. I. C. in habi ad proprietatem
usumfructum, sed non [illegible] fideicommissi, ut probat
[illegible]. de dit. Expositissime scilicet [illegible], cum enim ap-
[illegible], ut heredi existeret proprietas, cui iure ipso debitur,
de [illegible] consolidatur usus fructus ad quam equidem fidei
commissum nihil certe pro futuro, cum post mortem fructuarii
ius dominium pertineat; quo recte percepit Cuiac. ad Papin.
in Comm. ad eam L. Deinde cum apud eos existeret proprie-
tas, venit legata simul proprietas fructuario necesse
ut [illegible] usus fructus [illegible] morte; ideo proprietatem [illegible]:
et in [illegible] specie restitui iubet ipsi legatario. Verum enim ver-
ius, post [illegible] ipsius proprietatis incompatibile usus
fructus [illegible]. necessum fuit illud ex voluntate testa-
toris omnimoda implenda Coniectura, ut scilicet perceptio simul
proprietate a fructuario, commoda [illegible] facere velleet
L. ult. de usufructu [illegible] — L. [illegible]

2a. Si filii [illegible]
de usufructu legat. ubi: e [illegible] magna [illegible] fuerit, ergo non
quacunque capitis diminutione usus fructus periit, sed ma-
xima tantum — eumque. ea verba a Triboniano
vindicarunt. Cuiac. ad §. finitur de usufructu verbo
max. et Comm. ad eam L. Fachard. in d. §. n. 9.
Revard. lib. 2. variar. 20. et lib. 5. cap. 9. Antonius Fab.
19. Coniect. 8. idem Cuiac. lib. 17. quaest. [illegible] in L. 2. §. 1.
quibus mod. amit. attenta scilicet Iustiniani constitutione
[illegible] L. Cum [illegible] 16. §. sed nec C. de usufr. cuius è
mentio in §. 2. inst. de [illegible] per adrog. — Veltestari potest;
quamlibet capitis diminutionem [illegible] magna [illegible], mini-
ma quae capitis minutio antiquam extinguit familiam; [illegible]
amitti nisi e [illegible] magna [illegible] non [illegible], quae [illegible] in [illegible]
[illegible] rapismatem, [illegible] [illegible] quae [illegible] dicitur [illegible];
emancipationi obnoxii. L. [illegible]. C. de emancip. liber. L.
ult. C. de adoption. Novell. 87. hinc inde miscentur ma-
gna [illegible] [illegible]. de inde, et adrogatio ex [illegible]
fieri [illegible]. L. non aliter [illegible]. de adoption. adrogatus q.
[illegible] ex [illegible] pro [illegible] emancipatur. L. [illegible]
32. [illegible].

Sed

2ᵘˢ Ubi [illegible] L. Cum quis 37. §. qui [illegible] ff. de solut.
ubi [illegible] qua usufructu manente de Lucit ergo praesumptione
qua vindicabatur usufructus extingui minime valet. Contrarium
in L. Legat. 2. §. si cui [illegible] tabulae nec ullo transfer. eodit. = Pa
tractiquam affirmare Africanus, ut morte servi adhuc vivente
fructuario manente; seu imo post tempus quo fructuarius usufructu
privabatur, quod d. nusquam in humanitate aliquid contigisset,
nec statum mutaverit; verum fructuarius de certo, usufructu
minime manente; non vero [illegible] ultra, tunc quippe [illegible]
tio bona fide creditori ex stipulatu debitur liberationem compa
rata [illegible] verbis ex Cuiacio 7. ad Afric. ibidem
adde Anton. Fab. lib. 2. Conj. Cap. 7.

22. Refragatur [illegible] Pa
piniani in L. Stichum 98. §. usumfructum 6. de solution. cap.
diminuto, stipulationi nominis adiecto, usumfructum recte
[illegible] absumere. Aliterque concludit Julianus in L. cum quis
56. §. qui sibi, aut filio de V. O. dum filio, qui adiectus sti
pulationi patrem ad solutionem adhuc in potestate manens proponi
recte videri emancipato, qua per capitis diminuto, legitime per
solui ait, per [illegible] dicit Africanus in Leg. qui 38. ff.
de solution. qui cum [illegible] prae[illegible] fuit, adiecto tum demum
recte solui, qui [illegible] statu manens [illegible] aequales, nec capitis
capitis minutionem = Quarum tamen difficultas in plures se
ambages doctores distrahere coepit [illegible] Cuiac. 7. ad Afric.
in d. 38. et 28. qq. Pap. in d. §. usumfructum, et in comm. ad
L. 55. de V. O. cum fuit [illegible] in d. §. usumfructum et d. §.
qui sibi, aut filio adiectus solutione dixisset capite minu
tus; ut [illegible] ceteris [illegible] solvatur, usufructus legitime per
cipiat, nimirum cum et capite diminutio quem ipse relinquit, (
[illegible] sup. 16. di [illegible]) per [illegible] sit, ad dictamen conductionem
imp[illegible] Donellus in d. L. 98. de V. O. n. 7. ubi [illegible], et lib. 16.
Com. Cap. 20. distinguit [illegible], an in deteriorem statum perducatur
adiectus capitis minutione, an in conditionem, [illegible] que
primo non solvitur, cum [illegible] non maneat status d. L. 38. secundo
tamen recte, [illegible] qui plus habet, et minus habere intell. L. 110.
L. 1. §. 9. de V. O. [illegible] per filius emancipatus impune [illegible]
accipere quem d. §. qui sibi, aut filio; nimirum [illegible] eximi[illegible]
[illegible] eiusdem status, per [illegible] coniectant Cuiacius in d. L.
38. = atqui in d. §. usumfructum capitis minutio non cadit sup
usumfructus, etiam ipsum fructuarius deiiceret; sed super [illegible]

[illegible] cult[illegible]

fructuarius ejus retinendi, qui renuntiationem requirit Capitis minutione periit, secundum [illegible] Donellum ubi sup. [illegible] [illegible] [illegible] Commentarior. c. 10. lit. E. [illegible]

[illegible] Q. 3. Difficilis est Text. in L. Si fundum 7. ff. de action. empt. ubi perit usus fructus Titio [illegible], vel Capitis minutione, qui nunquam fructuarius reperitur, nec exspectata venditoris mutatio, cujus ipsa [illegible] ad [illegible] [illegible] = Resp. [illegible] obid [illegible], quod venditor in fundi venditione Titio usum fructum [illegible] [illegible]: qua [illegible] nulla alia [illegible] persona, praeter Titii [illegible], [illegible] fallacia venditorem Commodum, [illegible] in Commodum [illegible] admittitur = Ratione [illegible] dicta L. 7. aliás opponitur Text. in L. minor 39. §. ult. ff. de evictione, quem [illegible] a Cujac. in Comm. ad d. L. 7. et lib. 57. [illegible] [illegible] in d. §. ult. [illegible]

[illegible] Q. 4. Difficilis est Text. in L. si [illegible] 10. de usufr. accresc. quatenus usus fructus partem deficientem alterius collegatarii interitu, vel mutatione ad alterum collegatarium pertinere asseritur, maxime cum is [illegible] partem suam diu amiserit, ergo interius usus fructus ad Proprietatem [illegible] redit, nec Consolidatur, cum [illegible] Resp. potiorem collegatarium proprietario judicari, [illegible] accrescendi Consolidatione [illegible] 3. §. non solum de usufr. accresc. est [illegible] [illegible], et non obtinenti parte [illegible] [illegible], quod non rei, sed personae accrescit. L. si Titia 37. §. 1. ff. [illegible] Cujac. 9. obs. 11. [illegible] Comm. Rom. Cap. 23. lit. C. [illegible]

Sed eidem opponit [illegible] in L. Cum singulis 57. §. 1. ff. de usufr. sed certe obvia est solutio; d. l. [illegible] ibidem liberis conjunctim non legavit, sed ad eorum alimenta [illegible] addixit; quippe aliquo liberorum [illegible], nequaquam Colibertis accrescit; [illegible] ob alimenta satis apparet, non plus eorum tutatorem habere voluisse, quam quo quis vitam suam toleraret. adde [illegible] Cent. 7. q. 87. [illegible]

Q. 5. difficilis est Text. in L. quotiens 3. q. de usufr. ubi si duobus legatus usus fructus, ut alternis annis utantur, quorum alter tempore quo fruitur proprietatem adipiscatur, [illegible] tunc amittat usum fructum, tamen proprietatem alienando, ad eum iterum admittitur cui proponitur exemplum; ut ad relictum usum fructum admittatur, qui acceptam proprietatem ab herede iterum abalienavit: igitur Consolidatione proprietati usus fructus non extinguitur

quando

quando quidem reviviscere nequiverit quasi dicere, delegatu contrarium scriptum reliquit Julianus in l. si tibi fundi 27. ff. quibus mod. usufr. amit. Verba nunquam compertis de usum fructum q. alienavit proprietate; enim v. non è quaestio de usufructu, quo actu fruebatur, is enim periit; verba ibi: interdum legatum non habebit. i.e. non obtinebit usum fructum, ut formalem, qui erat legatus, sed ut causalem, iunctum consolidatum, qui d. l. cum proprietate: tantum est legatario dilatio alterno anno competiturus; quippe usus fructus alternis annis legati non unus, sed plura sunt legata, quot anni d. l. l. s. usufructus 2. ff. quibus mod. usufr. l. quand. dies usufr. leg. l. cum usufr. 13. de usufr. leg. l. q. l. cum in annos 12. de annu. l. legat. igitur in d. l. 3q. fructuarius acquirens proprietatem usum fructum actualem amittit, quia ibidem proponitur anteaquam ubi alterno anno contingat usufructus proprietatem exuidat, capace ad eius acquisitionem iure, recte que est futurus; nec enim proprietas proprius valet futurum usum fructum destinere: quare elegantissima est confirmatio eius, cum sub conditione legatur usus fr., quia ea pendente, habuit, et illico amisit proprietatem; tunc nimirum cum in eo nondum ubi aliquis competit. arin. d. Ms. ibi 27. dominium proprietatis fruentis, et actu habens usum fructum legatarius acquisivit; quare, et si alienaret eam postea (et ubi non exprimatur) semel extinctus, iterum reviviscere nequiret arg. l. qui res 98. §. aream de solution. l. si servus 27. de adim. legat. proinde recte Julianus qui omne in quiens legati usus fructus amisisti, et admisit Cuiac. 35. Dig. ibidem. sed l. quoties uidq. 3q. de usufr. dum usum fructum obtentu proprietatis perire asserit illis verbis interdum legatum non habebit; proinde tamen Cuiac. ad Julian. ibidem amplectitur quae Papinianus in l. 33. mod. usufr. inquiens: cum si legatarius usum substituas, cuius annis legatus sit usus fructus plena sit apud heredes proprietas eo tempore, quo ius fruendi legatario non est. valde resistit et ... in l. 3. §. nonsolum de usufr. accres. (ibi. num. de fructi sit expone) ubi nec consolidatum cum proprietate usum fructum obtineri ob ipsum ad collegatarium redeundi; quia enim spes, et primiori adest in ... concursu finito anno sine dubio sit ad collegatarium redituro sola clausula, et alternis annis ... = Quare sp. Scaevola. Verba non habebit tempore affirmavit, et causalem, non formalem, sed cum ... usum fr. in d. §. nonsolum, et si-

qualitatibus ornaretur formalis. Sed aliis (meritis) deberi non
potest; ideo (me arbitro) selectissima adhibenda censeo
distinctionem, quae utrumque oppositum discrimen, et ancipitem reddat,
tamquam ex proprietate et usufructu per duorum assertionem
coniectarum, quo casu ius interitu in persona legatarii, ad colle-
gatarium redire accrescendi iure debet, non aliter, sed eadem
parte apud legatarium contra existentem; igitur si in iure obligat
proprietatis concedimus quod, si accrescat, consequenter, quia
consolidatio semel proprietate, iterum ab ea separari non valeat.
L. Si in fundo 17. quibus modis usufr. amittitur, cum ita iure con-
trario in spec. Ubi autem usufructus nunc adfuerit legata-
rii persona, proprietatem adipiscente, neutiquam sit consolidatum
ad collegatarium; sed alius novam constituere; cui s.l. quot
annis diversis adstruitur. L. in usufructu 28. quibus
mod. usus fr. amitt. cum supradictis nihil damni collegatario ir-
rogatur, cum interveniat, suffocatur quae a proprietate usus
fructus nihil neutiquam competit; imo extingui debet, iuxta
S.l. principiis iuris reclamantibus.

Nec obstant argumentationes
in d. L. Si tibi fundus 17. quibus mod. usufr. amitt. verum
unam et alteram quae de primo: Prima est in eius §. 3 tantum
plenam proprietatem, dictum adveniente conditione obtinere; nimirum
[illegible] consolidatur in persona legatarii usufructus, in re
quae pleno iure ad dictum, cui legata tantum proponitur pro-
prietas, fundus pertineat, ipsa tamen debebat adstringi, ut
eodem fundo usumfructum, quem dicto accepit, collegatario consti-
tueret, l. ang. text. in L. Lucius in fundo 74. ff. de iure
Dotium, ibi: Divortio autem facto constituere in eodem fundo
usumfructum mulieri [illegible] maritum soluto matrimonio
[illegible] mulieri restituere tenetur, in quo casu usufructus nihilominus
cum ius usumfructum in fundo, cuius proprietatem nudam ante
matrimonium habebat, post quem plenum ius; constituere com-
pellitur, et in d. L. si tibi gratuito, sponte per quod [illegible]
a proprietate, [illegible] debet, quia factum, tamen nunquam
usufructus consolidationi ibi ipso iure [illegible]

Secunda confic.
[illegible] L. Dominus 57. (alias 54.) de usufructu, ubi si usu-
fructuario dominus proprietatem legaverit, quam postea filio
[illegible] compellitur, usus ipsum in-
tegrum ipsi manet, quia obstet consolidatio vi iure legati facta

Sed

Sed cum aditura tit. excan. ins. fiscali expedita non est; quippe
relicta hereditate ita omnia observantur, ac si hereditas adita non
fuisset L. cum 21. §. ult. ff. de inoff. test. quare nec unquam fui-
sse simul proprietas usumfructum recte fingitur, prout fere notavit
Palelus de Castro ibidem, et Jacobus Cujac. lib. 7. Resp. Pap.
in ead. Lege.

26.° Arg. etiam contrarium ex L. si Ususfr.
83. §. 1. de usufr. ubi legatarius quod pretium pro homine, cujus ibi
relictus erat usus fructus, postea quae fruitionem eidem servo liberalis;
eodem uti frui videtur asseritur ex Sabino; quod qui pretio fruitur,
et re utimet ita intelligitur. L. quia qui pretio 39. de usufr. qua-
re ergo is ususfructus non erit duraturus in aevum? Cum heredes omnes
et successores eo pretio utantur, ij enim, ut dictum est, eodem homi-
ne frui indicantur, quare pro dicendum venit finito fructu aesti-
mationem heredi a legatario reddendam arg. text. in L. 5. §.
si pecuniae de usufr. ear. rer. Sed Respondendum existimo;
heredes fructuarij, vel successores non uti eo pretio pro homine
eo modo, quo antea utebatur vere legatarius, cui cum tenerentur
heres hominem fruendum praestare, pretium dedit, aestimationem
potius malens in eum transferre, ut vere pro homine aestimatione
potitur, inde impedit libertatem servi, quandiu ipse vel adest
humanis, abest heredi aestimatione usus fructus, quae utique dem
fructus emolumentum post eius fatum heredibus suis iure transferet:
aliter in d. L. 5. §. si pecuniae ubi in pecunia aestimatio, sed
usus fructus potius consistit.

27.° Difficilis est Lex Uxori 35. ff.
de usufructu leg. ubi fundi ante quinquennium, quo finito ipsi le-
gata proponitur plena proprietas, interim usumfructum ex ore
obtinenti, quem ipsa intra quinquennium amisit; liberandi proprietas de-
negatur, et ergo uxoris morte non diminuitur usus fructus quando
quidem non impediretur alias ad liberos transmissio. Sed
obvia est satisfactio, cum etsi finiantur uxoris interitu fructus,
restet tamen quinquennii terminatio, ex finitum a testatore
arg. laudatissimi text. in L. 4. §. 1. de cond. et dem. L. 4. § in-
iure de statu liber. Sed opponit Accursius textum sine fructu.
q. si ususfr. petatur, qui potiori iure auxiliari queat nominari
Cravle. Anton. Compl. ad d. L. 35. Aliaque ibi elegantes adde-
citur ab Anton. Gom. 2. Tom. var. cap. 22. et vod. 3 q. Matienz.
in L. 19. tit. 6. glos. 2. n. 99.

Deinde

Deinde si Civitati, vel Municipio usus fructus relictus sit, quip-
pe ita personæ, quæ ipsa relicta erat, habere prohibentur in L.
mortuo ... infra ... extinguentur, et non vendo, si que forte
... civitate inducatur, si itaque nunquam contingit
per centum annos morari fructus ad Municipium, Civitatem
vel ... , in ... non amplius, inutilis, et inefficax pro-
prietatis Dominium redderetur. L. an usus fructus 56. ff. de usu fr.
L. si usus fructus 22. quibus mod. usufr. amit. l. Mevio 66.
§. ult. ff. de leg. 2. l. si usus fr. ... ff. de usu fr. leg. quæ iura exornari
valent ex Congestis a ... Gothofr. in d. l. 22. Petr. Greg.
... lib. 4. Sintagm. Cap. 3. n. 13. Petrus Faber lib. 1. Semestr. Cap.
... Pistador lib. 2. rer. quotid. Cap. 22. n. 4. Osuald. lib. 2.
Com. Don. Cap. 17. lit. D. Cujac. lib. 17. quæst. ... Pap. in d. L. 66.
§. ult. Fier. Valentian. lib. 4 ... Fit. de annuo. adde Bald.
in tit. de Pace Constan. verbis nos Romanorum, et in Auth.
habita ... Cod. Ne filius pro Patre, Innocent. in Cap. cum ex iniunc-
to ... de novi oper. nunciat. et in Cap. ... de ... Communia,
Alexand. Con. 93. Column. 1. volum. 2. Cujac. in Comm. ad d. L.
de usufructu leg. =

Sed dictum Centum annorum Curriculum adscriptionis
usus fructus Civitati, vel Municipio ... ... Fixing. Co-
lum. ... Maer. ... C. tit. in L. hereditatum (alias Computa-
tioni) ff. ad l. Falc. ... sic ... ,
si ... publicæ usus fructus legetur, sive simpliciter, sive ad fun-
dos triginta annorum Computatio fit. = Sed ideo tantum triginta
annorum Computatio fit, quia incertum est an eo tempore extinguatur,
an ... in ductione, vel non ... ; quorum nihil contingen-
te, iterum Computatio inniti debebit, quæ est ... ad.
et in. d. L. an usus fructus Donelli lib. ... Com. Cap. 29. ...
... in d. l. hereditatum. apud Osuald. lit. ... =

Sed eidem L. here-
ditatum ff. ... opponitur. l. Lex Falcidia 47. in principio ff. ad.
L. Falcidiam, sed nova quid interest? Consule Don.
ubi sup. Iuli. ... Cent. 6. q. 49. et adde plures apud D.
Maer. ... ead. ... Cap. n. ... =

... Prima ... Conciliatio
... in ... in L. Generali 32. §. heredi ... ff.
de usu fr. leg. dum heredem filij fructuarij, ... , loca-
tionem vel fundi, in ... radicabatur usus fructus, petere ...
... fructuarij ... quando

Quidem

quidem, nec locationem ad eius heredem pertinere pro [illegible] =

Et eius locationem tantum transire ad fructuarii heredes, pro rata temporis, quo usumfructum habuit, quod s. l. [illegible] fuit ante mortem, et optime, et apertissime comprobatur ex L. Domus 9. §. 1. Locati. L. vti frui §. 3. si post hoc, si usus fructus petatur. L. Si functus §. (gl. iam di frutti [illegible]) et usufr. maxime notandum lo [illegible] in Comm. ad d. §. heredes Cuiacii. est que hic, quod dedit ibidem Azzurig [illegible] =

2.° difficultas est L. [illegible] §. [illegible] usufructu accresc. in illis verbis: iam, et Iulianus lib. 30. Digestorum ait, id est intelligendum in eo qui solos liberos heredes designavit, non vt legatarios nominaverit, sed vt obtentorem, magis velle se matrem ita frui, vt liberos secum habeat fruentes. Quibus evincitur ad heredes fructuarii usumfructum transire, dum ad eius liberos, qui nec collegatarii ponuntur, vt eis ita accrescat portio, post ipsius mortem pertinere, et vti fuit eodem usufructu ex Iuliano trad.; quippe aliud addit non est filiis ius, quod materna sibi obveniens successio, dum q. nec collegatarii, ullam habere potuerint coniunctionis [illegible] obtinere portio. Deinde, et fortius; nam si apud liberos, vt patris heredes, proprietas [illegible] remansit, et inde pro L. fructus 25. (gl. di frutti [illegible]) de usufr. leg. non potuit obtinere usumfructum, quin proprietati consolidaretur; nec obstaret authoritas Iuliani, si ipsius proprietatis venire, hoc equidem omnibus notissimum erat, nec dignum dubitatione, et minima. = Sed ad primam difficultatem filii obtinere filiis usumfructum, nomine successionis maternae vbi coniectabatur in [illegible] pediuntur portio accrescendi; quia vt collegatarii non sint mater et filii; Cum s. l. heredibus filiis factis accipiunt legatum neque ut tamen re, et verbis coniunguntur a testatore ut. Cum suis liberis, quod sufficit, vt inter eos vigeat ius accrescendi, vti notavit Cuiac. lib. 33. Digest. Iul. ibid. hoc que singulariter in usufr. accrescere, idem Cuiac. [illegible] ad Africam. in L. 9. illam. = In secundo tamen Caribi Azzurig verbo legatarius Philosophantur, filiis non obtinere effectu matris usumfructum formalem, sed causalem s. l. [illegible] patris heredes fundi proprietatem fuerunt adepti, sed si ita esset, nec necesse Iuliani authoritas, nec fidei commissum seu ius accrescendi vllum ex coniunctione [illegible] testatoris [illegible] obipsam proprietatem necessarissime usumfructum filii obtinentibus [illegible] eleganter, et sine vlla cavillatione in L. fructus 25. [illegible] =

quare

Quare et verum tamen (gratias Deo) postremum, ut dicta alias Testator apparet dicendum videtur: legatum cuiusque filiorum alteri ... quae incohabatur usus fructus; nonnunquam filios et duos tandem filios heredes Scriptos collegatarios cum matre nominavit ... Quare = ... optima ratio de multa in L. ... §. non solum de usufructu accresc. (Regula 10. difficili). Ubi enim non consolidatum cum proprietate usus fructus quod ... spectant, portionem eius, qui ... aliam obierit, ad alium coniunctum posse aliquando pervenire ... eodem modo non consolidatur in specie nostra usus fructus, qui relictus a matre in filios, quod efficit mutua accrescio inter ipsos filios: aliud ... conglomeratur proprietati uniuscuiusque postea vita migrantis non remaneret in alterius persona integram usus fructus quasi ... consolidatus cuiusque heredis pertineret, habebunt sane inter se idem mutuum accrescendi ius quod id, evincunt Testatoris verba cum ... liberis, ... mortua matre, ... liberi ... omnes usumfructum habebunt iure accrescendi: ... omnis ... ius accrescendi admittunt. = ...

... 3°. Difficilis est ... quid ergo 70. §. Secundum ... de usufructu ... Carnem ... mortuae ad fructuarium pertinere. quaeritur. facile ... adhuc ... vires obtinere usum fructum, dum quid post ... deberetur, ... Quare ... adversarios ... in L. ... 30. quibus modis ususfructus amittitur = Sed facile fit satis ... in specie ... unus ... , ... in qua usus fructus consistit: ... remanet mortuo pecore ... numerus superest L. 3. ... nihil ... ut fructuarius ... qui aliud submittere ex fructibus tenetur. L. Vetus 68. §. ult. Cum L. seq. ff. de usufr. in ... tamen perit ... usus fructus, inde ultra ... nihil licet ... =

... 31. ... Capitis minutione, ... usus fructus acquisitio ... iure ... in §. ... Vers. ... instit. de ... et habitatio ... nec capite minutus, ea quae iuris gentium sunt ... ergo nec usumfructum = Resp. acquisitionem quippe esse ex ... iure; at ... sed ... Statutis in ... =

... 32. ... non utendo ... in L. ... §. ult. ... de fundo ... usumfructum ... qui non utendo ... = Resp. amittitur ... usumfructum, sed ... cuius facto perit, ... gratum ... =

d.c.

33. Ubi vero aliqua est difficultas, quam confirmo ex L. si ususfr.
33. de usu fr. ubi redit ususfructus. perveniet fructuario adeum, qui
non est proprietarius: redit quippe ad dominum (inquid non ad heredem),
qui proprietatem actualiter non habet, alias inquid nullo iure pote-
rat de incepto mortuo testatore eum obtinere, quod tibi nentiquam esse le-
gatur: ergo dicendum est non requiri actualitatem proprietatis ad conso-
lidationem, sed spem tantum eam obtinendi. = Resp. utique tunc usum
fructum ad testatorem pervenisse penes quem erat proprietas; deinde
ex tacita voluntate ad dominum. L. q. si usus fructus petatur L.
iaug ad Papin. ibidem. =

34. Obst. L. 5. ususfr. quemad. caveat ubi usu-
fructuarius tenetur cautionem praestare de dolo non praestando pro
se, nec pro herede, nec patre adoptivo: ergo nec morte, nec capi-
tis diminutione = Resp. successores ea actione teneri, non quod
usufructuarii sint, sed ut teneantur de dolo antegesto ab antec-
cessore. = =

35. Si ergo ususfructus de vitae personis, et ex fine
eius, qui vitae aestimatur: at capitis minut. nec desiit persona,
nec amittitur factum: ergo Resp. usumfructum magis in iure
quam in facto consistit L. 1. ff. h. tit. de usufr. inde nihil
mirum capitis minut. perire. =

36. potest etiam ab alia servitute arg.
iuris ex L. similis 20. § si fundo de servit. rust. praed.
ubi servitus rustica consoli data per acquisitionem dominii fundi
a creditore adhuc nihil omnino durat; nec eam consolidatio intra-
xit. = Resp. alium utique esse fundum, cui servitus debebatur
praeter acquisitum =

37. adversus haec [illegible] mutat. opponi pot. L. heres
12. de ususfr. leg. ubi in fundo, cuius usus fructus alteri legatur,
heres imponere villam queat, quin damnum inde [illegible] fructuario;
cum eis in vito eam demoliri non pot. = Resp. non mutare
rem villam imponendo, quod villa accessio fundi est L. fundi. &
quibus mod. ususfr. inde damnum in [illegible] sequitur; minus eam mu-
tare. =

38. Oppia iste in duco d. cum in L. 8 quis. 16. §.
Iuliano famil. ercisc. ibi non communicari usumfructum: ergo
pereunte usufructu non credit ad proprietarium; si quidem cum ipsa
ex eo non communicabitur; quod extra exceptum plane isti
videre videtur. Gotho. fr. ibidem lit. G. = Resp. non communi-
cari usumfructum ita intelligi debere, ut maneat in persona

Cui

Cui adiudicatur, et ... datur, et fruatur: Coram equidem dubitandi, ... fallor ... dicto tex. in L. ... 19. de usufr. leg. ... cuius fundo ... ... alteri usufructu relicto integram proprietatem et dimidium usus fructus obtinet ... quem ... testator, sed ratio ... quia alia est dispositio testatoris, et qua in d. L. 19. alia Judicis ... Bona adiudicantis, ... d. §. Juliang. ... apud Anton. Fab. in Stat. ibidem. =

... Adde L. Cui usufructus 33. de usufr. leg. cum L. inter. 44. §. ... Cuiac. in Comm. ad d. L. 30. L. 51. de usufr. = L. qui usum fructum 6. §. ... L. 93. ... L. cum in fundo 78. ... L. usufructu 57. ... ubi ... lib. 1. ... Cap. 20. L. ... 82. §. ... L. ... 46. ... = L. ... 29. ... Cap. 22. n°. 37. ... L. ... Pomponius 29. §. ult. quibus mod. usufr. amitt. L. 3. ... L. 17. de Reg. 1. 12. ... = L. ... §. ... et L. ... ibidem = L. generali 32. §. ... L. quibus mod. usufr. amitt. Oswald. 20. Comm. Don. 57. lit. ...

... quocum ... §. ... fundo. de leg. 2. §. ... Cui fundo. inst. de leg. adde Anton. Gomez ... Var. Cap. 13. n°. 19. = L. qui usumfr. 43. = L. ... area ... de usufr. L. 51. §. ... quibus mod. usufr. Cum L. 98. §. ... de solution. Anton. ... in §. 1. ex n°. 89. inst. = L. arbitris 18. §. ... Doming. de Dolo. Cum L. ... §. ult. quibus mod. ... inutilibus stipulat. =

Usufr. amit. ... lit. ... Cuiac. ad Paul.
in d. §. ... Doming. Oswald. 20. Com. 18. lit. D. =

L. ... 33. ... de usufr. Cui addendus ... lib. 2. ... 7. ex n°. 29. = L. Lucius 32. de Donation. Cum L. ... 27. eod. Ubi Cuiac. 29. q. Pap. ... 17. ... C. 33. Anton. Fab. ... 19. Julian. ... lib. 4. Sent. §. donatio q. 3. = L. Maevius 66. §. fundo de Leg. 2. Balencia ... de Legat. Cap. 2. n°. 30. =

= Santolaria ... 13. integra =

L. ... usufructu 7. §. 1. usufr. quem ... = L. 3. §. ... de Leg. 3°. = L. si ager 26. quibus mod. usufr. = L. ... usu

fructu

si fructu accresc. = L. si servitutes 26. de usufr. = L. usufructu 23. de lib. caus. = L. cum filius 76. §. dominus de leg. 2. videndus Cuiacius ad Papinianum = L. si in area 71. de usufr. et L. 23. et 24. quibus mod. usufructus = L. 10. de usufr. leg. = L. fructus 33. vers. hac ratione de rei vind. L. videamus 19. de usur. = L. Titia 29. in princ. vers. idq. quaesit de ann. leg. = L. 5. §. rei quibus mod. usus amit. = L. 66. 7. 9. 10. 11. 12. eod. = L. 23. et 24. eod. = L. 36. fin. i[illegible] 53. L. si area 71. L. 13. de usufr. = L. 20. si sublatis de serv. urban. praed. = L. Seius. §. 1. de accer. et aug. = L. Cassius. L. si [illegible] de serv. urb. praed. = L. si forte si serv. vindic. = L. Julianus 9. §. sed, et si quis ad exhibend. = L. 7. de usufructu. = L. 11. §. ult. ad L. Aquil. = L. equidem 13. de usufr. = L. si eo loco §. 1. si serv. vind. = L. quaerebatur §. aream de solution. = L. 83. §. sacram de V. O. cum L. 12. de usufr. leg. = L. 39. de leg. 2. = L. 65. §. fin. de leg. 1. = L. 47. §. fin. eod. = L. 35. de serv. Rust. Praed. = L. si ita 22. de leg. 1. = L. mortuo de leg. 2.° = L. servus 44. de ~~[illegible]~~ §. si poculum de leg. 1.° = L. sanctio de leg. 3.° = L. si servus 29. §. area de leg. 3.° = L. cum tiens. §. universor. de usu fructu. = L. 38. §. qui hominem de solution. = L. domum 57. de d.a hered. emp. = L. 18. §. si vna de dolo = L. certo generis de servitut. Rust. Praedior. = L. 7. §. ult. quod cuiusq. univ. = L. 65. §. soci. etas 11. pro socio: =

Alimentorum favore alii ut Sichard. in §. omnium in 9. inst. de action. Covarruv. interpretare textum in l. nihil ... Zoesius 120. de leg. 2.

Ioann. Bapt. Fontanella lib. de alim. Cap. 17. n. 32.

Ad Textum in L. Servis 17. ff. de Alim. et Cibar. Leg. 18

Contigit utinam alia felici exsiccando tex. in l. servis 17.
ff. de alim. et cib. leg. elegantissimus, et perpolita iuris pruden-
tiam dives. Ubi servi exponuntur, quicunque summam alimen-
torum nomine in Dominico tenero promeruerint, quamdiu tem-
poris custodiam, et curam deservierint, et disputat Scaevola: num haeredes
obligari possint ad menstrua cibaria, et annua vestiaria per-
solvenda, etiamsi quando templi, cui destinati sunt, machina eriga-
tur. Et decidit officium iudicis implorandum esse, ut haeredem com-
pellat ad alimentorum praestationem etiam antequam templum extruc-
tum sit; et proinde quamvis nondum dispositio, et destinatio testa-
toris succedere potuisset. Ex hac porro stillo transcripta
specie, primum illa in campum erumpit asserenda, et discu-
tienda conclusio: scilicet: servos posse ex Domini ult. absque
legata libertate alimentorum excipere. Quae ratione lex Bolt ni-
titur auctoritate, ut iurare et aliorum iuris 66. L. quorum
in foro non exiguus numerus apparebit, comprobationem exquirere.

Sed tota in primis
iuris prudentiae ratio adversari, et istam assertionem conspirare vi-
detur: ... memineris servorum incapacitatem, et quod celebris Con-
sultorum sententiis innotuit, et invaluit civile dictum, servos
nihil acquirere, sicut quaesiti posse, quod nonnullico ad Dominum traducatur
ut probat textum §. 2. et §. 3. inst. per quas person. nobis acquir.
et in potest. 2. inst. de his qui sunt sui vel al. iur. l. 1. §. 6. et seq. p...
nullam quoque person. retinentur, ... contrahere possint, ... quoque
... l. ... 34. ff. de ... l. liberos §. ult. cum
sequentibus de cap. minut. Proinde ... habere ...
prohibetur in l. 4. Cod. Comm. de manum. ... omnia, quae ...
illos sunt ad Dominum pertineant. l. debitor 82. ... de
leg. 2. l. cum mihi 12. §. ... de leg. 2. l. ...
et ... leg. neque etiam legatum ullum sine libertate ex decendeti
... capere quaeat. l. servos 76. in pr. ff. de leg. inst. l. 26.
... et §. ... de adim. legat. l. ... §. ... 13.

de Legat.

de leg. 2. l. licet 20. de adimend. leg. l. mail 30. § impe-
rator 18. de fideicom. libertat. l. nominx 102. de leg. 1. l. 9. Cod.
de leg. l. clare 39. § si ninnety de leg. 1. l. quaestionum 91. § 2.
eodem papiani l. 8. Reg. tit. 22. § 1. [illegible] habeat ser-
vos liberte scriptum est in l. ante pen. de [illegible] et apud
Harmenop. lib. 4. tit. 19. et in Novell. 22. § si vero tertius. l. 1.
de bon. damnat. l. interdicti 59. inst. de cond. et demon. l. 3.
inst. de cap. minut. l. cum hic status 32. § 6. de donation. inter
vir. et ux. Absolutione dubii difficile est, et visum primo impossibile ser-
vum posse citra domini personam, ex qua capacitatem ducitur natura-
lis in ipsis habitualibus admitti ad perceptionem legatis, quamvis ali-
moniam infirentibus.

Caeterum nihil est ex proposita conclusione probabitur
hac dubietate nec quidquam remarandum tenendum est si enim aut civi-
li iure destituimus, aut servus aditus participatione hac ipsa ad-
mittimus, qui legatis alimonia fieri est capaces. Alteri quippe
ratio dependet, quae ad legatum iuris tramitem aperit. Nosse enim
oportet de similibus alimentorum causis, quae inter [illegible] solum inve-
niri, cum illam naturalis ratio confoveat, quae singulorum victui
providentissime consuluit, nec in solos homines alimonia, et victus
studia exhibuit; sed in animalia ipsa quantumvis irrationalia
et inimica [illegible]. l. 1. § ius naturale 3. de iust. et iure. ideo
alimentorum [illegible], et necessitatis iure naturali adscribit D. Paul.
2. ad Chorint. cap. 5. et l. preses 6. Cod. de servit. cum aliis relatis a
Clar. Surdo in tract. de alim. tit. 1. q. 91. Servis vero quamvis ex-
tortus sit quidquid civilia iura hominibus indulsere, ut sup. nota-
vimus: non tamen naturalis iuris imago extracta est, ut [illegible]
l. 6. in l. quod attinet 32. de [illegible]. hac equidem omnes homines
eodem dotatus crearunt, ut neutrum ab alterius distinguas. l. 3. de
iust. et iure § 2. et 3. inst. de iur. natur. atque adeo vilissimorum
hominum par est cum principibus natura. Unde Menander
naturam dixit, unicuique generis esse patriam: propterea ser-
vus quamvis omnem civilem personam deposuerit, homo tamen
est naturali iure, et vivit, et vescitur, et vestitur, eruitur, et sitim
patitur, aestus, et frigoris cruciatu exercetur, et cunctis denique
patet [illegible] mortalitatis [illegible]. Porro, et cognationis naturalis
particeps est § serviles inst. de [illegible] l. adoptivus § serviles
ff. de rit. nuptiar. et eo ordine tenetur, et admissis cri-
minibus. l. hos accusare 12. § omnibus ff. de accusation. et tandem
omnia ea, quae ante [illegible] venient, et in facto consistunt ad servum

spectare

imputare palam est in L. quibus heredi 44. in prin. de Cond. et Demon.
L. Legatum nulli 21. de adim. leg. L. generaliter 29. tam post.
§. rea, et cum factum inst. de inutil. stipulat. in L. stipulatio ista 38.
§. 6. de V. O. Si vero conditionis implendae causa ius in Domino pr.
standum est, liquet ex d. L. 44. et in L. in quibus §. 3. de Cond. et
Dem. Unde quamvis ex nulla tuitione testam. factionem pas-
siuam habeat L. 2. Cod. de haered. inst. cum ceteris superius adductis;
alimentorum tamen ex re tam ex Dominico, quam e seruo
tt. capere potest: Dandum enim est aliquid, cui detur traditur,
vt inquit Tacitus lib. 4. annalium. — Sed in primis in
limine offendimus, dum subiicimus obtinere Legatum alimen-
torum in persona serui, cum nullam ipse personam habeat
vt procedere ad Tribunal pro legati consecutione expeditur L.
lis nulla 4. ff. de iudiciis cum his, quae dixerit Cuiacius lib.
7. obs. cap. 13. L. 23. N. 7. L. 9. ff. si quis cautionibus perituram
rem quae legatum est, quod nunquam exigi potest. — Vt huiusmodi
dubitationi faciant satis DD. nostri stabiliunt Legatum
ad Dominum pertinere; ita vt ipse serui nomine exercere pos-
sit ex tt. atque tt. in Leg. Filius fam. 42. in fi. ff. de
Cond. et Demon. ubi palam est Dominum videri Legatarium
quotiens ciuaria seruis relicta proponuntur. In hanc sententiam
post alios concedit Osuald. lib. 8. Comm. Don. cap. 6. lit. f.
dissentiens a Cuiac. 7. obs. et Africani in ead. L. 42. qui distin-
ctionis fundamentum exponit distinguens an seruo Titii no-
minatim Legatum sit, vt locum perspicua sit doctrina d. L. 42.
an vero seruis simpliciter ex Domini eorum nominibus suppositis a. nos
Domini: vt tunc quasi seruis ipsis honore habito, ipsi,
non Domini, Legatarii nuncupentur atque tt. in L. 3.
§. 2. ff. de legat. praestand. — Vixit Capit. Cuiac.
in ex tt. in L. habitatio 9. quand. dies leg. obli-
tum de mox Legatum relictis in seruum, cum appareat Te-
statorem ipsis Legatum velle. — Vtcumque sit, mihi vix hoc
discrimen a lib. Osuald. qui in d. L. 42. Dominium
omnino praeferendum censet. —

Verum neutra mihi arridet opinio.
qui di dixerim alimentorum Legatum quasi rem facti, et
naturae aequitatem praeferens, in persona serui posse consistere
Quid enim cuiusquam intererit hoc discriminis declarare
vbi cunctis casibus Legatum ad Dominum pertineret; aut
Quid est passe alimenta favore dicebitur in huiusmodi

Legat.

L. Filius fam. ff. de Cond. et Demon. v. infr. ad. a fil. 15. §. 2. de alim. et cib. Leg.

L. habitatio 9. quando Dies Leg. ced.

Legato, quatenus minime queat Legatarii praesentiam diberentia compertam esse. Quamobrem si liceat atentis dicendis, et per se usus, et novas calles veritatem indagare, et ferre in dubium: Legatum alimentorum apud servum remanere debere; nec Domini praesentiam adeo acquisitionem narrari esse. Lucrum enim facti naturalis adjectio, quae servum in id capiti et naturae placitis obsequatur; ut ipse alatur, induatur, a frigore et alieno invasis vindicetur, et tandem ut hominum communium in personales usus convertere possit. = Nec non apposite. d. l. 92. Cuius in prompta omnes a secutus e subtilissimo more Costa lib. 2. de Alat. Cap. 17. cum paucis, et breviter volum quippe clausula illa per quam servis, aut filiis legatum, dum mortis testatore vixerint, eum servum habet, ut Domino et alimenti legatum esset sub conditione videatur, si filium, vel servum imposuit. Continuaverint tempore mortis testatoris; atque haec est ratio ponendi in L. ult. de ann. legat. qui quae in Costa. d. l. 92. adhibetur, nempe cum servi Domino legata videri; eodem tempore iure perdurare, et ex testatoris voluntate dicendo, sed Domino legata cum servi sit sub conditione, si servos habuerit diversum autem erit, si servis ipsis alimenta et signata proponat quippe nec Dominus ad Legatum huiusmodi admittitur, nec eius opera servus indigebit ad Legatum percipiendum cum officio iudicis idem sequi possit. = Nec optasse eludatur dicto Jurisconsultus in d. l. g. ff. quand. Dies Legi si menti firmiter adfixerit, habitationis Legatum nullatenus exercere inter Legata alimentorum servis signata. Quamvis enim alim. et libero loci relictis habitatio contineatur. l. legatis 6. de alimen. leg. pleniori scilicet inter pretatione (alias tenuiori alim. habitationem renuisse videtur L. 8. § 12. de transact.) Tamen cum de alimentis servo relictis diversimode tractetur, non etiam habitationem adnumerans. arg. L. Diariis. 21 de alim. Leg. cum similibus. = Praeterea, et dici non absurde posset Dominorum intuitu Legatum in d. l. g. relictum esse, ut proinde locum habeat argumento contrario remanet. = Remanet tamen scrupulus in tenuis: an servus in iudicium petere valeat exigendi Legatum praetextu? quo cum, ut principia iuris illius urgenter sequentur, legatarium quidem jure non actionis iure, sed remoto iudici alius officii causa ad Magistratum iterum peti possit quippe diffitur in igitur actio, cuius incapax est servus in iudicio officio. Illa in agentis persona consistere dicitur § 2. inst. de action. off.

autem

attendendis in ipso indicia consideret; unde per servum immo-
rare queat: L. quominus § ex hoc edicto ff. de fluminibus
nectamen inde capax efficitur servus agendi; Iradrem
expedite notavit Lara ad l. si quis a liberis deliberat ag-
noscendo. in § sed etiam n. 23. Petr. Surd. de alimentis tit. 8.
privileg. 7. n. 2. et seqq.

Ex his conuicta manet sententia
ex naturalis aequitatis fontibus extracta, quam et auspicare
videtur Symmachus in Epist. ad Valentinianum pro
restituenda Ara Victoriae, dum ait servis etiam iusta commoda
testamentorum non denegantur: i.e. vestiaria, cibaria, cal-
ciaria, quippe et equis generosis, quas in cohonestate in acie insulti
militum veterani fuerant, gratitudinis ergo certum pabulum ad
supremis tabulis donare, sicut ex Apuleio lib. 7.
metamorph. et notat Cuiac. ad l. 26. de ann. legat. quando
igitur iustius servis gratitudinis officia debebantur, quos iure
naturali simul, et communium generis nostri universae
et elegantur suadetur ex illo Senecae epist. 67. ubi
Tullii Marcellini casus exscribitur, qui cum morti imagine
ipsum propius increpenti volutaret, et cum circumiectis amicis despon-
taneam mortem direxisset, a libris persuasus, ut epulorum instar
quibus peractis minutas reliquias distribuuntur, ita et reliquo-
rum divitiis suis in famulos ultimo diffunderet; nec mora servis
alimenta dispensans inter lachrymas, et singultus vitam
posuit.

1 Item proponitur quod obiicitur ex diametro textus in L. cum
quatuor 33. § eum titulo 2. de Leg. 3. ubi proponit Labeo
legatam esse servo quinque, et simul libertatem sub conditione
si biennium heredi servierit: disputat Labeo an interim lega-
tum debeatur, an vero expectandum sit lapsus biennii: et decidit
post biennium libertatem simul, et legatum deferendum esse; — L. Cum quatuor § 2. de Leg. 3.
ex quo apparet, nec alimentorum nomine legatum a servo per-
cipi posse, dum consideret in vinculis servitutis; quinimo liberum
considerari, ut quidquam ex testamento capere possit. — Dif-
ficilis, et nodosa redditur ratio decisionis per textum in l.
servus 26. de ann. legat. ubi in eadem propria specie contrarium asse-
rit Paulus adiiciens servo alimenta deberi interim dum 20. — L. servus 26. ff. annuis Leg.
anni perficiuntur, sub quibus perdebat libertatis consecutio,
ergo quia nequaquam expectandus est conditionis eventus. — Facile
tamen utrunque textum revocabis in concordiam si quidem

d1.

116

– d. l. 30. §. 2. fan de illo, qui simpliciter quinque Legaverat ... remo, quo cum Legatum sub Conditione suspenditur, qua libertas expressa est, quippe cum Testatoris voluntatem quam sanum admitti, exstare debeat libertatis adiciendam est; at vero in d. l. 26. simpliciter decem Legata sunt, sed annua ... quo cum nequaquam ... in tempus libertatis ... di... Legatum, sed statim de ... alimentorum scilicet nomine: alias non annua legarentur ... Nihil ... impedit alim^da^ praestari adie mortis, quamvis exigat, cum ... facti Capacem Servum esse ex sup. traditis Constet, ita hunc ... expendit Cujac. in ... ad d. l. 26. Cujus expositione ... interpretamur. Gothof. ad ... in d. L. 30. §. 2. ... ante ... e ... alimentorum nomine Legatum, sicuti in d. L. 26.

Verum ... in ...
in ... Scaevola in L. ex parte 39. §. 2. ff. famil. ... secundum ubi cum Servo libertas ... in ... ad id tempus quo triginta fuerit annorum, Cum in diem decimum quintum ... ... ex amplius Cibariorum nomine Denarios ... Vestiariorum nomine ... ... viginti quinque ex die mortis praestari jussum sit. Ambigebatur; an obeunte Sticho ante libertatis praefinitum tempus ... eatenus alimentorum nomine pecuniam repeti posse ab haerede, Cui soluta sunt; quoniam apud illum Stichus ... ; et decrevit Scaevola alimenta quidem debita non esse, sed tamen, si Consumpta sint repeti non posse. Hinc ... difficultas; ad quid Commemoratio triginta annorum ... quo ... Cum jure Civili ... ante ... libertatem Romanam adipisci potuisset, quam triginta annorum numerum expleret, ut Ulpian. notat in fragm. tit. 1. §. 12. interim quippe Vanitatis tantum jura manumissi ... ; ideo plures ... Testatores triginta annos, ... numerum exprimere ut ... adimitur, ... perfectum libertatis ... traderet. L. ... de manum. tit. ... L. ult. ff. de reb. dubiis L. 13. in fin. ff. de stat. lib. et notat Cujac. ad d. §. 12. tit. 1. fragm. Ulp. et ... Resp. Scaevola in d. l. 39. §. 2.

– Secunda difficultas; Cur substare Legatum Servo proprio sine libertate ... ad firmam ... temeratis ... prudentium ... d. l. 4. ... De legat. ... L. 8. §. ... de Leg. 3. L. ... de Leg. 2. L. 84. §. ... l. si minor 102. De Leg. 2. ... quoniam alimentorum legatum fuisset perspicuum est ex

Verbo

vendo Clarissimo; et vestrisque: — Tertia, et vegentior difficultas; cur legatum alimentorum dicatur in debitum esse contra ea, quae huc usque tradidimus? R. Civili quidem, et communi ratione in debitis est, ut nec nos diffitebamur: Caeterum naturali ratione et aequitatis naturae debitum est, et effectivum implorato iudicis officio, ex nostra doctrina, et traditur a Cuiacio d. lib. 1. R. Scaevola — Quarta nec segnior difficultas, quae ex propria Martae lie [illegible] adiciatur repeti posse soluta alimenta si extent innuere videtur Scaevola? Cum ex plorandum sit in ulla esse repetitione eius, quod naturaliter debetur, l. naturaliter 13. l. 19. et passim. ff. De condict. indeb. l. 2. v. §. 2. ff. de fideiuss. l. 83. de solution. cum aliis adductis ab Antonio Fabro in Ration. in d. l. 13. R. ex eius singularitate: id tantum naturaliter debere alimentorum nomine, quo desiderat alimentandus; ac vero quod superest apud haeredem Castitiam non alimentarii dici valeat; proinde nec fuisse ab initio alimenta consequens est: unde recte defendit Scaevola, quasi indebitum posse repeti. —

Nodosior est doctrina proposita in l. si servi annua 11. ff. de alim. et cibar. legatis ubi alimenta legata ei, qui postea metalli poenam experiebatur, tum praecedentium annorum, quae subsequutionem debebantur, restituto per Principis indulgentiam. — Tunc si ergo quae non debentur alimenta medii illius temporis, quo apud metallum residebat: ergo quae percipere nequit damnatus alimenta et consequenter idem in servo. — R. imo omnium annorum alimenta pertinent ad restitutum; tum eorum, qui damnationem praecesserunt quam qui illam secuti sunt, ita Cuiac. lib. 20. qq. Pauli ibid. et si videatur diversus Anton. Fab. tt. ii. p. 3. ill. 4. — Caeterum huic decisioni ex diametro refragari videtur Ulp. in l. 3. eod. tt. de alim. leg. ubi alimentorum legatum deperire docemur, ut quisque ex libertate decesserit, aliove commodo in civitate esse desierit: ergo quae deportatio, quae in ultimis verbis continetur morti similis est, quod ad perceptionem attinet alimentorum. — Hunc dubio occursum est Cuiac. ubi sup. defendens omnem dispositionem interire debere statu per maximam, vel capitis mediam diminutionem fuerit commutatum, et insuper addidit tandem in l. Cum quis 38. in princ. ff. de solution. et ut vitet instantiam contra eam ii. l. pen. ff. de cap. minut. distinguit inter maximam mediamque, et minimam capitis diminutionem; ut priorem non amittantur, quae facti sunt, amittantur vero per illas — Verum de meis [illegible] virum adeo [illegible] [illegible], ut propriis de meis auxiliaribus armis defigatur

quippe

l. si servi ff. de alim. leg.

l. 3. eod. de alim. leg.

quicquid Excille, quo dottrina machina reponit nonmodo maximam, et mediam, verùm etiam minimam diminutionem annumerat: hic vero sive in Adoptionem, sive in exilium ivit etc. Notandum post ... hanc coniecturam ... ad d. l. 32. ... exprimitur ... Deinde quia cum d. l. ... de cap. minut. ... morte, deque Capitis diminutione tantum ... quo ... ad minimam tantum diminutionem ... ratione generalissima, ... civitatis Legatum in facto ... in ... Ut alia ... tempore ... putabam in d. l. 3. ... verba illa in Civitate esse ... ita exponenda esse, ... Civitate ... et ... fuerit, ita ut ... facto exigere non possit. ... enim ... facto apud ... tenebitur ... heredibus pro portione cuiusque ... ut notata in d. l. 3.

Verum ... dicta ... Ulpian. in l. Cum Ulpiang 16. ff. De interd. et releg. ubi rescripto imp. opus fuisse ... adhoc ut alimenta damnatis debe... rentur: ... quod nullo iure ad illos pervenire ... donec rescriptum sequutum est. ... ubi dicendum ... deportatum ... deportato filio alimenta relinquisse, ... rescripto imp. ... aliud vero dicendum esse ... Legatum fuisse deportato ... ... respondere potuerit in d. rescripto imp. ... ut Communi iure liberetur, ... ex ... dictis et praesertim ex d. l. ... §. 2. ff. fam. ercisc. Notandum ... Basilicon nullam rescripti imperatorii mentionem ... ff. de interd. et relegatis in eadem l.

Ex his facilis est ... l. Cum Ulpiang 20. § Verbis ff. de alim. legat. ubi legatis ... alimentis, ... non solum exigere potuit futuri temporis, verum etiam praeteriti alimenta, quamvis tardius pervenerit ad libertatem; hinc illa difficultas: quae dubitandi ratio ibi potuit esse. ... quia videbatur eius temporis, quo ... stetit ... emolumentum intercedisse; respondetur tamen ... ubi ... fidei Comm. ... arg. l. 78. ff. De leg. 2. d. libertis 28. § 1. de alim. leg. hic autem alimenta fidei Commissaria ... iure naturali ... et ita Cuiac. lib. 9. ... in ead. l. 20 § Verbis ... filio ... in l. filiig fam. 27. § 1. ff.

plicatur. l. cum Ul... ng 16. ff. de interd. et releg.

Cum Ulpiang 20. § Verbis alim. leg.

filiig fam. 27. § 1. ad ... leg.

4. quand. dicer. leg. cod. ubi ad libertatem Cuaua debuerit in antea. Invitam spera [illegible] Conciliabis cum rectis verbis [illegible] de narios daros manumitti, sequitur: quibus apparet [illegible], sed manumittit. legasse testatorem Cuaua, ut proinde in antea debeantur qualibet effecti sunt = Motaridus dictus § C. contingere libertatem; § 1. absente herede § C. Damamaro accipiendus esse L. Cum vero § sub[illegible]. L. [illegible] L. in tantum § S. b. q. ff. de fidei Comm. Libert. si vero latitante herede §. Damamaviaris. ita Cuac. 3. Resp. [illegible] ord. l. 27. § 1. =

[illegible] Cuamq insignia adhuc restat de frustras adversus eam [illegible] quam Cuacuaris, Osualdi et Communis [illegible] fortunae [illegible]; § 1. Legata Cuaua servis relicta, sive propriis, sive alienis nequaquam ad Dominum pertinere obstat [illegible]. L. a filio 13. § 1. de alim. leg. ubi Cuaria servis relicta, concubinis eorum dominus ibi decernitur quid Clarius? imo ex hinc deducit [illegible] adnotat Claudi in [illegible] Vera [illegible] Osualdi, deductus ex d. l. fil. 19. § 42. de Cond. et Dem. = Enimvero, [illegible] debent, aut accepto [illegible]: quippe [illegible] d. l. 42. [illegible] Subtilissimus [illegible] man. [illegible] voluntatem Testatoris Legantis directe Cuaria [illegible], quamvis interiecta servorum [illegible]: ita patet expressim, et agetione legataria, in hac L. 13. demonstrare [illegible]; ut proinde [illegible] in utroque observari consequens sit etenim Clausula eisque mancipiis, quae sup. legavi: Satis aperit animum Testatoris concubinas opponi, non aliter s. l. legatum esse Creditur, quam ni ad eam Cuaria pervenirent. Utrumque non minus palam idque convincunt: concubinis, pro mancipiis. Verba ibi relata; quae denotant ibi debere alimenta Concubinis pro numero mancipiorum [illegible]; alias diceret concubinas ad mancipia rustica [illegible], vel familiam; quae de [illegible] legatum ad servos directum esse = Sed quare in eo [illegible] non [illegible] omnia alimenta? [illegible] id patet ex voluntate Testatoris, et distinctione tradita in [illegible] §. in nota Claudi [illegible] =

[illegible] obstat L. 113. § 1. ff. de leg. 1. ubi rescriptum Antonini, et Severi sponte impetrare, ut Legata alimenta solverentur: ergo quae [illegible] Communi [illegible] tamen non omnia [illegible] Principum [illegible] inducere; quod [illegible] enim [illegible] eximiat, aut confirmat [illegible] quo antea obtine[illegible] =

L. 3. § [illegible] | [illegible]

L. a filio 13. ff. de alim. et leg. =

[illegible]

L. 113. ff. de leg. 1.

L. 1. Cod. de fidei Com.

Retrahendus est sic exprimenda textus in L. 1. Cod. de fidei Comm. qui videtur exprimere quod Barinus, [illegible] Legatum relictum esse adhuc [illegible] alimenta [illegible]. — R. ibi ea nung solemni testam. nullas vires capere potuit relictum nisi [illegible] subscripta firmaretur ita Gothof. ibidem, quo in duo viso idem [illegible] — Denique, et illud poterit obesse in L. 3. in princ. ff. de his, quae pro non scrip. hab. quod videtur relictum damnato in me[illegible] talem ad fiscum non pertinere extra causam alimentorum: ergo quod hoc in damnato consistere nequeunt — R. ibi alius est sensus nempe legatum damnato pro non scripto haberi extra causam alimentorum: nec ad fiscum etiam pertinere, quod [illegible]; non inde sequitur legatum alimentorum ad fiscum devolvi, quinimo validum esse, et in pena damnati subsistere extra [illegible] Anton. Fab. [illegible] n. 4. —

L. 3. ff. De his, quae pro non scrip. V. L. [illegible] 17 de penis, et ibi Gothof. it. 4.

Et haec ita est in alimentorum legatum; [illegible] ubi alia res quaevis servo legata est siquidem extraneo servo per illum acquiritur domino quo servus [illegible] capacitatis testamentariae. L. similis 12. [illegible] §. De Leg. 2. — Obstat tamen [illegible] adversus hanc partem textus in L. Debitor 82. §. servo alieno de leg. 2. ubi expressa servi consistit legatum: ergo etc. — Minus quae varias et incertas [illegible] in hac L. expedienda interpretum resolutio: praeter omnium [illegible], sic breviter [illegible] expono, alia est capacitas naturalis, alia civilis, civilis est, an capere possit ex test. vel [illegible]: naturalis vero, an ipse vel illam rem capere possit: ergo in legatis servo alieno relictis, [illegible] inspicitur [illegible] [illegible] ad capacitatem civilem, an s. l. [illegible] testamenti [illegible] et servi [illegible] inspiciatur ad [illegible] capacitatem, an v. d. [illegible] esset, [illegible] vel illam rem capere possit. itaque in eo [illegible] [illegible] dicitur servi [illegible] inspiciendam esse. — [illegible] replicabis ex Reg. Caton, quod videtur legatum extunc inutile postmodum confirmari — R. minime quod cum fingamus servum liberum esse si potest in statim valere legatum, quod [illegible] Titio (nunc domino meo) optimo iure [illegible]. — imo adhuc obsistit L. 8. ff. de [illegible] leg. ubi inutile est legatum [illegible] servo relictum ad dominum fundum — R. [illegible] inspecta naturali capacitate nullatenus potest servus illud capere, quod liber esset ex de facto fundi redderetur inutile legatum [illegible] modi [illegible] L. 17. §. 2. de leg. 3. Unde per eandem rationem inutile in eo [illegible] servus ad fundum domini legata — Quorum adhuc replicabis, quamvis haec [illegible] excogitata sint, [illegible] per [illegible] in [illegible] indignum, quod [illegible] testes [illegible], s. l. legari

L. Debitor 82. §. servo alieno de leg. 2.

[illegible]

esse servo hæredis; si enim consideratur servus ut liber, quid interest non hæredis sit, an alterius cuiusvis. — Ut tamen rem totam complectar dicendum est; quamvis in legatis relictis servis, sæpe ea resolvantur tamen, et simul inspiciatur persona dominorum, itaque in servo hæredis, quamvis capacitas naturalis sit, deest tamen civilis, quia nemo a se ipso capere potest. — Verum adhuc remanet; sicut potest incapacitas servi alieni purgari manumisso eo ante aditionem, ita et servus hæredis medio illo tempore alienari potest: ergo utrique relictum ex medio tempore convalescit. — Subtiliter tamen respondetur legatum hæc consideratur ab initio in quo cum adsit capacitas civilis domini, et simul capacitas naturalis servi firmum est ab initio legatum servo alieno relictum, quia potest rei proprie vitium purgari ante aditionem; at vero legatum ab initio a se ipso capere, ex eo tunc non potest. Verbum calumniosum etc. in d. l. 82. §. servo quamdiu servit sic ita accipiendum puto cum Oualdo, et Amaya lib. 2 obs. cap. 29. quamvis legatur servo quandiu serviat, tamen etiam, tunc inspicienda est capacitas, quam haberet, si liber esset, etenim si liber esse non possit, itaque ex hac calumnia intemperatur superior sub an. Iur. ut recte Pauli animadvertit. —

Non dum tamen liberi sumus ab ea difficultate, quæ emergit e textu in l. 17. §. 2. ff. de leg. 3. ubi hæc verba: *servitus quoque servo prædium habenti recte legatur*: ergo quia fundum habere potest. Contra probatur in d. l. 3. ff. de serv. legat. — Varii varie: alii textum intelligunt de servo publico, cui dimidia bonorum pars permissa erat: alii de servo Cæsareo: præter omnes Amaya lib. 2. obs. cap. 29. circa fin. ita textum expendit: servo prædium habenti, id est habituro, ut in l. si servus 23. ff. de servitut. urban. præd. Labeo 20 de servit. rust. l. proximo 50 de V. O. hæredum abiade cuerunt pro ferenda e extinguit: per Amaya. —

Si vero de servo testatoris decipiatur illud primum et explorata sunt, inutilem ipsis sine libertate legatum. l. 39. §. coniunctim. l. 102. ff. de leg. 2. l. servum 76. in fin. ff. de hær. instit. l. 26 in princ., et §. 2. de adim. leg. l. 4. Cod. de legat. l. ex fideicommisso 26. Cod. de fidei com. l. lucius 88. §. Scævola 13. ff. de leg. 2. l. licet (Cod. ibid.) 20. de adim. leg. l. cum quarta 30. §. 23. de fideicom. libertat., et ratio expeditissima est: quia cum servus in domini quo vult quidquid adipiscitur pervenit l. non nemo 32. de hær. instit. l. placet 76. de acq. hær. l. acquiritur 9. ff. de acq. rerum domin.

L. 17. §. 2.
leg. 3.

si autem posuit in ipsum Testatorem, scilicet Dominum crearem re fundi, nec eum in eius heredem; cuius dominium subitum est ab adita hereditate) quoniam ipse, et Creditor simul, et debitor esse non posuit. l. 2. Eisque semos. l. heres 22. §. qui et fideiussor. = Hac Ceritate igitur Dominus habet designandi libertatem simul seu Legato; quod si pure fuerit excessum ab adita hereditate libertatem simul, et Legatum consequatur. l. quaesitum 91. §1. De Leg. 2. quod apud omnes in confesso est = Sin vero sub conditione Legatum, vel libertas relicta sit distinctionis fundamentum res expedienda: si enim Conditio legatum suspendat libertate pure relicta, indubium est consistere Legatum; quoniam quamvis maxime ante aditionem Conditio expleta esset, nihil statim cedere potest Legati dies priusquam per aditionem hereditatis confirmaretur. l. 7. §. fin. cum l. seq. ff. quando dies. Leg. Ced. sin autem Conditio libertati apposita sit, similiter distinguendum est, vel ante aditionem hereditatem expleri possit, Veluti si Titio decem dederit aut in Capitolium ascenderit: quoniam tunc Legatum fundi vetitum cedit, cedente s. l. ab ipsa aditione libertate. d. l. quaesitum 91. §1. de Leg. 2. Vbi Cuiac. ad Iulian., si vero Conditio ante aditionem hereditatem existere non possit, puta, si ita lexit: si heredi meo decem dederim: quod prius est heredem esse, quam decem dare, tunc aliud omnino dicendum est. Nempe interdum suspendi Legatum sub eadem Conditione, qua libertas; interdum deesse amore Testatoris, imo ab ipso conditio ... inutile fore. idque ex Testatoris Voluntate debere deprehendi; vt vbi is voluerit debere legatum, et suspendi; Conditionale esse fateamur, vt animaduertens est in l. cum quatuor 30. § cum ... 2. de Leg. 2. Vbi Continuas scripturas arguit Voluntatem eandem in vtroque Legato; vt vtrumque Conditionale fore fatendum sit; aliud vero dici debere in l. Iulian. 86. de Cond. et Dem. Vbi ex Volunt. Testatoris Colligit Rodolfus Fornerius legatum exaudisse; quia Conditio illa decem dare, et ita liber esse, cum sensum habeat, vt nullatenus conferatur Legatum fundi cum libert. ex verbis. Ita quod expendit ille, et postea quasi seiungere voluisset libertatem et legato, ita vt cederet postea, quam legatum. eandem voluntatem, et coniecturam invenit Fornerius in l. cum Seruus 82. eod. tit. sicut plurimum suspensum esse legatum sub conditione libertatis Conuincitur ex mente Testatoris in l. cum 22. ff. de Cond. et Demon. vt etiam notat Cuiac. ... obs. 36. in fine arg. text. in l. 82. l. 208. ff. de Cond. et Dem. l. 28. de Cond. inst. l. 83. in fine de Leg. 2. = Hic dissimili interpretamento donandum est s. C. in l. cum ita 9. §1. de obl. Leg. scilicet

Sed

et l. nequis. 9. §. quidam 19. ff. de manum. test. l. siquis servo 84. de leg. 2. l. qui fidei Commissarium 8. Cod. de fidei Comm. in quibus omnibus statim occurrit coniectura voluntatis, ex qua facile cognosci, voluisse Testatorem votum suspendi.

Contrarium his occurrunt aperte verba textus in l. Cum filius 76. §. servus purè 4. de leg. 2. ubi quamvis cesserit interim legatum, et libertas, tamen deinde legatum dilatum [illegible] ibi [illegible] minime potuisse a Testatore prævideri, quod post eius mortem acciderit, unde Coniectura locum non est voluntatis: quippe capta, vel relata per eum libertate, nec legatum vel iterum relictum reputari, nec sub eadem conditione futura differri, præsertim cum ob [illegible] libertas capiatur. v. Cuiac. 7. Resp. Papin. in eod. textu.

Nec prætermittenda Cuiacio distinctionem quæ inter legatum, et hæreditatem hoc loco diversam nos Commonet Ulpianus in l. qui heredi 9. §. si servus 27. cum sequentibus usque ad ... ff. de hær. inst. nam si servo libertas in diem, vel sub conditione data, hæreditas vero purè relinquatur, et hoc casu legatum inutile redderetur, quod tempore Cessionis hoc est aditionis hæreditatis incapax in servitute adhuc remanebat, ita ut necesse sit illud suspendi quoque. d. l. qui habet 91. §. 2. de leg. 2. l. Sub Conditione 86. de Cond. et Demons. Cum in dicto statim hæreditatem effectum sortiri, et adeundam indigere, vel sub Conditione manu missum pertinere non est ambigendum, ita ut die veniente libertati, quæ hæreditatem moratur, liber, et hæres existat. d. l. qui heredi. 9. §. si servus de hær. inst.

Cuius autem diversitatem in eo stare mihi persuasum fuit: quod legatum et hæreditas diversi iuris hac in parte habentur, nam hac quippe magis est Testatoris præsumptio consideratis servum, et libertatem et hæreditatem adipisci; quod cum videat Neminem legem ignorare licere præsumit. Lege 9. C. de legibus, eius servum nequaquam hæreditatem obtinere quin a ... libertate, in qua diem, vel Conditionem præfinit præsumitur sub eod. die, et Conditione hæreditatem remorari voluisse. alioquin eam inutilem reddi apposuerit, cum nemini successionis ab intestato Cupiditate præsumi [illegible]. Nec ferendum est quorundam error tam ineptus, ut eundem servum hæredem institutum, et ob libertatis suspensionem a semetipso positam velint testamentum Corruere; quos in Lectura arguit Justinianus in sua nova Constitutione præfata in l. quidam. Cod. de

Necess.

7.

Necess. servorum. Quae per sumptionem voluntatis Legatum omnimodo respuit; quod nostra nunc interest Legatum cum libertate servum consequi, necne. —

Nihilominus tamen idem dicendum est ubi Testator legaverit alii servum, cui aliquid relictum sit; quippe in hoc casu etiam sine libertate recte legatur servo quod capacitatem percipit a domino, i.e. Legatario, si enim a morte Testatoris dominium percepisse censetur, ita ut cedente fideicommisso aditione legatis servo relictum opponitur, optimo iure capacitate ipsi prodesse videbitur et per ipsum acquirere Legatum. Hinc pluribus solaris a fulgere ... in l. si a pluribus 107. §. si quis servum ... ubi legatum servo proprio relictum cum morte: vivo recte capit, si servus Stichus legatus opponatur ex opposita doctrina. —

Cui tamen negotium facessere videtur per obscurum text. in l. si servus 26. §. de adim. vel transf. leg. ubi si servo proprio legatum cum libertate relictum sit, is que postea alienatus a vivo Testatore moxque libertas ademerit alienato, utiliter ademptum esse tradit iure con. — Prima difficultas: cur utilis est ademptio rei alienae, seu alienatae? Sed quod licet in principiis inutilis sit, tamen ob casum redemptionis, quae potest evenire, ademptio utilis est, si enim adempta libertas non esset redemptus ea ... ex testo legatum, et libertatem perciperet, cum media tempora nocere non debeat. l. servum 39. l. verum 58. de manumiss. test. l. sed et si 6. §. solemus l. extraneum 91. ... ff. de ... inst. ostendit tamen redemptum in ad ... ad fidei commissariam libertatem admittendum fore ex praesumpta Testatoris voluntate. l. 2. ... Cuiac. ... Unde nec adversus non redemptum legatum capere cum igitur libertatem contingere certum est, ut Cuiac. q. qq. Pauli in ead. considerat. — Cui tamen doctrinae obstare videtur l. servus 27. §. servo eodem tit. ubi in ead. fere specie contrarium est §. 6. dicitur; ibi nullius momenti ademptio sit tamen ibi agi de ademptione libertatis servo, alienato ex post facto, proprio; quae validiudicatur ob redemptionem a Testatore fieri contingentem: hic vero in nostro §. servo de ademptione servi legati ... vivo Testatore manumissi; quae nullius momenti esse dicitur quod nec manumissus debebat. l. qui res 98. §. ... ff. de solution. nec potestati venire, quod non videtur homo esse, ut fatetur ibid. §. 6. —

Verum 3

Verum in dictum [illegible] veritatem; est enim adversus paulo ante dicta ingens dimicatio, ac insuperabilis difficultas ex textu in L. si Chorus 79. § fin. de leg. 3. ubi dicitur: verbis agnoscit servum legatum, et postea manumissus, sed ante aditam hereditatem in servitutem redigatur, legatario debetur: ergo quod postea manumissionis ademptio non inducitur = Respondendum tamen est ex doctrina dilectissimi viri D. Francisci Ramos textum illum explicandum esse de servo alieno legato: at vero textum in d. l. 27. § servo de servo proprio testatoris; quos inter ingens viget differentiae ratio: quoniam testator manumittens servum legatum, necessario creditur ademisse, quod in eam causam deductus sit, a qua incipere non posset legatum. Unde quamvis postea in servitutem redactus sit, quasi novus homo, et dissimilis ab illo, qui legatus, et ademptus est, non debetur. At vero servus alienus si post manumissionem medio tempore contingente in servitutem reciderit, debetur legatario, quia cum ei testator, sed dominus extraneus manumiserit, ademisse videri non potest: verum instabis: qui novus homo est, cedere non potest pro altero, homine legato, qui secuta manumissione periisse censetur: ergo extinctum legatum resurgere non potest per supervenientem servitutem = Respondetur quo ad testatorem, et textum nihil novi in hoc homine Stichico servo Titii repositum: legatus est enim Stichus servus Titii, cogitat autem tantum testator, quem in servitute illum fuisse esse Titii, et Stichum esse: ergo qualitates novae, quae nec textu expressae, aut destinatae sunt, desideratum vero legatum ex nulla parte invertere debent: ergo quamvis diversis qualitatibus iuris substitutis, novus homo, servus iste reputetur, quo ad textum tamen idem, qui tempore testamenti, et proinde redimendus ab herede, et solvendus legatario sit: itaque omnes, quo ad hanc partem pro statum difficultate me vincebant.

Restat ergo ultimus, qui in serviendum est in medium pro serviens per capitulum textus in L. Verum est 63. § si servus 3. ff. pro socio ubi potest communis servus legatus absque libertate relinqui, qui tamen interdum servis proprii adnumerata apud Ulpianum in fragm. tit. 23. § Commun. 9. Cuius expeditio facillima est, vos, si percontaveris servus communis integrum legatum sibi ab uno

Domi

Dominorum relicta, acquirere alteri. L. Plautius 49. ad L. falcid. dict. L. inter iis 9. de stip. servor. — Nec doctrina ista attemperat. L. 5. in L. pinde 7. §. de stip. servor. L. per servum 37. §. 2. de acq. rerum Dom. L. quibus redi 49. §. fin. de Cond. et Dom. quibus constat rem servo Communi donatam ab uno Dominorum pro parte tantum alteri acquiri: ergo falsum est integrum Legatum socio quaeri. idem, et in stipulatione ad Statuit p dicti rei. — Qui tamen levis erit et difficili in Concordiam retrahere, si perciperis nostra discriminis, quia Legatum a Donatione, et Stipulatione separat; quippe Donatio ideo pro socii tantum consistit, quod pro altera dominii iure apud donantem remaneat, qui sibi ipsi eam donavit invenitur, quidque est in stipulatione, utrumque etenim titulus ex praesenti vires capit, vel uno fauctus 26. de stip. servor. — At vero Legatum integrum quaeritur alteri socio, qui solus invenitur servi Dominus. Sciendum est enim Legatum illud omne — vires Capere, ita ut extunc acquiratur servo mediante Domino partiario. L. si heres 22. §. 2. de dispt Legat. Un. de Cum is solus eo tempore Dominus servi sit, ei soli totum Legatum adicitur, quia quamvis heres futurus Dominus servi sit pro parte, non tamen est Dominus ante aditionem, pinde partem Legati capere non potest, idque etiam locum habet in donationibus Causa mortis ut observat Doveanus in d. L. Plautius 49. ad L. falcid. Videndus Cumanus ad d. L. 7. de stip. servi. illud pro Conci... tota, et in dictis iuribus nam heres institutus erit Communicaretur Legatum inter socios. —

Expendi etiam potest. L. Lucius 28. §. Seia 13. de leg. 2. ibi: ambigitur an apud heredem remaneat fidei Commissum Ancillae relictum. Respondet tamen Cuiac. lib. 21. obs. cap. 8. ibi servum ademptum uni non posse regredi ad alium fuit enim fidei Commissum relictum sine libertate, ideo Legatum peti non potest ex Conjecturata testantis voluntate — Sed obiicies sicut potest utiliter relinqui a Legatario fidei Commissum heredi L. 29. ad L. falcid. Cur non etiam, et heredi servo fidei Commissum potest peti ab herede ex post facto; at vero non potest ipse servus suo statim Cum sibi ipsi solvere fidei Commissum sibi necessario ad quaerendum. —

Ceterum ut haec re nihil maneat inexpositum • Primaria nostra D. ostendi videtur ex textu in L. 4. L. 3. L. si quis ex de manu missionibus. L. 67. ff. de iudiciis. L. 82. §. fin. ff. de her. inst. L. vir 53. Verb. sed si quis ff. de iudiciis. L. libera 9. Cod. de Cond. ob Caus. dat. servum. L. 8. Cod. de liber. Caus. L. pen. §. 2.

Cod. De concess. Servi ex quibus inferri videtur servos nummos suos habere potuisse, et per consequens eiusdemque capacitatem non vidётur inferiis. Contra quae hactenus expositum est. Resp. de illa iura accipienda esse de iis servis, qui peculium suorum nummis ex parentibus et connivente Dominorum permisu suam libertatem redemerunt; si vero quasi suis propriis nummos habere potuerunt, id enim passim evenire comperit Cuiac. lib. 23. Pauli ad Edict. in. l. 84. §. fin. de liber. inst. et 30. qq. Pap. in l. 19. de manumiss. quippe licet suos nummos nunquam habere dicantur §. 3. per quas person. d. l. 83. in pris. de Iud. d. l. 4. §. 1. Peculium tamen si connivente Dominorum oculis in pretium libertatis congesserint, suis nummis dictionis gratia perhibentur ind. dicuntur et apud Senecam lib. 11. epist. 11. et l. 6. 7. de Benef. Plinium lib. 8. ep. 16. haec enim improprietas frequentissime iuris cultoribus obvia est. Sic posthumus is dicitur, qui vivo prodidit Testatore l. 3. §. posthumo. de iniust. Rupt. et Dii aeterno constituit in. l. 39 de iure Dotium. =

Illud accuratam quamdam animadversionem praeterire non debet, militum testationes, qua in servos suos aliquid collatum vellint, simul inferri libertatem, ita ut ex eadem scriptura liberi emergant, et Legato ditentur. l. Servus 40. §. 1. de milit. test. l. ex iis Cod. eod. l. 2. Cod. de necess. serv. Novella 78. Cap. 4. vers. si enim Cuiac. 11. Resp. Pauli in l. 40. § de milit. nisi contra ductus miles putans liberum esse Legato servum donaverit, de est. cr. ratio voluntatis, quae in imperio ni casu libertatem inducebat. =

Sed et meminisse oportet pro moremo operis lapide; servis Principum Cubiculariis testamenti factionem speciatim indultam fuisse. l. 3. Cod. qui test. facere poss. l. 4. Cod. de Prepos. sacri Cubic. Novell. 30. servis, ut late prosequitur Amaya in [illegible] Eunucho; sed et servus publicus dimidiae partis bonorum test. factionem habebant, ut Ulpian. fatetur in frag. tit. de Testamentis §. fin. videndus Cuiac. lib. 17. observ. Cap. 24. =

Prima vero nostrae Conclusioni oregorium facere videtur notum, sed difficile responsum Ulpiani in l. si de pactati 7. ff. de leg. 3. ex quo satis aperte colligitur capiendi ex alieno test. de partitum capacem esse, ut pote quae eius servo recte legatur, qui ab ipso capacitatem mutuatur l. si mihi, et lib. 12. § Regula de l. 1. l. in minus 31. l. alienum 49. §. in extraneis de hered. inst. l. debitor 82. §

servo

seruo alieno ff. de leg. 2. quam capacitatem retinegate l. 6. in l. quidam 12. ordinis l. 2. Cod. de her. inst. = Adquam difficultatem enervandam. V. Richar. in §. seruus autem de her. inst. inst. et in prin. inst. de fidei com. hered. exer. 39. Clarus (qui plures dat) deportatum fidei commissi capacem ... privileg. de Faranten lib. 4. Consil. cap. 12. peractum = P. C. tamq. ex D. Petri doctrina lib. 1. de interd. cap. 7. qui alteras melius sensum fuit assecutus, ait enim deportatum ibi non esse sumendum pro tempore praeterito, sed praesenti seu est tunc temporis ... fuisse deportatum postmodum tamen ipsi poenam impositam; tunc n. admittetur ad relictum in morte testantis instituti civis, et restatutus in remittitur ... ipse ... Antoni ... Fab. ... solutione de error. decad. 19. err. 8. et 9. =

[illegible]

AD TITULUM FF. DE FUN-
DO DOTALI

Suscipimus enim libenter Semestriali otio, duo stu-
dia maiora non exigente Anni decursu, tractandum
huius titulum 5. libri 23. ff. inscriptum de fundo dotali
ubi Legis Iuliae peragitur materia, cuius munus exsu-
perans viribus meis cuique apparebit, quid scilicet in duo nos
quinque iniuriae prudentia lustrare peragimus; quorum magna
parte infirmitatibus impediti, quod ut dedicatio animum
expetit; arcanis omnem operam non impendimus. de ingenio
angustias tanti negotio, ut exequi idonea possem oppono: exequatur
tamen quoad possit, et pro studio efflagitant. Prius petii enim illo obtinere
eius partes vel extremum. Controversia inter nostros disceptatur a Latore
huius Legis, an Iuliae, et Papiae fragmentum; an a Iulio, vel
Augusto Lata? an illa quae dicitur de adulterijs. Varium enim
est Augustum eam sanxisse, et fragmentum eius esse quae de ad-
ulterijs nominatur; Una, eademque est, quae non solum de adulterijs
coercendis loquitur, sed de omni iure dotium, et eius alienatione trac-
taverit quippe idem expresse Paulus lib. 2. Sent. tit. de dotibus
lege Iulia inquit de Adulterijs cavetur, ne dotale
praedium maritus invita uxore alienet. Conducunt quae in L.
2. ... vedrie 6. L. dotale 13. L. 14. ff. h. t. quis inscripti
ex libris Pauli, et Ulpiani de adulterijs Contraxit. Iovius Augustum
hanc legem Iuliam de adulterijs regasse. Testatur Appianus
... Suetonius in Augusti Cap. 34. leges retractavit
ait; et quasdam ex integro sanxit, sumptuariam et de licet, et
de adulterijs. Cornelius Tacitus lib. 2. ann. ann. 770. et lib. 3.
ann. Urbis 776. quae enim ex eo Iulia nominatur, quod Augustus
eius cognatus a Iulio adoptatus eius fuit nomenque sortitus. Cogno-
minatus senior C. Iulius, Octavius, Augustus, ut ex suo tradit
liquet, et Dione lib. 48. testatur. ... in ... 1. ...
Caesar Augustus ut ex Tranquillo, et Balduino pluribus fun-
damentis firmavit. Menochius de Arbitr. lib. 2. Cas. 419.
n. 28. qualiter se res habeat, haec eadem, quae de adulterijs est
inscripta ipsamet est, quae fundi alienationem invitae uxoris ma-
rito in his verbis docemus, Cuius Sic opinionis Cuiac. in Recit. ad L.
unicam §. et cum Lex 19. C. de rei ux. act. et in prio ins. quod

licet

licet etiam ad Paulum d. loco D. Nicolaus de Castro pro lec.
1. n. 5. [illegible] ad [illegible] d. loco, [illegible]
ex Anton. August. allegat Bimius Bocab. in L. 1. § p. n. 1. Sol. ma-
trim. Tenent etiam nostram conclusionem Baronius lib. Sing. ad L.
Iul. de Adult. Cap. 29. Osualdus lib. 9. Com. Don. C. 10. lit. S. =
Herede ea Lege ita
Cautum est, ne maritus invicta Uxore dotalem fundum alienare
praesumat; ne ve ipsa etiam Consentiente Pignori, vel Hypothecae
supponat de primo textum idipsum extat in L. 2. 3. q. L. 13.
§. dotale, et pertotum ff. h. tit. L. 1. et 2. Cod. L. iis qui § 6.
§. ult. ff. de I. D. L. Un. §. et Cum Lex C. de rei Uxoriae
ex praeinst. quibus all. lic. vel non Pauli lib. 2. Sent. tit. de Dotib.
§. L. Iulia, et relictis aliis passim in discursu pro dandis an-
titatibus dicendis, quae quidem Legem Iuliam, Cum in Italicis
praediis tantum loquuta (quae mancipi, et dominio absoluto
et quiritario acquiri poss. Ulpianus lib. sing. Reg. tit. 19. prope
et tit. 1. §. 16. venuste pluribus Consulendus D. Nicol. de
Castro pro lec. 1. Salm. n. 22. et pro lec. 2. n. 7.), non vero in Pro-
vincialibus Concepta; et vel Certo tamen alienationem permiserit; con-
cedam, et emencinata accepimus a Iustin. in d. L. Un. §. et Cum
Lex, et in d. paris ins. quibus allien. duplici videlicet Capite,
tum vt nec ad stipulante muliere praedii dotalis a marito inita
allienatio vires obtineat, idipsum ipsa lege in Hypotheca admissum
Cum, vt quod admitimus Italicis fundis idem sit observandum Provinci-
alibus praediis, quae ipsius legis Iuliae prohibitione exuta libere
a maritis allienabantur, pro vt sibi caeteris videlicet rebus Usum, et
possessionem, bonitarium et dominium, non etiam quiritarium, sed
Gentium tamen fieri licebat, qui in rebus dotalibus non sine Uxo-
ris erat, non Communiter omnes firmant Ubique Italica praedia
Provincialibus aequiparata in suo novo iure; quemadmodum, aiunt,
provincialia antiquitus, nec Consensu Uxoris allienabantur (quia
de his non sit loquuta Lex Iulia, quae Cum Consensu formabat
allienationem) ita hodie Iustinianeo Iure, vel Italica requirunt:
i. e. Italica praedia a Iustiniano Provincialibus aequiparata; non
e Converso Italicis provincialia adaequata. quae Sententia (quis credat)
Cum nullum ferme quo obtineat fundamentum, ab omnibus Ubique
praefigitur. Neutrum est; Provincialia praedia omnimodo ad
allienandum invtilia, extra Commercium, et mancipium existentia; ideo
antiquitus ea allienari non potuisse, quod tenetur Cuiacius in d. §. et
Cum Lex, quia et si iure quiritum ea allienatio non procedit,

procedat

praedat tm iure gentium; non quiritarium dominium transferendo
sed bonitarium, unum I.C. et possessionem, videndus scite, vendendi sub-
tilissimus Magister meus D. Josephus a Zamora Vespertinae Cathe-
drae iuris Salmanticensis in manuscript. ad L. 1. quibus ex Causis
poss. esse. Cap. 3. et 15. Quadd. C. Nisi. De Casu. d. proflec.
1. n. 21. et prefl. 2. n. 7. quaeq. vide d. n. 7. [illegible]
Ergo dicendum quin aliam priuisse rectae, quin dotter Caia. dotis, in com-
mune a Vxore alienari, et primum Iustinianus in iure [illegible] diistb.
dotes firmasse idipsum, quod Italis incumbere decreuit. quod adduc-
tis Iustiniani, et Theophyli verbum probat: addo, quod [illegible]
eapropter dia erunt alienabilia, eo quo dixisse modo, per dominium
sc. bonitarium; nequit mariti villa prohibitio ingerui, quin aliquat
Iustitiae et irrepugnat, quod praecipue in dotibus [illegible]: quae
nec in veniunt, nec in veniunt facta est, cum non legem sub-
quam hac dote latam in Italicis praediis tantum conceptam cognos-
cimus. [illegible]

Quicquid igitur liquido per conclusionem sit; Antiquitus legis Iuliae praeceptio
maximum praediorum dotalium vendere, vel alio modo alienare in
iure uxoris nequit; hypothecam tamen, nec ea consentiente subiicere posse
quousque prout dictum est, a Iustiniano recenter immutatum; probata
quidem ex iuribus supra digestis, et infra sigillatim cauendis: dux ex-
oritur hac Praesumptio ad L. Iuliam de adulteriis vendere
praeceptum Alexand. ab Alex. lib. 4. dier. genial. Cap. 8. Anton.
Augustin. de legibus, et Sctis. tit. de [illegible] Iulia Fallacios Rubios
in Rubrica §. 17. ex n. 4. de donat. inter virum et uxor. praedicta quae
Cap. 28. Antonius Gomezius in L. 50. Tauri n. 5. quidem
Covarr. in Cap. quamuis pactum 2. p. §. 4. n. 12. Petrus Boal.
in L. 2. §. 5. [illegible] Solu. matrim. Donellus lib. 12. Com. Cap.
20. Vacc. 3. partis, et lib. 9. Cap. 10. ubi Anaklg. lit. 8. et F. Dua-
renus adtt. d. matrim. Cap. de fundo dotali. Cuiacius in solu-
m. recitat adtt. in d. L. 1. n. §. et cum Lex 15. C. de
rei. vind. adt. et lib. 36. ad edict. Pauli in L. 3. lit. [illegible] et L. quae et.
Officia in L. 9. cod. et lib. 43. Pauli ad edict. in L. 16. de test.
milit. et lib. 14. [illegible] Cap. 9. D. Nicolaus de Castro pro lect. 2.
Salmant. [illegible] Ratio autem pro dicta prohibitione est do-
tium favor, cuius studium pariter tempore [illegible] concessa: interest
est quippe Publicae utilitatis mulierum dotes sibi in damnum con-
servari, quo civitatem liberis replentes bono publico consulant, et
Romanam ditionem augeant. L. 1. S. matr. L. Cum Lae 7. §.
et plures de don. dam. L. hoc modo 63. §. 1. de Condic. et

dem. Sed cur tam varie constitutum est, ut alienationem uxoris consensus substineat, et hypothecam, nec ipse consensus convalidet? certa est discriminis ratio quam refert ducimus ex Glossema. Theophili in d. princ. inst. quibus alien. licet, vel non; avarissimum enim feminarum genus creditur, ut quae habent suum, si aliquid de alienatione peragatur, cum abdicetur taliter praedij dominium, ut vel minima pars non remaneat; consentit tamen facilius hypothecae maritorum forte blanditiis, cum videat se dominium indemne retinere: facilius porro obligationis supponunt, quam committunt. L. 4. §. ult. ad Velleian. L. si a sponso §. quod si a sponsa. ff. de donat. ant. nupt. Unde quod semper sese specuti instar dotem prae oculis obtinet, permisit coniugum voluntate alienationem, quam pene impossibilem in uxore putavit; vetuit tamen in quo faciliori via mulierem ire posse cognovit. — —

Sed in limine monere nos oportet, legis huius prohibitionem, in rebus tantum dotis, quae in dotem inaestimatae datae sunt, pertinere: haec enim propriè dotales cadunt sub legis Iuliae norma, ut voluntatem suam maritus exequi pro suo natu non posset; quae periculo pereunt uxoris, et suo damno, et commodo res, et augentur, et minuuntur. L. Plerumque 10. in princ. ff. d. t. L. si rem 52. §. 1. ibi: Cetrum si simpliciter res data sit, procul dubio periculo eius morietur eiusdem tum: unde quia interest, praedia sine detrimento sibi omnimodo conservari. Lege Iulia imminentis uxoris malo medenti. Cetrum fundos dotales, quorum aestimatio ab initio sine matrimonij inita, et simili pretio mariti traditi, ut quemadmodum maritus ad libitum alienari potest, quin uxoris consensus petatur, vel firmiter alienatio teneat: cum desinant esse dotales in domi quiritario (noritantum bonitario, quod in omnibus eum habere bonis dicemus), et absoluto mariti translati mediante aestimatione quae instar venditionis est. L. 1. ff. de aestim. act. L. rigraturitem 27. §. 11. ff. de praescr. verbis. L. quaero 54. §. ult. locati, res enim dotales emit maritus, quas aestimatas in dotem accepit. L. Creditor 52. §. 1. ff. de act. emp. L. cum fundus 3. locati L. plerumque 10. §. 4. L. quoties 16. ff. d. t. L. 1. L. cum dotem 10. C. eod. L. ex conbert. 12. C. ff. de... Traditi notant Barbosa in L. 52. sol. matr. n. 1. et 29. Cuiacius 17. obs. 1. Amaya lib. 3. obs. cap. 2. §. 1. n. 29. Covarr. pract. quaest. cap. 26. n. 1. Osualdus lib. 9. com. Don. cap. 10. lit. S. Castro de... lect. 2. n. 2. Anton. Faber lib. 7. coniect. c. 9. Menochius lib. 3. praesump. 63. n. 19. cum seqq. Osualdus 14. com. 7. lit. A. Richardus... in Repet. L. 1.

Gavino

familiæ erisc. n. 42. quæ iacet in §. quod dicitur 20. ins. de action. exinde
enim dispendia, neque in aliam exueritur; in eiusdemque, et commoda
si quæ accidunt, ipse lucratur. L. 10. §. Cum igitur 9. C. de iure dotium.
L. plerumque 9. 22. in princ. L. 12. §. si mulier. ff. de I. d.
L. 10. C. eod. L. si æstimata si sol. matr. enim et pro illam in casu
dotis evacuationis, quod eiusdem pro æstimatione, non pro dicti debi-
tor efficitur. L. quotiens. 5. C. de I. D. L. intervenit. 6.
C. de usu fructu. Quare item sat. consequentia in huiusmodi rebus
maritum dominum esse quiritarium: & etiam enim inconsulta
uxore ad libitum disponet, nec legis aut aliis compedibus
obstringetur.

Sed alio incidimus, et velut de gravissimo lapide offendimus
ad Africani, et veteri placitis in L. quod si. ff. de iu. d. et in L. 10.
Cod. ubi decissima pro finem compescimus, in prædiis dotalibus
facta, et si earum æstimatione, locum ibi fuisse alienationis pro-
hibitio, ut nequeat maritus sine consensu uxoris eam alienationem
facere. Plana certa est solutio; cum ex electione reservata
mulieri, an rem ipsam, vel æstimationem consequi malit, res indu-
citur, alienationem fieri maritum nequire sine assensu uxoris;
cum sit in ipsius arbitrio ipsam rem petere, quam nisi aliud ille præs-
tare non poterit, nec consentiendo maritus adimplere: Cæterum
si electionem in persona mariti conferimus, ipse ad libitum disponet
de prædio, cum offerendo se pretium utique liberetur. L. 10.
§. ut. de I. D. Cuiacius. de ad Africanum. in d. L. 9. de
fund. dotali. Deinde, et hoc item indicat Papinianus in L.
Cum post. 17. §. Cum res 7. de I. D. pro fuit enim rerum
æstimationem in limine matrimonii initam, nonnumquam rerum tantum declarare
non venditionem per fieri: ergo nec dominus, nec emptor
maritus in similibus rebus indicatur, quia nulla ibi miscetur vendi-
tio, sed dicitur pretium. Hic ergo non posse æstimationem
in ea specie operari id ipsum, quod diximus, cum ex eodem Papiniano
apparet, pacto maritum se adstrinxisse ipsam rem soluto matrimonio
reddere, id enim eo casu egisse tantum comprehendimus, obligare
se, eadem æstimatione rem uxori restituere, ne si aliquod de periculo
sentiret alio pretio, quam quo taxata sit, teneretur; nonnumquam
Fabrum in L. in ratione rerum dotium. Cuiacius 4. resp.
Pap. in d. §. Cum res. Pendet huius distinctionis modi solutio
ex Baldini paradoxa ipsa in L. ult. de Pact. dotal. ubi
prima difficultas; nulla rerum mariti vel uxoris conventione assignate
ut fundi æstimati alienatio, et venditio teneatur. Cum sit dubio

sit

sit; maritum in eiusmodi rebus emptorem videri, et dominium quiri-
tarium constitui, per eorum aestimationem ex saepius repetitis. Res do-
tis enim aestimatio facta venditionem constituit, et pretium tum
in dote fuit; quoties consequitur in hoc pacto, ut idem fundus
Uxori restituatur: ea enim specie iam diximus fundum qui adhuc re-
manet dotalis, alienari a marito non posse invita Uxore, quia
eadem species debet restitui, d. L. si inter 21. C. de Jur. Dot.
Summa enim declaratur, non venditio contrahitur d. L. Cum
post 69. § 7. de J. D. quippe pactiones passim in limine matri-
monij solitae Uxores adhibere, ut luxuria maritorum incolumes quae-
randis compescerent, in quo [illegible] ex d. L. 21. et d. § 7. L.
qui Pater 22. § pen. cum seq. L. Cum maritus 29. et passim ff.
de pact. dot. L. qui ea [illegible] L. 1. C. eod. cum infinitis, cum quae
feminarum astutia [illegible]; ipsorum periculo res earum aestimatas
deperire L. Plerumque 10. in Principio. L. Inter 12. § 1.
de J. D. d. L. cum maritus 29. de pact. dotali in simul quas aesti-
matas ipsis in consiliis maritum alienare, quin sibi Lex Juliae
sufficeret, quae in his rebus locum non habere per [illegible]: aesti-
matis primum rebus, pactum de eisdem reddendis addendo efficitur
periculum, et incommoda ad maritum redundare, tamen, nec do-
minium quiritarium, nec emptorem habere, ut inde de rebus pro suo
arbitrio nequeat disponere: quae cum acciderit [illegible] L. ult. iusta
consensu Uxoris efflagitatur, ut rebus iure alienatio procedat; quia
aestimatio ob pactum adiectum, nec maritum quiritarium dominum
efficit, quia non instar venditionis, nec non a legis Juliae observa-
tione exegit. Quare cum voluntate Uxoris fundus venierit, ab
ipsius in ipsa specie praestatione absolvitur, quod dubio cum tradito
pretium liberabitur [illegible] ita intelligendi in L. aestimatis 50. [illegible]
L. 10. § ult. de J. D. Secunda nec sequitur difficultas: si enim pacto conventio continetur, ut divortio facto eodem
pretio Uxori vir fundum restitueret, et pretium aestimationis fundi
ultra centum non progrediatur, ibi: fundum aestimatum centum, cum
maritus, vel ducentum (lucrata ex venditione) vel fundum
Uxori reddere alligatur: imo centum cum praestare tutius erit, quidem
pretium continetur in pacto, in simul [illegible] amplius praestare non tenetur
[illegible] est affixum ibi: eodem pretio. Deinde, et certum est
Centum aestimatis rebus periculum, et augmentum expectare ad mari-
tum. d. L. 10. in Principio, et § ult. de J. D. d. L. Unica § Cum q. 9.
C. de rei Uxor. act. ergo meliorationem bonae fundi in pretio ex venditione
adaucto lucro mariti instar augmenti cedere, non Uxori restituendam

arbitrare

arbitrare huius rationis Angelismus. Nec obstat, si dicamus hos
ff[illegible], quorum ... loquitur in aestimatione illa, quae venditionis, et
dominium, emptorem maritum constituit: graviter [illegible]
[illegible] ob [illegible], ut diximus, et dicemus. Nam
ut ex dicendis apparebit in [illegible] commoda, et incommoda
admaritum expectare, ut probant L. [illegible] de I. D. L.
66. §. mancip. S. M. [illegible] Non tamen ... difficultas haec
omnia [illegible] in [illegible] lingua, ut Pandecta-
rum post [illegible] incudam in [illegible], quae meritis ambages
sedet. lib. 3. [illegible] Cap. [illegible] loco enim ducenta, centum
[illegible] dicam [illegible], quae [illegible] assiduae.
Deinde [illegible], [illegible]. Sed absit hoc doctrinas
a sanguine [illegible], qui [illegible] lectiones via non digre-
diendos, sed semper [illegible]. Responsio [illegible] du-
ctum apprime ex doctrina [illegible] repetita, omnino om-
nimodo adhaerens [illegible] retinenda, quae [illegible] ex d.
L. [illegible] 22. C. de [illegible] Don [illegible] per [illegible]
[illegible] aestimatione [illegible], ut vendi sit
[illegible], sed ut pretium dignoscatur, quod soluto matrimonio res
uxori reddenda est, inde que [illegible] in specie
[illegible] dotalis, ut dicamus et sup. ex d. L. [illegible] ff. de
fundo dotali. [illegible] pecunia enim, quae [illegible]
[illegible] dotali, est [illegible] dotalis: L. [illegible] 32. de
[illegible] L. 7. §. [illegible] fundamentum [illegible] in [illegible] pe-
cunia ex fundo vendito redacta, [illegible] dotalis remansit, [illegible]
[illegible] dotalis [illegible]: quid ergo mirum, ut dicamus integram
soluto matrimonio restituendam uxori. Enimvero is [illegible]
[illegible] difficultatem absolvamus, quae [illegible]
[illegible] singularis [illegible] a [illegible] d. [illegible]
quo commodum non [illegible] pertinet [illegible], [illegible] damnum;
Nam cum haec [illegible] uxor, [illegible] mari-
[illegible] dispendio, quod per [illegible] aestimationem omnimodo praesta-
re tenetur ex d. L. [illegible] de [illegible]. Dot., cui
[illegible] commodo perfectum maritum [illegible] Sed huic
[illegible] tempera [illegible] adhibendum arbitror. Nec [illegible]
[illegible] commoda ex huiusmodi re dotali admaritum
[illegible] pertinere; [illegible] in p. [illegible]
[illegible] mancipia [illegible] ff. de I. D. [illegible] L. in his 66. §. mancipiorum
solute [illegible], [illegible], res dotales aestimatas in [illegible], soluto
matrimonio [illegible] reddere maritum [illegible] et [illegible]

ricubo

periculo mancipiorum compensabis lucrari legimus. Sed quaerit diver-
sitatis ratio: Camerali, videlicet praecipua sibi habeat commoda quae
veniunt a ex partibus, non tamen ea, quae in eo, quod prae est arbitrio aesti-
matione fundi proveniunt, vel id uxoris vestitum dicatur, illi Doc-
torum non debemus, sed ex perpolita iuris prudentia indico (Sive
ingeniis hic argutiis ablandiri) non eam esse commoditatem, quippe dam-
num in pretio rei aestimatae contingens; vel quod villiori pretio in limine
matrimonii aestimatio sit facta, ita ut honoratius uxor in quae
dispendio, vel quia preciosiori, ut vel in aliis pretium maritus
grauetur. Porro ab Alexandro postmodum ... didicimus ex
L. si res 12. § 1. ... Cap. 1. cum pluribus Petrus Barb. in L.
aestimatis n. 22. S. m. Quod quidem beneficium non est id de quo in
L. 2. C. de resc. vend. ut innuit minus recte Gothofr. in d.
L. C. lit. n. sed praecipuum huius rei aliud, et speciale uxo-
ribus omnibus non minoribus tantum, verum et maioribus competens,
ut Cuiacius d. Cap. 1. et ... vs Anton. Fab. in Rat.
ad L. Patri 27. § 1. verbo ex quo d. L. de minor. Quorum adeo
ut hac in re ... cum sit rei familiaris iactura ab aliquo alte-
ri remitti possit; ut ratiocinatur Ulpianus generaliter prohibitam
donationem asserens in L. 7. § 1. ... de donat. inter
vir. et ux. ... ergo minus, ut maritus compellatur in vera L. ... reddere
vel iustum pretium redactum ex venditione, vel si ... fundum
... possideatur in quaestione, et eius aestimatione ... damni ... fi-
catam uxorem ... , tamen et non posse ... donare, ...
... maritus compensare, quod lege prohibitam inter
coniuges donatio, et remissionem ver: pretij donationis fore re-
imo dubitatur ... compellatur maritus ... aestimationem
reddere, ... maritum sibi non habere nulla ratio civi-
lis, nec naturalis suadet: quinimo ... hoc modum
mancipiorum periculo compensari = ... Nec obstat d. L. 6.
C. soluto matrimonio, ubi dolus mariti requiritur, ut possit com-
pelli ad restitutionem veri pretij ibi: dolosis artibus = Nam
ut ... explicat Cuiacius in paratitl. ad tit. sol. matr. omni cum
tenetur maritus rebus villiori pretio aestimatis damnum uxoris
... , si ipsa petit, et res extat, quam vel praestare, vel aesti-
mationem reddere compellatur. Sed si dolo ... in aestimatione
se habuerit maritus, sive extat res, sive non extat verum, et iustum
pretium praestabit, quomodo Ant. Capicius ... notat in d. L.
si res § 1. ibi Scholia notat, si dolus eius adfuit in aestimatione
praestandum sive extet res, sive non extet. Hinc de

obstat

dotis, quae a creditoribus verius est, exactus [illegible] fore necesse, et maritus, quae [illegible] aestimatione [illegible], ideoque [illegible] quae ratione [illegible] effici potest, [illegible] dotem aestimationem [illegible]; et quadmitius, [illegible] in fundum reguli vindicationis [illegible]) [illegible] non [illegible], quia [illegible] fundus [illegible] [illegible] dicat [illegible] destringatur eadem ducenta reddere? [illegible] [illegible] [illegible] quippe mediante alienatione [illegible] sibi facultas [illegible] est tradendi [illegible]: Solvendo aestimationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] dicere in [illegible] § 1. [illegible] [illegible] (loquitur [illegible]) [illegible] aut maius aestimationis praestandae, sed non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] res in [illegible] si tum extinctae sunt, pretium [illegible] dotalibus instrumentis in dictum est [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] occurrere [illegible]: primum; [illegible] maritus ab [illegible] [illegible] [illegible] aestimationis [illegible] [illegible] [illegible] damnum et [illegible], quae ex dotalibus instrumentis apparet: [illegible] aestimationem [illegible] [illegible] potestate, [illegible] [illegible] in d. L. ult. [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] clare demonstrant verba d. L. [illegible] [illegible] sunt. [illegible] Ulpianus in d. § 1: [illegible], [illegible] quasi [illegible] naturaliter [illegible] videantur, et pretium, quod dotalibus instrumentis indictum [illegible] [illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab eodem Ulpiano in L. 14. § [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] L. [illegible] omnes 46. L. in furti: 50. ff. [illegible] et in specie [illegible] [illegible] L. aestimatio [illegible] § [illegible] secundum [illegible] [illegible] sufficiat, [illegible] [illegible], et veram aestimationem, [illegible] maritus facultatem [illegible] praestandi non obtineat: [illegible] [illegible] facultatem in [illegible] L. ult. maritum non obtineat; [illegible] [illegible] [illegible] alienatum; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. (Et si non sit vehemens [illegible]) [illegible] verbis [illegible] [illegible] potestatem [illegible] [illegible] [illegible] ducenta, vel fundum reddere: non [illegible] quidem [illegible] potestas [illegible] dandi fundum, [illegible] [illegible] non [illegible]; [illegible], qui fundum [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] omnibus [illegible] infeliciter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] D. Nicolai de Castro [illegible] [illegible] admittit in [illegible] pertineant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundi [illegible] aestimati (in quo [illegible] [illegible], [illegible] iustum pretium praestare, [illegible]; [illegible] [illegible]

indote

in dote ex nostra L. 1. [illegible] accipit dispendiis mariti nisi in eo in quo commodum habere poterat: neque vero mariti utilem pretio rebus aestimatis cogitur damnum uxoris tribuere, ex pretii incrementi mariti addicti, cogitur uxor, si imperat ex causa aestimationis quaerenti d. L. 6. [illegible] in [illegible] C. sol. matrim. in quo par est utriusque coniugis conditio de adiunctis sibi in damno consulent, et modo vice contingenti [illegible] dentur: quidquid. [illegible] Demum [illegible] legitimorum imponamus I sup. pro fixis, praecipue tum d. L. 1. [illegible] d. S. [illegible] et L. [illegible] mancipia [illegible] non destatur nec doniae [illegible] L. 1. C. Sol. matrimonio [illegible] mancipiorum partus ex pertinent uxori, quae in simul et periculum eorum ad eam refunditur ex illa clausula, utri[que] iure res disoluto matrimonio extantes uxori redderentur, ut animad[vertit] Scira [illegible] in [illegible] ad d. L. Solut. matr. [illegible] lib. 3. [illegible] Cap. 1. §. 1. n. 29. quam quidem assertionem usque adeo praedicti Auctores producunt, ut et periculum admissionum refundi putent [illegible] [illegible] licet [illegible], quae de peri[illegible], [illegible] sint. Sed sit ea e adquiridunt aestimatio, et computatur mancipiorum pretium. Duplici enim respectu [illegible] dotalium aestimatio fit, vel ut [illegible] venditio et mariti dominus quin [illegible] in [illegible] pendenter [illegible] rebus constituatur, ut ex inde non ipsa res, sed earum pretium in dote existat ex L. quoti[ens] 5. C. de iur. Dot. cum sup. initio dati, vel ut tantum de summa declaretur, quam pro emptis rebus maritus soluto matrimonio reddere compelli possit, vel aestimationis [illegible]. L. cum post. 69. §. 7. de iur. Dot. quod periculum inde [illegible] aestimationis suscepit. Leg. inter 21. C. de iur. dot. et in simul augmentum [illegible] ex L. 10. de [illegible] L. D. et d. §. mancipia. Sed hoc tamen res dotales abbuere [illegible] in prius diximus ex L. 11. de fund. dot. L. 1. Cod. et L. ult. de [illegible] Pact. dotali [illegible], et in specie d. L. 1. C. sol. matr. in qua [illegible] mariti extinctis rebus dotalibus pretium, quod dotali instrumento venditione est praestare non [illegible]; [illegible] aestimationis [illegible] nec [illegible], [illegible] effectum [illegible], quia tamen nec operari venditionem valuisse [illegible]. [illegible] distinguendum [illegible] inter damnum, quod provenit deterioratione rei, et interitu quod accidit in [illegible]: quippe mariti in specie d. L. 1. non tenetur [illegible] [illegible] extincta aestimatione de [illegible], sed uxoris in commodo cedere id [illegible] verbis, ut si [illegible] res dissoluto matrimonio extantes uxori redderentur, [illegible] reddendo reddendis mariti [illegible], quomodo extant, absolvetur ab obligatione et [illegible] quod in commodum partus mancipiorum ubi lucrare uxori [illegible] interim quae tum specie non negabimus pro emptis rebus, et extinctis, [illegible],

[illegible]

[illegible] licet emancipata, mariti aestimationem factam reddere allegandum [illegible] dispendiis pretium aestimationis [illegible] [illegible] imposuit. [illegible] [illegible] inter [illegible] C. [illegible] [illegible]. Et quidem in casu singulari [illegible] [illegible] adnotare nonnulla, quae exceptio est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae in aliquibus [illegible]), cum casu de L. ult. et d. §. [illegible] mancipia partus mariti [illegible] cedunt, quod [illegible] deteriorata re- [illegible], et res perempta aestimare [illegible] [illegible] matrimonii [illegible] aestimationem compellitur, [illegible] [illegible] [illegible] clauditur en [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] diminuta fuisset, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedita (in dispendium interitus) a suo pretio, quae quotamcunque [illegible] [illegible] in ead. L. [illegible]. L. [illegible] [illegible] quidem [illegible] [illegible] [illegible] aestimationem [illegible] est, et ipsum [illegible] [illegible], nisi per pactum aliquid suspendatur, ut supra inf. Viderg in d. [illegible] C. S. m. Hanc enim [illegible] [illegible] [illegible] notavit Petrus Barbos. in [illegible] aestimatae [illegible] 37. [illegible] 36. ff. sol. matr. sed [illegible] inspectio [illegible] L. [illegible] [illegible] utrumque mariti [illegible] [illegible] dispendium, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] modo pacto [illegible] [illegible] [illegible] quod videlicet dotalia pacta interpretanda semper [illegible], ne deterior eius conditio fiat. L. [illegible] 24. de pactis dotalib. maxime cum mariti per pactum, quod [illegible] legem contractui, [illegible] [illegible] [illegible] interpretatur, quia eximi a periculo deteriorationis, cum [illegible] id refundere [illegible] [illegible]

[illegible] Difficultas est in hac tractatione, [illegible] [illegible] advertimus Princip. inf. [illegible] Alexandri in L. interest C. [illegible] [illegible] duplicis facultatis [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Prima enim difficultas: quia [illegible] maritus potest pignori subiicere [illegible] [illegible], quia per pactum eandem reddere adstringitur, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ff. de fundo dotali L. [illegible] [illegible]. L. ult. [illegible] [illegible] dot. Proprietas enim dotalis [illegible] [illegible] [illegible] hypothecam [illegible] ex prohibitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. L. un. §. [illegible] L. 13. [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] alienationem praedii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in credito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potius maritus [illegible] [illegible], quam soluto matrimonio reddere compelli [illegible]. Secundo: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pactum [illegible] [illegible] [illegible] possessio [illegible] [illegible] eadem proprietas, id enim eo [illegible], aliquando significari [illegible] ex L. [illegible]. sed et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

L. Aemilius 36. de minori. Lingue 27. de exer. rutis Lindenburg 76. de usuf. I. 9. Arte Contrar. empt. et infinitis, et ut Liceant in Fracadoxe, dicas est hinc tanta possessio est, ut liberaliter vivere possit; et Plinius 8. Pecunias vestes aestimat, possessiones vero urbanas, et in Genesi Cap. 13. Abraham in possessione auri, et argenti dives, et ex Mathei Cap. 19. erat enim multas habens possessiones. Notant Laurentius Valla lib. 6. Cap. 49. plures ap. Osuald. lib. 7. Com. Don. Cap. 16. lit. B. Cujacius, tandem proprietatis reddere solutio matrimonio uxori teneabatur, et inter partes quaestione, Laxinima Glos. Cera albert imp. non ideo minus pignorari proprietatis potuisse, quoniam restituenda aestimatio eius fundi i.e. non impedire proprietatis hypothecam supponere, quoniam non ipsa in propria specie est restituenda, sed eius pretium, quod in aestimatione est in dictis: quae omnia in primis verbis Imperatoris Alexandri in fictionis sola est clarius ≡ Omittimus emendationem Cuiacii lib. 8. ad Afric. in L. 9. h. tt. quae non impugnatur a quibus. Anton. Fab. 3. Coniect. cap. ultimo Cap. non credebat ratione dubitandi Text. et legerat aestimatio ubi Fonchio, quia dat . . . de summi potuerat ex indagato discrimine ab imp. inter usum fructum, et proprietatis in dotem datam, liquide emendatio des. Stimac, nec in alio vitio corrupi potest. infelicior tum ipsa sui emendationibus Faber in Castra textus ubi aestimatio reponens possessio. quibus arguitur, et impugnatur a Castro ad prael. 2. Salm. n. 30. dicentes quod ubi aestimatio est inita ipsa non possessio, seu res aestimata restitui debet. L. aestimatis 50. S. ou. Com. similibus: at aestimatio est inita proprietatis: ergo non haec, sed illa reddenda uxori. quasi ipse Castro dicat non Contrariam sententiam; si consistit possessionem ipsam acceptam restituendam ex pacto uxori, non eius aestimationem; dum quae aestimata possessio, pretium, ipsa exinde remanet in solutione. Sed fallitur hic de Auctor, vero enim Antoni Fabri emendationem non claudicare evidenter apparet; dum aestimatio illius per pactum, ut eadem possessio redderetur aestimationem tantum esse in solutione non operatur; immo adstrinxit maritum, semet non liberari, nisi ipsam possessionem, seu proprietatis soluto matrimonio traderet, ut diximus in h. huius Text. difficultatem ex L. 11. h. tt. L. Ulp. de Pact. Dotal. Gloss. in vers. ingens imminet damnum Fabri cum Sectatoribus. adhuc Constat ex textu oppignorari posse proprietatis; quod fragatur iuris optime in Succedit aequitas vestri hominis explosis, inter quos D. Nicolai de Castro ubi prox. n.º 32. qui quoad aliam difficultatem dicendum iudat, non erat ea absolute proprietatis in

pignus

quoque [illegible], [illegible] stricto hypothecae vinculo alligatae, ut vxori
vindicandi [illegible] dotis [illegible] impedit. Et a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pignori [illegible], sed ad tempus [illegible] ut
vxori [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
hypotheca [illegible] non [illegible] adhuc. Deinde, [illegible] posse fun-
dum [illegible] esse in Specie [illegible], inde que non cadere in prohibit.
legis [illegible], quae in [illegible] praedictis [illegible] [illegible], quod
videre videtur. Verbum [illegible] [illegible] huiusmodi fundis [illegible]
[illegible]. L. [illegible] D. Deinde ad 2.am
[illegible] paradoxa [illegible] non loquitur in [illegible] [illegible] aestimat.
[illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible], sed [illegible]
[illegible], quae [illegible] [illegible] in medium adducit; [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] aestimationem [illegible], et
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] diximus ex d. L.
[illegible] D. aestimatio quippe reddenda [illegible] apud
Alexandrum, quae [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] divinationis [illegible]
[illegible] [illegible] affirmant, [illegible] et [illegible] oculis
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] alia ex
mente [illegible] a subtilissimo [illegible] Barb.
in d. L. aestimatis [illegible] 30. S. [illegible] specie
in vero [illegible] [illegible] [illegible] fundi [illegible], qui, [illegible]
datus in dotem ita [illegible], [illegible], sed eius aestimatio redderetur
enimvero ex hinc non ipse fundus, sed eius [illegible] dotalis
L. [illegible] D. [illegible] potest [illegible]
hypothecae [illegible] ad libitum; [illegible] [illegible] extinctas
[illegible] aestimationibus [illegible] [illegible], [illegible]
e fundus dotalis remanet, [illegible] pacto continetur, restitui, et
hypothecari, nec alienari potest; saltem implicite respondet
[illegible] [illegible], quod eminet in secundo casu (quo scilicet non fundus
sed eius aestimatio [illegible]) [illegible]; [illegible] quid
[illegible] [illegible] [illegible] hypothecam valere
[illegible]; in hoc [illegible]: [illegible] alienan-
[illegible], [illegible] posse fundum [illegible]; quia non ipse, sed eius aestimatio
erat restituenda: ergo [illegible], sed ipsamet fundus [illegible]
[illegible] [illegible] tradi quod non esset [illegible] in [illegible] ma-
[illegible] eum [illegible], vel alienari [illegible] [illegible]
[illegible], quae dotales fundos [illegible]. Sed non in [illegible]
[illegible]: si enim ita est, [illegible] [illegible] dicamus hypothe-
cari non posse [illegible], quod dicimus, in [illegible], [illegible]

ipsam, et usumfructum; quam indagandam suscepit Alexand. in
tract. [illegible] usumfructum solum maritus tamen indotem accepit, an
proprietas quidem dotis data sit. infra; Nec usufructuarius pro-
prietatem pignorari non potuit, ergo proprietarius potuit: ita enim ve-
re deducitur ex dicta lege. Responsum dandum tamen indico:
discrimen inter usumfructum, et proprietatem in dotem acceptam id
esse; maritus vero dicitur videlicet non posse pignori dare proprietatem
cum solummodo usumfructum in dotem datum sit ei, usufructuarius
quidem proprietatem pignorari non potest quae nemini, nisi domino,
pignori [illegible] est concessum ex l. qui filiis C. quae res pig.
alius enim dominus proprietatis, alius usufructus l. 15.
§. proprietatis l. 25. §. 1. de usufr. cum infi-
nitis, ergo maritus usufructuarius ex causa dotis, proprietatem dum
alienam, in pignus dare non est indultum. Nec proprietario marito,
qui de in dotem proprietatem accepit, permittitur e converso in pignus
[illegible] ipsam proprietatem; non tamen eo capite ipsi inhibetur, quo
et usufructuario, sed alio diversissimo, lege videlicet Iulia
quae inhibet maritus hypothecare, quae in dotem accepit, quo statu
to matrimonio omnimodo est reddendum uxori, ita quae neutri e
oppignorandi proprietatis facultas; usufructuario, quia rem
innata potestate non obtinet; proprietario vero quia adducitur
legis Iuliae praecepto, dum ipsam proprietatem reddere cogendus est.
Nec fortis est argumentum a contrario sensu, quod sup. [illegible] ducimus,
cum simile argumentum non admittitur, si in expressum ius tendat, et ex
iis obliquido patet dirigatur; at [illegible] ius proprietatem [illegible] Doc-
ti. Videndum omnino Mantica de conject. ultim. volunt.
lib. 3. tit. 13. Petrus Barbat. in l. 1. 5. §. n. 9. Salmata [illegible]
[illegible] Salmatu dicto
difficultate expendimus Textum in l. [illegible] 49. §. fundus
ff. sol. matr. ubi fundus ex causa pignoris a creditore oblatus legi-
tur; quibus dotis suppositus erat, et filia a Patre genero
traditus: ergo non obest causa dotis, quin oppignorari possit
fundus dotalis. Resp. tamen obvia, quia non ex pro-
causa pignoris oblatus e a creditore fundus, sed ex antecedenti:
conveniunt evidenter in ea verba Pauli a creditore [illegible]
[illegible] ex causa pignoris oblatus e. tradiderat enim Pater filia
genero in dotem fundum hypothecae suppositum, id quippe [illegible]
[illegible]: et inde postea [illegible] uxor sol. matrim. utique re-
pelletur, cum dotis Patris ipsi nocere debeat. Deinde, [illegible]
[illegible] (inficiatur tamen Paulus) fundum a marito suppositum

tum

suppositi hypothecis et exeuntibus corum adifficultate, quia vendimus [illegible] fundus in [illegible] dotis, [illegible] videlicet aestimatione, qua venditione perfecta, [illegible] et minorem [illegible] [illegible] [illegible] ... de nullo [illegible] maritus [illegible] aestimationis, [illegible] [illegible] non aestimatus [illegible] aestimatur fundus remanere dotalis, [illegible] ex dictis iam [illegible] L. 11. de fundo dotali L. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] ad uxorem, [illegible] modo et [illegible] fundi aestimati [illegible] L. [illegible] C. de [illegible] [illegible] [illegible], non enim [illegible], [illegible] adhuc dotalis [illegible] [illegible] [illegible] Dominus [illegible], et absolutus [illegible] aestimationis vi [illegible], potuit [illegible], libere, et absolute, [illegible], [illegible] hypotheca [illegible], [illegible] nulla [illegible] legis [illegible] quod nihil quid [illegible] in [illegible]; [illegible] [illegible] vendimus. Sed tunc [illegible], nec [illegible] [illegible], aestimatio tantum solum [illegible] soluto matrimonio, quae solum modo est in [illegible] dotis [illegible] mariti [illegible], [illegible] ab uxore aestimatio dotis; quae nec [illegible], nec extincta [illegible], et [illegible] ex [illegible] fundo [illegible] dispositione admariti [illegible] ad uxorem [illegible] per [illegible] L. [illegible] L. 22. §. 1. de S. C. cum similibus [illegible] et [illegible] maritum [illegible] fundi aestimati [illegible] exceptio doli [illegible] quia aliàs [illegible] aestimationis [illegible] [illegible] per dotalia instrumenta fuit effectus: [illegible] exceptio [illegible], et [illegible] obligatus et [illegible] scilicet, [illegible] [illegible], [illegible], et §. [illegible] inst. de except. [illegible] Negus [illegible] L. 5. C. de [illegible] L. 2. [illegible] de except. [illegible] [illegible], quae [illegible] de evictione se [illegible] non [illegible], [illegible] dotem [illegible], cui [illegible] non [illegible]. Sed [illegible] maritum exceptione doli uxorem repellere [illegible], [illegible] eum [illegible] [illegible] evictione [illegible] dolum [illegible] mariti: [illegible], fundum hypothecae [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] exceptio L. [illegible] 49. de fideius., [illegible] [illegible], quae [illegible] habet. L. [illegible] 12. de doli except. L. Marcellus 66. de [illegible] [illegible] dolo [illegible] [illegible], [illegible] exigit ab [illegible] fundi aestimationem [illegible]

ulla

ulla eius culpa amissi; sed a pignoratitiis patris oblati: ipse pater
qui eum liberam dotem tradere teneretur obnoxium hypothecae supposu-
it; merito eius dolus nocebit filiae, ut diverat importunis petitionibus
vexare maritum; cum et talia ipsius heredes compellere possit, ut
evictionis nomine fundum a creditoribus tuatur, expostulandat. Vsi-
millima specie Scaevola dixerit in L. Creditor 52. §. 1. de
actionibus empt. cuius tamen evictionis noster non meminit Paulus
quia dissoluto iam matrimonio uxor petebat pretium, quod per aestima-
tionem dotalibus instrumentis extenditur: si enim maritus evic-
tionis nomine fundum ab herede conqueretur, iam ab eo eius
pretium iure exigeretur a coniuge; quia dissoluto matrimonio
quoniam extiterat adhuc in specie Scaevola, ut ex verborum serie de
ducitur. Hinc quippe in pugnam illationem quaeres ex nostro
Paulo ibidem 7. Resp. Paulus maritus dumtaxat in rebus do-
talibus, quae aestimatae sint, sive inaestimatae, dolum tantum, et culpam
praestaturum aiendo; ut si casu aliquo deperierint uxori, deperire,
non marito. Quod quidem si res simpliciter, i. e. inaestimatae, in
dotem dentur, probare non debito, quia extincta re maritus vi-
que liberatur, dum uxoris incommodo dispendium cedit in coniugem
modi rebus L. 12. §. 1. L. 10. in princ. de I. D. Mi-
hi largo mirum inde, quod dolore adimitur e marito, ipsum
illum modo teneri. Sed si de rebus aestimatis loquimur, festum
deducere quaedam ex sup. passim repetitis liquido constat:
quia si aestimatio illa inducit venditionem, et emptionem inde, et
dominium quiritarium maritus credit. L. Plerumque 10. §. 1.
de I. D. L. Credita 52. §. 2. de act. emp. L. 13. locati. quidni
omni cuerat, et si fortuitu eas eius periculo maritet, dotem esse
et culpa sabit ... decedere non diceremus. ex ratione Tex. in L. quae
fortuitis 6. L. 9. C. de pig. act. interest, quippe uxoris res aesti-
mari, ut dispendium resiliendat in maritum. L. 15. in principio
L. 12. §. 1. de I. D. L. aestimatio 52. & m. cum dicta tra-
ditis: quod quidem ex genere aestimationis, quo, et dixerimus; et
dixerat Paulus noster in principio Clim., et sine ulla, ut videtur, con-
troversia: Nam instructione illius species inducere aestimationis
ubi remanent res in casu dotis, necessiarium languam iure legis
dicto, sed mutuam eius obligationem ad scriptum linquunt; ex at-
dicto ibidem res est. Ut proinde dispendium ad maritum respec-
tet in casu. L. si mancipia 1. &. de I. D. L. pen.
§. mancip. S. m. et permutare pretium subrogare tenetur. L.
si inter 21. C. de Iure dot. L. ult. de Pact. dot. nec fit.

dies

distinctioni locus, pro dote, utque ubi sponsalibus vertitur, denique non distinxit privilegium: exemplo mulieris sine dote, et [illegible] mariti [illegible] illa verba non videntur concepta ad declarandum a dote rebus dotalibus maritum non tenere, sed excludendum dotem [illegible] [illegible] uxoris, quae contra aestimationem fundi [illegible] ob pignorationem [illegible] [illegible] de bonis mariti [illegible] de quo potest extra maritum [illegible] dotis obligatum, praeterea omnis creditoris [illegible] rei dotis exceptio, quae [illegible] distinctionis [illegible] [illegible] obligatum, et satisfactionem adstiterat, ut supra firmavimus [illegible] in principio, [illegible] 1. de exceptione [illegible] 6. de [illegible] 3. [illegible]

Utrum hae Distinctione con[illegible] [illegible] in L. in rebus 30. C. de Iure Dotis quod [illegible] rebus aestimatis Iustinianus dixerit, utramque vindicationem [illegible] [illegible] [illegible] licet maritus aestimata praedia adhibita alienare, quin ulla alienatione prohibitionem legis, non esset [illegible] mulieri in dicta vindicatio, ut creditoribus [illegible], posset sibi [illegible] [illegible] [illegible] vindicare, licet, quod [illegible] de dicto Iustinianus in quibuscumque rebus aestimatis vindicet, sive inaestimatis: ergo nulla inter utriusque dotes differentia. Sed [illegible] duplici via occurrere [illegible] huic difficultati: Prima: id [illegible] a Iustiniano [illegible] quae non inducit vindicationem, sed linquit res aestimatas in [illegible] inalienabiles [illegible] [illegible] 24. C. de [illegible] D. et d. L. cum post. 69. § 7. de I. D. quae [illegible] est utriusque [illegible] [illegible], sive aestimata, sive inaestimata, quod est de mente Baldini [illegible] de dote privileg. 6. n. 23. Secunda [illegible] maritum obtinere in rebus inaestimatis directam vindicationem [illegible]; in rebus vero aestimatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] uxor. 37. [illegible] intellectum ignoravit Glossa in d. L. 30. verbo aestimatae. Petrus Barbosa in L. [illegible] § [illegible] n. 3. et in L. aestimatis n. 33. [illegible] [illegible] id [illegible] [illegible] in [illegible], quin [illegible] [illegible] posse [illegible] a [illegible]; ut [illegible] firmare intendimus [illegible] 8. [illegible] hypothecae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] Privilegia [illegible] n. 29. et 34. [illegible] de [illegible] [illegible] in § [illegible] [illegible] 20. inc. de actione [illegible] [illegible] Barbosa in L. [illegible] 6. [illegible] soluto matrimonio [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absoluta, quia de rebus aestimatis [illegible], non in [illegible] [illegible] [illegible], adeo praedia, quae [illegible] aestimata [illegible] [illegible] [illegible] legi [illegible], [illegible] utriusque coniugis voluntate [illegible]: in eis enim [illegible] [illegible] [illegible] prohibitio, quia [illegible] [illegible]

[illegible]

cum

dotl. Concedetur, quia dotale est L. Vnic. §. etiam lex eg. in ff. C. de rei vxor. act. quae munita gravitate dotem, perfidio vinculo decreuit vxoris L. Plaum q. 20. in principio L. vire. ff. §. 1. ff. de fundo D. [illegible] Lex Iulia maritum prohibuit dispositione rerum vtilis adhibitum alienare, quia ab tarda vxoribus imminet damnum, cuiq in dominiis sepissime [illegible] conditiones consulere vt praehenda etiam sit [illegible] prohibito ad sponsum ex causa L. 4. ff. sed [illegible] nondum dotis addita, nec eius dominio constitutae male potuit alienari, ex dicendum, ut pacis [illegible] Cui quidem tiam Cum id posse [illegible] vtriusque praeterea per verba de futuro alienare praesumat: Congrue enim tum nomine futurae dotis fundus ubi [illegible], ex vtrique consensus [illegible], quin ante matrimonium ubi alienare licere.

Sed quaeritur Lex Iulia quae [illegible] inhibendis in iure vxoris viro alienationibus [illegible], adeo [illegible] eam alienationem sine voluntate vxoris permisit: cuius rei primo exemplum de primis ex Paulo in L. ff. de [illegible] dotali: vbi eo quod non caueret maritus in ea damni infecti nomine fuit vtiq in possessionem praedii dotalis: et inde ex secundo decreto iure a Praetore possidere, fit vtique dominus, cum bonitarius, nec quiritarius, quia [illegible] apud interpp. dicipitatur in utrumque. Paus. Greg. lib. 4. Syntag. 26. Cuiacius lib. 21. obs. Cap. 36. Fachineus in L. 44. de damni inf. Anton. Fab. lib. 7. Coniect. Cap. 4. et decad. 6. error. 9. Osualdus qui alios dabit lib. 19. Com. Don. Cap. 26. lit. L. Antonius Pichard. in §. in summa Cap. 4. de secundo decreto [illegible] inst. Et in traditis Magister meus subtilissimus [illegible] vtriusque Salmantica interpres D.D. D.D. Josephus a Zamora in Lectur. solemn. ad L. 1. quibus ex caus. in poss. Cap. 3. ex n. 10.) quin dicitur eam dotis, vt vere fiat dominus quiritarius praedii dotalis. Viuus immediate ex ipsa immissione Praetoris, vt plures ex grauitate Doctoribus mouent: vel etiam, quin impeditur eius vsucapio constitutus in possessione, sed dominio bonitario, et quidem est ex Magistro nostro) vtique per immissionem Praetoris, quod vsucapiendi causam tamen quam postea habuit, ut alii [illegible]. Cuius tamen [illegible] est ratio: quia [illegible] alienatio similis non existimata marito [illegible] proficiscitur, sed ex necessitate Praetoris, qui immittit [illegible] in possessionem dominum, quorum damni nomine [illegible] non est [illegible] L. 9. §. 1. et [illegible] ff. de dam. inf. Sed [illegible] maritus [illegible] nullo modo [illegible] damnum vxoribus, quin [illegible] dote [illegible] [illegible] vtique [illegible] [illegible] L. C. de vxor. §.

[illegible] [illegible]

mariti, et enim mariti, damni infecti nomine Caueret, Viduo, non
vero a muttatione minoribus emendi, pupilli, sed vero alienatio sequitur
ergo non ex natura Fructuum immissione, sed ex voluntaria mariti
rata; et negligentia Cauere omittens ea alienatio ob frustra; vero
tam immobilium, mariti culpam, aliquando vero uxoris
gare damni, Contra p decisiones, in indeg. Cuiacius Com. lib.
26. Paul. ad edictum putauit in specie, nisi l. 2. nullam ex parte
viri culpam esse, qui fenere non reuenit damni fideiussionem
in Causa damni infecti, quo se fuerit bona immissio Rerum
subsequitur. L. pretor 7. L. hoc amplius 9. §. 9. de damn. inf.
addi Com. pat. in enim in Causa damni infecti, non requirere Con-
tumaciam, seu latitationem Domini sollicitatis, quandoquidem et tam
absentes, et Pupillos in eo damnos intendit. L. sufficit
15. §. sufficit. l. et. et. si Pupillo 29. ff. de damn. inf. et
ratio est; quod Vicium, et futurum damnum, quorum Causa immis-
sio petitur vel in ipsis mortalibus sine aliqua dolo, et culpa, seu
facto Dominorum. L. pretor 7 §. 1. de damn. inf. cap.
et tamen in L. 2, 3. et 4. ff. de noxal. action. proinde attinet. a. c.
d. L. 2. C. de noxal. p mare ibidem allegatur, de male fi-
cio, et delicto mariti, uxorem non teneri, ut bona ei p ius
culpa ad filium peruenire non potuit. Contra Cuiacius Caron-
quod bona uxoris p marito tenentur, ex dicens in paruuli adiecto
ita, aliter superiorem difficultatem satis fieri potest, vero tamen
et bonum securum in marito, nec fuerit ob ei Culpam mingi in posterum
Viuum p paratum: p et de mente Doni Baldi d. §. p.
L. 2. C. in executionibus omnibus liquido Constat, voluntariam alienatio-
nem tantum a Lege Julia inhibitam, nullam ad quam
alienatio exigente necessitate publica, et necessarium.
Ex qua quidem ratione
generatione facile expeditur decidendi ratio Gudani in L. C. 10.
nostro. tt. ubi nimis Cancellar, et auspicato Mediano, sua minoris
annis decis. imp. per forum mecum vicis. dicit, qui dotalem
fundum cum alio Communem habens ad Communi divi-
dundo indicium p fore negatur, atque eum absolute ex ipsa precedi
possent. Augeri enim est, per pulcherrima ratio, quod legem in mixtis illo
in dicio Communi diuidundo, quiuis ingressi in milibus, adiudicando
Iudicio dominium transferatur, ex Adr. in §. ult. de off. iud.
et ibid. inq. Reg. tt. de dominiis 19. §. 2. et 16., non potest ma-
ritus aduersus iudicium prouocare, non ut in inhibita per ius dota-
lis alienatio, quod ex libera viri voluntate fit, atque etiam cum

indicium

quod tamen inficiari videtur Consultus in voto dicendo: atque illo durante ferentur integrum fundum eius a marito, reditu absoluto alterius partis aestimatione Consortibus tradendum; ut nec audiri debeat asserens eamque cum iis vetuisse, aut mulierem emolumenta parte alterius quoque aut vero restituenda. Quibus equidem difficultatibus respondere posse arbitratur D. Nulla. de Castro pro parte per litt. 2. an. 13. videlicet, primam adiudicatam alteri parti non omnino de extra dotis causam existere, sed dubium esse an sit dotalis, vel non sit dotalis; quod quidem demonstrabit oblatio pretii illati a marito socio, seu pretii quam iudicis ab uxore eidem marito restituendi: Si enim offerat uxor pretium, quod maritus iudicio communi dividundo impendiit, efficiet eam partem exinde proinde dotalem esse: Verum si id recusset mulier; ampliusque exemptum omni dote fundi dimidium remanebit apud maritum: Praedii instar dotalis, in quo quasi ipsi aestimationi summam impensa actuasset, quod non poterit ab uxore nisi iure vindicari, refusis nisi Vitta impensis; quibus intra annum non oblatis desinet praedium dotale esse, cum praesumptione quod bis, quam non frustratorie impendiit, demum marito acquisitum interim tamen eius fundi alienatio inhibita ex Scrbol. Sen. apud Paulum in L. iis, qui Stichum 56. §. quod dicitur de I. D. L. quod dicitur 3. ff. de impens. in res dotis Plane quo ad illam partem adiudicatam integra aestimatio fuit a marito impensa, uti in specie Pauli integrum fundi pretium solutum sit Vtrius e mortuis, quod praecitat Castro. — Sed Vim aliquam in Tryphonino loquitur praestatio, qui apertis verbis unam partem tantum dotalem esse ex Iuliani Placito confitetur, et ego dixi, atque illam solam dotalem esse; ergo altera non erit dotalis, nec in pendenti, an dotalis efficiatur, quod id non omisisset Consultus, si dicendum esset e Deind. nec apte Consentit Pauli, et Scrbol. Sen. cum Tryphonino, ab quibus tamen diversissima iactatur species: Plane ubi est annus apud Tryph., qui in dubio erat uxoria a Scaevola, ut impensis traditis inhibeat fundum a dotibus causa exire? Quibus tamen in ea specie in iis traditur, cum nemo inter eos finito dicere primum in ambiguo esse, an dotalis esse possit, vel non possit, quia dissoluti matrimonii expectantem id tamen Tryphonino aptare nihil absurdius. Amplius nec ex Pauli specie deducitur, interim alienari apud nos partem adiudicatam non posse. Dissentit porro Paulus. et Condict. resolutiva, quam 1.

Efficit

Efficitur enim dotem iure esse dotalem ex adventitia. arg. L. 1. §.
sed et Marcellus. eiusdem adscit. medio ergo tempore, vbi quae
praedium dotale erat, quid enim cum ei liberam alienationem
denegandi dedit, vel nondum id quod impositum est. unde, et si apud
Tryphoninum ea pars dotalis esse possit, interim tamen non erat dotalis,
q. Resoluta est conditio, et hac specie fuerat oblatio pretii Vxoris duplam eam omnem esse, quia dotalis non erat: dicendum
ac apud Paulum ubi spectatur dotalem fundum desinere esse dotalem, ergo ad libitum maritus eam alienare poterit, quia lex
contra ... iulia in Rebus solummodo dotalibus est concepta

Ad §. Loca Sacra. fin. inst. de emptione, et venditione

Conclusio.

Si homo liber, aut locus sacer, vel religiosus vel publicus, de sacra fiat sine facto promisso, evanescit stipulatio l. 83 ff. de V. O. v. ibidem Cuiacius.

Emens ignoranter rem, quae non est in commercio nostr. habet contra venditorem actionem ex empto ad consequendum id, quod interest deceptum non esse.

Hanc Dom. primo confirmant textus in L. q. invita L. 5. L. 6. in emptione 39. § liberum L. 22. et 24. de cont. empt. L. inter stipulantem 83. § sacram ff. V. O. L. servum 27. § servo legato de adim. leg. § 1. et in inst. stip. L. 29. in primo et L. 16. et 29. et sive patrum ff. liberal. caus. L. 2. et 9. Cod. de Relig. et sumpt. funer. L. Cotinuo 137. § cum quis de V. O. L. 21. Cod. de sacros. eccles. L. 22. ff. de div. rer. nullius in bonis sunt. L. 6. § sacram ff. eod. L. sacra 9. § fin. ff. eod. L. qui officii 62. ff. de cont. empt.

Deinde canonici glossant textus in Cap. Cum ex eis quae. ff. de ... in Patronat. Cap. 2. cum glos. 1. de Reliquiis Sanctorum.

Deinde iure Regio L. 19. tt. 5. p. 5. et L. 26. eadem p. et L. 22. tt. 11. p. 5. L. 12. L. 13. L. 29. tt. 28. p. 3.

Tractant hanc materiam ex professo ex dinariis Donell. lib. 9. Com. cap. 1. et ibi Osual. l. idem d. lib. 9. Cap. 6. idem Donel. de V. O. in d. L. inter stip. 83. § sacram de V. O. et in L. 103. et in L. Cotinuo 137. § cum quis eod. tt. Cuiac. tract. 8. ad Africanum in L. cum manciquis 31. de edilic. edict. et in L. 9. de cont. empt. idem lib. 19. quaest. Pauli ad L. qui rei 38. § arcam desolatis Antonius Faber de errorib. decad. 83. errore 5. Garuas lib. 7. Com. cap. 7. idem Cuiac. in d. L. 39. de Verb. oblig.

Sed primo contra Dom. textus in L. multum interest 39. de V. O. ubi p. posse stipulari res etiam si in commercio promissoris non sit: ergo valebit stipulatio rei sacrae, vel Religiosae etiam quarum alienationes prohibetur quia sunt extra commercium. R. res dupliciter potest dici non esse in commercio, vel non est in commercio, quia illi acquiri non potest, veluti res sacra, Religiosa etc. de quib. nost.

L. multum interest de Verb. oblig. quae res non esse in commercio ... dicatur

ea...

85

utrex; vel quia huic, vel illo acquiri potest, et illo non potest ita ut in aliquorum commercio sit, in aliorum non sit – Si igitur res non sit in commercio primo modo, nec stipulari § 2. de inutil. stip. nec vendi § ultimo de contr. empt. L. qui 62. § 1. ff. de contr. empt. saltim vero valebit venditio, ut quia interest emptor consequatur si ignorabit d. § ultimo d. L. qui 62. § 2. L. liberi 70. eod. tit. si utraque sciat, utraque omittat, fiuo q. applicet L. ult. C. de litigios. Minus in d. § ultimo nec legari permittitur § non solum inst. de leg. L. cum servus 39. § constit. de leg. 1. – 2º vero modo cum res non est in commercio, vel non est in commercio heredis, vel promissoris, vel legatarii, vel stipulatoris. Si 2. modo inutile est legatum, vel stipulatio, vel mortuo 49. § Labeo de leg. 2. d. L. multum interest 34. de verb. ob.; si primo, legatum et stipulatio valent. d. L. mortuo § sed quibus d. L. multum interest. –

L. mortuo 49. § Labeo de leg. 2.

Igitur nihil interest in commercio non esse heredis, vel promissoris res, qua vel stipulatur, vel legatur, inutile vero erit legatum, vel stipulatio, si eius rem commercium legatarius, vel stipulator non habeat ex d. § Labeo. – Sed contra obstant textus in L. sed si res 40. L. filius famil. 114. § si quid alicui de legat. 1. et L. fidei commissa 11. § si servus alienus de leg. 3. in quibus omnibus legatum saltim quo ad aestimationem valet –

L. sed si res 40. L. filius famil. 114. § si quid de leg. 1. L. fidei com. 11. § si servus alienus de leg. 3. explicantur. –

Omissa communi interpretatione, quam bene improbat, et refutat ex d. § si quid alicui Pichard. in § non solum n.º 32. inst. de leg. et omissa alia Cuiacii, et Donelli alia in L. multum interest de verb. oblig. Dicendum existimo. Inprimis dictis textibus

Circa hanc iuvat v. Pacium Cent. 6. q. 6. et Cuiac. in d. L. 34. Verb. oblig. –

eo valere relictum, saltim quo ad aestimationem, quia non de legato sed potius de fidei commisso loquuntur, et in d. L. sed si res 40. ibi per fidei commissum – Indicat L. filius famil. § si quid alicui de leg. 1. ibi fuerit relictum verbum relinquere ad fidei commissa, potius, quam ad legata adaptatur L. Lucius 78. § filiam verbo relinquere, iuncto ibi ex fidei commisso ff. ad S.C. Trebell. – in d. L. fidei com. 11. § si servus alienus ibi fidei commissi petitio. – Ex quibus satis liquet in fidei commissis loqui hanc iuvat; in quibus hoc militat, ut videre apud Pichard. ubi proxime, et Duar. in d. L. multum interest. –

Solutio.

Verbum relinquere proprium est fidei commissi prout Cuiac. ad Iul. Paul. 9. sent. tit. 1. § C ex eo notat Gothofr. d. § filiam verbo relinquo. –

Ex quibus omnibus tam apparet legari, vel fidei committi, non solum capacib. ab incapacibus, sed etiam probat L. si fidei 28. de leg. 3. L. cogi ad. § si qui 15. ad Trebel. L. cum ei 92. de leg. 2. sed etiam incapacibus per fidei comm. ut saltim aestimationem accipiant relinquere. –

Deinde

Deinde adversus [illegible] Venditionem, nec stipulationem rei
vitam valere obstat text. difficilis textus in L. qui locus 24.
ff. de Relig. et sumpt. funer. ubi locum monumenti qui vendidit, et pactum ne in eo sepeliantur, quorum ius est inferre, hancque
pactionem non esse sufficientem ait Paulus, sed stipulatione id efficere: Ceterum: ergo quod res Religiosa, et vendi, et stipulari potest.
Locum Religiosum fuisse de quo in d. L. 24. §. 1. argumento
Rubricae de Relig. etc. Secundo quia agitur de
loco in quo certos homines ius est inferre ibi: quorum inferre.
ergo de loco Religioso argumento textus in §. religiosum inst. rerum
divis. vel familiario, vel hereditario L. 5. L. 6. ff. de Relig.
Deinde quia esset quaestio tenuae inferendi, quod profanum
et privatum est L. 29. Cod. delegat. L. monumentum 6. Cod.
de Relig. et sumpt. cum aliis infra, sufficeret pactum — L. 9. Cod. de Leg. L.
ad reintegrandum illum tanquam privatum L. 29. §. 1. de tra — monum. 6. Cod. de Relig.
vitiatibus. Demum quia quamvis nuda pactio apposita
extra Contractum non efficiat quominus quis possit in monumento
suo mortuum inferre, L. penult. ff. de Pact. attamen coniuncta Contractui, scilicet venditioni hunc effectum sortire debet — L. penult. ff. de Pact.
L. fin. Cod. de pact. int. Vendit. Iunct. L. in traditionibus — L. fin. Cod. de pact. int.
ff. de cont. empt. ergo etiam in specie textus in d. L. 24. debuit Pactum habere vim, tanquam Contractui appositum. — in traditionibus de Cont. em.
Omissis igitur aliis interpretationibus, et Fabri in c. Thomo Rationali. ad eum textum
emendato, dicendum est, quaestionem et decisionem textus in d. L. 24.
pendere ab alia in L. antecedenti; ut si monumenti locus venierit simul cum fundo, cuius portio modica L. locus 60. de V. — L. 53. §. si cum fundum
s. quod potest fieri L. 22. 28. et 29. de Cont. empt. hactenus ne — de act. emp.
in eum inferantur, quorum ius est inferri valet venditio accessoria (
quia non fuit exceptus sicut in L. antecedenti) d. L. 22. 23.
et 29. de Cont. empt. L. 53. §. si cum fundum de act. empt.,
hanc quae legem apponi non posse, ne quos ius inferri etiam eo
est, quia quamvis iure suo quis praeiudicare possit L. 2. 29.
§. 1. de servit. non tamen iuri quaesito posteris, et familiae
L. qui Sepulchra 13. Cod. de Relig. et sumpt. nec obligatur promittendo factum alienum L. inter Stip. in prin. de
V. ob. nec quod ait Paulus Stipulationem effici posse, intelligo simpliciter,
sed poenali, quae proprie alienum factum quis stipulatur ex
d. L. inter Stip. et L. Stipulatio 38. §. at si quis, et §. si
quis dotum de V. ob. Ita Cuiacius lib. 27. Pauli ad edictum in d. L. qui si locus, et Fulgosius in ead. L.

Nec

Nec obstat, stipulationem pœnalem, sicut & pactum de non inquietando, iure Religionis opponi, ideo que auferendum videtur non solum pactum arg. L. 4. ff. Comm. præd. ubi d. L. quemad. seruit. amit. L. si quis sepulchrum 12. § 2. de Relig. & sump. sed stipul. pœnalem arg. L. stipulatio 61. L. si homo 69. ff. de V. ob. quia respondetur: Cum talis pœna solum obliget promittentem, non alios de familia, vel posteritate, verum solum impedietur illi, non aliis, quomodo intelligo d. L. qui locus 12. de Relig.

L. si Chorus 89. § fin. de leg. 3.

Obstat etiam textus in L. si Chorus 79. § fin. de leg. 3. vbi seruus legatus manumissus, iterum que seruus factus ex legato debetur; non obstante liberum fuisse, & ad eum casum peruenisse a quo incipere non poterat. Contrarium in L. inter stip. 83. § sacram de V. O. & § idem iuris Vero. item contra inst. de inutilibus stip.

Hanc difficultatem auxiliabit Richard. in d. § idem iuris Vero. item Cont. inst. de inutil. stip. aliis que omissis, apud ipsum videndis; in eam seruetur interpretationem, scilicet Alumn. illius L. si Chorus auctorem contra reliquos iurisconsultos sensisse, vt ait Paulus in L. qui res 98. § aream. Vero. nec admissum ff. de solutionibus; vbi contrarium ipse scribens, Celsum aliud iudicasse refert. Sed obstat L. 2. § nulla igitur, & § contrarium Cod. de vete. iure enucleando vbi Iustinianus nullam in iure inter iuris Consultos contrarietatem inueniri fatetur, quod non satis facit Richard. vbi proxime.

- quis res § aream de solution.

intellectus d. L. qui res aream de solut.

Quare vera interpretatione nostro more esse differentiam inter stipulationes, & vltimas voluntates, nam seruus alienus stipulatus, & sine promissoris facto, nec mora manu missus non deuenit, extinguitur obligatio; vt vbi ne viuat etiam si iterum in Domini potestatem reuertatur d. L. qui res 98. § aream Vero. nec admissum de solutione. hoc duplici ex Cap. 1.

Quia in stipulationibus id tempus expectemus, quo contrahimus L. quod legatur 16. cum L. seq. de R. J. L. si filius 78. L. continuus 137. § cum quis de V. ob. L. non omne 199. § in stipulationibus ff. de Reg. iur. L. 26. L. vltra de stip. seruor.

Secundo quia iure magis promissori, quam stipulatori fauetur L. stipulatio 38. § 18. L. 99. de V. oblig. & inde quia in iure facilius solueret, quam alligare solere communis est.

Aliud

Aliud in Testamentis, in quibus observatur, ut ex quo legavit servum, & nonanumitus deinde ante mortem testatoris iterum servus fiat valet legatum d. l. si chorus 79. §. fin. de leg. 3. et hoc [illegible]

Primo quod in Testamentis plenius voluntates interpretantur ait J. C. in l. in testis ff. de R. J. multa denique iura ut conservent ur sunt intro ducta. Deinde quod Vltima voluntas est ambulatoria et usque ad mortem Testatoris, exitum ergo ante non habet l. 9. de adim. l. inde dictum mediatem pura non nocere l. 6. §. Solemus l. 49. §. in extraneis de leg.

Igitur cum doli §. in stipulatione a principio oriatur si perveniat ad casum a quo incipere non potest vitiatur. In Testamentis vero a principio non oritur, quia non habet exitum testamentum et ergo quamquam quidquid vivo Testatore accidit, ante aptam obligationem accidit, ideo sufficit, ut devariatur tempore mortis servum existere. Obstat textus in l. qui 96. de leg. 1. ubi valet argumentum de legato ad stipulationem: ergo quia non distinguitur R. pro d. l. referendam ad antecedentem: V. Gotho fr. ibi. litt. h. et Duarenus in ead. l.

Nec huic distinctioni obest textus in l. 29. §. servo legato de adim. leg. ubi in Vltima voluntate in legato scilicet respondit Paulus idem, ac in stipulatione non reviviscere legatum, eo quod mortis tempore servus invenitur, quod alius homo non indicatur. Nam R. ergo hunc textum loqui de proprio at d. l. si Chorus §. fin. de alieno servo, d. §. fin. in alieno servo fieri potest, quia idem Celsus in §. aream, antecedente loquitur de area aliena legata, quod ex eo quia ait J. C. aream legatam, cum manet officium post impositum peti non posse; nam si esset propria, non solum aream, verum et aedificium debetur ex ratione textus in l. si aream 39. de leg. 2. l. 44. §. si aream, iuncta l. 29. §. si quis post de leg. 2. dicitur aream peti non posse durante aedificio, non vero eius aestimatio quod est notabile signum ad dictum finem d. §. aream cum l. qui res 98. §. aream de solutionib. Nota etiam interpretationem textus in d. §. aream cum d. l. 39. et §. aream 44. de leg. 2. ut in iis propriam, in illo alienam aream esse dicam. Chirurge tradidit Fachaedus in §. idem in iis verba ite contra n° 39. de inutil. stip. quare in eo de servo fieri manifestum est. At V. textus d. l. Servus 27.

Cum

Intellectus textus in l. si chorus 79. §. fin. de leg. 3.

L. 9. de adim. l.

L. 6. §. Solemus l. §. in extraneis de her. in.

Difficultas textus in l. 27. §. servo legato de adim. leg. et eius responsio.

Conciliatio textus in l. chorus 79. §. aream l. 98. §. aream de solut.

Conciliatio l. si chorus §. aream cum l. 39. 44. §. aream de leg. 2.

Cum de sexto genere loquatur, non reviviscit Legatum, semel ademptum, et alienatum voluntarie: q. dupliciter potest quis rem legatam alienare, aut ex necessitate, aut voluntate. Si ex necessitate fiat alienatio, Legatum non adimitur, nisi probetur animum L. Fidei Commiss. 11 §. 12 ff. de leg. 3. si vero voluntarie id fiat, ademptio inducitur L. 1 et 2 de adim. leg. Unde

Cum Servus L. 15. de adim. leg. ubi Servus legatus manumissus, et Redemptus deinde non aliter, nisi legatarius novam probaverit voluntatem; ex hoc quia alienatio voluntaria fuit. Ideo q. Cum in specie Textus in d. L. 27. esset Servus proprius, et alienatio voluntaria perimit Legatum, unde non debeatur nisi d. anim. probetur arg. Text. in d. L. 15. de adim. Leg. at d. L. 15

Chorus §. fin. Cum de alieno loquatur, qui a me diversa non nocet, deberetur. ita D. D. Franciscus Ramos.

Sed obstant huic solutioni verba finis eius d. L. 29. ibi: novus enim homo videtur esse, ubi additur ratio, quare Legatum non reviviscat: ergo non ex eo, quod Servus esset proprius Testatoris. Resp. verba illa non esse intelligenda tanquam directa ratio illius Casus, cui adderent, sed per servitus ad illud, quod in prin. §. dixerat: scilicet verum ademptio servi legati, et manumissio sit valida, et aut non valere, q. videtur novus homo esse, quia fuit manumissus, et manumissio morti assimilatur. L. 1 mihi quoque. 2. et solution. L. inter omnes 96. ff. de furtis facit L. inter an. 54. §. fin. de Cond. et Demonst. (de qua re in manuscripto D. L. (D. Francisci. de Monroy. Vespertinae Cathedrae moderatoris) V. inf. nº. 2. =

Obstat etiam illo silicet Res Sacras, Sanctas, et Religiosas etc. nec stipulari, nec vendi posse L. et liberi 91. L. 5. L. 6. L. si liberi 70. ff. de Cont. empt. L. si cuius 4 Vers. respondit quod ad liber. proclam. et Licet Imi-nor 39. ff. §. Pater ff. de victionibus §. Ult. de empt. et Vend. ubi si ab ignorante fiat valet emptio: ergo deinde quia nulla datur emptio sine re, quae veniat L. 8. ff. de Cont. empt., nec venditio sine pretio L. 2. §. 1. cod. Res sacras nullam recipiunt aestimationem L. sacra §. fin. ff. de div. rer. et quals. L. 3. si qua de pauper. pauper. fui. dicatur L. 2. §. sed Cum libera L. ult. ff. de iis, qui effudera. vel deiecerint. L. 2. §. Cum in ead. Vers. Corporum ff. ad L. Rhod. de iactu. nec in rebus esse intelliguntur L. Verum 3. §. Ult. Vers. res ff.

Prosius

Inus L. Cum Servus 15. ff. de adim. vel transf. legat.

Replicatur ex d. L. 27. §. ... legato infra Vb. ff.

g socio — Atque difficultatem plura cumulantes, & differentiam inter venditionem, & stipulationem tradentem V. Pichard. in §. idem iuris n°. 9. inst. de inutil. stip. — Igitur venditio talis valet adhuc, ut emptor act. ex empto, quia in ea est non omnis conve quatur L. qui officij 62. §. 1. de cont. empt. —

Sed 2°. hoc scilicet pugno dicendum emptorem ex empto habere ex d. L. 62. §. 1. de cont. empt. obstat L. ona 8. §. 1. de Relig. & sumpt. ubi in simili casu Praetor emptori pollicetur in factum actionem: ergo non ex empto. — Sed Resp. 1° actionem ex empto habere ex d. L. 62.) Atque in d. L. qui officij directam non esse, sed utilem, quia summo fere venditio non tenuit, quia Iuris Sa accomodatur emptori ignoranti praescriptis verbis, seu conceptis in factum verbis, ideoque actio ea nominari pot. in factum venditionis, adversus quem datur sicuti in actione Legis Aquiliae. Gaius in §. fin. inst. de lege Aquilia L. item si ff. ad L. Ag. — Secundo ut licet ex Sa Morestini in d. L. qui officij §. 1. competat actio empto, tutius erat actionem in factum praestare secundum Ulpianum in d. L. ona §. 1. neque stio moveatur, eo quod emptio non constitit tanquam rei sacrae ex rone taxe in L. Labeo 50 de cont. empt. L. i Vir 22. L. si gratuitam 27. L. Rogatti 29. L. Titius 24. de praescrip. verbis L. 6. de rescind. vend. L. 2. Cod. de Pact. Quomodo pot. conciliari textus in L. 6. § si quis in communem ff. Comm. divid. ubi datur actio in factum socio adversum alium locum Religiosum facientem, cum alias competat ei pro socio actio ex L. si fundus 29. pro socio alias familiae erciscundae ex L. 2. §. 1. infin. de Relig. & sumpt. — Vel 3°. Resp. actionem in factum dandam, non adversus emptionem, sed adversus venditionem intulerat volentem mortuum, & sicut stricto iure non possit prohiberi, quia emptio, nec venditio non consistit, nec ex mera calliditate reportetur adversus talis actio in factum praestatur, quam Praetor pollicetur L. 1. ff. de Relig. & sumpt. q. §. q. anteced. — antecedenti loquimur de tali actione, quare absimile non est, quin eo d. sensu loquatur —

Contrariam videtur veram Doctrinam textus in L. in hoc dicas 24. de cont. empt. L. qui dam 62. de acq. rer. Dom. L. 1. §. alias 13. si quid in fraude Pat. L. liberum 26. de com. liberat. in quib. consistit emptio rerum sacrarum. — Sed Resp. valere venditionem

Nota interpretationem L. 6. § si quis Comm. divid. L. si fundus 29 pro socio L. 2. §. 1. de Relig. & sumpt. —

L. ona 8. §. 1. de Religios. & sumpt. quibus modis his fautum —

non nisi accessorie, non principaliter, ex Reg. d. L. quis da 62. de acq. rerum dom. ita Tacitus lib. 1. Annalium nec d. inquit religiones fieri, et effigies deum, vt alia nec minorum simulacra venditionibus ostorum, et domuum accedebant. idem scribit Ambr. lib. 1. de Abraam Cap. 9. de separum alienationibus possessionum venales fieri, quorum eiusdem locis imposita sint. Ita est intelligendum, q. etiam si Ius patronatus sit ecclesiasticum, nec possit vendi, quia est extra Commercium existit Cap. Clerici C. de iure Patronatus Cap. quaest. 3. de iudiciis. Tamen cum vniuersitate alienatur Cap. ex literis 17. Cap. cum saeculum 13. de iure Patron. cap. cum Bartholus et Ac. de iure et re in d. Ex quibus Religio accidenti ratio Textus in L. hanc legem de q. de Cont. empt. vbi hanc leg. iubet, si quid sacri, aut Religiosi eius nihil venit; aliquando effectae ait Lex, tunc scilicet, quando in modicis, et accessoriis potuerunt loca Religiosa alienari; quare superflua, vt videtur non est. Ita accipiuntur Textus in L. 20. et L. quodsi 22. Cap. explicatus de Relig. et sumpt. in L. si quis mercede 53. §. si eum fundum de action. empt., nec obstat nota Bartoli ibi apposita in verbo minime, quia exceptio Regulae generalis est.

Sed dicitur, q. dixim L. illam de qua in d. L. 29. de Cont. empt. ne accessorie res alienentur obstat L. Pacta 72. §. fin. de Cont. empt. vbi etsi praedicta clausula apponatur nihil efficit, et q. res fisci alienatur; q. est difficile ex eo. Nam fisci res alienari prohibentur L. cum servus 39. §. fin. de Leg. 1. ergo q. praedicta lex nihil efficit.

Resp. duplicitur res fisci sumi potest. 1. q. vsui publico destinata est, et extra Commercium existit, vt forum, Basilicam, de quib. L. Celsus C. de Cont. empt. d. L. cum servus 39. §. penult. et vlt. de Leg. 1. et Text. in L. inter stipu. 83. §. sacram de verb. ob. 2o. sumitur patrimonium earum rerum, quae nec vsui publico destinantur, nec in Patrimonio principis constitutae existunt, de quo accipitur d. L. pact. 72. §. fin. et in quib. non efficit illa lex, quia alienari possunt per procuratores L. 1. §. 1. de off. procur. Caesaris L. §. inde L. si curatores. L. nec quae 22. L. vlt. ff. de iure fisci. Nec obstat res fisci non posse vsucapi §. res g. inst. de vsucap. L. 2. Cod. Comm. de vsucap. quia ex venditione vtilitas fisco oritur, quae non quaerit ex vsucap. ideo est alienari, vsucapi e contra non posse.

obstat

Quomodo Ius Patronatus alienetur

L. Hanc Legem 29. de Cont. empt. L. 20. ff. de Relig. et sumpt. L. si quis mercede 53. §. si eum fundum fact. emp.

Arg. ex L. Pacta 72. fin. de Cont. empt.

L. Cum servus 39. §. fin. de Leg. 1.

L. 3. L. 5. L. 22. L. vlt. de iure fisci.

Obstat etiam adversus ... l. 41. Domum 91. §. si fundus de leg. 1. l. quitabernas 2. ff. de cont. empt. l. 14. Cod. de legat. l. monumenta 6. Cod. de Relig. ex quibus ... legari, et vendi, et praescribi ius sepulchri posse. Resp. quando legamus, vel vendimus etiam ius sepulchri, non sepulchri dominium, sed tantum ius inferendi alienamus, quod privatum, et tamen in rebus quae commercio existit.

L. 28. ff. Cont. em. L. 14. Cod. de leg. 6. Cod. de Relig.

Sed supradicta, et maxime d. l. 6. Cod. de Relig. obstat l. longa 4. de mortuus inferendo ubi ait Ulp. ius sepulchri longa possessione, cui iure non competit, non tribui. Cui difficultati omnia Accursii solutione in d. l. 4. et Richard. in §. nullius n. 7. ... rerum divi. alii denique haec iura conciliant, asserunt differentiam constituendam esse inter ius sepulchri, et ius mortuum inferendi, quia ius sepulchri proprie iure est, non veri dominii (verum namque dominium in his rebus non datur) sed quasi dominii, et proprietatis ... §. sicut et monum. 2. l. denique 13. §. quaesitum 5. ff. quod vi aut clam l. 2. §. quamque vero et illa ff. ne interdictis, quod quidem competit Domino loci, in quo inventum sepulchrum, heredibus et in sepulchro hereditario, vel familiae in familiari l. familiaria 5. cum seq. de Relig. l. ius familiarum ... l. ius sepulchri 13. Cod. de Relig. l. 2. §. si quis sepulchrum 3. ff. de sepulc. viol. l. pro herede 20. §. sed, et ... de acq. here. d. l. longa 4. quia tale ius non omni heredibus, vel familia competere pot. ideo praescribi non poterit, nisi ab eo cui iure competit ibi. ei cui iure non competit. Ut d. l. 6. Cod. de Relig. loquitur de iure inferendi, quod praescribi valet.

Quae interpretatio refellitur: primo, quia cum ius sepulchri, et quia ei dominium, et proprietas reputatur, sit profanum privatum quia, nihil erit impedimentum quominus usucapiatur ex d. l. quitabernas 28. ff. de cont. empt. l. 14. Cod. de Leg. l. 6. Cod. de Relig. l. 14. Cod. de iniuriis, ergo usucapitur arg. l. 9. ... de usucap. l. si quis quum 7. de divers. et temp. praescrip. ... Nec obstat l. 12. tabull. impedimi usucapionem vestibulis sepulchri, licet vestibulum ipsum religiosum non sit, hoc enim diversa fruitur ratione, ne scilicet funerum ritus impediantur, et aditus praecludantur arg. l. ultimum 9. de sepulchr. viol. l. si venditor ... l. si quis sepulchrum 22. de Relig. Qua ratione servitus itineris ad sepulchrum, licet privata maneat l. servitutes 4. §. 1. de servit.

Refellitur antecedens interpretati...

Servitus itineris ad sepulchrum non utendo non amittitur l. q. ... adm. servit. amit.

servitt. nunquam non utendo amittitur L. 9. ff. 39 servitt. amitt. licet hoc saepenumero in aliis contingat. = Et in praescriptione iuris sepulchri hac ratio non militat, siquidem vero sepulchrorum nullatenus immaeditur, sed in praescribentem transferitur, ut eo deinceps fruatur; hoc que praescript. fieri posse ex verbis Auctoris texti Alphenii venetiarii apud Cuiacium lib. 28. obs. Cap. 32. ibi: cum haberes plurima in diversis locis sepulchra, ius per venditionem transferri ad emptorem non potuit, sed Cum pater Alphini et postea Alphinus, qui in iure facta emptorem semper in possessionem fuerint, nullo iure sibi vindicare eum locum patuli posse. =

Sed ut melius hac iura repugnantia inter se conciliemus supponendum est praescript. nullatenus tribuere posse usoribus proprium, seu quiritarium dominium rei longo tempore possessae, sed exceptionem (unde praescriptio nominatur) adversus dominum vindicantem; utilis quoque actio praestatur L. si duo 13. § 1. de iure iurandi L. emptor 9. cum seqq. Cod. de praescrip. long. temp. L. si quis 8. Cod. de praescript. 30. vel 40. annorum. = Quo supposito fatendum est ius, ac veluti dominium sepulchri, etiamsi quod non sit religiosum legetur ex d. L. 19. Cod. de Leg. usucap. tamquam acquiri non potest, nec perire; nec cum sepulchro, quia nec sepulchrum utpote religiosum, nec ius utpote incorporale usucapionem recipit L. servitutem 19. § in corporales ff. de acq. rer. domin. L. 4. § 2 viam 27. L. usucap. 9. de usucap. L. servitutes 19. de serv. uit. atque praescriptio longi temporis in iuribus quidem desinere solet L. si quis diuturno 10 ff. si servit. vind. L. apparet 5. § si quis de iter. actuque priuat. L. 1. L. 2. Cod. de servitutibus L. ult. in fin. Cod. de praescript. long. temp. quare fiat ad ius sepulchrorum, non quidem ad ipsum, et usque acquirendum, quod praescript. fieri non potest, sed ad retinendum per exceptionem adversus vindicantem, ut ex d. L. Alpheni supra colligitur, ex qua explicatur d. L. 6. Cod. de Relig. et actio utilis, ut in L. si quis 8. Cod. de praescrip. 30. vel 40. ann. igitur Cum praescriptio non praebeat possessori ius proprii dominii, nec tribuit ius veluti domini sepulchri, inde Cui iure proprietatis non competit d. L. longa q. demortuum in quo inferenda est, et ita inferenda ex inscriptionem multi sub quo iacet ad intra dictum demortuum inferendo, et sepulchro aedificando, in quo de iure veluti proprietatis sepulchri

acquirere

quæsitam, q[uod] soli domino, nisi posterioris competit l. sunt personæ 43. ff. de Relig. l. 1. §. hoc interdictum demonst. inst. l. 2. §. si quis dz vero sella, & interdictis. = ...

... Deinde aduersus q[uod] diximus iura sepulchrorum, quasi dominium comprehendere, et pro fanum, et pro ibi et legari posse, sed dicitur, sepulchrorum iura nec restituta herede dicto in fidei commissarium transferri, l. quia pro inst. 42. §. 1. l. si Patroni 33. §. si quid vero neignoro ad S.C. Trebell. = Nec in fiscum hereditatem eripientem indigno l. 33. ff. de Relig. = nec veniunt in diuisionem bonorum = familiæ erciscundæ l. 4. Cod. de Relig. quæ si pro fano essent omnibus his in casibus transferretur diuisioni obnoxia essent l. facta 63. ad S.C. Trebell. l. 2. Cod. ad Iuliam de vi publ. = l. 4. famil. ercisc. non transferuntur, nec diuiduntur: ergo q[uod] tale ius fanum non est. = ...

... Resp. omissa solut. Corrasij, relati a Ioanne Baptista Costanio in l. 6. de Relig. asserentis sepulchrorum iura, et apud herede manere, et fidei commissario communicari = Commodaro sentit Osualdus lib. 7. Com. Donelli Cap. 25. litt. L. Respondendum est ideo in fidei commissarium, aut fiscum hoc ius non transire, non q[uod] fanum sensit, sed quia est proprium heredis, eiusque personæ cohæret l. 4. l. ius sepulchri 13. de Relig. sicut personæ filij Patroni iura liberatorum, et maxime operarum officiarium, quibus iura sepulchrorum comparantur l. plurae de 20. §. si ... tamen cum seq. de acq. her. l. Cum sine 11. Cod. de Carbon. edicto l. fabriles 6. ... operis liberti nec transferuntur in fidei commissarium l. si Patroni 33. ad S.C. Trebell. =

... Vnde quamuis fidei commissarij, et fiscus heredum loco habeantur l. 2. Cod. ad l. Iuliam de vi publ. cum tamen verum sit fiduciarium heredem post restitutam hereditatem manere adhuc heredem l. ex facto 43. de vulg. §. restituta inst. de fid. her. manet, et apud eum iura sepulchrorum d. l. quia pro inde 42. §. 1. et d. l. 33. = Excepto tamen singul. casu l. 1. §. interdum 3. ... denuis, & legit. hered. = ...

Plane si heres duae civilis existat pertinet ius sepulchrorum adqualis cum successores qui loco heredum non velut adeum, cui bona addita sunt

ex

ex Conditione Divi Marcii L. 4. § si autem 24. de fideic. lib. Pertinent etiam iura sepulchrorum ad bonorum possessores ex edicto iure L. Cum sine 14. de Carbon. edict. L. 1. § et aliis 15. si quid in fraud. Patron. L. libertus 36. vers. velut de bonis libertorum, ubi Sabellus supponit bonorum possessiones parte debita a Patrono petita, iura sepulchrorum pro parte ad patronum pertinere; explicandus quod censeo quando a testatore cautum est, ius sepulchri adhaerendi pertinere, pro qua parte exstiterint, ut in veteri inscriptione sepulchrali apud Gruterum lib. 3. cap. 13., cui voluntati testatoris standum L. 3. § si quis 18. de sepulc. violat. alioquin regulariter, eaque voluntatis cautione deficiente, eius sepulchri heredi tradi, non pro parte, sed unicuique heredum etiam ex minima parte existenti est equale, et insolidum quare non venit in divisione, non quia non pro fanum, sed quia individuum censetur d. L. fundus 30. in fin. iuncta L. is vero qui 18. § idem 1. famil. ercisc. L. 4. Cod. de Relig. L. si quis 6. § si quis in Commune Comm. divid. ita quod non obstat consideratio probans pro fanum ius sepulchrorum non esse ut supra quod satis est.

1 Obstat etiam L. 29. § si homini libero ff. de fidei Comm. libert. ubi libero potest relinqui, et habet effectum, quando ut servus, ergo poterit vendi sub Conditione cum servus Contr. L. inter stip. 83. § sacram de V. Ob. Resp. valere favore libertatis &

2 Obstat etiam textus in L. 58. demanum textus ubi resuscitat Legatum libertatis relictum servo, et alienato, et postea Redempto a Regiam textus in L. 15. et L. 27. de adim. Leg. Resp. favore libertatis valere nam cavetur favore ipsius de iure sunt intra ducta L. Generaliter 24. § servo in fin. de fidei Comm. libert. § fin. de donat. Resp. diversam esse speciem d. L. 58. ac d. L. 27. quod hac intercessit manumissio; in illa non item manumissio igitur homo homo fit, quod statum habere incipit L. 4. de cap. minut. manumissio morti assimilatur L. in multis 92. L. inter eos 96. de fuit, quare in d. L. 29. non suscitat Legatam quod novus intelligitur homo manumissione interveniente, ubi novus etiam in d. L. 58. manumissio ab fuit.

3 Obstat etiam L. evicta 16. § si servus de evictionibus, ubi post manumissionem durat actio dupli vel stipulatus adversus L. si hominem 42. ff. de aedilic. edict. L. si servus 23. de evictionibus. Resp. in d. L. evicta

§. si

§. si servus ibi nec manumissione intelligi casuali, q. forte erat statu liber homo vendit, alias si fuisset voluntaria actio finiretur, licet semel inciperet, ut § fuit. d. L. si homines, et d. L. 23. ita Struvius.

Obstat etiam L. 22. de V. ob. ubi non datur differentia inter stipulationem, et emptionem Resp. in illa L. promisit stipulator dolum malum ab futurum et quamvis alias non remanerent obligatus per illam clausulam tenetur ibi doli mali clausula, et tunc de dolo actio competit. 4

Etiam illud, quod dicimus scientiam emptoris nocere, ignorantiam vero prodesse, et ideo siquis per procuratorem emerit, ignorantia procuratoris, vel scientia est attendenda L. 16. §. fin. de lib. caus. obstat tamen L. 17. de liber. caus. L. 2. ff. de litigiosis. Resp. textum in L. 16. §. quare de mandato incerto, et L. 17. de certo mandato loqui. Nam qui emit liberum hominem actionem in duplum habet, quae ignoranti, non scienti praestatur d. L. 16. §. tunc habet, at si per filium pater emerit, cuius ut respectu dubitat I. C. in d. §. quare, et scientiam filii expectandam esse manifestum est, q. non eius, cui acquiritum, sed eius, qui contrahit scientia, vel ignorantia attenditur L. in primo d. L. 12. de cont. empt. nisi si mandavero certum emi hominem, quo casu, nec scientia, nec ignorantia filii, sed potius patris mandantis attendenda L. sed si servus 13 d. cont. empt. quam sic intelligi volo, et hoc sensu loquitur I. C. in d. L. 17. ex illo alium certum hominem. Ratio differentiae in eo stat, quia in 1° casu, qui contrahit filius est potius, quam pater, eo quod omnem emptionem in arbitrio filii posuit; cum quam vellet hominem emeret generaliter mandavit. At cum certum hominem emi mandavit patris, non filii scientia inspicitur, neque filii scientiam poena eximatur, quia quasi liberum dolo malo venire fuit passus, maxime cum non tam emisse filius videatur, quam pater, qui talem hominem emendum destinavit. Deinde quia in primo mandatum finem determinatum non habet; at in secundo, finem, ita ut ab eo excedere filio non liceat, continet Faber ini. [illegible] ad textum in d. L. 12. et maxime in d. L. 13. de cont. empt.

Idem accidit in de litigiosa L. 2. ff. de litigiosis, nam quicumque litigiosam emit fisco poenam mittit L. 2. de iur. fisci ignorans ab ea eximitur; sed quid siquis per servum

L. 16. § quare de liber. caus. interp. cum L. 17. eod. et L. 2. de litig.

L. 12. de cont. empt.

L. sed si servus de cont. empt.

Venit L. 2. litigiosis

Seruum emerit? Quia si attenderur? etsi haec scientia serui inspiciatur, nisi certam rem Dominus ignorans seruo scienti Comparare non debuerit. Benignitatis rone ne Domino incerti obstaui scientiam poena, quae praestatur —

Sed distinctioni mandati certi, et incerti obstat L. Cum mancipium 15. ff. de adilit. edict. ubi nullam Veniam diffam inter certum, et incertum mandatum absq. Consultatione aliqua tradit J. C. ibi certum, incertum ve mandante eo emerit. ergo. — R. hic non loqui J. C. in eadem specie, ac in d. L. 26. hic agitur de actione redhibitoria; aut exemplo ad consequendum, quod inter erat seruum Vitiosum, aut morbosum non emisse, quae ignoranti etiam praestatur. — Ubi 3. in d. L. 26. Agit in duplum aduersus eum qui dolo malo se venundare fuit paruus emptoris decipiendi causa, praestita. — Ratio differentiae ea est, quod eadem non datur benignitatis ratio siquidem interest emptionis pro Curare — Itaque actio in duplum benignitatem quandam in se Continet, ne propter seruum scientiam (eum domini mandatum certum emit) eius qui se venundauit calliditas impunita remaneat. — Idem in litigiosa re; nam ratio non patitur Dominus ob quid intrinsecus Condemnari — Quae cum in redhibitoria non militent, nihil mirum si venditionis decisione aditur praeclu datur. — Late Vide apud Cuiac. d. ad Afric. in cit. L. cum mancip. Fabrum Ubi sup.

Reppria sub Condit. stipulari pot. — Repptia sub Condit. stipulari potest. L. si rem meam 31. L. existimo 98. de Verb. oblig. § idem Iuris (ita intelligendo) de inutil. stip. —

Dificultas ex L. 35. itaque quod leges de V. O. — Obstat L. si stipulator 35. ff. de Verb. oblig. ubi ait Paulus, quod leges fieri prohibent inutiliter stipulari, idque etiam obtinere, etiam si causa prohibitionis perpetua non sit: ergo rei propria sub condit. stipulari non Valebit, si quidem haec stipulatio habet prohibitionem, quae et temporalis, et non perpetua, attamen ad stipulationem impediendam sufficiens, Cum verum sit tempore Contractus prohibitionem Legis adesse —

Sacra stipulari potest. Item ex L. Venditor 107. ff. d. O. ubi quod palam potest. Expiniunt stipulatio, quod res sacra est L. pro municipio §. familiae de usucap. — sed ibi — Resp. prohibitionem de qua in d. §. ita quod esse d. prificeur, d. bonos mores esset quare etsi ex petitur illam causam finiri, attamen fieri non potest, quod tunc esse detestabile — At causa prohibitionis, ne in stipulationem

reppria

Sed ibi non fuit stipulatio ipsa Patria potest, sed re muneratur Pater pro emancipatione ... gratio quodam modo emancipationis

cum propria adducatur, non reputatur ob bonos mores, sed absoluta pene impossibile ratione dominii. Quia cum stipulatio dominii quaerat, quod cuius est, amplius eius fieri non potest, arg. §. hoc quoque inst. per quae pene ubi quaeri est impossibile arg. §. si est aqua inst. de action. quae operatur, ne pura stipulatio huiusmodi contrahatur: sub conditione vero fit, quia haec causa cessare pot. et per consequens stipulationem valere. Vel 2°. Resp. verum in d. §. ita quod de pura stipulatione esse interpretandum.

Obstat etiam L. pa- ricula pretium 5. ff. de Nautis. Ponere ubi haec conditio si convaluero potestativa nominatur a Scaevola: ergo quia sui haberi potest conditionem et per consequens in commercio erit libera homo: et stipulatio valebit: Resp. hanc conditionem si convaluero habere hunc servum, si fecerit morbum medicina auferri, quod potestativum est. Cuiacius lib. 9. obs. cap. 28. ubi explicat hanc L. v. Gothofr. ibidem

Obstat etiam L. ubi ... 41. §. Cedit. 2. et leg. in verbo exceptis manum

De Materia L. si Servus. 119. ff. De Legatis 1.

Dificilis est L. Dominus 23. §. servus 2. vers. item depeculi legat. ubi non posset retinere servus reliqua quasi legata ex clausula remissorum contentum: ergo quia solvere illa tenetur quasi manumissus, et videtur contra textum in L. si quis 37. in fine de fideicom. libert. = Resp. velibi istud agi an reliqua contineantur in legato liberationis, non vero de obligat. servi. = vel agi de reliquis, quae extant vel in pecunijs, vel in nominibus, quod suadet verbum retinere. et confirmatur ex L. creditor 32. §. inter. 2. de liber. leg. ubi vindicantur reliqua =

2. obstat. L. creditor 32. §. 2. de lib. leg. ubi etiam reliqua exigi a servo vetito rationes reddere possunt = Resp. eod. modo: reliqua ibi accipi pecunijs, quae ex rationibus superavit, et extant, quod ex eo exprimitur quod ait posse vindicare reliqua; non enim vindicantur, quae non extant ita Cuiac. 3. Resp. sol. in eo textu =

Tertio. difficilius est textus in L. non solum 80. §. is qui reddere de liber. leg. ubi conditio reddendarum rationum non videtur violata sola reliquorum solutione: cum tamen constet vim eius conditionis in solutione reliquorum consistere L. 32. de Cond. et Dem. ita ut si nulla sint reliqua, pura dicatur libertas, L. qui liberatis 69. §. servus 9. de evict. L. Iulius 80. de Cond. et Dem. = Resp. cum reliqua sint, quae solvi deberant, utrumque requiri, et rationum editio, et solutio reliquorum, quod non plane de ijs constet contrare, nisi rationibus excussis, ut in d. L. 8. §. is qui. velut vero si pariatur sit servus. Iz. l. si nulla reliqua sint, quasi subl. conditionis deficiente pura libertas est, eamque esse addita haere dictare, quod rationibus solis differri non debet. d. L. 69. §. servus. d. L. 80. ut autem nulla reliqua esse constent rationes computandae sunt, ita tamen ut pariator in veritur retro ab addita haere dit. libera esse reputatur. quae doctrina expresse confirmatur ex L. 9. Cod. de lib. manum. =

4. L. denique 80. §. interdum 7. de peculi leg. ubi vetito rationes reddere peculium legatum videtur; ergo = Resp. ibi non ex remiss. rerum inducitur legatum peculij, sed ex eo, quod iuncte contra mentem inferre ita Cuiac. in L. 63. de rei vindic. =

S

5. Difficilis est textus in L. Lucius 12. de lib. leg. ubi paraverit heredes exigere a liberto pecunias, quas accepit tempore servitutis: ergo quod tenetur post libertatem reliqua solvere, qui verius est. Resp. ibi in servitute non confirmatam dominum nostram. l. verumtamen prohibet. Ad pa non etiam dolus videatur admissus, ut notavit ibidem Cuiacius. Deinde ibi non attenditur, ea ut libertus possit conveniri, sed an possit post liberationem. = Nec obstat verbum exigere, sine tex optime posse heredes exigere debitum naturale ab eo, qui post liberationem. Il. primo dum exceptionis. = Vel dic solum dicunt de pecunijs exigendis acceptis post libertatem, quandoquidem ex verbo nihil, quasi diceret, de Cui. ansaltim pecuniam acceptam post libertatem exigere non debet. = Vel libertatem ubi intelligi earum rerum, quae adhuc extant, et liber detinet, quas ab eo exigi possunt. L. 16. de nox. act. =

6. Obstat textus in L. Cui usque 82. de Cond. et Dem. ubi in conditione rerum reddendarum non solum inest reliquorum solutio, sed etiam rerum exhibitio; quod contradicitur in L. quamvis 32. de Cond. et Dem. Resp. quo ad effectum in reliquorum datione consistit haec conditio, verum ut de reliquis constet, necessario est omnino rationum computatio, ut hic traditur ==

7. Difficilis est L. qui sub conditione 111. de Cond. et Dem. ubi requiritur, quod idonei sint debitores, ut conditio impleta a servo videatur. Cont. L. 91. in fin. de fid. lib. non oportet idoneos esse = Resp. hanc intelligendam cum distinctionem d. L. 111. =

8. Difficilis est L. quamvis 32. de Cond. et Dem. ineo, quod tradidit rones. reddere idque esse, ac reliqua solvere. Resp. id accipi quo ad effectum cum d. L. 82. eod. tit. Cui similibus. =

9. Facit difficultatem si ita fuerit 13. § hoc quaestio de manumissione ubi non potest alter sine alterius implere conditionem. Cont. Reg. L. 56. de Cond. et Dem. = Resp. distingue causam, quae divisibilis sit de qua in d. L. 56. ab ea, quae indivisibilis est, ut hic. =

10. Difficilis admodum L. 9. C. de test. manum. ubi filius non tenetur cum ubi ea conditione testatoris ergo acceptatio sensu turbatur = Omissa Accursii dic non teneri filium, quod nec Pater teneretur cum non sub ea conditione esset. si vero sub ea cond. libertas relicta esset non pervenisset ad libertatem mortuus Pater ante conditionem impletam, et ita minus teneretur filius. =

11. 5

11. Obseruatur L. Julius 81. de Cond. et Dem. ubi 1a. difficultas, quia rem reddere idem est, quam reliqua soluere. Resp. quo ad effectum. Secunda quia Stationer puré manumissus videtur. Resp. retro postquam constitit reliqua non esse. 3a. quia Contubernalis defecta dicitur conditione mortuo ante hanc viro, contra priam L. 32. § 1. de stat. lib. Cuiac. imponit hic de tempore Iuris agi; illic de quaestione. Sed melius dic verosimiliter eandem esse ... utrumque dicam. Imo repugnat Verb. sed non in allegatis. Resp. ibi opponitur a Paulo, quod dici poterat, non vero quia ut Cuiacius hic ultra dicta ex Verb. tam demum. Resp. ibi pro impleta habere conditionem cum heres eam impedit, ea ratione ne deneget, seu libertatem, seu reliqua si forte Dominus seruo debuerit.

12. Difficilis est Lex. L. si seruo 32. ff. de Stat. lib. ubi 1a. difficultas ex Verbo rationem reddat, namque tunc obstat fortissime L. 49. § fin. de usucap. ex qua in eo casu non debentur reliqua. Resp. Cuiac. legit hereditariarum: sed melius sola R. addita est legare redditam. 2a. diffic. ex eo, quod conflatur casus primi §. cum illa clausula ibi cum illo do. Resp. sed ea pura est, et ita admittitur socius mortuo altero, ut in L. si quis in f. de usufruct. accresc. 3a. diffic. quia videtur in Verb. aliam Contubernalem admitti mortuo viro ante conditionem. Imo dicitur illam illam comprehendi in conditione, et ita si reliqua non sunt, videtur puré manumissa, si sint reliqua oportere virum soluere pecuniam, ut libera fiat cum eo, et sic non obstat L. Julius sup. de Cond. et Dem. 4a. diffic. ex Verb. non tamen. Resp. ibi dici Stichum soluere non posse de peculio, quia id solum licet ijs qui principaliter dare pecuniam iubentur, ut in L. 17. et 33. de stat. lib. non vero hijs qui rem reddere aut reliqua solui debent, quia duplex redimitur libertas, iniquum est enim de suo peculio redimere virum et suam, et contubernalis libertatem, cum ea rogato de eius quoque peculio possint ad libertatem peruenire cum minore alterius peculij iactura. Vel dicendum quamquam posse reliqua soluere de peculio, et tradde hanc differentiam rationem inter hoc, quod est reliqua soluere, et reddere conditionem implendam causa pecuniam dare, nam nequit dare de peculio, ut hic, et L. contr. de L. 17. et 33. de tit. neque obstat L. 23. § 1. sod. nam ibi dicendum est legatum fuisse eidem seruo peculium, ut in specie L. 8. § ... de Pecul. leg.

13. Difficilis est L. Statu liberam 6. § Ulp. de stat. lib. ibi dicitur esset conditio reddendarum rationum: ergo § non est eadem, verum L. 32. de cond. et dem. — Resp. cum factum contineat, et datorque illud securi heredis cohaeret: [illegible] ad emptorem exemplo cuiuslibet actionis, etc. —

14. Difficilis est L. vitam [illegible] de manum. test. ubi cum sola diligentia [illegible] in cognitione, dicit reliqua quae [illegible] praestanda esse — Resp. [illegible] rationes reddere [illegible] conditionem [illegible] est, non autem reddere, quae reliqua [illegible] solvit. —

15. Difficilis est L. Lucius 33. de man. test. ubi manumissus sub conditione rationes reddere [illegible] filio Tiberio, non recte solvit Curatoribus, nisi eo praesente, vel in rem eius versa pecunia. — 1. difficult. cur consequitur servus libertatem ante pubertatis annos, et ita ante conditionem impletam? Resp. quod supponendum est Gaium Seium pubere factum esse, cum Curatores habebat. — 2. difficultas cur non teneret solutio facta curatori, nisi praesente pupillo. Cont. L. 22. de man. test. ibi: Sed dum in Curatore — Cuiacius pro textu hanc dicitur. Cuiacius distinguit in d. L. Lucius clausulam rationem reddi, quae etiam admittit Curatorem in d. L. 22. et clausulam rationem reddi. Dico, quae Curatorem excludit in L. 33. — Basta lib. 2. select. cap. [illegible] accipit L. 22. de Curatore pupilli aug. L. qui forma § Curatori de solution. et § interdum inst. de curatoribus at [illegible] d. L. 33. de Curatore adolescentis — 3. difficultas quod conveniunt servus in iudicio pro reliquis reddendis: ergo quod ita debet — Resp. rationum reddendarum intuitu optime potuit servus in iudicio statu liber conveniri, ut [illegible] de cognito arbitro [illegible] disceptationes [illegible] — Nisi manis dicere servus prius libertatem obtinendam iudicem interpellare, et coram eo [illegible] exceptionis modum a Curatoribus conveniri est, vel dic [illegible] i.e. admonitus. —

16. Difficilis est L. 32. de stat. liber. ubi solutione reliqua servus [illegible] diversis portionibus, cum tamen quidem nomina [illegible] — Resp. designatio [illegible] facta [illegible] ut rationes [illegible] computarent, non ut reliqua [illegible] quae in omnes distributa Testatorem voluisse videtur. —

17. Difficilius est L. de his 93. de liberal. causa ubi [illegible] difficultas [illegible] fideicommissaria libertati [illegible] reliqua [illegible] computandum. Cont. L. [illegible] 87. de fid. lib. — [illegible] in

pri[illegible]

principio textus agit. de libertis homine proclamante ad libertatem
non tamen tanquam ad libertatem pervenit, quia suplenissime
traditis rationibus, ad liquam pervenerit. I. imp. 39. de
lib. caus. L. ult. cod. quibus ad lib. proc. non licet. =
arg. = dictum est ex Rescripto D. Adriani in d. L. 3.
Vrbepandum est. = Rescripto, quo Divus Adrianus,
et postea Divus Pius, iussit arbitrum designandum
esse ante manumissionem cum libertas relinquitur sub condicione
rationum reddendarum, ut constat ex L. 5. si cui de cond. et
dem. L. 13. de cond. = Imo id rescriptum de puris
libertatibus loquitur L. si pure 37. de fid. lib. = Resp.
in d. L. 37. agi de Rescripto divi Marci, quo cave-
batur, ut in puris libertatibus, seu directis, sive fidei com-
missariis, morae fiat praetextu rationum, sed post manumissionem
arbitrum constituendum esse, qui rationes, non vero reliqua
solui curet, volumina vero rationum, et si quae post manumissionem
retinet per praetorem extra ordinariè restituantur. =
Discrimen autem horum rescriptorum apparet ex leg. in § sed et
si 7. cui et qui tt. lib. ubi Rescriptum divi Marci de liberta-
tibus puris referuntur a rescripto divorum Patris, et Parentis eius
divi Adriani. = De hoc ultimo Rescripto capiendus est
textus in L. 5. § 1. de manumiss.
L. 8. difficilis est L. ult. § 6.
de fid. lib. ubi acceptio si rebene gesserit conditionem non facit
contra quod traditur in L. 6. de manum., et in L. 22. de
statu lib. = Resp. hic verbum, nec ullam querelam lo-
cum intelligi in redendis rationibus, et involuere de reliquis
solvendis d. L. 6. et d. L. 22. = verbum morae dicere in d.
L. 6. verbum restituere quia rationes includit, conditio-
nale facere restrictionem, at in d. L. 6. verbum rebene ges-
serit non includit conditionem. =
L. 9. difficilis est textus in L. Stichum
28. § Stichus 7. de lib. leg. ex eo quod videtur servus retinere
reliqua cum peculio, cum veteres rationes reddere contineantur
L. 1. leg. de leg. 1. Resp. non retinere servum, sed haere dem
apud quem est peculium mortuo domino. = 2a difficultas
quid proderit peculii, an reliquorum nomine haeredes retineant.
Resp. id d. L. ut si servus debitor, quod a domino ipsi debitum
haere illum recedat, vel illi pro fecerit debitorum reliqua a servo
debita, ut debitum cum debito compensetur. =

20. Difficilis est L. quae utilitas 93. § qui puer de neg.
gest. ubi servi manumissi actus, quem vivente Domino ad-
ministraverant rationes reddere non compelluntur = Resp.
rones reddere tenetur sed tu b. l. reliqua soluere, quod dictum
est L. 32. de cond. et dem. § tamen volumina rerum re-
dere, et restituere, si quae ex rationibus dominicis manumissus re-
tinet, cogitur etiam liber per Papinianum L. 23. § ult.
de Secul. leg. L. 10. Pura 37. de fideic. libert. et nota, quod
continuatur administratio post manumissionem, et mixta ita est
cum eo, quod in servitute gessit, ut separari nequeat tenetur etiam
ex gestis in servitute. arg. L. 7. § adeo de pact., et ita tradit
ins L. cum actus 17 de neg. gest. ubi Fab. in Ration. L. 37.
§ 1. de admin. tutorum =
21. Illicite q. Cod. an servus ex suo fact. vel
post manumissionem ex commissis in servitute teneatur Cont. L. ult.
C. eod. = Resp. distinguendum esse inter Dominum,
et extraneum: adversus extraneum servus actione furti pot. in-
tendere, ex in d. L. q. ne delicta maneant impunita L. 1. C.
de nox. act. non vero con dictionem furtivam L. 15. Cancelo fuit.
at Dominus furti actione non habet d. L. ult. nisi post liber-
tatem retineat rem, ut in d. L. 1. = Ro. differentiae;
quia extraneus servus etiam in servitute furtum committere pot.
contra dominum possessionem, et tunc dominus tenetur ejus nomine ex L.
de nox. act. et noxa caput sequitur; at vero domino fur-
tum facere non potest, nisi alienaverit, et tunc nulla actione
teneretur, dum in servitute erat, ideoque, nec post libertatem
nisi rem retinet d. L. 1. quo casu ex facto magis post
manumissionem tenetur, quam ex commisso in servitute. =
22. difficilis est
etiam L. Paulus 48. ad S.C. Trebell. ubi legatus impeditur
qui legatarius aliquid de haered. subripuit Cont. L. fidei
comm. 23. de fid. lib. Resp. diversum esse in libertate, quae au-
ferri nequit d. L. 23. = at nec legatio denegatur L.
pen. C. de crim. expil. = Resp. an Legatarius damnatus ut in
d. L. 48. et L. 5. C. de legatis an non damnatus, sed quanta
cum qui judicio causa furti est. et tunc datur et actio ad pe-
tendum legatum d. L. pen. C. de crim. expil. haer. ita Cuiacius
q. Resp. Papin. in d. L. 23. =
23. Difficilis est L. Titia 59. § Pamphil
de man. test. ubi servus tenetur post manumissionem actione de furto =
Resp. teneri d. L., quod contrectabat is liber, quo casu competit
Domino

Domino acturus cum fuerit actio L. 15. C. de rei vind. hic au-
tem servitute constat ex verbis constitutionis. = Et adversus
autem omni casu habet actionem d. L. ... L. 9. C. an servus
ex suo facto. = Si vero legatus erat servus domino actio ad exhi-
bendum d. legatarium, si ad eum pervenerit res L. 21. ff.
crim. expil. L. 9. de noxal. act. ...
[illegible] 2 q. Disputatur L. Paulus ff.
de neg. gest. ubi tenetur servus ex gestis in servitute = Ibi Pau-
lus proponit Stichum procurasse annorum aliquot post manumissionem
servum tenere qui bonam fidem non praestitit, praestationemque
non videtur, qui cum posset et deberet ex peculio, et a se
ipso exigere, id a domino ex aliis nominibus sibi liberatus
non id fecit, imo peculium post manumissionem restituit integrum
absque ulla deductione, a quo Cassius tenere ait manumissum
actione neg. gestorum eius debiti nomine, quod in servitute con-
traxerat cum domino apparuerit. = Sed hanc sententiam
Priscus Paulus impugnat, quod locum haberet, licet nullum
fuisset peculium, cum semper naturaliter debere servus dicatur
servus quippe post manumissionem naturaliter manet obligatus
nec tollitur in venire obligatio, ut patet ex Pauli hac resolutione.
contraria tamen sententia asseritur a Doctoribus admotis. Claudio in
L. 28. §. Sticho 7. ff. de lib. leg. nec eius de ratio aliquid re-
morantur; nam novus homo servus post manumissionem ser-
vus nominatur in d. L. 21. §. 1. ff. adim. leg. quia
personam inducit civilem, quam antea non habebat, sed ideo
novus homo recte comprehenditur. = Sed his oppono L. 98.
§. quam vero ... admittitur de solut. ibi alius homo esse
minime non est alius civiliter cum nihil eo iure antea
putaretur L. 32. de R. J. ergo naturaliter ergo novam
induit personam naturalem ergo perierunt qualitates eiusdem obl.
obligationes, et reliqua = Resp. me iudicio alium hominem
esse non naturalem, non civilem, quod nec qualitates naturales
mutat, nec civile, nec denovo accipit, sed totum eundem esse:
sed potius alium hominem indicare iure civili, et naturali simul
quippe vera est haec propositio. Stichus alius post manumissionem homo
quia etsi natura immutabilis sit, nequidquam iure naturali
sit additum, attamen ei libertas adiicitur, quae naturae iuncta
diversum, et alium, ac antea hominem constituunt. = Nec
obstat exemplum liberi hominis, qui cum civiliter obligatur reducere
semper deberet, nec servus paret. Itaque pro textu Paulus in L. 19.
seq. Sabini auctoritas servum eo casu, quo nomine meo non sunt
non teneri ex gestis in servitute, ita Cuiac. 9. Pauli ad edict.
in d. L. 8. =

25.

23. Difficilimus et valde utilis in L. dispensatorem 62. de solut. ubi agens S. C. dicamus, quod debitum non perdiderit, sed heredi debitorum exegit, utrum ei qua libera esset, aut teneri ex act. neg. gestor., vel quod ex gestis in servitute teneatur. — Resp. ibi est duplex distinctio: 1a vel exegit in servitute, id est ante additam hereditatem, et de dubio potest abhere de debitum ex peculio legato ipsi servo per retentionem et quasi ubi obstrictus sit mandati, vel neg. gestorum actione (neque enim de illo possit agere), sed quia causam civilem expirat obligatio servorum L. 19. §. Agnoscere de pecul. vel exegit in libertate, id est post additam hereditatem: et tunc distinctio est 2a: nam vel liberantur debitores, et tunc efficaciter obstringitur manumissus heredi, vel non liberantur, et tunc habes actionem adversus illos, si ratum non habuit factum manumissi, quia quisque potest penitere, et velim agere neg. gest. — Nota hanc 2am partem quae est rei vero, si vero accipiendum esse de eo, qui post additam hereditatem liber factus exegit, de quo et potest agi S. C. vel quod ad vero cum S. qui quasi sub parenthesi interiectus est ad exponendam 1am partem 1ae distinctionis. —

De C. negotium facere videtur Iuliani placitum in L. libertas 17. §. hac scriptura de manum. ubi libertas relicta servo, ita ut rationes filiis meis reddat: pura est, et addita hereditate competit. Cont. L. cum servus. 60. de cond. et dem. L. qui sub conditione 112. eod. tit. — Resp. ibi libertatem non sub conditione, sed sub modo datam, quare mora aliqua non incurrit neque cum tamen per praetorem compellatur, ut rationes heredibus praestet arg. L. in quia 44. de manum. — Nec obstat modum pro conditione observari L. 1. C. de cond. quae sub modo d. L. in quia 44. de manum. L. 3. pro donato L. Titia 71. §. Titio 1. de cond. et dem. L. libertas 21. §. Lucius 3. de annuis leg. — Hoc enim, quod impleri omnino debet, sicut conditio: at hoc suspenditur, illic non item. Cuiac. 17. qq. Papin. in d. L. Titio 71. §. 1. de cond. et dem. —

– Nota que dicit Procedenti materia –

Reddere rationes effectivè, idque est, et reliqua soluere L. 89. in fine de vincapo L. 32. de C. et D. sed alio sensu etiam in diuersa rationes reddere, qui volumina rationum exhibet L. 8. §. ii Reddere de Etc. leg. =

Reliquorum nomine ea intelliguntur, quae seruus debet, non quae extant (ut notabilis in L. 23. §. 2. et 3. de Stud. leg.) seu in nominibus, seu apud seruum in pecunia. Obligatur etenim naturaliter seruum ex neglig.ᵃ, seu dolo, aut fraude. — Poenitentia puat videtur manumiss. L. 3. C. de ttt. manum. L. 82. de C. et D. L. 32. et Stat. lib. Cuiac. 3. Afric. in L. 32. de Cond. et Dem. =

An seruus tenetur neg. gest. post manumissionem ex gestis in Seruitute disceptatur est olim inter Caianos, et Proculianos, ut notabilis ad intellectum L. 27. L. 8. Dig. de neg. gest. L. 22. C. eod. L. 37. §. 1. de administratorum Cuiac. 9. Paul. ad dic. in d. L. 18. de neg. gest. = Sed qua obligatione, aut iudicio obstringi pot. seruum ad reliqua soluenda in L. 8. §. si quis de Leg. leg. L. 82. de C. et D. cum iis in libg. Resp. non ex obligatione efficaci, quae in seruum non cadit L. 22. de Ot. sed conditionis implendae causa non enim prius ad libertatem admittitur quam reliqua soluerit, quamuis nihil tantum debitauit = Nota seruum interdum conueniri actione neg. gest. L. 19 §. 1. de neg. gest. non quidem ex gestis in seruitute, sed ex continuatis post libertatem L. 18. de neg. gest. ex Fabri D. ad L. 29. §. 1. de Pecul. obligari quidem potest seruus gestione neg. quae ex facto ipso nascitur oblig. ea, quamuis actio a Praetore inde constituta in illum dari nequeat, quae sit aliud oblig.ᵒ aliud actio, ceterum oblig. seruilis, qua Dominum obstringit potest ab ipso emendari, si causam obligationis, i. e. peculium ademerit, ut Fab. in d. L. 7. §. 6. de Pecul. voluntatem enim prioris domini substinendam obligatio, unde quum is mortuus illo Caducio ego peculium pereat i. e. redeat ad heredem. manet tamen oblᵒ dominica naturalis, siquidem nulla contraria statuta extincta sit. =

In terra nostra rationis remissionis fraudis, et doli nunquidem, vel liber seruus debere illud efficaciter videatur (ex gestis enim in seruitute, nisi paucis casibus nunquam tenetur L. 1. et per totum C. an seruus ex suo facto.)

nec

154

nec vendi possit, redimi id, ut a peculij aestimat. accedat, nam si ipsi servo, aut alij legetur peculium i dominus in illo connumerabitur, quod servum domino debere constituit ut late Sarmiento lib. 1. select. cap. 3. est enim aequum herede mortuo domino peculium, ex eo retinebit ipse quidquid reliquerum nomine servus domino debere constiterit ex doctrina Antonii Fabri ad L. 29. § si ignorans de peculi. =

Tutores, Curatores, Procuratores, et Actores remissa ratione reddendarum necessitate culpa, non tamen a dolo in genere cauti, possunt enim eius nomine conveniri L. 9. de lib. leg. L. 30. § 1. eod. L. 27. § 2. de C. et D. et in hoc differunt a servo, is enim cum aliud homo sit per manumissionem L. 26. de adm. leg. Retera divisas clare dicit in L. Aurelius 28. § Stichus de lib. leg. non tenentur ex gestis in servitute, ubi tantum naturaliter potuit obligari at est etiam civiliter =

Conditio reddendarum rationum differt a conditione dandi 1.° quod haec dationem nudam, illa dationem et factum L. 82. de C. et D. L. 8. § si qui de lib. leg. = 2.° quod haec exigit nudo dationem pecuniae, illa in tenendo fideicommisso dati adimpletur L. 5. de stat. lib. L. 30. L. fin. eod. 3.° haec impletur si in sacculo offeratur pecunia L. 3. § 6. de stat. lib. illa nequaquam L. 82. de C. et D. = 4. haec impleri potest in emotione legatarii etc. illa non in solidum L. 6. § ult. de stat. lib. = 5. de peculio haec detrahi potest L. 17. L. 33. L. 20. § de stat. lib. illa si nisi peculium legatum sit, ut probabilius ex § peculium infra in de legat. ubi Balduin. et ex L. 32. § 1. infra de stat. lib. nisi peculium legatum sit, quo casu accipiendus est textus in L. si intra 23. § 1. de stat. lib. =

Servus florem, quem bonus Paterfamilias dare debet L. 22. de manumiss. et diligentiam domino, non sibi utile L. 6. de manumiss. L. 2. de stat. lib. L. 18. de fid. lib. L. 18. de neg. gest. L. 9. § 7. de fid. lib. L. 11. de C. et D. =

Mora heredis implet conditionem rationum reddendarum L. 3. infra de stat. lib. L. 8. infra de C. et D. L. 23. de stat. lib. ex aere. L. 15. C. de fid. lib. = facit L. 27. § 2. de fid. lib. =

quisquis

Quū tuneo̅ ē Rones reddere, ◦ libertus, etiā si nulla admi-
nistravit liberat L. 26. de stat. lib. L. 21. §. 6. e
ad. lib. = Sed quid si vivus ea exegerit testator an
deficiet conditio arg. L. 72. §. fallam 6. de C. et Dem.
ffiis. Affectam non vi: Rñ ead. L. 21. §. 16. et 10 =
Rationis appellatione etiam administrata sine servitute
Continetur L. 26. in princip. de stat. lib. =
Reddere rones.

iuuus Reliqua de ... solvere pot. L. 23. §. 1.
L. 31. in f. de stat. lib. = I. xam tamq. S. am melius com-
probatur ex d. L. 32. in f. e §. Peculium Inst. de leg. ro-
rem ... in Conditione dandi p fext. ... ad
& Att. L. 3. de Cond. caā dat. = Expende etiam
L. 21. §. Item quaero g. de fid. lib. =
(Arbiter Constituendus est potente Servo, (qui in
hoc, et paucis Casibus cum Domino consistere potest)
ad rationum Computationem L. Vix 53. de iudic. L. 50.
de Cond. et D. = L. 39. §. imp. de stat. lib.
L. 1. §. 7. si is qui test. lib. ex Rescripto Antonii Pij
de quo in d. L. 50. =
Servus ex delicto admisso in servitute veluti
ex furto convenitur post libertatem ab extraneo act. de
furto (non conditione furtiva L. 15. de Cond. furt.)
a Domino non nisi contraxerit post libertatem L. 1. C.
de nox. act. L. ult. C. an ser. ex suo fac. ab here. non nisi
res sua furto ablata extiterit here. dñ, aut si res here-
ditaria extet apud manumissum L. 39. §. pen. de man.
test. L. 1. §. 7. si is qui test. lib. ei apud Legatarium
L. 40. de nox. act. L. 2. de Crim. expil. (in his datur
ad exhiben. dū vti in d. L. 1. C. d. L. 2. §. 3. de Cap. minut.
L. 9. §. 3. de iis, qui not. infam. L. 19. eod. L. 1. §. 1.
de agnis. L. pen. ff. si ex nox. caā agatur L. 23. de fid. Com.
libert. L. 19. de ob. et act. L. pen. C. de Crim. expil. L. 5.
C. de leg. L. 98. ad Trebell. = Ratio discriminis inter
Dominum, et extraneum est meo iudicio, q. in servitute in dictum
furti Domino facti actionem non habuit, at extraneo factum
tunc extortum est, et noxa Cap. sequitur =
Servus dotalis est res, qui a
Domino detur Domi conveniendus L. Ult. C. an ser. ex
fact. L. 1. §. 3. de stat. l, et trans. distrah. L. 69. §. 1.
de leg. 1. L. Servus 69. eod. L. 1. C. de bon. poss. L. Singulis. fa-
mil. ercisc. L. 90. §. Titius de stat. lib. =

423

An substitutus vinculo cautionis adrogatoris succurratur.

ad examen … in L. 28. §. … L. 19. ff. de adoption. Cott.

Anton. Fabri. In nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti, nec non intemeratae Virginis Mariae, Divique … adq. … Sanctorum et …

Certum, et indubitatum est in adrogatione (quae ab adoptione …) … dicitur, … Patris fam. hoc est filii fam. … L. 2. §. … illa Principis auctoritate … magistratus imperio … L. 2. … illa voluntas adrogati tantum … hoc est … patris … naturalis, et filii, … consentiendo, vel non contra dicendo … L. … eod. in illa causa … L. … fam. 15. … in adrogationibus … L. … 17. … L. 2. Cod. eod. Fab. in … ff. … illa ratio … quae … adoptione … non aestimatur … L. non aliter … cum duob. … Fab. in eod. illa 11. adrogatus … quae … succurritur, … adoptato … L. … si quis impubes … ff. … L. … si adrogatum … 22. eod. L. 2. … eod. … in d. l. si adrogatus … Fab. … ill. 12. adrogatus … filios in familiam patris legitimi transferat, non ita qui a parente alio datur in adoptionem … eleganti … in L. adrogato 40. de adopt. … de … in l. liberos … de Cap. minut. quippe, qui Pater famil. est, non familiam secum trahat … filii … fam. cum nec familiam, nec proprios liberos habeat, … secum trahere non … Fab. d. … ill. 18. quo … fortunae … omnes … introitu iure antiquo … instit. … per adrog. … actiones … L. in adrogatione 41. ff. de … l. … 7. de … L. … ff. … L. … 45. … §. ult. instit. … per adrog. … lib. 11. … in L. … 21. …

quo ad

quod verum fuit, adrogatalis similiter cum § 1. inst. eod.) ipse fuerit
olim institutus, vide Vidal. lib. 5. cap. 4. divinat. Donell. lib. 2. com.
Don. cap. 23. lit. D.) Cujacius lib. 2. obs. cap. 35. et lib. 31. quest. Pap.
in l. non nunquam 38. et de adopt. Vlb. 29. ad l. 40. et Vulg. Vinnius
lib. 2. com. cap. 54. Vinnius, et Wesenbec. in § cum autem inst. de adopt.
Richard. in studio n. 7. inst. de acq. per adrog.] Causae cognitionem
et cautionem intercedere debere de restituendis scilicet bonis adrogati ad
eos qui absente adrogato pervenirent, extat l. 17. § fin. l. 18. D. eod. de
adoptionibus l. 2. Cod. eod. § cum autem ibi Richard. et Vinnius. Balduin.
caeterique ibidem repetentes inst. de adoption. l. si adrogator 22. ubi lit.
n. 8. eod. tit. l. cavea 90. de Vulg. Richard. in § mortuo n. 39. inst.
de acq. per adrog. l. 2. § impuberes ad Tertyll. Donellus lib. 2. com.
cap. 23. ubi Oinald. litt. S. Cujac. lib. 29. Proin in d. l. cav.
90. de Vulg. Duar. ad titul. de adopt. cap. 4. ubi idem Duarenus
ad titulum de vulg. cap. 16. idem Cujac. ad titulum 48. lib. 8. cod. Conan.
lib. 2. comment. cap. 15. n. 12. Antonius Faber in ...atit. 20. p. 1.
illis. Cavet igitur adrogator servo publico, quomodo tutor in cautione
rem pupilli salvam fore l. 2. ff. rem pup. salv. for. cap. quaeque 2. C.
Cujac. lib. 1. non aliter 18. ff. de adopt. Servus publicus, hoc est
in publicum emptus l. 1. § Servus 2. de quest. Vide Cujacium,
Tiraquellum, et alios tenet Richard. in d. l. si adrogator n. 9. Vinn.
ibique Carranza n. 44. inst. de hered. qual. et diff. cum enim pubertati
bus, aut pupillis, aut Reipublicae nomine stipulare oporteat aliquando
per alium fieri non permittitur l. stipulatio 38. § alteri de
verb. ob. § alteri inst. de inut. stip. huic muneri hunc servum
praefecerunt, ut tanquam omnium omnibus adquirere valeret, utrum
ter relatos a Richard. sup. tenent Cujac. Oinald. d. Donell. aliis
que plurimos, quos congerit Vinn. in l. Cuneas 11. C. ut Decur.
lib. 10. n. 26. qui quidem diversis extra tabellione, et contra aliquos et
Fendit literatura plenus scientia fecundans Amaya sup. ver. totam
re Decobstat § cum autem ibi personae publicae inst. de adopt. ex
verbis (praeterquam quod de servo publico intelligi possunt) satis facit
Richard. sup. d. n. 9. Cujus cautionis virtute legitimis ab intestato
heredibus eventualiter continentia adrogatoris bona praestare, nemo hu-
cusque dicit alioquin inane vacua redderetur, si quidem eo contra
in adrogatione detrimentum aliquod futuris legitimis heredibus im-
mineat secundum cautionis verbis patet in d. l. 18. relatis ibi. ad eos
qui perventura essent, si adrogatus impubes mortuus esset in sua potestate
nisi ad legitimos heredes parentis fiat omnia quae diximus (ad ...
vita scilicet substituto ... in fin.). —

Cap. 20

Quaero quare an substitutus a patre naturali, seu ipso [illegible] successurus, ita et ipsi cautionis virtute, sicut legitimis haeredibus suo tempore sint restituenda pupilli bona? =

Quamvis Fab. tract. de [illegible] in [illegible] [illegible] illatam. Obiat verba cautionis ad quos ea res pertentura erat, si adrogatus pupillus [illegible] in suo statu omnino restituenda ad legitimos heredes, et [illegible] excepto substituto, quamvis ad eum pertineret res in suo statu impubere manente, cuius obiectio-nis fundamenta haec sunt. =

Pupillaris substitutio in favorem pupillorum fuisse introducta, non debet esse impedimentum, quominus adrogatio fiat arg. [illegible] favore C. [illegible] de leg. l. nulla 25. cod. de in [illegible] [illegible] [illegible]. Cod. ad Trebell. quippe esset impedimentum, si eligenda causa. Substituti commodum inspiceremus, quia adrogatione intercedente sub-stitutio expirat [illegible].

Deinde quia cum pupillaris substitutio [illegible] l. [illegible] Patris, et Filii 22. ff. de vulg. l. Papinianus [illegible] § sed neque enim [illegible] de inoff. test. l. in duplicibus 79. ad l. Falc. l. 1. § 1. [illegible] [illegible] [illegible] plura valent [illegible] § excent. C. [illegible] adrogat. infirmetur [illegible] alio autem modo infirmatur modo [illegible] § [illegible] test. de bonor. poss. secund. tab. Pupillarem substitutionem quam [illegible] omnino sequuta adrogatione extingui necesse est; alioquin [illegible]; plus haberet privilegii pupillaris substitutio, quam et [illegible] omnium [illegible] test. quilibet patris fam. adrogati, quoniam adrogatione factum [illegible] non aliter convalescit iure pretorio, quam [illegible] voluntas interie [illegible] [illegible] l. qui ex liberis 11. § [illegible] de bon. poss. secund. [illegible] [illegible] 47. [illegible] test. [illegible] pupillorum adroga-tione permittendam, quia [illegible] naturalis cognatione, vel [illegible] [illegible] adoptivi et [illegible] [illegible], ne extingui [illegible] [illegible], et finire [illegible], et substitutionem [illegible] extinguere. =

Mirror sane [illegible] alios quiz doctissimos [illegible] fundamentis [illegible] conatum, [illegible] merito discedi oportet, si quid de [illegible] expressa [illegible] [illegible] Papiniani, vel alia [illegible], [illegible]; illic [illegible] causa cognitio [illegible] [illegible] ubi [illegible] hunc [illegible] [illegible] 19. ff. [illegible] de adopt. ille ait quia adrogat. legitimis heredibus [illegible] [illegible] cautionis, ita [illegible] substituti naturalis [illegible] [illegible] substituto [illegible], quia verbis [illegible] cautionis, quia ab adrogatore [illegible], ad quos eam pertinet, liberalibus [illegible], et [illegible] magis substituto [illegible] verba cautionis [illegible] [illegible]

restituam

se restituat ea, quae ex bonis eius consequuturus fuisset ille, ad quos eaque perventura essent, si adrogatus permansisset in suo statu L. 18 hoc et item ut eius vinculo nonnisi adrogator, eius etiam eius heres ad bona restituenda teneatur L. si adrogator 22. hoc tit. se quemadmodum in suo statu impubes bona perventura erant ad substitutum L. sed si plures 10. §. ad substitutos ff. de vulg. ex potentia adrogator virtute Cautionis ad ea bona substituto restituenda —

Nec scio quare favorabilior sit haec pactio causa proximi adgnati, quam substituti pupillaris; ita ut hac Cautione legitimus potius quam substitutus succederetur, nec ad rem facit substitutum esse personam certam et determinatam, ut ait Fab., quam de alterius hereditate paciscenti non est impune, ex parte quod talis pactio contra bonos mores iudicatur, et impium est de vivi hereditate quemquam ... L. 2. §. interdum. ff. de vulg. Cui tanquam ab indigno auferatur L. 2. §. fin. de his, quae ut indig. L. donari 29. L. 30. de donationibus, quin in legitimo herede non obtinere, siquidem incertum est quis primus futurus sit, cui ex L. 12 tabul. deferatur legitima hereditas §. sunt autem vero non tamen §. si plures inst. de leg. adgn. succes. L. lege 12 tab. Cod. de legit. hered. L. 2. §. hereditas ff. de suis, et leg. L. 1. §. si quis proximior Und. cognati L. iuris cons. 10. de gradibus cum similibus, quippe quod proximitas non attenditur, nisi cum certum sit, eum a quo quaeritur intestatum decessisse d. L. 2. §. proximum, et §. unde vere de suis, et leg. §. si proximus inst. de leg. adgn. succes. L. si ex duobus 9. unde legitimi. Quare sollicitare de alterius hereditate per Cautionem impune possunt, cum nemo sibi certam, et determinatam, ut substitutum proiciat, Cui distinctionis generae convenit dissentientium opinionum fidus. Gothofr. in L. singularis ... de verb. sig. lit. ... quae distinctio, et si subtiliter excogitata appareat, mentione quae Fabriana digna, non est omnino vera, quia pactio de vivi hereditate non in ... sed pactio substituenda; et defenditum illo sciente de cuius hereditate ... paciscitur, fiat, ex destinatione in L. ult. Cod. de pactis, quod advertit Gothofr. in d. L. 2. §. interdum verbo improbum de vulg. quare cum Cautio haec sciente adrogato fiat, pactum de eius hereditate non annullari, quinimo patrocinari debet, et admitti ... contrahere etiam contractu fiduciae emancipat. Unde antiquitus videmus quondam quidem pactum hinc, illinc mancipationibus intervenientibus a fiduciario ... naturali ubi filius iterum mancipandus inveniatur, ut in de liberi emancipati hereditas aliquo tempore consolaretur §. olim de leg. adg. succes. ubi admonuit in verbo contracta fiducia. Baldui. quod necnon late et alter haec amplexi esse Donell. in Com. ad L. ult. C. de pact. — Vel secundo, et forte melius, quod illud Cautionis aliquomodo

quomodo [illegible] Faber distinctione ostenditur, quibus
[illegible] Scriptorum [illegible] Bartolus et [illegible] ab [illegible] [illegible]
non admitti, et [illegible] [illegible], sed tamen [illegible] dispositione bonorum
hereditariorum ante mortem eius, cuius est hereditas rei solationes
[illegible], et quo agitur aperte [illegible] [illegible] in d. l. [illegible] §
[illegible] de his, quae ibi bona ex parte bonorum alicuius cognati dona-
verit in d. § 29. de donat. ibi donat. quia [illegible] partis bonorum
[illegible] in utraque donatis, et dispositio in d. l. 2. § [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] S. C. [illegible] additione ante pupilli mortem
[illegible] faciendam, [illegible] in [illegible] est, [illegible], qui [illegible]
[illegible] hereditatis [illegible] [illegible] [illegible] pro herede ge-
[illegible] [illegible], cuius in bonis [illegible] sit [illegible] [illegible] numero
27. [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis an-
te pupilli mortem disponerit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ea bona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paet.
[illegible], [illegible] qui [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] facit
[illegible] disponit, et si [illegible] [illegible] intelligat, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] de [illegible] [illegible], [illegible] exoneratione, [illegible]
[illegible] bonorum hereditatis, [illegible] sibi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] S. 2. § [illegible] ante [illegible] de [illegible], ita [illegible] [illegible]
[illegible] futurae hereditatis inter [illegible] l. 3. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] n. 31. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] gradu 23. [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Fab. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] n. 37. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] d. S. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intervenire, et nihil [illegible] [illegible] [illegible] bonos
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] incertum
[illegible] [illegible] [illegible] hereditas, [illegible]
[illegible], quasi omnino de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et ad hereditatem [illegible] hi, [illegible] [illegible] paet.
[illegible], aliter [illegible] existerit sibi [illegible] [illegible],
[illegible] substitutum, [illegible] pupilli omnia bona [illegible] [illegible] S. [illegible]
[illegible] § [illegible] [illegible] [illegible] Fab. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad d. S. [illegible] C.
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] 61.
[illegible] [illegible] S. [illegible] 39. [illegible] [illegible] S. [illegible] 93. C.
de [illegible] l. hereditas 5. C. [illegible] l. [illegible] 19. C. [illegible]
[illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] bonos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] S. [illegible] 15. C.

[illegible] paet.

et fact. de ambulatoria, quippe l. omnis ed q. debet vra voluntas S. q. de adim. leg. et nent. legem aqua non vacedat [illegible] tacere fas de S. siquis. 22. de hc S. Pasta [illegible] legu, bonos [illegible] mores inolita, non nihil habere authoritatis prohibetur in l. [illegible] 6. S. siquis [illegible] fadtis. Caluetq. ent impactiones legum au- thoritati nocere, non valet S. vlt. ff. de vus, et legitim. Vel dic 3. substitutq. nominie, nec aliis Caution ge operare, ut lex ipsa d. S. non aliter [illegible] hoc. ita Causio nec quo substi- tutq, nec per legitimq executur, sed per Sermq publicq. d. S. non aliter, et sanc ig. diximq, quare nec substitutq, nec legitimq [illegible] hic dict. paritur, in decesiar [illegible] d. d. [illegible]

[illegible] Fabria [illegible] 1.

quia [illegible] fundamentq extracen in d. l. cau. cogita qo. de vulg. siquis dq nullq verbum vnquq in tota illat. per legis, illi ne dolent nec scio quid Fabriaq in sua opinione nais legalis observatis vsc cogitare, vt vix fugiat difficultates valeat.

[illegible] Nec secundo ex d. l. 19. [illegible] satisfacit dicens, illud specialiter ebe admissq in [illegible] substitut, [illegible] respectu libertatis, non vero heredita[illegible], sicut ergo is libertatibus, et legatis secundis tabulis relictis vis in [illegible] succurritur, [illegible] de S. 19. q. si illud admittitur libertatis favore, suffice- ret p libert. tantumq, in qua adest favor. propterea, ita vt ipsa solq praestaretur, non vero substit.um et per consequens heredit.em conser- vare, in illa equidq adest favor, et non lq in illo siqut dq Cau conser- vatio sit libertatis favor, vt ait ipsa: sed favor [illegible] datur, vt hereditas conservatur: quippe absolute non [illegible], vt [illegible] libertas sine herede [illegible], cuiq illa accessoria est, nullamq, vt verig D. Donelt. ad Donell. lib. 6. cap. 17. lit. F. [illegible] Galvanus epist. 9. [illegible] ergo non debet [illegible]: sed conservatur, vt ait d. [illegible] favor [illegible] ergo non favore libertatis, sed ex vi potiq substitutionis [illegible]

[illegible] Quibus sic praehabitis, et ratio- tis facile fabricula iuris [illegible], et opposite sine [illegible] non capio primq igitur [illegible], et quasi in [illegible] pupillarq substit.um favorabiliter pupillis [illegible], neque tamq ese imp edimentq, quominq adrogatio fiatq, ng impedimentq esse [illegible] [illegible] Cautionis, qua contentq l. substituq, non substituendq, quae post vero adrogatione fiatur, [illegible] quippe hec [illegible] non impedit ad- rogationq, imo requiritur, vt fiat [illegible] S. non aliter [illegible] 19. [illegible] nullq impedimentq substit. [illegible] ergo non impedimen- tq, quominq adrogatio fiat. [illegible] / Ut secundo mul

satisfaciamq

[illegible] impedimentum esse substitutionem [illegible] sit pupillaris. [illegible] [illegible] adrogationem que irritum facit testamentum [illegible] eodem modo [illegible] infirmari. [illegible] l. 11. §. ult. [illegible] secund. tabul. similibusque non [illegible]. [illegible] adrogatio, quam substitutio irritetur, [illegible] [illegible] dicitur adrogatio, que pupillo futura utilior videretur, retorqueretur in eius damnum, quod [illegible] fuit introductum. [illegible] l. [illegible] cum similibus, ergo substitutionem adrogationi [illegible] impedimentum [illegible], [illegible] [illegible] iam patet, qua [illegible] necessarium [illegible]. [illegible] [illegible] impedimentum [illegible] in eam infirmari, imo quod adrogationem pupillare testamentum irritum facit, requiritur cautio, exigere substituto, et legitimis heredibus integra bona, et illa [illegible] restituantur, que alioquin [illegible], et adquirebat. princ. inst. [illegible] [illegible] per adrog. [illegible] magis est [illegible] apprehensione [illegible] si adrogatur [illegible] [illegible], non [illegible] [illegible] cautio [illegible] pupillari [illegible] adrogato. [illegible] [illegible] tradit, [illegible] hereditatem, [illegible] substituti [illegible] stipulatione cautionis, [illegible] in l. [illegible] cognit. [illegible] [illegible]. Unde [illegible] intelliges [illegible] l. 27. [illegible] de adopt. [illegible] Fabro addi [illegible] verissimum [illegible], nam [illegible] quod substitutio [illegible] cautionis, quam [illegible] [illegible], si illa permaneat, [illegible] non [illegible] restituantur bona pupilli adgnatis primis [illegible] substitutis tanquam legitimis successoribus, [illegible] heredibus, se [illegible] stipulatori [illegible] cautioni, [illegible] [illegible], si adrogatus [illegible] [illegible] [illegible] l. 18. [illegible] l. [illegible] [illegible] in [illegible] adrogatur [illegible] 8. [illegible] et in legitimis successionibus [illegible] Ant. Fab. [illegible] [illegible] [illegible] fieri non pot., ut decedens in adrogatoris potestate [illegible] habebat heredes, quos si [illegible] decessisset haberet, cum [illegible] mutando adgnatos mutare sit consequens, inde que primum admittere adgnationem, [illegible] legitimarum hereditatum ius [illegible] [illegible] princ. inst. [illegible] per adrog. [illegible] capitis 11. [illegible] [illegible] legitim. [illegible] §. capitis [illegible] Tertull. §. secund. inst. [illegible] [illegible] tutel. 6. de cap. minut. [illegible] explicant [illegible] lib. 2. lect. cap. 12. [illegible] in notis ad Ulpian. tit. 11. [illegible] [illegible] cap. 3. C. [illegible] in §. ult. [illegible] [illegible] [illegible] Baldwin. in [illegible] pag. mihi 1960 [illegible] l. 12. tab. cap. [illegible] [illegible] ab intest. pag. mihi [illegible] [illegible] in §. [illegible] [illegible] inst. [illegible] quippe nullum aliud ius [illegible] reservatum, quam [illegible] cautionis stipulatione, [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] inst. [illegible] pupill. [illegible] cap. [illegible] 2. 9. [illegible] omnia bona [illegible] [illegible] aperte ex [illegible] l. [illegible] cognit. 40. [illegible] quemadmodum legitimis heredibus [illegible] principalis [illegible] cautionis [illegible]

[illegible]

ita si forte substituit naturalis Pater, successorem dicit substitutus fa-
cit §. 2. §. impuberi ad Trebell. l. 2. cod. tt. §. cum au-
tem eod. l.

Quam vero quam cum distinctio vera admittere non existimem; nam vel ad-
rogatus adhuc impubes vel etiam puber evaserit, et quidem cautio non extenditur
§. haec cautio 20. ff. h. tt. non solum quoad substitutum, in qua alia
similis militat ratio, nam pubere mortuo, cui substituitur, nihil ille
se capit §. masculo. de pupill. §. vrabis (?) publicis 7. §. 2. de vulg.
adeo ut, etsi possit tempus substitutionis coarctare Pater l. si ita quis
21. §. si quis plures 38. l. ex facto. 43. §. ita quaero ff. eo tt. de vulg.
non tamen ampliare ei licet d. l. 7. eod. nisi forte miles testator in-
veniatur. l. Centurio 15. eod. quo casu, non ex pupillari, sed ut
directa militaris defenditur ex communi DD. sententia in ead. §.
Centurio et qua directa militari est tacita in l. miles ita 41. § ex
facto de milit. test. ex doctrina Doctoris Ant. Pichard. in §. ex
nº. 58. inst. de pup. Donell. l. 6. com. 28. ubi Dualdo lit. G. Verum
etiam quo ad legitimum heredem, qui deinceps aliquid accipere cautionis
via tute non potest; si quidem pubere facto ab Judice emancipari
impetrare potest, ut ait Papinianus in l. non nunquam 32. h. tt.
(Antonius Faber d. p. 1. illi. 12.) igitur vel impubere vivo ad-
rogatore, et in eius potestate decedit, vel forte post primum adroga-
toris mortem, vel sui emancipationem, ita ut sui iuris, et civis Ro-
manus tempore mortis inveniatur, ut in specie textus in l. hadroga-
tor 22. ff. de adopt. primo casu non mihi cautionis praestitae bene-
ficio sua dicit, siquidem, qui in alterius potestate est legitimum, nec testa-
mentarium heredem habere impossibile est, filio enim fam. testa-
mentum facere permittitur l. 3. ff. de testam. iuncta §. vrabis
quibus 523. ff. de vulg. sign. l. sed Iustinianus 8. (alias l. item
is filius fam. 7.) §. quarique ad S. C. Maced. §. filius fam.
18. ad l. Falcid.) secundum intellectum Doctoris Ant. Pichard.
in prin. nº. 60. inst. quibus non est permissum. §. qui in potestate C. l.
filius fam. 16. de testam. l. 3. l. gen. l. quitt. facere p. 1. §. tam
is 25. §. fin. de donat. causa mort. l. 13. tt. 1. p. 6. §. 5. Tauri, quae
§. 4. tt. 4. lib. 5. Recop. iunctis quae in hoc proposito tradiderunt Pichard.
supra Ant. Fab. de erro. decad. 43. error 7. Dualdo ad Donell. lib.
6. com. cap. 5. lit. B. quibus non obstat §. Confitentur 8. §. impot.
facere de his Codicillo quae optime conciliat Amaya lib. 2. obs. cap. 16. nº. 16)
quae aperta voce clamat d. §. cum cognitum de vulg. ibi impubes adro-
gatus decesserit, secundo vero casu utrumque legitimum, et substitutum ex
vi adrogationis, et substitutionis, ponens quae cautionis obtinent bona, et
quod

et quod ad substitutum, ubi olus indist. difficultati, patet, nam si ldeo irritum factum est test.um quod in adoptionem se dedit testator, nihilominus heres accipiet bonorum possessionem secundum tabulas. nam testamentum signatum iure civili abrogatione ruptum, quamvis iure praetorio convaluerit, immo civili iure... et civis Romanus, ..., potestatis ... et non tamen inst. quib. mod. test. infirm. § confirmantur &. § vigore factum ff. de iure codicill. l. qui exhibuit 11. § ... ad bonorum poss. secundum tab. quando cum pupillaris substitutio ut filius test. ... § ... de vulg. § igitur ... inst. de pupill. l. Paterfamilias 13. ff. de ... Privileg. ... (alias l. 12 C. de ... [illegible] ...) cui non obstat l. Iulianus 42. ff. de adq. her. omissa Ant. Fab. emendatione lib. 2. dict. cap. ... error. pragm. decad. 32. err. 1. quam longe lectitur ... Valentius cons. 5. ... 6. n.o 18. alter Cuiatius lib. 3. quaest. Pap. in l. ... filius 12. ff. de vulg. ... d. l. Pat. fam. agit etiam Ant. Fab. in ... tit. 6. p. 4. illat. 3. ... 5. illat. 12. ... 1. l. ... de vulg. d. tit. 6. p. 5. illat. 7. Consequens erit finita adrogatione ... ita ex bonorum poss. Substitutum accipere valeat ... dd. ... sic etiam testamentum per posthumi praeteriti adgnationem iure civili ruptum, praetorio convaluit ... substinetur, si posthumus vivo testatore moriatur l. posthumus 12. et in ... opposito § idem et circa ff. de iniust. rupt. ... Accursii interpretatione verbo irritum ibi de ... quam ... apellat Pichard. in d. l. si adrogator n.o 26. in fin. ... recepit Iason in ead. l. S. adrogator n.o 36.

Quod admitto quoties Pater legitimus pupillo non substituit, hoc enim ei licere pat. ex d. l. si adrogator § 1. de adopt. l. sed si plures 10. § in adrogato ff. de vulg. l. 40. ... tit. Tunc sequidem substitutum a Patre naturali factum ... omnis, ... creditorum, potius quam heredem succedere censeo, cum Ant. Fab. d. p. 1. illat. 14. nec ... tit.m adrogatione infirmatum ... convalescere ... nec legitimarum hereditatum ... l. 1. et 2. ff. de iniust. rupt. et l. ius nostrum 7. de Reg. iur. quae ... Pichard. sup. n.o 27. specialitem huius casus ... specialit. ita admitto, ... in d. § non tamen quib. mod. d. tit. ... Ant. Pichard. sup. d. n. 28. fundamenta.

Illud quod ait ... Ant. Fab. aliquis ... substit. plus habere privilegii, quam aliud testamentum Patrisfam. adrogati, cum tamen illa ... sit, ... valeat

valeat, requirat ex d. l. qui ex liberis 11 §. tert. de adop. post secund.
tab. plurima habet ostendiculam, et quia substitutum iuri communi con-
-traria non esse, non est omnino verum, ut apparet ex adductis a Doct.
Ant. Fabricado in Pub. n. 163. cum seqq. inst. de Pupill. = Secundo
quia fateamur tam patris quam adrogat. informatam nativ. convalesce-
re in exceptorialo nisi nova volunt. interveniente, non admittimus, quippe
verius est in d. §. tert. non de validitate test., sed potius de resi-
denda exceptioni agi: ut probat exceptione Papini. ibi: non enim
de iure test. maxime quaeritur, sed de viribus exceptionis, opor-
tet ex his, quae in eius interrogatione late avelli congerit Ant. Pic. in d. l.
si adrogator n. 33. et 34. nostrum enim brevis actionis transcribere
paginas non e. =

[illegible]

Ad Textum l. N. [illegible]
Cum quidam l. D. ff. de lib. et Posthumum

Heredes incerta institutio, solidi uisq[ue] ex concepta [illegible] [illegible] Caput hereditatis directe [illegible] vendimus [illegible] [illegible] l. [illegible] ex fundo n. 9. [illegible] dub. [illegible] [illegible] 19, et l. un. ex facto [illegible]. de her. inst. § sed et si quis inst. [illegible]
+ [illegible] quibus modis test. in § fin. [illegible] [illegible] [illegible] inst. de her. inst. [illegible] di qu. § fin. de vulg. l. [illegible] 16. § sed et si 9. et § 6. ad Trebell. l. [illegible] oxi 29. eod. tit. Faber. de error. [illegible] [illegible] [illegible] 13. [illegible] 6. 3. et 7. et lib. 9. Conier. Cap. 10. et lib. 27. Cap. [illegible] inCap. [illegible] § 1. n. 9. et 10. [illegible] [illegible] in Cap. [illegible] [illegible] 1. p. [illegible] bonos n. 19. et seqq. et verbo heredes n. 1. et 3. p. verbo de filio n. 3. et [illegible] Pupillaris n. 2. et verbo incertae n. 5. [illegible] de rescind. n. 16. et 70. Donellus lib. 6. Com. Cap. 10. ubi plures [illegible] lit. K. l. et [illegible] Richard. in d. § hereditas.

sed directa institutionis atque absoluta expressio patim a [illegible] imperata, et [illegible] [illegible] [illegible] absque ex[illegible] eiusmodi Conceptione abhorrere videtur potius igitur [illegible] illam infirmare, quam induci institutionem teneri dum [illegible], ut [illegible] in l. [illegible] [illegible] 20. l. 13. l. 29. [illegible] [illegible] [illegible] eod. accedit testari, et intesta[illegible] [illegible] contrarietas, quae nunquam in ultimis voluntatibus [illegible] patiuntur; [illegible] illam [illegible] [illegible] [illegible] institutionem [illegible] [illegible] l. 7. de [illegible] Cum similib. Verum in [illegible] (quis [illegible] dat) [illegible] [illegible] de [illegible] plerique DD. [illegible] [illegible] heredes incerta, et [illegible] simpliciter in tota heredi[illegible] heredem [illegible], quippe aiunt aliter testari, et intestati periculum vitari non posse, quia si Conceptio singula[illegible] [illegible] bona [illegible] [illegible], [illegible] heredes [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] institutionis [illegible], in reliqua hereditatis parte intestatus [illegible] [illegible] [illegible], ita post Barthol. Fab. ubi sup.

Donellus

Donell. Ind. Adg. Langebeck in annot. ad lg. §. Gan. hic. sent. §. ibid. q. 22. n. 8. tenent passim digesti a Richardo ...

Sed quia in firma ratione nitantur, et aliud animadvertes, quod pluribus rescriptis heredibus ex certa singulos, ita ut nil residuum sit in hereditate subsistit illi periculo ambigit nemo, et tamen interea talis institutio fundi mentione conservata institutio I.C. in L. ex facto 35. in §. vij ff. de her. inst. ... Vitalis si dixeris ibi infirmari nullam potuisse institutionem, quia residua ob vitium rei certae invtilis foret, partim illa ... ab intestato ad quem ita opportuisset omnes consensus ... intestati ... institutionem in re certa ... cum nulla vacaret substantiae portio, ad quam ... illam ... Deinde nec omnes institutiones a ... intestatae vitandae ... necesse ... alteruter enim ... Prima quippe ... universalis ... legatariorum loco ... ex l. 13. C. de her. inst. Nec ad fauorem institutionis ... iudicio ... dicta ... ex ... Goth. et aliorum, si enim illis ... quo diversis heredi coheres ... minima, seu quota parte hereditatis ... qui ... iudicium obtenderet, non heredis, sed legatarij vices, et ... L. quoties 27. C. de her. inst. L. coheredi ... §. ... ergo ... doctrina ... rationem ... constringimur ... impossibilem conditionem ... relictum invtile ... et ... in l. 1. de cond. inst. at quin ... adiectio rei certae nobis ... quia ... impossibilitatis ... institutionis ... hereditatis ... qui ... cum ... est enim hereditatis successio in vniuersum ius L. nostri. 9. §. heredes de her. inst. L. hereditas 62. de ... habere ... ius ... corpora habita L. hereditas 50. de ... impossibilitatis vitio ... institutionem inficiens, ... non heredis ... benignitas ... mendo ... manet institutio L. cum quidam 29. de lib. et posth. ... Goth. ... in ... n. 5. ... in l. 74. de her. inst. et confirmatur ex dicta ... Cum quidam l. 2. de ... expendit ... ut ... detracta rei certae, quae in conditionis impossibilis ... obliteratur.

Verum

Cujus tenuitatis instabis, opportunumque esse accrescendi jure reli-
quam hereditatis partem in eodem jure de coadunare, exemplo
institutionis ex parte facta ad L. § aqua delev. pot. de. tab.
L. Lgo. de V. S. L. Filiy 20. § fin. [illegible] L.
interdum 13. § [illegible] Leviqua de her. inst. L. [illegible] de
bon. poss. sec. tab. L. in quisita 33. de her. inst. quod Baldui-
nus et [illegible], ut jus accrescendi in eam institutionem inducendum fateretur
atque inde expendit [illegible] L. 79. de her. inst. alterius
fundi aut usus fructum ab hereditate ibi exceptum, accres-
cendi suffragio hereditati redintegrari. — Sed quod ista
legis expositio: neuter enim casus jus accrescendi le-
gitimo jure admittendum arbitraretur. Illud quippe tum legis am-
plectuntur, cum vacua portio, vel morte, vel conditione
unius heredis deficiente opponitur L. unica § sed ita 10. C. de cad. toll. nullus
autem locus convincetur, si reliquam portionem alicui he-
redi testator dereliquerit, ut [illegible] exstat dictus a Donello
lib. 7. cap. 12. ubi [illegible] [illegible] igitur erit ab herede
herede ex parte nominato relinquatur, his partibus non accrescendi
jure ad illum redigi, sed potius in totum ad illum devolvi portionem
quae testator quamvis hereditas 12. unciis circumscripta
minorem earum, seu majorem numerum statueret, ita, ut tota he-
reditas ad eum missa, vel trientem redigatur, ut hoc ex inco
[illegible] d. § hereditas 6. d. l. 13. § 2. et 3. ita idem ius
incertae rei institutio [illegible] refragaretur, quae [illegible]
[illegible], et universum jus hereditatis incerta portione compren-
[illegible] [illegible], licet nullis accrescendi, ac [illegible] unitatis inde
vires expediantur. —
Sed et [illegible] in d. L. 79. [illegible] quem
[illegible] [illegible] vindicat Donellus ubi sup. dum litteras inver-
tendum [illegible] adiicit, legit enim ubi non excepto fundo,
ille excepto fundo, nec aliter, ut posse institutum subinveniri, quae
exceptione subiecta [illegible] [illegible] extendenda. Ex expressis
fundi si quis [illegible] [illegible] nec per sumptus legatarium
[illegible] legitimus aditus aperiret, et [illegible] [illegible]
non possent, illum possiderent. Neque ex [illegible] si dixeris uni-
versitatem hereditatis abstractum fundum illum singularem [illegible]
d. l. 9. § si ex fundo, [illegible] cum legitimis hoc [illegible] L. quandiu
60. de acq. her. nec alium exemptum [illegible] fundo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6. quae [illegible]
[illegible] L. 2. C. de sacros. eccles. L. 30. de acq. her. [illegible] [illegible]

deducere

contingerit, quippe ex iisdem rationibus quae ex ipsa sequuntur testatoris voluntas, fundum illum heredi deneganti post aditionem destructis et institutionis adeptione, testatoris inclinatione dicendum esset a quo li. berati ademptis servis institutis. I. quidam. fin. C. de necess. serv. et exemplo apertiss. text. in L. 9. § ex duo 13. de her. inst. quae hinc palam excipias vellem, illa n. obs. in solo voluntas testatoris hic ma. nifesta et non refragatur, evidenter indicavit illis fundi certi he. redem futurum, scilicet inter praestationes voluntatis sive expressam testatoris ex ipsa praesumit Faber. dec. 13. err. 7. Castill. 3. contr. 87. ne explicant § si duo, ut si testatoris voluntas refra. getur sustineatur ut legum illa institutio arg. L. 13. C. de her. inst. sedeum cohaerere supponendum sit et quod ex nihilo mea nunc expe. ditus erit a herede institutus praedicta interpretatione alias existi. mo expressiam. ... testatoris voluntatem omnino contrariam, qui ex ... ex quo ... mitur, nam si ... (ut supponunt falso qui nimis debere admittere, ut legatum insti. tutione. Cum ... sit voluntas testatoris hic non pertineret ... hereditas adhaeredes ex recenta, ut legitimi, hereditate potirentur. — Hinc ad text. in d. L. 79. arg. fa. ... Reducto p. illam apertam exceptionem, ... fundi institutis nullatenus possit, ... tum ait ... institutis ... fundum excepti ab herede nequaquam successisse, quippe cum prius ... institutio excepta esset, nec ideo ab intestato successor speretur, voluntatem excipien. di, et adimendi ... ostensam ... inefficeret, imo ... speranda inde species, quae heredi a semetipso nisi adimi potest L. sed si adici 6. § fin. de condit. inst. ac ... nec fundum excipit, nec hereditatem adimit. ... tamen expedire text. difficultatem putarem posse, si verba sine ... quae ... in d. L. 79. retulerit ad exceptionem, si ad fundum, vel rerum fructum ut sit ... perinde erat atque sine ea exceptione instituto esset heres

... Hinc iure propter ... attestatur ... in L. ex facto 35. de her. inst. ... quae uni Italicarum et alterius Provinciales institutionis ... sunt, nec alterum heredem adiecerit, ... ex quis partibus ... singulae ex semisse futuras heredes quamvis dicendi ... Provinciales substitutae ... ius ... ac ... institutionis, et non legum iure, cum coheredem habeat ... text. in d. L. 13. C. de her. inst. ... expeditius ... in d. L. 13. ...
cum

exerceatur, quaeso, ullamnis interpretatione reddere posuit, atque in ambo ubi iuris indigentie sufragio, Verum utrum ipse celius Legatarius decreta rei ullus adhaerere heres, qui tum sustinuerit: uel erit dicendum I. C. unicuique familiae erciscundae iudicio fundi, seu partis haereditariae sicut Pro (?) in alis praeceptionis titulo adiudicata dominium Meuius in praemodo quaestionum, sed pro partibus haereditariis, i.c. pro ut se profluent, cum Falcidia deducenda sit ea, quae praeceptionis titulo accepit, qui Falcidiam obtendit, veniunt in Computationem, ut dicitur Cuiac. in d. l. 35. — Sed hunc intellectum impugnare videtur a Colvin Tertia altera 2. d. lex. inter ubi in ipsissima spectatur fundorum mentionem penitus detrahi; ergo non potuerunt nominatis singuli fundi acribui. — Et cum idem ratione fundorum non habenda dici, quae ut institutus instituitur requiritur quin in tex praeceptione omnino opus est — d. l. 2. [illegible] ex fundo cod. sed non idcirco negatur fundos praeceptionis iure unicuique assignandos, quod suplendum est ex d. l. 35: Alia enim est divisio legis, quae tunc testatori semissem assignat, alia testatoris, per quam postea familiae excisc. iudicio designatorum fundorum pro singulis attribuuntur, ut Fab. lib. 27. Coniect. Cap. 10. qui tamen d. l. 20. interpungit, et verbis sed diversitate praetium, et ubi alii legunt ex dictorum ex Haloandro, alii pretium, pro pretiorum, substituit pro sub diversitate partium, et Titio quoque partibus legit inaequalibus partibus, et ex uno alterius, atque alterius fundi esset diversitate inter has Conceptiones. Titius heres ex [illegible] fundi Corneliani, et Meuius intriente fundi Seiani, et illa Titius heres esto ex fundo Semproniano. Meuius ex fundo Seiano: Quamvis illa detrahatur fundorum, ac partium mentio, ut nil praeterea per legatum, vel singulis iudicio familiae erciscundae adiudicandum sit; cum testator noluerit extorum fundum haeredi autem alienum. Verum haec in hac autem 2a specie tamen detracta partium, et fundorum mentione adhuc illi restent in haereditate quae ex voluntate testatoris haeredibus distribuendi sint. — Sed [illegible], ac periculosa haec Causa varietas penitus mentem angit, quam diversorum textuum difficultates ponit, ita quae facilius intelligendum [illegible] puto, ex superius dictis. —

Unde difficillimas partes [illegible] in Loquinon. [illegible] 70. liber. instit. ubi institutis. [illegible], et libertis [illegible] Pannonicis, et [illegible] discrimen, [illegible] adire minus Venire ex superiori doctrina iure dicimus nec [illegible] inter haeredes pro [illegible] per legatum, sed pro modo semissis

subire

subire cogatur ex l. 1. C. si cert. pet. necessitudo, qui ubi vehiculum in falcidiam pro legata imputari debet. Textum in l. in quartam 91. ff. ad l. falcid. id. n. non est respectu extraneorum, sed cohaeredis, cui obitu post compensatio ejus, quod pro legato iure mutuo persolutum, ut recte Cuiac. in d. l. 70. Caccianer. n. illorum quorum meminit d. l. 78. de Conenubus fateamur; S.C. ubi postea emerserunt tabulae vel codicilli, quibus legata continentur, quibus aequaliter sunt obstricti haeredes, si illis solutis, ex minus quadrans indiguerit. falcidia ad complementum, ea ex praelegatis detrahenda sit; ita tamen ut imputetur in eam, quod pro legati iure possidet, quod falcidiam deducit per exceptionem doli, qua cogit cum cohaerede compensare falcidiam cum parte legati.

Inde etiam indicatur textus in l. cogi 26. §. sed et similes 6. ff. ad Trebellianum, ubi similes alium haeredem Italicis et haeredem, alium Provincialibus rebus designavit privilegio speciali militiae accidit, ut absque earum detractione, in illis tantum in eam instituti: quod rerum indagabis convincit ex hactenus adductis. nec hujus indulti ratio est ea, quae vulgo circumfertur, militem posse testatum, et intestatum decedere, sed etiam, quod universitatem haereditatis ad rei certae singularitatem reducere valet. Unde communis favente d. §. 6. haeredem militis licet in quota scriptum heredibus adstrictum fore.

Quae tamen doctorum non difficulter accipies textum in l. heredes 25. §. 1. familiae ercisc. ubi castrensibus bonis, et iis adsignatis alteri, caeteris fam. erciscundae iudicium inutiliter spectabitur, ideo sic, quoniam militiae favor singulare fovet institutum, ut non sit opus abolitis eius [illegible] institutos quasi interceptam eodem enim exponendus est textus in l. similes 6. de test. mil. et l. 1. C. eod. ubi non datur ex ea ratione ius accrescendi, quod et probatur in l. 2. C. eod. Sed his videtur refragari textus in l. licentiam 17. de test. milit. ubi certis partibus distributis negat S.C. institutiones ad tibi rigorem observari, sed nonnisi ac in pagano dominus ex quis partibus institutos censeri. facile tamen eum textum superioribus conciliabis si animadverteres, militem in eo textu privilegio renuntiasse, et iure communi testatum esse, ut colligere licet ex plenioris eorum dispositione.

Hinc etiam capies singularem textum in l. ideo 23. §. si vero de test. militum; quem D. Laurentius Sanct. plenius illustravit ad l. 1. in Rufin. in d. l. 79. de hered. inst.

Sed dum externa sedare

agi

sagitamq. domestic[um] de duo imprudenter derelinquimq, q[ui]
vestitum hacten[us] elucubratam doct[rina]m poterit di famare, neq[ue] in
via L. Cum quidam 19. ff. de lib. et posth. si sedulo perpendas
fontes. Militat argum. quo valere instit[utione]m in re certa, etiam dato
Coherede Universali manifeste convincitur. Neq[ue] divisione de
exheredat. a parte certa hereditatis confert illam institutioni in
re certa. J. C. et ducta ab qualit. ratiocinat. aut neutram
aut utramq[ue] valituram esse pertentant, et fore concludit, ni-
si fallimur, Eo dici dispositiones universales hasce dispositiones sepa-
rari, supponit autem instit[utione]m ex re fatq[ue] omnino valere, quam
nariam est Coherede adiecto intelligere, nisi velis dissimilem
proxime superioribus admittere collationem egerat. n. Paulus de ex
heredat. a certa parte, seu re certa, cui universalis heres
adiectus pervivat. Causam dubitandi fortiorem ex similitudine
instit.s valituram in eadem specie dato si Coherede = Sed non
eque difficultatem evincas, si dicas instit[utione]m compositam ex heredat.
solum pp. civilis potestatis, quae detracto vitio, et adiectione
rei certae pura relinquitur instit. utriusq[ue] exemplo idem exheredat.
dicendum fore non autem ad formam, et unitatem speciei, q[uia]
nec exheredat. supponi pot. absque universali herede, per quam
substituat ttm, nec instit. valida cum illo cessante necessit.
fauoris (de quo nuper expressum). Ut fatq. pieg. Costa in
Cap. si Pater 2. parte, et in re certa n. 5. ne tn hinc abe-
amq. relicto intactus fronte sacro non levi, q[ui] in durata si ad-
euntium animos exercent, animadverti velim rationem allegatam
a Paulo, ut exheredat. a certa p. inutilis sit, quoniam i.l.
nec fundi exheres esse nunq. recte exheredaretur. Quam
futuram, et improprium negaverit nemo, qui non legerit per
functorie; q. si pdeat ad validitatem exheredationis certa
tap. inutilem esse exheredatam a re certa, idq[ue] ppa e, ac si
J.C. diceret q. n. pot. facere semq. ttm ideo nec potest fa-
cere Coheredes = Verum si intensiq. legis mentem inter expli-
cias optime cuique reperies rationem iuq antecedenti; suppo
principio L. 1. §. si ex fundo ff. de her. inst. S.C. facilius valere
instit[utione]m, ubi vitium adeo apertum e, ut pro non adiecto habendum
sit, quale e vitium impossibilitatis, item rei certae, quae inter-
ceptio pura relinquitur inst.o quam ubi adiectio longius legalem pro-
cellit ordinatam, seu in exheredat. partis certae, itaq[ue] scrupula
an eo de fundi possit aduersus rationem, quam exposuit sici Filium
ab omni hereditate dedit condem, inutilem eam esse, q[uia] licet

partis instit.º invalida sit, cum in ea integra hereditas consideretur tam exhered.º odiosa, et in ultima quantitate partis superiorem infirmatam, sed adeuntis em. Contraria sit: quoniam in validis etiam é exheredatio afundes, (quod per expressum vitium Argu valetura videbatur ex sublato) cum odium efficiatur ecclesis Alvarbarra intelligitur minus in partis exhered.º obtinere non possit, cum vitium nec allias abradi possit. Hoc ita excogitaueram, inuenta postea apud Costam ubi sup. n.º 5. non leuitra gestiui tanti, et una acumine preoccupasse. — Denique nota in d. nostra l. Verbum inquam ap. alias legitur incertum. apud alios asserit veni here ê ap. Faruitus ibi) Verum quod nunc de omni herede ved decem tam legitim ap.le accipiendum esse. Vbi instat Costa, ubi nuper, viendum ad totam tenebra instit, seu heredis exheredatis, et ibi incertam ap.. de omni heredit.e fore accipiendum sine dubio, vel tam plitam esse adfixmare; ea, (ni fallor) sine ea non imperabili ratione; qua ab omni heredit.e exheredatus sit filius, ubi nulla remanet partis aqua instit exheredatus. Hoc etiam acceptare horie Ditaris non faciunt: ergo sub verbis Generali omni hereditas demonstratur integra, ac sub verbo residua in l. 2. C. de hered. inst. et dixi non posse vacuam aliquam portionem remanere, quam non amplexa fuerit exheredatio aliquis, vel iure accrescendi, aut Voluntatis expressa. —

Sed si ponas ex duobus Filiis, alterum exhereditatem, alterum ex omnibus bonis mobilibus, et immobilibus, et immobilibus heredes institutos, an instit.º vicerem, quando dato heredi Vniuersali legati spem habebit — minime, nam in ea instit.e duntaxat mobilia, et immobilia, non etiam actiones Continentur, quare cum omne proxim. patrimonium absumptum sit, quasi exceptis rebus esset alteratur institutus, obtinebit quidem quartam inst. Caetera autem nominatim designata pro legatorum specie Vsu quonam gerit arg. l. ex facto 35. de hered. instit. non autem denotata nomina Continere esse l. ... quam ... quartam ... in Faculti ff. de ... Trebellio l. ... Paulus. Hoc 2. quaere, et si solus alter ex bonis mobilibus, et immobilibus instituetur, Alteratura acreuit omnino prius Continentur heres, neq. Versaretur Co heredes, quamuis Continuo ita designaretur. Nam exceptis bonis mobilibus, et immobilibus Vniuersalem heredem instit. in illis Vniuersalem. —

Quid vero si pro verbum relinquo mobilia, et immobilia alteri designatur. R. cum distinct. si verbum relinquo

adiciatur

adiudicatur certis rebus, utrisque non inducit institutionem, et ex quo filia esset, cui ita Pater alloquatur praeterita dicenda esset, quae non institutionis nomine bona adipiscatur, ut [illegible], non ex [illegible] data esset, tunc enim quo quoad [illegible] legitima portio ex[c]ludit querelam, et [illegible] L. omnino C. de inoff. test. Costa in Cap. si Pater 1. p. Verbo institutit n. 13. et seqq., sin autem universorum bonorum adiudicatur, inducit institutionem, ut [illegible] Costa ubi sup. — Unde concludit, substitutum pupillarem filii instituti in re certa tamen posse onerari legatis in portione, quae superat legitimam, et ea habentur tamen si appellatione heredis filius [illegible] gravatur, alias si nominatim gravetur tanquam extraneus Patris, cum ex eis, sed ex filio heredi commodum percipiat nec portio illa hereditatis Testatoris, sed re certa, et nominata ad illum perveniat, arg. L. qui fundum. §. qui filios [illegible] ff. ad L. Falcidiam. —

Quaestionis autem controversiae illud est; an Filius ex re certa institutus cum fratre universali herede, seu ac [illegible] Patri exstitit? quamvis plures fateantur, [illegible] et probatior negativa sententia. S.C. [illegible] heredem non esse [illegible] posse [illegible], qui legatarii vicem sustinet arg. L. quoties. C. de her. inst. nec proinde [illegible] cum [illegible] con-sequatur necessitatem §. cui autem de her. inst. quasi ex dic. [illegible] influit, nec Falcidiam, nec Trebellianicam [illegible] deducere, si rem certam restituere [illegible], ut observat Bald. in L. [illegible] filiam quae C. fam. ercisc. Cum legatarium ve-[illegible] heredem agat et qui potius Falcidiam [illegible] pro[illegible] ex facto 35. ibi, et si forte Falcidia de ser. inst. impossibile sit, utram deducat, ut Costa in Cap. si Pater 2. p. Verbo Trebellianicam n. 20. Trebellianicam vero illi deduci non, [illegible] habeat in fidei commissis universalibus, nec in fidei commissis rei certae §. sed quia heredes [illegible] proinde [illegible] de fidei com. her. et Comis [illegible] excepta legatario [illegible], ideo neutram deductionem [illegible] dictum ex L. si lex Falcidi. §. [illegible] ff. ad Leg. Falc. — Secundo infertur eundem filium re-pudiantem non posse portionem [illegible] adversam reduci, nec gaudere privilegio [illegible] L. fin. C. de rep. hered. quod illis suis heredibus inductum est. Bald. Alexan. et Jason. tenent in d. L. fin. 3. posse filium usucapere eandem rem [illegible] absque [illegible] L. [illegible] de usucap. [illegible] quae prohibet

Usucap.

Usucapionem ext. herede [illegible] subest suus heres etiam filius [illegible]
legati non heredis indutus, quamvis licet suus fuerit Patri suo, secus si
extitit mortuus [illegible] l. 2. §. filius quem [illegible] hered. post Ingest.
Costa in Cp. in [illegible] Patre 2. p. verbo ubique & filius = quia
illam certam trans mitti ad heredes legatarius, qui ante agnitionem deces-
sit arg. L. ex facto 35. ad Treb. [illegible] Unde si postea coheres hereditatem
repudiaverint heredibus filii minime eam acrescere, sicut necipii filio
proxime, tenendum est: quippe ius suitatis ea res heredibus finiet de-
soluta, illam nam repudiata postea hereditas sequeretur Costa
ubi sup. n. 83. = Si filius institutus in recepta, & pupillariter
fratri coheredi substitutus, itaque potest abstinere succedi, quamvis pa-
ternam portionem agnoverit Costa [illegible] modo n. 29. = Si filium
in recepta institutum adiecta universali [illegible] in Patronatum om-
ittere non posse, ut Didacus Covarr. lib. 2. Variar. Cap. 8. n. 9.
In eo solo casu verum est tradit Costa in Cp. si Pater 2 p. verbo Trebe-
llianica n. 16. quo filius caret Contentus [illegible] precutionem neglexit
[illegible] posthabita illa recepta maluerit ex bonorum agere legitimam
decerpere portionem, [illegible] vel supplementi, vel redintegrationis suae etiam
hodie licere docemur in L. Scimus §. repletionem l. deinde [illegible] ius
patronatus hereditario participabit aeque, et quamvis certa res qui-
tia[illegible] legitimum portionem [illegible] Patronatus nomine agere ad
supplementum [illegible] inestimabilitatem [illegible] si vere heres non est,
atque illum [illegible] ecclesiastica non consequatur habet tamen iudicium
Testatoris, ita Costa ibi nuper. =

[illegible] hoc ordine [illegible] adequationem
in immobilium diversis: quis nodosque plurimum tamen intellectus [illegible]
magni vitium certitudinis parit [illegible] atque a [illegible] gradu intercipien-
dum [illegible], ut pura maneat, & Universalis substitutio supponemus
illud Statum indagandum Venit, an dictio mihi insulit. Pupillari
reperta, quae illam a[illegible] testatoris [illegible], [illegible] substitutionis
Universalitas non Pupilli tamen, sed etiam testatoris bona con-
tineat explodenda illius [illegible] & de[illegible] debere docet. L. [illegible] in [illegible].
ex ita scriptum §. qui filio de bon. poss. S. Tab. [illegible]
conclusisse Pupillo testator diceretur si eius bonis insuper habitis
soli sibi [illegible] invenitur, certissimum est, et [illegible] sit
obtemperare, quam rationem aliquatam reperire = Plures m.
[illegible] sed valde [illegible] dissimiles, ne dicam dissentientes
[illegible] exposuerunt Fran. Pipa, [illegible], et alii relati a Costa
in C. si Pater 3. p. verbo Pupillaris n. 2. ex doctrina [illegible] in
L. S. quis. 7. §. fin. [illegible] [illegible] L. [illegible] 46. de [illegible].

quibus

[illegible] dominium primo [illegible] hereditatis. Testator [illegible] filium
[illegible], Consilio [illegible] hereditatis in Pupilli bonis con
[illegible] nostro casu nonquam [illegible] de persona
Testatoris, qui [illegible] heredem nominavit [illegible] successorem
debet [illegible] (et [illegible] ipsi [illegible] integra) ex [illegible]
[illegible] tradentis [illegible] vulgari, seu restrictivum [illegible]
et [illegible] Testatoris, [illegible] ad Pupilli bona habito.
[illegible] aquiret) [illegible], nonnisi, [illegible]
[illegible] pupillaris [illegible], [illegible]
[illegible] Conrradi [illegible] de vulgari [illegible]
[illegible] filio [illegible] tali [illegible] in l. 1. de vulgari sed [illegible]
[illegible] intrare [illegible], qui aliud vulgari [illegible]
[illegible], etiam illud [illegible] considerarunt [illegible] Ferna
[illegible] altera [illegible] maritum [illegible]
+ [illegible] in illa [illegible] dicendo [illegible] "Filius meus intra Pubertatem
decesserit" [illegible] mihi heres esto, [illegible] filio mortuo [illegible]
etiam hereditatis admittendum esse [illegible] qui heres filio designatur
[illegible] testatoris [illegible] l. [illegible] C. [illegible]
[illegible] enim [illegible], ac si dixisset, si filius meus impubes decesse-
rit, Tunc [illegible] ex bonis meis heres esto sed [illegible]
[illegible] ad vulgarem bonis meis, [illegible] designat, [illegible]
[illegible] ratione [illegible], et [illegible] attendum
[illegible], [illegible] manere, et [illegible], quae [illegible] heredem
non habet: ita [illegible], quae sibi contrariae [illegible] pariat incon-
venientiam [illegible] diversitatem, [illegible] alia consequatur, et [illegible]
utraque pars [illegible] d. l. [illegible] ita [illegible] qui filio de [illegible]
S. [illegible] et l. 4. de vulg. et [illegible] C. de [illegible]
et [illegible] 16 de vulg. cum aliis l. C. l. si quis a
filio 32. de leg. 2. [illegible] l. 2. [illegible] vulg. [illegible]
[illegible] (et quamvis abundans videatur) [illegible]
[illegible] concept. [illegible] Pupillaris, sed [illegible] vulgaris com-
prehendatur, ut [illegible] notavit [illegible]
[illegible] in qua [illegible] mentio [illegible] in l. [illegible] 32.
de vulg. [illegible] Modestinus, [illegible] formulae Pupillaris ita
expressae, si impubes heres extiterit [illegible]
[illegible] impositione heredis substituatur
[illegible] additioni [illegible] heredis videatur [illegible] bona
Testatoris [illegible] hereditaria [illegible], cum vulgaris
illud [illegible] expeditum) [illegible] Modestinum
[illegible] arbitratur, [illegible]

6

Contineri q. plures, qui duobus filiis Puberi, atq. impuberi pupillariter, atque Vulgariter substituisse Testator visus sit, vt pupillarem induceat pubertatis mentionem adiecit, sed q. duobus restabat hereditatio, an illum Casum facturam duntaxat, substitutum videretur id est portionem, ideo Coheredem dixit, nam q. intell. portione substitutum non Aliam vellet, sed vt per hereditatis nomen generaliter in omni Casu substitutus procederet, (quod si de Pupillo, de cuius bonis gestum testator adiecta clausula, si heres erit a d. vulgarem substitutum porrigeretur) vt penalle de prehendes ex seq. q. contextum praesertim ex illis verbis, ut in singularem ad impuberem, eos que substituit, voluntatis quaestionem relinquit etc. arg. Verbi mihi. in d. l. 1. de Vulg. quod tamen iure obtinent vbi solum substitutus Quesumus Coheredes Vniuersaliter 27. habeat exemplo primi gradus Legatarii locum, et diriguit, itaque si pones testator substitui e filius Meuius, et dixisse, si filius meus Pupillus decesserit. Titius mihi heres erit, nil est, q. verbum mihi de tacto, cum ratio q. Meuius substitui consultus sit, sed Titius alios portionem Pupilli hereditariis excepta falcidia consequetur, q. sibi Pupillus bonis Alterius restitutis arg. l. 55. Verb. et si forte falcidia de her. inst. vt recte Costa vbi sup. n.o 7.

Quid est. si quisita substituatur filio, illa intra pubertatem decesserit: Titius ille heres sit, non erit de ea hereditas verba illa. Ex qui sit filio heres idem non ad bona Testatoris, quae apud filium sunt admittatur tam quod illud inducitur Pupillaris, vt nequeat substitutionem pubertatem ostendi, vt d. ac alios resoluit Costa vbi sup. n.o 12. neque Vulgaris substitutus n. Pupillo, sed Testatori succedit. — Vnde si ita dictum sit, si filius meus decesserit intra pubertatem Titius mihi, et illi heres sit: tam Pupillaris quam Vulgaris adiecta videtur. — Quod si filium suum instituerit, ei q. exemplariter ita substituatur si filius meus in furore decesserit hereditatem meam Titio restituo, vitium continet scriptura ad rem certam Contracta; itaque non dare Coheredi verbum illud Attendum esse, affirmat Costa Vbi sup. ex Baldo in l. humanit. C. de imp. et alij —

Sed dubiam anceps quaestio, et inter Dd. Celebri disputata satis in satis defixita; num Coheredi Vniuersali mortuo, vel repudiante ei qui in re certa institutus e accrescat portio. et hanc partem ... tur adaucrasse portiones in herede. Contrarium tam dicit Barthol

Ambo

[illegible] [illegible] Fabius Benedict. [illegible] et alios [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] n.° 13. [illegible] Contrariam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] post [illegible] in [illegible] si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in l. [illegible] ad Trebell. Bal-
duin. [illegible] quaestione 13. [illegible] [illegible] [illegible] in l. [illegible]
[illegible] et alii n.° 37. [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] lib. [illegible] Controvers. [illegible] cap. 23. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digesti ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui in
eodem [illegible] cum agere [illegible] filio, [illegible] institutus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omnino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] de aliud
[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] documentis [illegible] [illegible]
[illegible] arbitrantibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnino [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 6. [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] Legatario nulli-
[illegible] [illegible] hereditatis, [illegible] hereditatis [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] accedere [illegible] [illegible] [illegible] institutus
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] non potest [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] hereditatem [illegible] adducitur.
Cum igitur hereditas [illegible] non sit, nulla [illegible] est portio,
cui portio [illegible] accedere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] heredis [illegible] loco
[illegible] [illegible] [illegible] habendum [illegible] [illegible] [illegible] potest de-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], non [illegible] enim iste, [illegible]
[illegible] Legatarius potuit [illegible], [illegible] [illegible] heredis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habet; [illegible]
[illegible] [illegible] nullo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] satis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Legatarius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hereditatis [illegible] [illegible], [illegible], vel [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] omnino [illegible] destituatur.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] illorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae

enim

enim illi tordie clausulas explosit, ut alia dicis mendis expiaret, et videre e in L. 2. de condit. inst. Cy. ... quo pacto voluntatis testatoris de flueret, et atque heredes de ... eam, Cy. posset ... aliud sub rogarem. Igitur ... est in ... mortuo, vel repudiante eum, qui institutus e in ... heredes ... universali, non quidem accrescendi iure, ... hic locum habere non potuit, sed iure institutionis, quod ... absolutus dicitur heres quatiens solus ... qui hereditatem adeat, et ... stabilitur ex lege ... de ... fundo de her. inst. ubi non distinguitur utrum heres sit ex voluntate testatoris, vel ex repudiatione, vel morte alterius enim cum institutus fuerit ... ... utrumque ... ... Cy. quasi ... ... in ... inter ... ... ad legatarium ... nec ... heres universalis, qui per aditionem omnem ... ... ad legati clausulam ... sed integris ... Cum ... ... repudiante solus inveniatur, qui adire posset hereditatem ... ... absque ullo accrescionis ... ... universam, et non ... ... integritatem hereditatis amplecti ... potuit, ... universalis. Hinc ... ... cum ... sit voluntas testatoris ... heredis ... aliud quidquam percipere ex ... Barthol. in ... 9. ... de her. inst. distinguit, an solus sit heres, an cum coheredibus, qui aut noluit, aut non potuit adire ... utilis ... ... quasi ... ... ad ... ... coheredis ... ... Alexander, et alii quos ... sequitur ... Fraquinq. 4. ... 29. ... ubi sup. ... Verbum recuso ... in omni ... ... legatis ... ... non magis quam ... ... animadvertam ... ... in L. 9. ... de her. inst. ... ubi in modo voluntatis ... humani ... non ... ... affectionis testatoris ... ... includere ... ...

Cha

rationibus [illegible] Coheredes habeat accrescendi, vel [illegible] si esse [illegible] prohibitionis, et [illegible] esse [illegible] Bart. dicti quid quid [illegible] supponit idem prohibeat esse ius accrescendi [illegible] heredes, [illegible] conditione [illegible] 1. c. [illegible] sit, ii [illegible] Sed. Cum [illegible] in heredibus nullis [illegible] S. [illegible] et [illegible] ius accrescendi inter heredes [illegible] et Contrarium locum non [illegible] nihil [illegible] adsunt [illegible] rationis, [illegible] si memini a [illegible] Gerbardo [illegible] aeg. [illegible] Cap. [illegible]

[illegible] Hinc [illegible] aut [illegible] omnium [illegible] in [illegible] forma obtinere quidem [illegible] eam [illegible] esse heredes, sed [illegible] ultimo [illegible] fidei Com.ii et legitimis heredibus restringi post mortem [illegible] Cod. [illegible] S. [illegible] S. [illegible] Substitutionem [illegible] Mantica [illegible] lib. [illegible] n. 13. quem sequitur [illegible] cap. 17. a [illegible] mentem [illegible] heredem remanere [illegible] in dubiis [illegible] et [illegible] Cataneus, et Menochius [illegible] universalem tam heredes [illegible] fidei [illegible] ratio [illegible] inducere [illegible] in alia quaslibet [illegible] eadem [illegible] ostendit [illegible] Angelis, [illegible] institutum [illegible] extraneum post mortem [illegible] universaliter, an [illegible] adomnes heredes [illegible] facta [illegible] Mantica, et alii tenent, Coheredem sub Condit. videri institutum, [illegible] vero [illegible] accrescit [illegible] Sequitur [illegible] Pagninus [illegible] C. 16. [illegible] donec in [illegible] institut. [illegible] Cum [illegible] adita [illegible] hereditas, nec [illegible] successionem [illegible] Legatarii [illegible] hereditas adita si [illegible] statim adiret, [illegible] in adventum Conditionis heredi [illegible] itaque non satis e Coheredes adiectus sub ea Conditione, [illegible] Legatarius im[illegible] requirit, nec [illegible] habendae sit, [illegible] cum [illegible] herede universali concurrere [illegible] quam possit.

Deinde nec [illegible] iure accrescendi [illegible] dissertur, ubi ex [illegible] dictis illi locum [illegible] esse Constat, itaque libere [illegible] alteri [illegible]

tibus

+ hus vxorem statim et taxata vim fructus mortui haeredem esse, sed coniugatam videri extitisse post mortem alterius haereditatis, per fidei commissum [illegible]

Hic tamen notatur, non in termino [illegible] [illegible] quo ab haeredibus fiunt e continuatur in filiis [illegible] sed tamen e non continentur, cum legatarius vicem rebetit, nec universalis haeredis appellatur. [illegible] continetur l. qui domum §. [illegible] de dolo. Ex qua [illegible] Fraquineg ubi sup. Cap. 20 [illegible]

Et vero ex edicto leg. [illegible] l. [illegible] dicti. [illegible] fidei. tollo. [illegible] in [illegible] §. [illegible] cuius est non esse mittendum, cum nec omnibus haereditariis tenentur, nec bonorum haberetur ita Fraquineg. Cap. 21. [illegible]

[illegible] Sicut autem, qui inter certa tulit. [illegible] dato [illegible] universali legatarii loco habentur [illegible] verba non [illegible], sed obliqua in haeredem fidei commissum [illegible] quo sensu accipiendus [illegible] l. Pater 38. §. fin. de leg. 3. l. [illegible] §. [illegible]

Quidem verba non in haerede, sed in fidei commissum [illegible] [illegible] [illegible] et hic fidei commissum inducitur (patre, [illegible] [illegible] [illegible] continentur, sed hic [illegible]) in favorem [illegible] legitimorum. ut intellige. l. patre 69. de leg. 2. l. 37. §. 4. l. 31. §. 4. l. 27. §. 2. de leg. 3. l. 77. in principio de leg. 2. [illegible] [illegible] quatenus haeredibus, [illegible] sensu non obstat. d. l. 77. §. Pater qui filio. 30. de leg. [illegible] vel nisi non apparent [illegible] favorem inducendi fidei commissum ex. Reg. l. 229. §. [illegible] de leg. 2. [illegible] Cuiac. ad [illegible] in d. l. patre 69. de leg. 2. [illegible]

[illegible] Nota quod sicut instituti [illegible] [illegible] cum haeredibus universalibus successor iuris non habetur, ita nec victor, qui [illegible] [illegible] occupavit, qui enim successor est [illegible] [illegible] Fabio lib. 3. instr. Cuiac. lib. 3. Pauli. ad edict. in l. 9. §. 1. de [illegible] [illegible]

[illegible] Capio [illegible] Remaind. L. idem. 23. §. 2. ff. de test.
milit. [illegible] Com. [illegible] adeo [illegible]
[illegible] [illegible] m. [illegible]
[illegible] [illegible] alterius qua [illegible]
[illegible] radicem adeam particularem ea est; [illegible]
in locum illud universale [illegible], et Concessum a [illegible] l.
[illegible] optime potuit ipsis legibus [illegible]
[illegible] illa [illegible] [illegible] testa [illegible]: §. 4. ex.
[illegible] 16. §. sed [illegible] ad Trebell. ubi militis he-
res rem certam rogatus restituere [illegible]
ob id adire non cogeretur l. [illegible] §. [illegible] ff. [illegible] l.
16. in pr. ad Trebell.) [illegible]
et rem certam fidei commissario [illegible]; Cum et initio
[illegible] ex re certa facere heredem [illegible] Legum favore
[illegible] Voluntate. = Sed dices: imo rei certae mentione
[illegible] omnem hereditatem venire in restitutionem exinde
convincitur, quod heres, qui [illegible] adiit nullis oneribus [illegible]
[illegible] obligatus, cum alieno periculo [illegible] conditionem acceperit
nec [illegible] quidquam ex hereditate retinere, qui [illegible]
[illegible] [illegible] diffamarit; nec legitimo locum facere, qui
semel heres [illegible] dispositionem confirmavit: ergo [illegible] con-
sequitur omnem hereditatem in fidei commissariam [illegible]
esse = [illegible] uno verbo [illegible]
si supponas eo casu non totam hereditatem, sed [illegible]
adire compelli fidei commissarium, ut voluntas militis exitum
habeat. = Verum quod militi tribuimus, id Paganorum
heredibus idem ius fuisse concessum, constat ex §. 5. [illegible]
[illegible] liquido patet transire actiones ex Trebelliano, etiam
in rei certae restitutione? R. id S.C. [illegible] Paganis opus [illegible]
[illegible] rei certae, quod in milite [illegible] non est. Itaque
in illis tota hereditas, in hoc ipsa res certa restituitur [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] §. 6. ubi in Paganis non
transire actiones [illegible] rem certam [illegible] d. §. 5. = difficul-
tatem vitabis, me iudice, sed [illegible], [illegible] voluntariam
[illegible] in illa non transeunt actiones ad fidei Com. Paganis, in
[illegible] transeunt [illegible] rei certae mentione: sed quae ratio
discriminis? R. cum [illegible] dicit fiduciarium hereditatem
[illegible] [illegible] restitui [illegible], [illegible]
non posset, [illegible] Vitium certitudinis intellectus Paga-
[illegible] ; [illegible] favore [illegible] intercepta rei

certae

onicextq mentione pezinde heredem, fidei Commissarij compellere dixe
ac utrum bene dixit textus. Contravenientur ista namque restituenda in
ex morte Papin. in. d. §. Si quem dixerit. unde eam inde
ex dictis iam monerenis; et v. Textus voluntas disceretur, Cum
heredem v tunc cedimus proponens, et perinde ut dep. factum sae
nulla necessitas urgente, nullo facto a. v. Contingit, utmaximum
Pretrum applicemq, aut Certitudinis mendum interspergamq. Pariat
textus. Tandem dict. L. Li in. d. §. 6. quam certum est ex Trebell.
minime tramite, cum non Universa Filius fuerunt textus proponit
omne periculo esse. et uig per aeditionem fiduciarij promitto. hoc
utrumq Filius animire per dict. finalis. et dicis aenigmata aperiendo sine
duca, et Doctore digitabam

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ad legem Eliam sentia tract.

D. Cunt. i. ex ca. ff. q. q. ext. qui soluendo non est amplius quam vnum seruum instituere non potest. neque miles quidem ff. ii. qui sub conditione. de § i. qui et agg. l. in fraudes 29. de testo. militis ff. ii. qui soluendo 55. de heredibus instituendis ff. qui soluendo 60. eodem tit.

Quo decisio communem ex seruis suis cum libertate potest heredem instituere qui sit ei liber, et heres necessarius. qui satis fiat creditoribus, neque iniuria defunctus afficiatur § i. inst. qui ex causis man. ff. i. Cod. de necess. serv. heredes ff. lib. tit. i. § ab eo domino Cu. tractatu n. 3. ad Africanum.

Sed ob superioribus difficilis est in l. qui soluendo 42 ff. de hered. inst. qui duobus seruis eiusdem nominis institutis, qui superviuerat tempore aperture tabularum fit heres, quinque talis non fierit, l. alter ei qui veret nam cum nesciretur, quis esset institutus, et vnus tantum poterat per legem esse, sentia esse heres invicem sibi alteruter obst. ratione dubitandi facit quod per Reg. Catonianam non valet illa institutio. que apito et mortis testatoris temp. inutilis fuit ratione decidendi. sic aliquid tradunt quod scilicet quod reg. catoniana (que etiam ad hereditatis pertinere defendimus ex. iam Cuiatij) locum dumtaxat habet in legatis, et hereditatibus, que a morte testatoris ad nouas leges non pertinet videlicet ad legem Iuliam et Papiam qq. cauetur hereditate non a morte testatoris, sed ab apertura tabularum. Co dere inde licet institutio inutilis appareret temp. mortis testatoris, qui tamen ex. si tabulis apertis vnus servus reperiretur, et libertatem, et hereditatem consequitur non obstante Reg. Catoniana, que ad nouas leges non pertinet ita Cu. lib. 6. obs. Iuliani et Anton. Fab.

Ut° 6. pro q.illat. 3 =

Verum hec intestato non e admittenda tanquam principio notissimo Stanca quam apertura tabularum sive necessarij heredis non immutat l. 3. § fin. de hered. inst. qui protinus a morte testatoris non expectata apertura tabul. heredes fiunt l. si post mortem 63. § 1° de leg. 1. § 1. de hered. qual. igitur cum mortis testam. tempore sibi invicem obstarent predicti servi instituti non potuerunt ad libertatem perduci neque ad hereditatem quarum tempore testamenti quoniam repeterit altero decedente =

Quare ex co acta Iuris rate compellimur in hac specie statuere non solet non solum inquam servos heredes fuisse institutos sed etiam alios extraneos quae plerumque testatores facere solebant cum suspectas suas hereditates iudicabant prine inst. de hered. qual. unde cum non alia servum ad hereditatem admitteret quam stanca adire neque repudiare ante aperturam tabularum posset post lg. Iuliam per l. unic. C. de caducis tollend. et necessariam consequenter ad aditionem servorum debuit expectare apertura cum ipse quasi sub conditione instituti essent scilicet si extranei non adirent unde solum inspicitur si tempore aperture solus servus non veniat altero decedente, et extraneo repudiante quoniam necesse sua ad mittatur, etsi utrumque quiuat ambo repellantur cum se invicem impediant.

Sed ut debimus rate potius quam intestatum agere quia quamvis in nostro textu nulla de alijs heredibus extraneis mentio fiat non e necessarium in eo pluribus Iuribus ibi debet supponi ut in lg 38. § 1. de hered. inst. cum alijs, et hec (ni fallor) e verissima huius textus interpretatio =

2° obstat lgg. de hered. instituendis ubi servus 2° loco scriptus admittitur ad libertatem cum alijs, cum primo scriptus e liber, et heres efficitur ll. eodem tit. R. hoc ideo ee, qui 2° loco scriptus fidei commissaria

mihi libertas competebat. et cum iam sine fraude creditorum fame defuncti liberorum est facultas instituendi alium servum cessabit, neque mirum est si modo scriptura non servetur sed hoc ita procedit si servus, cum ex causa fidei dominum et here-ditas relinquitur, compellit ad hereditatem admitti potest neque illam respuere non cum utrumque ex testatoris voluntate dependeat sed potius ex ponte pubris testatoris, qui heredem rogavit optimus textus in l. 3. §. cum fidei commissum de hered. inst.

3°. obstat l. 5. C. ubi incipitur aut substituto 2°. loco scripto quam a servo herede instituto. Respondetur ubi a secundo gradu incipi quam primus gradus institutus heres est non potest impediente lege quia sentit, et ideo hic qui secundo loco scriptus est repararet non admittitur servus ut sensit Fabertus 6. pro 3. illatione 3a

4. obstat l. 88. eod. ubi etiam si alius ex eo testamento sit heres nihilominus servus fit heres. Respondetur admitti servus ratione conditionis apposite quam quam efficitur heres antequam alius fiat et semel facto herede non potest desinere esse heres. l. aut 7. §. sed quod Papinianus Ruthianoribus Anto. Fab. in Papin. tito 6. p. 3. illatione 4a

5. l. 38. §. 1. de hered. inst. ubi servus consequitur libertatem quaeris heres necessarius non sit. Respondetur cum Curatio ubi et ubi notatur ad eas

6. obstat l. sed si condit. §. si servus communis eodem cum lege si servus communis de vulg. ubi Papinianus tito 2°. §. communis servus l. 1a C. de servo communi cum ad legem legem l. 3. in pro. de hered. inst. Paul. 3. sent. tito 6. §. communi servo l. liber-ous 66. de hered. instituendis = 3a conclusio =

ad impediendam libertatem in fraudem creditorum et eventus et consilium desideratur §. in fraudem instit. ubi ex causa manum. l. fraudis 39. de recept. lim. l. ait Praetor 10. §. ita demum

que in fraudem l. si quis 15. eod. l. semper 23. qui, et a quibus consilium
et scientia. Sen. declarati nam qui scit solvendo non esse semper absque ani-
mum fraudandi si manumittit quamvis dese venemeritum

1° obstat l. 9.

in fraudem 10. qui, et a qq. ubi solus eventus inspicitur. R.o cum Ant. Fa-
bro 6. pro. 2° illat. 1. pag. 199.

Ubi eventus tantum inspicitur q.a loquitur in libertate fidei commissaria. Videm Faber dect. 6. p. 2.

2° obstat l. fin. C. qui manum. non poss. ubi eventus tantum inspicitur in fidei commissariis libertatibus. R.o diversum esse in fidei com. libertatibus in qq. tantum eventus, quae non sunt tam favorabiles;

sed obstat extra in l. 8. § fin. juncta l. seq. de inoff. test. ubi plus favorabiles est fidei commissaria libertas. R.o cum Ant. Fabro in Ration. add. ll. et in suis prud. tto. 6. pro. 2. illat. 5. ubi not. add. ll.

3° obstat l. ait Celsus § 1. que in fraudem ubi respectu mam posteriorum Creditorum, quos fraudare volunt diminut in fraudem manumittit ipse eventus solum inspicitur siquidem Consilium fraudandi posteriore Creditores non habuit =

4. idque ex l. si quis 15. cum seq. eod. tto. R.o hanc esse exceptionem Regulae generalis videlicet propter novos Creditores non impedire libertates nisi eorum pecuniae priores sint dimin. tunc enim posteriores, quorum pecunia priores soluti sunt in eorum locum subsequunt l. 2. de cessione bonorum

5. obs. l. in fraudem 25. qui, et a qq. ubi Japin. generaliter absque hac except. constituit propter novos Creditores impediri libertates prioribus diminutis R.o prioribus diminutis propter novos Creditores idest eorum pecunia ll. ad neq. Ant. Petrus Faber in lg. fraudis 79. de reg. jur. sed cum hac conditione libertas relinquatur si Creditoribus facti mentionem fuerit valent, sedente antea Servi ad libertatem pervenient quam Creditoribus soluti aut satis dent l. Stichus 57. § 1. de statu liber.

6° obs. l. cum Heredites 15. qui et a quibus sensit forte

ex Romanum Mo in l. in fraudem ff. de eod. Ubi non impediri e-
ntes, sed potius Conditum siquidem heres locuples reperit
ibi qui solvendo non exat. Et an hereditas solvendo
sit ne spectamus tempus additionis interpretandum l. si mortis 18 q.
et a quibus, et si cum hereditas adita non sit solvendo lex Elia
Sentia impedit neque ex eo quod postea solvendo efficitur
Convaluerit quod iam impeditum antea fuerat &

Nec obstat quod
possidet hereditatem non est solvendo, quae invenit heredem
ff. libertis § b. de bon. libert. hoc enim eo expectat ut heres te-
neatur Creditoribus proinde ac si complectus esset hereditas
adiret quod ad libertates, quas tempore aditionis impedit lex
Elia Sentia competant, quod omnes heres hereditatis sint conseq.

Non obstat l. si mortis
18 § 1 qui, et a quibus ubi non Creatus fraude cessante quia tantum
capit heres quantum solvens valet impedire libertates Nec lex
Elia facultatis defuncti tempore aditionis attenderent quia id quod post
aditum aliunde quaesierit ut mortis Causa donato l. qui patrio 8. ff.
de mort. Caus. donat. &

8. obs. l. cum hereditas 5. § 1. qui, et
a quibus ubi qui unicum duntaxat Creditorem unius servi ha-
bebat lex Elia Sentia impedit ut neutrum manumittat ex duo-
bus, quos in bonis habet Cum revera solvendo sit Nec prove-
nire ut unus ex servis decedat, et obligatus remaneat in
super, quae nullius momenti fuerit si ad libertatem ambos per-
venerit id autem ita intelligendum est si non aliud ex bonis testato-
ris fuerit l. subdicit Scevola in l. seq.

9. obstat l. si quis integris
7. eod. tit. qui et a quibus ubi testator integris facultatibus Codicilla
testam. Confirmavit postea vero Concilium fraudandorum Creditorum
Codicillis libertates reliquit, et lex impedimentum libertatis cum

etiam creditorum, sicut Codicillorum tempus inspicitur. ut notaverunt
dd. in l. 2. § codicillorum ff. de iure Codicillorum, quo quia eo tempore
in fraude erat testatus, et ex ipso testatoris Consilio testatoris
fraudulentus non ad impediendam libertatem non eo tempore quo Codicillo fecit sed quo testator est expectandus, quia lex ista sententia
post dumtaxat libertatem impedit arg. l. fin. in l. in. delictis 48.
§ Stranceus de qual. ad procuratorem optimus l. fin. in l. 6. § fin. ad
cuius intelligentiam. quia l. vi. § 2. C. de caducis tollendis, quia quae in ea
testatione deficiebant pro scriptis habebantur ff. de iure Codicill.
ubi post testamentum factum mortuo Coditillis pro scripto est, quia in priori
tempus validius est

10. obs. l. cum ii § in proemio. qui et agg. ubi ex solo
Consilio Creditorum fraudandorum impedita libertas cuius pendet
Conditio eventus non fraudantur Creditores Conditionales et
legem etiam sententia ad Creditores Conditionales extendi explicit
cum § neque, qui et agg. l. in fraudem 27. eod. cum omnes vere
Creditores dicantur l. 1. l. 54. de V. S. quamvis sit secus in legatario
quoniam non inter creditores enumeratur dum pendet Conditio 7. l. in fraudem
minus namque iuris videntur habere quoad hanc partem Legatarii
Conditionales, quam Conditionales Creditores l. sicut 42. de obli-
gationibus et actionibus

Verum Ubaldus fidei Commissi Casum insinuare
videntur heredes rogatus servum manumittere ex eo quod non
Creditoribus solvendo l. etiam sententiam manumittere impediare hoc
hoc Const. iuris reg. sit quia Creditores heredis non possunt impedire
non est quominus libertas fidei Commissaria a tute deserta optimo
iure competat l. 1. § 1. de separat. Cum heres nullus debeat et a prae-
tore compellatur debitam fidei commissariam libertatem praestare quia frau-
dis suspicione Caret eo quod Coactus a Praetore fuit l. quod autem §
apud Labeonem, quae in fraudem Creditorum l. 55. de hered. inst. et argumento
tex. in l. sub hac 13. § 1. de operis libertorum quare Cui § ad

Hinc.

et fiunt in d. l. 8. qui, et a qua. Sed etiam quod bona si sit quod non cum aperuit fraudandorum creditorum quod non servus debitore conditionali qui fraudandorum creditorum cum manumittat nihil agere secundum l. in fraudem 27. eodem pane solutionis, et emendationis admittit. Fin. faber ut 6. pro 2 illat. 6. =

Sed ea ratio put onea fecerit opinio specialis itale fingenda debitor conditionalis ab lata bone hereditatis intentus rogatus fuit servum proprium ipsius hereditatis manumittere, et tunc quod alienat rogatus fuerat si debeat fraudis causa etiam fuit omnibus Reg. African. neque ex dicta si sit omnino possit servum proprium in fraudem creditorum manumittere. =

11. obstat l. in fraudem 11. qui et a qua. quod libertates relictae in fraudem civitatum ... l. Aelia Sentia sed si impedimentum ... necessarium finire si cum ius in privatis determinatum quod soleat sufficiens et in causa civitatum ... sicut 7. si quod universitate quod quod ... cum universitas ... quam corpore privati l. hereditatis 90. de pet. hered. sed ex quibus non cum ... in d. l. in fraudem 11. intelligendus sit, et de ... existimo quo subjectum erat civitatis sub imperio Romano ... potest fieri restitutio, si det commissaria cum ... suffic. ait Trebell. inductum in favorem =

12. obstat d. l. in fraudem 11. § 1. qui et a qua. quod in fraudem fisci libertates datae ... l. Aelia Sentia, sed saltem constitutionibus impedimentum cum aliud fiscus privatus sine privilegium habeat ... Dig. ... C. de privilegium fisci l. si pro curatore 7. C. decedenso facit d. l. in fraudem 45. § ... fin. ... libertates ab elitione ... revocandas, quod ... l. Aelia Sentia ... haberet, neque aliquod ius speciale inalienat. ... l. 45. =

etiam idq tradit in l. liceam, ibi (? mira) 26. §. fructo quidetiam

dubij ibi servus in fraudem fisci manumissus in servitute revocatur

post decennium in libertate fuerit. Rx. Cum Ant.º fabro #.6.

q. ... 2. illat. ... ex ibis principalis ... provenire

ut libertatis in fraude fisci datae revocentur, etiam impediantur ab

initio quia cum nulla lege ... esset nam leg. ... illa

sentia privatorum ... subesset neq. ... ...

... Civitatibus Consulit ... in l. g. 11. quietiam quibus et fis-

cus valde ... manumissio ... fraudarets necesse fuit ... aliq.

qua nova illi subvenire Constitutione, neq. deberentur Conditionis

ac ceteri privati fuisset quibus ... Elia Sentiam, ... erat captum

unde cum virtute ... legis ... fuissent ab initio impedite ...

potius valide, et firmae essent, necess. Constitui oportuit eas omnes

quae datae essent omnimodo revocari et cum ... institutum esset

respectu ... libertatum, et revocaretur ad futuras libertates

... ius traditum ..., quasi nulla necess. ... nova ... fortassis ...

in effectu nulla differentia aut saltem levissima an data revoce-

tur an ab initio impediatur, et licet hoc ... fabori ... ...

eo compensetur, quod si p. decennium in libertate fuerit servus manu-

missus in fraudem fisci non revocetur in servitute quod in ceteris privatis

locum non habet =

13. obst. l. ... 16. §. ... ... qui, et

agg. ubi debitor sub condit.e servum manumisit et traditur ex

condit.e pendere libertatem eo ex solo eventu, et non ex ... ...

Coniecturatur, Rx. ... ... fraudandi ... ... duntaxat et de

eventu duntaxat disputari casu quo debitor sub condit.e manumi-

serit nam cum consilium ... sufficiat nisi eventus sequatur, et eventus pendeat ex condit.e non est mirum ut libertas pendeat ex ipsa

Condit.e est enim ... ... ex agg. quis sit statuliber ... ...

ex ... , sed ... ... de statu libero =

14. obstat l. g. 2.º §. l. de statuliberis ...

neq.

nec fraus nisi eveniat sufficit ad impediendam ab initio libertatem et traditur quod si debitor pure seruum manumisit in fraudem Creditorum si glia sent. qd ee impedimto quominus libertatem consequatur imo potius Cum status liberi est quo ad Creditor inerro sit status q. minus recte dicimus eyus abt. mo. libertatis impedire. Ext. ex eod. hom. tt. fraudis cum effectu fieri q d. in tto. 2. §. sed & ba quod qm d bius et l. pen. §. docere necnil mouss in nec la q ho Sentia tanno ut lit talem quam fauet Creditoribus qt scipst fuolmus renycient qui sibi incorum fabores impediendus arg. l. si post mortem 26. §. liberis de bonor. pos. Contra tab. et l. quidam 6. § tig. tor ss. quae in fraudem Cred. vel heredes pone penigsimpitudi qui testamentis alienare si creditor. & l. de seruo pig. dato

Sed obstat quod sup. dixi quius ex l. si locuples 57 deman. ttt. et l. 5 qm et a qmbus s a. 5 lib. sentia potestatis in suspenso manere qd pure in dd stat vt quamuis pauperi locupletissimus heres existat libertates impediuntur cum effectu tam imp qd fraudentur Creditores quae suum ab herede conseqm sua. qd dicendum erat idq quotiens in suspenso an Creditores vellent suo titl.

Rn. Cum Anto. Fabro tt.

6. vro. 2o. ill. 11. in d. la 1. § 1. nullo extrinseco facto potentes liberos impedire sed potius voluntate ipsorum Creditorum, quorum respectu libertatem impediebat spes enim in tribus locit ss. suo qd arg. falcidiae, aut trebellianicae l. 5. § signis Rogatus. de m. mtr. diuis - hoc enim potius esset libertatibus nocere, quam Creditoribus prodesse neque enim abundume potestate legis in suspenso est quandiu factumne an lex pendet in suspenso e at tt. in fraudem Creditorum manumisit relinquens locupletem heredem qd debet ex aduentitia, et extrinseca Ca. lex impedire nam cum tempore aditionis hereditas qd inueniatur soluendo ne lex debet expectare spissum aduentum qualis e heredis locupletis statim ponatur lib-

tibi impediendo neq. incurrere ex impedimento et ab illo impedimento Cam
pi sibi strinsecum, aut aduentitium spectatur, seddumtaxat an Credi-
tores sine suo q. ii libent, quorum gratia lex libertates impediebat =

15. obstat l. man-
tis 18. impedito. qui et agg. ubi si hereditas temporis mortis sit sol-
uendo impedita libertas q. sine aduentu l. glia sentia impedit liber-
tates = R. q. mortis tempus est spectandum nam sunt p. bet li-
bertati cuius actio ita et nocet diminutio, quia illud potius tempus
ius quaeritur, quo libertas incipit deberi et in hoc differt l. glia sentia
a lege falcidia, nam in l. falcidia tempus mortis non quaeritur l. 73. ad
legem falcidiam, quia lex falcidia dat heredi quartam temporis heredita-
tis l. 1. ad legem falcidiam et hereditas incipit esse patrimonium
heredis a morte testatoris l. 3. § sibi quid de bonor. q. dict. =

16. obs. l. fidei commissa 16. § fin. qui et agg
ubi si filius iure patris manumisit, quamuis ignoret filius he-
reditatem non esse soluendo dummodo pater sciat impeditur libertas
quia animus fraudandi creditorum inspicitur. R. cum Fabro et b.
pro. 2. illat. 13. quoties filius ex voluntate patris manumittit
libertas ex patris facto pendere ex filij qui manumisit exta-
tis quod durat et eius voluntatem assequi non solum adesse, sed et
durare l. 4. de man. vind. et potius videtur ipsius patris manumit-
tere l. 30. § si filius qui, et agg. =

17. obstat l. si quis qui et
agg. iuncta l. sin lex 83. § 1. de hered. instituendis ubi Cre-
ditor habens plures seruos manumisit, et non omnium seruorum
manumissio impeditur arg. non impeditur inquam inspicitur euen-
tus neq. dolum R. eorum duntaxat libertates impedire
quorum manumissione fraudantur Creditores ideo qui primo
loco scripti ad libertatem perueniunt posteriores vero libertates
impediuntur nisi forte primo loco scriptus sit maioris pretij ca-
ius manumissione fraudarentur Creditores tunc enim posteriori loco
scriptus

licet ex libertatis privileg. §. 9. si omnis 24. licet non ordo
scripturae earum attendi, debet in his que diversum sunt
exitum habent l. cum pater 77. §. libert. deleg. 2°. in
tertium tamen attendi debet quod tempore potest cum aliud me
sius quod in determinatur —

18. l. obstat 54. §. fin. de man. test. ubi
scripti heredes pacti fuerunt cum creditoribus quod certa portione
contenti essent quaerit quamvis competant libertates, et respondet
competere si dolum fraudandi non habuit testator quod
tempore praesumitur intestato quo scit non esse solvendo l. sem
per 23. quietorum quibus quo eventus sit non in piciis tempore
aditionis sed tantum consilium vide infra —

19. obstat l. seqq. 19.
que in fraude creditorum et quod libertates quae rescindantur quamvis
quaerunt [illegible] ipsum factum manumissiones rescindi non quibus
competerant libertates quod lex clare sentiat impedit, sed quia datae
fuerunt de facto ex iudicis declaratur factum illud rescindi
debere arg. l. et sit C. de praedictis decurion.

23. obstant sequentia
l. si fratris 17. C. de inoffi. test. cum seq. 3. C. theodos. cod. tit.
obstat seq. generaliter 24. §. sed quod Papinianus de minoribus
obstat seq. ait praetor. §. si vero in fraude 10. que in fraude cred.
obstat quod ff. tit. l. §. ab eo —
obstat l. si debitus 71. de acq. heredit. cum seq. in bello
12. §. si omnis servum de capt. et post lim. revers.
obstat l. 8. §. quarta de inoffi. test.
obstat l. apud Iulianum 11. §. unum ad Trebell.
obstat l. quidam §. si quis eod.
obstat l. 2a de manum. test.
* resp. tamen l. 54. §. 1. de man. test. quod ubi heredes pacti cum
creditoribus et heredes non attendi eventus quo eventus non praetur favo
re creditorum cum favori ipsi per pactum annunciarunt —

libertas semel data non revocatur l. sicut 20. l. 26 de liberali causa l. 9. §. 1. de man. vind. §. semel in quod ex causis optimus tex. in l. 52. de man. test. l. 8. §. 27. de inoffi. test. — — —

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

AD § XII in l. liberi 70 ff. de contrahenda emt.

[illegible] Paulus [illegible] [illegible] quae [illegible] natura [illegible] [illegible] hominis [illegible] [illegible] nulla venditio est [illegible] hominis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] emt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mulier [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] emtio [illegible] [illegible] hominis [illegible] natura est [illegible] Paulus [illegible] [illegible] valida est [illegible] [illegible] [illegible] hominis [illegible] natura est ut ait Paulus [illegible] [illegible] [illegible] de V. O. [illegible] [illegible] stipulatione hominis liberi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tamen homini [illegible] libertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stipulatio [illegible] venditio hominis liberi [illegible] [illegible] [illegible]

h.

[illegible] vero [illegible] liberi hominis et venditio et stipulatio invalida [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manumissionis [illegible] [illegible] 91 § 2 [illegible] de V. O. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de V. O. [illegible] 92 [illegible] [illegible] [illegible] 35 [illegible] § 2 [illegible] [illegible] 58 [illegible] 83 [illegible] de V. O. [illegible] 98 [illegible] [illegible] 25 [illegible] post manumissionem servi emti nec potest agi ex stipulatu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manumissione [illegible] manumissionem [illegible] nomine [illegible] actionem [illegible] 25 [illegible] § 2 [illegible] nec manumissione [illegible] § 2 [illegible] de manumissione [illegible] emtore [illegible] domino [illegible] emti actione [illegible] manumissionem [illegible] 25 [illegible] [illegible] 83 § [illegible] de V. O. [illegible]

98 § aeque tenor vero admittere dicendum iis quae non specialiter est in simulatione, sed in ea etiam contractibus observatur, et ita communiter dici solet. ex l. si manus 99 § final. ff. de leg. 3. id tamen observant etiam in legatis et aliis voluntatibus manifeste dimittit, ex l. 23 in fine de adimendis legatis uni ex, vae. dig. 19 § fin. de leg. 3 omnesque Doctores invenit. opinionis Celsi contra Paulum autoris quoquomodo Paulus in d. l. 88 § aeque et nec admittere absolute. et per alios notat Curt. 25 q. 3 Paul. in d. § aeque et, Ind. lib. 6 de iustitia et iure, sed nec manumissionem dicitur in dissimilibus esse morti manumissorum quoad ius habendi domino servum sed obstat l. 45 in pr. junct. 31 de aedil. edicto ex quo apparet dissimilibus esse nam manumissione ab emptore facta removetur ipse ab actionibus et vero inventa morte. Ut atque eam contra quoad ius habendi etc. utraque ex facto domini velut ma. sine eo quae venit, dissimilis est autem mors in d. l. 31 si accidit sine culpa eius, ut in d. l. 48 leg. dicens et esse dissimilis,

Nec his obstare videtur quod licinius Rufinus respondit, liberi homines emptionem contrahi posse, si modo inter ignorantes aut ignorante admittens emptor fiat, emptionem tamen liberi hominis in loco contrahi non et eo sensu est intelligendum ut ipsa teneat. et homo liber venditus emptori fiat. sed, eundem Modestinum in l. 4 de offic. 62 § l. l. [illegible] actio ex beneficio adversus venditorem maneat, quae emptor qui eligente erat, ne deciperetur, itaque sic intelligendus est ergo nonnullis in l. et liberi § l. e. autem liberi hominis emptionem valere si ab ignorante emat quae etiam Paulus in l. 5 eod. dicitur, ita de ignorari potest liber homo an servus sit, et consequenter ignorantia liberos homines non dignoscit. ut fate Paulus in l. emptor de usucapionibus eod. referendus Scaevola in l. q. libertatis eod. [illegible] da. [illegible] = ita quoque pars de facto stipulatio ad emptorem homine eius libero stipulatum, licet utrumque et stipulator ex proprio liberum esse ignorasse venit. tamen nulla intelligitur nec ex eo ulla oritur actio qua stipulator adversus promittentem experiatur l. 18 ubi de verb. obl. l. in interdictis 83 § sacram. l. liber 163 de V. O. § 2 inst. de inut. stip. =

Ratio diversitatis meo iudicio, quia in stipulatione, ut potius contractu stricti iuris ex quo tantum peti potest id in obligationem nominatim deductum est argumento l. quod dicitur 99 de V. O. tantum agitur de transferendo dominio stipulati quod cum omnino impossibile sit homine libero stipulato, ideo talis stipulatio omnino nullam intelligitur, nec ex ea ulla actio oriri potest ut potest in obligationem non deductum potest. etiam nisi forte dolum stipulator commiserit, adversus quem competit actio de dolo arg. l. si id quod 22 de V. O. = at in venditione et emptione contractu bonae fidei non tantum res ipsa vendita in obligationem deducitur, sed etiam interesse si ipsa non praestetur ut recte facit in Rationali ad l. 4 et § [illegible] ideo ex emptione homine libero vendito ignoranti emptione [illegible], qua a venditore quasi homine certo, quod eius interest nec decipi lite recuperat, vel actio dolo ex stipulatu si forte [illegible] stipulatio l. 20 § fin. de [illegible] cautum hodie l. 99 a qu[illegible] l. 9 § l. minor 39 ratio 3 l. 9 § pondentia 51 § 1 l. 54 § 1 de l. q. [illegible] l. circa l. [illegible] § l. mandati l. 29 fin. de dol. except.

Neque

plicata l. et liberi 4 l. liberi de Trahenda emt.

vo dicente intra venditores [illegible]

[illegible] [illegible]

Ultra quae actione

Actio in factum adversus eum qui pars et venditor fuit in dubio.

gravanti emptori contra venditorem conceditur aliqua actio in factum tantum quae competit adversus illum qui celebravit. dolo malo quoque etiam et venundari quae scanno ... in l. ... ff. de dolo eod.
Vel adversus eum qui ... cap. ... Vel ... emptorem ... venundari non ... emptorem ... tradi ... quod ... l. 14 ff. eod. ... actione ... Vel ... 13 ... Vel obligatur 20 ... l. 22 de dolo eod. ... omnes ... agere potest ... ff. 12 de dolo eod. sicut in ... pars ... emptoris ... ex ... ff. Vel oblig. ... eod. ... actiones ... adversus eum qui ... venundari ... adversus venditorem ... quo casu ... solvit ... nihil ... l. 27 de dol. eod. ... venundari ... emptoris ... quam ... ignorantia ... sibimet ... l. 16 ff. ... de dolo eod. ... ignorantia ... l. 22 § 3 de dolo eod. ... ignorantis nihil ... scientis ... ignorantia ...

Hec actio ignoranti ... ex l. 16 ff. ... de dolo eod.

... venditor ... l. 65 3 ... de dolo eod. ... emptorem ... ignorantia ... venditor ... emptoris ... venditor ... eod. ... Quod ... eod.

... l. 65 3 ... l. 13 de dolo

forte meliis dixi potuit. in emptione mandati vel tractu manumittendi reperiuntur, plerique vel minoris emere; illi tamen tantum domini liceat vt emere in vt hoc vel illo pro honorario arbitrio relinquit, = Sensus est ...cam ab initio l. 13 de lib. caa., vt verum sit cum homo emi liberi fuerit, et si verum emendationem consenserit. tamen hoc scientia domini ... tamen hic in hoc quod seruitium ... manumissi ... vel minoris emere. vt ... arbitrium habebat in ... emere. = quo inuenta seruo dominus manumissionis ... liceat ... seruum emit, in domini ... ignoranti nouare, ... sat, ... ignorantis ... Sensus ... domino sciente nullo modo ... domini ... manumissionis ... emi ... ... monuit, vt ... l. 13 de Iudic. ... = Sed illud ... exceptio ... in ... manumissi. § 2 ait enim si in sequentia eius in ... si dixerat ... curatoris ... ignoranti in ... nouare. ... ignorantia ... domino ... eiusque ... exhibitoria ... domini scientia ... exceptione ... domini ... emerit. Verum omnia emendatione Conanilos Com. ... dicendum ... vel ad agendam ... curatori ... agenti ... exceptionis ... domini hoc est ... scientia domini, ... vero domino sciente actione ... curatoris agenti, ... l. Iulianus 13 § ... 25 de ... exceptione ... Iustinianus ... intelligendam aqua explicatione ... esse videtur. ... Roberto lib. 2 ... lectionum ... Ce

terum etsi liberi hominis venditio omni iure ... prohibeatur tamen aliquando ... vt ex iure ... exceptione ... liber homo ... maior 20 annis ... participandi ... venundari passus fuit. § 2 inst. de iure personarum l. 5 § 1 ff. eod. tit. l. 17 l. 33 l. 40 ... ff. de liberali caa. et Cod. qq ad libertatem proclamare non licet l. 1 ... l. 6 ... vt actor crearis, vel ... actor publicus fieret ... l. 14 C ne quis liber ... hac tamen liberi hominis ... nullus ... et liber homo dominus non ... l. liber homo 13 ad l. Aquiliam. ... nec pacto nec ... l. ... 37 de lib. caa. l. liberos 10 C eod. tit. ... l. ... 22 ... 24 l. liberos 39 C eod. tit. nec praescriptione vlla longi temporis l. ... l. 3 C de longi temporis praescr. quod ... l. ... 28 § 2 C de ... l. 1 ... nec ... nec ... volens ... tamen ... vt ... l. 14 ... venundari ... potestate, vel lege 12 ... vel moribus ... conuicto ... ... l. 3 ... l. 15 qq ad libert. ... authoritas ... in l. ... l. 23 de lib. caa. ... annis ...

ming ouerit ... ... l. ... 37 de lib. caa. ... ... facto ...

ang

[illegible] a Balduino [illegible] Alciato pag. 98 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Videri illa germanorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Imperij [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Briennde V. S. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Exagono [illegible]

Secundum requisitum

Secundum quod pretium pro maiori parte solutum sit, ut ad hoc notatur in l. et eodem tit. ideo Caldas ubi supra, unde quoad Paulus in quibusdam §. 23 in summa de libertatibus ... quod dicta debet quod se venire patiuntur venditionis tempore valere, ... ad ... per ... mortis ... extendi ad eos qui se donari aut in dotem aut pignori dari patiuntur ... omissa ... Curatijs in illa ... quoque denegatur ... in ... ad ... ut ... affirmative ... romanis ... pretium aliquod ... donari se, aut in dotem ... pignori dari patiantur ... ... sunt ... in ... ministerijs ... dotem ... quae libertati ... ex facto ... pretium ... ad ... in Explicat. lib. 6 ... .

Tertium requisitum

Tertium quod ab bonae fidei emptore hoc est ignorante liberum hominem esse emat ... l. liberi 7 §. si quis sciens 2 ... l. sciens 33 de liberali causa ... l. sciens 6 ... qui sciens quis emerit, et postea ignoranti vendiderit, servus fieri incipit. ex 2 venditione ... participaverit. ... si quis sciens 2 ... l. sciens 33 de lib. causa, quo ... in ... libertatis ... cuius ... servus sequens est, qui liberum hominem venundari se ... pretij participatione ... cuius liberi hominis ... alteri bonae fidei vendidit, ... quod licet primus emptor emerit mala fide, tamen ... homo ex venditione ... bonae fidei emptori facta servus fieret. ita in ... respondit, ... quaestio an apud primum emptorem proprietas eius maneret. Cui respondeo ... apud primum emptorem ... posse servi ... cui ... emptor fuisset, a bona fide emptore vendicaret. ... domino ... ut in similibus ... in ... §. 13 = ... hominem, qui se venundari patitur, emerint alter sciens, alter ignorans ... servus fieret. ignorantia ... fieri servus, ... sciens, alteri qui ignoravit, ... liber ... de lib. causa, ... qui ... haberet, ... pretium ... facultatis ... incapaci ... = ... ignorabat ... in ... partes ... quas singuli ... emit, ... pro parte ... adquirit ... propter alterius ignorantiam, ... quo sciens accipiat d. l. liberi 7 §. si duo ... ignoravit ... adquiritur ... §. ... = ... in ... vestes ... quomodo ... venalis ... = ... quod ... venire ... venalis ... in ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

fideicommisso petere potest, se venum [illegible] ex [illegible] participatione progenitus [illegible] decerni [illegible] conveniret, quo liber homo se venundari patitur, qui pretium non participavit, [illegible] ignorans [illegible] — [illegible] liberi hominis

se venundari patientis, cui proclamatio denegatur, cum patiatur [illegible] hunc [illegible] in hoc [illegible] fuisse certa [illegible], [illegible] libero homini proclamatio denegatur [illegible] [illegible] integro [illegible] Paulus [illegible] participatio [illegible] incommodo [illegible] ro supponere [illegible] [illegible]. — Sed [illegible]

[illegible] statuliberi qui venundari passus fuit in libertatem proclamare potest [illegible] Paulus in [illegible] pone statuliberum [illegible] pretium non participavit, [illegible] fidei commisso libertas debeatur, differentia [illegible] statuliberi, [illegible] incidimus [illegible] [illegible] participatione [illegible] — [illegible] statuliberum [illegible] participasse [illegible] differentiae ratio ibi a Paulo [illegible] libertas; quia sicut ille cui debetur libertas ex fideicommisso videtur [illegible] ad pretii participationem se venum passus est, conditionem [illegible] est. libertas ibi [illegible] simulatur, [illegible] statuliber nulla ratio est. [illegible] aliquid [illegible], [illegible] passus se venundari, [illegible] conditione [illegible] libertatis simulat: maxime cum simulatio [illegible] actio [illegible] [illegible] quidam 10 § [illegible] de fideic. libert. [illegible] = At [illegible] Pauli rationem [illegible] [illegible]: [illegible] explicatione [illegible] Paulus non [illegible] fallor, [illegible] dixit. eum cui ex fideicommisso libertas debetur venundari se pro pretio passum, proclamare [illegible] cum [illegible] libertas, [illegible] proclamatione videri, quia maluit se venundari, quam libertatem sibi ex fideicommisso debitam postulare. statuliber vero cui non [illegible] impleta conditione libertas [illegible] [illegible] participationem [illegible] ad libertatem proclamare potest. [illegible] debebatur libertas tamen videri [illegible] libertatem [illegible] [illegible] petere potest. [illegible] qui cum maior 20 annis se venundari passus [illegible] [illegible] 16 [illegible] posse videtur in libertatem proclamare [illegible] libertatis [illegible] amittat [illegible] [illegible] permittitur [illegible] [illegible] libertas [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non admittere [illegible] nihil [illegible] statuliberum libertatem [illegible] sese venundari passum [illegible] participare non admitti [illegible] simulando [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] quidam 10 [illegible] fideicommissariis libertatibus.

[illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] manum.

Ex [illegible] [illegible] vero 2 C [illegible] ubi [illegible] cui libertas relicta fuerat [illegible] participatione [illegible] te nullatenus [illegible] ab ipso [illegible], [illegible] emptione [illegible] [illegible] in perpetuum [illegible] [illegible].

[illegible] e contrario quod libertatem recusavit, accessit longe quodquantum [illegible] dicti [illegible] repugnet. sat clare patet. cum nec liberum hominem nec servum, cui libertas fideicommissaria debetur [illegible] [illegible] contra dictum manent. [illegible], quod venundari se patiatur pro [illegible] participet [illegible] [illegible] emptori emata — [illegible] [illegible] explicatione [illegible] nemini servorum [illegible] Romanum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] neq. dignitatis tantae Civitatis [illegible] Romanae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de providentia dei imperii Romani [illegible] temporibus [illegible], ut ait, nomen civium Romanorum aliquando non [illegible] magno [illegible], sed magno emptum [illegible] [illegible] repudiarunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed abominabile [illegible] habebant [illegible] [illegible] [illegible] civitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] eaque civium Romanorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] L § cives Romani [illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 24 § [illegible] [illegible] libertat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ingenio, ut [illegible], quae libertatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] Plauti [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturales ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manumitti volunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Civitati Romanae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cornelius [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 83 § [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fideicommissum libertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cogatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Nec obstat [illegible] [illegible] 2 legis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solvendo [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertatem [illegible] Dominus [illegible] 23 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] singulari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] singulariter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] civitatis Romanae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] tantum. Illud notandum est. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 12 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

iterato hos venundarent, patentibus permissum, nec tamen licebat, ut refert Ulpianus in frag. tit. 10 ubi si pater filium ter mancipaverit a patre liber esto, ergo si filius venundandi filios facultas fuerit permissum, non sed ex gravioribus (ut ait Alciatus lib. 2) fuerit patria potestatis, quia dominium eius semel venditum exisset deperiret venditio, mediante potestate ad emptione manumissus remanet: filius autem manumissus in patriis potestate redigatur, nec libertatem valuit adipiscitur, quo a patre venditus et ab emptore deinde manumissus esset, quia lex augerim ius ex adoptione, iusta ratione temperata est, videt trinam venditionem fictam sed imaginariam filius, qui emancipatur a patris potestate exiret. § Sed tamen vero quo modo, ius patris post et obligati militibus alias vendi a patre non potest l. 1 C. de patrib. qui filios suos distraxerunt, l. ult. C. de paganis et testam. l. 2 C. de liberali causa, sicut nec pignori dare l. ult. ff. quae res pignori l. 9 qui filios l. 6 C. eod. l. obesi alienum 12 C. de oblig. l. si minor 39 § si autem de aedilitio edicto, in vocatione solo excepto si vendatione ex nimia necessitate aut alimentorum gratia ovale Paulus lib. 5 sent. tit. 1 in quo venditio a patre celebrata venditione filius sanguinolentum vocat l. 2 C. de patrib. qui filios distrax. hoc est recens natum, vero plures explicarunt, et patet ex pluribus qui tradunt Gothofredus in d. l. 2 et Lucas in tit. C. de infant. expositis, quod adversus Louisius lib. 1 in Hieronimi Vorumenii lib. 6 in l. vit. adten ratione ibi hinc quoque, qui vere rationis humanae omnia iure lineamenta depingit. sanguine nata, et prae nimia sitiundinis dubio sanu, quae a bono a patre; Paulus quoque exercendo sanguinolenta virgo pro quotidiano etiam incremento progrediens lactis etiam carpit. prima mundano civis qui sanguinea et mansitudo pro ipsa antiquitate designat. sicut sanguinolentum recens natum vocat et notavit Caspar Barthius lib. 43 adversariorum cap. 10, solo vero in recens natum filium vendi permittit, ne alias aut pridem diem vitae fame quod deformius esset, enim luctu aut aperte sponte fecerit, pudentius feris sive enim, ut saepe contingit apparet ex Lactantio lib. 6 divin. inst. cap. 20 Tertulliano in Apologetico et Clemente Alexandrino lib. 2 Stromatum n° 70

Nec

Venditio haec filii ingenuitati praeiudicat teste Paulo d. lib. 5 sententiarum tit. 1 § ex eo in libertatem evocari, libertus ne sit servus sed in servitute detinetur: hoc est in servitio emptoris ac dicto ad tanto. in d. l. 2 C. de patrib. qui filios et ibi Gloss. cum l. ult. C. Theodosiano de his qui sanguinolentos emptos vel nutriendos acceperunt nec emptor eius dominium nanciscitur, sed eius servitutis obtinendi habeat duntaxat facultatem, ex eo quod sive pater qui vendidit sive filius venditus, sive quilibet alius extraneus pretium emptori, ad potest redimere, aut mancipium eque servitutis ferat, ingenuitatem pristinam repetere aut iam dicta in d. l. 2 et l. ult. quod ut tunc adhuc vigente asperitate filios a patre venundabantur extremo tunc servi fieri, sed servitio emptorum adscribi ex Theodosiano haec intelligendo, ut in supradicti in iter. in glossa Calpurnio potest quatenus ait libertati a maioribus tantum ingenuitatem fuisse per patribus

qq, nec vero modo in liberos potestas eis erat, cum liberalis causa [illegible] non habet, poterat itaque
ubi quo etiam hoc casu agere debitore contra emptorem reddito pretium quemadmodum [illegible] po-
terat [illegible] [illegible] [illegible] relatis [illegible] legibus [illegible] tit. 2 et apparet ex lege [illegible] de
[illegible] [illegible] § final. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] vidit in l. 3 et 9. [illegible]
in eo delicto [illegible] [illegible] [illegible] l. 5 § penult. de [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] ad d. tit. 2 [illegible] [illegible] [illegible] utroque casu [illegible] [illegible] dicendum, sed veluti ob
[illegible] [illegible] eius, cui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in-
[illegible] ad tit. 29 [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et libertatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] = agg[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] via quo pretium solvat. ut tamen [illegible] ingenuus maneat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nequeat. l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6 [illegible] [illegible] [illegible] tamen naturali pietate
et ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturali pignoris [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] via quo pretium solvat. l. 2 § [illegible] 3 [illegible] [illegible] l. 2 § 1
l. 12 [illegible] [illegible]. l. 3 § 12 [illegible] l. [illegible] 43 § [illegible] l. [illegible] l. [illegible] tit. 20 § 2 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] l. [illegible] 28 § penult. l. [illegible] 21 [illegible] [illegible] l. [illegible]
[illegible] 6 l. 7 l. 8 l. 12 l. 13 et 15. 16. 17 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libera [illegible]
[illegible] post [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] pignoris [illegible] [illegible] l. 8
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] l. 12
§ ult. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. 2. [illegible]
l. 29 § 1 [illegible], [illegible] [illegible] ratio [illegible] [illegible] [illegible]. quia ut [illegible] [illegible] in libero ho-
mine ab [illegible] [illegible] [illegible] civile pignus seu velut naturale [illegible] ratione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] = qq [illegible]
per [illegible] ad laudem omnipotentis Dei [illegible]

[illegible]

AD ULPIANUM IN LEGE SI TOTAM.
83. D. de adquirenda haereditate
Commentarius.

N. 1. Recitationum in Primaria hac Cathedra quam acclamantibus suffragiis quaesivistis, Auditores nobilissimi, daturi his diebus casti et aeternum debitorem profitebor, initium facio. Libens ab insignita hac Ulpiani sententia quam et Academicae leges hoc anno et hisce mensibus interpretandam Antecessoribus Primariis praescribunt, et sublimia quae in eam incurrunt, de taciti fideicommissi et accrescendi iure quaestiones, explicatu reddunt dignissimam. Verum prius quam nos operosior Ulpiani commentatio vindicet, duo lectorum saluti praemittenda sunt. Primum est Ulpianum lib. 13. ad legem Iuliam et Papiam (ex quo deductus est noster tex. ut Epigraphe ostendit) disputasse inter alia vel praecipue de tacitis fideicommissis, quibus plerumque heres fidem suam testatoribus obligabat restituendi ea in fraudem legum Iuliae vel Papiae illis qui legibus iisdem capere prohibebantur, ut apparet ex L. cit. 16. D. de iure fisci, l. nec supina 6. D. de iuris et facti ignorantia quae ex eodem libro 13. Ulpiani sunt, et referendae ad tacita fideicommissa = Secundum sit Florentinam lectionem, quae apud Ulpianum in praesenti sic incipit, si tota an parte, si ita ut aspecta primo significat, et Accursio Sto. totam intelligit, accipiatur, nempe eo sensu quo apud Haloandrum et in vulgatis libris legitur, si totam haereditatem aut partem, ut proinde vox an usurpetur pro aut, sicut ex lege 1. §. sed neque C. de veteri iure enucleando, notat Antonius Contius in praesenti; Brissonius de Significat. Verb. an. defendi eo in sensu non posse, quia in haerede totam haereditatem restituere rogato, et consequenter in tota ea instituto, non superest quaestioni locus, de accrescendi iure, in portione cohaeredis, quem non habet, ut

agnoscunt Castrensis

agnoscunt Castrensi, et Cionaeu; in praesenti, quamvis nova et du-
riori expositione vulgatae Florentinae lectionis sensum sustinere
conetur Gofredus in praesenti, n.° 3. sed probabilius omnino est vocem ex
exaudiri debere pro ea, antiqua per Archaismum loquendi scribendi
que Latinis ratione, ut ex l. statuliberi, 29. §. Quintus Mutius, in fine D.
de statuliberis; observat Cuiacius, in l. nunquam 31. D. de usucap. et lib.
2. observat. cap. 7. et lib. 3. cap. 38. noster Pichardus ad hunc titulum
cap. 29. n.° 45.

N.° 2. His itaque circa epigraphem, primaque Ulpiani verba
praelibatis, ea, quae sequentia illa <u>tacite rogatus sit restituere</u>
in quibus potissima primariaque disputationis pars continetur,
sciendum est, cum quaeritur de his quae incapacibus in fraudem iuris,
quo incapaces fiunt, relicta sunt, multum interesse utrum palam
aperteque an tacite clamque relicta sint. quippe quae palam incapaci
relicta pro non scriptis habentur, et apud heredem, vel eum
qui praestare incapaci rogatus erat, manent, sine onere, nec fisco
deferuntur, l. 3. in prin. et §. 1. l. in metallum 12. l. ita fidei 40. D.
de iure fisci. l. 1. C. de heredibus instituendis. l. 3. D. de his quae pro
non scriptis habentur. tacite autem relicta eripiuntur illis, qui
tacitam fidem restituendi susceperunt, et fisco vindicantur. l. 3.
l. Imperator. 43. D. de iure fisci. l. ex facto. 48. §. ult. D. de vulg.
l. 1. C. de delatoribus. lib. 10. notant post Bartolum in l. Lucius, 123. §.
testamento, D. de legatis 1. et in l. ult. D. de his quibus ut indignis. Co-
varrubias, de sponsalibus. 2. p.te cap. 3. §. 5. n.° 7. Iulius Clarus recep-
tarum sententiarum lib. 3. §. testamentum q.e 31. n.° 3. Peregrinus de iure
fisci lib. 3. tit. 1. n.° 2. et 5. et tit. 19. n.° 2. Cuiacius in l. in tacitis
103. D. de legatis 1. et in d. l. 3. de iure fisci. differentiae ratio patenda
videtur, ex praesumptione iuris quae attenta malitiis etiam iuris
quaestionibus, palam peccantes, ut bona fide errantes, fraudis
que expertes excusari solent. et consequenter clam delinquentes.

ob contumaciam

dentuam qui dolique praesumptionem [illegible] l. 44 D. de [illegible]
[illegible] exempli vide [illegible] l. [illegible]
D. de aedificantibus. l. nec avertimus. 50. D. de [illegible]
l. pupillus. 5. 6 sive si ipse D. de auctoritate tutorum, l. 8. de contra-
henda emptione. Seneca epist. 95. ibi: Senatus Consultis, plebis-
quescitis scelera exercentur, et publice iubentur vetita privatim
quae clam commissa capite luerent, tanquam quia palam facere lau-
damus. D. Ambrosius in Epist. cap. 12: in comparatione duorum
malorum levius est aperte peccare, quam sanctitatem simulare, et
insinuatur in proposito Lucratio, vid. l. 3. § 1. in fine. D. de iure
fisci.

N°3. Nec differentia haec inter tacite et palam relicta exerit Exponit l. edicto. 13 § 1. de iur. fisci
Ascanius tu. in l. edicto 13. § 1. de iure fisci. Ibi ex Traiani edicto
proponitur, sive palam sive tacite relictum sit incapaci, et ille se
deferat, pertinere ad fiscum dimidiam partem relicti, aliam tamen
dimidiam incapaci pro praemio delationis relinqui, nonque
reiectis solutionibus. Bartoli indignos incapacesque confun-
dentis, vid. l. edicto. 13. § caeque. et omnis [illegible] opinionibus,
quibus et Curatius scribit. vid. l. edicto 13. § 1. haeret. aqua in
eo loco. et praecipue Lafradi gravitas in hac re fluctuantis admodum
dabis quibus ut indignis n° 35. aperta est sententia d. l. 13. § 1.
quamvis et palam relicta incapaci deferri fisco supponit, refe-
rendum esse non ad absolute incapacem, veluti cum qui testamenti
tempore aut postea vivo testatore deportatus, aut poenae servus
factus fuit. d. l. si in metallum 12. D. de iure fisci. l. 1. C. de haeredibus
instituendis. sed ad eos, qui cum a principio non essent omnino et
absolute incapaces, postea tales effecti sunt, quales fuerunt
Caelibes, orbique, qui cum persona conditione et forte cives Roma-
ni non essent incapaces adquirendi ex testamento. l. 1. D. ad legem
Falcidiam, tamen legibus Iulia et Papia incapaces veluti fiunt,
sub conditione

~~[illegible] legibus [illegible]~~
~~[illegible] libere quae surrogaverint, idque manife-~~
~~[illegible]~~, fient caduca, sive in fiscum cadunt, ita
ut Caelebs nihil, orbus autem capiat semissem solum relicti; ut post Ul-
pianum in fragm. tit. 17. memorat Eusebius lib. 4. de vita Constantini
cap. 26. Sozomenus lib. 1 Ecclesiasticae Historiae cap. 9. Nicephorus
lib. 7. eiusdem historiae cap. 46. quemadmodum ex Senatus Consulto
ad legem Papiam facto, si is cui relictum est, post mortem testatoris, et
ante apertas tabulas peregrinus factus sit, et consequenter nunc
incapax, qui testamenti tempore incapax non fuit, relictum palam
sit, et vel Caelebs orbusque intra dies centum cretionis legibus non
paruerint, aut alter ille ante apertas tabulas factus peregrinus
sit, et consequenter iam incapaces, et illos deferentes se ostendant,
probent se capere id non posse, quod ab initio potuerant, et relictum
ad fiscum iam pertinere locus est delationi, ita ut dimidium fisci sit,
et dimidia se deferentis, d. l. 13. §. 1. ~~[illegible]~~ interpretationem hanc
suadent illa verba et probasset iam id ad fiscum pertinere d[illegible] consti-
tis eiusdem legis, quae est ex lib. 7. Pauli ad legem Iuliam et Papiam
denique et quartideca, qui solidum capere poterat, idest non Cae-
libe orbove, in §. ult. eiusdem legis; explicant sic Cuiacius, in d. l.
edicto 13. §. 1. Petrus Faber lib. 2 semest. cap. 13. pag. 193.

N.4. Plane si malit
qui sine distinctione incapacium nova quae et genera [illegible] ratione
Ulpianum exponere, in d. l. edicto. 13. §. 1. tentare poterit sententiam
eius legati palam relicti ~~[illegible]~~ deferendi, accipiendam esse ista
nostros, l. qui testamentum 27. D. de probationibus, l. cum quis 33.
§. Titia D. de legatis 3. nempe eo casu quo etiam palam relicta
incapaci praesumendo, non propter errorem aut bona fide
sed in fraudem legum relicta videntur si testator ei qui nihil aut
non totum capere potest, legaverit pecuniam, quam is illi dabat

falso professo.

fallere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod tanquam legata non [illegible] [illegible] legatarius [illegible] probet, [illegible] [illegible] debita fuisse [illegible] in fraudem legem relicta. d. l. qui testamentum 27. § 3. tit. 14. part. 3. Garcia de nobilitate [illegible] n.° 18. Mantica de coniecturis. lib. 1. tit. 4. n.° 3. Mascardus. de probationibus conclusione. 215. n.° 62. ideoque et fisco locus fit. in circumcamendi [illegible] relicta et delatioris [illegible] praemioque [illegible] d. l. 13. § 1. neque interpretationem huic [illegible] [illegible] verba illa, et probaret tacite ad fiscum pertinere, quibus innuatur non pertinere a principio ad fiscum, id quod relictum [illegible] et exigitur a legatario, si probet legatum fuisse in fraudem legum, ideoque ad fiscum pertinere, cum a contrario in specie d.ae l.ae qui testamentum 27. a principio [illegible] legatum, si fuit in fraudem legum relictum ad fiscum pertinere, et [illegible] [illegible] legatum fuisse in fraudem, sub praetextu debiti, nisi legatarius debitum probet, quo id non probante pertinere ad fiscum [illegible] [illegible] sine alia probatione. quippe [illegible] verba illa d. l. 13. § 1. [illegible] sunt. ut significent, probatione [illegible] [illegible] non et ostendant pertinere ad fiscum, quod [illegible] [illegible] et fuisse relictum in fraudem pertinere [illegible] [illegible], quoniam testamentum in quo [illegible] et in fraudem relictum [illegible] confirmatum et haeredis aditione, sine qua aut [illegible] [illegible] fraude, testamento [illegible] relicta ad fiscum pertinere aut [illegible] [illegible] iure non possent. [illegible] testamentum [illegible] omnia irritum [illegible], ex quo haereditas adita non est, ad solum fiscum et [illegible] fisci prodesse videatur, et iure simili [illegible] scribit in l. [illegible] 20. [illegible] sed cum [illegible] [illegible] D. [illegible] [illegible] contrarium.

N.° 5. Subsistamus tamen paulisper [illegible] [illegible] [illegible], ex sententia Scaevola in d. l. qui testamentum 27. et in d. l. cum quis 38. § [illegible] Scaevolarius de

locus, vulgo

bonorum [illegible] auferentur, [illegible], in l. qui uxori. 13. D. de
auro et argento legato. ubi proponitur legasse uxori maritum bonorum
suorum decimam, ultra quam et usumfructum tertiae partis bonorum, nihil
ex testamento mariti uxor liberis carens capere poterat, per legem
Papiam, teste Ulpiano, in fragm. tit. 15. et 16. subiungitur ibid. l. qui uxori.
13. legasse etiam maritum uxori mancipia et species argenti, quae ex-
presserit. et praeterea ab haeredibus petijsse, ut vestem, ornamenta quae
uxori redderent, quasi propria uxoris fuerint. quae species quaesita
cum quaesitum sit. cum propria uxoris non fuerint, an ex legato debe-
antur, respondetur legandi animo data videri, nisi contrarium ab hae-
rede probetur. perinde supponitur deberi uxori ex causa legati,
etiam si constat propria eiusdem non fuisse. id autem valde durum
est, quia si maritus eas res proprias uxoris esse existimaverit, pro-
fecto non dabat, habuisse animum legandi eas res proprias, quod tamen
non patitur. §. sed sive, legatarij. inst. de legatis. sin autem, sciens uxo-
ris non esse tamquam proprias legavit. fecit in fraudem Papiae legi.
quae uxorem ultra decimam capere vetabat. quin potius indubie,
praesumendum [illegible] est, quia et impedit, ne legatum exigi possit, nisi
legatarius probaverit deberi sibi, aut proprium fuisse. ibid. l.
qui testamento 27. et 28. Petia. sed ex plena divinatione Ponce-
[illegible] lib. 2. [illegible] variarum cap. 230. qui scribit non omnia hae-
[illegible] respondenti quaestioni verba relata fuisse a Pandectarum
concinnatoribus, ibid. l. qui uxori. 13. omnino et alia opinatione
Cuiacij, ibid. l. qui testamentum 27. Guillermi Fornerij lib. 3. select.
cap. 15. qui supponendum putant ex iure antiquo. ibid. l. 13. fuisse
uxorem capacem solidi, vel propter liberos, vel ob alias causas.
de quibus Ulpianus in fragm. d. tit. 15. et 16. placet potius placuit
quae pridem, quod Cuiacius idem docte adnotavit. lib. 10. observat.
cap. 17. idcirco, scilicet, legata etiam ultra decimam, valuisse in
d. l. 13. quoniam rogata eadem uxor erat, quidquid ad eam ex testamento
mariti pervenisset.

mariti fieri viniant, alicuinus communis restituere, ut proponitur in d. §. 1. d. l. 18. quo tamen casu solum capi posset, alia ab eo, qui aliqui forte, diuuntur et caperet, l. si fidei 28. D. de legatis 3. l. cum ei. 42. de legatis 2. l. cogi 16. § hi qui solidum, D. ad S.C. Trebell. et ideo quamvis propria mariti non fuerint, sive ea propria esse, sive non esse maritus existimaret, semper tamen legandi animo dedisse videtur, quia neque aliter viriq obligare poterant, fideicommissum cum nemo astringatur nisi quatenus ex testamento cepit. l. Lucius 7. §. maritus, D. ad Trebel. juncta regula legis ab eo 9. C. de fideicommissis, l. 1. § sciendum, de legatis 3, et verbum reddendi quo maritus usus proponitur, in d. l. qui uxori 18. quamvis proprie restituere, et retro dare significet l. Stichum 39. § si heres, D. de statu liberis, recipit tamen, et pariter dandi et legandi significationem, ut in simili specie dicitur in l. cum quid 21. de legatis 2. juncta l. verbum 94. D. de verb. signific. l. Aurelius 28. § ult. D. de liberatione legata l. Lucius 33. § quinquaginta, de legatis 2. l. heredes mei 100. D. de legatis 3.

N° 6. Iam vero ut progrediamur. propriusque usui nostri de taciti relictis tractatum ex professo aggrediamur, supponendum imprimis est, tacite relictum incapaci in fraudem legum censeri, quoties quis non testamento nec codicillis rogatur, sed domestica et privata cautione, aut chirographo, aut etiam nuda promissione obligat se ad praestandum fideicommissum incapaci, ut definitur in l. in tacitis 103. D. de legatis 1. l. in fraudem 7. D. de his quae ut indignis, l. 3. in primis, et § tacita, D. de iure fisci: idemque est etsi obliget se instrumento publico, confecto tamen alia, aut secreto fide notariis et testibus data, ut post Bartolum in d. l. in fraudem 10. et in d. l. 3. § tacita notat Castrensis, in d. l. in tacitis 103. Mantica de coniecturis ultimarum voluntatum lib. 1. aut 10. tit. 4 n° 6 Peregrinus N° 7

de iure fisci, lib. 3. tit. 19. n.° 5. Gregorius Lopez in l. 13. tit. 1. tit. 7. part. 6. illud sane vel inter veteres Iuris Consultos dubitatum fuisse videtur, an si quis testamento rogatus sit, sed ita ut non appareat quod aut cui praestare rogetur, intelligatur palam relictum, si pro non scripto sit, an potius tacite et in fraudem legum, ut fisco deferatur, veluti si testator hac formula usus fuit, *rogo vos heredes, ut in eo quod a vobis petij fidem praestetis*; in qua specie Ulpianus in d. l. 3. in princ. ff. de iure fisci, ex Iuliani sententia concludit, non censeri fraudem legibus factam, et consequenter palam datum intelligi, nec locum fisco esse; e contrario autem Paulus in l. ita fidei, 40. de iure fisci, et in simili specie Marcellus in l. Lucius, 123. §. in testamento. de legatis. 1. respondent non esse palam relictum fideicommissum, immo in maiorem fraudem legum, quoniam interpretationem receptam, quae docebat, non videri relicta tacite ea de quibus in testamento rogatus est, voluit circumvenire testator, sub praetextu palam in testamento relinquendi; nec proponimus probamusve contrarias invicem conciliationes Accursij in d. l. 3. in verbo *petij* et Alberici ibidem, Bartoli in d. l. ita fidei. 40. quas ad proxim producunt, Peregrinus d. tit. 19. n.° 3. Gomez in l. 9. tauri n.° 26. vers. tertia.

N.° 7. Quare his, et si quae sint alia omnimoda sententijs utrius dilucide ac docte explicatur, observandum est Senatus Consultos in hac quaestione non adversos sed diversos sententiae, priorem autem in eo convenient, quod verbis illis: *rogo vos heredes, ut in eo quod a vobis petij fidem praestatis*, si aliunde ex testamento non constet quid et cui dari testator petierit, agnoscunt pariter, quod et verissimum est, non esse palam fideicommissum relictum, ita ex Iuliano Ulpianus in d. l. 3. vers. Iulianus, ita et aperte Paulus in d. l. ita fidei, 40. vers. non enim, et vers. quemadmodum, deinde et illud Ulpianus rectissime supponit;

nonne et eidem

nempe eaidem verbis illis, quae recensuimus. sic ea sola per se neque aliae probationes, fidei tacite datae restituendi incapaci concurrerent, dici non posse, fraudem legibus factam, quia non appareret, quod etiam incapaci praestari testator petierit, et ideo non exercitaverit haeres poenam taciti fideicommissi, ne fisco locus fit. d. l. 3. in fine principij, vers. ideoque plane. Ulpianus non negat, et fraudem fisco, et legi locum fieri, si ultra supra scripta verba constet petijsse testatorem, tacite ab haerede ut incapaci praestaret. et haeredem extra testamentum domestica cautione aut chirographo, fidem suam obstrinxisse. quorum cum Ulpianus ipse fateatur ex illis verbis, rogo reddas, non evinci pacta reticita, fateatur etiam consequenter non evitari poenam taciti fideicommissi, si aliunde appareret id in fraudem legum intervenisse: cum vero hoc ipsum est, quod ab Ulpiano reticiti omnium, supplent, et ut diversum exprimunt Paulus Marcellusque ind. l. ita fidei eo, et ind. l. Lucius, 123. § in testamento, de legatis 1. nempe non evitari ab haerede poenam taciti fideicommissi; ex eo, quod illis verbis pacta non enarrata fraus legibus facta sincta tua, quae rationem dubitandi huic quaestioni praebuit. ind. l. 3. § 1. decisa fuit. cum tamen supra scripta verba non efficiant ut dici possit, pacta reticita, nec liberant haeredem excusent ve, si aliunde tacite et in fraudem restituendi fidem suscepisse constet. sicut apertius magis Marcellus, et sub hac veluti conditione respondere exprimit, si in fraudem legum taciti fidem Seius accommodaverit d. l. Lucius, 123. § in testamento, proinde Paulus Marcellusque respondent eo casu, quo propter verba illa testamento adscripta constat de tacito fideicommisso, et si Iuris Consulto rogatus ind. l. 3. docent pariter verba relata quamvis satis per se non sint taciti fideicommissi fraudi probandae et poenae incurrendae d. l. 3. tamen neque econtrario

satis esse

satis esse sub obtentu palliaq. relicti evitanda specie taciti fidei=
commissi. si tacita fides accommodata sit, d. § in testamento. d. l.
ita fidei no. Ubi sic fere sentit. reliqua eiusdem loci docte expo=
nens Cuiacius lib. 21 quaestionum Pauli. et addit. darior fieri i=
bidem, et in d. l. 3. et in l. in tacitis, 103. de legatis. 1. cui consentit
in effectu Cumanus in d. § in testamento, n.° 2.

N.° 3. [illegible] Proxima superio=
ri, et adiciendae tacitae relictionis definitioni pertinens in=
spectio est, quam tractat Consultus in d. l. 3. § quando datur fieri=
dum quaerit, quando sive quo tempore in taciti fideicommissi
fraus interposita intelligatur, ut fisco locus sit? idest utrum
consilium fraudis abstractio interposita inspiciendum sit, an
potius exitus effectusque eiusdem fraudis. relicti siquidem taciti
fideicommissi tempore incapax erat, postea tempore mor=
tis, capax est, vel econtra nempe qui fidei tacitae tempore
capax, postea testatore moriente incapax invenitur, res=
pondet autem quaestioni, et ad utrumque casum indistincte Con=
sultus exitum expectandum esse, proinde primo casu [illegible]
scilicet qui fidei tacitae tempore incapax, postea capax in=
venitur. quia non consilium fraudis despicitur, sed effectum
exitumque, quo attento fraus nulla legi fit. et restituendo
ei, qui capax iam est, sentit Consultus fisco locum non esse, et
adquiri fideicommissum ei cui relinquebatur, ut potius iam ca=
paci, ut in l. siquis quae 11. D. de vulg., l. non oportet, 52 de legatis,
2. l. in mortis, 22. D. de mortis causa donationibus, quod tamen iam
ex adverso opponitur regula Catoniana, quae relictum
testamenti tempore inutile convalescere postea non
patitur, l. 1. D. de regula Catoniana. deinde et in secundo
casu, nempe cum quis relicti tempore capax, postea inca=
pax efficitur, dum Consultus scribit in d. § quando, exitum
expectandum esse.

inspectandum esse, quo etenim fraus cum effectu legibus facta intel-
ligitur. Et potest inea facie tunc eo evidendum est, a fortiori itaque locum
esse poenæ taciti fideicommissi, et delationi ad fiscum, quod sane absurdum
aut absurdum est, quia in suscipienda fide tacite restituendi ei, qui
tunc capere erat, cum fides suscipiebatur, fraus nulla heredis in-
tervenisse videtur, l. 1. C. de delatoribus, lib. 10. et ideo fideicom-
missum apud eum manere debet, nec fisco deferri. Et scriptum est
in l. in fraudem, 10. §. 1. D. de his quæ ut indignis. quibus argumentis
et rationibus aliis coactus Faber lib. 12. coniect. cap. 16. totam Iuris
Consulti sententiam, in d. l. 10. §. quando, quam irrationabilem, ab horren-
te adscribit Triboniano, nec felicior Græcus Scholiastes qui lib. 60.
Basilicor. tit. 42. in d. l. in fraudem, 10. §. 1. pugnam eius §. cum d. §. q.do
ostendit neque exponit.

N° 9. Sed et in me breviusque opere et argu-
mentis Fabri et Iuris Consultorum pugnam faciemus satis, neque
immorando referendis refutandis in Accursii et Bartoli con-
ciliationibus, quæ subsequitur Peregrinus de iure fisci d. lib. 3.
tit. 19. n° 12. Observamus in primis quod superiore d. §. q.do difficultatem
et universi huius de taciti fideicommissis tractatus, obser-
vatione dignissimam, esse necessaria quæstione, d. §. q.do et plenumque
simile quæ in d. l. 3. et in d. l. in fraude, 10. aliisque Iuris Con-
sultorum locis laudatis, vel laudandis, propositum de taciti
fideicommissis in fraudem legum relictis, referri proprie et plenum
quæ opportere ad leges Iuliam et Papiam, quæ plerumque apud
Iuris Consultos, legis legumve appellatione intelliguntur. Ex-
emplis probat Menoch. lib. 5. observat. cap. 10. maxime
quoties sermo est de his qui lege aut legibus capere ex testa-
mento non permittuntur. Et observavimus in l. si quis sub conditione
D. de condit. instit. l. Senatus 38. cum seq. D. de mortis causa donat.
l. qui non militabat, 72. §. ult. l. si quis solidum 72 D. de hered. inst.
l. sed si hoc, 62.

l. sed si hoc 62. § 1. D. de condit. et demonst. l. quotiens, ex D. ad leg.
Falcidia, l. si ita 81. de legatis 2. l. si servus 32. hoc tit. l. qui tes-
tamento, 27. de probat. l. cum quis 38. § Titia de legatis 3. praesup-
ponitur tacite fideicommissi, quia cum quod tacite et in fraudem
incapacis relictum est, ablatio, sive ereptio, ei qui fidem restituendi accom-
modavit: unde ereptitium dicitur, et delatio ad fiscum, sive adquisitio
descendit ex lege Papia Poppaea teste Ulpiano in fragm. d. tit. 19. §.
lege, ventis ex libris Iuris Consultorum ad leges Iuliam et Papiam, ad
easque referendis, d. l. in fraudem 10. l. edicto 13. cum tribus seqq. de
iure fisci: nostra l. si tota 23. quo responso cum omni disputatio
Consulti in d. l. 3. in princ. et d. § quae referenda sit ad relicta tacite
illis quibus per legem Iuliam et Papiam capere non licet, veluti
Coelibes, et orbos. non est indifficilis solutio primae difficultatis
supra expositae, nam ipsa confessio facta non videatur, cum fides data
fuit restituendi ei, qui tunc incapax erant, cuique ipsi portio capaci
facto relicta, ab initio inutiliter adquiratur contra regulam Catonianam,
nimirum quia cum leges Iulia et Papia eiusmodi incapaces, scilicet
Coelibes, et orbos, si intra diem cretionis legibus paruerint, capere non
prohibeant, ut constat ex Ulpiano in fragm. tit. 17. etiam si Coelibi
tunc incapaci fides restituendi interposita est, si ipse tantum mortis
tempore capax inveniatur, tamen quia fidem tacitam dedit, prae-
termittere responsionis exitum, sive effectum adquisitionis, et ipse
capacitati, quae ei qui incapax erat tunc, supervenire pote-
rat, ex ipsis legibus magis quia tanta aiunt esse, quam in eorum
fraudem fidem accommodasse, unde et ei, qui nunc capax est, non
obstat, quominus adquirat, regula Catoniana, quia praeterquam
quod ea regula ad tacita fideicommissa non pertinet, ut considerat
Faber lib. 12. coniect. cap. 16. non etiam pertinet ad eos, qui etiam si
testamenti tempore incapaces fuerint, possunt postea capa-
ces fieri, mortis tempore, et intra diem cretionis, pendente in

quorum persona

quorum forma rebitis, ab initio inutile convalescere potest. et inde, ad quam? quales sunt Caelibes, et orbi, ex legibus Iulia et Papia quae respectu antiquarum legum duodecim tabularum, vocantur novae leges, in l. ult. D. de regula Catoniana quae itidem magis proprie interpretantur Revardus, in l. fecit. de iur. rebus inct. [illegible] thomanus lib. 2. observat. cap. 51. quamvis [illegible] aliorum Cenatius, in l. unica § cum igitur C. de caducis tollendis, et lib. 4. observat. cap. 4. Donellus lib. 7. comment. cap. 17. ubi Illigensis lit. H. Rodulphus Fornerius lib. 3. rerum quotidianarum cap. 24. noster Paxenarius in otio quadrimestri c. 5. de regula Catoniana n. 16. quomodo autem explicandi sunt leges Iulia et Papia, sunt tamen in d. l. non oportet 52. de legatis 2. l. si in qui 11. ubi Cenatius de reg. l. in mortis 22. de donat. mort. causa donat. inter his traditis a Cenatio in ll. si in qui 11. 29. de rebus dubiis. et tit. 1. ad Africanum in l. si id quod 2. D. siquid in fraudem Patroni. Balduino ad leges de iure civili, pag. mihi 99.

N.° 10. Quo superiore et secunda difficultati d. § quod breviter respondeamus, subiungimus, quo ad illud attinet Cenatio, in d. § q.do et in d. l. in tacitis 103. in fine de legatis 1. et ante eum Alberic. in d. l. 3. § q.do et pro caeteris Gofredus in d. l. in fraudem 10. § 1. n.° 4. qui prolixe resolvit, sed plane probat: quaestionem, d.o § q.do intelligi semper debere, eo casu quo consilium fraudis intervenerit, sive fraudandi animus. et ideo quaestio sic concipitur: quando autem fraus intercepta videatur. id est quando hoc fraus, aut consilium vere intervenit, habeatur pro intercepta quoad effectum et ei qui in fraudem legis fidem accommodavit, fiscus auferat. de quo tamen quaeri non posset, si nullum consilium fraudis intervenisset, quia alioquin si omnino incapaci haeres dare rogatus sit, si tamen fraus haeredi non intervenerit, fiscus ei non eripit.

d. l. 3. in fine et § 1. divi e fisci, fiscaliq. quarto d. § quando. in ea est, ac supposito semper fraudis consilio, id solum expectandum sit, et sufficiat, ut heredi fiscus auferat, etiam si affectu dolo fraus legi non fiat, an potius expectandus exitus effectusque fraudis, cum eiusdem consilio concurrens, ita ut si exitu spectato lex non fraudetur, nec fisco locus sit, quamvis fraudis consilium intervenerit, respondet autem Consultus exitum esse expectandum id est, requiri exitum effectum, quo fraudis legibus facta simul cum consilio fraudis, ut fisco locus fiat, sicut in libertatibus dicitur, in fraudem creditorum datis, dicimus, atque alibi plenius sciviere quotiens supposito consilio fraudis quaeritur, an id solum an potius et eventus fraudis exitusque requiratur. l. 1. et l. ult. C. qui manumittere non possunt. § in fraudem 3. inst. quibus ex causis manum. l. ait Praetor 10. § 1. l. si quis 15. D. quae in fraudem creditorum l. fraudis in D. de reg. iuris, in eoque in priori specie in d. § quando quia quotiens fides data est restituendi ei qui mortis tempore capere potest, lex non fraudatur effectu attento, sive quia non concurrit effectus fraudis cum eius consilio, censet Consultus non videri fraudem interpositam, nec fisco locum esse, quamvis revera fraudis consilium fuerit, et a contrario in posteriori specie, ut fides data restituendi ei qui tunc capere poterat, postea tamen capere prohibeatur, sentit idem Consultus, quia ex effectu exitu fraus legi fit, si ei qui tunc incapax est restituatur, auferre fiscum posse, nempe si cum hoc exitu concurrat consilium fraudis. quod in priori specie et quaestione tota supponitur. ut evenit quotiens fides tacita restituendi tunc capaci accommodata est, in futurum casum, sive exitum interveniendi incapacitatis ut etiam sport [illegible], et in fraudem legum restituendum, d. l. in fraudem 10. § 1. in fine in dicta quam exponendam et supplendam est, quod per speciem minus proponitur. in d. l. 3. § quando.

Fideicommissi

N.º 11. Fideicommissi taciti de acceptione, de quo hactenus. sequitur poena iure imposita ei qui in fraudem iuris fidem tacitam accommodavit. ea autem poena est. ut id de quo quis tacitum fideicommissum suscepit, et in fraudem legum restituere accepit. ei ipsi qui suscepit. acceperitque ut indigno legum fraudatori eripiatur, fiscoque vindicatur. unde ereptitium, sive ereptorium dicitur. quia occasione adquisitum quaeram, ei qui tacite rogatus est, quasi de manu eripitur. Lex. D. ne quis eum qui in ius vocabitur, iuncta l. paenult. vers. quadrans. de iure fisci. Plinius lib. 2. epist. 16. et distinguitur caduco, quale est proprie quod nondum adquisitum ei cui relictum est, sive antequam ad eum eius pervenerit. promittitur, et in fiscum cadit. ut Ulpianus significat in fragm. tit. 17. eaque ipsa veteribus ignotata. nobis quae notissima dictinctio est indignorum, in quibus ereptitia et caduca eiusdem eodem observantur, iuxta quae exponit Ulpianus tit. 19. § lege Curatorum in notis ibi. quod ereptitium, sit ingenue ... fatentur non poenas Antonius Contius lib. 1. disput. cap. 17. vers. octavus. aut vel ... subrogit idem Contius lib. 6. observat. cap. 13. et in l. paenult. de iure fisci, quamvis aliter pro ereptitii voce apud Ulpianum, receptitium substituendum censet Hotomanus, lib. 4. observat. cap. 9. inducta autem haec poena ut Ulpianus indicat in d. § lege, ut meminimus supra n.º 9. legibus Iulia et Papia maxime earum fraudem fideicommissum tacite restituerentur illis qui ipsa relicta capere eisdem legibus prohibebantur, notat noster Amaya in l. 1. C. de delatoribus lib. 10. n.º 3. eoque pertinet in l. unica C. de his qui se deferunt, eodem lib. 10. mentio taciti fideicommissi in rebus commercio, ... quia per leges Iuliam et Papiam ut supra diximus, n.º 5. ultra decimam in solidum ... non poterat haec, ... ut ad eos per hoc tacitum fideicommissum pervenirent. ut his ipsis verbis apertissimis illustrat

ssimi: illustrat

scinii; illustrandus d. tractatu scribit Quintilianus lib. 9. institutionum oratoriarum cap. 2.

N.° 12. Unde etiam illustrandus est Papinianus in l. ult. D. de his quae ut indignis, dum sic respondet, si genero socerum heredem relinquerit, taciti fidei commissi suspitione, sola ratio paternae affectionis non admittit; nimirum cum gener idest maritus patrem uxoris suae heredem instituisset, videbatur praesumptio colligi taciti fideicommissi a marito uxori relicti hereditatis scilicet per interpositam patris personam restituendae, cessatione paternae affectionis: soceris scilicet erga filiam arg. text. in l. penult. § sed nonquid. D. de bonis libertorum, l. nam sicut 67. in fine et 61. D. de ritu nupt. cum ita frequenti usu adversus quae fideicommissi taciti ut per id ad uxorem bona pervenirent, quae legibus non poterat, ut ex Quintiliano docuimus; ea quae praesumptio privatione debitandi fuit in d. l. ult. quae tamen signanter varietur Papinianus concludit, praesumptionem paternae affectionis quamvis praesumptionibus aliis contrariam in simili hypothesi privatorum causis attendi debeat, d. l. penult. § sed nonquid de bonis libertorum, solam tamen non sufficere provando tacito fideicommisso, praesertim quia ineo tum in odium caducariorum legum Juliae et Papiae ut in l. unica in principio C. de caducis tollendis, tum quia contra fiscum in dubio favorabiliter pronunciatur, l. non puto 10. de iure fisci, l. 2. C. Theodos. de administ. fisci; manifestissimas probationes requirentur ut fideicommissum tacitum detegatur, sicutique deffenditur d. l. 3. § tacita, cum deinde § 1. eiusdem legis de iure fisci, ex qua ita Papinianum explicat post Cuiacium in l. in tacitis 103. de legatis 1. Amaya in d. l. 1. C. de delatoribus lib. 10. n.° 32. at ante eos praevenerit compositor librorum Basilicon lib. 60. tit. 42. ex libris, Accursius ibidem solut. 2. cuius eius sententia Cuiacius lib. 11. responsorum Papiniani in d. l. ult. et in d. l. 3. § tacita, Iosephus Garcia de tacito fideicommisso n.° 25. Farinacius, 1. p.te

fragmentorum

fragmentorum criminalium Vbi supra n.° 32. rectissime docent
fideicommissi taciti probatione, non indicijs, praesumptionibus,
aut coniecturis, nisi vrgentes, adeo certae que sint, et manifestis
probationibus iure aequiualeant, iuxta legem Vlt. C. de probat.
quamuis contrarium censuerint plures, quos refert et refellit
Anaya. Vbi proxime et aperte noster ad propositum producit.
N.° 13. Plané
quamuis vt diximus, legibus Iulia et Papia inducta fuerit
poena confiscationis in tacitis fideicommissis, quae et antea eadem lege
eo tempore quo nondum fideicommissa iuris vinculo continebantur
incapacibus relinqui solebant. prin. inst. Vbi adnotat Pichardus,
n.° 35. de fideicom. heredit. fuerunt tamen iure et post easdem leges
et circa alios incapaces, illis legibus non comprehensos, vt
in eleganti constitutione Imperatoris 22. vers. omnes siquid. C. Theodos.
de Episcopis et Clericis, quam illustrabit ea l. Ecclesiasticis 20. et
l. lege 22. eodem tit. et C. Nobella Martiani. 6. de testamentis
Clericorum l. 1. C. de sacrosanctis Ecclesijs. Diuo Hieronimo lib. N.° 14
2. epist. 12. ad Nepotianum Ambrosio epist. 2. contra Simmachum
iuxta tradita a Cuiatio in l. 110 fidei. 10. de iure fisci et lib. 11.
quaest. Pap. in l. heres qui de his quae vt indignis. et lib. 7. obs.
seruent. cap. 30. Guillermi Fornerij lib. 1. select. cap. 28. est et
hodie frequens abusus fideicommissi taciti confiscatione Clericorum
qui incapaces sunt succedendi patri vel matri ex testamento
et ab intestato iure nouissimo, nostroque cap. per venerabilem
13. qui filij sint legitimi. l. 6. et 7. tit. 8. lib. 5. compilationis. ideo
que si eis alijs ve eiusdem generis incapacibus restituendi fidei
tacita suscepta sit, confiscatur. ei qui suscepit vt indigno, et
fisco defertur. l. 13. vers. la sexta razon. tit. 21. part. 6. vbi
Gregorius Lopez. Gl. 22. in l. 9. tauri n.° 21. deinde et sciendum
est poenam hanc confiscationis contra heredem qui tacitam fidem accommodauit.

exacerbatam fuisse

inaçcom vatam fuisse S. C.to Plautiano quo cautum est. ut haeres, in ea hereditatis, aut legati parte in qua tacitam fidem in fraudem legum adhibuit, non utatur deductione quartae falcidiae aut pegasia-nae, qua alioqui uteretur suo iure. l. haeres. 11. l. si quali bet. 23. de his quae ut indignis. l. beneficio. 59. § 1. ad legem falcidiam Vlpianus in fragm. tit. 25. § penult. additum que fuit. S. C.to ex Antonini res-cripto. ut quarta illa cuius retentio haeredi negatur, fisco vin-dicaretur. d. l. beneficio. 59. § 1. Vlpianus d. § penult. de iure fisci. l. 3. C. ad legem falcidiam. sicut autem extra formam Senatus Consulti ex Antonini Pij constitutionis, filius qui in potestate patris fuit, item servus, si patris, domini ve iussu fidem tacitam restituendi non capienti suscepserint. quia cum parendi necessitatem habuerint, excusato-res erit, ut indignis quarta eripitur. l. in fraudem. 10. § ult. D. de his quae ut indignis. l. si tacitam. 13. ad legem falcidiam iuncta re-gula legis. ad ea. 157. de reg. iuris. notat post multos Amaya in d. l. 1. C. de delatoribus. lib. 10. n.º 56.

N.º 14. Illud ante quam propius ad quaestionem nostram accedamus. explicatu dignissimum est. quod proponitur in l. si post tullum tit. 67. § ult. D. ad S. C. Trebel. si haeres palam rogatus haereditatem restituere, ei qui solidum capere non potest. suspectam dixerit haereditatem, donationis causa. scilicet ut a Praetore compulsus adiret. atque ita velut donando incapaci totam haereditatem restitueret. ut in l. 4. ad Trebel. § ergo. 6. inst. de fideicom. haeredit. auferendum esse a fisco. id totum quod fideicommissarius capere non potest. id autem valde dubium est. quippe non fuisse in ea specie tacitum fidei-commissum, sed palam testamento, aut codicillis relictum, vel ex eo constat. quia si tacitum fuisset, cum id iure non consisteret, non esset locus coactioni haeredis. et restitutioni ex S. C.to Pegasiano. l. ille a quo. 53. § quod ergo 3. l. itatem. 27. § quoties. 6. ad S. C. Trebel.

tum aliqui

tacitam, quia in hac videtur concurrere animus fideicommissi non
autem legis fraudandae suspicatur, ind. l. si forte Lenta 63. §. ult.
ex quibus deficiente, at quid, concurrens, de concurrentibus. Quibus locum
non datum, ex hac re ex parte, aut ex parte, in l. iter fidei 10. §. ult.
de dono. superius hic etiam, eo casu quo patronus tacitam fidem suam re-
cepit, et ex portione sibi debita aliquid incapaci praestet, sup-
tum est cessare fraudem et consequenter poenam fraudis. sive a-
respectu, quia de suo largitur, et est quia cum fideicommissum
legitimae portioni insuevit, patronus praestare compellatur.
l. cum patronus 28. de legatis 2. l. si patronus 45. de bonis libert.
si spontè illa in fidem suam receperit. et ex portione sua praestet.
non tam ex voluntate, aut bonis defuncti restituere, quam ex de
suo patrimonio largiri, ac donare intelligitur. quod neque ei
vetitum, neque incapaci ex testamento defuncti, status prohibitum,
ut a patroni inter vivos donatione adquirat. q. et multo magis
cum haeres donandi animo sub suspecta haereditate, dicit, et incapaci
restituit nihil auferre fiscus debet. quia tunc et fraus cessat, cum
haeres tacitè rogatus non sit, et filius suis est. et de suo donare
intelligitur. et eiusdem donatione incapax aliquid adquirit, cum
eo tempore a nihilo donandi incaeptus. quae haereditate ei delata
spontè adeundo retinere pro parte haeres fuerit, et contrario
in patrono, si fidei tacitae suspicio, et eo tempore quo suscepit
manu missionis accipit. vivo adhuc liberto, cuius ex bonis, tunc nihil ei
debetur, aut delatum est. l. si patronus 45. §. ult. de bonis libertorum,
iuxta regulam legis, qui superstitis 94. hoc tit.

N.º 19. [illegible] Sed et res novel-
gaudet, omnino improbavit improbabili sententia Garziae de
tacito fideicommisso, n.º 11. et 12. quam reprehendit merito
Amaya ind. l. 1. C. de delatoribus, lib. 10. n.º 26. rejecta et a la-
interpretatione Baldi in l. cum quam n.º 21. C. de fideicommissis.
et a Alciato

et aliorum quos post Lomel. sequitur Amaya ibi supra n.° 20. affirmantium, ideo in d. l. si forte in lite 67. §. ult. asserui valde indigno a fisco auferri fideicommissum tacitum, qui relictum indigno ex donandi consilio, et restitutione ex parte heredis facta inducitur praesumptio taciti fidei et fraudis contra leges initi, quae tamen interpretationem repudiant postrema verba d. §. ult. ubi id statuitur et sine consilio donandi, et consequenter cessante hac coniectura fraudis, praeterquam quod ea ex donandi consilio excluditur potius quam colligitur d. l. ita fidei 40. §. ult. et si utique quae colligeretur, non sufficeret probationi taciti fideicommissi ex regula d. l. 3. §. tacita de iure fisci, [illegible] traditis supra n.° 12. in fine affirmandum itaque est in specie d. l. 67. §. ult. etiam si palam datum fideicommissum et neque taciti praesumptio neque fraudandi consilium fuerit, auferri tamen fiscum fideicommissario id quod capere non potest, quia cum quaestio sit de eo quod solidum capere non potest, ponenda species est in orbo, qui ex lege Iulia et Papia non nisi dimidium relicti capere poterat, quomodo mentio non capientis solidum explicanda est, in l. si is 6. D. de vulg. l. cum ei 42. l. si Titio 55. §. 1. de legatis 2. l. cogi 16. §. [illegible] D. ad S.C. Trebell. l. edicto 13. §. ult. de iure fisci, l. ei qui 20. D. de mortis causa donat. cum laudatis supra n.° 3. et 9. plane in orbo, cum non sit prorsus et absolute incapax, sed veluti sub conditione nisi intra centum dies orbitati legi paruerit. ut diximus d. n.° 3. quamvis ei palam fideicommissum hereditatis relictum sit, non habetur a principio pro non scripto et inutili, quia potest ex post facto firmari, eique cum effectu adquiri, si scilicet legi paruerit, aut si non paruerit, fit caducum, quod a principio pro non scripto distinguitur l. unica §. et cum triplici C. de caducis tollendis, ideirco quae cum

haeres suspectus

[illegible] suspectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sive quod idem est [illegible] tempus. De [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut et fieri [illegible] [illegible] l. 2. § ult. D. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quoten=
[illegible] [illegible] legibus [illegible] [illegible] [illegible] fideicommissi ca=
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solent etiam eo tempore
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fideicommissi non
[illegible] aperte [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] 13 [illegible] et § 1. [illegible]
[illegible] § [illegible] D. ad SC. Trebell. et [illegible] si fuerit aditione et [illegible]=
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fideicommissi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ind. l. 67.
§ ult. auferetur ei id quod [illegible] [illegible] [illegible] quia quemvis non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quemadmodum [illegible] dicitur in Rubrica de his quae ut in=
dignis auferuntur [illegible] traditis supra n.° 11. sed et caducum et
quod adquiri sive [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] id quod [illegible]
[illegible] [illegible] fuit [illegible] auferendi verbum [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] vindicatur. ut in l. Plautius 43. § item [illegible]=
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] § [illegible] et lit. 13 l. [illegible] 9. D. de vulg. l. si [illegible]
[illegible] § 1. in fine D. de legatis [illegible] l. si [illegible] § ult. l. si is qui [illegible]
29. D. de liberatione legata.

N.° 16. Neque interpretatione hac re=
[illegible] obstat Paulus ind. l. [illegible] fidei 40. § ult. quippe [illegible]=
[illegible] [illegible] ind. l. 67. § ult. etiam si in herede quo tempore suspectum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] consilium donandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] restitutionis tempore quo donatio effectum habiturus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
retinere nihil

retinere nihil potest. l. neq. quod ic. §. qui incapaci bon. l. in patroni 57. §. quod eorum 2. D. ad Trebel. idemque et ob inanitiis ex testamento defuncti aliquid capere non poterat, restitui coercetur, atque quod capere non poterat, occupetur. Diversum est in l. ita fidei 102. §. ult. quia patronus fideicommissi tacite certa parte reddita, lex portione sibi debita nunquam cogi potuit praestare d. l. cum patronus 22. de legatis 2. alias, si ipse palam fideicommissario spoponderit. l. si patronus 20. D. de donat. et quid est amplius, sponte sua que magis, quoniam portulante fideicommissario, cui partem sibi debitam restituere rogatus fuit, coactus fuerit adire, licet adhuc patronus, qui coactus adijt, partem sibi debitam retinere, nec restituere. l. ita tamen 22. §. si patronus 13. D. ad Trebel. l. penult. §. si patronus de bonis libertorum et repetere si per errorem restituit. l. patronus 60. D. ad S. C. Trebel. quae propter eum patronus ex portione sua praestat, praestet id quod per errorem datum repetierat: neque et restitueret cogi potuit, si sciens, et sponte praestat, eo tempore affectaque donationis inspecta, non innominato donatione intelligitur, ex regula legis, cuius per errorem 52. l. donari 82 de reg. iuris, cessat quae omnino prae salta affectu, quia quamvis eius veluti consilium fuerit, cum tacite patronus in fidem suam recepit, et praestaret incapaci et fingamus hunc ipsum fuisse Caelibem, orbumve qui ex testamento capere non poterat, non tamen ex testamento defuncti, neque ex fideicommisso, cuius incapax est, et quo patronus non tenebatur, sed capit ex donatione cuius incapax non est, nempe patroni de sua largitione eo tempore, quo id ipsum, quod largitur, retinere etiam potest. d. l. ita fidei 102. §. [illegible] l. 3. §. quaerendum D. de iure fisci.

N.° 17. His ita de fideicommissi tacite defensione et poena praemissis, succedit [illegible] quaestio

quartio, et dacioro, nortra legis. sileta 33. in ea haere pro[illegible] ex[illegible] tota quae ea parte tacite rogatus incapaci restituerem quartio in eo est. si alterius cohaeredis in [illegible] haereditatis parte instituti portio deficiat. an huic qui tacite rogatus est accresiat. an potius fisco. adque portio illius. qui tacitam fidem adhibuit. velut indigno erepta perventura est. dubitandi seu potius decidendi. et pro haerede et contra fiscum rationes. quas [illegible] suo veluti fasce complectimur. ut causa status clarior appareat. sunt quae sequuntur. Prima quia haeres fiduciarius in fraudem legum qui semel adijt. etiam postquam ei ut indigno fiscus haereditatem aufert. permanet haeres. iure civili l. ex facto. 43. § Iulius. D. de vulg. l. siquis. 33. D. de religiosis. ideoque et libertates. et legata ab eo testamento relicta salva sunt. l. Imperator. 12 § ult. D. de fidei: com. libert. l. dicitur. 14. D. de iure fisci. et quod est amplius, si ipsi incapaci promiserit. tenetur ipso iure quaerere. l. siquis sub conditione. 7. D. de condit. instit. pro inde et capax est tanquam haeres iuris accrescendi. quod inter cohaeredes inductum iure civili. l. unica. § his ita 10. vers. in his itaque C. de caducis tollendis. Secunda quia idem haeres quoad affectum et emolumentum attinet institutionis in qua tacitam fidem suscepit. habetur pro haerede et ideo ad successionem pupilli ex substitutione ita facta quisquis mihi haeres erit, admittitur. pro qua parte institutus fuit haeres. et adeundo extitit. etiam si partem illius partis ei fiscus abstulerit. d. l. ex facto 43. § Iulius. quoniam ut ibi scriptum est, satis punitus est in eo. in quo fecit contra legem, hoc est in ea parte haereditatis in qua fraudem adhibuit, quoque eidem sola ei eripitur. ergo neque puniendus est in parte accrescente ita ut ei denegetur. arg. ex l. haeres. 11. in princ. D. de his quae ut indignis. Tertia quia et praelegatum quod parti pro haerede

parti iure legati

parti, iure legati capit, et possidet, relinquitur tamen ei integrum et consequenter etiam pro ea parte qua ut haeres caepit, et in qua fraudem adhibuit. l. cum qui 18. §. ult. D. de his quae ut indignis. Quarta quia et quoad onera susceptio taciti fideicommissi, qui semel adiit eo usque haeres permanet, ut neque servitutes, quas in defuncti bonis, neque actiones, quas contra defunctum habebat, et aditione confusae sunt, ei restituantur, etiam post ereptam a fisco haereditatem d. l. cum qui. §. in bonis, iuncta l. indigno 8. l. haeredem 17. D. de his quae ut indignis. l. eius 29. §. 1. et seq. D. de iure fisci. l. cum qui 21. §. ult. D. de traff.° tit.° Quinta denique ratio accedit, quia quamvis alii haeredes, quibus ut indignis fiscus haereditatem eripit, etiam fructuum ante litem motam distractorum usuras praestare teneantur post litem motam l. 1. C. de his quae ut indignis, iuncta l. item 20. §. haec ad-versum. vers. caeterum, D. de haereditatis petitione. haeres tamen qui tacitam fidem dedit, est immunis a dependendis fructuum usuris, citra distinctionem temporis. d. l. cum qui 18. in fine principii. quae singula coniuncta suadent, non esse denegandum accrescendi ius, ei qui etiam post ereptam a fisco haereditatem manet haeres, non tamen titulo, sed etiam quoad effectus, emolumenta, onera, et alia veluti accessoria partis ereptae.

N.° 16. Sed in contrarium in quaestione proposita pro fisco contra haeredem non leviora quamvis pauciora iuris argumenta sunt. Primum est haeredi fraudatori qui tacitam fidem dedit, non solum eam partem in qua fraudem adhibuit, adimi, et retentionem Falcidiae circa partem d. l. haeres 11. l. si quilibet 23. D. de his quae ut indignis. l. beneficio 59. §. 1. D. ad legem Falcidiam. l. 3. C. eodem tit. l. penult. de iure fisci. sed generaliter tamquam praedoni emolumentum omne ex tacito fideicommisso ut scriptum est in l. cum quidam 11. §. in tacito. D. de usuris. l. praedonis. 46. D. de haered. petit.e Secundum et quod proprie ad rem pertinet,

est ex Ulpiano.

est ex Ulpiano in fragm. tit. 25. §. penult. in fine vni cum per legem Juliam et Papiam, liberi parentes ve testatoris, alij que genere proximi, intra tertium gradum, si haeredes instituti essent, et in persona cohaeredis, aut legatarij, caelibis, orbi ve portio haereditatis, aut legatum deficeret: vt tanquam caducum, vel in causam caduci fisco deferendum esset: vindicarent hi potius, seu retinerent, ex iure antiquo. scilicet accrescendi, in portione cohaeredis, aut ex iure eorum quae pro non scriptis sunt: quo iure ante legem Papiam quia deficiebant vel accrescebant cohaeredi: vel manebant pro non scriptis apud eos a quibus relicta erant. vt docet Ulpianus in fragm. tit. 17. §. 1. et tit. 18. iuncta l. vnica §. et cum lex. C. de caducis tollendis. l. si in testamento 5. D. de vulg. Nicephoro lib. 1. Historiae Ecclesiasticae. cap. 9. tamen ei qui fidem tacitam in fraudem legum accommodaverit, denegatum ius vindicandi caducum tanquam accrescens vel pro non scripto ex eo testamento, etiam si ex liberis defuncti sit. teste Ulpiano in fragm. d. tit. 25. §. penult. iuncta expositione et emendatione Cuiacij ibidem in notis: et in l. in tacitis 103. D. de legatis 1. et lib. 15. quaestionum Papiniani in d. l. haeres 11. D. de his quae vt indignis. proinde et denegatur ius adcrescendi, quod in hac re vocatur ius antiquum. l. pater 29 §. vlt. D. de legatis 2. ubi sic explicant Academici Antecessores post Sarmientum ibidem, Eduardus Caldeira lib. 4. variorum cap. 3. n° 14. Curatius in l. si duobus 16. D. de legatis 1. Faber lib. 4. coniect. cap. 13. et lib. 12. cap. 15. quae et in nostra lege si tota 73. ei qui tacitam fidem adhibuit. denegandum esse ius adcrescendi portionis vacantis.

N° 19. Tertium principium quo eiusdem sententiae argumentum quo et in principio ipse Ulpianus ait, probat quod haeredi fraudatori parte deficiente non adcrescere. extat in verbis. Illi quaerere non videtur habere; respicit autem certum iuris principium quod docemus. adcrescendi ius. ita receptum esse. vt portio haereditatis deficiens,

deficiens portione adita sive adquisita, et incrementum latens, et alluvio quaedam tacito et necessario iure sequatur. et consequenter magis portioni hereditariae quam personae heredis adcrescat. l. si quis heres 35. l. qui ex duobus 53. §. 1. l. servus communis 67. hoc tit. l. 2. §. sed eo. D. de bon. poss. sec. tab. iuncta l. si filia 33. §. 1. de usufructu. et ideo etiam si heredis, qui semel adiit, persona defecerit, moriente eo antequam coheredis portio vacaret, pertinet tamen ad heredem eius qui adiit. quia non tam instituti personae, quae defecit, quam portioni eius, quae bonorum missa est, coniungitur, adcrescitque, d. l. qui ex duobus 53. l. qui patri 59. in fine hoc tit. l. haec scriptura 26. §. 1. D. de condit. et demonst. l. si ex pluribus 9. D. de suis et legitimis. §. ult. inst. de S.C. Orphitiano. l. liber homo 59. §. si ita scriptum cum seq. D. de heredibus instituendis, l. unica §. 10. vers. in his itaque C. de caducis tollendis. ubi Cuiacius. et lib. 12. observat. cap. 11. noster Valentia lib. 3. illustrium tract. 1. cap. 4. n.° 10. et 17. et cap. 6. n.° 2. Hilligerus ad Donellum lib. 7. comment. cap. 12. lit. I. inde itaque proprie colligitur. quod cum heredi tacite rogato portionem suam incapaci restituere, fiscus eam portionem evincat, et quamvis iure ipso personam heredis retineat. non habeat tamen rem seu portionem hereditatis, non potest ei deficientis portio accrescere, quam potius sequi debet portionem quae ad fiscum transiit, eique adquiri, ut explicat Cuiacius lib. 12. observat. cap. 13. Duarenus lib. 2. de iure accrescendi cap. 6. et nostris Pichardus ad huius tituli cap. 29. n.° 46. Amaya in l. 1. C. de delatoribus. lib. 10. n.° 30. ubi vide.

N.° 20. Verum in hac Ulpiani sententia et ratione obstat acriter Papinianus apud Ulpianum in l. Papinianus 43. D. ad S.C. Trebel. ubi cum heres ex semisse institutus, et rogatus restituere hereditatem suspectam dixerit, ac compulsus adierit, et restituerit, suppponit Papinianus, accrevisse heredi compulsoro

post restitutionem

post restitutionem partis cohaeredis, dubitat quo in fideicommissario. et portione, quae accrevit, consequatur, opus sit alia actione id est alia fideicommissi persequutione, quae latioris actionis appellatione continetur. et in l. pecuniae 178. § actionis. et ff. tit. de verb. signific. quomodo ea verba ind. l. 43. exponit Illigerus, ad Donellum lib. 7. comment. cap. 26. lit. H. quamvis pro verbis alia actione, reponerat alia aditione. Cuiacius, lib. 12. observat. cap. 12. et ab hac ratione Faber. de erroribus, decade 50. errore 2. a quibus non dissentit Richardus. ad hunc titulum, cap. 29. n.° 54. et respondet nota Papinianus, si aliam fideicommissi necessariam fore, et consequenter neque actionem aliam, sive persequtionem fideicommissi; neque aditionem, sive exactionem requiri. et de illo solo quaerendum sit. an opus sit fideicommissario. nova restitutione partis, quae postea accrevit.? qua tamen restitutione quasi Papinianus dubitat. nec decidat, affirmet opus non esse. Cuiacius. d. lib. 12. observat. cap. 12. Donellus lib. 7. comment. cap. 26. et ex contraria utriusque Faber. d. errore 2. n.° 14. contendit opus esse. quasi ita Papinianus, dum quaerit. dubitans qui decidat, et sapientis interrogando docent. et Loquitur in dialogo de arte rethorica. pag. mihi 875. suo et Socratico. sive academico modeste respondendi more, quem non secus ille Iure consulti sequuntur. et in l. ult. D. quibus ad libert. proclam. non lic. ex Quintiliano lib. 9. institutionum oratoriarum, cap. 2. Aliud utique ex vivo vera contextu d. l. 43. cum enim deficientis portionem, accrescere ipso iure haeredi etiam post restitutionem portionis suae. non autem fideicommissario, in nomine eaque tribuenda iure tuo nisi quo casu haeres compulsus adijt. ideoque is tamen nihil potest ex ea haereditate et in d. l. 43. a. liquet. si sponte adijt haereditatem, post restitutionem portionis suae sic accreverit portio deficiens. et neque fideicommissario restituere compellatur. et post Cuiacium, Fabrum, quos ubi supra docent. Fachineus lib. 10. controversiarum, cap. 69. Richardus, ubi proxime, et ins.

N°2

proximé et in §. restituta in l. de fideicom. heredit. n.º 12. Valentia lib. 1 illustriu, tract. 1. cap. 2 n.º 21. quamvis contrariu, nam ius accrescendi, transire semper ad fideicommissariu, et quem non heredi post restitutione, accrescere, ex regula et ratione nostrae legis si tota, 33. docuerint post Bartolu, et antiquu, Torrone, in l. re coniuncti. 89. D. de legatis 3. Duarenu, lib. 2. de iure adcrescendi cap. 6. Donellu, lib. 7. comment. cap. 26. et Alciatu, ibi tit. A. Gutierrez in l. unica C. quando non petentiu, partes. Spino de test. glo. 20. n.º 66. novissime noster Lamentegui tomo. 1. decis. Granat. cap. 40. n.º 26. ergo et ei cui ex causa taciti fideicommissi fiscus hereditate, aufert, quamvis re, aut portione, non habeat, debet deficiens portio, accrescere contra nostra, lege, si tota, 33. accedit difficultati augendae quod placuit plus iuris in sucessione et bonis defuncti habere eu, qui tacite rogatus est, quamvis qui compulsus adijt. et ideo ius adcrescendi, quod huic conceditur. in d. l. 43. non esse negandu, illi in nostra lege 33. qui ipse ex tacito, fide, suscepit, admittitur. Et cu, effectu retineat, ad substitutione, pupillare, ex illa formula quisquis mihi heres erit, d. l. ex facto. 43. §. Julian. D. de vulg. et praelegatu, integru, retinet, d. l. eu, qui 13. §. ult. D. de his quae ut indignis. cu, tame, ex ordinario ad eande, substitutione, et praelegatu, non admittatur, cu, effectu qui restituere cogitur, qui compulsus adijt. l. ita tame, 27. §. qui sui facti, et §. si praecepti. l. si patroni. 55. §. quid ergo. vers. adeo. D. ad S. C. Trebell.

N.º 21. Huic difficultati explicandae multa movent. moliunturque post Accursiu, Bartolu, Carbonu, Albericu, Cumanu, et alios in praesenti. et in d. l. ex facto. §. Julian. Anastius ibi. et lib. 9. quaestionu, Pauli in fine et lib. 12 observat. cap. 23. in fine Pichardus. ad hunc titulu, cap. 29. et n.º 49. Amaya in l. 1. C. de delatoribus. lib. 10. n.º 30: qui tame, sicut neque integra, difficultate, expendunt, ita neque

plené aut integré

plené aut integré faciunt cessatis, ut facilé attendenti apparebit, quorum his omnibus. Ut et postremo huic argumento et simul quinque illis, quae contra Scipionem nostrum proponimus supra n.º 12. sua spe respondeamus, observandum est, quod nondum in tacitis indignorum generaliter fortassé observatum, et ad indignitatis paenas pertinet. Distingui oportere duos veluti primarios ordines indignorum primus est eorum, qui sola iuris autoritate indigni censentur, et quidem iusta ex causa, quamvis proprié nec de persona, nec de vo: luntate testantis malé meruerint, quales sunt hi qui fidem tacitam restituendi incapaci susceperunt, quos quamvis merito pro indignis habeant leges, quia eas fraudare conati sunt, non possunt tamen censeri indigni quoad testatorem, cui vel contra legem praestita fidem obsequium quae accommodarunt. l. 3. D. de jure vacationibus. l. si tacitum 13. D. ad legem Falcidiam, prine. tit. de fidei com. haredit. eaque respectu qui tacité rogatus est, si postea tacitam cautionem occultet, ne inca: paci fideicommissum reddat, dicitur fisci et incapacis pariter ini: micus, gravius que eo casu cohercetur, ut pote reus duplicis per: fidei erga testatorem et leges. l. unica in fine. C. de his qui se deferunt, lib. 10. iuncti traditis ab Amaya ibi proxime n.º 66. secundus ordo est eorum qui et iuris, et testatoris respectu sive censura indig: ni sunt, cuiusmodi inter plures alios censentur, qui defuncti occisi vindictam scientes omnino omiserunt. l. 1. l. 3. l. minoribus. 6. cum l. seq: l. cum fratrem 9. cum legibus seqq. C. de his quibus ut indignis. l. nece: ssarios. 5. §. non alias. l. si is qui ans. 15. §. ult. D. de S. C. Syllaniano, Deindé et observandum est, quoad paenas indignorum inter hos duos ordines multum referre, quippé priori ordini, cum sint iuris, non testatoris censura indigni, negentur quidem seu auferentur emo: lumenta omnia quae ex sola iuris autoritate pendent, non item ea quae quae ex defuncti voluntate proprié praecipuéque depe: ndent, nimirum excepta semper ea parte hereditatis, legativa

aut alterius

aut alterius relicti; in qua indignitatem proprie admiserint, veluti tacito fideicommisso, in eo qui tacite rogatus est: quia quomvis id ex voluntate defuncti, quem non offendit, remanere apud ipsum rogatum fideicommissario non capiente deberet, potius quam fisco deferri. l. Iubemus. 60. de legatis 2. eripitur tamen ei ut indigno, ne alioqui impunitus maneat, in eo ipso in quo delinquit. d. l. ex facto. 43. §. Iulius. e contrario autem posteriori indignorum ordini ut pote simul de testatore et legibus male merito, utriusque etiam generis emolumenta adimuntur: illud autem commune utriusque ordinis indignorum est, heredes eorum manere, qui semel extiterint, etiam si postea fiscus hereditatem ut indignis auferat, quia neque aliter iuris ratio patitur. d. l. ex facto. 43. §. Iulius. D. de vulg. d. l. eum qui. 12. §. 1. D. de his quibus ut indignis. l. si quis. 33. D. de religiosis.

N.º 22. Distinctioni propositae lucem autoritatem que debebunt simul et dabunt, quaecumque pro Ulpiano n.º 13 et 19 et contra Ulpianum n.º 17 et 20 in quaestione hortalegis, si ita 83. in propositionis, quae singula ut tracenseamus, ordine et illustremus imprimis, ex eo quod diximus, heredi tacite rogato emolumenta omnia quae iure deferuntur auferri, consequens est, eidem etiam retentionem quartae Falcidiae denegari, nimirum quia ea retentio non ex voluntate defuncti, sed iuris autoritate inducitur: cuius beneficio indignus est, qui contra legem fidem accommodavit. l. 1. in fine. l. quod bonis. 15. § 1 et ult. D. ad legem Falcidiam negatur autem quarta retentio ex tacito fideicommisso. l. beneficio. 59. §. 1. D. ad legem Falcidiam l. penult. D. de iure fisci: non autem ex aliis legatis, ex quibus non ideo minus heres fraudator retinet quartam pro rata. l. 3. C. ad legem Falcidiam sicut et in alia portione hereditatis falcidiam exercet, si fideicommissum duntaxat fuerit partis unius, eam quam fiscus abstulerit. l. heres. 11. in fine D. de his quae ut indignis. Iac. Cuiacius. lib. 15. quaestionum Papiniani. et 7. Observat. cap. 31 in fine.

cap. 31 infine, namque et in ea sola puniatur. in qua delinquit, d. l. ex facto. 43. §. Julius. D. de vulg.

N.° 23. Secundo ex eadem ratione ivit interpretandus est Ulpiani locus, desperatae ferè interpretationis. d. tit. 25. §. Ult. ubi emendatio illa Curatij qui pro verbis. si liberos habeat. reponit. si ex liberis existat. exponitque ut monuimus supra n.° 18. omnino displicet. tum quia si tacitè rogatus esset ex liberis testatoris corpus vitaret poenam taciti fideicommissi. l. in fraudem. 10. §. Ult. de his quae ut indignis. l. si tacitè. 13. ad leg. Falcidiam, nisi emancipatum filium fuisse proponas. quod nimiae restrictionis et suppletionis ab Ulpiano esset. tum etiam quia quia et specialiter Papiae legis. de quo Ulpianus. tit. 18. et sententia eiusdem Ulpiani, d. tit. 25. §. Ult. fiat de iure vindicandi caduci ex eo testamento. non autem ut Curatius supponit, neque poenam tacitè rogati agnoscit, de tacito fideicommisso. quia id neque caducum non capienti, sed ereptitium indigno aufertur, teste Ulpiano. tit. 19. §. lege. neque ex testamento pendet. in quo non relinquitur, sed ex tacita fide et cautione. l. in tacitis. 103. de legatis. l. l. 3. D. de iure fisci. proindè neque taciti rogati poena aliqua specialis esse potest in eo. ut tacitè relicti vindicandi ius non habeat. quod numquam habuit. quare interim dum alia probabiliora occurrunt, tentari potest. referendam esse Ulpiani sententiam, ind. §. Ult. ad veteres Senatus Consulta, circa legem Juliam et Papiam facta, cuius et mentio extat. in l. Julianus. 60. D. de legatis. 2. et quia idem, fortassè fuit. cum S.C.to Plantiano, ad easdem leges facto. quo falcidiae deductio haeredi tacitè rogato, inhibita d. l. haeres. 11. l. si quilibet. 23. D. de his quae ut indignis. l. beneficio. 59. §. 1. ad leg. Falcidiam, ideo Ulpianus suo orationis filo, de quadrante non deducendo. et caduco non vindicando, Senatum censuisse scribit. ind. §. Ult. ac itaque S. C.to cautum fuit. fideicommissa quibus

commissa quibus legatarij onerati sunt, etiam si ex fideicommissarij persona sic deficiant. ut tanquam caduca vel in causa caduci fisco deferenda sint, pertinere tamen potius ad legatarium, quam ad fiscum d. l. Julianus. 60. de legatis. 2. scientis traditis. a Cujacio, lib. 10. observat. cap. 31. Ubi ex hoc principio interpretatur. l. cum filio. 11. in fine. D. de legatis. 1. subscribente Richardo. ad tit. de legatis. 1. cap. 14. et n.º 4. et quidem adeo ut etiam si haeres institutus sit testatoris filius. qui alioquin ex lege Papia ius vindicandi legati caduci a se relicti habet, d. tit. 12. praefferatur tamen ei legatarius. in vindicatione caduci fideicommissi, quo ipse oneratus erat, quia in eo potior est haerede cuius cuius fides electa sit. Senatus censuit, ut exprimitur. in d. l. Julianus. 60. quam exponit Cujacius ita ubi, et in l. si quis filio 27. de legatis. 2. et in l. unica. §. cum igitur. et §. pro secundo. C. de caducis tollendis. et lib. 22. observat. cap. 1. ubi et comparat. cum l. penult. §. matri. D. de adimendis legatis. de quo videndus etiam Faber. lib. 3. coniect. cap. 16. et de erroribus. decade. 66. errore. Illigerus ad Donellum lib. 6. comment. cap. 17. lit. F. Fulgonius. in l. unica §. 1. n.º 1. et Corbenus ibi. n.º 4. C. de caducis tollendis, apud quos videre licet.

N.º 24. Illud primum monemus. non aliter legatario ius caduci vindicandi competere in d. l. 60. quam si liberos habeat. quod etsi nullibi notatum, vulgo quandoque ignotum, certa tamen iuris ratio evincit. quia ipse si legatarius. Caelebs. vel orbus esset. cum ab eo ipso legatum ei relictum, tanquam caducum, fiscus iure vindicaret, absurdum esset. eum illud ipsum legatum tanquam fideicommissum deficiens. in persona fideicommissarij fortasse Caelebs. retinere, quod capere tanquam legatum ex sua persona ut ipse Caelebs. etiam non potuerat. quia et absurdius longe foret. hunc legatarium, caelibem ac prolem non habentem poena caduci. ex lege Papia praeferri. ut et praefertur in vindicatione caduci, in d. l. Julianus. 60. filio testatoris,

cui lex Papia

Vir lex Papia eum, suum in personam exhibeat. l. unica. §. et cum lex. C. de caducis tollendis. q.o eo supposito, quod propositum erit caduci fideicommissi vindicandi legatario, non nisi liberos habenti, concedi, ex S. C.to de quo Ulpianus in d. l. 60. adjicit nunc Ulpianus ipse. d. l. 25. §. ult. cum scribat legatarium, qui tacitum fideicommissum susceperit, etiam si liberos habeat, non tamen posse vindicare fideicommissum aliud a se relictum eo testamento, et ex persona fideicommissarij caducum, nempe quia ambo ex eadem hac ratione relictum Senatus et indignioris constitutionis adimit merito. sicut et deductionem quartae haeredi, eoque respectu Ulpianus. Atque haeredi quam legatario, ambo conqueret, non ex conditione ind. §. ult. ita si haeres. extincto praecedenti. sed communi verbo. si quis. de quo scribit quadrante et caduco Senatus consulto scribit. d. l. Iulianus. 60. d. l. beneficio. 49. §. 1. nec movemur objicis deductionem quartae non negari haeredi nisi ex tacito fideicommisso, non ex aliis legatis, in quibus non delinquit. l. 3. C. ad legem Falcidiam. l. haeres. 11. D. de his quae ut indignis. ea contra ratione d. l. ex facto. 43. §. Iulius. proinde nec legatario negari, nisi absurde posse, eum vindicandi aliud caducum ex eo testamento. nam respondemus extare adhuc differentiae rationem, quia quartae retentio pendet ex lege Falcidia, contra quam haeres in fide tacita nihil proprie commiserit. et ideo satis visum fuit poenam eam, ut nihil retineat ex tacito fideicommisso, in quo delinquit. d. §. Iulius. at caduci vindicatio fuit beneficium Senatus Consulti facti ad legem Papiam, contra quam proprie in tacita fide delinquitur. et ideo indignus est ejusdem legis beneficio, etiam in alio fideicommisso, quia contra eam in tacito delinquit. et proprie et ad eam probat. videtur id expendatur allegans 84. in l. filius 42. §. si ignominiosam. D. de ritu nupt. Ulpianus in fragm. tit. 16. §. aliquando et §. seq. ver. quadrimum. iunta regula legis eiusdem 37. in fine D. de minoribus.

Tertio ex eadem

N.° 25. Tertio accedo illa distintione, in prompta ratio est decisionis nostra legis. si tota, 33. si sufficiamus, quod et certum receptumque est. ius accrescendi in haereditatibus, sive inter cohaeredes non expressa coniuncta voluntate defuncti pendere aut proficisci. l. si duobus. 77. D. de leg. 1.° nihil [illegible] sed ea representatione, ab haerede qui semel adiit, successum portem dividi. aut pro parte deficiente vacuam. l. unica §. 10. vers. in his itaque in fine. Cod. de caducis tollendis, sicuti traditur. post plures a Valencia lib. 1. illustrium tract. 1. cap. 1. n.° 2. et 6. et lib. 3. tract. 1. cap. 2. n.° 10. quibus adiicimus haereditatem non indigno negari lege Papia ius accrescendi portionis deficientis, quoties cumque ea portio ex persona cohaeredis caelibis, orbive, in fiscum cadit. ut Ulpianus docet, sic accipiendus tit. 1. §. intermedias. 21. et tit. 24. §. si duobus. 12. cum §. seq. inde itaque fit, quod dicimus haeredi tacita fidei admissio, portionem cohaeredis non accrescere, tum quia indignus est, cuius emolumenti, quale ius accrescendi est. tum et maxime quia cum etiam haeredi, qui ipsa in lege Papia nihil commisit, adimat Papia lex ius accrescendi portionis caducae ex persona cohaeredis caelibis orbive absurdum esset servari eadem lege ius accrescendi haeredi qui ipsam legem Papiam deliquit. tacita fide suscepta. et accrescere ei respectu suae portionis, quae tamquam ereptitia ad fiscum pertinet.

N.° 26. Neque contrarium est, quod placuit haeredi fiduciario, et quidem ei qui suspectam haereditatem dixit, et coactus adiit, restituitque accrescere etiam post restitutionem portionem cohaeredis ipso iure, d. l. Papinianus 43. D. ad S.C. Trebellianum, quae observandum est haeredem fiduciarium qui adire recusavit non esse indignum iuris [illegible] respectu [illegible], ne commodum retineat, [illegible] restitutione et aditione quam recusavit, l. ita tamen 27 §. qui suspectam l. si patroni 55. §. quod ergo. D. ad S.C. Trebell., proprie autem et simpliciter indignus non est.

indignus non est, quia nemo iure dominorum haereditate cogitur suo periculo adire, l. nemo ex eo C. de iure deliberandi, cum aliaque et plenae probabiles causae sint recusandi aditionem, l. quia 4. D. ad S. C. Trebell. l. filio 87. D. de legatis 1. quo circa hic haeres etiam post aditionem coactam et restitutionem non solum titulum haeredis, sed et portionem hae= reditariam quam coactus adijt, retinet iuris intellectu, quo attento indignus non est, et ergo haereditas consistit, etiam sine ullo corpore, l. haereditas 50. de petitione haereditatis. quia et restitutio transtulit in fideicommis= sarium magis id quod fuit portionis haereditariae quam portionem ip= sam, quae post aditionem haereditaria esse desinit, l. in fideicommissaria 56. §. quotiens. D. ad Trebell. l. 1. §. Scaevola. D. si is qui test.° liber. q.° et ius accrescendi, quod ex autoritate iuris pendet, et portionem haereditariam sequitur, l. si titio 33. §. 1. D. de usufructu, sequi potius debet, etiam post restitutionem haeredem coactum, apud quem etiam tunc haereditaria portio iuris intellectu est, quam fideicommissarium, apud quem ea portio non est haereditaria, quamvis ei restituta sint bona quae haereditatis fuerunt. d. l. Papinianus 41. notat Faber de erroribus decade 50. error. n.° 6. Richardus ad hunc titulum cap. 29. n.° 61. nec repugnat quod diximus 5.° n.° 20. et sup. ponitur in d. l. Papinianus 41. portionem quae post restitutionem accrevit ei, qui coactus adijt, restitui fideicommissario de= bere, et quod magis urget, et probet etiam indignum esse iuris commo= darum?, haeredem coactum negari ei quartae deductionem, l. 22. quod 14. §. qui compulsus. l. si patroni 55. §. quid ergo. D. ad Trebell. l. 4. C. eodem cum tamen ea deductio ex solo iure pendeat. l. titio 36. in fine D. ad legem Falcidiam, iuxta tradita 5.° n.° 20. quippe respondendum est retentionem quartae et portionis quae sibi accrevit, negari ei, qui coactus adijt, non ut indigno iuris commodum, sed quia indignus solum est eo perfectu commodi, pretiumque eius institutione, et aditione quae accrevit. d. l. si patroni 55. §. quid ergo. l. 22. quod 14. §. qui compul= sus. D. ad Trebell. et cum eo quod sit introductum fuerit S. C.to Pegasiano,

N. 17.

ut heres eo lucro invitaretur ad hereditatem sponte, et suo periculo adeundam; sed quia §. in fi. Inst. de fideicom. heredit. consequi non est, neque incommodum ei etiam non indigno, qui coactus, et alieno periculo, scilicet fideicommissarii, adierit hereditatem, d. l. quia si heres, nec quartae ibi ratio haec redditur. Lex. arg. 10. in fine. l. qui totam 45. D. ad S. C. Trebell. Ille, qui in herede taciti rogato non facit, ut ei portio vacans accrescat, ratio illa portionis hereditariae simul cum titulo heredis intentae iuris intellecta, quia quamvis heres permaneat pro parte de qua semel adiit, d. l. ex facto. §. Iulius. cum tamen sit indignus emolumenti iuris, cui fraudem fecit, non intelligitur eo iure partem retinere, ut ei alia accrescat, eoque signanter respicit Ulpianus noster in praesenti dum [illegible] nihil ei posse accrescere, quod minus recte erit, ut posita portione cum titulo heredi retinenti, sed nihil ei debere accrescere, neque ut id probat eam ratione vetet, quia veram sive portionem non habet, sed quia eam non videtur habere, nempe quoad effectum fruendi iure accrescendi inducto legibus, quas fraudare voluit, ut vox videtur sit nota improprietatis, sicut in l. naturaliter. 12. D. de adq. poss. explicat Antonius Faber de erroribus. decada 50. errore. 5. n.º 6.

N.º 27. Ex eiusdem principii filo, nectenda est explicatio secundi argumenti propositi s.º n.º 17. et confirmati n.º 20. in fine nam quod placuit heredem, qui in fraudem legis tacitam fidem dedit, admitti ad substitutionem pupillarem, ita facta, quisquis mihi heres erit, et quidem cum effectu etiam pro ea parte quam fiscus abstulit d. l. ex facto. 43. §. Iulius. eam rationem habet, quia heres tacite rogatus non est indignus respectu testatoris, et eorum quae pendent ex voluntate illius, ea de qua pacta fide quae commodis est ut monuimus s.º n. 21. ius autem succedendi ex substitutione pendet, non ut ius accrescendi [illegible], sed ex voluntate defuncti substituentis, et ideo ut admittatur ad substitutionem [illegible]

pro ea parte

pro ea parte, ex qua institutus adiit, contra illam ipsam retinere etiam portionem, quae ereptae est. d. l. cum facto. 43. §. Iulius, notat recte post Fabrum d. errore 5. n.º 6. Valentia lib. 1. illustrium tract. 1. cap. 2 n.º 22. et 24. e contrario, qui coactus adiit, restituitque, admittitur quidem, ipso iure sicut ad accrescendi ius: d. l. Papinianus. 43 ita et ad substitutionem ex formula quisquis mihi heres erit. d. l. statione, 27. §. qui suspectam, et ad substitutionem etiam pupillarem factam sine illa formula d. §. qui suspectam non tamen admittitur, ut eam effectu retineat. d. l. si patroni. 55. §. quid ergo. 2. in fine, namque et cogitur primo casu restituere fideicommissario, quidquid ex substitutione ad eum pervenerit, et secundo etiam casu, si solus heres institutus sit, d. §. qui suspectam, quoniam utroque casu ius succedendi in substitutione pendet ex institutione et aditione, primo casu quia vocatur ad substitutionem, pro qua parte institutus fuit, et heres extitit. l. 3. l. 5. l. qui liberis. §. ult. D. de vulg. secundo, vero quia nisi ipse adiisset, qui solus institutus est, pupillaris substitutio simul cum testamento principali evanesceret. l. 1. §. ult. l. 2. §. quisquis. D. de vulg. non debet autem retinere commodum ex ea institutione et aditione quam recusavit, et coactus alieno que periculo admisit. d. l. qui 4. vero, nec quartam d. §. qui suspectam, eo que saltem et respectu indignus videtur: ut Papinianus loquitur. in d. §. quid ergo. 2. vers. cum eum;

N.º 27. Illud tamen etsi breviter proponere et affirmare necesse est, haeredi coacto iure retinendae haereditatis ex substitutione in duobus casibus propositis, non tamquam indigno proprie absolute que nec tamquam voluntatis defuncti impugnatori denegari, id eum sicut et, eripi etiam ei alia commoda, [illegible] ex substitutione pupillari facta, eo casu quo ei coheres datus est, sicut et indistincte eripitur a lege indignis, impugnatoribus. l. si is qui contra 22. D. de vulg. l. 2. l. 8. §. qui principale l. cum tabulis. 16. D. de his quibus ut indignis. l. filius. 5. §. non solum D. de legatis praestandis. l. in servitute. 16.

91

l. ea servitute, 16. §. si qui bonorum, D. de bonis libertorum, et quod eis datum est a legatario, aut statulibero, conditionis implendae causa d. l. 5. §. alia causa 13. D. de his quae ut indignis. et fructus quales cumque sine probabili ignorantia etiam, ante litem, indignitatis mala fide percepti. l. haeredem, 51. cum l. seq. D. de his quae ut indignis, l. 1. C. eod. quae tamen singula haeredi coacto non adimuntur, d. l. ita tamen, 17. §. si servus 1. et §. qui suspectam, l. qui haeredi. 44. §. sed cum suspecta, D. de condit. et demonst. iuncta l. is cui haereditas, 34. D. de conditione indebiti. Adeo itaque ut alia et alteriora omnia, qui compulsus adijt retinet cum affectu haereditatem pupilli ex substitutione facta eo casu quo ei cohaeres datus fuit, quia cum tamen eo etiam, qui suspectam dixit, respondentem, potuerit substitutio cohaerede adeunte conformari, non censetur vis substitutionis praecise dependere ex institutione aut aditione coacta, pro eo namque ex ista commodum rationem proprie intelligitur, quia coactus adijt. quamvis ex substitutione haereditatem retineat pupilli, ut ratiocinatur Iulianus in d. §. qui suspectam, in fine, in quo, et alijs explicandis, eiusque ratione captant eam potius quam capient Faber. Valentia que supra laudati

[illegible margin note]

Deinde

N.° 29. et ex superiori distinctione et principijs hac praeferenda et prima, quae proterius argumento expendimus sup. n.° 27. et 20 in fine in l. cum qui 13. § ult. D. de his quae ut indignis. dum scribit haeredi tacitae fidei administro, etiam si fiscus ut indigno partem ex qua institutus est. auferat integram tamen partem ei praelegatam relinqui. quemadmodum et ei haeredi relinquitur, cuius nomen praecepto testamento testator deleverit l. [illegible] quod 12. in fine D. de his quae ut indignis. l. proxime 3. D. de his quae in test. delentur. quod sane obscurum est, namque et auferetur praelegatum haeredi qui coactus adijt. quamvis ut diximus non proprie indigno. d. l. si pater 55. § quid ergo. 8. d. l. ita tamen 17. §. si per ceptis. l. ad Trebel. et generaliter haeredi indigno, qui

in Aircanda

in delicenda defuncti morte cessavit, praelegatum etiam enfertur. l. si quis: quam. 15. § 1. D. ad Syllanianum, sicut et denegatur ei qui contra tabulas bonorum possessionem accepit. l. filius 5. § cum vero, et § non idem, D. de legatis praestandis. et e contrario coheredi qui falsum codicillos dixit, in quibus ei coheredem relictum est, extinguitur eam relicti pars, quae legati iure consistere potuit. l. heredi. 15. D. de his quae ut indignis. tot difficultatibus expediendis impediunt. potius quam iubent veteres novioresque interpretes. nam Cevatius. lib. 16 quaestionum Papiniani ind. l. cum quidam 12. ad fine, de his quae ut indignis. non tam illustrat. et d. l. cum qui. 16. § ult. cum d. l. si quis quam, 15. § 1. ad Syllanianum nectit. potius quam solvit. nam differentia aliqua rationem reddit, nec felicior idem Cevatius. lib. 15 responsorum Papiniani ind. l. cum qui. 16. § ult. dum post Gofredum et Albericum ibi docet: ideo ind. § ult. heredi tacita fidei nec integrum praelegatum relinqui, quia tacitam fidem dicontinuat in hereditate adhibuit, ut exprimitur ind. § ult. sive in fideicommisso portionis suae hereditariae restituendae incapaci aperte, heres non portionem simpliciter sed vel hereditariam portionem vel hereditatem restituere rogatur, incapaci non venit praelegatum in restitutione fideicommissaria, sed apud heredem rogatum manet. l. si Titius. 96. de legatis. 3. l. Marcellus. 3. § quidam 4. D. ad Trebell. et idcirco neque continetur praelegatum fideicommissi hereditatis incapaci relicto tacite, ut tanquam ereptitium cum hereditate ad fiscum pertineat: ne in eo famosi istos heres inique non delinquit. d. l. cum qui. 18. § ult. uti vita d. l. exfacto. 83. § Iulius. non felicior inquam Cevatii haec interpretatio, quia fideicommisso hereditatis vel portionis hereditariae continetur saltem ea praelegati pars, quae iure hereditario capitur. l. in fideicommissaria 18. § ult. D. ad Trebell. l. filius quem 24. C. familiae erciscundae, proinde et contineri debuit, poena ereptitiae hereditatis, ut tanquam eius pars ad fiscum perveniret pars praelegati hereditaria

neque indigno

neque indigno integrum prælegatum relinqui. vid. l. cum qui 18. §. ult. D. de his quæ ut indignis.

N.° 30. Quæ propter his, et non dissimilibus antiquorum omnisis interpretationibus, quorum post Bartholum vid. l. cum qui 18. §. ult. meminit Ioannes Igneus vid. l. si sequens 25. §. 1. D. de S. C. Syllaniano. ut reis proprie et plane explicatur, in memoriam revocandum est id quod sæpe iam diximus, nempe heredem tacite fideicommissi susceptorem non esse indignum respectu voluntatis testatoris, et eorum, quæ circa possent. ideoque neque auferri ei quæcumque ex voluntate defuncti defereretur, quamvis auferatur hereditas, simul cum ea quæ tribuentur iuris auctoritate, et censura quæ attenta pro indigno est. ut docuimus s.° n.° 21. 24. 25. et 27. ex quibus dubitandi ratio et decidendi infertur, apud Papinianum vid. l. cum qui 18. §. ult. nam cum ibi proponitur legatum heredi ex parte relictum, eius naturæ sit, ut adquiratur ex parte quæ iure hereditario, pro parte hereditaria cui est relictum est, et iure legati pro parte coheredis. l. in quartam 91. D. ad legem Falcidiam, et quidem ex ratione iuris, quæ non patitur ut heres, qui adeundo fit debitor legati, pro qua parte heres extitit. l. si heredes 129. D. de legatis 1. l. quotiens 23. ad Trebel. proxime nat. de legatis. sit pro eadem parte creditor legati seu legatarius. l. legatum 116. §. 1. l. plane 34. §. si duobus 11. cum seq. D. de legatis 1. ideo quæ adita semel hereditate ab eo herede cui legatum est, legatum pro ipsius parte hereditaria non constitisse apparet. et portionem illam quæ legati iure non consistit, pro herede possidere a primo vel 1. §. qui vero. D. quod legatorum consequens videbatur. heredi tacite fidei admissio. ideoque indigno iuris censura auferri debere portionem prædicti prælegati in qua legatum non consistit, quæque pro herede possidebatur, ut posteà pars eius portionis hereditariæ quam adiit. et quam idem fiscus evincit, quia in ea tacitum ministrum suscepit. quomodo dubitandi hæc ratio ex primitur a

Papiniano,

Papiniano, in d. l. cum qui 13. §. ult. vers. quamquam, sed in contrarium vincat fortior Papiniani decidendi ratio, si observetur legatum haeredi ex parte relictum, quamvis secuto effectu aditae haereditatis ab eo haerede cui relictum est, non consistat, neque ex ipsius iure legati nisi pro parte cohaeredis, tamen ab initio, et ante aditionem totum valere. et quidem in solidum iure legati inspecta voluntate testatoris, neque tunc impediente iure quia et testator, qui solidum haeredi legavit, voluit, ut in solidum, quando et quatenus posset legatarius esset. et non impedit quominus in solidum legatarius sit iuris ratio. sive debiti et crediti in eiusdem haeredis persona concursus, qui nullus est ante quam haeres adeat, existat ve, quia neque ante incipit debere legata l. 3. D. de legatis 1. l. 3. §. ult. D. quibus ex causis in possessione eatur. et si legatum hoc ab initio non existeret, regula Catoniana quae obstat ne legatum inutile ab initio postea convalescat. l. 1. D. de regula Catoniana, obstaret etiam ne hoc convalesceret. neque posset adquiri in solidum iure legati. etiam si haeres cui relictum est, repudiaret, quod tamen contra est. l. qui filiabus 17. §. ult. cum l. seq. l. filio 87. cum tribus seqq. l. quarta 91. §. duobus. de legatis 1. l. apud Celsum 4. §. si quis aeque in D. de doli mali et metus exceptione l. cum ratione 12. C. de legatis. notat ex nostratibus D. Ioannes Chamaçaro select. cap. 15. n.º 9. et seq. ergo ut concludamus, cum legatum hoc haeredi ex parte relictum deferatur, debeatur que ei ex voluntate testantis. et quidem in solidum iure legati quamdiu et quando haeres non est, velleti ante aditionem, aut post repudiationem consentaneum utique est, haeredi cui propter fidem tacitam fiscus haereditatem aufert, quamvis eam adierit, cum tamen in effectu haeres non maneat, et indignus non sit, respectu testantis, eiusque voluntatis, relinqui integrum praedictum legatum quia quamvis ratio iuris eam tunc ut potè post aditionem efficiat,

ut legatum

vt legatum, nonnisi pro parte coheredis, consistat iure legati, et inducat varietatem possessionis, scilicet vt capiatur pondere- terque, partim iure legati, partim iure hereditario, non tamen inducit diuisionem voluntatis defuncti qua a tanto non diuersa, sed vno eodemque iure legati defertur ab initio, debetque ex post facto ei qui heres non est, et consequenter huic vel maxime quia effectu heres non manet, et eius voluntate defuncti non male manauit; quomodo eluciandandum et ad distinctionem nostram referenda est Papiniani decisio, et ratio in d. l. cum qui. 12. §. vlt. ante, traditis a Cuiacio ibi lib. 15. responsorum Papiniani.

N°31. Nec diuersam explicatum, quamuis primo aspectu difficilem, habet Papinianus in l. cum quidam 12. §. pen. D. de his, quae vt indignis, ubi docet non denegari praelegatum heredi cuius nomen testator deleuit, quia licet huic hereditas auferatur, tanquam de voluntate testatoris male merito, indignoque, quem talem scilicet testator facto ipso deletionis declarauit, et suo velut suffragio damnauit. d. l. cum quidam 12. l. cum tabulis 16. §. vlt. de his quae vt indignis. l. 1. C. eodem tit. cum tamen eam notam indignitatis damnationisque non colligatur nisi ex facto deletionis, quae interdum in consulto a testatore fit. l. vlt. D. de iniusto rupto. l. 1. D. de his quae in test. delentur. l. 1. D. si tabulae test. non extabunt, et interdum ex animo, vt ad heredes ab intestato hereditas perveniat. l. 1. §. si heres. D. si tabulae test. non extabunt. l. vlt. D. de his quae in test. delentur. consequens etiam est non nocere eam deletionem, nisi illis, quae deleta et quatenus deleta sunt, quoniam et eo dumtaxat, et quatenus deleuit, vnita esse voluit testator, nec vltra voluntatis limites, deletionis facto signatos, extendenda est indignitatis praesumptio. et nota. l. 3. ad finem vers. cum praesens, D. de his quae in test. delentur, et ideo vnius heredis nomine inducto seu deleto, neque aliorum heredum institutione, neque legata

aut praelegata

aut prælegata a testamento relicto infirmantur. immo neque aufe-
runtur ei ipsi hæredi, cuius institutio deleta est. quia institutione
sola deleta indignum eum declaravit testator, institutione quam delevit
non autem prælegatis, quæ non delevit. l.2. et 3. D. de his quæ ut indig-
nis. his plura magis circa re, quam in ipsa Cuiacius. lib.16. quæstionum
Papiniani. et ad titulum de his quæ in test.o delentur. in d. l.2. et 3. Faber.
lib.12. coniect. cap.17.

N.°32. Ea vero non adversa sed diversa sunt. quæ ut ad-
versantia expendimus s. n.° 29. numque ex facilioribus ordiamur. in pri-
mis quod proponitur in d. l. si sequens. 15. §.1. ff. de S.C. Sylleniano. expedi-
tam rationem habet. et distinctioni nostræ perquam apposita, si meminer-
imus eius quod insinuavimus s. n.° 21. nempè eum, qui in ulciscenda
defuncti morte sciens cessavit. non modo indignum esse iuris consecu-
tione, sed etiam male meritum de defuncto, cui debitum officium pietatis neglexit,
denegavit. l.1. C. de his quibus ut indignis. l. portiones. 21. D. eodem tit.
idcircoque auferuntur ei non solum ea emolumenta, quæ aliquo iure
ex bonis defuncti iure suo, et iuris autoritate retineret, veluti bo-
norum possessio, contra tabulas in bonis liberti: d. l. portiones. 21. d. l.
si sequens. 15. §. ult. l. Iulianus. 37. §. ult. D. de bonis libertorum. l.2. §.
si nece, D. de suis et legitimis. l. si filius. 23. D. de iure patronatus. et de-
ductio quartæ Pegasianæ l.3. §. ult. D. ad Trebel. et retentio dotis
adventitiæ quam mortua in matrimonio uxore lucrari potuit
maritus. l. ei qui. 20. D. de his quæ ut indignis. l. cum mortem. 21. D.
de iure fisci. sed et multo magis ea quæ pendent. deferunturque
ex voluntate defuncti. cuius respectu propriè et principali-
ter indignus est, qui mortem eius non ulciscitur. et consequenter
negantur ei. et quadem merito legatum prælegatumve. d. l. si sequens.
15. §.1. plane quod deducitur, ex d. l. filium 9. §. omnibus. et §. non solum
D. de legatis præstandis: non est de legatis. aut prælegatis. hæredi ex
parte instituto relictis. sed de relictis filio, emancipato præterito,
qui contra tabulas

qui contra tabulas bonorum possessionem accepit, huic enim legatorum persecutio denegatur, quia voluntatem defuncti impugnavit. l. sed sub conditione 17. §. 1. D. de bon. poss. cont. tab. l. in servitute 16. § ad edictum quod. cum §§. seqq. D. de bonis libertorum, quamvis ipse filius sit ex numero exceptarum personarum, quibus ex edicto Praetoris de legatis praestandis relicta conservari solent. l. 1. et toto tit. D. de legatis praestandis.

N°33. Illud sane adhuc magis pertinet ad hanc praelegatorum quaestionem nondum penitus subactam est, quod Papinianus respondet in l. bonorum 22. D. de legatis praestandis, nempe bonorum possessione contra tabulas emancipato filio praeterito data, alterum filium qui in potestate fuit haeredem ex parte institutum, cui et legata seu praelegata relicta erant, non habere ea praecipua, aut quod idem est, non conservari ei ex edicto illius tituli sive bonorum possessionem contra tabulas commisso petierit ab emancipato adictu, simul cum eo acceperit. Et ei licet. l. 3. § si quis ex liberis. l. non putavit. 3 §. ult. l. si post mortem 10 §. ult. D. de bon. poss. cont. tab. sive eam non acceperit, contentus iure civili, quo nimirum ab intestato ad haereditatem vocatur. Ut erudit Cuiacius lib. 5. responsorum Papiniani in d. l. bonorum 22. D. de legatis praestandis, inter quas duas Papiniani assertiones, quamvis prior de eo, qui contra tabulas accepit, conveniat cum sententia d. l. filius 5. § omnibus et §. non solum, posterior tamen de eo qui contra tabulas non accepit, pugnat non leviter cum Ulpiano in l. virilis 3. § 1. D. de legatis praestandis. Ibi scriptum est, filio ex parte haerede instituto et legato ei relicto, si emancipatus praeteritus bonorum possessionem contra tabulas acceperit, conservari instituto tam haereditatis portionem quam legatum, dummodo ex utroque non plus habeat institutus quam perventurum est ad emancipatum l. Sabinus 6. cum l. seq. D. de legatis praestandis. Sed utramque explicat distinguitque duos casus Cuiacius in praelectione ad tit. de legatis praestandis in d. l. Sabinus 6. Primus est quoties filius ex parte institutus adiit portionem

emancipatus

emancipatus bonorum possessionem contra tabulas petijt. hoc enim verum est. conservari instituto hæreditatis portionem, et legatum, usque ad viriles, ex edicto, de legatis præstandis, d. l. 2. viriles 3. § 1. Secundus casus est. quotiens institutus hæreditatem ex testamento, repudiavit, postea quam bonorum possessionem contra tabulas, commissio ab emancipato adita, acceperit, aut non acceperit, contentus scilicet successione civili, quæ ab intestato ad se fertur. de instituto eiusdem repudiatione testamento, quo casu Papinianus respondet, non conservari instituto, legata, ut ea tamquam filius præcipua habeat, ex edicto, de legatis præstandis, quia quamvis aliquam instituto repudianti prælegatum, integrum conservatur, l. quæ filiabus 17. § ult. cum l. seq. l. filio pater. 37. D. de legatis. 1. l. cum proponas. 17. C. de legatis, id tamen obtinet, quotiens quis sic hæreditatem repudiat. ut eandem alia via non retineat, l. 4. § si quis. in fine. D. de doli et metus exceptione, cæterum, qui ex testamento omittit, et ab intestato hæres est. non probe, aut probabiliter, postulat legata ei conservari, ex defuncti iudicio, et testamento, quod destituto testatori exclusiue, elegit. l. quidam 7. l. si non solus. 10. § 1. D. si quis omissa causa testamenti. d. l. bonorum 22. quam tamen aliter exponit idem Accatius, in d. l. filio 8. § omnibus, D. de legatis præstandis, cum Accursio, Bartolo. et Alberico. in d. l. bonorum 22.

N. 34. Verum quæ hactenus de prælegato non capiendo. ei qui testatoris respectu indignus est. dissonamus, sicut his ipsis locis, de quibus hactenus explicandis, valde opposita sunt. ita et opposita omnino, contraria quæ ipsis sententia quæ docet, hæredi qui coactus adijt. quamvis neque ipsius causa neque testatoris respectu proprie indignus sit. ut probavimus. s. n. 26. et 28. prælegatum tamen auferri. l. ita tamen 27. § si supervacuum l. si patroni 55. § quid ergo. D. ad S. C. Trebell. quibus non vulgariter illustrandis, observandum imprimis est. Papinianum in d. l. si patroni. 55. § quid ergo.

dey hæredi coacto

dem haeredi coacto negat retentionem perceptionis et petitionem fidei-
commissi eiusdem haereditatis, quam fideicommissarius cui haeres res-
tituit, restituere eidem haeredi rogatus erat. Loqui eo casu quo haeres
coactus adijt, fuit ex asse institutus, totam que haereditatem restituere
rogatus, quae prima species est, d. l. si patroni 55. § qui fideicommis-
sam, et continuata ind. §. quid ergo. et ad eamdem speciem fideicommissi
totius haereditatis pertinet, d. l. ita tamen 27. § si perceptis. deinde
et sciendum est perceptionem, de qua ind. §. si perceptis, et ind. § quid
ergo. recte in haerede etiam ex asse posse considerari, quia ea forma
et modo relinquitur, ut haeres perceptis quibusdam rebus sive
acceptis ex haereditate retentis vel, totam haereditatem restituat. §.
si quis una 9. in fine, inst. de fideicom. haeredit. l. 1. § sed si quadrin-
genta D. ad Trebel. quo casu ea quae percipienda relinqui cen-
sentur, ut sint loco, et vice quartae falcidiae, l. si haeres 90. l. si
acceptis 93. D. ad leg. Falcidiam l. deducta 58. § accepti l. facta 63.
§. rescripto. D. ad Trebel. demique et praenotandum est, cum quis re
aliqua vel quantitate percepta haereditatem restituere rogatus
sit. apertam fere voluntatem defuncti esse ne perceptionem haeres
habeat. nisi haereditatem adierit. tum quia relinquit vice quartae
Falcidiae quae non nisi ab haerede post aditionem retinetur, tum
etiam quia qui vult haereditatem restitui percepta sive deducta
re aut quantitate vult utique percipi et deduci ex ipsa fidei-
commissi restitutione, ad quam pervenire non potest. nisi ab adeunte haerede et consequenter neque aliter vult eam percipere
quam si adierit.

N.° 35. Ex quibus singulis, multoque magis, si coniun-
gantur, non in obscuro ratio est, de qua ind. §. si perceptis. et
ind. §. quid ergo. haeredi qui coactus adijt, tam fideicommissum quam
perceptio negatur namque in priori, cum supponamus fuisse
utrobique haeredem ex asse institutum constat fideicommissi et

perceptionis eius.

perceptionis ius perpendi non ex tempore hereditatis aditionis, quae ex facto intercederet. d. l. si patroni 55. § qui suspectam, vers. neque ignoro, proinde succedit ratio, et regula d. l. in tertia 92. § qui suspecta, quando et heredem, qui coactus adijt, nullum commodum consequi debere, quod non haberet, sine aditione, quemadmodum in iure succedendi ex substitutione circa heredem ex ore diximus. 5. n.º 27. et 28. secunda ratio est, quia cum perceptio ex herede rogato hereditatem percepta rea aliqua, aut quantitate restituere, sit vice et loco quartae cui satisfacit, succeditque etiam eius computatur, quia hereditario iure et ex hereditate percipitur, d. l. si heres. 90. l. in quarta 91. l. acceptis 93. D. ad leg. Falcid. l. deducta 58. § acceptis D. ad SC. Trebel. consequens est, ut quemadmodum quarta heredi coacto adimitur, quia ut eo lucro allectus sponte adiret inducta fuit, ita et perceptio, quae eodem instituto et iure valida erat. arg. ex l. quia poterant 4. vers. nec quartam D. ad Trebel. [illegible] traditis 5. n.º 26. tertia denique ratio est, quia ut diximus, mea perceptionis formula de qua tractamus, et in fideicommisso, de quo in princ. d. § quid ergo ait non obscure voluntati defuncti, ut non aliter heres habeat, percipiat vel, quam si adierit, et restituerit. cuius tamen voluntate defuncti fuit, denegatur legatum praelegatum que heredi, qui repudiaverit, l. sed si non 33. l. quidem ergo 90. § 1. D. de legatis 1. § 9. et negatur heredi coacto, quia cum adire recusaverit, et coactus alieno que periculo adierit, proinde habendus est, quoad ipsius commodum ex aditione procedens pertinet, ac si non adijsset, seu repudiasset, d. l. in tertia 27. § qui suspectam, et § si perceptis. d. § quid ergo. quae ita interpretatur, quamvis aliter Curatius lib. 12. quaestionum Papiniani in d. l. filia 37. D. de legatis.

N.º 36. Praetoriam et nemo crevit, in explicanda l. heredi 15. D. de his quae ut indignis, cuius interpretatio perspicua est, ex l. 5. § qui principale.

De his quae ut indignis auferuntur, dictis in dicto. 5. n.° 31. et a Cinetio in
d. l. haeredi 15. lib. 6. responsorum Papiniani. oportebat igitur ridere ex re-
sponsionibus illis indignum, et emolumentorum iuris, aut voluntatis
testatoris destitutione affligi, aut intelligitur, quod pro quarto
argumento expendimus 5. n.° 11. de servitutibus actionibusque con-
fusis aditione non restituendis indigno, etiam post ereptam a fisco
haereditatem, namque in primis, quoad susceptorem taciti fideicom-
missi, in promptu ratio est. Itaque ei servitutes actiones quae adi-
tione confusae, non restituuntur, d. l. cum qui 18. § bonis. D. de his quae
ut indignis, quia cum ea confusio fiat, ratione quae iuris ratione
quae non patitur, ut creditor, qui debitori haeres extitit, et personam
debitoris induit per aditionem, sit suimet ipsius debitor, creditorque
l. Stichum 95. § aditio D. de solutionibus, l. Generaliter 71. D. de fideiussoribus,
et quando servitutes remittuntur, et restitutio actionis,
vel servitutis confusae pendeat ex iuris auctoritate, et auxilio
extraordinario, et ex aequitate indulgendo, sine quo extincta
semel actio, aut servitus, non suscitatur, d. l. cum qui 18. § bonis.
iuncta regula legis, quae res 98. § acceptilatio, nec admissum D. de
solutionibus, consentaneum fore porrectum, et consequens est, negari
eam servitutum actionumque restitutionem haeredi qui fide tacita
contraria data, et adeundo ut incapaci bona restituat, indignus
factus confesso est, auxilio legis, quam nunc implorat, et ante im-
pugnavit. l. auxilium 37. in fine, D. de minoribus. quoties enim fit
ut denegetur id restitutionis auxilium aliis indignis, qui tamen iuris con-
tra quam testatoris personae aut voluntatis respectu indigni sunt. l.
indigno 3. D. de his quae ut indignis, qualis est qui falsum testamentum
dixit, l. eius 29. § 1. D. de iure fisci. et qui sciens in hereditate vendita mortem
testatoris occisi celavit, d. l. eius 29. § ult. l. propter 21. § D. de S.C.
Silleniano. l. haeredem 17. D. de his quae ut indignis. ex ea parte tamen, qui
sine dolo malo negligens in vindicta defuncti fuit, quia non in quavis
genere mortis,

generemortis, et de ejus [illegible] ignorantiam, [illegible] testatoris [illegible]
naturalis que morte non violenta defunctus fuit. hinc non heredi, etsi
[illegible] negligentia, inquisitionis, indignus sit, quo [illegible] [illegible] tenetur.
ideo quamvis [illegible] subveniatur, [illegible] ne actiones, servitutes, que
in jure bona, ante aditionem, fuit [illegible], et redintegratio [illegible].
D. l. heredes 17. d. l. Papinianus 21 §. 1. quemadmodum, deinde, manifestum,
quod aequitatis ratione, et eorum restituendae actiones, servitutes
que heredi cui post aditionem, sive illius bona [illegible], [illegible]
inofficiosi [illegible] simili. l. ex qua 21 §. ult. D. de inoff.° test.° l. si me-
ritum 22. C. eodem, tit. l. a liberto. 35. D. de bonis libertorum, l. [illegible] D. com-
munia praediorum l. 2 §. ex quibus 12. et §. seq. D. de hereditate vel actione
vendita. l. si servus 10. in fine. et §. 1. l. legatum 46. §. ult. D. de legatis
1. l. Papinianus 12. D. de servitutibus. nec dissimile rationem habet,
quod scilicet heredi qui Trebelliano S. C.° totam hereditatem, fideicom-
missario restituit, servitutes, actionesque aditione confusae, conser-
vari ipse restitutionis, atque ita, nihilominus affecta [illegible] va-
lere; l. si heres 73. §. ult. (quae ita accipias) D. ad S. C. Trebell. [illegible]
heredi coacto, quia cum neque viri, neque testatoris, respectu indignus
sit, sicut ex aditione, quam coactus, alieno que periculo fecit, nullum
commodum percipit, ita nec detrimentum sentire debet actionis, ser-
vitutis ex coaditione confusa. [illegible] ex l. [illegible] 27. §. [illegible] Trebellian.
u. [illegible] 59. D. ad Trebell. [illegible] regula, legis secundum [illegible] D. de regulis
iuris, [illegible]

N.° 31. Quinta, [illegible] quae argumentum [illegible] n.° 11. fuit ex
[illegible] l. [illegible] 12. [illegible] D. de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] mala fidei possessorum

malæ fidei possessoris hæreditatis, a quo ea petitur, convincitur quæ non modo res, aut fructus, ex hæreditate distractos, sed etiam pretiorum usuras restituere debere. l. item veniunt 20. § petitam cum §§. seqq. D. de hæreditatis petitione post litem autem motam, etiam possessorem bonæ fidei pretii rerum ante litem motam venditarum usuras debere. l. 1. C. de hæreditatis petitione. Secundo quia constat heredes indignos et interdictos rerum aut fructuum ante litem motam distractarum usuras præstare compelli post litem motam d. l. cum quis 18. in princ. l. 2. C. de his quibus ut indignis, at tamen negari non potest eum, qui ex causa taciti fideicommissi hæreditate arcetur, non solum bonæ fidei possessore peiorem, sed quod amplius est, malæ fidei comparari, exemplo aliorum indignorum d. l. cum quis 18. in princ. l. praedonis 46. D. de hæreditatis petitione. l. cum quidam 17. § in tacito D. de iure fisci, quin imo et deterioris bonæ fidei possessoris, qui interdum iure ille qui in vindicatione cessavit, circa fructus et actiones aut servitutes confusas. l. hæredi 17. infine D. de his quæ ut indignis. l. propter 21. § 1. D. de S. C. Syllaniano, non concedi ei qui tacitam fidem adhibuit. d. l. cum quis 18. in princ. et § bonis, quo circa absurdum et iniquum videbatur susceptori tacitæ fidei indulgeri ab onere dependendi immunitatem, qua non tantum alii indigni, et malæ fidei possessoribus, sed etiam bonæ fidei eximeretur. neque in his difficultatibus explicandis, quas nec plene professoris satis expenderunt, alii, aut expresserunt, pro priorum sententia, quia refert, et repellit multis, et praeter alios vnus noster Amaya lib. 3. observat. cap. 2. nº 27. et seq. inmo ne quidem acquiescere a bona veritatis fide et conscientia promendum distinctio habeis adhibita d. cap. [illegible] 97. [illegible] ex hæreditate venditarum et [illegible] hæreditariis [illegible] distractorum [illegible] post litem motam [illegible] d. l. 1. C. de his quibus ut indignis, et [illegible] in hæreditate [illegible] [illegible]
[illegible] habuit.

habuit, nec vendidit. ad quam speciem refert Severi rescriptum, in d. l. eum quis 13. vers. sed Divus. nos cumque acquiescimus. ergo quia ut legioni alia omittam tractari in d. l. 2. non solum de rebus, aut fructibus, in hereditate inventis, sed etiam de perceptis, ab indigno herede venditis quae constat ex fine eiusdem legis §. 1.º ibi: quae in praediis hereditariis invenerit, aut inde perceptos vendiderit. ergo etiam quia quoad d. l. eum quis 13. vers. sed Divus. observandum est Papinianum, ibi in verbis immediate praecedentibus, in principio orationis et regulariori: respondisse omnes post litem motam restitui debere, eorum fructuum quorum gratia percepti fuerunt per venditionem scilicet facti ab herede; non autem eorum quos in usu heres habuit, quorum gratia sine mora restitui satis erat. quo respondito, deinde per adversativam vocem sed. et quasi ex novo benigniore quaerens ex Severi rescripto subiungit in d. vers. sed Divus. citra distinctionem temporis ante aut post litem motam fructus deinceps tenet deberi: non etiam omnes eorum intelligendum necessarium est, de fructibus venditis ab herede, non autem de illis quos in usu habuit, in quibus [illegible] spem proximam, et ante rescriptum asseverat.

N.° 38. Quare ut res explicetur, quae nullo forsitan in hoc tractatu et iuris arte implicatior: obscurior nullo. standum puto vel maxime est illa indignorum distinctione quam in nobis sufficit, quoad alias iuris quaestiones supra firmitam addibitam quae tentat quoad hanc praesentem Faber, in rationalibus ad leg. heres. 51 §. 1. pag. 381 D. de hereditatis petitione. et de erroribus. decade 22. errore 10. quem inmeritò in hac re notat Amaya d. cap. 2. n.° 33. igitur quoad omnes fructus praestandos distinguendum est heres indignus ex causa taciti fideicommissi, et indignus ob dominii vindictam defuncti: nam que in priori casu indignus non est tortitonis respectu: sed sola et stricta iuris censura, et quidem ex caducariis legibus Iulia et Papia quibus poena, ex fidei commisso tacita inducta est. ut probavimus 5.° n.° 9. N.° 39.

quaque scilicet.

quaque subiicit caducariae leges, semper odiosae visae sunt. l. unica in princ. C. de caducis tollendis. maior itaque ratio fuit benignitati; inde elegantia quae erga eum exercenda d. l. cum quis 13. vers. sed Divus. in posteriori autem, qui non solum indignus fuerit, sed etiam erga testatorem ingratus inofficiosusque sit: eum debitum officium pietatis sciens negaret, dum solum graviorique indignitate, graviorem coercitionem meretur. d. l. 1. C. de his quibus ut indignis. unde et effectum est ut quamvis Imperator Severus in epistola ad Celerem rescripserit, ab eo qui defuncti vindictam sciens neglexit, universa inferri debere post litem motam fructum ante venditorum, sive invenerint in haereditate, sive perceperit. d. l. 1. C. eodem tit. de his quibus ut indignis. eoque exemplo Papinianus staretur, et responderet in haerede cui ex tacito fideicommissi causa haereditas aufertur. d. l. cum quis 18. D. de his quae ut indignis, postea tamen ab hoc haerede idem Severus fructus duntaxat praestari non etiam usuras sine distinctione temporis, ante aut post litem motam, benigne decrevit, statuitque. d. vers. sed Divus. carpens nimium corrigensque in hac parte ut in ll. Imperator. D. de his qui notantur infamia Iuliae et Papiae legum, tenebrosum rigorem ut Iustinianus loquitur in d. l. unica in princ. C. de caducis tollendis. quemadmodum et in aliis iuris casibus declinavit eandem leges Severum testatur Tertullianus in Apologetico adversus gentes, cap. 4. cuius sensum in hac re explicant post eum quem expiunt. Palemon et Cardano in annotationibus.

N° 39. Hac admissa distinctione non urgent nimis, quae in contrarium expendimus s. n.° 37. si animadvertas haerede indignum ex causa taciti fideicommissi, a Bavre simili non esse vere iuris possessorem praesumptum malae fidei, immo plus iuris in haereditate habet, post aditionem et consequenter dominium verum haereditarium manet quae haerem etiam postquam ei ut indigno bona eripiuntur, l. ex facto. 43. §. Iulius. D. de vulg. l. si quis 33.

l. siquis. 33. D. de religiosis, iuncto §. ult. inst. de haeredum qualit. et diff. ideo minus non est, in administro tacitae fidei. quare et de cuius defuncto dati incurratis laesione, indignitate, et caducorum odium facit locum indignitati exerceri eam, saltem in eo, ne fructuum usuras restituat. d. l. eum, qui. 18. vers. sed Divus. non tamen si retineat usuras pretij veri venditorum, quas et bonae fidei possessor praestat post litem contestatam, et ante illam, quatenus locupletior factus est. l. 1. in fine C. de haereditatis petitione nec ad rem pertinet quod et in princ. d. l. 18. et in d. l. 1. C. de his quibus ut indignis. indignum haerede ex causa taciti fideicommissi; et eum qui in vindicta defuncti negligens fuit, negatur bonae fidei possessorem esse, quia praeterquam quod in eo verius auctores in dictis locis non utuntur verbo veritatem exprimente, sed fictionem improprietatemque nempe videtur: quia nec vere est malae fidei possessor. aut praedo. sed intelligitur praedonis loco. l. praedonis. 26. D. de petitione haereditatis, respicit proprie id ipsum, et referendum est ad emolumentum fructuum quos omnes, integrosque reddere indignus haeres cogitur. d. l. eum qui. 18. d. l. 1. C. de his quibus ut indignis, l. cum quidam 17. D. de usuris. cum tamen bonae fidei possessor non praestet fructus ante litem contestatam nisi quatenus locupletior factus est, d. l. 1. C. de haereditatis petitione l. item veniunt. 20. §. propter, vers. etiam cor. l. illud. 40. §. praedo. vers. in bonae fidei. D. eodem, iunctis traditis ab Amaya lib. 2. observat. cap. 2. n.º 76. et in d. l. 1. C. de delatoribus. lib. 10. n.º 53. est autem fidei tacitae susceptor melioris conditionis quoad fructuum usuras, quas nunquam praestat, d. vers. sed Divus, quam quoad fructus ipsos. quos integros restituit, d. l. eum qui. 18. in princ, quia quamvis usurae obtinere soleant vicem fructuum l. usura 34. D. de usuris, semper tamen durior censetur, odiosiorque praestatio usurarum, et favorabilior restitutio fructuum, quoniam fructus sunt accessiones naturales ex

haereditate percepta

hereditate percepta, quibus indigno ereptis: non fit ille locupletior. sed tamen non locupletior, dum restituere cogitur: id quod percepit ex hereditate qua indignus est, et emolumentum omne ei auferetur, ut scriptum est, in d. l. cum quidam 17. §. in tacito. D. de usuris. econtrario autem usura non tam ex hereditate, aut re ipsa nempe pecunia sua natura sterili, quam ex negotiatione et industria possessoris percipi intelliguntur. l. usura 121. D. de verb. signif. l. si non, §. 2. D. de rei vindicatione et ideo quamvis fidei tacite susceptor usuras non restituat, nihil ex hereditate retinere creditur. & notat in proposito Faber de erroribus, decade 33. errore, 10. n.º 4. nec non obstat id, traditis quod tandem expendimus. d. n.º 37. nempe indigno ex causa inultae mortis defuncti tribui interdum defensionem, et ius bonae fidei possessoris, quoad fructus, et actiones confusas. l. heredem 17. D. de his quae ut indignis. quae tamen defensio negatur indigno ex causa taciti fideicommissi. d. l. cum qui. 13. §. bonis, quippe meminisse oportebit, eam defensionem bonae fidei dari ei soli qui ignoratione facti decessus omisit vindictam defuncti, quem sua ratione (?) non violenta morte functum putavit. l. heredem 17. l. 21. §. 1. D. de S.C. Syllaniano, diximus. 5.º n.º 36. quo sane casu nec fructuum usuras praestare cogitur indignus, qui ignorans omisit vindictam defuncti, nam quod traditum est, de usuris praestandis pertinet dumtaxat ad eos, qui debitum officium pietatis scientes omiserunt, ut signanter scriptum est, in d. l. 1. C. de his quibus ut indignis. proinde indignus ob fidem tacitam non est melioris conditionis, quam indignus ob omissam vindictam, quo casu huic bonae fidei defensio suffragatur. sed quotiens ea in hoc deficienta quia sciens in vindicta defuncti negligens fuit. duplex graviorque indignitas concurrit.

Ex quibus explicanda

N.º 40. velut pro coronide est, quaestio in foro nobilis, an scilicet heres tacitae fidei susceptor, teneatur in conscientia, ut aiunt, ea bona

de quibus tacite

de quibus tacite rogatus est restituere, in qua quaestione quamvis teneri eum radere fisco etiam ante condemnationem consuerint post Bartolum in l. ult. D. de his quibus ut indignis, relati a Menochio in rubrica C. de fideicommissis, n.° 12. Farinacio. in fragm. criminalium [illegible] fiscus n.° 209. verius tamen est, posse haeredem conscientia illam retinere ea bona. nec interiori iure obligari, ut incapaci aut alii restituat, vel fisco ante condemnationem, quia ut diximus dominus potius est, quam nuda fideicommissarius, tum etiam quia voluntas defuncti et gravamen restituendi incapaci cum contra formam legum et sententiam sint, pro non scriptis habentur. manetque institutio sine onere restituendi l. 2. l. conditiones, 14. D. de conditionibus institutionum, nec restituendi fides defuncto data ab haerede obligat eum naturaliter, sive in conscientia, pro qua re expendo singulare, ut ego quae signavi. Ponsonij locum in l. si quis sub conditione 7. D. de condit. institutionum ubi cum quis haeredes instituisset sub conditione si cavissent, seu promisissent, legata ex testamento solutum iri aditionem, respondet inprimis remitti eis conditionem, ut tanquam sine illa pure instituti adire possint, quoniam in fraudem legum, fortasse Iuliae et Papiae, quae personis quibusdam, veluti caelibi et orbo, legata capi prohibent, praesumitur adiecta conditio, ut tanquam promissa caperent, quae tanquam legata non poterant. ut in l. qui testamentum 27. D. de probat. subiungit autem in fine d. l. 7. quod si quis non petita conditionis remissione eam promittendo impleverit, mox quae adierit, teneatur quidem mero strictoque iure civili, quia leges, quae ex testamento capere prohibent, non statim capere prohibent ex promissione arg.to ex l. ita fidei 40. § ult. de iure fisci, iuntis traditis s.° n.° 14. et seqq. et tamen, quia promissio in fraudem legum facta est contra actionem ex promissione tuendus est exceptione scilicet doli mali, quae generaliter tribui solet, quotiens iure vel facto petendi dolus versatur.

dolus versatur. l. 2. §. et generaliter. D. de doli mali et metus exceptione. quia propter eum et ea exceptio contra actionem civilem tibi competentem, datur haeredi in specie d. l. si quis sub conditione. 7. ex naturali equitate princ. inst. de exceptionibus. l. qui equitate 12. D. de doli mali et metus exceptione. et haeres ne in ea poci restituat naturali aequitate adiubetur. consequens est posse eum retinere naturali iure ea bona, et consequenter in conscientia quomodo hoc ipsum cum sexcentis alijs, firmant et docent, post multos Covarrubias, de sponsalibus. 2. p.te cap. 3. §. 8. n.o 9. et ex eo, Plaça in epitome delictorum lib. 1. cap. 4. n.o 25. Amaya in l. 1. C. de delatoribus. lib. 10. ex n.o 29. Diana 5. p.te resolutionum moralium tract. de casibus occurrentibus tempore mortis. resolutione 12. n.o 2.

FINIS ET GLORIA DEO.